PLAUTUS

CODEX

HEIDELBERGENSIS 1613 PALATINUS C.

$600.—

Codices Graeci et Latini

photographice depicti

duce Scatone De Vries

Bibliothecae Universitatis Leidensis Praefecto

Tom. V

PLAUTUS

Codex Heidelbergensis 1613 Palatinus C.

LUGDUNI BATAVORUM

A. W. SIJTHOFF

1900

PLAUTUS

Codex Heidelbergensis 1613 Palatinus C.

phototypice editus

Praefatus est Carolus Zangemeister

LUGDUNI BATAVORUM
A. W. SIJTHOFF
1900

PRAEFATIO.

Codex Plauti Palatinus latinus n. 1613 [1]), olim 'codex alter Camerarii', inde a Pareo 'decurtatus' appellatus, inde a Ritschelio littera *C* signatus, qui est bibliothecae universitatis Heidelbergensis, constat ex foliis membranaceis CCXXXVIII, i. e. fol. 1**. 1—237 [2]), altis met. 0,255, latis met. 0,200—0,204, nisi quod fol. 143 est schedula parva alta m. 0,071, inserta tamen statim ab ipso librario. Recentiore aevo, Romae opinor saeculo XVII, praemissum est folium chartaceum 1*, cuius in fronte inscriptum est *Plau(ti)* nominis principium postea deletum, praeterea numeri *1186* superiusque *1228*, denique his inductis numerus *1613*, videlicet is, quo hic codex secundum ultimum ordinem Palatinis latinis in bibliotheca Vaticana tributum signatus est; eundem ei huc usque servavimus. Folio 1** recto ad angulum sinistrum superiorem inscriptum est: C· 17 517 cuius generis notationes, quae in omnibus fere codicibus Vaticanae Palatinis redeunt, non ad bibliothecae Heidelbergensis catalogum pertinent, sed (id quod me docuit Henricus Stevenson) Heidelbergae a Leone Allatio bibliothecam asportaturo inscriptae sunt eo consilio, ut indicaret cistarum et codicum numeros (cf. Theiner *Schenkung der Heidelberger Bibliothek* 1844 p. 40 et Allatius in *Heidelb. Jahrbücher* 1872 p. 491 n. 23). Haec igitur intellegenda est in hunc modum: *c(assa n.) 17*, *(codice n.) 517*. Conferendi sunt numeri similes, qui in codice 'vetere' Pal. 1612 leguntur memorati a Ritschelio proleg. 1849 p. XXVIII = opp. 5 p. 292. — Opercula haud dubie lignea, quibus volumen olim inclusum erat, non sunt servata; derelicta esse et periisse Heidelbergae vel Monachii a. 1622/23 inde conici licet, quod Leo Allatius praecepto sibi dato (Theiner p. 56) oboediens ponderis minuendi gratia libris plerisque tegumina detraxit, quorum molem Heidelbergae collectam vehes XIII implevisse et pondere XX milia librarum superasse ipse testatur (Theiner p. 26. 64). Operculis illis huius codicis antiquis tam priori quam posteriori flores singulos impressos fuisse vestigia docent, quae in prima et ultima pagina cernuntur. Romae volumen denuo ligatum est compactumque operculis massae chartariae crassae inductis membrana coloris nativi, non ut in aliis Palatinis latinis viridis; eadem ei huc usque manserunt.

Scriptus esse codex mihi videtur saeculo X/XI, idemque Aemilius CHATELAIN *paléographie des classiques latins* fasc. 1 (1884) ad tab. III mecum statuit. Atque scripturas diversas coaevas, inprimis eam, quae altera parte continetur (f. 153 seqq.), accuratius examinanti mihi probabilius adeo videtur sub finem saeculi X quam principio saeculi XI scriptum esse, cuius rei gratia lectorem ad nonnullas illarum paginarum, velut ad f. 195v seqq. et 225 seqq. remittere hoc loco sufficiat. Certe a vero aberraverunt qui olim codicem saeculo XI vel XI/XII vel XII tribuerunt; cf. 'Recensio' l. c. (quam CREUZERUS et WILKENIUS secuti sunt ll. cc.); BOTHE in praef. Plauti ed. Halberstadii 1821 I p. XI, XXV; RITSCHL mus. Rhen. 4 (1836) p. 515 = opp. 2 p. 105 et proleg. 1849 p. XXXI = opp. 5 p. 295; USSING ad Plauti vol. I (Havniae 1875) p. 160. Contra 'vetus' Camerarii (*B*) i. e. Vat. Palat. 1612 [1]) mihi videtur esse paullo recentior

[1]) In libello 'Recensio manuscriptorum codicum' Lipsiae 1803 (de quo vide infra p. IVb adnot. 1) p. 122 errore impressum est 'MDCXVI', eumque numerum inde repetiverunt CREUZER progr. univ. Heidelb. 1815/16 p. 29 et WILKEN *Geschichte der Heidelb. Büchersammlungen* 1817 p. 299.

[2]) Non recte 'pagg. 137' Recensio, 'paginis 273' Creuzer, 'ff. 273' Wilken ll. cc.

[1]) Hoc numero signatus est, non *1615*, quem nescio quis olim ex urbe Roma Ritschelio scribens indicavit (mus. Rhen. 4 p. 513 = opp. 2 p. 102) errore manifesto, sed deinceps a tot editoribus repetito.

saeculoque undecimo tribuendus non decimo, cuius eum esse plerique omnes censuerunt. — In Germania scriptum esse hunc codicem *C* veri est simile propterea, quod ipse Frisingae olim erat (v. infra) nec minus 'veterem' (*B*) et Ursinianum Vat. 3870 (*D*), qui ex eodem archetypo repetendi sunt (v. infra), ex Germania prodiisse constat. Nam illum (*B*) usque ad annum 1512 possederat Martinus Polichius ex Franconia oriundus et *D* saeculo XV 'apud Alemannos' (Ritschel. opp. 2 p. 6) inventus est. Sed de ipso territorio, in quo hi codices conscripti sint, nihil nobis est traditum, nec probabilis de eo coniectura fieri potest inprimis hac de causa, quod huc usque corpore palaeographico caremus, quo codices collecti et digesti sint secundum origines certa ratione stabilitas. Quod utilissimum opus fore ut viri periti unitis viribus mox adgrediantur, sperari eo magis licet hac aetate, qua photographiae ars tam exculta est, ut codicum dispersorum imagines facile nec magno pretio adquiri et inter se conferri possint. — Volumen adservatum fuisse in *Freising* ad Isaram infra Monachium sito docet adnotatio saeculo ut videtur XIV scripta in margine superiore f. 1^R haec: *lib(er) iste e(st) s(an)c(t)e Marie et s(an)c(t)i Corb(inian)i Frisi(n)g(ensis)*, quae eadem in codicibus eius bibliothecae plerisque omnibus adest; cf. Ritschelius mus. Rhen. 4 p. 515 = opp. 2. p. 104. Saeculo XVI fere medio in possessionem transiit Ioachimi (I) CAMERARII (nat. Bambergae a. 1500, mort. Lipsiae a. 1574), qui eum quo iure suum dixerit, non magis compertum est quam quo anno eum adquisiverit; sed hoc constat primam eius mentionem facere Camerarium in prooemio Plauti Basileae per Ioannem Heruagium sine anni nota, sed haud dubie anno 1552 editi (Ri. 2 p. 99), pag. 11, ubi 'adminicula quaedam, inquit, habuimus duorum librorum, veterum quidem illorum, sed quos librariorum inscitia et futilitas foede depravasset. Horum alterum nacti fuimus de bibliotheca praestantis dignitate et doctrina viri Viti WERLERI Franci' [1]). Hic est 'vetus' Vat. Pal. 1612, quem Camerarius iam inde ab a. 1525 apud se servabat, ut ipse prooemio in Plauti comoedias V, ed. Lipsiae a. 1545, testatur [1]); alter quin fuerit ipse hic n. 1613, dubitari nequit (Ri. 2 p. 103 extr.), sed praetulit de origine eius tacere. De poetae editionibus, quae Camerario debentur, deque studiis Plautinis huius viri illustrissimi, qui 'Plauti sospitator' a Rittershusio aliisque, 'unicus Plauti Aesculapius' a Scaligero laudabatur (cf. Ri. opp. 2 p. 101. 107), egregie exposuit Ritschelius, inprimis opp. 2 p. 96 seqq. et 5 p. 311.

Mortuo Ioachimo (I) Camerario anno 1574 ambo codices hereditatis iure transierunt in possessionem filiorum Ioachimi II (1534—1598) et Philippi (1537—1624). Apud hunc Ioachimum Conradus Rittershusius professor Altdorfiensis non solum anno ut videtur 1591 codicem 'veterem' inspexit Querolum fabulam editurus (Ritschel. opp. 2 p. 125), sed etiam 'decurtatum' adhibuit; collatione eius viri Taubmannus et (per Melchiorem Goldast) Pareus usi sunt (Ri. 2 p. 130, 136 seq.). Praeterea eosdem codices apud Camerarium contulit Caspar Scioppius variasque lectiones inde excerptas non paucas protulit 'Suspectarum lectionum' libris XV editis Norimbergae a. 1597 (Ritschel. 2 p. 134). — Anno 1592 Camerarii fratres volumina duo Grutero utenda ad tempus transmiserunt Heidelbergam, id quod docet epistula edita primum anno 1620 (Ri. 2 p. 145 seq., cf. 126) verbis hisce: 'codices Palatinos ante XXVIII annos impetratos sibi (Grutero) Norimbergâ ab optimi parentis minime degeneri prole, Ioachimo ac Philippo Camerariis'. Neque inde redierunt Norimbergam. Anno 1595 Rittershusio Gruterus scripsit (in Querolo edita Heidelbergae 1595): 'Si quando Noribergam, insusurres viris summis D. Ioachimo, D. Philippo Camerariis, frustra esse quod hoc anno suum sibi sperent reducem Plautum, si eius usum mihi esse volunt, ut volunt, utibilem' (Ritschel. 2 p. 125 sq.). Mox empti transierunt in bibliothecam Palatinam, idque factum fuisse inter annum 1595 supra memoratum et 1605 sat notum est his, quae apud Taubmannum ed. 1605 praef. p. VI leguntur: 'Gruterus enim est, qui Mss^tos illos Camerarii, quos Serenifs. Elector Palatinus Fridericus IV ab hæredibus nuper redemtos suae illi Bibliothecae et nunc-regno Gruteriano adiecit, ... labore et studio ... incredibili contulit'. Ex hoc testimonio similibusque eius aetatis aliis Ritschelius opp. 2 p. 126, qui ea collecta exhibuit, probabile esse conclusit, codices duos anno 1602, quo Gruterus bibliothecae praefectus est, ab electore Friderico IV

[1]) Oriundus erat e 'Sultzfeld' Franconiae (cf. Ritschel. opp. 3 p. 81); qui vicus utrum fuerit *Sulzfeld* ad Moenum prope Kitzingen an *Sulzfeld im Grabfeld* inter Königshofen et Schweinfurt situs, non est traditum. Werlero codex dono datus fuerat anno 1512 ab doctore Martino Polichio Melrichstadtensi Franco, primo academiae Wittenbergensis rectore et Pauli Melissi Schedii, 'Germaniae nostrae Phoebi', quondam populari, ut ait Pareus (Ritschel. opp. 2 p. 100). Ceterum memoratu dignum est studia Plautina illa aetate fovisse inprimis homines doctos ex Franconia nunc Bavarica oriundos. Franci enim erant praeter tres viros supra memoratos etiam Ioachimus (I) Camerarius et Taubmannus.

[1]) 'Anni iam sunt XX, cum nactus fui exemplum Plautinum scriptum, sane vetus' et q. s. Cf. Ritschelius opp. 3 p. 78—116.

emptos esse. Sed plura docemur epistulis ineditis, quas detexi in collectaneis Andreae LAMEY, bibliothecarii Mannhemiensis, adservatis Caroloruhae in tabulario publico cod. ms. n. 300[h]. Lameius eas in celeberrima collectione Camerariana ms., quam circ. a. 1770 ipse adquisiverat, repertas ex autographis descripsit, ut ipse ait addens ea extare in vol. XIX n. 330 et 331. Ac bene factum est, quod haec exempla a Lameio diligenter transcripta supersunt; nam litterae ipsae sicut aliae multae collectionis illius, quae nunc Monachii adservatur, iam desiderantur [1]). Epistularum exempla infra subieci:

MELISSUS Ioachimo CAMERARIO 30 Nov. [2]) 1597:

Clarissimo et celeberrimo viro Ioachimo Camerario urbis Norimbergensis Medico ordinario, Amico ut veteri, ita optimo.

Nüremberg.

Vidi exemplaria duo manuscripta Plauti, quae fuerunt patris tui, apud Gruterum nostrum; qui, vix dici potest, quantum laborem exantlaverit. Rogavi hominem, ut, posteaquam illis non amplius uteretur, ea et mihi perlustranda commodaret. Fecit libentissime. Venio autem, Camerari clarissime, eo ut cogitem, num forte annuere velis, ut exemplaria illa ad Bibliothecam Principis Pal. Electoris transferantur, numerato tibi certo pretio; cuius summam, si eius esses animi, adsignari cuperem. Efficerem deinde, ut ea istuc perferretur. Habemus et nos sex manuscriptos codices Plautinos; qui etiamnum apud Gruterum. Contulit etiam Gruterus Senecae tragoedias, usus exemplaribus Palatinis. Commelinus noster typographus, Graece et Latine doctissimus, post uxorem nuperrime fato sublatam et duas filias et filium uno funere elatos, et ipse obiit die Solis 27 Novemb: Haidelbergae. Superstes est filiola unica, quae est in Holandia apud socrum. O mi Ioachime, quot boni libri simul sepulti, ex quo Sylburgius et Commelinus ad plures abiere! Filium tuum Ioachimum amicitiam et avitam et patritam mecum colere velim. Audio illum unâ cum aliis Doctoribus Bibliothecam Principis perlustravisse, me praeeunte et Libros commonstrante; et nomen suum dissimulasse: ita amici postea mihi significaverunt. Vellem se patefecisset. Amo enim vestram familiam; illum vero praecipue ob Poëtices studium, in quo magnos mehercule fecit progressus, et rectâ ad metam currit viâ. Non credo illum ita verecundari, ut me canum et iam fere sexagenarium subterfugiat. Haec ego ad te familiariter. Bene vale, et Clarissimum virum Philippum Camerarium, fratrem tuum, ex me officiose saluta. Dat. Haidelbergae, die 30 Novembris Anno 1597.

[P. Melissi] [1]).

MELISSUS Ioachimo CAMERARIO 14 Mart. 1598:

Clarissimo excellentissimoque viro Ioachimo Camerario I. F. Medico reipubl. Norimbergensis amico veteri.

Filio tuo Ludovico [2]) literas tuas e vestigio Spiram transmisi. Postridie is huc rediit, et Grutero deinde comitatus ad me adiit. Colloquuti sumus de codicibus duobus. Narravi ipsi, ut antea emerimus Graeca volumina manuscripta, 30 paginis in folio (uti loquuntur) pro coronato computatis: in quarto autem 40 paginis itidem pro coronato. Velim autem et ego et Gruterus, ut tu potius pretium indicares, mî Camerari. Atque hoc filium ad te perscripsisse credo: alioqui citius respondissem. Plauti exemplar excusum penes me est. Perlustro. Catalogum ut habeas librorum, a Commelino editorum, viderimus. Nemodum comparuit, qui hereditatem adiret: et domus clausa est, et omnia ceris signata..... [3]) Fratri tuo Philippo salutem plurimam adscribo. Dat. Myrtilleti [4]) die 14 Martii veteris, anno 1598.

Melissus tuus ex animo [5]).

Paullus SCHEDE (Schedius) sive MELISSUS, natus 20 Dec. 1539 Melrichstadtii, bibliothecae Palatinae Heidelbergae praeerat ab a. 1586 usque ad a. 1602. Hoc anno,

[1]) De sylloges eius Camerarianae fatis diligenter exposuit Carolus HALM *Sitzungsberichte der philos.-philol. und hist. Classe der bayr. Akademie der Wissenschaften* (München) 1873 p. 241—272: *Ueber die handschriftliche Sammlung der Camerarii und ihre Schicksale.* Tomus ille XIX nunc signatus est XVIII sive codex Monac. 368 = cod lat. 10368. Eum quod inspicere potui, insigni Georgii LAUBMANN liberalitati debeo.

[2]) Stili veteris; eiusdem sunt dies in sequentibus a Melisso memorati.

[1]) Nomina haec subscripta sunt plumbo in Lameii apographo.

[2]) Ludovicus natus Norimbergae a. 1573, mortuus Heidelbergae a. 1651. Inde ab eodem anno 1598 Friderici IV Pal. Consiliarius Heidelbergae, deinde ab a. 1629 legatus Suecicus erat.

[3]) Quae insequuntur, ad poetas, qui Psalmos aut graece aut latine verterunt, pertinent.

[4]) i. e. Heidelbergae.

[5]) Subiectum est additamentum, quo de Psalmis a se ipso iussu Friderici III Electoris Palatini metrice translatis agit.

quo obiit, ei in munere eodem successit Gruterus. Melissus vir eruditione et arte poetica clarissimus cum Ioachimo Camerario, ex Franconia oriundo et ipso, amicitiae vinculo et studiorum societate coniunctus erat aptusque egregie ad hanc rem peragendam; nec certe non favebat ipsi roganti alterum hoc, quod ipso hoc anno 1598 Heidelbergae Ludovicus Ioachimi filius a Friderico IV electore ad consiliarii munus amplissimum evectus est. Epistulis a Melisso ad eundem Ioachimum scriptis 30 Mart. et 13 Mai. 1598 [1]) codicum eorum nulla facta est mentio, unde veri est simile, negotium transactum iam fuisse probatis a Ioachimo Philippoque Melissi condicionibus. Quod si verum est, pro codice 'vetere', qui est paginarum [2]) 426 in folio, coronati $14\frac{1}{5}$ et pro 'decurtato', qui est paginarum 476 in quarto, coronati $11\frac{9}{10}$ numerati sunt. Coronatum illa aetate auri valore aequasse marcas nostras germanicas circiter novem docuit me a. 1892 Paulus IOSEPH Francofurtensis, rei nummariae peritissimus.

Cimelia duo Plautina postquam bibliothecae publicae Palatinae inlata sunt, adhibebantur praeter alios, inter quos fortasse etiam Salmasius erat, inprimis a Grutero, qui hunc laborem summa industria continuabat, maiore diligentia et iudicio a discipulo eius Philippo PAREO. Illius variae lectiones prodierunt in Friderici TAUBMANNI Franci († 1613) editione secunda (Wittenbergae 1612), curis secundis auctae in Taubmanniana tertia (ibid. 1621), quam Gruterus ipse procuravit. Pareus collationem suam summa pro illius aetatis more accuratione factam exhibuit editione sua secunda anno 1619. De his editionibus doctorumque virorum tunc studiis Plautinis uberrima enarratione egregie commentatus est Fridericus RITSCHL opp. 2 p. 125—152, ad quem remittimus lectores.

Post captam anno 1622 a Tillyo Heidelbergam bibliothecae tres hae: 1) privata electorum Palatinorum, 2) publica, quae tam terrae Palatinae quam universitatis erat, 3) item publica collegii Sapientiae huic universitati adiuncti, Romam asportatae sunt ex dono illo famoso, quod Maximilianus Bavariae dux Gregorio XV pontifici fecit agnatis invitis, contra Ferdinandi II imperatoris iussum (cf. Baehr *Heidelberger Jahrbücher* 1869 p. 5), omnino contra ius publicum privatumque. Leo Allatius, scriptor bibliothecae Vaticanae, Roma Heidelbergam ad donum illud Bavaricum arcessendum missus negotium sibi mandatum summa diligentia et sollertia peregit. Ab Heidelberga profectus est 14 Febr. 1623 una cum plaustris quinquaginta, quibus copias librarias avexit. Monachii his addidit codices eos, quos Bavarii a. 1622 ante ipsius adventum ex Heidelberga eo abduxerant (Theiner *Schenkung* p. 17), in quorum numero fuisse codicem Plauti decurtatum catalogus docet tunc conscriptus, quippe qui non dubium sit quin eum ipsum significet verbis hisce (Theiner p. 84): 'Plautus; in prima facie, liber iste est S. Mariae et S. Corbiniani Frisingensis'. Thesauri Heidelbergenses cistis CLXXXIV conditi Romam pervenerunt 5 Aug. 1623 (Theiner p. 40). In bibliotheca Vaticana saeculis XVII et XVIII numquis hominum doctorum his codicibus Plautinis usus sit, nescimus; quid quod Bothe in Plauti ed. II (Halberstadii 1821) I p. XXV de 'vetere' dixit: 'quo, ut etiam ceteris MSS. Palatinis, quid factum sit, hodie nescitur'; cf. Ritschel. opp. 2 p. 127.

Anno 1797 codex decurtatus inter quingentos illos erat, quos ex pacto pacis Tolentini 19 Febr. eius anni inter Gallos et Papam factae procuratores rei publicae ex Vaticana selegerunt Parisiosque transtulerunt. In catalogo eorum Lipsiae a. 1803 ex actis edito [1]) p. 122 descriptus est verbis hisce: 'MDCXVI. [*sic*] Cod. Membr. in quart. constans pagg. 137. [*sic*] exarat. saec. XI. Continet Plauti Comoedias.' Galli quod hunc praetulerunt 'veteri', id inde puto repetendum esse, quod in bibliothecae Vaticanae 'inventario' hic *antiq(uus)*, decurtatus autem *antiquiss(imus)* dictus erat [2]): ac sane hic veterem aetate ex meo quidem iudicio nonnihil superat, ut supra dixi. Bibliotheca nationalis codicem signavit in f. 1 et 237 colore rubro.

Anno 1815 cum autocratores foederati Parisiis pervicissent, ut marmora, picturae, codices, reliqua, quaecumque ex museo et bibliotheca palatii Vaticani anno 1797 a Gallis ablata erant, Papae restituerentur, Pius VII intercedentibus maxime iis viris clarissimis, qui in Borussia et Austria summae rerum praeerant, concessit, ut codices Palatini, qui praeda illa continebantur, universitati Heidelbergensi redderentur. Quo factum est ut 16 Ianuar. 1816 codices XXXVIII Heidelbergam in pristinam

[1]) Has quoque exhibet Lamey (cod. Carol. n. 300^h ep. 95 et 98), ex autographis vol. XIX n. 332 et 334 a se descriptas esse addens. Posterioris superstes est archetypum (vol. XVIII n. 334), quod contuli.

[2]) Paginas, ut par est, intellegimus facies foliorum singulas, non (ut in 'Recensione' infra adnot. inseq. citata alibique factum est) folia.

[1]) Recensio manuscriptorum codicum qui ex universa bibliotheca Vaticana selecti iussu dni. nri. PII VI pont. m. prid. id. Iul. an. MDCCLXXXXVII procuratoribus Gallorum iure belli, seu pactarum induciarum ergo, et initae pacis traditi fuere. Accedit index librorum tam impressorum quam manuscriptorum bibl. Vatic. ut et vasorum Etruscorum ac numorum iisdem procuratoribus exhibitorum. Lipsiae 1803. 8⁰. pp. 151. Cf. E. MÜNTZ in *Mélanges Havet* 1895 p. 580.

[2]) De ea re post inspectum inventarium monui *Literarisches Centralblatt* 1885 p. 913.

sedem redirent [1]). Fridericus Creuzer ad calcem programmatis academici de certamine litterario in d. 22 Nov. 1815 indicto, Heidelbergae m. Ian. 1816 impressi (in 4^0), exhibuit p. 23—31 indicem codicum ante eorum adventum ac praecipue ex 'Recensione' illa anni 1803 conscriptum. Fridericus Wilken bibliothecae praefectus prorectorque tunc universitatis, qui de thesauris Palatinae recuperandis optime meritus est, relationem ex actis indicemque codicum edidit libro *Geschichte der Bildung, Beraubung und Vernichtung der alten Heidelbergischen Büchersammlungen. Nebst einem Verzeichniss der im Jahr 1816 von dem Pabst Pius VII der Universität Heidelberg zurückgegebenen Handschriften.* Heidelberg. 1817. — Inde ex hoc tempore codex decurtatus pro summa administrationis Badensis liberalitate hominum doctorum usui facile patuit et studia Plautina multum adiuvit, quo factum est, ut nullum poetae eius exemplar manu scriptum iam plenius excussum sit hoc Palatino n. 1613. Inter eos, qui ad hunc codicem curam suam contulerunt, nominandi sunt Fridericus Henricus Bothe (1819/20), inprimis vero Fridericus Ritschl, vir de Plauto ut nemo alter meritus, cui a. 1833/34 'Vratislaviae degenti decurtati copiam Christiani Baehrii comitas fecit', ut ipse ait prolegom. 1849 p. xxxi (= opp. 5,295); ibidem tum Car. Ernestus Chrph. Schneider Truculentum accurate ex codice ipso a se transcriptam programmate academico exhibuit hoc titulo: 'Plauti Truculentus e codice Heidelbergensi expressa', Vratislaviae 1834 (4^0. pp. 39); cf. de hoc libello Fridericus Schoell in praef. ad Truculentum ed. 1881 p. xiv. Iterum Ritschelio codex transmissus est praeparanti Lipsiae Trinummi editionem alteram, quae prodiit a. 1871. Post Ritschelium codice usi sunt inprimis Georgius Goetz, Gustavus Loewe, Fridericus Schoell, quos ille socios editionis suae procurandae adsumpsit (cf. fabularum singularum praefationes), praeterea Otto Ribbeck, Guilelmus Studemund (cuius copias nunc habet Oscar Seyffert Berolinensis), Ioh. Lud. Ussing, Gottholdus Gundermann, alii.

Imagines trium paginarum photographas heliographice optime impressas exhibuit Aemilius Chatelain *paléographie des classiques latins* fasc. 1, Paris 1884, tab. III (fol. 186^v. 43^v) et tab. IV (fol. 86^v). Ad hunc librum collegae carissimo selegi tres paginas, quarum una quaeque diversam scripturam exhibet; praeterea tertiae (f. 86^v) apposita est pagina codicis Ursiniani Vat. 3870 eosdem versus exhibens, ut summa eorum similitudo ostenderetur.

De aetate codicis, de eius mensuris foliorumque numero supra iam dixi; nunc reliqua, quae ad describendum volumen pertinent, commemoranda sunt. Is, qui codicem confecit, sumptibus potius pepercit quam elegantiae luxuriosae consuluit, nam membranas adhibuit speciei diversae, tam tenues quam crassiores, tam albas quam luridas, quin etiam admisit folia non integra, sive quibus pellis non suffecit (fol. 7. 8. 14. 21. 23. 29. 34. 50. 55. 68. 70. 76. 81. 85. 88. 90. 94. 97. 99. 101. 103. 106. 108. 109. 113. 115. 118. 121. 123. 125. 126. 130 133. 137—140. 142 [1]). 148. 155—157. 159. 160. 167. 169. 173. 174. 180. 182, 184. 187. 197. 198. 203. 206. 207. 209. 213. 214. 218. 220. 227. 234. 236) sive deformia foraminibus inde natis [2]), quod locis illis pellis planum animalis ossibus interruptum erat (fol. 130. 138. 140. 145. 155. 156. 199. 200. 231). In operis nitidioris codicibus aut hae pellis partes omnino non admissae sunt aut foramina tenuis membranae schedulis inducta et expleta. — Area inscribenda inclusa est ad sinistram et ad dextram binis lineis, sicco q. v. graphio praeductis (cf. ex. gr. fol. 56) et tam fortiter impressis, ut etiam in septem paginis sequentibus apparere possent; unde est, quod hae lineae tantum in prima et ultima quaque quaternionis pagina ductae sunt. Eodem modo factae sunt lineae XXVI, super quas versus totidem in paginis singulis inscribendi essent (cf. ex. gr. fol. 1** et 153). Photographia, ut consentaneum est, utriusque generis lineas plerumque minus clare in ea pagina, cui impressae sunt, exhibet quam in altero eiusdem folii latere, quippe in quo emineant, i. e. in priore quaternionis parte foliis versis, in posteriore foliis rectis. Ut autem hae lineae IV et XXVI ad regulam duci suis locis accurate possent, iuxta pedem folii foraminum paria bina et ad exteriorem marginem foramina XXVI acu facta sunt tam in primo quam in ultimo quaternionis folio (cf. fol. 15. 80. 119. 152) vel etiam per totum quaternionem (quat. XXVI. XXVII. XXVIII = fol. 201—224). De harum rerum ratione exponendum esse duxi propterea, quod olim non est recte intellecta (cf. Ritschelius mus. Rhen. 4 p. 512). Secundum hanc designationem in plerisque paginis versus XXVI

[1]) Erant codices graeci XXVI (Recensio p. 76, cf. p. 135), latini XII (Rec. p. 120). Nescio quo fato omissus est tricesimus nonus, i. e. Vergilius n. 1631 (Rec. p. 145), nunc denuo in bibliotheca Vaticana adservatus. Codices XXXIX restituendos esse ipse Pontificis legatus, eques de Canova, statuarius clarissimus, Wilkenio scripsit epistula 3. Oct. 1615, cuius autographum in actis habemus (in editione Wilken p. 242 seq. numerum 39 intra ( ) suo Marte adiecit). Praeterea codicis Anthologiae Graecae celeberrimi (Pal. gr. 23) quaterniones ultimi seorsum ligati Parisiis remanserunt.

[1]) De schedula parva f. 143, supplementi gratia inserta, vide p. I[a] et VI[b].

[2]) De his foraminibus minus recte olim iudicatum est; cf. Ritschelius mus. Rhenano 4 (1836) p. 515 = opp. 2 p. 105.

conscripti sunt, in nonnullis tamen librarius aut cis praescriptum areae terminum substitit (ut f. 27^{R}. 39^{R}. 39^{V}. 191^{R}. 196^{R}) aut eum excessit (ut f. 3^{R}. 180^{R}. 193^{R}. 198^{R}).

Vel ipso versuum numero manifesto apparet, quanta huic *C* cum codicibus *B* inprimisque *D* intercedat cognatio. De qua re Ritschelius disseruit in hunc modum (Proleg. p. XXXII = opp. 5, 296): 'Eius (*D*) tanta est cum *C* similitudo, ut non solum aetate, scripturae genere, forma membranarum prorsus gemelli sint, sed etiam versuum distinctione vel potius non distincta continuitate, atque adeo multitudine versuum in singulis paginarum scriptorum. Eiusdem autem Ursiniani [*D*] beneficio patuit, quae utrique codici cum Vetere [*B*] cognationis ratio intercederet. Qui cum per primas comoedias multo quam per posteriores constantius LII versuum in singulis paginis numerum servet, totidem apparuit Ursinianum in binis paginis (quippe senos et vicenos in singulis) perscriptos exhibere: ita quidem ut tres fabulas Amphitruonem, Asinariam, Aululariam LVIII paginae Veteris, totidem autem membranae Ursiniani capiant. Qua quidem congruentia luculentissime probatur ex uno fonte et *B* et *C D* manasse'. Itaque in ea pagina, quam Aemilius CHATELAIN *paléogr.* tab. IV tam ex *C* quam ex *D* effictam repraesentavit, iidem Plauti versus totidem lineis perscripti continentur. Unde patet, quandoquidem neutrum ex altero transcriptum esse constat, archetypum (*P*) librarium utrumque diligenter imitatum esse. Indidem repetendum est, quod idem linearum numerus in Veteris (*B*) paginis singulis qui in horum *C D* foliis singulis scriptus extat. Sed in *P* paginas fuisse versuum XXVI ut in *C D*, non LII ut in *B*, veri simile esse puto propterea, quod in *C* librarius f. 116^{V} primos versus sex folii 115^{V} errore repetiverat, similiterque f. 142^{V}, postquam primum versum exaravit, in praecedens folium aberrans ex eo huc intulit sequentes versus 2—7 (sex, ut loco priore); nam hi errores minus facile explicarentur, si ut in *C* haec mediis potius paginis scripta fuissent. Ceterum accurata illa archetypi imitatio hoc praestabat commodum, ut voluminis scribendi labor, antequam inciperetur, inter complures librarios distribui posset, cum quaterniones singuli numero suo iam signati et partes libri a singulis librariis inscribendae definitae essent. Idque in *C* factum esse arguitur hoc, quod is librarius, qui f. 142^{V} spatium paginae versibus ab hac alienis occupavit nec errorem suum erasis, sicut alter f. 116^{V}, sed inductis versibus correxit, ut spatii dispendium expleret, schedulam inseruit (f. 143); scilicet paginae insequentes duae, totidem manuum diversarum labor, iam antea absolutae erant vel aliorum curae traditae.

Codex compositus est ex quaternionibus XXVIIII, quorum numeri in ultima cuiusque pagina inscripti sunt, et foliis quinque. Numeri illi quin coaevae manui debeantur, nullus dubito. Antea eorum loco inscripti erant alii numeri senis denis maiores, qui mox erasi, sed paucis exceptis adhuc agnosci possunt. Subieci quaternionum foliorumque elenchum, qui utramque numerorum seriem exhibet ac praeterea, quae quaternionum folia bina inter se coniuncta quaeve solitaria sint, indicat.

Pagina, cui numerus inscriptus est	Numerus posterior	Numerus prior [1]	Folia, ex quibus quaternio constat
fol. 7^{v}	·I·	— [2]	1**. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7
15^{v}	II radendo factus ex XUIII	XUIII intra figuram	8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15
23^{v}	III	—	16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23 ordine turbato, qui debebat esse: 16. 18. 19. 17. 22. 20. 21. 23
31^{v}	IIII	XX intra figuram	24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31

[1] Numeros ita erasos, ut prorsus perierint, intra [ ] posui. Numeros vix apparentes ab iis, qui clare agnoscuntur, non distinxi.

[2] Numeri vestigium extat nullum, item in f. 23. 55. 119, cett.

Pagina, cui numerus inscriptus est	Numerus posterior	Numerus prior	Folia, ex quibus quaternio constat
39v	V	XXI· intra figuram	32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39
47v	VI	·XXII· intra figuram	40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47
55v	VII	—	48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55
63v	VIII	XXIIII	56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63
71v	VIIII	XXV·	64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71
79v	·X·	·XXVI·	72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79
87v	·XI·	·a Q ·XX[VII]·	80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87
95v	XII·	b XXV[II]I	88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95
103v	XIII	c XX V[IIII]	96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103
111v	XIIII	d XXX	104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111
119v	XV		112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119
127v	·XVI·	—	120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127
135v	XVII	—	128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135
144v	XVIII·	h · Q · XXX [III]I·	136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143.[1] 144
152v	·XVIIII·	·ı · Q· XXX· V·	145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152
160v	·XX·	[XXXVI]	153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160
168v	·XXI·	[XXXVII]	161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168

[1]) Fol. 143 est schedula statim inserta; pagina sequens (fol. 144r), quae alia manu est, fortasse iam antea conscripta erat. Cf. p. VI'.

Pagina, cui numerus inscriptus est	Numerus posterior	Numerus prior	Folia, ex quibus quaternio constat
176v	XXII	ϛ [Q XXXVIII]	169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176
184v	·XXIII·	—	177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184
192v	·XXIIII·	—	185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192
200v	·XXV·	Q // XL[I·]	193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200
208v	·XXVI·	Q XLII	201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208
216v	·XXVII· [xx in rasura]	Q XLIII	209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216
224v	·XXVIII·	Q [X]L[IIII]	217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224
232v	·XXVIIII·	Q XLV	225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232
—	—	·	233. 234. 235. 236. 237.

Numeri posteriores I—XXVIIII uno tenore eadem manu adnotati sunt, in prioribus autem diversitas scribentium manifesto agnoscitur secundum partes hasce: 1) XVIII. XX—XXII (numeri XVII et XVIIII desunt, sive omissi olim sive desecti); 2) XXIIII—XXVI (XXIII deest); 3) XXVII—XXXV, qui novem quaterniones signati sunt praeterea litteris ab A usque ad I procedentibus addita aliquotiens nota Q i. e. *quaternio*; 4) XXXVI—XXXVIII; 5) XLI—XLV (quat. XXXVIIII et XL carent numero). Nec minus certum est post unum quemque quaternionum fasciculum (i. e. post XXII, XXVI, XXXV, XXXVIII, XLV) diversam in fabulis ipsis scripturam prodire. Codex enim conscriptus est a librariis compluribus, non 'fere aequalibus' (ut Bothio ed. 1821 vol. I p. XI visum erat), sed plane aequalibus, qui viribus unitis suum quisque pensum absolverunt. Totum opus videtur deberi maxime tribus scriptoribus partitumque fuisse secundum quaternionum decades vel fere decades has 1) I—X, 2) XI—XVIIII, 3) XX—XXVIIII, ut tamen earum partes quaedam, praesertim in I—XVIIII, ab aliis rursus librariis in vices succedentibus sint scriptae. Accedunt folia ultima quinque aliam certe manum quam quaterniones praecedentes exhibentia, sed eandem, quae f. 41R versus quattuor hos 19—22, fortasse etiam alia scripsit. Sed singulas manus persequi et ea, quae cuique tribuenda sint, enumerare non est huius loci, praesertim cum quivis, cui libuerit, harum imaginum egregiarum ope indagationis eius laborem obire possit; in quo tamen cavendum est quam maxime ne diversis scriptoribus praepropere tribuantur ea, quorum dissimilitudo tantummodo membranae vel atramenti vel calami diversitate vel etiam varianti animi corporisque statu, quo idem scriptor usus est, nata esse possit. Ac vereor, ne inde ad poetae verba restituenda parum sit redundaturum, cum librarii diversi idem archetypum, parem fere curam adhibentes nec nisi in adiaphoris propria admittentes, depinxerint et adsit geminum eiusdem archetypi exemplar codex *D*, quo comparato quae ex illo repetita quaeve alteri utri (*C* vel *D*) propria sint, longe certius discerni queat.

Comprehensae sunt hoc volumine fabulae XII hae, quarum indicem manus coaeva [1]) in folio primo (1**) praeterea vacuo inscripsit: *Bacchides* (cuius principium periit et

[1]) Fortasse eadem est, quae quaternionum numeros I—XXVIIII scripsit. Certe atramento usa est simillimo.

in archetypo *P* iam deerat), *Mostellaria*, *Menaechmi*, *Miles gloriosus*, *Mercator*, *Pseudolus*, *Poenulus*, *Persa*, *Rudens*, *Stichus*, *Trinummus*, *Truculentus*. Ursinianus *D* his fabulis praemissas exhibet Amphitruonem, Asinariam, Aulularíam Captivorumque partem dimidiam usque ad III 2, 4 = v. 503, *B* autem fabulas priores octo inde ab Amphitruone usque ad Epidicum omnes exhibet, his praemittens Querolum (quae non est Plautina) et post Truculentum subiciens Vidulariae, fabulae vigesimae primae, inscriptionem, sed solam. Atque hunc quoque nostrum *C* 'prius quam *decurtaretur* [1]) omnes fabulas xx complexum esse' Ritschelius docuit opp. 2 p. 13 (cf. opp. 5 p. 295); nam quaternionum XVI numerus ad octo fabularum priorum ambitum bene respondet. Nec dubitari licet, quin is vel ii, qui hoc Plauti exemplar conficiendum susceperunt, hoc sibi vere proposuerint. Sed, ut mihi videtur, fieri potest, ut ad finem opus inceptum omnino non sit perductum, ut igitur fuerint quidem iam quaternionibus versus in singulis scribendi accurate destinati, item numeri inscripti, denique librariis pensa sua tradita, sed deinde causa aliqua effecerit, ut prior fabularum pars prorsus omitteretur. Cuius rei indicia ni fallor adsunt haec. Ac primum quidem numeri quaternionum posteriores (I—XXVIIII) eadem, ut dixi, aetate qua priores inscripti sunt; deinde primum quaternionis XVII (postea I) folium a principio vacuum erat relictum, itaque prior fabularum pars huc usque non erat perscripta. Huc accedit, quod in *D* eadem Plauti pars inchoata est, non autem ultra quartae fabulae versum 503 producta atque codice *B* fabulae quidem octo continentur omnes, sed, id quod ex Ritschelii descriptione proleg. p. XXVIII = opp. 5 p. 293 concludi licet, non opera continua nec uno tenore conscriptae sunt, ut non omnia ex uno eodemque archetypo repetita esse sed alia ex aliis codicibus collecta esse videantur. Hinc coniecerim, illius archetypi, quo *C D* usi sunt solo, partem alteram fuisse tam mutilam vel ob evanidam scripturam tam difficilem lectu, ut *C* opus susceptum abiceret totum, *D* principium describeret solum, denique *B* rei insistens enixius aliis exemplaribus conquisitis fabulas consequeretur transcriberetque omnes.

De fide et auctoritate huius codicis *C* satis est hoc loco breviter memorare rei summam. Plauti restituendi opera omnis nititur, id quod Ritschelius primus demonstravit, genere codicum duplici, quorum unum (*A*) continetur schedis palimpsestis Ambrosianis, alterum (*P*) codicibus Palatinis *B C* et Ursiniano *D*, quibus accedunt schedae deperditae Senonenses, olim lectionibus a Turnebo excerptis, iam plenius notae collatione, quam W. M. LINDSAY repperit et heliotypice edidit [1]); hae vero ex archetypo descriptae erant, qui archetypi *P* fuisse pater vel avunculus videtur. Sicut *A* Palatinis praestat multis locis, ita aliis haud paucis maior auctoritas est tribuenda iisdem inter eosque hic ipse codex *C* interdum solus aut verum servavit aut certe traditam lectionem integritate maiore exhibuit quam ceteri. — Sed redeamus ad eius descriptionem.

Colore rubro distincta sunt pauca haec: fol. 1^R Q prima codicis littera, 2^R LIDVS et I maior, 3^R CHRYSALVS SERVVS et PISTOCLERVS—SERVVS, ibidem initiales litterae maiores E et M, 196^v S prima, in quaternionibus XXVI XXVIIII (f. 201—232) titulus foliorum margine summo scriptus *plauti trinummus* et (inde a f. 220^v) *plauti truculentus*, deinde a f. 203^v scaenarum inscriptio earumque prima quaeque littera (etiam S f. 222^R post versum vacuum, quippe quem miniator scaenae titulo, sicut f. 224^R, explendum esse putaret), f. 220^v Truculenti inscriptio (non autem Trinummi subscriptio praecedens, quae potius atramento scripta est), ibidem *argumentum* et *explicit arg· prologus · incipit.* In reliquis codicis partibus permultas scaenarum inscriptiones litterasque initiales miniator cum pingere omiserit, totidem iam spatia extant vacua.

Correcta sunt multa, sed exceptis iis, quae saeculis XVI et XVII inlata sunt (v. infra), correcta ab ipso librario statim inter scribendum. Cf. velut fol. 63^v; plura composita sunt infra in Indice notarum. Item primae manui tribuendae sunt glossae supra scriptae: fol. 9_3. 13_{15}. 14_{18}. $14^v_{5.22}$. 90_{26}. 114_9. 117_{21}. 119_1. 121_1. 123^v_1. $124_{5.16}$ et res memorabiles adnotatae praemisso *not(a)* f. 65^R. 122^R vel non praemisso f. 89^v. Tam has quam glossas ex archetypo repetitas esse inde patet, quod codex *D* omnes exceptis f. 14_{18}. 14^v_5. 65. 121_1 exhibet, adnotationum autem quattuor f. 65 adscriptarum tertia etiam in codice *B* (m. 2) extat. — Saeculis XVI et XVII a codicis lectoribus nonnulla adnotata sunt, de quibus vide sub finem huius praefationis.

Transeamus ad compendia, conexus litterarum, inter-

[1]) Pareus codicem appellavit 'decurtatum' primum in praefatione editionis II, quae Neapoli Nemetum [i. e. *Neustadt an der Haardt*] a. 1619 prodiit, ubi dixit: 'accessit (veteri codici) alius, quem ea de causa DECVRTATI nomine insignimus, quod duodecim solummodo posteriores contineret fabulas'.

[1]) W. M. LINDSAY *the codex Turnebi of Plautus*, Oxford 1898. Cf. Fridericus LEO *deutsche Litteraturzeitung* 1898 p. 756 et Oscar SEYFFERT *Berliner philol. Wochenschrift* 1898 p. 811. Minus recte iudicavit E. A. SONNENSCHEIN: cf. *Classical Review* 1899 p. 254.

punctionem, accentus, aliaque, quibus librarii ad lectionem explanandam vel verba corrigenda usi sunt. In quibus e re esse visum est varias species omnes, etiam vulgares commemorare, ut plena enumeratione non solum quae adsint in hoc codice, verum etiam quae ab eo absint appareat; nam huc usque ex nullo quod sciam codice nullave codicum stirpe hae res compositae sunt, et in compendiis ad artem criticam adhibendis ab hoc maxime cavendum est, ne quicquam tribuatur ei aetati vel scripturae speciei, a qua omnino alienum erat. Itaque huius praefationis opportunitate usus sum, ut ipso codice toto perlustrato laterculum infra propositum conficerem, cuius utilitas eo quoque pertinet, ut has imagines suppleat et inlustret cum in aliis tum in eis, quae nisi archetypo ipso inspecto discerni nequeant. Exempla in hoc elencho ad rariora adscripta sunt, ad alia eo consilio, ut eorum formae in imaginibus reperiri facile possent. Subieci his, quae de manibus recentioribus huius codicis exponenda esse viderentur.

Compendia.

Nomina personarum per scaenam, cuius principio plene perscripta erant, primis litteris indicata (velut **PIST̃** 2^{v}) hoc indice non commemorantur.

apđ apud **109^{v}** 12, *alibi*

aut̃ autem **2** 6 **3** 26 **18** 8 **89** 12 **140** 20 **211^{v}** 6

-ber] **ƀ** *in* liber **1^{v}** 23 **58** 24 **58^{v}** 6 **79^{v}** 20

-bus] dıeb· **41** 5

cap̃ caput **212** 4

-cit] **c̃** *ut* facit: *vide* -it

c̃ con *ut* c̃ditum **186^{v}** 7 c̃plectar **183** 18 (*sed* cõplectar = complectar **185** 1)

-dem] quiđ **91^{v}** 6

dſ̃ deus **dı̃** dei **146^{v}** 18 (dı *B D*) *Inde etiam* ſedm̃ = sedeum (*pro* sed eum) **97** 7 (Merc. 698)

dn̄o domino **59^{v}** 21

epta epistula

g̊ ergo **2^{v}** 11 **9** 23 **16^{v}** 5 **66** 24 **79^{v}** 14 **82^{v}** 26

ẽe esse

ẽet esset

ẽ est *saepe* (*ut* id ẽ *vel* id ·ẽ·, *sed* idẽ = idem; *quae facile inter se confunduntur, nisi spatium relictum vel punctum interiectum est, ut* **potẽ** (potest) **10^{v}** 9 **17^{v}** 2 **frugiẽ** (frugi est) **10** 14. — ıdeſt *corr. est in* ıdẽ (idem) **48** 3. — *Sic* ẽſt **3** 21 per *errorem* ˉ *non deleto*

et] ⁊ **32** 6 **32^{v}** 19 (*hanc notam alibi in hoc cod. non repperi*)

fac̃ fec̃ *vide* -it

filı' *vide* -us

fr̃ frater **59** 5. 11. 19. 21

gł̃am gloriam **191^{v}** 7

gł̃oſuſ gloriosus **68** *in titulo*

gr̃a gratia **gr̃am** gratiam

h́^{u}c hunc **146** 12

ı̃ in **145** 19 **174^{v}** 15. 16 **151^{v}** 3 *in* ingenua **140^{v}** 6 **ı̃me** in me (*sic B D*) **109** 20 (*in archetypo glossa erat vocabuli* mihi, *v. Pseud.* 372)

-it] ˜ *ut* fac̃ **20^{v}** 13 fec̃ **5^{v}** 3 accip̃ **222** 2 lacerau̇̃ **18^{v}** 11 emigrau̇̃ **85** 52 dix̃ **8^{v}** 8 **62** 21 perdux̃ **145** 11

lıƀ *vide* ber

m] ˜ *vel* ˉ *vel* ˜ (ā, ē, ī, ō, ū) *maxime fine vocabuli.* — *Sic* đa đe đu *pro* dā dē dū *a librario uno alteroque scriptum est, ut* **41** 9. 11. 13. 17. 24 **68** 22 **81** 3 **177** 7 **177^{v}** 5 **179^{v}** 1. 10. 17. 20 **180** 7. 26 **182** 11 **182^{v}** 5. 13 **185^{v}** 19 **186** 20 **186^{v}** 2 **190** 9 **191** 8 **191^{v}** 16 **192** 22 (**184** 4 **quiđe** *i. e.* quidem *correctum est in* **quid ẽ** *i. e.* quid est). *Item* **tu** *pro* **lũ** **87** 12

m̃ men *velut in* mendacium mendicare mensa mensis mentem, limen nomen tamen comprimenda

m̃ſ meus **8^{v}** 11 **18** 21

ṁ mihi *ut* **88^{v}** 1 **144** 14. 16. 17. 19

m̊ modo **36^{v}** 10 **90** 17

noƀ nobis

ñ non

ñc nunc **8^{v}** 13 **26^{v}** 2 **182** 9

—nus] **n'** *velut in* facinus **10^{v}** 1 genus **22^{v}** 1

nom̃ *vide* men

ñr noster **20** 15 **66^{v}** 2 **181^{v}** 13 **nr̃a** nostra **nr̃ıſ** nostris **nr̃o** nostro **nr̃m** nostrum **nr̃oſ** nostros

om̃e omne **om̃em** omnem **om̃ſ** omnes **om̃ı** omni **om̃a** omnia **om̃ıb·** omnibus **om̃ıſ** omnis

ꝑ per

p̓ post **41^{v}** 24 **225^{v}** 25

p̈ prae **41** 11 **96^{v}** 4; *cf.* qua

p̃ prae

ṗ pri *velut in* primum **11^{v}** 2 primus **66^{v}** 1 prius **90** 19 **92^{v}** 11 **174** 10

ꝓ pro

q̈ qua *ut* adloquar **15^{v}** 21 aliqua **90^{v}** 22 quasi **48** 2 **90^{v}** 5 (*nota ex usu antiquiore repetita; cf.* p̈ = prae)

q̄ quae **89^{v}** 1 **205** 16 **210** 15 **215^{v}** 9 **232** 20 **atq̄** (atquae *pro* atque **116** 22 **q̄ſ** *errore pro* **q̇ſ** (quis) **110^{v}** 1

q̃ quae *in* quaeso **146** 12

quam] q̶ *in* umquam **3v** 16 utiquam **128v** 26

q; q, q· (*velut* **74** 4) -que

q̇ qui

qꝁ quia **222v** 21

q̶d quid

q u ı d̶ quidem **91v** 6

q̊ quo *ut* **92** 16 **98** 9; *cf.* quoque, quos

q d̶ *vel* q ƌ quod

-t̃ -ter *velut in* magister **7** 5 propter **7** 11 pater **18v** 22

t tibi **88** 19 **140v** 22 **144** 22; *cf.* mihi

t́ tra **38** 6 (tranio)

q m̃ quoniam **4v** 24. 25 **5** 7 **34** 12 **37** 25 **59** 18 **206v** 5 **212v** 25 **218v** 2. 3 **214v** 23 **217v** 24 **227** 20 (*aliquotiens errore pro* quom)

q ũ o *vel* q u õ quoniam *ut* **5** 4 (— *Bacch.* 299, *ubi cave ne notam esse vocabuli* quom *putes*) **10v** 20 **20** 5 **48** 1 **102** 4 **181** 14

qq quoque **1** r 4 **41** 20v **90v** 14

q̊q, quoque **109** 16 **128v** 4

q̊ſ quos

ſ; *vel* ſ· sed **1** 13 **18** 6 **109v** 15

-runt] r̃ *vel* r̃ *ut* aufer̃ **10v** 7 duxer̃ **17** 20 deliquer̃ **97** 24 ogger̃ **117** 10 conger̃ **117** 18 ıer̃ **145** 16 confutauer̃ **226v** 7

ſıc̃ sicut **9** 6 **49** 22 **146** 17

ſ̃ sunt

ſt sunt **24v** 13 (**2** 18 **31** 6 *debebat esse* ſt *i. e.* est)

-t̃ -ter **9** 3 **229v** 18

tur] t̃pe ſ **24v** 22 ıgıt̃ **24v** 15 .— *Interrogandi signo similis: cf.* **107v** 4

-t̃ -tur *ut* **1** 10 **9** 5 **10v** 10

t tur **49** 9. 20. 21 t̃ (*sic*) **90v** 23 t **98v** 25

-ı' *vide* us

t̶ uel **16v** 22 **134v** 2

u e t̶ **219** 19 (*Trin.* 1131), *ubi* uelis *D* uelit *B*

ũ d a ı uendat **87v** 4

ũ b ı ſ uerbis **16v** 7 ũ b ũ uerbum **21v** 13 **25** 1, *item in* uerberare **33** 17

ů uero **156v** 1 **162** 17 **163** 23 **179v** 16

—uit] -ũ mandauit **22v** 4 legauit **86v** 22 demonstrauit **214** 17

u r̃a uestra **56** 25 **183** 22 u r̃o **136v** 4 u r̃a ſ **180v** 15 v̄ r o ſ **105v** 22

u o b̶ uobis

—us] ' *velut in* cuius eius huius filius opus (o p'ı = opust **8** 3) quantus (**17** 7) u n g u e n t' (unguentus *pro* unguentis) **17** 19. *Errore* o b n o x ı u' (*pro* o b n o x ı') **73** 23 *Pro* ' *est* ꝰ **209** 13 **223** 18, ' *abiit in hanc* ° *formam* **83v** 2 **86v** 22

Conexus litterarum.

æ ae **14v** 10

ę (*exemplis non permultis*); *aliquotiens perperam pro* e *scriptum est*, *ut* accipięm **72** 8 libęt **72v** 12 tę **77v** 16 tandę **84** 24; *unde etiam* aego aessae **73** 23 — Mil. 746 (*archetypi vitio, nam* aego aessae *D*[1] *exhibet*)

& et

ı *conexa praecedenti* h (h,) **9** 23. 24 **9v** 17. 19 **10** 10. 12 **10v** 3. 18
m **9v** 17. 19 **10v** 6. 15 **13v** 14 **14v** 22 **15** 20 **19** 18 **48v** 9 **86v** 22 **87v** 4
n **9v** 24 **13** 19 **15** 11 **17v** 3 **20v** 16 **26v** 23 **48v** 9 **49** 2. 14

Hic conexus in merovingica et langobardica scripturis, velut saeculo VIII, usitatissimus est

m> (mi) **183** 21 *fortasse ex hoc conexu repetendum est*

NS -ns **26** 16

N -nt **24v** 14

Ꝝ -orum **9** 3 **14** 7 **15** 20 **24v** 12 **25v** 12

r t *ligatae ut* **164** 4 **168** 15 **170** 8 (*ab* st *ligatis lineola ex parte summa excurrenti distinctae sunt*)

V~ ur **59v** 11 **60** 7

V̂ us **45v** 4

Interpunctionis notae.

. (*ut* ∴) *ad separanda vocabula, velut* ·ẽ· est, ·ı· **14** 5 *vel* I· **18** 8 *i. e. imperativus verbi 'eo', vel ad haec exempla* ſtulte·ſulte·neſcıſ **18** 15 Iuppıter · ıuno · cereſ · mınerua **14** extr, *ad indicandum finem vocabuli, ut* senem · eo **4v** 5, *vel finem sermonis vel finem membri enuntiationis vel finem lineae*

, **18** 16

; **10v** 20 **11** 3 **12v** 16 **13v** 22 **18** 6 **18v** 8. 9 **24** 8

: **1** 10 (*post vocabulum compendio scriptum* **174** 22)

·/ **221** 4

.~ **174** 22 (*sermonis fine*)

ʃ **10** 14 **11** 17 **14v** 15 **15v** 2. 3 **59** 24. — *Post interrogationem* **13v** 3. 5. 21 **59** 22

: **17** 17

Interrogandi notae. Earum adsunt species quattuor; neque unus idemque librarius una ubique sola usus est (*velut* **11** 2. 3. 12); *fortasse pars earum ex archetypo repetita est, ad quam rem discernendam conferendi erunt codices D et B*

ꝛ 11ᵛ 7. 11. 24 24 9. 16 25ᵛ 16 51ᵛ 12. 14. 16. 17 57ᵛ 13

ꝛ 1 5—7 11 12. 19. 22. 24 12ᵛ 12 13 8 182. *Utraque species interdum sine puncto adhibetur* (*velut* 48 18 119ᵛ 22) *vel sic collocata est, ut a nota litterarum* **-ur** *parum differat*, cf 19 3 **attinet** (attinet?) et 19 1 **utim** (utimur)

14 21

202 8

57 15

10 18 11ᵛ 12 13 8

11 3 82ᵛ 7. 18

49 9 82 18

52 8

47 1

11 2

48 21. 23 *Sine puncto* 48 19

93 16 *Sine puncto* 96ᵛ 19

182 5

93 7

58 1

19 12

Adspiratio, accentus, signa varia ad iustam lectionem indicandam addita.

ͱ = *adspiratio, ut* **teotimum** (theothimum) 5 16 **ospes** hospes 5ᵛ 7 **ͱeu** heu 95 21

áte a te 144 25

dí (= dii) 2ᵛ 1 **patermí** (pater mi) 12 5

mé 48 1

dité (di te) 25ᵛ 15

rerín rerin(e) 19 17

ó 2ᵛ 8 38 18 42 21 59 4 67ᵛ 13 201 1

egó 90ᵛ 10 (*fort.* ' *deletum m.* 1)

picturta *erasae*] **ré** 42ᵛ 1 (' *errore positum, quasi esset* **re** *abl.*; *item errore post erasas* **ta** *neque* ' *neque* ° *deleta sunt*)

largibére (*sic*) 18 25.

béo 42ᵛ 3 (*accentus errore additus, quasi esset* beo *a beando*)

ame (a me) 27ᵛ 8. — *Diversa est ratio lineolae similis non raro additae, velut* **ufféram** 97 7 **occiderét** 202 10 *itemque* 202ᵛ 7 206ᵛ 15 211ᵛ 18 214ᵛ 26 216 16 224ᵛ 20 225ᵛ 25 227ᵛ 9. *Ubi eo consilio supra scripta est, ut littera* e *clarior redderetur.*

em tibi 85ᵛ 1

amet 77ᵛ 16 (*significationis dubiae; item in tribus quae sequuntur*)

argumentū 40ᵛ 13

Heo (*sic* o *pro* c) 98ᵛ 3

exilia if 37ᵛ 8

de mea me 16ᵛ 19 (= Bacch. 1038). *Cum* ' *supra* e, *non supra principium vocabulorum scripta sint, in archetypo fortasse non, ut codicum B D librarii* de me mea *scribentes videntur putavisse, transponendi signa erant, sed notae sive accentus, quibus* de *et* me *vocabula esse, non syllabas significaretur. Itaque* de mea me *in C traditum esse videtur.*

itā 9 10 (*accentus?*)

Si'tibi *ad distinguenda vocabula* 25 25

bellator'erit 48 10 (*separandi causa additum videtur; fortasse tamen in archetypo traiciendi signa* ′ *et* ′ *posita erant, nam in B est:* erit melior bellator erit)

Dit·ede aeque Di te deaeque 28 10 (*item in cod. D*). *In archetypo non dubium est quin nota* · *ad vocabula separanda posita fuerit.*

Separandi lineae in Truculento *m.* 1 *insertae partim ad metrum pertinentes* (cf. Ritschl proleg. p. XXXII = opp. 5, 295; Schoell ed 1881 p. XXXVI adnot. 3):

| 222ᵛ 8 10. 12. 20 23 223 3. 4 228 23 231ᵛ 7—9 233 4. 13. 20 21 234 13. 14 (222 7 *m. rec.*)

‖ 222ᵛ 10

, 223 13 224 20 25 228 22

‿ *ad coniungenda separata, velut* **tormento ruit** 14ᵛ 24 **di uinis** 28ᵛ 21

vel *signum additum, ubi ob spatii angustias ultima versus verba superius vel inferius scripta sunt, velut* 4ᵛ 20 8ᵛ 15 9ᵛ 1. 2 21ᵛ 10 33 16. 25 34 24 34ᵛ 44ᵛ 51ᵛ 182 3 156ᵛ 25. *Hoc signum minus caute pone secundam, quae praecedit, lineam positum est* 33 16

) 44ᵛ 16

. *et* . 110ᵛ 19 **migrare. .dicta** (*lege* migrare dicta)

Notae marginales.

N̊ (*i. e.* nota) *ad marginem sin.*; *in mg. dextro res memorabilis adnotata est* 65. 122

r *in margine* 82ᵛ 6 = require, *ut videtur. Cf. quae dixi mus. Rhen.* 1884 p. 637

Varia lectio adnotata.

at (*i. e.* alibi) **pelides** (*item in B et D*)

cognoscas (*i. e.* uel ignoscas) 89ᵛ 22. — *In his:* **erāre** 93ᵛ 19 (Merc. 521) *littera* ɑ, *quae est* a *formae antiquioris, quid sibi velit dubium est; fortasse in archetypo* ɑ *supra* a *minus clariorem scripta erat.*

Correctio scripturae

facta litteris vocabulisve

1. mutatis

e 9 18 14 13

u 18v 15

falt.o.bo 43 20

funt 22v 17

ò (e *in* v *corr. puncto non subiecto*) 25v 2

2. deletis

loquaor (a *deleta*) 151v 1

matrē (– *deleta*) 190 7 (Stich. 166)

tuburciãnari (ã *deletum*) 152 15

ï 19v 19

ità 21 13

illi 23 15

laudif (a *deleta*) 148 3

ðaorpalu (a *deleta*) 150 13

viref (vi *correctum in* iu? *an in* i?) 147 14 (Poen. 1242)

3. traiectis

, *et verba illuc traicienda* 17 20 seq.

' ' '*vocabula illuc traicienda*' 20 13 seq.

'aut cum merito tum 140 20 (*quibus* autem *post* tum *poni iubetur; sic enim exhibent B D*)

[' ' 16v 19 *transponendi signa?; vide p.* XII[b]]

' 20 7 ad uillam faxo *i. e.* faxo ad uillam

' 20v 2 ce ego *i. e.* ego esse

' 18 25 (Bacch. 1080) dedi [& *erasum*] donaui · etenī. *Librarius pro* dedi donaui et *scripserat:* dedi et donaui; *hoc correcturus fuerat sic:* dedi et donaui, *sed consilio mutato et erasit idque vocabulum post* donaui *scripsit, notam tamen* ' *non delevit*

unguentif [tif *in rasura ex* dã] cenfef unguendā 24v 4 (Most. 272). *Quid voluerit librarius* (unguentis unguendam censes *B D*), *dubium est*

.'. (*ad lacunam*) .'. (*ante uocabula illuc traicienda scripta*) 23 22 23; *Addita est* ·a· *ante vocabula traicienda alteraque* ·a· *post eadem* (Mostell 212), *quibus significatur a priore* a *pergendum ad posteriorem* a

accepi ame 77 14 (= ame accepi)

/· femper /· fol (sol semper) 32 15

ita effe 56 11 feruuf meuf 57 6

/. /· 96 18

: /· = 96 17 illuc uenerif q nunc ire paritaf Merc. 649 (*i. e.* illuc quo n. i. p. ueneris)

,uxor ,cupiat (= cupiat uxor) 59v 14, *item:* ,iniuria ,neque 61 5

aufclutabunt (= auscultabunt) 61v 3

phoebuf 86v 25, *errore omissum est signum* : *alterum, ante* & *ate ponendum* (*cf. codices B D*)

/ 75 16

(. 78 14 (*ut* PAL *ante tertium versum traiceretur*)

4. suppletis

alim 25v 25 refponde 89 17 *itemque alibi saepe sine puncto aliave nota*

flagitor 32 16

amare (*i. e.* amare) 22v 23

feri (*i. e.* fieri) 22v 17

hercle 30v 3

accerfvt 29 1 (, *debebat inseri ante* t; *nam voluit correctum* it *esse in* vnt)

fore; tate (*i. e.* fore utate; *debebat:* fore ita te) 22v 25

i,ta (itta) 74 19 *Cf.* itta *in codice D*

– *in contextu et* – *in margine* 10 4

/· /· 110v 17

: : 90 23

đ h *quorum illud lacunae, hoc verbis supplendis adscriptum est* 9v 21v 108v extr. (*ubi cum* đ *loco non suo positum esset, linea* ∫ *addita est*) 108v 113v

ð h 139 141v

đđ hh 132v *ubi desunt plura* (*suppleta esse statim inde patet, quod in linea praesignata ultima scripta sunt*

đđ h (*sic*) 131v (*supplentur lineae duae*)

h *omisso* đ 14 8 120. — *Haec nota fortasse explicanda est* deest hoc (desunt haec). *Cf.* Wattenbach *Anleitung zur lateinischen Palaeographie ed.* 3, Lipsiae 1878, p. 81 et Brandt *ad Lactantium* I (1890) p. XXVI.

5. erasis

Erasa sunt in hoc codice non multa, nec omnes librarii hoc corrigendi genere usi sunt.

De singulis litteris

notabiliora quaedam.

ꝶ *in* p̃ prae q̃ qua ętate (*sic*) **93v** 19 **ingenu.** **140v** 6 (*ob angustias spatii subiecta*)

ω *in* **crepidula 158** 6 (*fine versus*)

∂ *passim hac forma quidam librarii usi sunt*

I **18** 8 *sic*: ·**I**· (i. e. *imperativus verbi* ire) **filbi 101** 4 **fpeclem 159** 6 (*in scriptura merovingica et langobardica s.* VIII *saepe habetur*)

ɩ *longa in archetypo fuisse arguunt haec*: ıudeı **41** 2 *pro* Iudei,

abıintro **75** 18 *pro* abi intro

Iubere **96v** 4 (*item D*) *pro* iubere

alebas **181v** 18 *pro* aiebas

K **le** (i. e. k le) *pro* here **208** 10 = Trin. 513 (*in archetypo aliquo maiusculis litteris scripto fuerat* K *pro* H)

rı *pro* **m** **150** 16

o *errore pro* **e** **98v** 3 (haec); *cf.* **o** *pro* ɔ (— = us) *scriptum* supra p. XI.

S *supra posita vel adnexa* **a**s **457** **e**s **61v** 8 **lS** **4** 10 **n**s **1v** 6 **o**s **45** 7 **45v** 20 **u**s **1v** 5. 14. 22 **uS** **2v** 5 **3v** 24 **v**s **3v** 1. 2. 8. 9 **45v** 19 **61v** 8 **V̂** **45** 4

v pro **u** *saepius, ut* **veneriı 5** 19 **vt 56** 20 **Rvrı 5v** 21 **pvdor 8** 2 **Qvid 8v** 12 **faluvſ 91** 24 **perdundṽ 2** 1 **coquṽ 94** 22

Z *formae variae extant velut* **61v** 7 **101** 3. 6. 8; *in Graecis*: **110** 25

Manus recentiores.

Huc usque quae composuimus de compendiis, notis aliisque librariorum signis, omnia scripta sunt manu prima vel potius manibus primis ipso illo tempore, quo confectus est codex. Praeterea non pauca insunt adnotata a lectoribus saeculi XVI et XVII ante annum 1623, i. e. antequam codex Heidelberga Romam asportaretur. Ea hoc loco exemplis compluribus propositis commemoranda esse duximus ad has imagines inlustrandas, ut ab antiquis melius discernerentur; magna eorum pars in editione Ritscheliana et ab ipso et a GOETZIO, LOEWIO, SCHOELLIO accurate indicata est. In ipso quidem codice quae recentia sint, exceptis lineolis quibusdam tenuissimis facile agnoscitur vel ipso atramento, quod non tam flavum est quam subnigrum, hic illic rubrum, velut **48** 11 (—), **48** 12 (*homini*), **53v** 26. **160v** 14. 23 **167** 4 **215** 4.

Ac primum quidem recenti manui tribuendae sunt lineolae in permultis paginis infra vocabula ductae, ad quae vir ille doctus praecipue emendandi causa animum adtendebat (velut f. **1** *ibi*, **1v** *at*, **237** *Aeq.*). Deinde manus recens saepe scaenarum inscriptiones a librariis antiquis omissas adnotavit ad haec fere exempla: *Ac. 3. sc. 1* (f. **47**) vel *2 sc. 3* (f. **114** 25) vel *3. 1. v. 73* (f. **34** 18), vel fabulae nomen margini inscripsit foliis rectis **97. 99. 103. 105. 110** alibi. — Ad ordinem foliorum restituendum pertinent quae fine foliorum **16. 19. 21. 22** et principio foliorum **17. 18. 20. 22. 23** adscripta sunt, item ad ordinem turbatum spectat adnotatio f. **37v**. — Separata sunt non pauca, quae coniunxerat manus prima, lineola duplici ‖ f. **208** 6 vel simplici | **3** 13. 16. 23. 24 **3v** 10 **4** 19 **5** 21 **25** 13 **26** 1 (*post* fum) **31** 26 **34** 11 **53v** 22. 26 **222** 7 alibi; coniuncta sunt, quae separata erant, lineola huius modi ◡ velut **31** 26. Traiecti sunt versus f. **55v** numeris ²₁ praemissis, vocabulum ad sedem suam revocatum est hac ◡ linea **32** 23, hac ∽ **33** 16 · 18. — Ad versum omissum spectat signum ⊛ **192** 1, item hoc ⁎ **40v** 5. — Supra **ı** positum est ′ (*in*) **3** 16. — In corruptis **p̊fuı** **125** 22 tam ᶜ quam manu recentiore sunt addita. — Multae praeterea adnotatae sunt emendationes vel variae lectiones, velut fol. **1** (*parva hyrundo*, quam lectionem codicis Lips. et editionis pr. ex hoc *C* iam Pareus memoravit) **3v** 22 **4** 1. 9 **26** 3 (ubi **me amui** m. 1, **me amaio** m. rec., i. e. *meam animo*, nam litterae *am* non sunt deletae) **48** 12 **68v** 12 **70v** 18. 19 **80** 22 (*noll* ex *ndı* corr.) **221** (ad *Dum miror*] *omi res*, ubi sic i. e. *Domi res* correxit Salmasius)[1]), **222v** 17 (coniectura Camerarii). 19 (coniectura eiusdem) **229** 1 **230** 13 **230v** 7 (*qui ipsus* cet., quae exhibentur a Schoellio ad Trucul. 593; conveniunt fere cum lectione Parei in ed. 2) **230v** 12 (*suspiritum*) **231** 6. Magna eorum pars a Camerario videtur inlata esse, velut **70v** 18. 19, ubi lectiones codicis *B* adscriptae sunt, posteriore loco his *v(etus) c(odex)* diserte indicati; item nonnulla certe eorum, quae ex foliis **222—231** attuli, Camerario tribuenda sunt. — Denique insunt varii generis adnotationes, ut: **4v** 20 (evanida lectionis incertae) **222v** 21 (*quia nam*, ad solvendum codicis compendium) **78** 10: *NB totum hunc versum transiit caecis oculis Paraeus.* Haec scripta sunt non ante annum 1610, quo Parei editio prima prodiit; ceterum etiam Camerarius et Gruterus cum editione principe hunc versum (Mil. 1002) omiserunt.

[1]) Salmasium primo saeculi XVII decennio Heidelbergae codices bibliothecae Palatinae summo studio contulisse scimus; cf. HAUTZ *Geschichte der Universität Heidelberg* II (1864) p. 41. Num illa ipse scripserit, definire non ausim

Subieci Indicem versuum singulis codicis paginis comprehensorum, ut eorum, qui his imaginibus utentur, commodo consuleretur. Numeri versuum Ritscheliani in eo adscripti sunt ex editione Georgii GOETZ et Friderici SCHOELL, quae prodiit Lipsiae 1893-1896 fasciculis VII.

Postremo optandum est quam maxime, ut hanc codicis 'decurtati' editionem heliotypam, quam Alberti Wilhelmi SIJTHOFF beneficio laude dignissimo debemus, mox 'veteris' et Ursiniani effigies artificio pari expressae excipiant itaque tres optimi praeter palimpsestum Ambrosianum iam paene deperditum Plauti codices in perpetuum imaginibus fidissimis conserventur et aditus ad haec poetae restituendi fundamenta quam plurium oculis et studio patefiat.

Heidelbergae m. Maio a. MDCCCC.

CAROLUS ZANGEMEISTER.

INDEX

versuum in paginis singulis scriptorum.

Folia recta numero nudo (ut 1. 2. 3), folia versa addito ^{v} (ut 1^{v}. 2^{v}. 3^{v}) significata sunt.

fol.	BACCHIDES.	fol.		fol.		fol.	
1	35 -60	17	1163 m.—1188	31	696—721. 741	43	176 -203
1^{v}	61 85	17^{v}	1189—1211 (expl.).	31^{v}	722—740. 742—748	43^{v}	204—228
2	86—110	18	1049—1080	32	749—778	44	229—258 m.
2^{v}	111—146 med.	18^{v}	1082—1107	32^{v}	779—801	44^{v}	258 m.—293
3	146 med.—188	19	1108—1139^{a}		842 -851 m.	45	294—327
3^{v}	189 -221	19^{v}	1139^{b}—1163 m.	33	851 m. 882	45^{v}	328—363
4	222—256			33^{v}	883. 802—824	46	364—393
4^{v}	257—293 m.		MOSTELLARIA.	34	825—841. 884.	46^{v}	394—424
5	293 m.—332	20	58—94		885^{a}. 601—613	47	425—451
5^{v}	333—370	20^{v}	95—129	34^{v}	614—621. 626—639.	47^{v}	452—479
6	371—395	21	130—161		642—646. 885^{b} 891	48	480—518
6^{v}	396—420	21^{v}	162—189 m. 180 m.	35	892 920	48^{v}	519 -554
7	421—453	22	arg. 1—11	35^{v}	921—954 m.	49	555—590
7^{v}	454—482		Most. 1—18	36	954 m.—981 m.	49^{v}	591 -616
8	483 -516	22^{v}	19—57	36^{v}	981 m.—1016	50	617—642
8^{v}	517—541	23	189 m. -216	37	1017—1050	50^{v}	643—668
9	542—572	23^{v}	217—242	37^{v}	1051—1065	51	669—693
9^{v}	573—611	24	243—268		647—665	51^{v}	694 727
10	612—640	24^{v}	269—296	38	667—685	52	728—764
10^{v}	641—679	25	297—323		1065—1082	52^{v}	765 797
11	680—707 m.	25^{v}	324—352	38^{v}	1083—1109	53	798 -825
11^{v}	707 m.—734 m.	26	353—378	39	1110—1134	53^{v}	826—853
12	734 m.—760	26^{v}	379—404	39^{v}	1135—1160	54	854—877
12^{v}	761 796	27	405—428	40	1161 1181.	54^{v}	878—908
13	797—828	27^{v}	429—453			55	909—938
13^{v}	829 860 m.	28	454—480		MENAECHMI.	55^{v}	940—965
14	860 m. 894	28^{v}	481—508	40^{v}	arg. 1—10	56	966—993
14^{v}	895—930	29	509—533		Men. 1—27 med.	56^{v}	994—1020
15	931—957	29^{v}	534 -556	41	27 m.—73	57	1021—1043
15^{v}	958—983	30	557 582	41^{v}	74—112	57^{v}	1044—1069
16	984—1009	30^{v}	583—599	42	113—144	58	1070 1094
16^{v}	1010—1048		686—695	42^{v}	145—175	58^{v}	1095—1126

fol.	
59	1127—1160 med.
59^v	1160 m.—1162.

MILES.

fol.	
59^v	arg. I. II 1—7
60	arg. II 8—15 Mil. 1—22
60^v	23 53
61	54 78
61^v	79—106
62	107—134
62^v	135 160
63	161—187
63^v	188—212
64	213 237
64^v	238 262
65	263—289
65^v	290—317
66	319 -347
66^v	348 374 m.
67	374 m.—401
67^v	403—428 m.
68	428 m.—454
68^v	455—480
69	481—520
69^v	521—548
70	549—577
70^v	578 -611
71	612—643 m.
71^v	643 m.—668
72	669—694
72	695—722
73	723 749
73^v	750—775
74	776—800
74^v	801—831
75	832—865
75^v	866—889
76	890—916
76^v	917—943
77	944—968
77^v	969—992
78	993—1018
78^v	1019—1044
79	1045—1071
79^v	1072—1098
80	1099—1134
80^v	1135—1159
81	1160 1186
81^v	1187—1214 m.
82	1214 m.—1240 m.
82^v	1240 m.—1268

fol.	
83	1269 - 1297
83^v	1298 1325 m.
84	1325 m.—1350
84^v	1351—1376
85	1377 - 1405 m.
85^v	1405 m.—1437.

MERCATOR.

fol.	
86	arg. I. II
86^v	Merc. 1—43
87	44—96
87^v	97—131 m.
88	131 m.—162
88^v	163—193
89	194 - 226 m.
89^v	226 m.—268
90	269—308
90^v	309—344
91	345—380
91^v	381—412
92	413—445 m.
92^v	445 m. 472
93	473—500 m.
93^v	500 m.—531 m.
94	531 m.—555
94^v	555^b -584
95	585—607 m.
95^v	607 m.—631
96	632—658
96^v	659—690
97	691—720. 722
97^v	721. 723 752
98	753 788 m.
98^v	788 m.—826
99	827—858
99^v	859—884
100	885—910
100^v	911—937
101	938—961
101^v	963. 962. 964—986
102	987—1012
102^v	1013—1026.

PSEUDOLUS.

fol.	
102^v	Ps. 1. 2, arg. I 1—8
103	arg. I 9, Pseud. 3—27
103^v	33—65
104	66 99
104^v	100—134
105	135—162
105^v	163—188
106	189—214
106^v	215—239^a

fol.	
107	239^b- 269
107^v	270—296
108	297—324
108^v	325—352
109	353—378
109^v	379—405
110	406—443
110^v	444—478
111	479—507
111^v	508—534 m.
112	534 m.—564
112^v	565—589
113	590—615
113^v	616—642
114	643—667
114^v	668—693
115	694—714
115^v	715—740 m.
116	740 m.—766
116^v	767—798 (initio paginae erasi sunt 715—720)
117	799 -834
117^v	835—868
118	869—902
118^v	903—929
119	930—955
119^v	956—981
120	982—1011
120^v	1012 - 1041
121	1042—1075
121^v	1076—1107 m.
122	1107 m.—1137
122^v	1138—1161. 1205
123	1206 - 1208 1162 -1185 m.
123^v	1185 m.—1212
124	1213 1237
124^v	1238—1268^b
125	1269—1297
125^v	1298—1327
126	1328 1335.

POENULUS.

fol.	
126	arg. I 8, Poen. 1—8
126^v	9—50
127	51—90
127^v	91—125. 127
128	126. 128 - 161 m.
128^v	161 m. 199
129	200—235
129^v	236 -268

fol.	
130	269—294
130^v	295—320
131	321—346
131^v	347—372
132	373—399
132^v	400—430 m.
133	430 m.—462
133^v	463 498 m.
134	498 m. 527
134^v	528 556
135	557—583
135^v	584 608
136	609—639
136^v	640—675
137	676—710
137^v	711—742 m.
138	742 m.—776
138^v	777—809
139	810—835
139^v	836—863 m.
140	863 m.—888
140^v	889—916
141	917—940
141^v	941—977
142	978—1011
142^v	1012. 1013 m. [942—952 deleti m. 1]. 1013 m.—1039 m.
143 (schedula)	1039 m.—1043
143^v	(pagina vacua)
144	1044 -1079
144^v	1080—1113
145	1114—1146
145^v	1147—1177
146	1178 -1201
146^v	1202 1228
147	1229—1258 m.
147^v	1258 m.—1288
148	1289—1320
148^v	1321—1354
149	1355—1387
149^v	1388—1416
150	1417 -1422.

PERSA.

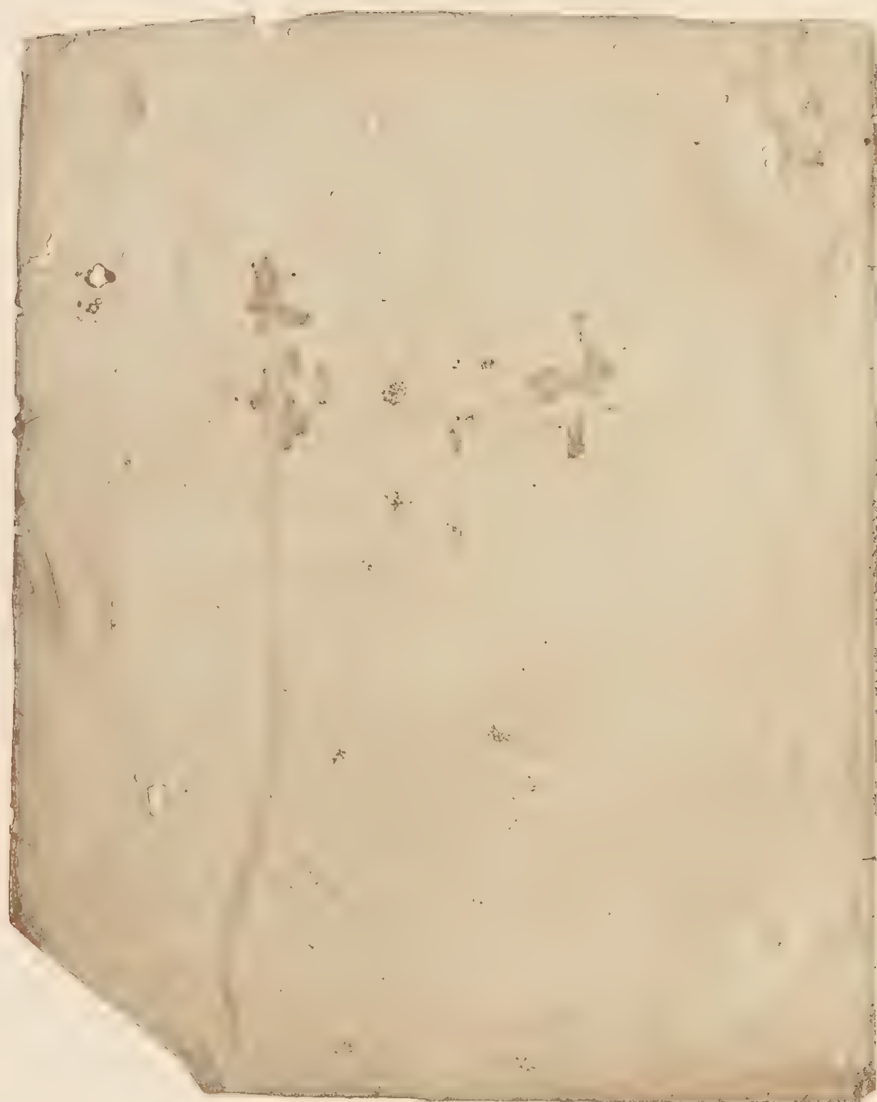
fol.	
150	arg. I 1—5, Pers. 1—10
150^v	11—35
151	36—63
151^v	64 99
152	1 0—135
152.	136—167

audisti [illegible] ut [illegible] ego loquar. Lepide [illegible]
Vbi me effugit memoria [illegible] facito ut subuenias [illegible]
Pol magis metuo mihi in mon [illegible]
Pol ego qq metuo lusciniolae [illegible]
Quid agunt duae germanae [illegible]
Consuluisti. Bene pol [illegible] meretr [illegible] est
Miserius nihil ē quā mulier: quae ēē dicis dignius.
Haec itame orat sibi qui caueat aliquē ut hominē rep [illegible]
Vt isto ch militē ut ubi emeritū sibi sit seu reuehat [illegible]
Id amabo te huic caueas: quid isti caueā aut [illegible] domum
Vbi ei dederit operas ne hanc ille habeat pancilla sibi.
Nam si haec habeat aurum q̄d illi renu [illegible] faciat lubens
Vbi nec is homo [illegible] iam hu [illegible] apud [illegible]
Poteris agere atq; [illegible] sibi opperi [illegible]
Eadē biberis eadē dederc [illegible] biber [illegible] sanum.
Viscus merus tuā est blandicia. quid iam. quia enim in [illegible]
Quae unum expertis palumbē. per harundo alas uer [illegible]
Non ego istuc facinus mihi mulier ēducibile ēē arbitr [illegible]
Quin amabo. quia bachis bachas metuo [illegible]
Quid ē? qd metuam? [illegible] tegus mal [illegible] apud me si ad [illegible]
Magis illecū tuū [illegible] mala [illegible] bestia.
Nam hunc etati [illegible]
Ego met apud me quid [illegible] facere cupias, p̄hibeam [illegible]
Ego apud me [illegible] ēē ob eam rem mlescū uenias uolo.
Quia cū tu aderis [illegible] mihiq; haud faciet quisquam iniuriam:
Tu p̄hibebis: [illegible] eadē opera tuo sodali operam dabis.

Et ille aduemens tuam me desse amicam suspicabitur
Quid amabo opus est isti. Pistoc. quia istec laepida s memora tua.
Eadē in usu atq; ubi peridum facias. aculeata sunt.
Animū fodicant bona dissimulant facta et famā sauciant.
Apage a me apage. Ah nimiū ferus es. Pistoct. Mihi sū malacisandus es
Quid ab hac metuis. Pist. quid ego metuā rogitas homo adulescens
Penetrare huiusmodi in palestram ubi dāmis desudascitur.
Ubi p disco damnum capiam p cursura dedecus
Lepide memoras. Pis toct. ubi ego capiā p machera turturem
Ubiq; imponat ī manū. alius mihi p cestu cantharum.
P rogalea scaphium p insigni sit corolla plectilis.
P ro hasta talus p lorica mala cū capiam pallium
Ubi mihi p eo lectus detur scortū p scuto accumbent.
Apage mea apage ah nimiū ferus es. Pis toct. m̄ sum malacisandus es:
Ec quidē tibi do hanc operam at nimiū p ciosa es operaria.
Simulato mea mare metū ego istuc iocon adsimulē anserio
Heia hoc agere melius miles quā huc adueniat te uolo
Mea amplexari quid eo mihi opus ut ille te uideat uolo
Scio quid ago et pol ego scio qd metuo s. qctais quid est.
Quid si apud te ueniat de subito prandiū aut potatio.
Forte ut cena ut solet in istis fieri conciliabulis.
Ubi ego tū accubā. apud me mi anime ut lepidus cū lepida accūbet
Locus hic apud nos quā uis subito uenias. sēp lib est
Ubi tu lepide uoles ēē tibi mea rosa mihi dicito.
Dato qui bene sit ego ubi bene sit tibi locum lepidū dabo
Rapidus fluuius ē hic n̄ hac temere transiri potest

17

B achides.
M ostellaria.
M enecme.
M iles gloriosus.
M ercator.
P seudolus.
P enulus.
P ersa. fol. 160
R udens.
S ticus.
T rinummus.
T ruculentus.

A tque castor apud hunc fluuiũ aliqd pdundũ est tibi
Manũ da et sequere aha minime quid ita
Quia istoc illecebrosius fieri nihil potest · nox mulier uinum ·
H omini adolescentulo · Age igitur equidẽ
P ol nihili facio nisi causa tua · Ille quidẽ hanc abducet ·
T u nullus adfueris si non lubet · Summe aut̃ nihili ·
Qui nequã ingenio moderari meo · quidẽ qd metuas ·
N ihil ẽ · Pisĩ nugae mulier tibi me emancupio tuiussũ tibi dedo operã ·
L epidus nc̃ ego te facere hoc uolo · ego sorori meae cenã hodie
D ari uolo uiaticã · ego tibi argentum iubeo iã intus efferri foras
T u facito nob̃ obsenatũ sit opulentum obsonium
E go obsanabo nã id flagitiũ meum sit mea te gratia
Et operã dare mihi et ad eã operã facere sũptũ de tuo ·
A t ego nolo dare te quicquã sine sino equidẽ si lubet ·
P ropera amabo prius hic adero quã te amare desinam
B ene me accipis aduenientem mea soror quid ita obsecro ·
Q uia piscatus meo quidẽ animo hic tibi hodie euenit bonus
M eus ille quidẽ ẽ tibi nunc operã dabo de mnesilocho soror
V t hic accipias potius aurũ quã hinc eas cũ milite ·
Cupio dabit̃ opera aqua calet eam̃ hinc intro ut laues
Nã ut nauii uectes credo timida es · Aliquantũ soror
S imul huic nescio qui turbare qui huc it decedamus
N ã ut innaui uectes credo timida es aliquantũ soror ·
S equere hanc igit̃ me intro in lectũ ut sedes lassitudinem ·
LIDVS SERVVS ET PISTOCLERVS ADOLESCENS
LIDVS I ã dudũ pistoclere tacitus te sequor spectans quos tu istoc
ornatu geras.

Namq; ita me di ament ut ligurgus mihi quidē uidet̄ posse
Hic ad nequitiā adducier. quo n̄c capessis te hinc aduersa uia.
Cū tanta pompa. PIST̄. huc lide quid huc quis istic habet.
PIST̄ Amor. uoluptas uenus. uenustas gaudiū iocus. ludus sermo.
Suauis sauiatio. LIDVS. qd tibi cōmerciī ē cū dis damnasissimus
PIST̄. Mali sunt homines qui bonis dicunt male. tu dis nec recte dicis.
Non aequū facis. lidus. an d̄s ē ullus suauis sauiatio. PISTOCLERVS
An n̄ putasti ēē umquā. o lide es barbarus. quē ego sapere.
Nimio censui plusquā talē. is stultior es barbaro poticio
Qui tantus natu deorū nescis nomina. lidus n̄ hic placet m̄ ornatus
PIST̄ Nemo ergo tibi haec apparauit. mihi paratū ē cui licet.
LIDVS Etiā me aduersus exordire argutias qui si decē habeas linguas mutū.
Esse addecet. PIST̄. Non omnis aetas lide ludo conuenit
Magis unū in mente est mihi nc̄ satis ut cōmode p̄ dignitate.
Obsonū haec ē curet cocus. LIDVS iā p̄didisti te atq; me atq;
Operā meā q̄ tibi nequiquā sepe monstraui bene
Ibidē meā operā p̄didi. ubi tu tuā. tua disciplina.
Nec mihi p̄dē. neq; tibi LIDVS. O praeligatū pectus. PISTOCLERVS.
Odiosus mihi es. tace atq; sequere lide me. LIDVS illuc sis uide.
Non pedagogū iā me sed lidū uocat. PISTOCLERVS non par
Videt̄. neq; sit consentaneū. cū haec intus intus sit. et cū amica.
Accubet. cūq; osculet̄ et conuiuae alii accubent p̄sentib; illis
Pedagogus una ut siet. LIDVS an hoc ad eas res obsonatū ē obsecro.
PIST̄. Sperat quidē animus q̄ eueniat dis in manu ē. LIDVS Tu amicam.
Habebis. PISTOCLERVS cū uidebis tū scies. LIDVS immo neq; habebis
Neq; sinā. i rursum domū. PIST̄ Omitte lide accaue malo.

Quid caue malo· PIST· Iam excessit mihi etas ex magisterio tuo·

LIDVS O baratrũ ubi nc es ut ego te usurpem lubens· ſ· quã uiuere·

Video nimio iã multo plusquã uolueram uixisse nimio sat uisẽ iã

Magistron quẽquã discipulũ minitarier· nihil moror discipulos mẽ

iã plenos sanguinis· valens afflictat me uacuũ uirũ· PIST· Fiã mitter

ego opinor erculeſ· tu autẽ linus· LIDVS· Pol metuo magis ne phoenix tuis factis ſiuẽ

Teq; ad patrẽ eẽ mortuũ renuntiẽ· PIST· Satis historiarum est·

LIDVS Hic uetet pdidit· compendiũ edepol aut etati optabile· fecisti cũ istanc

nactus inpudentiã· occisus hic homo ẽ et quid in mente est tibi·

Patrem tibi eẽ· PISTOCLERVS tibi ego an tu mihi seruus es·

LIDVS Peior magister te ista et docuit ñ ego· nimio es tu ad istas res discipulus docilior·

Quã ad illa que te docui ubi operã pdidi· PIST· Istactenus tibi id deliber

tas data ẽ orationis satis ẽ sequere me hac atque tace LIDVS ·

Edepol fecisti furtũ in etate ẽ malũ· cũ ista flagitia me celauisti et patrẽ·

CHRYSALVS SERVVS ſ· spicio lumbens

Erilis patria salue quã ego biennio· Postquã hinc in efesũ abii con

Saluto te uicine apolle qui edib; ppinquis nris accolis ueneroq; te·

Ne nicobulum me sinas nrm sene· Prius ẽ uenire quã sodalẽ uiderim·

Mnesilochi pistoclerum quẽ ad epistolã· Mnesilochis misit sup amica bachide

PISTOCLERVS ADOLESCENS CHRYSALVS SERVVS

Mirũ est me ut redeã te opere tanto que sere· qui abire hinc nullo pacto

possim si uelim· ita me uadatũ amore uinctũq; attinet·

Proh di inmortales pistoclerũ conspicor· O pistoclere salue PISTOCLERVS

salue chrysale chrysalus compendii uerba multa iã faciã tibi·

Venire tu me gaudes ego credo tibi· hospitiũ et cenã pollicere ut ẽ uenit·

Peregre aduenienti· ego autẽ uenturũ adnuo· Salutẽ tibi ab sodali solidã

nuntio· Rogabis me ſedunt· Pistoclerus nempe recte ualet·

CHRISALVS I stuc uolebā ego ex te pcontarier· PIST quis scire possū· CHRISALVS
Nullus plus PISTOCLERVS quē nā admodū· CHRISALVS quia si illa
Inuenta ē quā ille amat uiuit recte & ualet· Si inuenta ē
Minus ualet moribundusq; ē anima ē amica amanti·
Si abest nullus ē· si adē res nulla ē· ipsius ē nequā et miser·
Sed tu qd factitasti mandatis sup· PIST egon ut qd ab illo·
Attigisset nuntius nimpetratū id aduenienti ei redderē·
Regiones colere mauellē acheruntīcas· CHRISALVS eho an·
Inuenisti bachidē· PIST samiam quidē· CHRISALVS uide
Queso nequis tractet illā indiligens· scis tu ut cōfringi uas cito
Samiū solet· PIST iamne ut soles· CHRIS dic ubi ea nc est
Obsecro· PIST hic exeuntē me unde aspexisti modo
CHRISALVS Ut istuc ē lepidū pxime uiciniae habitat et qd nā meminit mnesilochi·
PIST Rogas· immo unice unū plurimi pendit· CHRIS Pape· PIST
Immo ut eū credis misera amans desiderat· CHRIS scitū istuc
PIST Immo chrisale hem ītantulū um q intermittit tempus
Quin eū nominet· CHRIS tanto hercle melior bachis· PIST·
Immo CHRIS immo hercle abiero potius· PIST nū inuitus·
Rem bene gestā audis eri· CHRIS non erus sed actor mihi·
Cor odio sauciat etiā epidicū quā ego fabulam eque ac me ipsū·
Amo nullā eque in uitus specto si agit pellio sed bachis etiam·
Fortis tibi uisa ē· PIST rogas nin suscius uenerem essē hanc·
Iunonem dicerē CHRIS edepol mnesiloche ut hanc rē natā ēē·
Intellego qd amens paratū ē· qd des inuento ē opus
Nā istoc fortasse aurū ē opus· PIST filippeo quidem·
CHRIS Atq; eo fortasse iā opus ē· PIST immo etiam prius

Nã iã huc aduenier miles et miles quidẽ qui de ãmittenda.

B achide aurũ hic exigit. CHRĨS ueniat quando uult.
A tq; ita nemihi sit mora domi ẽ non mentio nec cuiq; ita supplico
D um quidẽ hoc ualebit pectus pectus pfidia meũ abutito
E go hic curabo tumtus dicto mnesilochũ adeẽ bachidi
PISĨ F aciã ut iubes. CHRĨS negotiũ hoc ad me adtinet aurarium.
M ille et ducentos philippos attulimus aureos epheso quos hospes.
D ebuit nostro seni inde ego hodie aliquã machinabor machinam.
V ndẽ aurũ efficiam amanti herili filios. fores ẽ crepuit nr̃a quã exit foras

bo in pireum uisã et quae aduenerit in portũ ex epheso nauis
M ercatoria nã meus formidat animus nr̃m tã diu ibi desidere.
N eq; redire filiũ. CHRĨS extexã ego illũ pulchre iam
S i di uolunt haud dormitandũ ẽ opus ẽ chryso chrysalo
A dibo hunc quẽ quidẽ ego hodie faciã hic arietẽ phrix itaq;
T ondebo auro usq; ad uiuã cutẽ. seruus salutat nicobulũ chrysalus
NICOB̃ P di inmortales chrysale ubi mihi ẽ filius CHRĨS quin tu
P rimũ salutẽ reddis quã dedi. NICOB̃ salue sed ubi nam ẽ.
M nesilochus. CHRĨS uiuit ualet. NICOB̃ uenit ne. CHRĨS.
V enit. NICOB̃ euax aspsisti aquã bene ne usq; ualuit. CHRĨS
P ancratice atq; athletice. NICOB̃ quid hoc qua causa eum.
I n ephesum miserã accepit ne aurũ ab hospide archidemide.
CHRĨS E ucor meũ et cerebrũ nicobole findit istius hominis
V bi sit quaq; mentio tum hospitẽ illũ nominas hostem tuũ
NICOB̃ Q uid ita obsecro hercle. CHRĨS quia edepol certe scio.
V ulcanus sol. luna. dies. dei quattuor scelestiorẽ nullũ illuxere alteru.

NICOB̄ Q uamniarchidemidem · CHRIS̄ quā inquā archidemidem ·

Q uid fecit · CHRIS̄ quid non fecit quin tu id me rogas

NICOB̄ P rimū dum infitiasire cepit filio · Negare se debere tibi trioboliū

C ontinuo antiquū hospitē nr̄m sibi mnesilochus aduocauit pelagonem

S enem · eo p̄sente homini extemplo ostendit simbolū quē tute

D ederas ad eū ut ferret filio · NICOB̄ quid ubi ei ostendit

S umbolum · CHRIS̄ infit dicere adulterinū et nēū ēē simbolum ·

Q uā q; innocenti ei dixit ē tumelias · adulterare eū alebat reb; ceteris ·

NICOB̄ H abet in aurū / id mihi dici uolo · CHRIS̄ postquā quidē pretor ·

Recuperatores dedit damnatus deuitū uico actus reddidit

D ucentos et mille philippū · NICOB̄ · tantū debuit · CHRIS̄

P orro etiā ausculta pugnā quam uoluit dare · NICOB̄

E tiam ne ē quid porro · CHRIS̄ hem accipe trina haec nunc erit ·

NICOB̄ D eceptus sū autolico hospiti aurū credidi CHRIS̄ quin tu ·

A udi · NICOB̄ immo ingenii audi haud p̄noram hospitis CHRIS̄

P ostquā aurū abstulimus in nauē conscendimus domum ·

C upientes forte ut ad sedi in stega dū circumspecto atq;

E go lembū conspicor longū ē rigorem malefficū exornarier

NICOB̄ P eri hercle lembus ille mihi ledit latus CHRIS̄ is erat

C ommunis cū hospite et p̄donib; NICOB̄ adeon me ēē / fuisse stultum / sis lebus nr̄ā nauē

F ungū ut quilli cū m ipsū nomē / archidemidis clamaret dēpturū ēē si q̄d credere CHRIS̄

I nsidias dabat hoc coepi ego obseruare eos quā rem gerant

I nterea e portu nr̄a nauis soluit ubi portu eximus homines

Remigio sequi · neq; aues neq; uenti citius q̄m sentio

Q uae res gereret nauē extemplo statuimus q̄m uident ·

N os stare occeperunt ratē turbare in portu · NICOB̄ ·

E depol mortalis malos. quid deniq; agitis. CHRYS. rursū in portū recipimus

NICOB S apienter factū a uob quid illi postea. CHRYS. reuorsionē ad terrā faciunt uesperi.

NICOB A urū ercle auferre uoluere certiopera. CHRYS. Non me se fellit sensi eo.

exanimatus fui. quō uidimus auro insidias fieri

C apimus c silium continuo post tridie. Auferimus aurū omne illis presentib;

P alā atq; aperte ut illud factū resciscerent. NICOB sic ite ercle cedo quid illi.

CHRYS T risteri ilico qm̄ extemplo a portu ire nos cū auro uiderit.

S ub ducunt lembū capitib; quassantib; nos apud theothimū omne.

aurū deposuimus. qui illic sacerdos ē diane ephesiae

Q ui istic theothimus ē. CHRYS. megalobuli filius. qui nunc in epheso ē.

ephesiis carissimus. NICOB ne ille ercle mihi sit multo tanto carior

S i me illo auro tanto circūduxerit. CHRYS. quin in ipsa ede diane

condituū ē ibidē publicitus seruant. NICOB occidistis me nimio

h ic priuatim seruaret rectius. Sed nihil ne attulistis inde auri domū.

CHRYS I mmo etiā uerū quantū attulerit nescio. NICOB quid nescis. CHRYS

Q uia mnesilochus noctu clanculū deuenit ad theotimum nec mihi credere

N ec cuiquā in naui uoluit eo ego nescio quantulū attulerit uerū haud

per multū attulit. NICOB etiā dimidiū censes. CHRYS. n̄ edepol scio

V erū haud opinor. NICOB fert ne partē tertiā. CHRYS. ercle opinor

uerū uerū nescio. profecto de auro nihil scio nisi nescio

N unc tibi mittit illuc naui capiundū ē iter ut illud reportes aurum.

ab theothimū domo. atq; heus tu. NICOB. quid uis. CHRYS. anulū gnati tui.

F acito ut memineris ferre. NICOB quid opus anulo. CHRYS. quia id signū

ē cum theotimo qui eum illi adfert ei aurū ut reddat.

M eminero & recte mones sed diues ne est istic theotimus. CHRYS.

NICOB E tiam rogas. qui auro habeat soccis sub pactum solum. NICOB.

5v

Cur ita fastidit CHRYS̄ tantas diuitias hab& nescit quid faciat auro aliqd

NICOB̄ M ihi dederit uelim. Sed qui p̄sente id aurū theotimo datū est CHRYS̄

P opulo p̄sente nullus ē effici quin sciat. NICOB̄ Istuc sapienter saltē fec̄ filius

C ū diuiti homini id aurū seruandū dedit ab eo licebit quā uis subito sumere.

CHRYS̄ I mmo hem tantis p̄ nū quā te morabit. quin habeas illū quo die illuc ueneris.

NICOB̄ C ensebā me effugisse a uita maritima ne nauigarē tandē hoc aetatis senex.

I d mihi haud utrū uelim licere intellego ita bellus̄ ospes fecit archidemides

V bi nunc ē ergo meus mnesilochus fil? CHRYS̄ deos atq; amicos it salutatū
ad forū. NICOB̄ At ego hinc ad illū ut cōueniā quantū potest.

I lle ē oneratus recte et plus iusto uehit. exorsa haec tela n̄ male omni
n̄ mihi ē ut amantē erilē quio pē facerē filiū. ita feci ut auri quantum
uellet sumeret quantū aut lubeat reddere ut reddat patri.

S enex in ephesū ibi taurū arte sere. hic nr̄a agit̄ & asinnula eū modum
Siquidē hic relinquet neq; secū abducet senex

M edet mnesilochū quas ego hic turbas dabo. sed quid futurum est
cū hoc senex resciuerit. cū se excucurrisse illuc frustra sciuerit

N osq; aurū abusos q̄dm̄ fiet postea. credo hercle aduenienſ nomen
mutabit mihi. facietq; extemplo cruci salum me exerisalo.
aufugero hercle si magis usus uenerit.

S iero reprehensus macto ego illū infortunio. Si illi sunt uirge

R uri at mihi tergū domi ē nunc ibo erili filio eius

H anc fabricā dabo sup auro amicaq; eius inuenta bachide

LIDVS andite atq; aperite p̄pere ianuā hanc orti obsecro

N ā equidē haud aliter ēē duco quippe cui nemo aduenit.

N isi quē spes reliquere omnes esse ut frugi possidet.

B achideſ non bachideſ ſed bachę ſunt acerrumę

A page iſtaſ a me ſororeſ quę hominũ ſorbent ſanguinẽ
O mniſ ad pniciẽ inſtructa domuſ opime atq; opipare
Q uae ut aſpexi me continuo contuli ꝓtinã in pedeſ
E gone ut haec ĉcluſi geſtẽ clanculũ ut celem patrem
P iſtoclere tua flagitia aut damna aut deſidiabula
Q uib; patrẽ et me teq; amicoſq; omſ ęfflictaſ tuoſ
A d probrũ damnũ flagitiũ appellere una et ꝑdere
N eq; mei neq; te tui intuſ puditũ ẽ factiſq; facis
Q uib; tuũ patrẽ meq; una amicoſ affiniſ tuoſ
T ua infamia fecisti gerulifigulos flagiti
N unc priuſquã malũ iſtoc addiſ certũ ẽ iam dicam patri
D e me hanc culpã demolibor iã et ſeni faciã palam
V t eum ex lutulento coeno propere hinc eliciat foraſ

MNESILOCH ultiſ modiſ meditatuſ egomet mecũ ſũ et ita ẽẽ arbitror
H omini amico qui ẽ amicuſ ita uti nomen poſſidet
N iſi deoſ ei nihil preſtare id opera expertuſ ſũ ẽẽ ita
N ã ut in epheſum hinc abii hoc factũ ẽ ferme abhinc biennium
E x epheſo huc ad piſtoclerũ ſodalẽ meũ litteraſ
M iſi amicã ut mihi inueniret bachidẽ illũ intellego
I nueniſſe ut ſeruuſ meuſ mihi nuntiauit chryſaluſ
C ondigne iſ quã techinã de auro aduerſũ meũ patrem
V t mihi amanti copia eſſet ſed eccũ uideo incedere
N ã pol quidẽ meo animo ingrato homine nihil inpenſiuſ ẽ
M ale factorem amitti ſatiuſ quã relinqui beneficium

N imio prestat inpendi usũ te quã ingratum dicier
I llũ laudabunt boni hoc etiã ipsi culpabunt mali
Q ua me causa magis cũ cura ẽẽ ea cũ obuigilato est opus
N unc mnesiloche. specimen specitur nunc certamen cernitur
S is ne necne ut esse oportet malus bonus quoiuis modi
I ustus iniustus malignus largus cõmodus incõmodus
C aue sis te superare seruũ siris facundo bene
V tut eris moneo haud celabas sed eccos uideo incedere
P atrem sodalis et magistrũ hinc auscultabo quã rem agam

LIDVS unc experiar sit ne acetũ tibi cor acre inpectore
S equere PHILOXENVS quo sequar quo ducis nunc me LIDVS ad illam.
Q ue tuũ ꝑdidit pessum dedit tibi filium uni unicum.
PHILOXENVS C ui lyde leniter qui saeuiunt sapiunt magis.
M inus mirandũ ẽ illęc ętas si quid illorum facit
Q uã si non faciat feci ego istec itidem in adulescentia
LIDVS E i mihi ei mihi istec illũ perdidit assentatio
N am absq: te eẽt ego illum haberẽ rectũ ad ingenium bonum.
N unc ꝑpter te tuamq: prauus factus ẽ fiduciam
P istoclerus. MNESILOCHVS di immortales meum sodalem
H ic nominat quod hoc negotii ẽ pistoclerum lydus quod
H erum tam ciet. PHILOXENVS paulisꝑ lide est libido
H omini suo animo obsequi iam aderit tempus cũ sese etiam.
I pse oderit morẽ gerãs diũ caueatur preter equum.
N equid delinquat sine LIDE non sino neq: equidẽ illum.
Me uiuo corrumpi sinã sed tu qui pro tam corrupto dicis causã filio.

C adonne erat hec disciplina tibi cu̅ tu adulescens eras

N ego tibi hec annis uiginti fuisse primis copiae. Digitu̅ longe a pedagogo
pedē ut efferre sedib; Ante sole̅ exoriente̅ nisi in palestra̅ uenerás.

G ymnasii praefecto haud mediocris poenas penderes id quo optigerat hoc
E tiam ad malu̅ accersebatur malu̅ et discipulus et magist̅ p̅hibebantur
I mprobi. ibi cursu luctando. hasta. disco. pugillatu. pila saliendo sese.
E xercebant magis qua̅ scorto aut sauiis. ibi sua̅ etatem extendebant

N on in latebrosis locis inde de hippodromo & palestra ubi reuenisses
domu̅. Cincticulo prętinctus in sella apud magistrum adsideres

C u̅ libru̅ legeres si unam peccauisset sillabam fieret coriu̅ ta̅ maculosu̅
Q uam e̅ nutricis palliu̅. MNESILOCHUS ppt̅ me hec nunc meo sodali
D ici discrutior miser. innocens suspitione̅ hanc sustinet causa mea
A lii iide nunc sunt mores. LIDUS id equide̅ ego certo scio. PHILOXENUS
Nam olim populi prius honore̅ capiebant suffragio. qua̅ magistro
D esinebat e̅e dicto oboediens. at nunc prius qua̅ septuennis est
S i attingas eum manu extemplo puer pedagogo tabula dirrumpit caput
C u̅ patre̅ adeas postulatu̅ puero sic dicit pater. noster esto dum te
P oteris defensare iniuria prouocatur pedagogus eho senex
M inimi preti ne attingas pueru̅ istac causa quando fecit strenue
E t magister quasi lucerna uncto expretus linteo. itur illinc
I ure dicto hoccine hic pacto potest inhibere imperiu̅ magister
S i ipsus primus uapulet. MNESILOCHUS acris postulatio hec est
C u̅ huius dicta intellego. mira sunt ni pistoclerus lyda̅ pugnis contudit
S ed quis hic e̅ quem astantem uideo ante ostium. LIDUS. PHILOXENUS
O philoxene deos propitios me uidere qua̅ illu̅ mauelle̅ mihi
[P]HILOXEN Q uis ille e̅. LIDUS mnesilochus gnatus tui sodalis pistocleri

H aud ē simili ingenio atq; ille ē qui in lupanari accubat · fortunatum ;

N icobulū qui illū produxit sibi PHILOXENVS saluus sis mnesiloche saluū ·
T e aduenire gaudeo MNESILOCHVS Di te ament philoxene LIDVS
H ic enim rite pductus ē patri · in mari ut rē familiarē curat custodit domū
O bsequens obediensq; ē more atq; imperiis patris hic sodalis pistoclero ·
I am puer puero fuit · triduū n̄ interē aetatis inter maior siet ·
V erū ingeniū plus triginta annis maius ē quā alteri · PHILOXENVS caue malū ·
E t compesce in illū dicere iniuste · LIDVS tace stultus es qui illi male egre
P atere dici qui facit · nam illū meū malū pmptare malim quā peculiū ·
PHILOXENVS Q uid ū LIDVS quia malū si promptet in dies faciat minus MNESILOCHVS
Q uid so sodalem meū castigas Lide discipulum tuū · LIDVS Perit tibi ·
S odalis MNESILOCHVS ne di sinint LIDVS sic ē ut loquor ·
Q uin ego cū periebat uidi non ex audito arguo MNESILOCHVS
Q uid factū ē LIDVS meretricem indigne deperit MNESILOCHVS
N̄ tu taces LIDVS atq; acerrume ea est uos absorbet ubi queq; attigit
MNESILOCHVS V bi ea mulier habitat LIDVS hic MNESILOCHVS unde eā ēē aiunt
LIDVS E x samo MNESILOCHVS quae uocatur · LIDVS bachis MNESILOCHVS
E rras lyde ego omnē rem scio quēadmodū st tu pistoclerum falso
A tq; insontē arguis · nam ille amico et beniuolenti suo sodali sedulo ·
R em mandatā exsequitur ipsius nec amat nec tu crederas
LIDVS I ta ne oportet rem mandatā gerere amici sedulo ·
V t ipsius in gremio osculantē mulierē teneat sedens
N ullo n̄ pacto res mandata potest agi nisi ita idem ·
M anus ferat ad papillas · labra a labris nusquam auferat ·
N am alia memorare quē illum facere uidi dispudet
C um manū sub uestimenta ad corpus tetulit bachidi

Me p̄sente · neq; pudere quicquā quid uerbis opus ē. Mihi discipulus
tibi sodalis perit huic filius. Nā ego illū perisse dico. cui q̄dē perit pudor;
Quid op̄ ē uerbis. si opperiri uellē paulisp̄ modo. Ut opinor illius inspec
tandi mihi eēt maior copia. Plus uidisse quā deceret. quā me atq; illo
ęquum foret. Mnesilochus. Perdidisti me sodalis. egone illā mulierē
Capitis nōn p̄dā. perire me malis malim modis. Satin ut quē tu habeas
fidelē tibi aut credas nescias. Lydus. Uiden ut ęgre patit̄ gnatum
eē correptū tuū. Suū sodalē. ut ipsus sese cruciat ęgritudine.

Philoxen Mnesiloche hoc tecū oro ut illius animū atq; ingenium regas. Serua tibi
sodalē & mihi filiū. Mnesiloc. factū uolo. Philoxen. Inde ergo.
hoc onus omē impone lyde. sequere hac me. Lyd. sequor. Melius eēt
me quoq; una sicut illo relinqueres. Philoxen. Adfatī ē mnesiloche
cura & concastiga hominē p̄be. Qui dedecorat te. me. amicos atq;
alios flagitiis suis

Mnesiloc · mmitior ē nūc utrū credā magis. Sodalē ne eē an bachidē incer
tū admodū st. Illū exoptauit potius. habeat optumē st. Ne illa
illud hercle cū malo fecit suo meo. Nā mihi diuini numquā quisquā
creduat. Ni ego illā exemplis plurumis planeq; amo. Ego faxo
haud dicet nactā quē derideat. Nā iā domū ibo atq; aliq̄d sur
rupiā patri. id isti dabo. ego istanc multis ulciscar modis.
Adeo ego illā cogā usq; ut mendicet meus pater. Sed satin ego
animū mente sincera gero. Qui adhunc modū hęc hic quę fu
tura fabulor. Amo hercle opinor ut pote q̄d p̄ certo sciā. Uerū
quā illa umquā de mea pecunia. Ramenta fiat plumea pro
pensior. Mendicum mali mendicando uincere. Nūquā edepol
uiua me irridebit. nā mihi decretū st remunerare iā omne

Aurū patri

gitur mihi inani atq; inopi subblandibitur. tũ cũ mihi.
N ihilo pluris referet. quasi ad sepulchrũ mortuo dicat iocum.
S ed aut̃ quã illa unquã meis opulentiis ramenta fiat grauior.
A ut ppensior. mori me malĩ ex cruciatum inopia.
P rofecto stabile ẽ me patri aurum reddere. Eadẽ exorabo.
C hrysalo causa mea pat̃ ne noceat neu quid ei suscenseat.
M ea causa decepto q̃d eum ludificatus est. nã illi equũ st.
M e cõsulere q̃ causa mea mendacium dix̃. uos me sequimini.

PISTOCLER. ebus aliis anteuortar bachis que mandas mihi. mnesilochum
V t requirã. atq; ut eũ mecũ ad te adducã simul. ytã illud
A nimus m̃s miratur si a me tetigit nuncius.
Q uid remoratur. ibo & uisã huc adeũ si forte ẽ domi.

MNESILOCH. eddidi patri om̃e aurũ nc̃ ego illã me uelim conuenire
P ostquã inanis sum contemptricẽ meã. sed ueniã mihi
Q uam grauate pater dedit decrysalo. uerũ postremo. sodalis
I mpetraui. ut nequid ei suscenseat. PISTOCLERUS. est ne hic m̃s
MNESIL. C st ne hic m̃s hostis quẽ aspicio. PISTOCL. Certe is est. MNESIL.
I s est adibo contra & tollã gradũ. PISTOCL. Saluus sis mnesiloche.
MNESIL. S alue. PISTOCLERUS. saluus cũ peregre aduenis cena detur.
MNESIL. N on placet mihi cena que bilẽ mouet. PISTOCLERUS. Num que
A duenienti egritudo obiectast. MNESILOCHUS. atq; acerrũ me.
PISTOCHLERUS. U nde MNESILOCHUS. ab homine quẽ mihi amicũ esse.
A rbitratus sũ antid hac. PISTOCL. multi more isto atq; exemplo.
U iuunt. quos cũ censeas ẽẽ amicos reperiuntur falsi falsimo
nius.

L ingua factiosi · inertes opera subuecta fide · nullus ē qui n̄ inuideat
R ē secundā obtingere · sibi ne inuideatur · ipsi ignaui recte cauent ·
MNESILOG E depolnetculloq; mores p quā meditate tenes · sed & iā unū hoc ·
(interlinear: certe · valde · sapient)
C x ingenio malo malū inueniunt suo · Nulli amici s̄ · inimicos ipsi in sese ·
O mnis habent · atq; hi se cū frustrant̄ · frustrari alios stolidi existumant ·
S ic ē hic quē esse amicū ratus sū atq; ipsus sū mihi · ipse qd in se ·
F uit accuratū habuit qd posset mali · facere & in me · inconciliare ·
C opias omnis meas · PISTOCL · impbū istunc esse oportet hominem ·
MNESILOG E go ita eē arbitror · PISTOCL · obsequere hercle loquere quis is est ·
MNESIL B enevolens uiuit tibi nā ni ita eē & · tecū orare · ut ei qd posses ·
M ali facere faceres · PISTOCL · dic modo hominē quis sit · si n̄ fecero ·
E i male aliq° pacto me eē dicito ignauissimū · MNESILOCHUS ·
N equā homo ē · uerū hercle amicus est tibi · PISTOCL · tanto magis ·
D ic quis est · nequā hominis ego paruipendo grām · MNESILOCHUS ·
V ideo n̄ potesse · qui mihi eius nom̄ eloquar · pistoclere p didisti ·
M e sodalē funditus · PISTOCL · quid istuc est · MNESILOCH · quid est ·
M ē sine ego ad te ex ephesō eptam sup amica ut mihi inuenires · PISTOCL ·
F ateor factū & repperi · MNESIL · qui tibi n̄ erat meretricū aliarū ·
A thenis copia · quib; cū haberes rē nisi cū illa quā ego mandassē tibi ·
O cciperes tute amare · & me ires consultū male · PISTOCLER · Sanū n̄ es ·
MNEL R ē repperi omem ex tuo magistro · ne nega · p didisti me · PISTOCLER ·
E tiā ne ultro tuis me prolectas pbris · MNESIL · quid amas · ĩ sorores ·
PISTOCL B acchidē · duas q̄ hic intus eccas bacchides · MNESIL · qd due · PISTOCL · atq; ambas
MNESIL L oqueris nē nugas sciens · PISTOCL postremo si p grs parū mihi fidē arbitrarier ·
T ollā ego te din collū · atq; intro huc auferā · MNESIL · immo ibo mane ·
PISTOCL N on maneo · neq; tu me habebis falso suspectū · MNESILOCH · Sequor ·

l' samo.

arasitus ego sum hominis nequam atque inprobi. militis qui amicam secum avexit ex
l' semul.
Nunc me ire iussit ad eam et percontarier utrum aurum reddat anne eat secum
Itudum puer cum illa usque istuc semul. quae harum sunt aedes pulta adi actutum ad fores.
Recede hinc dierecte. ut pulsat propudium. comes se pane trispedes latum potes.
Fores pultare nescis puer. ecquis his in aedibus est. heus ecquis.
Hic est ecquis hoc aperit ostium. ecquis exit.
l' modum.

uid istuc quae istaec est pulsatio. quae te mala crux agitat qui ad istunc
Alieno uiribus tuas extentes ostio. fores paene effregisti. quid nunc uis tibi.

PARASIT' Adulescens salue. MNESIL salue sed quem quaeritas. PARAS.
Bacchidem MNESIL utram ergo. PARAS. nihil scio nisi bacchidem.
Paucis me misit miles ad eam cleomachus. uel ut ducentos philippos.
Reddat aureos. uel ut hinc in elatiam hodie eat secum semul.
Non it negato esse ituram. abi et renuntia; aliud illa amat non illum; duc te.
Ab aedibus PARAS. nimis iracunde. MNESIL. at scin quam.
Iracundus siem. ne tibi hercle haud longe est os ab infortunio
Ita dentifrangibula haec meis manibus gestiunt PARA cum ego huius verba
Interpretor mihi cautiost. ne nuces frangibula excussit ex malis meis.
Tuo ego istaec igitur dicam illi periculo; quid ais tu PA. ego istuc illi dicam.
Dic mihi quis tu es. PAR. illius sum integumentum corporis. corrupuere forel. d
Nequam esse oportet cui tu integumentum inprobus es. militi. Sed huc contina
Sufflatus ille huc ueniat; dirrumptum uelim. Neque nummum ullus ei reddat
Nunc quid uis. abeas celeriter. factost opus. ineratur omne aurum patri.
Vale dentifrangibule et tu integumentum vale. nescio. Qui igitur remu
Inventum ne haec reuenire ei locum usque de filii. Demeo sodali super amica
Mnesilochus eccum maestus progreditur foras.

÷ Ego esse alius· credibile hoc est.ˀ nequior nemost

MNES &ulans ppt̄ uo iracundo animo indomito · incogitato.
sine modo & modestia sū sine bono iure atq; honore. Incredibilis
I mpos que animi inamabilis inlepidus uiuo · maleuolente ingenio
N at. postremo id mihi est q͞d uolo. neq; indignior quo di bene faciant.
nequequē quisquā homo aut amet aut adeat. Inimicosquā
A micos equiust me habere· malos quā bonos par magis me iuuare.
O mib; pbris que impbris uiris digna s. dignior?
N ullus est homo· qui patri reddidi omne aurū amans· q͞d fuit p̄ manu
sumne ego homo miser. pdidi me atq; operā chrysali.
PISTOCL C onsolandus hic mihi st ibo adeū· mnesiloche q͞d fit. MN· peru
PIST D i melius faciant MN peru. PIST. n̄ taces insipiens MN
T aceā PIS. satis sanus n̄ es· MN. peru· multa mala mihi in pectore
nē acri atq; acerua eueniunt crimin in me habuisse animū
F idem inmerito tibi iratus fui PISTOCL. Eia bonū habe
MN V nde habeā mortuos pluris preci st quā ego sū. PIST. miles
P arasitus modo uenerat aurū petere hinc. ego meis dictis
M alis his forib; atq; hac · reppuli · reieci hominē; MN. quid
M ihi id pdest. quid faciā nihil habeo miser ille quidē hanc abducet
scio PISTOCL si mihi sit n̄ pollicear MN. scio dares noui.
S ed nisi ames n̄ habeā tibi fidē tantā. nē agitas sat tute.
T uarū rerū. egone ut opē mihi ferre putē posse inopē te
PIST T ace modo dē respiciet nos aliquis MN nuge
PIST Mane MN quid est. PIST. tuā copiā eccā· chrisalū uideo.

une hominē decet auro expendi huic decet statuā statui ex auro;

N ā duplex hodie facinꝰ feci. duplicib; spoliis sū̃ affectus.
E rū maiorē meū ut ego hodie lusi lepide. ut ludificatus est.
C allidū senē callidis dolis cōpuli & ꝑpuli mihi omīa ut crederet.
N unc amanti ero filio senis. qui cū ego bibo. qui cumedo & amo.
R egias copias aureasq; obtuli ut domo sumeret neu foris aliquereret.
N on mihi placent isti parmenones syri. qui duas aut tris minas.
A uferunt eris. nequius nihil est quā egens consilii seruus.
N isi habet multa potens pectus. ubicūq; usus siet pectore expromat.
N ullus frugi ēē potē homo. nisi qui & bene & male facere tenet.
I mpbis cū impb; sit. arpaget furib; furet quod queat.
V ersipellē frugi cūuenit ēē hominē. pectꝰ cui sapit.
B onus sit bonis. malus sit malis. ut cuiq; res sit ita animū habeat.
S ed lubet scire quantū aurī erus sibi dempsit. & qd suo reddidit patri.
S i frugiē herculē fecit ex patre. decimā partē ei dedit.
S ibi nouē abstulit; sed quē quero optume ecce obuiā mihi est.
N umqui nummi exciderunt ere tibi. qd sic terrā obtuere.
Q uid duos mestos tā tristesq; ēē conspicor. n̄ placet nec temere est;
E tiā quin mihi respondeas. MN. quia malū parū immo uero.
N imio minus multo parū. chrysale occidi. CHRYSAL. fortassis
T u auri dempsisti parū; quid igit̃ stulte quō occasio ad eā rē fuit
M ea uirtute parta. ut quantū uelles tantū sumeres. sic hoc digitulis duob;
S umebas primorib; an nesciebas quā ei modi homini raro.
T empus se daret. MNESIL. Erras. CHRISALUS at quid ē iam.
E rrasti. cū parū immersisti amplius. MNESIL. potui
Q uā nē me accuses magis. si magis rē noueris. CHRYSALUS.
O ccidi. animi iā istoc dicto plus ꝑsagit mali. MNESIL.

P eri · CHRYS · quid ita · MNESIL · quia patri omē cū ramito reddidi ·

CHRYS R eddidisti · MNES · reddidi · CHRYS · Omnene · MNES oppido · CHRYS

O ccisi sum; qui in mētē uenit tibi istuc facin facere tā malū ·

MNES B achidē atq; hunc suspicabar propter rem chrisale me male ·

C onsuluisse ob eā rē omē aurū iratus reddidi meo patri ·

CHRIS Q uid ubi reddebas aurū dixisti patri MNES · me id aurū accepisse ·

E xtemplo abhospite archidemide CHRIS · hem istoc dicto dedisti

H odie incruciatū chrisalū nā ubi me aspicit ad carnuficē rapiet

C ontinuo senex · MN · Ego patrē exoraui CHRIS ·

N empe ergo hoc utfaceret qd loquor MNES · Immo tibi ·

N enoceat neu quid ob eā rē suscenseat · atq; egre impetraui ·

N unc hoc tibi curandus ē chrisale CRYS quiduis curē ·

MNES V tadsenē etiā alterā facias uiā cōpara fabricare · finge ·

Q uodlubet conglutina ut senem odie doctū docte fallas aurumq;

A uferas CHRYS uix uidetur fieri posse · MNES · perge ac facile haec ·

F eceris · CHRYS · quam malū facile quē mendacii prehendit manifesto ·

Modo · quē fiore ut nihil mihi credat · id n̄ ausit credere ·

MNES I mmo si audias quę dicta dixe me aduersū tibi CHRYS AT ·

Q uid dix · MNE · si tu illū solē sibi solē eē diceres · se illū lunam ·

C redere eē & noctē qui nunc est dies CHRIS · Emungam

H ercle hominē probe hodie neid nequiquam dixerit PISTOCL

N unc qd nos uis facere · CHR enī nihil ē nisi ut amet is imperp

C eterū quantū lubet me poscitote aurū ego dabo quid mihi

R efert chrisalo esse nomen nisi factis probo · sed nunc quantulum

V sus ē auri tibi mnesiloche dic mihi MNES · militi nūmis

D ucentis iā usus ē pro bachide CHRYS · ego dabo

MNES Tum nobis opus est sumptu. CHR. A. placide volo. unumquidque agam.
Hoc ubi egero tum istuc agam. ducentos nummos primum intendam.
Ballistam in senem. et ab ballista si pervortam turrim et propugnacula.
Recta porta invadam extemplo [illegible] antiquum et vetus sind.
Capso gerrulae amicis uostris aurum corbibus sicut animus sperat.
PISTOCL Apud te est amicus noster chrisale. CHRYS nunc tu abi intro.
Pistoclere ad bachidem atque effertito PISTOCL. quid.
CHRYS Stilum ceram et tabellas. linum MNESIL iam faxo hic erunt.
Quid nunc es facturus id mihi dice CHRYS. coctum prandium.
Vos duo eritis atque amica tua erit tecum tertia MNES. sicut dicis
CHRYS Pistoclere nulla amica est. MNES immo adest. alteram ille amat
Sororem ego alteram ambas bachides. CHRYS quid tu loqueris.
MNES Hoc ut futurum sunt. CHRYS ubi est biduum uobis stratum. MNES
Quid id exqueris. CHRYS res ita est dici uolo. nescis quid ego
Acturus sim neque facinus quantum exordiar MNES. cedo
Manum ac subsequere propius me ad fores. intro inspice. CHRYS
Euax nimis bellus atque ut esse maxume optabam locus.
PISTOCL Que imperauisti imperatum bene bonis factum ilico est. CHRYS
Quid parasti. PISTOCL. que parari tu iussisti omnia.
CHRYS Cape stilum propere et tabellas tuas tibi. MNES quid postea.
CHRYS Quod iubeo scribito istic nam propterea uolo scribere.
Vt pater cognoscat litteras quando legat. scribe.
MNES Quid scribam CHRYS salutem tuo patri verbis tuis PISTOCL
Quid si potius morbum mortem scribat. id erit rectius
MNES Ne interturba. iam imperatum incerta me CHRYSAL
Dic quemadmodum MNES mnesilochus salutem dicit.

S uo patri. CHR̄ asscribe hoc cito. Chrisalus mihi usq; quaq; loqui. tur
Nec recte pater. quia tibi aurū reddidi. & quia te fraudauerī
PISTOCL Mane dum scribit CHR̄. celerem oportet ēē amatoris manū. PISTOCL
Atq; idē hercle hem pdundē magis quā asscribundū scito.
MNES Loquere hoc scriptū ē. CHR̄. nē pater mi pinuideo utcaueas tibi
S icophantias componit. aurū ut abs te auferat. & pfecto se
Ablaturū dixit. plane asscribito MNES. dic modo CHRYSAL
Atq; id pollicetur se daturū aurū mihi. quod dē scortis.
Quodq; inlustris comedā & congregē pater porro.
S ed pater ne tibi hodie uerba det quęso caue. MNE. loquere
CRYS Asscribe dum. MNES etiā loquere quid scribā modo. CHRYS.
S ed pater quod pmisisti mihi te quęso ut memineris
N e illū uerberes uerū apud te uinctū asseruato domi
Cedo tu cerā ac linū actutū. age obliga. obsignato.
MNES O bsecro quid istis ad istunc usus ē conscriptis modum.
Ut tibi nequid credat. atq; ut uinctū te adseruet domi.
CHRYS Quia ita mihi lubet. potin ut cures te. atq; ut ne parcas mihi
Mea fiducia opus conduxi. & meo periculo rē gero
PISTOT Equū dicis CHRYS cedo tabellas MNES accipe CHRYS
Animū aduortite. mnesiloche. & tu pistoclere. iā facite.
I n bicilinio cū amica sua uterq; acubitū eatis. ita negotiū ē
Atq; ibidē ubi nunc sunt lecti strati potatis scito PISTOCL
Numquid aliud CHRYS hoc atq; etiā ubi erit acubitū semel
Nequoquā exurgatis. donec a me erit signū datum
O imperatorē pbū. iā bis bibisse oportuit
Fugiam CHRY. uos uostrū curate officiū. ego efficiā meū

nsanū agnū molior negotiū m&uoq; uthodie possī emolirier
S ed nē truculento mihi atq; seuo usus sene ēnī conducit.
H uic sicophantae senē tranquillū ēē vbi me aspexerit uersabo
E go hidie illū siuiuo pbe tā frictum ego illū reddā quā frictum
E st cicer adambulabo ádhostiū utquando exeat extemplo
A duenienti ei tabellas dē inmanū.

NICOBOLUS imio illec res, rest mane diuid e mihi subter fugisse sic
M ihi hodie crisalū. CHR saluus sū. iratus ē senex. nunc ē mihi
A deunde ádhominē tempus NICOB quis loquitur, ppe.
A tq; hic quidē opinor chrisalus CHRIS Accessero. NICOB bone serue
S alue. quid fit quā mox nauigo inephesū. ut aurū repetā.
A bit ob imo domū. taces. p omīs deos adiuro. ut ni meum
G natū tā amē. atq; ei facta cupiā quae is uelit. ut tua.
I ā uirgis latera lacerentur, pbe. ferrat. usq; inpistrino
A etatē conteras. oma rescuus celera exmnesilocho tua.

CHRIS. M en criminatus ē. optume ē; ego sū malus. ego sū sacer.
S celestus. specta rē modo. ego uerbū faciā NICOB etiā carnufex
M inttare. CHRIS nosces tu illū actutū qualis sit. nē hasce
T abellas ferre me iussit tibi. orabat quid istic ēēt scriptū vt fieret

NICOB C edo. CHRYS nosce signū. NICOB noui. ubi ipse ē. CHR nescio
N ihil iā me oportet scire. oblitus sū oma scio me ēē seruum.
N escio etiā id qđ scio. nunc abtrasenna hic turdus.
L umbricū petit. pendebit hodie pulchre. ita intendit erus

NICOB M ane dū parumper. iā adte exeo chrisale CHR. ut uerba mihi
D at utnescio quā rē gerat. seruos arcessit intus quime uinciant

B erie nauis agitatur: pulchre hec confertur ratis
S ed conticiscā. nā audio aperiri fores

NICOB onstringe tu illi artamo actutū manus CHRIS.
Q uid fecisti. NICOB. inpinge pugnū si muttauerit. quid hę
L ocuntur litere. CHRYS quid me rogas. ita ab illo accepi. adte
O bsignatas attuli. NICOB. Cho tu loquitatus ne es gnato meo
M ale p sermonē. quia mihi id aurū reddidit. & te dixisti id
A urū ablaturū tam p sicophantiā. CHRYS. egone istuc dixi.
NICOB I ta. CHRYS. quis homo est. qui dicat me dixisse istuc. NICOB.
T ace. nullus homo dicit. hę tabellę te arguunt. quas tu
A dtulisti. hē. hę te uinciri iubent. CHRYS aha.
B ellorophontē iā tuus me fecit filius. egomet tabellas
D etuli ut uincirer. sine; NICOB. ppterea hoc facio ut suadeas
G nato meo. ut p gregē ur tecū ter venefice. CHRYS.
O stulte. stulte. nescis nū venire te. atq; in eo ipso adstas lapide. (uendi)
V t p̄co predicat. NICOB. responde. quis me uendit. CHRYS
Q uē diligunt di. adulescens moritur dū ualet. sentit sapit.
H unc si ullus dS amaret. plus annis decē. plus iā viginti mortuū
E sse oportuit. terre odiū ambulat iam nihil sapit
N ec sentit. tanti est. quanti est fungus putidus NICOBOLUS
T un terre meo duī ee autumas. abducite hunc intro. atq; adstrin (gite)
A d columnā fortiter. numquā auferes hinc aurū CHR; atq; iā dabis
NICOB D abo. CHRYS. atq; orabis me quidē ultro ut auferam cū illū
R escisces criminatorē meū quanto in periculo & quanta.
I n p̄ mittie sis & tū libertatē chrysalo largibere

E go adeo numquā accipiā NICOB dic scelerum caput faxo ia scies
P ic quo in periclo est mī mnesilochus filius. CHR sequere hac me
NICOB Q uo gentiū. CHR tres unos passus. NICOB vel decē. CHR.
A ge dū iuarcamo. fortē hanc pauxillū aperi. placide. necrepa.
S at est. accede huc tu uiden conuiuiū. NICOB uideo ex
A duorsū pistoclerū & bachidē. CHRY. quisunt in lecto illo
A ltero. NICOB interii miser CHR. nouistine hominē.
NICOB N oui CHR dic sodes mihi. bellan uidetur specie mulier.
NICOB A dmodū. CHR. quid illā. meretricemne eē censes. NIC quippeni
CHR F rustra es NICOB. quis igitur obsecro ē. CHR. inuenies.
E x me quidē hodie numquā fies certior.

eamne hōc mnesilochus nicoboli filius p̄uim uitrc̄ineat
M ulierē que hec factio ē. NICOB quis ille ē CHRY p̄tempus
H ic venit miles mihi CLEOMACH. si me arbitratur militē. sed mulierē.
Q ui me meosq; nonqueā defendere. nā neq; bellona mihi ūquā
N eq; mars creduat nisi illū exanimalē faxo si conuenero
N ue exhere dē fecero uite sue NICOB Chrisale. quis ille est
Q ui minatur filio. CHRY uir hic ē illius mulieris quacū accubat.
Q uid uir CHRY. uir inquā. NICOB nupta est illa obsecro.
S cies aud multo post. NICOB oppido interii miser CHR. qd nūc.
S celestus tibi uidetur chrisalus. age nūc. uinctū me. auscultato
F ilio; dixin tibi ego illū inuenturū te qualis sit. NIC quid nūc
E go faciā CHR. iube sis me exsolui cito. nā ni ego exsoluor.
I ā manufesto hominē opprimet. CLEOM nihil ē lucri qd
M e hodie facere mauelī. quā illū cubantē cū illa opprimere

A mbo ut necē CHRYS audin que loquitur? quin tu me exsolui iubes.
NICOB I xsoluite istū peru piumii miser CLEOM tu illā que corpus
P ublicat uulgo suum. faxo se haud dicat nactā quē derideat.
CHRY P acisce cū illo paulula pecunia potes. NICOB paciscere ergo.
O bsecro quid lubet tibi. dū ne manifesto hominē opprimat
N eue enicet CLEOM. nē nisi ducenti philippi reddunter mihi.
I ā illos ego animā amborū exorbebo oppido. CHRY
h E m illoc paciscere si potes. NICOB pge obsecro; paciscere quid
V is. CHRY ibo et faciā sedulo. quid clamas? CLEO. ubi erus tuus est?
CHR N usquā. nescio. uis tibi ducentos nummos iam pmittier?
V t ne clamorē hic facias neu conuitiū? CLEOM nihil ē qd mali
CHR A tq; ut tibi mala multa ingerā? CLEOM tuo arbitratu NIC
U t subblanditur carnufex. CHR pat hic mnesilochi ē. sequere.
I s pmittet tibi. tu aurū rogato. cęterū uerbū sat ē NICOBOLVS
Q uid fit? CHR. ducentos philippos rē pepigi NICOB vah. salus
M ea seruasti me. quā mox dico dabo CHR roga hunc tu. tu
P romitte huic NICOB pmitto. roga. cleo ducentos nummos
A ureos philippos pbos. dabin? CHR dabuntur inque idio responde
NICOB D abo. CHR quid nē impure. numquid debetur tibi?
Q uid illi molestus. quia illū morte territas? et ego te et ille
M actaui infortunio. si tibi ē machera, et nob urbina ē domi.
Q ua quidē te faciā si tu me irritaueris cō fossiorē soricina nenia.
I ā dudū herde equidē sentio. suspitio que te sollicitet. eum
E sse cū illa muliere CLEOM. immo ē quoq; CHRY ita me
I uppiter. iuno. ceres. minerua. latona. spes. opis. uirtus.
V enus. castor; pollucēs mars. mercurius. hercules.

S ub manus. sol. saturnus. duq; om̄s ament. ut ille cū illa neq; cubat neq;
A mbulat. neq; auscultatur neq; illud qd̄ dici solet NICŌB.
V t iurat. seruat me ille suus piurus. CLEŌM ubi nē
M nesilochus ergo ē. CHR rus misit pat̄. illa aut̄ in arcē abiit. ędē uisere
M inerue. nē apta ē. imp. exhibeo. i. uise. est nei ibi. CLEOMACHUS. abeo ad forū
I gitur. NICŌB uel hercle in malā crucē. CLEŌ hodie exigam. –
A urū hoc. CHRȲ. exige ac suspende te. ne supplicare censeas. nihili homo
I lle ē amotus. sine me p̄te ere obsecro deos immortales ire huc
I ntro ad filiū. NICŌB. quid eo intro ibis. CHR ut eū dictis plurumis
C astigē. cū haec facta sic ad hunc faciat modū. NIC immo oro
V t facias chrysale. et te obsecro. caue parsis ineū dicere CHR
E tiā me mones. sat in est si plura ex me audiet hodie mala;
Q uā audiuit umquā clinia ex demetrio. NIC. lippi illę
O culi seruus est simillumus. si non est. nolis esse neq; desideres.
S i est. abstinere quin attingas n̄ queas n̄. nullic hodie forte
F ortuna hic foret. miles mnesilochū cū uxore opprimeret sua
A tq; obtruncaret moechū manufestariū. nē quasi ducentis philippis
E mi filiū. quos dare pmisi militi. quos n̄ dabo temere etiam
P rius quā filiū cōuenero. numquā edepol quicquā temere credā CHR.
V erum lib& etiā mihi has p legere denuo. equū ē tabellis consignatis credere.

CHRȲS — trides duo frs̄ clauent fecisse facin maximum.
C ū priami patriā pgamū diuina p munitū moenitū manu. armis equis.
E xercitu. atq; eximiis bellatorib; mille cū numero nauiū decumo
A nno post sub eger̄ non pedib; at pelides tormento ruit p̄ ut ego erū
E xpugnabo meū. sine classe. sineq; exercitu. et tanto numero mi
Pleium

C epi. expugnaui amanti erili filio aurū absuo patre
N unc priusquā huc senex uenit. libet lamentari dū exeat
O troia. opatria. opergamū. opriame. periisti senex
Q ui misere male mulcabere quadragenis philippis aureis
N ā ego has tabellas obsignatas consignatas quas fero
N onsunt tabelle. sedequus quē misere achiui ligneū.
E pius est pistoclerus. ab eo hec sumpta. mnesilochus sinō est
R elictus. illū ñ inbusto achilli sed lecto. accubat bachidē
H abet secū. ille olim habuit ignē quisignū daret. hunc ipsū
E xurit. ego sū ulixes cuius consilio haec gerūtur. tū que hic s
S cripte littere. hoc inequo insunt milites. armati atq; an, mati
P robe. ita res successit meliusq; adhuc atq; hic equus ñ in
A rcē uerū inarcā faciet impetum; exciduū extium exlecebra fiet
H ic equus hodie auro senis. nō sem huic stolido expfecto nomē
F acio ego ilio. miles menelaus ē. ego agamenno. idem ulixes
L ertius. mnesilochus ē alexander qui erit extium rei patrie sue
I s helenā abduxit. cuia causa nē facio obsidium ilio.
N ā illic eidē audiui ulixē ut ego sū fuisse et audacē et malum.
D olis ego deprehensus sū. ille mendicans pene inuentus interiit.
D um ibi exquirit fata illoꝝ. ait similitē mihi hodie optigit.
V inctus sum seddolis exemi. itē se ille seruauit dolis.
I lio tria fuisse audiui fata que illi forent exitio;
S ignū exarce si periisset. alterū etiā est troili mors.
T ertiū cū porte phrigie limē superū scinderetur
P aria itē tria eis tribus s fata nrā huic ilio
N ā dudū primo uedixerā nrō seni mendacium

C tdehospite & de auro. et de lembo. ibi signũ ex arce iã abstuli.
I am duo. restabant fata tum / nec magis id ceperã oppidũ
P ost ubi tabellas ad senẽ detuli / ibi occidi troilũ.
C um censuit mnesilochũ cũ uxore eẽ dudum militis.
I bi vix me exsolui. atq; id periclũ adsimilo. ulixẽ ut p̄dicant
C ognitũ ab helena. eẽ p̦ditũ ecube. sed ut olim ille se
B landiens exemit & p̄suasit se ut amitteret.
I tem ego dolis me illo expuli e periclo. & decepi senem
P oste cum magnifico milite urbes uerbis qui inermus capit
C onflixit atq; hominẽ reppuli de inpugnã c̃serui seni
C um ego adeo uno mendacio deuici uno ictu extempulo
C oepi spolia is nũc ducentos nummos philippos militi
quos dare se p̦misit dabit.
N unc alteris etiã ducentis usus est qui dispensetur.
I lio capto ut sit mulsum qui triumphent milites.
S ed priam' hic multo illi p̄stat ñ quinquaginta modo
Q uadringentos filios habet atq; equidẽ omis lectos sine p̦bro
C os ego hodie omis contruncabo duob; solis ictibus.
N unc priamo nr̃o si ẽ quis emptor coemptiale senem. nauero
V endam ego venalẽ quẽ habebo extemplo ubi oppidũ expug
S ed priamũ ad stante mecũ ante portã uidebo adibo atq; adloq̃r
C uia nã uox p̦pe me sonat onicobule quid fit
Q uidquid te misi hoc qđ egisti rogas egredere gradior
O ptumus sũ orator ad lacrumas coegi hominẽ castigando
M aleq; dictis quę quidẽ quiui cõminisci. qđ ait
V erbũ nullũ fec lacrumans tacitus auscultabat quę ego lo
quebar.

11

I actus ẽ scripsit tabellas obsignauit mihi [illegible]

T ibi [illegible]

N osce signũ [illegible] NICOBOLVS · [illegible]

CHRYS P erlegẽ · Nunc superũ limen scin[illegible]

I [illegible]bat equus [illegible] ligneus · NICO [illegible]

CHRYS Q uid me tibi adẽẽ opus ẽ · NICOB · uolo ut [illegible]

Q ui hic scripta sient · CHRYS · nihil moror neq; scire uolo · NICOB ·

T amen ades · CHRYS · quid opus est · NICOB · taceas q̄d iubeo id facias ·

CHRYS A dero · NICOB · eu litteras minutas · CHR · qui quidẽ uideat parũ ·

V erũ qui satis uideat grandes satis sunt · NICOB · [illegible] attingito ·

CHRYS N olo inquã · NICOB · at uolo inquã · CHR · quid opus est · NICOB ·

A ttinẽ id q̄d te iubeo facias · CHR · iustũ est · tuus tibi seruus ·

T uo arbitratu seruiat · NICOB · hoc age sis iã nunc · CHR · ubi lubet ·

R ecita · aurĩũ operã tibi dico · NICOB · cere quidẽ haud parsit ·

N eq; stilo · sed quicquid est · pellegere · certũ est ·

NICOB P ater ducentos philippos queso chrisalo da si uis saluũ uis me

A ut uitalẽ tibi · Malũ quidẽ hercle magnũ · CHRYS ·

T ibi dico · NICOB · quid est · CHRYS · non prius salutẽ scripsit ·

NICOB · N usquam sentio · CHR · non dabis si sapis · uerũ si das maxume ·

N e ille alium gerulũ querat si sapiet sibi nã ego non laturus sũ

S ubiras maxume · sat sic suspectus sũ · cũ careo noxia · NICOB ·

A usculta porro dũ hoc quod scriptũ est plego ·

I nde a principio iã impudens epistola est ·

P udet prolre me ad te in cõspectũ pater · tantũ flagitiũ ·

T e sciuisse audiuisse meũ · q̄d cũ peregrini cubui uxore militis ·

Pol haud deridens. nā ducentis aureis philippis redemi uitā ex flagitio tuā.

CHRYS. Nil est illorū quin ego illi dixerī. NICOB. stulte fecisse fateor.

Sed quęso pat̄. ne me in stultitia si deliqui deseras. ego animo

Cupido atq; oculis indomitis fui. p suasū ē facere. cui

Me nunc pudet. Prius te cauisse ē quā pudere equū fuit.

CHRS. Eadē istęc uerba dudū illi dicebā. NICOB. quęso ut sat habeas.

Id pat̄. qđ chrysalus me obiurgauit plurimis ūbis malis.

Et me meliorē fecit p ceptis suis. uite ei habere grām quū sit bonā.

Estne istuc istic scriptū. NICOB. hem spectatū scies. CHRYS.

Ut qui deliquit supplex ē ultro omnibus. NICOB. Nunc si me fas est.

Obsecrare abs te pat̄. da mihi ducentos nūmos philippos te obsecro.

CHRYS. Ne unū quidē hercle si sapis. NICOB. sine p legam.; Ego iusiurandū

Verbis conceptis dedi. daturū id me hodie mulieri ante uesperū.

Priusquā amr abiret. nunc ne periurē cura. atq; adduce me.

Hinc ab hac quantū potes. quā ppē tantū dāpni fecit flagicii

Caue tibi ducenti nūmi diuicię fuerit. sescenta tanta reddā.

Saluo tibi. ualeatq; hec cura; quid nunc censes chrysale. CHRS.

Nihil ego tibi hodie consilii quicquā dabo. neq; ego haud cōmittā.

Ut si quid peccatū siet. fecisse dicas dē mea me sententia.

Verū ut ego opinor. si ego in hoc sim loco. dē potius aurū

Quā illum corrūpi sinā; due condiciones sunt ut q̄ tu accipias

Vide. tu ut aurū p das. tu ut iurator peieres. ego neq; te iubeo neq; ueto.

Neq; suadeo. NICOB. miser & me illius. CHR. tuus est.

Non mirū facis. si plus p dendū sit periisse suauius est.

Quā illud flagitiū uolgo dispalescere. NICOB. ne ille edepol

Ephesi multo mauellem foret. dū saluus eēt. quā reuenisset domū. ⊕

* Audes. quinon. quia flagitium est. quid opus

Verbis est meo filio non sum iratus neque te tuo aequum esse iratum

Si amant sapienter faciunt. sequere hac. eunt

Cessas tandem probri plectebris ergo suas strices quid nunc etiam

Redditis nobis filios et servum an ego experior tecum vim maior

Abin hinc non homo quidem es qui isto pacto tam lepidam inlepide

Appelles senex optime quantum est in terra sine hoc exorare

Abstine istuc delictum desistas tanto opere ire oppugnatum.

Nisi abeas quamquam tubella es

Malum tibi magnum dabo iam. patiar.

Non metuo ne quid mihi doleat quod ferias. ut blandi loquantur

Et mihi metuo hic magis tranquillum est. i hac mecum

Intro atque ibi si quid vis filium castigato. abin a me scelus

Sine mea pietas te exorem exores tu me ego quidem ab hoc certe

Exorabo immo ego te oro ut me intro abducas mecum ut sis

Lepidum te. at scin quo pacto me adire intro abducas

Omnia que cupio commemoras. vidi ego nequam

Hominem. verum te neminem deteriorem. ita sum.

I hac mecum intro ubi tibi sit lepide victibus vino atque unguentis

Satis satis iam vostris Philippus filius me et Chrisalus circumduxerit.

Conviviis me nihil penitet ut sim acceptus quadringentis

Quem quidem ergo ut non excrucietur. alterum tantum auri non meret.

Quod tandem si dimidium auri reddit in hac mecum intro

Atque ut eis delictis ignoscas. faciet. minime nolo

Nihil moror sine sic malo illos ulciscar ambo et iam tu homo

Nihili quod eludant boni cave culpa tua amissis.

Dimidiũ auri datur accipias. potesq; et scortũ accubas
Ergo ubi filius corrũpat m̃s ibi potest. potandust
Age iã adiutt est &st est dedecorũ paciar facere inducã animũ
Egon cũ hec cũ illo accũbet inspectẽ immo equidẽ pol
Tecũ accũbã te amabo et te amplexabor. caput pjurit
Peru uix negito. non tibi uenit inmẽtẽ amabo si dũ uiuas.
Tibi bene facias iã pol id quidẽ ẽẽ haud p̃longinquũ
Neq; si hoc hodie amiseris post in morte id euenturũ ẽẽ umquã
Quid ago. quid agas rogitas &iã. lib& & metuo.
Quid metuis. ne obnoxius filio sim et seruo. mel
Meũ amabo istec fiunt tuus ẽ. unde illũ censes sumere
Nisi q̃ tute illi dederis. hanc ueniã illis sine te exorẽ
Ut terebrat satin offirmatũ q̃d mihi erat id me exorat
Tua sunt opera &ppẽ te improbior. nequã
Meã uellẽ satin ego istuc habeo offirmatũ q̃d semel
Dixi haud mutabo. te dies. te intro accubitũ filii uos
Expectant intus. quã quidẽ actutũ emoriamur.
Ut sperhic ẽ sequimini. ducite nos quo lub& q̃d ẽ tãquã addict̃.
Lepide hi sunt capti suis qui filiis fecere insidias. ite.
Hi senes nisi fuissent nihili iã inde ab adulescentia nõ hodie
Hoc tantũ flagitiũ facerent canis capitibus. neq; adeo
Hec faceremus. ni ante hac. uidissemus fieri itapud.
Lenones riuales filiis fierent patres.
Spectatores uos ualere uolumus & clare adplaudere.
P. LAVTI BACHIDES EXPLICIT

vide fol. 22

Q uid ergo istic q̄d ꝑclusū ē ꝓpere ꝑdere : binos ducentos philippos

I ā intus secferā & militi q̄s clusū ꝓmisimus ei et istos. mane istic.

I ā tabo adite chrisale. CHR. Et uasta troia scindunt ꝑ certes

P ergamū. sciui ego iā dudū fore me exitiū ꝑgamo.

E depol quin me et dicat cruciatu malo dignū negō cū illo

P ignus haud ausim dare tantas turbellas facio; si crepuit foris.

E cfert ꝑ̄da ex troia taceā nunc iā. NICOB. cape hoc tibi aurū

C hrysale. i. fer filio. ego ad forū aut hinc ibo. ut soluā militē.

CHRYS. N on equidē accipiā. ꝓinu querās qui ferat. nolo ego mihi credi.

NICOB. C ape uero. odiose facis. CHR. N̄ equidē capiā. NICOB. at queso.

CHRYS D ico ut res se habet. NICOB. morare. CHRYS. nolo inquā aurū.

C oncredi mihi. NICOB. ohe odiose facis. CHR. credo sine ēst sit.

NICOB C ura hō iā ego huc reuenero. CHR. curatū ē esse te senem.

M iserrumū. hoc est incepta efficere pulchre ueluti mihi euenit.

V t ouans ꝑ̄da onustus incederem salute nr̄a. atq; urbe capta.

P er dolū; domū reduco integrum omnē exercitū.

S ed spectatores uos nunc ne miremini. q̄d n̄ triumpho ꝑuulgatū est.

N ihil moror. uerū tam accipient mulso milites.

N unc hanc ꝑ̄dā omnē ad questorē deferā.

NICOB.

Q uā magis in pectore meo foueo. quas m̄s filius turbas turb&.

uās te adultā & quos ad mores ꝑ̄cipitē inscit' capescat.

Magis cura est. magisq; afformido ne is pereat. neu corrūpat.

S cio. fui ego ętate. & feci illa om̄ia sed more modesto.

N eq; placitant mores quib. uideo uolgo gnatos et parentes

D ata. habui scortū. potaui. dedi. donaui. et enī id raro.

E go dare meditū meo gnato institui · utanimo obsequiū sumere possit
E quū ee puto · sednimis nolo desidiæ ei dare ludū · Nemnesilochū ·
Q uodmandaui uiso · ecquideū aduirtute aut adfrugē opera sua ·
C onpulerit · sicut eū sicerunt suo fecisse · eo est ingenio natus ·

NICOBOLVS uicūq; ubi sunt · quifuerunt · quiq; futuri sunt posthac ·
S tulti · stolidi · fatui · fungi · bardi · blenni · bucones · solus ego omīs
L onge antē eo · stultitia & moribus indoctis · perii · pudet ·
H occine me ætatis ludos bis factū ēē indigne ; magisquā id reputo ·
T ā magis uror quē mī filius turbauit ; perditus sum ·
A tq; excīa eradicatus sum · omīb; exemplis crucior · omīa me mala ·
C onsectant omīb; exicus interii · chrysalus me hodie lacerauit ·
C hrysalus me miserū spoliauit · is me scelus auro usq; attondit
D olis doctis indoctū ut lubitū est ; ita miles memorat meretricē ēē
Q ua ille uxorē ēē aiebat · omīaq; utquidq; actū ē memorauit ·
E am sibi hunc annū conductā · reliquū id auri factum ·
Q d ego ei stultissimus homo pmisissem ; hoc hoc ē quod paccessit ·
H oc ē demū q̄d percrucior · me hoc ætatis ludificari · immo edepol
S ic ludus factū · cano capite atq; alba barba miserū me auro ·
E sse emunctū ; perii · hoc seruū meū nauci facere ēē ausū ·
A tq; ego si alibi plus pdiderim minus ęgre habeā · minusq; id mihi
D ampno ducā · PHILOXENVS · certo hic ppe me mnescio quis
L oqui uisus est · sedquē uideo · hic quidē pat mnesilochi ·
NICOB. F uge · sociū erūnę & mei mali uideo · philoxene salue · PHILOXEN.
E ttu unde agis · NICOB. unde homo miser atq; infortunat̄ ·
PHILOXEN. A tpol ego ibi sū · ēē ubi miserū hominē decet atq; infortunatū ·

NICŌB I gte parifortuna ętate utsumus utami. Philoxen sic ē se dtu

Quid tibi ē. NICŌB. pol mihi par idē ē qd tibi. Philoxenus.

Numquid nā ad filiū hęc egritudo attinet. NICŌB. Admodū.

PHILOX Idē mihi morbus in pectore est. NICŌB. at mihi chrisalus obtumus.

Homo pdidit filiū. me atq; rem omnē meā. PHILOX. qd tibi ex filio.

Nam obsecro egre ē. NICŌB. scies id. perit tuus atq; ambo.

E que amicas habent. PHIL. qui scis. NICŌB. uidi. PHIL. ei mihi.

D isperii. NICŌB. qd dubitamus pultare. atq; huc euocare

Ambos foras. PHIL. hau moror. NICŌB. heus bachis. iube sis

U elut ū aperiri fores; nisi mauolas fores & postes cōminui securibus.

act. 5 sc. 2.

BACHIS. uis sonitu ac tumultu tanto nomine nominat me atq; pultat

A edes. NICŌB. ego atq; hic. BACHIS quid hoc ē negotii.

N ā amabo quis has huc ouis adegit. NICŌB. Ouis nos uocant. BACHIS.

P essume pastor harū dormit. cū hęc eunt sic a pecu balitantes

A tpol nitent. haud sordidę uident ambę.

A ttonsę hę quidē ambę usq; sunt. Ut uident derider nos.

S int suo usq; arbitratu. Rerin ter in anno tu has tonsitari.

P ol hodie altera iā bis detonsa certo ē. Uetulę sunt thimiame.

A t bonas fuisse credo. Viden lumulis obsecro ut intuent.

E castor sine omi arbitror malicia eē. merito hoc nob fit.

Q ui quidē huc uenerimus. Cogant quidē intro.

H aud scio qd eo opus sit. que nec lactē nec lanā ullā habent

S ic sine astent. exsoluere quanti fuere omis fructus iā illis.

P eruidit. ñ uides ut balantes sole liberi cassent. quin etate

C redo eē ruttas. ne balant quidē cū a pecu cetero absunt.

S tulte atq; male uident. BACHIS reuertamur intro.
S oror BACH dico amb; NICOB. manete h; oues uolunt uos.
P rodigiũ hoc quidẽ est humana nos uoce appellant oues.
H ę oues uobis malã rẽ magnã cũ debent dabunt. siquã.
D ebes te condono tibi habe numquã abs te petã. siquidẽ.
Q uapp̄ter nob uos malũ minitamini. ł huiuc. quia nr̃os.
A gnos ẽclusos istic ẽẽ aiunt duos. NICOB. ecp̄ter eos.
A gnos nr̃s ẽ istic clã mordax canis quinisi nob ꝑducunt.
I am atq; emittunt foras arietes truces nos erimiã inuos
I ncursabimus BACHS soror ẽ qd te uolo secreto BACHIS.
E ho amabo NICOB. quo ille habeunt. BACHIS senẽ illũ tibi dedo
V t eriorẽ lepide uelue iratũ reddas. ego adhunc iratũ
A dgrediar. possum nos hos illicere huc BACHIS. meum
E nsũ ego lepide accurabo. quãoduis ũ ẽ mortẽ amplexari.
F acito ut facias. BACIS. tacitas tuum facito. ego qd dixi
H aud mutabo NICOB. quid illę illic in silio dux secreto ẽsultant.
Q uid ais tu homo NICOB. quid me uis. BACHIS pudet dicere me
T ibi qddã qd est qd pudeat sed amico
H omini tibi q̃d uolo ẽ credere certũ ẽ nihili sum.
I stuc iã p̄ridẽ scio sed quid nihili sit memora tactus sũ
V t herĩẽ uisco cor stimulo foditur pol tibi multo ẽ qũ est.
C oxendicẽ sed q̃d istuc est ẽsiã ego ipse qd sit ꝑpe scire.
P ⁱtto me uerũ audire exte studeo uiden hanc
V ideo haud mala muliere ẽ.
P ol uista mala ꝑ ut tam nihili quid multa ego amo
A nam as nectar tun homo p̄uide amator istac feretate. *

Quiscis · an tibi i[illegible]eniat prius quã mihi. quia numquã meruitu

Meruisti et nunc meres · Orationis operã cõpendi face ·

Nisi te mala re magna mactari cupis · ferruũ daturi estis ·

Bobus q͞d feram · clara es in honestra agiter porro pgite

Quo occepisti bibi p greca mini · este · ecferite uos saginã cedite ·

Tace atq; abi rus · ego ire in pyreũ uos in uersperum

Parare piscatũ mihi · truũ tibi aliquis cras ad uillam faxo ·

Afferat · quidẽ · q͞d tamẽ nẽ obturere furcifer ?

Pol tibi istuc credo nomẽ actutũ fore · dũ ĩtras · sic sit ·

Istuc acutissimo · ita ẽ sedulũ hoc scito nimio celerius

Venire q͞d molestũ quã illuc q͞d cupide petas molestus ne sis

Nunc iã rus · te amoue · ne tu erres hercle pter ·

Hac mihi non facias morã ? pdi immortales obsecro urãm fidẽ

Satin abiit neq; q͞d dixi ? flocci existumat ·

Facite huc iterredeat nr̃ quã primũ senex triennium quiã

Hinc abest · pusquã oñia perire & edis & ager qui nisi huc redit

Paucorũ mẽsiũ sunt relicte reliquie · nunc rus abibo ·

Nã eccũ herilẽ filiũ uideo corruptũ ex adolescente optumo ·

ecordatus multũ et diu cogitaui · argumẽta que multa istitui ·

Ego atq; in meo corde si est q͞d mihi cor eã rẽ uolutaui

Et diu disputaui · hominẽ cui rei quando natus est ·

Similẽ eẽ arbitrarer · simulacrũq; habere · id repperiã

Exemplũ · nouarũ edeũ eẽ arbitror similẽ ego hominẽ

Quando hic natus est ei rei argumẽta dicã · atq; hoc ·

Haud uidetur uerisimile uob · atq; id faciã eẽ ita ut credatis

Profecto ita esse ut predico vera vincam. atque [illegible] hoc vosmet ipsi
Scio proinde ita nunc esse ego autumo. quando dicta audietis mea
Haud aliter id dicetis. auscultate argumenta dum dico
Ad hanc rem. simul gnarurisvos volo esse rem mecum
Edes cum extemplo sunt parate expolite facte probe examussim
Laudant fabrum. atque edes probant sibi quisque inde exemplum expetunt.
Sibi quisque similes suo et sua sumptu [illegible] operam parcunt suam.
Atque ubi illo immigrat nequam homo indiligensque
Cum pigra familia immundus strenuus.
Hic iam edibus vitium additur bone cum curantur male.
Atque illud sepe fit tempestas venit. confringit tegulas
Imbricesque ibi dominus indiligens reddere alias nevolt.
Venit imber lavit parietes perpluunt tigna putrefacit per operam
Fabri. nequior factus iam est usus edium. atque haud est
Fabri culpa. sed magna pars morem hanc induxerunt.
Si quid nummo sarciri potest usque mantant neque id faciunt donicum
Parietes ruunt edificantur edes tote denuo.
Hec argumenta ego edificiis dixi nunc etiam volo
Dicere ut homines edium esse similes arbitremini.
Primum dum parientes fabri liberum sunt. et fundamentum
Substruunt liberorum. extollunt parant sedulo in firmitatem
Et ut in usum boni et in speciem populo sint. sibique aut materie
Reparcunt. nec sumptus sibi sumptui esse ducunt.
Expoliunt docent litteras iura leges sumptu suo et labore
Nituntur ut alii sibi esse ut alii sibi esse illorum similes expetant.
Ad legionem cum itant adminiculum eis danunt

T um iam aliquem cognatū suū extemus habeunt a fabris unū

V bi emeritū ē stipendiū · igitur tū speciē cernitur quo
E uemat edificatio · nā ego adillud frugi usq; etpbus fui
I n fabrorū potestate dūfui
P ostea quā immigraui ingeniū meū pdidi operā fabrorū
I lico oppido uenit ignauia ea mihi tēpestas fuit
M ihi aduentu suo grandinē imbrēq; attulit
H aec uerecundiā mihi & uirtutis modū deturbauit texit
D etexitq; ame ilico postilla optegere eā neglegens fui
C ontinuo pimbre amor aduenit incor meū · is usq; inpectus
P manauit pmade fecit cor meū · nunc simul res fides
F ama · uirtusq; decus deseruerunt ego sum inusu factus
N imio nequior · atq; edepol ita hec tigna umida putant
N on uideo mihi sarcire posse edes meas quin totę ppetue ruant
Q uin cū fundamēto pereant nec quisquā ēē auxilio queat
C or dolet cū scio ut nunc sum atq; ut fui quo neq; industrior
D e iuuentute erat arte gymnastica disco hastis pila
C ursu armis equo uictitabā uolupe · parsimonia eduricia
D isciplinę aliis erā · optumi quiq; expetebant tā
E doctrinā sibi nunc postquā nihili sum id uero me opte ingenio repperi

am pridēme castor frigida non laui magis lubenter
N ec cū me melius meas caphareares edificatā euentus rebi
O mnibus ut lucet horno messis magna fuit   quid
E a messis attinet ad meā lauationē   nihilo plus
Q uā lauatio tua ad messim   oh uenus uenusta

H ec illa est tempestas mea mihiq; molestiā omnem

D etexit tectusq; fui quā mihi amor & cupido

I n pectus pplutt meū neq; iā unquā obtegere possū

M adent iā in corde parietes · periere hę oppido ędis

C ontempla amabo mea scapha satin hęc me uestis deceat

U olo meo placere philolacheti · meo ocello meo patrono

Q uin tute exornas moribus lepidis cum tute lepida es

N on uestē amatores amant mulieris sed uestis fartum

I ta me dii ament lepida scapha sapit scelesta multū

U t lepide oms res tenet sententiasq; amantū · P · decet

Q uid nunc? quid est? qui in me aspice & contempla ut hęc me

U irtute formę id euenit te ut deceat quicquid habeas

E rgo ob hoc uerbū te scapha donabo ego hodie aliqua

N eq; patiar te hanc gratis laudasse quę placet mihi

N olo ego mihi te assentari nimis quidē tu stulta es mulier

E ho mauis uituperari falso quā uero extolli

s C ulpari · aut meā speciē alios irridere · ego uerū amo

U erum uolo dici mihi mendacē odi · ita tu me ames

I ta philolaches tuus te amat ut uenusta es quid ais?

S celesta quomodo aduirasti ita ego istā amarem

Q uid ista hec me id cura ñ additū est infecta dona facio

P eristi quod pmiserā tibi dona pdidisti Equidem

pol miror tā captā tā doctā te et bene doctā non stai

T am stulte facere quin mone quęso si quid erro

T ua et castor erras quę quidē illū expectes unū atq; illi morē

h E quidē pol l falso tam laudari multo malo · quā uero

v · fol · 23

·· · · um mustelli.

Manumisit eptos suos amores philolaches
Omneq; absente rē suo absumit patre
Senem ut reuenit ludicatur tranio
Terrifica monstra dicit sieri in ędib;
Et inde primū emigratū intuenit
Lucri peta fenus fenerator postulans..
Ludosq; rursū fit senex nā mutuū
Acceptū tū dicit. pignus eptis edibus
Requirit que sint ait uicini pximi
Inspectat illas. post se derisum dolet
Ab suo sodale gnato exoratur tamē.

Xi e culina sis foras mastigia. qui mihi inter patinas exhibes argutias
Egredere heriles pernicies ex edib; ego pol te ruri si uiuā
Vlciscar pbe exi inquā nidor e cupinā quid lates
Quid tibi malum hic ante ędis clamatio est an ruri te censes
Esse abscede ab edibus abi rus abi dierecte. abscede ab ianua
In hoccine uolebas peru cur me uerberas
Quia uiuis . pacia sine modo aduenat senex
Sine modo uenire saluus quē absentē comes
Nec uerī simile loquere nec uerū frutex
Comesse quēquā ut quisquā absentē possit
Tu urbanus uero scurra delicias popule
Rus mihi tu obiectas sane credo tranio
Quod te in pistrinū scis actutū tradier
Cis hercle paucas tēpestates tranio

Augebis ruri numerū gen' ferratile. nunc dū tibi lubet
Licetq; pota pde rē. corrūpe herilē adolescentē optumum
Dies noctesq; bibite. pgrecamini. amicas emite liberate pascite
Parasitos. obsonate pollucibit; hecine mandauit tibi
Cū pegre hinc iit senex hoccine modo hic rē curatā
Effundet suā; hoccine boni ēē officiū serui existumas.
Ut eri sui corrūpat & semet filiū. nā ego illū corruptū
Duco. cū his factis studet. quo nemo adeque iuuentute
Ex omī attica ante hac est habit' parcus nec magis
Continens. is nunc in aliā partē palmā possidet
Virtute id factū tua & magisterio tuo. Quid tibi malū
Me aut quid ego agā curatio est. an ruri quęso Non sunt quos
Cures boues. lubet potare. amare. scorta ducere.
Me tergi facio hęc non tui fiducia. quā cōfidenter loquit'. fu.
At te iuppit' diq; omīs pdant. oboluisti alliū germana illuuies
Rusticus hircus hara suis canē caprā cōmixtam.
Quid uis fieri. non sunt omīs possunt olere unguenta exotica
Si tu oles neq; superior accūbere neq; tā facetis quā tu uiuis
Victibus tu tibi istos habeas turtures piscis auis sine me aleato
Fungi fortunas meas. tu fortunatus. ego miser patiunda sunt
Meū bonū me. te tuū maneat malū. quasi inuidere
Mihi hoc uidere grumio. quia mihi bene ē & tibi male est.
Dignissimū ē. decet me amare & te bubulcitarier
Me uictitare pulchre. te miseris modis.
O carnificū cribrū quod credo fore; ita te forabunt patibulatū
Per uias stimulis si huc reuertat senex. + v. fol. 20.

Preterque sic gerens atque alios aspernere. matrone non meretricium est
Vnum inservire amantem. . pro iuppiter nam quod malum
Versatur mea e domo illuc. dii deeque omnes me pessimis exemplis
Interficiant. nisi ego illam anum interfecero siti fameque atque gelu.
Nolo ego mei male te scapha precipere. stulta es plane
Que illum tibi eternum putas fore amicum et bene volentem.
Moneo ego te te ille deseret etate et sacietate. non spero
Insperata accidunt magis sepe quam que speres.
Postremo si dictis nequis perduci ut vera hec credas
Mea dicta ex factis noscere rem vides que sim et que fui ante.
Nihilo ego quam nunc tu amata sum atque uni modo gessi morem
Qui pol me ubi etate hoc caput colorem commutavit. reliquid
Deseruitque me tibi idem futurum credo. vix comprimor
Quin involem illi in oculos stimulatrici. solam illi me
Soli illi censeo esse oportere obsequentem. solam ille me soli
Sibi suo liberavit. pro di immortales mulierem lepidam
Et pudico ingenio bene hercle factum et gaudeo mihi.
Nil esse huius causa inciste castor. tu quidem es
Quia propter quere istuc ut te ille amet. cur obsecro
Non curem. liberata es iam. tu iam quod querebas habes
Ille te nisi amabit ultro id pro capite tuo quod dedit perdiderit
Tantum argenti. illa hanc corrumpit mulierem malesuada
Vtilena. nunquam ego illi possum gratiam referre ut meritus est
Peru hercle ni ego illam pessumis exemplis enicasso.
Deme scapha. id tu mihi ne suadeas ut illum minoris pendam
At hoc unum facito cogites si illum inservibis solum.

D um tibi nunc hec ętatula est in senecta male querere
I nanginā ego nunc me uerti uelī ueneficę illi
F auces prehendā atq; enecem stimulatricē scelestā.
E undē animū oportet nē mihi eē quē iā imperauit
A tq; olim priusquā id extulit cū illi sublandiebar
D imit faciant quod uolunt. nobis tā orationem
T e liberasso denuo & ni caspam . . enicasso
S i tibi acceptū est fore tibi uictū sempiternum
A tq; illū amatorē tibi ppriū futurū in uita
S oli gerendū censeo morē & capiendos crines
V t fama est homini exinsole pecuniā inuenire
E go si bonā famā mihi seruasso sat ero diues
S i quidē hercle uendundū si pater uenibit multo potius
Q uā te me uiuo unquā sinā egere aut mendicare
Q uid illis futurū est ceteris qui te amant magis amabunt.
C ū uidebunt gratiā referentē . . . . . . etiā ne mis
M ortuus pater ad me nunciet . ut ego exheredē meis
M e faciā bonis atq; hec sit res : . . iam ista quidem
A bsumpta quidē res erit . dies noctesq; estur bibitur
N eq; quisquā parsimoniā adhibet sagina plane est
I ute hercle certū est principiū ut sim parcus experiri
N ā neq; edes quicquā neq; bibes apud me isdē diebus
S i quid tu nullū bene uoles loqui id loqui licebit
N ec recte si illi dixeris iam ecastor uapulabis
E depol si sūmo ioui ioui argento sacruficassem
P ro illius capite qđ dedi nūquā ęque id bene collocassē.

III

V t uideas eã medullitus me amare· ob· probus homo sum
Q uę ꝓme causam dicere patronũ liberaui   uideo te
N ihil pendere p̄ philolache omĩs homines· nc̃ ne eius causa
N apulem tibi potius assentabor· is acceptũ sat habes tibi fore
I llũ amicũ sempiternũ   · cedo mihi speculũ & cũ ornamentis
A rculam adstucum scapha· ornata ut sim cũ huc ueniat
P hilolaches uoluptas mea   mulier quę se suãq; ętatẽ
S pernit speculo claũsa est; quid opust speculo tibi quę tute
S peculo speculũ es maxumũ·   obi stuc uerbum
N e nequiquã scaphã tã lepide dixeris· dabo aliquid hodie
H erculi tibi philematiũ mea·   suo quiq; loco uiden
C apillus satis cõpositust cõmode·   ubi tu cõmodes
C apillũ cõmodũ esse credito·   uah quid illa potest
P eius quicquã muliere morarier· nc̃ assentatrix scelesta ẽ
D udum aduersatrix erat·   cedo cerussam·   quid
C erussã opust·   nam qui malas oblinam·
V na opera ebur atramento candefacere postules
L epide dictũ de atramento atq; ebore· euge plaudo scaphę
T um tu igitur cedo purpurissimũ·   non do
S cita es tu quidẽ nona pictura interpolare uis opus lepidissimũ
N on istanc ętatẽ oportet pigmentũ ullũ attingere
N eq; cerussam neq; melinũ neq; aliam ullam offucam·
C ape igitur speculũ·   ei mihi misera sauiũ speculo dedit
N imis uelim lapidẽ qui ego illi speculo   imminuat caput
L inteum cape atq; exterge tibi manus   qd ita obsecro
V t speculũ tenuisti metuo ne oleãnt argentũ manus.

N eusquã argentũ te accepisse suspicet philolaches
ñ uideor uidisse lenã callidiorẽ ullã alteras
V t lepide atq; astute inmentẽ uenit despeculo mane
E tiamne unguẽtis censes unguendã   minime feceris
Q ua ppt   quia ecastor mulier recte olet ubi nihil ol&
N ã iste ueteres quę seunguentis unctitant interpoles
V etulę edentulae que uitia corporis fuco occultant
V bi sese sudor cũ unguentis cõsociauit ilico
I tidem olent quasi cũ unam multa iura cõfudit cocus
Q uid oleas nescias nisi idunũ nimale olere intellegas
V t p docte cuncta call& nihil hac docta doctius
V erũ illud ẽ maximũ adeo pars urox intellegit
Q uib; anus domi st̃ uxores quę uos dote meruerunt
A gedũ contempla aurũ & pallã satin hęc deceat scapha
N on me curare istuc oport&   quẽ obsecro igit̃   eloquar
P hilolachemus nequid emat nisi quod tibi placere censeat
N am amator meretricis mores sibi emit auro & purpura
Q uid opus ẽ qđ suũ ẽẽ nolit te ultro ostentarier
P urpura ętate occultanda ẽ aurũ turpi mulieri
P ulchra mulier nuda erit quã purpurata pulchrior
P ostea nequicquã exornata ẽ bene si morata ẽ male
P ulchrũ ornatũ t̃pes mores peius ceno continunt
N am ne si pulchra ẽ nimis ornata ẽ   nimis diu abstineo manu
Qđ hic uos diu agitis   tibi me exorno ut placeã   ornata es satis
A bi tu hinc intro atq; ornamta haec aufer sed uoluntas mea
M ea philomatiũ potare tecũ cõlibitũ ẽ mihi   lib& ecedepol mihi
tecũ nã qđ tibi lib& idem mihi lib&

Mostell.

M ea uoluptas eã istuc uerbũ uile ẽ uiginti minas
C edo amabo decumbe ne emptũ tibi dare hoc ũbũ uolo
E tiam nunc decẽ minę apud te sunt uel rationẽ puta
T riginta minas pro capite tuo dedi cur exprobras.
E gone id exprobrem qui mihi met cupio id oprobarier
N ec quicquã argenti locaui tamdiu usquã aeque bene
C erte ego quod te amo operã manus quã melius potui ponere
B ene igitur ratio accepti atq; expensi inter nos cuenit
T u me amas ego te amo merito id fieri uterq; existimat
H aec gaudent gaudeant perpetuo suo semper bono
A ge accumbe igitur cedo aquã manibus puer appone hic mensã.
Q ui inuident neumquã eorũ quisquã inuideat prosus cõmodi
V idet alubis intu inunguenta quid opus ẽ cũ stacta accubo
S ed est ne hic meus sodalis qui huc incedit cũ amica sua
I s est callidã atq; cũ amica eũ incedãt euge oculus meus
C on ueniunt manuplares eccos predã participes petuN

duersum uenire mihi ad philolachem
V olo temperi audiem tibi imperatum est
N am illi ubi fuit inde effugi foras
I ta me ibi male conuiuii sermonisq; te sunt
N unc commissatũ ibo ad philolachetem
V bi nos ilari ingenio elepidã accipiet
H ec quid tibi uideor mammam adire. Semp istoc m. moratus uxor [illegible] probet
V is ne ego te actu meam plectere
S i tibi corde est facere licet lepidaes

D uce me amabo caue necidas asta
O hobocellēs es meus tuus suū alumnus melmeum
C aue modo neprius uiuia accubas· quā illuibilectus ē strató comm̄
S ine fine cadere mesinos &hoc quodmihi inmanus est·
S icades nondades quiincadam tecum
I acentis tolla· postea nos ambos aliquis
M ad&homo tunmea his mammam adere
C edo manū nolo equidem te adfligi
E ntene ageu simul quodego ea manseis
S cio inmentem uenit modo nempe domu meo
C ommissatum immo istuc quidem iam memini
N um nonuis meobuiam his ei reanimemi
I lico exomnibus optume uolo . iam reuertar
D iu ē iam idmihi hec quis hic est· adest · euphilolac hes
S alue amicissime mihi omniū hominū . dixé amem
A ccuba callidamentes· unde agis te. unde homo ebrius
P robe quinamabo accumbas delphiū mea da illi qd bibat·
D ormiam ego iam· nū mirū aut nouū quippiā facit
Q uid ego hoc faciam postea mea sic sine eum ipse·
A ge tu interī da abdelphio. cito cantharū circū

uppiter supremus summus opibus atq industrius
M eperisse &philolachetem· cupit erilē filiū
O ccidit spes nostra nusquā stabulū est confidentiæ
N ec salus nobis saluti iam esse sicupiat potest
I tam aliā erronis monte maximum adportū modo.

C onspicatus funerus aduenit peregre perit tranio
E cquis homo est qui facere argenti cupiat aliquantũ lucri
Q ui hodie sese excruciari me animo possit pati
U bi sunt isti plagi patide ferritribaces uiri
V el isti qui hastis triũ nummorũ causa subeunt subfalsa
U bi aliqui quinq; denis hastis corpus transfigi sol&
E go dabo ei talentũ primus qui in crucẽ excucurrerit
S ed ea lege ut offigantur bis pedes bis brachia
U bi id erit factum a me argentũ petito p̃sentarium
S ed ego sũ ne ille infelix q non curro curriculo domũ
A dest opsoniũ eccum tranio a portu aedit
P hilolaches. quid est ego &tu quid &ego &tu perimus
Q uid ita pater adat est quid ego etc audio ab sũpta sum
P ater inquã tuus uenit ubi is est obsecro ade
Q uis id ait quis uidit egom& inquã uidi ue mihi
Q uid ego agam numquid tu maliũ me rogit& qd agas accubans
T u in uidisti egom& inquã certe inquã occidi
S i tu uera memoras quid mihi sit boni si mentirer.
Q uid ego nunc faciã iube hec hinc omnia amolirier
Q uid istic dormit callidamates suscita istũ delphiũ
C allidamates callidamates uigila uigilo cedo ut bibã
U igila pater aduenit peregre philolache ualeat pater
V alet ille quid emat quedisperi bis peristi q potest
Q ueso edepol exsurge pater aduenit tuus uenit pater
I ube abire rursũ quid illi reditio et etiã huc fuit
Q uid ego agã pater iam hic me offendit miserũ aduenien ebri

A edis plenas conuiuarũ & mulierũ miserũ est opus
S icut ego aduentu patris nc̃ quero quid faciam miser
E cce autem hic deposuit caput & dormit suscitat
E tiam uigilas pater inquã adherit iam hic m̃s ain pater
C edo soleas mihi ut arma capiam iam pol ego occidã patrẽ
P erdis rem tace amabo abripite hunc intro actutũ intimans
I am hercle ego uos pro matula habebo nisi mihi matulã datis
P erii habebo num animũ ego istũ lepide meditabo mecum
N ullum sum tetcas ego qui ista hec sedem meditabor tibi
S atin habes si ego aduenient emit a patrẽ faciam tuum·
N onmodo hinc abite intro atq; hec inquid·
N onmodo ne intro at uerum &iam ut fugiat longe ab edibus
U os modo hinc abite intro atq; hec hinc propere amolimini
U bi ego ero ubi maxime esse uis cu hac cũ ista ceris
Q uid est igitur habeamus hinc nos nonhoc longe delephyũ
N amentus potate haut ancillo hac quidem causa minus
E t mihi quo mista hec blanda dicta quo eueniant madeo metu
P otin animo ut sis quieto & facias quod iubeo potest
O mnium primum philematium intro abi & tu delphym
M origera & ibi erimus ambae ita ille faxit iuppiter·
A nimum aduorte nunc tulam que uolo accurrarier
O mnium primum dum aedẽs iam fac occlę fient
I ntus caue mitire quemquam fiueris curabitur
T anquam si intus natus nemo in ędibus habit& lic&
N eu quisquam responset quando hasce ędis putabit senex
N umquid aliud clauem mihi harũ ędiũ laconicam·

I am iube efferri intus hasce ego aedis occludā hinc foris
I ntuiam custodiam meque & meas spes trado tranio
P luma haud interest patronus addiens proprior sci&

omini cui nulla est in pectore audatia
N am cuius homine uel optumo uel pessimo
Q uam uis desubito facile est facere nequiter
C lauem cedo atq; abii intro at que occludi osti(u)s
V erum id uidendū est id uiri docte est opus
Que dis signita sint & facta nequitia
N equid potiatur quam obrem pigeat uiuere
Tranquille cuncta & ut proueniant sine momolo
Sicut ego effitiam que facta hic turbabimus
P rofecto ut linqueant omnia & tranquilla sint
N eque quicquam nobis pariant exei incommodi
S ed quid tu egrederes perio iam iam optime
P receptis paruisti iussit maximo
O pere orare ut patrē aliquo absterreres modo
N e intro ire& adest quin & iam illi hoc dicito
F acturum ut ne & iam aspicere aedis audeat
C apite obuoluto ut fugiat cū summo metu
C lauim cedo atq; abi hinc intro atq; occ(l)ude ostiū
E t ego hinc occludam iube uenire nuntiam
L udos ego hodie uiuo presenti hic sene
F aciam quo do edo mortuo numquam fore

C oncedam a foribus huc hinc speculabor procul
U nde aduenienti sarcinam imponam seni

abeo nepune grãtiã magnam tibi
Q uom me amisisti a te uix uiuum modo
U erũ si post hac me pedẽ latũ modo
S ies inposisse inundam haec causa illico est
Q uod nunc uoluisti facere quin facias mihi
A page ac age te amo nunc iam post hunc diem
Q uod crederuus tibi fui omni credidi
E depol neptune peccauisti largiter
Q ui occacasionẽ hanc amisisti tam bonam
T riennio post aegipto aduenio domum
C redo exspectatus ueniam familiaribus
N imio edepol ille potuit exspectatior
U enire qui te nuntiaret mortuum
Sed quid hoc occlusa ianua est interdius
P ultabo eus hec quis ista perit in fores
Quis homo est qui nostra sedes accessit prope
Meus seruos hic quidẽ est tranio   otheur opides
E regalue saluem te aduenisse gaudeo
U sque inualuisti   usque ut uides factũ optime
Quid uos insanin estis   quidum   sic quia
Foris ambulatis natus nemo in edibus
S eruat neq̃ qui recludat neq̃ quis respondeat
P ultãdo pedibus pene confrigiasce ambas

E o ante te tetigisses has aedis   cur non tangerem
Q uin pultando inquam pene confringi foris
T etigistin   tetigi inquā & pultaui   uah   qd est
M ale hercle factum   quid est negotii   non potest
D ici quā indignū facinus fecisti & malum
Q uid iam   fuge obsecro adq; abscede ab aedib;
F uge huc fuge ad me ꝓpius tetigistin foris
Q uomodo pultare potui si non tangerem
O ccidisti hercule   quā mortalē   onis tuos
D ii q̃de aeque omnis axint cū isto homine
Metuo te atq; istos expiare ut possies
Q uā obrem aut quā subitorē mihi adportas nouam
E theus iube illos illinc amabo abscedere
A pscedite   aedes ne attigate tangere
V os quoq; terram obsecro ercle quin eloquere
Q uia septem menses sunt quom in hasce aedis pedem
N emo intro te tulit semel ut emigrauimus
E loquere quid ita   circūspice dum num quis est
S ermonum nostrum qui acup&   tutum ꝓbest
C ircūspice etiam   nemo est loquere nunc iam
C apitalis caedis facta est   quid est non intellego
S celus inquā factū est iam diu antiquū & uetus
A ntiquom id adeo nos nunc factū inuenimus
Q uid istuc est scelesto aut quis id fecit cedo
Hospes negauit hospitē captum manu
I ste ut ego oppinor qui hastib; aedis uendidit

C ecauit aurumque &ademit hoſpiti

E umque hic defodit hoſpitē ibidem en aedibuſ

Qua propter iduoſ factum ſuſpicamini

E go dicam auſculta aut foriſ cenauerat

T uuſ gnatuſ poſtquam redita cena domum

A bimuſ omneſ gubitū con dormiuimuſ

Lucernam forte oblituſ fueram extinguere

Atque ille exclamat derepente maximum

Quiſ homo angnatuſ meuſ ſtace auſculta modo

A it uenisse illum inſomniſ adeſſe mortuum

N empe ergo inſomniſ ita ſed auſculta modo

A it illum hoc pacto ſibi dixiſſe mortuum·

I nſomniſ mirum qui uigilanti diceret

Q ui abhinc ſexaginta anniſ occiſuſ foret

I nterdum inepte ſtultuſ eſ taceo ſed ecce quelliun

E go tranſmarinuſ hoſpeſ ſum diapontiuſ

Hic habeto hęc mihi dedita eſt habitatio

N am me acherunt em recipere orchuſ noluit

Quia premature uitahare operfidem.

D eceptuſ ſum hoſpeſ hic meno cauit iſque me

D efodit inſepultum clam ibidem inhiſ aedibuſ

S celeſtuſ auri cauſa nunc tu hinc emigra

S celeſtę hę ſunt aede ſimpla eſt habitatio

Que hic monitra fiunt anno uix poſſū eloqui

Sed& quid obſecro ercle factū eſt ēcrepuit foreſ

Hic ineper cuſſit guttam haud habeo ſanguiniſ

Ne quis me accersitñ ad acheruntē mortui
Per illis ec hodie hanc conturbabunt fabulā
Nimis quam formido ne manifesto hic me opprimant
Quitte tucum loquere abcede abianua
Fuge obsecro hercle quo fugiam &iam tu fuges
Nihil ego formido pax mihi est cū mortuis
Heus trānio non me appellabis si sapis
Nihil ego quom merui neq istas pcussi fores
Queso quid segreges
este agitat tranio
Qui cū ista hec loquere an queso tu appellaueras
Ita me di amabant mortuū illū credidi
Expostulare quia pcusisses fores
Sed tu &iam ne astas nec que dico optemperas
Quid faciam caue respexis fuge atq operi caput
Cur non fugis tu pax mihi ē cū mortuis
Scio quid modo igitr̃ cur tanto opere extimueras
Nihil me curassis inquam ego mihi prouideo
Tu ut occepisti tantū quantum quis fui
Atq herculem inuocabis herculesce inuoc&
Et ego ut ibi hodie ut det senex magnum malū
Pro di immortales obsecro uestram fidem
Quid ego hodie negoti confeci malum

celestiorem ego annum argento faenori
Numquam ullum uid quam hic mihi annus optigit

A mane anoctem usque inforo d ego diem

L ocare argenti nemini nummum queo

N unc pol ego perii plane inperpetuum modum

P anifta adest quidedit · quiamica est empta quoque

M anifesta res est nisi quod occurro prius

N e hoc senex resciscat ibi huic obuiam

S ed quid nam hic sese tam serto recipit domū

M etuo ne dehac requippiam inaudiuerit

A ccedam atq; adpellabo & quam timeo miser

N ihil est miserius quam animus hominis conscius

S icut me habet uerum ut utres esse se hab&

P ergam turbare porro ita hec res postulat

U ndehis   conueni illum undehas edis emerā

N um quid dixisti deillo quod dixit tibi

D ixi ercle uero omnia   & misero mihi

E tiam fatetur deospite   immo pernegat

C ape hercle obsecro commeo una iudicem

S ed eum uideto ut capias qui credat mihi

T am facile uinces quam pirum uolpes comest

M etuo ne te tibi ne meae perpetuo perierint

Q uid tu tecum   nihil enim sedd it mihi

D ixit inqueso dixi inquam ordine omnia

E tiam fatetur de hospite immo pernegat

N ecat   quom cogita

dicam si confessus sit

Q uid nunc faciundum censes egon quid censeam

C ape obſecro hercle cumeo una uidicem
S edeum uideo utapiaſ qui credat mihi
T am facile uinciſ quam pirum uolpeſ comeſt
S ed philolacheti ſ ſeruo mecum tranium
Q ui mihi neque ſenuſ neque ſortẽ argenti danunt
Q uo te agiſ nec quoquom abeo ne ego ſum miſer
S celeſtuſ natuſ dehiſ inimiciſ omnibuſ
I am illo preſente adibit ne ego homo ſum miſer
I ta &hinc &illinc mihi exibent negotium
S ed occupabo adire hic admeiſ ſaluſ ſum
S peſ eſt deargento hilaruſ eſt fruſtra eſt homo
S aluere iubeo te miſarturteſ bene
S alue &tu quideargentoſ abiſiſ belua
C ontinu aduenienſ pilum iniecisti mihi
H ic homo inaniſ eſt hic homo eſt certe arioluſ
Q uin tu iſtaſ mittiſtiſ tricaſ quin quid uiſ cedo
U bi philolacheſ eſt numquã potuiſti mihi
M aiuſ oportunuſ aduen aduenis
Q uid eſt conde hoc dicitur
S cio te bona eſſe uocene
E go hercle uero clamabo ab cherem morẽ mihi
Q uid tibi ego morẽ uiſ cerã abiqueſo hinc domũ
A beam redito hunc circiter meridie
Reddetur ne igitur ſenuſ reddetur nunc abi
Q uid ego huc recurſem aut operã ſummã aut conteram
Q uid ſi hic manebo potiuſ ad meridiem

I mmo abi domum uerum ercle dico abi modo
Q uin uos mihi fenus date quid hic nugamini
E uhercle ne tu abi modo ausculta mihi
I am hercle ego illunc nominabo eugestremie
B eatus uero es nunc quom damus meum puto
M ultos me hoc pacto iam dies frustramini
M olestus si sion reddite argentum abiero
R esponsiones omnes hoc uerbo eripit
S ortem accipe immo fenus id primũ uolo
Q uid tu hominem omnium teterrime
V enisti huc te extentatum agas quod in manu est
N on dat non debet non debet nec erit quidẽ
F erre hoc potes an quo habeat foras
V rbem exsul hic causa tui
Q uo i sortem cebit quin n̄p&o
F uge abi tu me eccum aedituum dominus foras
S imo progrediatur ipsus huc concessero
D um mi senatũ consilii in cor conuoco
I tur tum accedam hunc quando quid agam en uenero

elius anno hoc mihi non fuit domi
N e quod est caunam eruerit magis
P eranium uxor mihi perbonum dedit
N unc dormitum iub& mere minime
N on mihi forte uisum in loco fuit
M elius quam prandium quam solum dedit

U olui incubicubiculum abducerem eamus
N onbonus somnus est deprandio apage
C lanclum exaedibus me edidi foras
T ota turget mihi uxor scio nunc domi
R es parata est mala inuesperum huic seni
N am &cenandu &cubandum fe nitra his male
Q uommagis cogito cu meo animo
S iquis. dota tam uxorem habet
N eminem sollicitat sopo. ire dormitum odio est ue
E xsequi certa res est ut habeam
P otius hinc adforum quam domi cubem
A tque pol nescio ut moribus sient
V ostrae haec sat scio quam me habeat male
P eius posthac fore quam fuit mihi
A bitus tuus tibi senex fecerit male
N ihil erit quod deorum nullum accusitas
T e ipse iure optimo merito incusis licet
T empus nunc est semen hunc adloquimini
H oc habe& repperi qui semen ducerem
Q uod dolo ame dolorem pcul pellerem
A ccedam dite ament plurimum simo
S aluos sistranio utiuales nonmale
Q uid agis hominem optumum teneo uamice facis
Q uom med audis dec& certe hercle te habeo hau
B onum teneo seruom
E tiam astigia admere die amphitrio

Q uid nunc quam mox. . quid est quod solet fieri

H ic quid id est

loquar

S ic decet morem geras

U ita quam sit breuis simul cogita quid

E hem uix tandem percepi super his rebus nris te loqui

M usice hercle agitis etatem ita ut uos decet

U ino et uictu piscatu probo electili

V itam colitis immouit ante hac erat

N unc nobis communia hec exciderunt

Q uidum ita oppido occidimus omnes simo

N ontaces prospere uobis cuncta usq; adhuc processerunt

I ta ut dicis facta heu negonos

P rofecto probe ut uoluimus uiximus

S ed simo ita nunc uentus nauem

D eserunt. quid est quomodo pessimo

Q ue nec subducta erat tuto in terra

E i quid est me miserum occidi qui quia

U enit nauis nostre naui que frangat ratem

V elim ut tu uelles tranmios est negoci eloquar

E rus peregre uenit tunc cordendicur

I nde ferriterium postea enua obsecro.

N sinditium ero facias meo eme ne quid metuas nihil sciat

P atrono salue nihil moror mihi istius modi dicenas

N unc hoc quod acte noster meme fuisit senex

H oc mihi responde primum quod ego te rogo

I am dextis rebus uoster quid sensit senex
V num quid increpitauit filiũ. tam liquidũ ẽ quã nihil quicquã
L iquida esse tempestas solet. nunc te hoc orare iussit
O pere maximo. ut sibi liceret inspicere hasce ędis tuas
N on sunt uenales. scio equidem istuc sed senex
G ynecęum edificare uolt hic in suis. & balineas. & ambulacrũ
E t porticũ. quid con som niauit. ego dicam tibi
D are uolt uxorem filio quantũ potest. ad eam rem
F acere uolt nouum gynecęũ. iam sibi laudasse ait.
A rchitectectorem nescio quẽ ędificatas has sane bene
N unc hinc exemplũ capere uolt nisi tu ne uis
N am ille eo malo opere exemplum petit
Q uia hic esse aestate p bonam
S ub diu col ppetuum diem
I mmo edepol uero cũ usq quaq; umbra ẽ tam semp sol hic ẽ
V sq. amane aduesperũ quasi flagitator astat usq ad hostiũ.
N ec mihi umbra usquã est nisi si in puteo quepiam est.
Q uid sarsinatis ecquã est si umbrã non habes
M olestus nesis haec sunt sicut predico.
A t tam inspicere uolt inspiciat si lubet
S i quid erit quod illi placeat de exemplo meo
I pse edificato con uoco huc hominem
A lexandrũ magnũ atq agathoclẽ aiunt maximas uoca
I uo res gessisse quid mihi fiet tercio
Q ui solus facio facinora in mortalia
V ehit clitellas vehitchi ca. utem alter senex

N ouicium mihi questū instituι non malū · nā muliones mulos
C litellarios habent ego habeo homines clitellarios
M agni sunt oneris quicquid imponas uehunt

unc nunc hausclo an con . colloquar ēgrediar
H eus theuropides · hem nominat me
E ro seruus mutū suo ·
Q uo me miseras affero omne impetratū
q uid illic obsecro tamdiu destitisti seni non otiū erat
I d sum oppertus · antiquū obtines hoc tuū tardus ut sis
H eus tu si uoles uerbum hoc cogitare · simul flare sorbereq;
h aud factu facile est ego hic eē et illic simul et haud potui
Q uid nunc · uise · specta tuo arbitratu age
Q uid me nunc moror · sub sequor te senex ipse
A nte ostiū eccū opertur · sed mustus est se hasce uendidisse
Q uid tandem · orat ut sua deam phylolachetι ut ista remittat sibi
H aud opinor sibi quisq; ruri metuit · si male emptæ forent
N obis istas red hibere haud placere lucri quic quidē id domū
T rahere oportet · lacius demū ē opere preciū uisse
I recte edepol mones · eho istū puer circūduce hasce edis ρeclaua
N ā ego met ductarē nisi mihi esset ad forū negociū
A page istū me nihil moror ductarier
Q uicqd est pducet quispiā · adis dico
E rgo intro eo igitur sine pductore ilico ibo intro igit ē ·
M ane sis ut uideā ne canis · agedū unde ē · abi canis
E st · abi dic recte ē abin hinc malā rucem · at etiam

R estas est · abi istinc nihil pericli est age · tam placida est.
Q uã feta qua uis eire intro audacter licet
I e ego hinc ad forũ fecisti cõmode bene ambula
T ranio age canẽ istã a foribus abducat face
E t si non metuenda est   quin tu illã aspice ut placide accubat
N isi molestũ uis uideri te atq; ignauũ iam ut lubet
S equere hac me igitur   equidẽ haud usquã ab ędibus
A bscedã tuis
erui qui quom culpa carent tam malũ metuunt   SERVI 4·1·
H u solent ẽẽ eris utibiles
N ã illi qui nihil metuunt post quã sunt malũ meriti
S tulta sibi expetunt consilia
E xercent sese ad cursurã fugiunt sed hi si reprehensi sunt
F aciunt a malo peculio q̃d nequeunt
A ugent ex pauxil   deparant
M ihi in pectore consili   malã rem prius / te mihi
Q uã tergum; Ut adhuc fuit mihi corium ẽẽ oportet sincerũ atq; ut uotẽ uerberare
S i huic imperabo probe tectum habebo · malũ quom impluit ceteros nẽ implu
N ã ut serui uolunt ẽẽ erũ ita solet · bonis sũ improbis sunt malus fuit
N ã nunc domi nostrę tot pessimi uiuont
P eculi sui prodigi plagi geruli ubi aduersũ ut eant
V ocant ero non eo , molestus ne sis
S cio q̃d properas gestis aliquo ia crede ire uis mula foras pastũ
B ene merens hoc preciũ unde abstulit abi foras
S olus nunc eo aduersũ ero ex plurimis seruis / exuuis
H oc dicrastini quo merus resciuerit · mane castigabit eos buculis

P ostrema minoris pen   ergū illorū quā meum
M isericordias   hominē oportet
M orare hercle   facis subsequere sum
D o tibi ego operā senex illi certē tibi adduxi hominē
S aluom te aduenisse peregre gaudeo theur opides
D ei te ament inspicerent aedis te has belle aiebat mihi
N isi tibi incōmodū est   immo cōmodū   i intro atq inspice
A t enim mulieres   caue tu ullā flocci faxis mulierē
Q ua libet pambula aedis oppido tamquā tuas
T anquā   ah caue tu illi obiectes nunc egritudine
T e has emisse non tu uides hunc uoltu ut tristi est senex
V ideo ergo irridere neuideare et gestire admodū
N oli facere mentionē te emisse   intellego
E t bene monitū duco atq se existumo humani ingenio
Q uid nunc   quintu   is intro atq otiose pspecta ut lubet
B ene benig, arbitror te facere factū   edepol uolo
V in qui pductet apage istū pductorē non placet
Q uid est   errabo potius quā pductet   quispiam
V iden uestibulū ante aedis hoc et amplacrū cuius modi
I uculentū edepol pfecto age specta   postes cuius modi
Q uanta firmitate facti et quanta crassitudine
N on uideor uidisse postis   pulchriores pol mihi
F o precio empti fuerant olī aut in fuerat dicere
V ix uidetur continere lacrimas quanti hosce emeras
T ris minas pistis diebus preter uecturā dedi
H ercle quimultū impbiores sunt quā aprimo credidi

Qua ppt̃ quia edepol ambo abinfimo tramisocat
I ntempestiuos excisos credo id eis utium nocet
Atq̃ etiã nunc satis boni sunt sisunt inducti pice
Non enĩ haec pulti fagus opifex opera fecit barbarus
Viden co agmenta inforibus video specta quã arte dormiunt
Dormiunt illud quidẽ ut coniuent uolui dicere
Satin ia habes ut quicquid magis ctemplor tanto magis placet
Viden pictũ ubi ludificat cornix una uolturios duo
Cornix astat ea uolturios duo uicissim uellicat
Queso huc adme specta cornicẽ ut conspicere possis
Iam uides pfecto nullã equidem illic cornicẽ intuos
At tuisto aduos optuero qm̃ cornicẽ nequis
Conspicari siuolturios forte possis contui
Omnino ut te absoluã nullã pictã conspicio hic auem
Age iam mitto ignosco & ate non quis optuerier
Hec que possũ ea mihi pfecto cuncta uehementer iacent
Illi erunt hu cede multo potius quã ego sim restio
Mane tu atq̃ adsiste ilico. t molestus ne sis nemo dat age qd lubet
+ 3. ii. v. 72 Tu solus credo fenore argentũ datas. cedo fenus redde fen̄ reddite
Datur inestis fenus actutũ mihi date mihi fenus fen̄ illic fenus hic
Nescit quidẽ nisi fen̄ fabularier uerotene que ego te triorẽ beluĩ
Vidisse meum quã quẽ quã quã te censeo
Non edepol nunc metuistis uerbis territas
Calidũ hoc est & si pecul habes tu rita male sto prius
Quid illud ẽ fenus & sortẽ dabit pat eccũ aduenit peregre n̄ mul
Illius is tibi & fenus & sortẽ dabit ne inconciliare qd nos porro
postules

V ide num moratur   quin feram si quid datur
Q uid ais tu   quid uis quis illic est quid illic petat
Q uid philolachetem gnatum compellat · sic et presenti tibi eum tantum
Q uid illi debetur   obsecro ercle tibi
O bi argentum obos inpura ebelue
I ubeam   iube inhomini argenteos uerbarier
P erfacile ego ictus per petior argenteos
Q uid illud argentum est   est hunc debet philolaches
P aulum quantillum   quasi quadraginta minas
N e sane id multum censeas   paullum id quidem est
A udi inuidet obsecro hercle   idoneus
D an ista quid sit genus quod improbissimum est expeto
N on ego istuc curo qui sit unde sit id uolo dici id me scire ex
A deo etiam argenti fenus credit audio · quattuor quadraginta
D icite daturum ut abeat · ego n dicam dare dic   illi debent inme
E gone tu ipsus dic modo   ausculta mihi
P romitte age inquam ego iubeo   responde mihi
Q uid eo est argentum factum saluom est soluite
V os monstrum igitur si saluom si ecdes filius   tuus emit
E dis aedis euge philolaches · patris etiam homo in mercatum uortit
A in tu aedis inquam sed in quouis modi   quis scire possum uah
Q uid est ne me roga   nam quid ita speculo claras canorem meum
B ene hercle factum quid eas quanti destinat · phanis et etiam respices
M ihi molestus ne sis · uide ut fastidit simia mulis sum liber esse quid id curas quouis
M anes ne ilico impure parasite · qui parasitem sum ego enim dicam cibo perduci potere
F erocem facis quia te erat is amat hac ceculi dolent qur quia fumimo
lestus

Tace sis faber qui cudere soles plūbeos nūmos. n̄ potes tu cogere (me)
ut tibi maledicā. nouit erus me suā quidem pol culcit ullā oporte&
Si sobrius sis male n̄ dicas tibi obtemperē cū tu mihi neq; tas
At tu mecū pessimi tu aduersus queso hercle abstine
Iam sermonē de istis rebus faciā & pultabo fores
Heus ec quis hic ē maximā qui his iniuriam
Foribus defendat haec quis haec quis huc exit atq; aperit
Nemo hinc quidē foras exit ut eē adeēē nequā hominēs ita s
Sed eo magis cauto est opus ne huc exeat qui male me mulc&

uid tibi uisū est mertamonii totus gaudeo
Nū nimio emptę tibi uidentur nūquā edepol ego me scito
Vidisse umquā ablectas ædes nisi modo hasce hæc qd placent
Eo quid placent me rogas immo hercle uero per placent
Cuius modo gynęceū quid porticū insanū bonam
Non equidem ullā inpublico omnis porticus
Sum mus cō mensi quid igitur longe omniū longissima est
Di immortales mertamonii lepidi hercle nunc ferat
Sex talenta magna argenti pistis presentaria
Numquā accipiē si erete ac cicere cupies ego nūquā sinā
Bene res nostra collocata estis toc mertimonio
Me suasore atq inpulsore id factū audacter dicito
Qui sub egi fenore argentū ab danistē ut sumere&
Quod isti dedimus arrabonī seruauisti omnē ratem
Nempe octoginta debentur huic minę hau nūmo amplius
Hodie accipiat ita enī uero ne qua causa subsiet

Vel mihi denumerato ego illi porro denumerauero
A t enī nequid captioni mihi sed si dederī tibi
E go ne celo calo modo ausim dicto aut facto fallere
E gon abs te ausim n̄ cauerem qd com mittam tibi
Q uia tibi umquā quicquā post quā tuus sū uerborū dedi
E go enī caui recte eam debis graciā atq; animo meo
S at sapiosi abs te modo uno caueo tecū sentio
N unc habi trus dic me aduenisse filio faciā ut uoles
C orriculo ubi iube in urbē ueniat iā simul tecū lucar
Nunc ego me illa per posticū at ē gerrones conferam
D icam ut hic res sint quiete atq; ut hunc hinc amouerim

ic quidē neq; conuiuarū sonitus itidē ut ante hac fuit
N eq; tibicinā cantantē neq; aliū quēquā audio
Q ue ille res ē qd illis ꝯhomines querunt apud ędis mem
Q uid uolunt qd intro spectant. ꝑgam pultari ostium
H eus reclude heus tranio etiam aperis que hec ē fabula
E tiā ne aperis calida mati nostro aduorsū uenimus
H eus uos pueri qd istic agitis qd istas edis frangitis
H erus hic nost potat. herus hic ubi ter potat ita loquor
P uer nimiū adelicatus ei aduersū uenimus
C ui homini ero nostro queso quotiens dicendū est tibi
P uer hic nemo habitat nam te eē arbitror puerū ꝓbum
N on hic philolaches adolescens habitat his tedibus
S enex hic cerebrosus ē certa eras ꝓ uorse pater
Nam nisi hic hodie emigrauī aut heri certo scio hic habitare

Q uin sex menses iam hic nemo habitat somnias ego n e
T u tune molestus sine mecū puero loq̄ nemo habitat
H at etiat pfecto nā eri & nudius tertius
Q uartus quintus sextus usq. post quā hinc peregre eius pat̄
H abiit nūquā hic triduū unū̄ desitat esse & bibi est
Q uid agis triduū unū ē haud inter missū hic eē & bibi
S corta duci pgrecari fidicinas ubi et nas
D ucere quis ista hæc faciebat philolaches quid philolaches
Q uoi patrē theuropidem eē opinor & occidi
S i hæc hic uera memorat pgam porro pcontarier
A in tu istuc portare solitū philolachen istū quis quis ē ciuero nostra
H æc inquā · puere pter speciem stultus es uide sis neforte
A dmerendā copiā deuorteris · atq. ibi melius cuiquā satis fuerit
L iberis · quid est ita dico neabalia sedis p perā ne ueneris
S cio quā me &re oportet et quo uenerim noui loqui qui philolaches hic
C uius ē pater theuropides · qui postquā pat̄ admercatū abiit habitat
H inc tibicinā liberauit philolaches ergo ita philematiū quidē
Q uanti triginta talentis maton apollo sex minis
A in minis triginta amicā destinatū philolachem aio
A tq. eam manu emisisse aio · & postquā ei huic pat̄ sit pfect̄
P eregre · ppotasse assiduo tuo cū domino · alio quid
I s edis emit hic pximas n̄ aio quadraginta etiā dedit alio quid
H uc que est pignori neq. istud iaio eipdis immo
S uū patrē illic pdidit uera cantas predicas
V ana uellē patris amicus uidelicet · eu edepol patrē eū miserū

Nihil hoc quidē ē triginta minę p̄ter quā alios dapsilli es sup̄ factū
Perdidit patrē unus iste seruos si acerrimas tranio is uel erculi cōterre
Quęstū potest edepol me eius patris miseret qui cū istaec sciet
Facta ita amburet misero ei corculū carbunculus
Siquidē istaec uera sunt qd merear quā ob rē mentiar
Heus uos ec quis hasce aperit qd ista pulta subine mo intus ē
Alio credo comissatū abisse abeemus nuntiam
Puere iam ne abis libertas penula est tergo tuo
Mihi nisi rerum ut metuā & curē nihil est qui tergū tegā

ēi hercle quid opus ē uerb ut uerbera audio n̄ equidē in egypto hinc m̄
uectus fui sed & iam in terras solas oras que uultū as Paedis filius
Sū circūuent ita ubi nunc sim nescio uerū iam sci bonā eccū unde
Meus emit qd ais tu a foro incedo domū I mortū hem
Nū quid p cessit ad forū hodie noui etiā quid tandē uidi efferri tuo
Nouū uiuū uidi mortuū efferri foras modo eū uixisse aiebant tuę capiti
Quid tu ut ociosus res nouas requiritas quia hodie aduen peregre p̄ msi foras
Ad cenā ne me tue uocare censeas haud postulo edepol uerū cras
Nisi prius uocaueritme uel apud te cenauero ne iste quidē
Edepol postulo nisi quid magis es occupatꝰ operā mihi da maxime
Minas triginta accepisti quas eiā a philo lacheteni quā nū mū qd sciā
Quid a tranione seruo multo id minus
Quas parrabonii tibi dedit quid somnias
Egone at quidē tu qui isto e te speras modo
Potes sedis simulando infectū hoc reddere
Quid autē quod me absente hic filius

Negoti gessit ... mecum ut ille hic gesserit argenti debeo
D um tu hinc abes negoti quid nam aut quo die minas tibi octoginta
Non mihi quidem hercle uerum si debes cedo fides seruanda est ne ire infitias postules
Si fecero non negabo debere et dabo tu caue quadraginta accepisse hinc te neges
Quaeso edepol huc me aspecta et responde mihi te uelle uxorem agebat
Ideo edificare hoc uelle aiebat in tuis tuo nato dare
Hic edificare uolui sic dixit mihi ei mihi disperii uocis non habeo satis
Vicini perii interii nunquid tranio turbabit immo
Exturbauit omnia te ludificatus est mihi hodie indignis
Quid tu agis heo res sic est ut narro tibi
Deludificauit me hodie in perpetuum modum
Nunc te obsecro ut me bene iuues operamque des
Quid uis i mecum obsecro una simul
Fiat seruorumque et lora mihi cedo
Sume eadem que operam hec tibi narrauero ... st
Quis me emplis ... hodie eludificatus est

... ui hom timidus erit in rebus dubiis nauci non uerat
Atque equidem quid id esse dicam uerbum nauci nescio
Nam erus me postquam rus misit ut filium suum accerserem
Abii illa per angi portum ad hortum nostrum clanculum
Ostium quid in angi portu est ... tori pate feci fores
Ea que ... eduxi omnem legionem et mares et feminas
Postquam ex opsidione in tutum eduxi maniplares meos
Capio consilium ut senatum congerronum conuocem
Quom conuocaui atque illi me ex senatu segregant

Ubi ego me uideo uentrē inmed. fore quantū potest
Facio idem qd plurimi aliquib; restimida aut turbidast
P gunt turbare usq; ut qd sit conquiescere
N am scio equidē nullo pacto iam ee posse clam senē;
S ed quid hoc ē quod foris ē crepuit. pxima uicina
F rus meus hic quidē ē gustare ego eius sermone uolo
I llico intra limī astate illic uitiū exemplo uocē
C ontinuo exiliatis manulas celerite conectite
T alentis a magnis totidē quod ego et tu sumus
S ed arrabonibas dedit quadraginta minas. hic supsit quasi
Dedim. satin intellegis. nā post quā haec edis iterant uendixi tibi
C ontinuo ē alia sedis mercatus sibi. bene hercle factū
H esis iam adpetit meridie absolue hoc queso uomitū ne hic nos enecet
Q uattuor quadraginta illi debent minae et sors et fenus
T antū est nihilo plus peto uelim quidem
H ercle ut uno nūmo plus petas. adolescens mecū rem habet
N empe abs te petam petito cras habeo sat habeo si cras fero
M alū qd ista de deaque omnes duint. ita mea consilia
P turbat plenissime. nullū edepol hodie genuisē hominū tetrius
H ominius bono cū lucre quā dānisti eum
Q ua in regione ista sedis emit filius ecce aut perii
D icisne hoc qd te rogo dicā sed nomī domini quero qd sciet
A ge comminiscere ergo. quid ego nunc agā
N isi ut inueniū hunc pximū mendacium
E a semisse aedis huius dicā filium
C alidū hercle audiui ee optimum mendacium

Q uicq͞d dei dicunt id decretū ē dicere · q͞d igit̄ iā cōment
D e istū p̄duint immo istuc potius · deuicino hoc p̄ximo tuus emit
A edis filius Dona n fide · Siquidē es argentū redditurus
T um bona · si redditurus non es nēmit bona · n̄ in loco
E mit p̄ bono immo optumo cupio hercle inspicere
H as ędis pulta dū fores atq · euoca aliquē intus ad te trano
E cce aut̄ iterū nunc q͞d dicā nescio · iterū iam ad unū saxū me fluctus
F erunt quid nunc · n̄ hercle q͞d nunc faciā reperio manufesto teneor
E uoca dū aliquē foras roga circū ducat · heus tu at hinc s mulieres
V idendū ē primū utrū et uelint ne an non uelint
B onū ę quū q · oras · p̄ contare et roga · ego hic tantis p̄ dū exi ste
O pperiar foris · Di te deęq · omnis funditus p̄ dant senex
I ta mea consilia undiq · oppugnas mala ego illū ante ędis p̄stabo
L udificatorē meū · cuius ego hic ludifitabo coriū si uiuo p̄be
R es palā ē · nunc te uidere melius ē q͞d agas tranio
D occe atq astute mihi captandū ē cū illoc ubi huc aduenerit
N on ego illi extēplo ita meū ostendā sensū mittā lineā
D issimulabo me horū quicquā scire · o mortale malum
Alt̄ hoc athenis nemo doctior dici potest uerba illi n̄ magis hodie
Q uisquā quā lapidi potest adgrediar hominē appellabo
N unc ego ille huc ueniat uelī siquidē pol me queris adsū p̄sens
P resenti tibi eu ge tranio q͞d agitur uenīunt rure rustici
N rum ego huc incinū opinores se hominē audacē & malū
Q uidū · qui negat nouisse uos negat nec uos sibi
N ummū quā argenti dedisse abi ludis me credo haud negat
I mmo edepol negat p̄fecto neq se has ędis philolachi

V endidisse te eho an negauit sibi datū argentū obsecro
Q ui ius iurandū pollicitus ē dare si si uellē mihi
N eq se hasce edis uendidisse neq sibi argentū datū est
D ixi ego istuc idē illi qd ait seruos pollicitus ē dare
S uos mihi omnes questioni nugas numquā edepol dabit
D at pstolo quin et illū in iussi ueniā mane
E xperiar ut opinor certū ē mihi hominē cedo
Q uid si igitur ego accersā homines factū eē iam oportuit
V el hominē iube edis mancipio poscere immo primū uolo
Q uestioni accipere seruos · faciundū edepol censeo
E go interim hanc arā occubabo · quid ita nullā rē sapis
N e enī illi huc confugere possint questioni quos dabit
H ic ego tibi p side bone interbitat questio
S urge minime ne occu passis obsecro arma cur · scies
Q uia enim id maxime uolo ut illi istoc c̄ fugiant sine
T anto apud iudicē hunc argenti condemnabo facilius
Q uod agas id agas qd tu porro uis serere negotium
N escis quā metu colosa res siet ire ad iudicem
S urge dū huc ē consulere igitur quiddā qd tecū uolo
S itam hinc ē siliū dedero nimio plus sapio sedens
T unc consilia firmiora sunt de diuinis locis
S urge ne nugare aspice dū contra me aspexi
V iden huc si quis intercedas tuus pereat fame
Q uidū quia nihil quaestus id mali hercle ambo sumus
I tem quid tibi ē dedisti uerba quittande pbi
M e emunxti uide si satin erecte num muc ei fluunt

I mmo etiã cerebrũ quoq omnẽ ecapite ixᵗi meo
N ã omnã malefacta · urã repperi radicitus
N on radicitꝰ quidẽ hercle uerũ etiã eradicitus
N umquã edepol hodie inultus destinant · tibi
I ã lubo ignẽ et sarnẽ carnifex circũ dari
N efaxis sis unam elixus eẽ quã assus solio suauior
E xempla edepol faciã ego inte quia placeo exemplũ expetis
L oquere quouis modi reliqui quom hinc abibã filiũ
C ũ pedib, manibusq cũ digitis aurib; oculis labris
A liud te rogo · aliud ergo nunc tibi respondeo
S ed hic cũ tui ignatꝰ sodalẽ uideo huic incedere
C alidã ate nullo p̃sentis mecũ agite siqd uoles

bi omniũ sepeliui omnẽ ãtq obdormiui crapulã
P hilolaches uenisse mihi suũ peregre huic patrẽ
Q uoq modo hominẽ ad · seruos ludificatũ sit
A it se metuere in conspe occedere
N unc ego de sodalitate solus sũ orator datus
Q uia patre eius ẽciliarẽ pacẽ atq · eccũ optimi
I ubeo te saluare & saluos cũ aduenisset heuropides
P eregre gaudeo hic apud nos hodie tenes sic tale
C alidã ate dici te amentẽ de cena facio graciã
Q uin uenis p̃mitte ego ibo p̃te sire ad cenã aut humo
N on enĩ ibis ego feriẽrare faxo ut meruisti in crucẽ
A ge mitte ista actio ad me ad cenã dicunt ũqd taces

S ed tu istuc quid ē fuisti inarā inscitissimus
A duueniens pterruit me loquere nunc quid fecerim
N unc utrisq; disceptator eccū adest age disputa
F iliū corrupisti aio te meū ausculta modo
F ateor peccauisse amicā liberasse absente
F enori argentū sūpsisse id eē absūptū p̄ dico
N umqd aliud feci nisi qd faciunt sūmi gnati generib;
F rile mihi tecū cauendū est nimis quis orator catus
S ine me dū istuc iudicare surge ego isti adsedero
M axime accipite hanc a te lite eni istic captio ē
F ac ego ne metuā ut tu meā timeas intem
I ā minoris ... cio pre quā quib; modis
M eludificatus ē bene hercle factū & factū gaudeo
S apere ista caetate oportet quis capite cendedo
Quid ego nunc faciā si amicus de philo aut philo montes
D icito us quo capto tuus te seruos ludificauerit
O ptumas frustrationes dederis incommodiis
T ace paruom p sine me incissimio qui ausculta luc &
O mniū primū sodalē me esses scis gnato tue
I s adiit me nā illū pdire pudet in cōspectū tuum
P ropterea quia fecit que te scire fert nunc te obsecro
S tulticiæ adolescentiaeq eius cognoscas tuus est
S cis solere illanc etate tali ludo ludere
Q uicqd fecit una nobiscū fecit n̄ delinquimus
F emis sorte sūptuq omnē qui amica est omnia

Nos dabimus· nos conferemus· nr̄o sumptu: non tuo ñ potuit
Venit orator magis ad me impetrabilis quā tu· neq; illi sū iratus
Neq; quicquā suscenseo immo me p̄sente amato bibito facito
Qd lubet· si hoc pudet fecisse ~~sumpsū~~ sūptū supplicii habeo satis.
Dispudet istam ueniam· quid me fiet nunc iam·
Verberib; cedere lutum pendens tam inest si pudet·
Interim am herclē · ego si ubo facis tam cunctum gratum.
Tranioni remitte· remitte queso hanc noxiam causā mea·
Aliud quiduis impetrari a me facilius p̄feram· quā ut n̄ ego isti·
Prosuis factis pessimis pessum premā· mitte q; sis tu me·
Viden ut restat furcifer· tranio quiesse sapis tu quiesce hanc rē·
Modo petere· ego illū uerberib; ut sit quietus subegero·
Nihil opus t̄ p̄fecto· age iam sine te exorarier·
Nolo ores queso· hercle nolo in quā ores· nequicquā neuis·
Hanc modo unam noxiam unam queso fac causa mea
Quid grauaris quasi non gratiā commereram aliam noxiā
Ibi utrumq· & hoc & illud poteris ulcisci p̄be· sine te exorē
Age abe abi impune· hem huic habeto gratiam
Spectatores fabula hec est acta uos plausum date
PLAUTI MOSTELLARIA EXPLICIT·

ercator siculus cui erant gemini filii·
E i surrupto alio rumor soptigit·
N omen surrepti illi indit qui domi est·
A uos paternos facit menechume sosicle
E tis germanum postquā adoleuit quęritat
H ic fuerat autīs ille surrepticius·
M enechmum omnes ciuem credunt aduenā
E umq; apellant meretrix uxor & socer
I ise cognoscunt fratres postremo inuicem
alitem primir
iam aprincipio ppiciam· m̄ atq; uobis spectatores
N uncio· apporto uob plautū linqua nonmanu quęso ut beingnis·
A ccipiatis auribus; nunc argumentū accipite atq; animū aduortite·
Q uā potero inuerba conferam paucissuma· atq; hoc poetę
F aciunt incomediis· omis res gestas ēē athenis autumant·
Q uo illud uob gręcū uideatur magis· ego nusquā dicā· nisi ego
F actum dicitur· atq; adeo hoc argumentū gręcissat tamen·
N on atticissat uerum sicilicissitat· huic argumentū ante elogiū·
H oc fuit; nunc argumentū uob demensū dabo· ñ modio neq; trimodio·
V erum ipso horreo· tantū ad narrandum argumentū adē benignitas·
M ercator quidā fuit siracusis senex· ei sunt nati filii gemini duo
I ta forma simili pueri ut mater sua ñ internosse posset quęmamā
N abat neq; adeo mater ipsaq; illos pepererat ut qui dē ille mihi,
D ixit q pueros uiderat; Postquā iam pueri septuennes sīt
P ater onerauit nauim magnam multis mercibus
I mponit geminū alterū innauem pater· tarentū auexit secum·

Menechmi

A dmercatum simul illū reliquid alterum apud matrem domi.
T arenti ludei forte erant cum illuc uenit mortales multi ut ad ludos se uenerant
P uer inter homines aberrauit a patre epidamniensis quidā ibi mercator fuit
I s puerū tollit auehit que epidamniū. pater eius autē postquā puerū pdidit
A nimum despondit eaque is egritudine paucis diebus post tarentie mortuus est
P ostquā siracusas de ea re redit nuntius ad auom puerorum puerū surruptū alterū.
P atremque pueri tarenti esse emortuū. immutat nomē auos huic gemino alteri.
I ta illū dilexit qui subruptus est alterū. illius nomē indit illi qui domi est.
M anechmo idē quod alteri nomen fuit & ipsus eodē est auus uocatus nomine
P ropterea illius nomē memini facilius. quia illum clamore uidi flagitarier.
N e mox erretis iam nunc praedico prius. idē est ambobus nomen geminis fratribus sibi uel tu
N unc in epidamnum pedibus redeundum est mihi.
V t hanc rē uobis examussim disputem. Siquis quid uestrum epidamnum curari.
A udacter imperato & dicito. sed ita ut det unde curari id possit sibi
N am nisi qui nō argentū dederit nugas egerit. nā nisi qui dederit magis
M aiores nugas egerit. uerū illuc redeunde abii atque uno adsto in loco
E pidamniensis ille quē dudū dixeram. geminū illū puerū qui surrupuit alterā
E i liberorū nisi diuitiae nihil erat adoptat illū puerū surruptiu̅ ... dic̅
S ibi filiū eaque uxorē dotatā dedit eūque heredē fecit quā ipse obiit
N ā rus ut ibat forte ut multū pluerat. ingressus fluuiū rapidū ab urbe haud longule
R apidus raptori pueri subduxit fides abstraxitque hominē.
I n maximā malā mactā crucē. diuitiae euenerunt maxime habet
I s illic habitat geminus surrupticius. nunc ille geminus qui siracusis
H odie in epidamnū uenit cū seruo suo. hunc querit atū geminū germanū suū
H ec urbs epidamnus est dū hec agitur fabula quando
alia agetur aliud fiet oppidum.

S icut familię quoq; solent mutari· modo nicadit at leno modo
A dolescens· modo se nex paup mendicus rex parasitus ariolus

uuentus nomen fecit p eniculo mihi· ideo quia m sā quando
E do detergeo; Homines captiuos qui catenis uinciunt
E t q̄ fugitiuis seruis indunt cōpedes nimis stulte faciunt mea
Quidē sententia nā homini misero si ad malum accedit malū
M aior lubido est fugere & facere nequiter· nā se ex catenis eximunt
A liquo modo· tū compediti anū lima pterunt aut lapide excutiunt· ł clauū
N ugę sunt eę; quē tu asseruare recte uis· ne afugiat uoles· ł dilites
E sca atq· potione uinciri debet apud mensā plenā homini rostru
D ū tu illi q̄ edat et q̄d potet prębas suo arbitratu affatim cottidie;
N unquā edepol te fugiet tā & si capital fecerit· facile aseruabis
D um uo uindo uincies; Ita istec nimis lenta uincla uincla sunt escaria·
Q uam magis extendas tanto astringunt artius· nā ego ad menechmū
H anc eo q̄ iā diu sum iudicatus· ultro eo ut me uinciat· nā illic homo·
H omines nō alit uerū educat recreatq· nullus melius medicinā facit
I ta ē adolescens ipsus sese maxume certalis cenas dat ita mē sam extruit
T antas struices concinnat patinarias· standūst in lecto si q̄d de sūmo petas·
S ed mihi intuallū iā hos : dies multos fuit· domi domitus sum usq;
C ū caris meis nāq; edo neq; emo nisi quod est carissumū id q q iam·
C ari quinstruntę deserunt· nunc adeū inuiso sed aperitur·
O stiū· menechmū eccū ipsū uideo p greditur foras·

imala ni stulta sis nun domita imposq; animi q̄d uirro ēē odio
V ideas tute tibi odio habeas· p̄t hac si mihi tale p hunc diem

F acis faxo foris uidua uisas patrē. Nā quotiens foras ire uolo

M e retines. reuocas. rogitas. Quo ego ēā quā rē agā. q̄d negotii gerā.

Q uid petiam quid ferā quid foris egerim.

P ortitorem domū duxi ita omnē mihi Rē necesse loqui est

Q uicquid egi atq; ago. nimiū ego te habui delicatā nunc adeo.

V t facturus dicā. quando ego tibi ancillas. penū Lanā. aurum.

V estē. purpurā. bene prebeo nec quicquā eges. malo cauebis. Feriam

S i sapis u irū obseruare desines. atq; adeo nunc quicquā seruas ob eā industriā

H odie ducā scortū ad cenā atq; aliquo condicā foras.

I llic homo se uxori simulat male loqui loquit̄ mihi.

N ā si foris cenat pfecto me haud uxorē ulciscetur.

E uax iurgio hercle tandē uxorē abegi ab ianua.

V bi sunt amatores mariti dona quid cessant mihi conferre om̄s

C ongratulantes quia pugnaui fortiter. hanc modo uxori intus pallā

S urrupui ad scortū fero. sic hoc decet dari facete uerba custodi catq;

H oc facinus pulchrū est. hoc pbum est hoc lepidū est hoc factū est fabre.

M eo malo a mala abstuli hoc ad damnū. deferetur.

A uerti predā ab hostib; nostrū salute socium

H eus adulescens & qua in istac pars inest pre mihi. Peru

I n insidias deuenit Im mo in presidiū necime.

Q uis homo est. ego sum. oh mea cōmoditas ómea oportunitas.

S alue. Salue. Q̄uid agis. teneo dextra geniū mihi.

N on potuisti q̄ magis p tempus mihi aduenire quā aduenis.

I ta ego soleo. cōmoditatis om̄is articulos scio. Vin tu facinus

L uculentū inspicere. Quis id coxit quocus ia sciā si quid titubatū est

V bi reliquias uidero. dic mihi nūquā tu uidisti tabulā pictā in pariete.

V bi aquila catameitū raperet aut ubi uenus adoneum.

S epe sed quid istę pictu . rę ad me attinent. Age me aspice.
E cquid assimulo. similit̄ qui istic est ornatus tuus dic hominē
L epidissimū esse me ubi essuri sum. dic modo hoc quod ego te ībeo
D ico homo lepidissi͞e me. Ergo d audes de tuo istuc addere.
A t qui hilarissime p ge non p go hercle nisi scio qua grā
L itiū tibi est cū uxore. oh mihi abste caueo cautius.
C lam uxorem ubi sepulchrum habeamꝰ atq. hunc ē burnaus diē
A ge sane igit̄ quando eq̄uū oras quā mox incendo rogum
D ies quidē iā dū bilicum est dimidiatu mortuus.
T emorare mihi quā obloquere oculū ecfodito p solum
M ihi menechine si ullum uerbū faxo nisi quod iusseris
C oncede huc a foribus fiat etiā concede huc licet
E tiā nunc concede audacter ab leonino cauo
E u edepol ne tu ut ego opinor esses agitator p bus
Q uid ū necte uxor sequatur respectas identidem
S ed quid agis ego ne idem in quod tuus sid dato atq' id nega
H ec quid tu de odore possis si quid forte olfeceris
F acere coniecturū captum sit collegium.
A gedum odorare hanc quā ego habeo palam quid olet ap stines
S ummum olfactare oportet uestimentum muliebre
N ā ex isto loco spurcatur nasum modori inlucido
D i facta igitur hinc penicule lepide ut fastidis decet
Q uid igitur quod olet responde furtum scortū prandiū
N unc ad amicam deferetur hanc meretricē erotium
M ihi tibi atq. illi iubebo iā adparari prandiū
I nde usq. ad diurnum stellā crastinum potabimus.

E xpedite fabulatus iam fores ferio feri.
V el mane etiam mille passum commoratus cantharum
P lacide puttam et uis credo ne fores samiae scient
M ane mane obsecro hercle ab se ecca exit oh solem uides
S atin ut occecatus pre huius pro corporis candoribus erotium peniculus

nime mei menaechme salue quid ego extra numerum es mihi
I dem istuc aliis adscriptiuis ad legionem fieri solet.
E go istic mihi hodie adparari iussi apud te prelium
H odie id fletineo uterque pro silio potabimus
V tri bi melior bellator erit inuentus cantharo
T ue est legio adiudicato cum utro hanc noctem scies
V t ego uxorem mea uolupta subite aspicio odi male.
I nterim nequis quin eius aliquid indutus sis
Q uid hoc est induuie tue atque uxori sexu uia erosa
S uperas facile ut superior sis mihi quam quisquam qui impetrant
M eretrix tantis pe blanditur dum illud quod rapiat uidet
N am si amabas iam oportebat nassum abreptum mordicus
S ustine hoc penicule exuuias facere quas uouo
C ardo sed obsecro hercle salta sic cum palla postea
E go saltabo bo sanus hercle non es egone an tu magis
S i non saltas exuique te nimio ego hanc periculo
S urrupui hodie meo quidem animo ab ipo sub cingulum
A ud hercule sequem magno umquam abstulit periculo
C ape tibi hanc quando una uiuis meis morigera moribus
H oc animo decet animatos esse amatores probos

Q uiquidem admendicitatem seproderent detrudere:
Q uattuor minis egomi istanc anno uxori mee.
Q uattuor mine perierunt plane uitatio redditur:
S cinquid uolo egote accurtare: scio curabo queuoles.
I ube igitur trib. nobis apudte prandiū accurarier:
A tq. aliquid sit amentorū deforo obsonarier:
G landionidā sullam laridum pernonidem
A ut sincipit amenta porcina aut aliquid adeum modum
M adida quemihi adposita inmensam miluinam suggerant
A tq. actutum licete castor nos prodimus adforum
I am hic nos erimus dum quoquitur interim potabimus
Q uando uis ueni parata referet properamodo
S equere tu ego hercle uero te & seruabo & tisequar
N eq. hodie ut te perdam meream deorū diuitias mihi
E uocate intus culindrū mihi quoquum actutū foras erotiū culinorus

portulam cape atq. argentū hec costris nummos habes
A beo abi atq. obsonium adfer trib. uide quod sit satis.
N eq defiat neq supersit cuius modi hiomines erunt
E go & mendech mus & parasitus eius iam isti sunt decem
N am parasitus octo hominum munus facile fungitur
E locuta sū conuiuas ceterum curaticet
C oacta sunt ubire accubitum redeitto iam ego hic ero
Menechmus messenio tacti
ulla st uoluptas nautis messenio. Maior meo animo quāquum exalto procul
T erram conspiciunt maior nondicā dolo.

Q uã si adueniens terram uideas que fuerit tua·
S ed queso quam obrem nunc epidam num uenimus
A n quasi mare omnis circumimus insulas·
F ratrem questum geminum germanum meum
N am quid modi futurum est illum querere·
H ic annus sextus est postquam ire hi operam damus
H istros hispanos massilienses hilurios·
M are superum omne greciamq· exoticam·
O ras que italicas omnis qua adgreditur mare·
S umus circũ uecti iacum credo quereres·
A cum inuenisses si appareret tamdiu·
H ominem inter uiuos querit amus mortuum
N am inuenissemus iã diu si uiueret· ergo istuc quero certũ quid sit ac m·
Q ui sese dicat scire eũ esse emortuum
O peram preterea numquã sumam querere·
V erum aliter uiuos numquam desistam exsequi
E go illum scio quam cordi sit carus meo
I nscitr pono dum queris quin nos hinc domum·
R edimus nisi si historiam scripturi sumus
D ictum facessas datum edis caueas malo
M olestus nesis non tuo hoc fiet modo em·
I llo enim uerbo esse me seruom scio· Non potuit paucis plura plane proloqui·
V eruntamen· neq· o continere quin loquar·
A udin me nech mequm inspicio mar suppium
V iaticati hercle admodum aestiuae sumus
N eu hercle opinior nisi domũ reuerteris·
V bi nihil habebis geminũ dũ queris gemes natio epidamnia·

N am ita est hec hominū uoluptarii atq; potatores maximi.
T um sycophante & palpatores pluri
I n urbe hac habitant tum meretrices mulieres.
N usquam perhibent blandiores gentium.
P ropterea huic urbi nomen epidamno inditū est
Q uia nemo ferme huc sine sine damno deuortitur.
E go istuc cauebo cedo dum mihi huc mar supp|ium
Q uid eo uis iam apste metuo deuerbis tuis.
Q uid metuis ne mihi damnum in epidamn nodus.
T u magnus amator mulierū es messenio.
E go autē homo iracundus animi perditi
I d utrumq; argentum quando habeo cauero.
N e tu delinquas .... neu ego irascar tibi.
C apiat que serua me iubente feceris cylindrus menechmus messenio
ene obsonaui atq; ex mea sententia bonū ante po
nā prandium pransoribus / natu redeo adibo atq; allo
S ed eccū menaechmum uideon. et ergo meo / quar
P rius iā conuiuae ambulant ante ostium: quā ego opso
M enech me salue dicit amabunt quis quis ego sum / tuum.
N on hercle uero ubi conuiue ceteri. quos tu tonitruas queris parasitū
M eum parasitum certe hic insanit homo.
D ixi tibi esse hic sicophantas plurimos. que tu para queris adulescens meū.
P eniculū eccū in uidulo saluom fero / deo responde mihi.
M ena hec menum ero huc aduenis ad prandiū. nunc ipso natur
A dulescens quib; hic pretiu porti ueniunt / quis est
S acris incertinū mis ame accipe. iubete piari de mea pecunia
N ame quidē insanū esse te certo scio. Q uin molestus homini ignoto quis

C ilindrus ego sum non nosti nomen meū·
S eu tu cilindrus seu coriendrus perieris·
E go te non noui neq; nouisse adeo uolo· / quī me appellas nomine·
E st tibi menaechmo nomen tantum quod sciā· pro sano loqueris
S ed ubi nouisti me ubi ego te nouerim· / quis homo sis scio
Q ui amicam habeas eram meam hanc erotium· neque hercle habeo neq; te
N oui sis quis ego sim qui tibi saepissime cyatisso apud nos quando potitas cim·
C ui nihil est quilli homini dimidiam caput·
T un cyatisso remihi soles qui ante hunc diem·
E pidamnum numquam uidi neq; ueni negas·
N ego hercle uero non te uidi uisce edibus·
H abitas dullos homines que illic habitant pdunt·
I nsanit hic equidem qui id se maledicit sibi·
A it inmena hic me quiduis sime consulas
N ummum illum quem mihi dudum pollicitus dare
N am tu quidem hercle certo non sanus satis / adferri tibi
M enaechme qui nunc ipsus maledicas tibi· iubeas si sapias porculū
T u hercle hominem multū & odiosum mihi / uxor non adest
S olet locari saepe mecū illo modō· qūaui sis ridiculus es ubi
Q ui aes tu quiduis inquam satis sin hoc quod uides·
T ribus uobis obsonatus tan obsono amplius
T ibi & parasito & mulieri quas tu mulieres
Q uos tu parasitos loquere quod te urget scelus·
Q ui hunc sis molestus quid tibi mecum est rei
E go te non noui cum hoc quem noui fabulor· / morabitur·
N on edepol tu homo sanus es certo scio· iam ergo haec madebunt faxo nihil
P roinde tu ne quo habeas longius ab aedibus·

N umquid uis itta maximam malam crucem.
I re hercle meliust te interim atq; accubere.
D ū ergo haec appono aduolcam uiolentiam/ quā hic adstes foris.
I bo intro & dicā te hic adstare erotio. ut te hinc abducat potius
I ā ne habit edepol aut mendacia/ credo habitare mulierē
T ua uerba exteriores te obseruato modo. nā istic meretricē
V t quidem ille insanus dixit qui hinc abiit modo.
S ed miror qui ille nouerit nomen meum.
M inime hercle mirum morem hunc meretrices habent
A portum mittunt seruolus ancillulas/ sit qui dei nomen sciet
S ed quia peregrina nauis inportum aduenit rogitant cuiatus
P ost ille extemplo se applicant acglutinant
S ipellexerunt perditum amittunt domum./ sane censeo.
N unc in istoc portu stat nauis predatoria. aps qua cauendū nob
M ones quidem hercle recte cum demum sciam/ ostium
R ecte monuisse si tu recte caueris. tacedū. parumper nā crepuit
V ideamus qui hinc creditur hoc ponā interim/ messenio.
A dseruato te hec si uuoltis nauales pedes. erotiū maenechmus

ine fores sic abindo operiri. intus paracuraui de qđ opust fiat
S ternite lectos incendite odores. mundicia inlecebra amantiū inimost
A mantia moentas malos r nob lucrost
S ed ubi ille est quem coquus ante aedisse ait sentq; eccū uideo
Q ui m̄ est usui & plurimū propest/ foris fores quoi pateant.
I te hinc ultro sit itemera potissimus nostre domi ut sit
N unc eū adibo adloquar ultro. Animule mei m̄ mira uident̄ te hic stare
M agis quā domus tuā domus quā tua sit.

O mne parasitus uictus sisti atq; ut uoluisti neq; tibi sullā oras intus.
P randium iussit sistibi curatus tibi lubet are licet accubitum.
Q ui cū hec mulier loquitur equidem te cū quid mecū tibi
F uit umquā aut nunc est negotii qui apol te unum ex omnib;
F enus me uoluit magnificare neq; id haud inmerito tuo.
N am ecastor solus benefactis tuis me florentem facias.
C erto hec mulier aut insana aut ebria est messenio.
Q ue hominem ignotū compellet me tam familiariter.
D ixin ego ista et hic solere fieri fortia nunc cadunt.
P reuisit triduum hoc hic erim⁹. tū arbores inter cadent.
N ā ita sunt hic meretrices omne se lecebre argentari
S ed sine me dum hanc compellare heus mulier tibi dico quid est
V bi tu hunc hominē nouisti ibidem ubi hic me iam diu
I n epidamno in epidamno qui huc in hanc urbem pedem
N isi hodie numquā intro tulit hi a delicias facis.
M i menaechme quin amabo is intro hic tibi erit rectius
H aec quidem edepol recte apellat meo me mulier nomine
N imis minor quid hoc sit negotii obuoluit marsuppium
H inc istuc quod habes atq; edepol tu me monuisti probe
A ccipe dū hoc iā cibo iterum hec me mage amet an marsuppiū.
E amus intro ut prandeamus bene uocas tam gratia sit
C ur igitur me tibi me iussisti coquere dudum prandium
E gone te iussi coquere certo tibi & parasito tuo.
C ū malo parasito certo hec mulier non sana sit satis
P ericulo quis iste est penicilus qui extergentur baxeae
S cilicet qui dudum tecū uenit qum pallam mihi.
D etulisti quā ab uxore tua surrupuisti quid est.

plauti

Tibi pallam dedi quam uxori meę surrupuis ani nes.
Certe hęc mulier cantherin ortu uaftans somniat.
Qui lubet ludibrio habere me atque ire infitias mihi.
Facta quę sunt dic quid est id quod negem quod fecerim.
Pallam te et hodie mihi dedisse uxori se etiam nunc nego.
Ego quidem neque umquā uxorem habui neque habeo neque huc.
Vmquam postquam natus sum intra portam penetraui pedē.
Prandi in naui inde huc sum egressus te conueni eccere.
Perumisera quam tu mihi nunc nauem narras ligneam.
Sepetritam sepe fixam sepe excussam malleo;
Quam si supellex pellionis palus palo proximust.
Iam amabo desine ludos facere atque i hac mecum semul.
Nam quem mulier alium hominem non me quęritas.
Non ego te noui menechmum moscho prognatum patre.
Qui syracusis perhibere natus esse in sicilia.
Vbi rex agathocles regnator fuit et iterum pinthia.
Tertium liparo qui in morte regnum hieroni tradidit.
Nunc hiero est haud falsa mulier prędicas pro iuppiter.
Num ister mulier illinc uenit quę te nouit tam cate.
Hercle opinor pernegari non potest ne feceris.
Perusti sunt crassis intra limen quin tu tace modo.
Bene res geritur assentabor quicquid dicet mulieri.
Si possum hospitium nancisci iam dudum mulier tibi.
Non imprudens aduorsabor hunc metuebam nimeę.
Vxori renuntiare de palla et de prandio. nunc quando uis.
Famus intro. etiā parasitū maneś. neque ego illū maneo
Neque flocci facio. neque si uenerit eū uolo intromitti. et asto

haud inuita fecero.

Sed scin quid te amabo ut facias impero. quid uis modo.
Pallā illā quā dudū dederas ad frigionē ut deferas.
Ut reconcinnetur atq; ut opera addantur que uolo.
Hercle qui tu recte dicis eadem ignorabitur
Ne uxor cognoscat te habere si muia conspexerit
Ergo mox auferto tecū quando abibis maxime.
Eamus intro iam sequar te hunc uolo &iam conloqui.
Eho messenio accede huc quid negocii est susscitari.
Quid ego opu si opus est scio ut medicas tanto nec quiore.
Habeo predam tantum incepi operis & quandum potes
Aꝑduc isto sintaber nam accutum deuorsoriam.
Tu facito ante solis occasum ut uenias aduorsum mihi.
Non tu istas meretrices nouisti ere. tace inquam.
Mihi dolebit non tibi si quid ego stul fecero.
Mulier hec stulta atq; inscita est quantum ꝑspexi modo.
Est hic preda nobis per iam ne abis perit probe.
Ducit limbum ellerectum nauis predatoria.
Sed ego inscitus qui drome postulem moderarier.
Dicto me emit audientem haud inperatorem sibi.
Sed qui mini ut quod imperatum est ueniā aduorsū tēperi. Peniculus.
lus triginta annis natus sum qui mincé rea loci. PARASITVS. Ac. 3. sc. 1.
Numquā quicquis am facinus feci peius neq; scelestius
Quā hodie cum in concionē mediā me immersi miser.
Ubi ego dum ibi &omenarchmus se subter duxit mihi.
Atq; abiit ad amicā credo neq; me uoluit ducere.
Qui illum di omnes perdunt qui primus cō mentu est.

Contionem hare qui homines occupatos occupat.
Non ad eam rem otiosos homines decuit delegi.
Qui nisi adsint quom citentur census capiant ilico.
Adfatim est hominum in dies qui singulas escas edint
Quibus negotii nihil est qui essum neq; uocantur neq; uocant
Eos oportet contioni dare operam atque comitiis.
Si id ita esset non ego hodie perdidissem prandium.
Cui tam credo datum uoluisse quam me uideo uiuere.
Ibo etiam num reliquiarum spes animum obiectat me.
Sed quid ego uideo menaechmum chorona exit foras.
Sublatum est conuiuium edepol uenio aduersum temperi.
Menaechmus peniculus.
otine ne uit quiescas sed eo tibi hanc hodie probe
Lepide que concinnatam referram temperi.
Non faxo eum esse dices ita ignorabitur
Pallam ad phryglonem fert confecto prandio
Uino que expoto parasito excluso foras
Non hercle is sum qui sum nisi hanc iniuriam
Meque ultus pulchre fuero obserua quid dabo
Pro di immortales cui hominum umquam uno die.
Obseruabo quid agat hominem post adibo atq; adloquar.
Prandi potaui scortum accubui apstuli.
Boni dedisti plus qui minus sperauerit
Hanc ciuis heres numquam erit post hunc diem.
Nequeo quae loquitur exaudire clanculum.
Satur nunc loquitur de me et de parti mea.

A ut: hanc dedissem ē sibi atq; eā meae uxori surrupuisse quō sentio
I rrare exemplo q̄ sires cū ea eēt mihi - coepi assentari
M ulier quicquid dixerat idē ego dicebā quid multis uerbis
M inore nusquā bene fui dispendio adibo. ad hominem
H ā turbare gestio quis hic ē quia aduersum sit mihi
Q uid agis homo leuior quā pluma pessume et nequissime
F lagitiū hominis subdole ac minimi preti·
Q uid de te merui qua me causa perderes -
U t surrupuisti te mihi dudum de foro
F ecisti funus meo absenti prandio·
C ur ausus facere cui ego ea quae heris heram·
A dolescens queso quid tibi mecū ē rei qui mihi maledicas h....
H ic non te insciens an tibi malā rem uis p maledictis dari
P ostea quidē aedepol te dedisse intellego - responde adolescens
Q uaeso quid tibi nomen sit etiā derides quasi nomen non noueris
N on aedepol ego te qd sciam umquā ante hunc diē uidi neq; noui
U erū certo quisquis es si eqūū facias mihi odiosus ne sies
N on me nouisti nonne gē si nouerim menechmae uigila
U igilo hercle equidē quod sciā tuū parasitum ñ nouisti
N on tibi sanū est adolescens si incipit intellego responde
S urrupuistin uxori tuae pallā istanc hodie atq; dedisti erotio·
N eq; hercle ego uxorē habeo neq; ego erotio dedi nec paliā surrupui·
S atin sanus es occisa si haec res non ego te indutū foras exire uidi pallā
U e capiti tuo omnis cynedos ēē censes quia tu es tum me indutū
P allā p̄dicas ego hercle uero non tu abis quo dignus es·
A ut te piari iube homo insanissime nunquā aedepol quisquā me
exorabit quin tuae

V xori rem omnem iam utsit gesta eloquar · om̄s inte istaec recident ·
C ontumeliae · faxo h aut multum prandium comederis·
Q uid hoc est negoti · satine utquēq; conspicor
I ta meludificant · sedconcrepuit ostium ·

·enaechme amare ait te multum erotiū · ut hoc una opera adaurificē deferas·
A tq; nunc utaddas auri pondo unciā · iubeasq; spinther nouū reconcinnarier ·
E tistud &aliud siquid curari uolet · mecuraturū dicito quicquid uolet ·
S cinqđ hoc sit spinther nescio nisi aureū · hoc ē qđ olim clanculū exarmario ·
T esurrupuisse mebas uxori tuae · numquā hercle factū ē ñmemīsti obsecro ·
R edde igitur spinther sinon meministi mane ·
I mmo equidē memini nempe hoc est qđ illi dedi ·
I stuc ubi illae armillae sunt quasunī dedit ·
N ūquā dedisti nā pol hoc una dedi · dicam curare dicit occu; rabitur ·
E tpalla etspinther faxore ferantur simul amabomime naechme.
I nauris damihi · faciendas pondo duum nūmū stalagmia ·
V ttelibenter uideā quā adnos ueneris fiat cedo aurum ·
E gomanu pretium dabo · das odes apste post reddidero tibi ·
I mmo cedo apste ego post tibi reddā duplex ⁊ curaturū dicito ·
N onhabeo adtu quando habebis tumdato · nūquid ; meuis haecme
V tquantū possint quiq; liceant ueniant ·
I amne abiit introhabiit operuit fores·
D ime equidem omnes adiuuant augent amant ·
S edquid ego cesso dumdatur mihi occasio ·
T empusque abire abhis locis lenonis ·
P ropera menaechme ferpedem confer gradum ·

D emam coronam atq; abiciam ad leuam manum / si potero meũ.
V t si qui's sequatur haec me habuisse censeant · ibo et conuenã seruõ
V t haec quae bona dant di mihi ex me sciat peniculus ·

go ne hic me dacia r in matrimonio ubi uir cõpilet clanculum
Q uicquid domi ẽ · atq; ad amicã deferat · quin tu taces ·
M anufesto faxo iã opprimes · sequere hac modo · pallã ad frigionẽ ·
C ũ coronã ferebat hodie tibi quã surrupuit homo ·
S ed eccã coronam quam habuit · nũ mentior · heen hac abiit ·
S uis psequi uestigiis · atq; aedepol eccũ optume reuortit ·
S ed pallam non fert · quid ego nunc cum illoc agam · aucupa ·
I dem quod semp male habeas sic censeo · huc ẽcedam ex insidiis

t hec utimur maxime more morũ molestoq; multum ·
A tq; uti quiq; sunt optumi maxumi morẽ habent hunc ·
C lientis sibi omnes uolunt ẽẽ multos · bon ne an mali sint id haud ·
Q uaeritant res magis quaeritũr quã clientũ fides cui modi clueat ·
S i ẽ pauper atq; haud malus nequã habetũr · si diues malus est is ·
C liens frugi habetur · qui neq; leges neque aequũ bonũ usquã colunt ·
S ollicitos patronos habent datũ denegant qđ datũ est ·
L itiũ pleni rapaces uiri fraudulenti · qui aut foenore aut periuris ·
H abent rem paratam mensae in quo ire lis uiris ubi dicitũr dies ·
S imul patronis dicitũr · quippe q̃ pillis loquantũr quae male fecerint ·
A ut ad populũ aut in iure aut ad iudicẽ res ẽ · sic me hodie ·
M inis sollicitũ cliens quidã habuit · neq; qđ uolui agere qui cũ licitũ ẽ ·
I ta me attinuit ita me detinuit apud aediles pro eius factis plura

mis pessumisq;

D otei causam condiciones tetuli tortas confragosas aut plus.
A ut minus quã opus erat multo dixerã contro uersiam.
U t sponsio fieret quid ille qui praedã dedit.
N ec magis manufestũ ego hominẽ um quã illũ teneri uidi.
O mnib; male factis testes tres aderant acerrumi di illũ omis pdant.
I ta mihi hunc hodie corrumpit diem.
M eque adeo qui odie forũ umquã oculis inspicimus. [ex]
D iem corrupi optimũ iussi adparari prandiũ / de foro irata est credo nẽ mihi.
A mica expectat me scio ubi primũ ẽ licitũ ilico pperaui abire
P lacebit palla quã dedi quã hodie uxori abstuli atq; huic detuli erotio.
Q uid ais uiro me malo male nuptã stare audis que illic loquitur.
S atissis apiam hinc intro habeam ubi mihi bene sit male erit potius
N e illam mecastor fenerato abstulisti sic datur.
C landculũ te istaec flagitia facere censebas potisse.
Q uid illuc est uxor negotii me inrogas tun hunc rogẽ.
A ufer hinc palpationes pergis tu quid tu mihi.
I ris este scire oportet sit sedis simula malus.
Q uid negotii st pallã pallã quidã pallã quid paues.
N ihil equidem paulo nisi unum palla pallorẽ incutit.
A t tu nec iã me comesses prandiũ perge in uirum.
N on taces non ercle uero taceo nutat ne loquar.
N on ercle ego quidem usquã quicquã nuto neq; nicto tibi
N e ego ecastor mulier misera qui tu inisceres mihi expedi.
N ihil hoc confidentius quinq; uides ea pernegat.
P er iouẽ deos que omis aduiro uxor satin hoc est tibi.
M ei si non nutasse credit iam tibi dcistis illuc redi.

Q. uo egredeã equidẽ ad phyygionẽ censeo et pallã refer.
Q uae ista et palla ẽ taceo iã quando hec rem non meminit suam.
N um quis seruorũ deliquid num ancillae aut serue tibi.
R espons ante loquere inpune non erit nugas agis.
T ristis admodũ est non mihi istuc satis placet nugas agis.
C erte familiarium aliquoi irata es nugas agis.
N um mihi es irata saltem nunc tu non nugas agis.
N on edepol deliqui quicquã en iurũ nunc nugas agis.
D. ic mea uxor quid tibi aegre est bellus blanditur tibi.
P otin ut mihi molestus non sis num te appello aufer manum.
S ic datur properato apsente me comes se prandium.
P ost ante aedis cum coronã ederi deto ebrius.
N eq; edepol ego prandi neq; hodie huc intro tuli pedem.
T u negas nego hercle uero nihil hoc homine audacius.
N on ego te modo hic ante aedis cum corona florea
U idi astare qum negabas mihi esse sanum sinciput.
E. t negabas me nouisse peregrinũ aiebas esse te.
Q uin ut dudũ diuorti ad iste redeo nunc demũ domum.
N oui ego te non mihi censebas esse qui te ulciscerer.
O mnia hercle uxori dixi quid dixisti nescio.
F am psusei roga quid hoc ẽ uxor quid nã hic narrauit tibi.
Q uid id est quid taces quin dicis quid sit quasi tu nescias.
P alla mihi est domo surrepta palla surrepta est tibi
M e rogas pol haud rogem te si sciam ho hominẽ malam.
U t dissimulat non potest celare rem nouit pbe.
O. mnia hercle ego edictaui quid id ẽ quando nihil pudet.

N eq; uis tua uoluntate ipse porfiteri audeat quiades.
E t quid tristis es quid hic mihi dixerit faxo scias.
P alla mihi est domo surrupta palla surrupta est tibi.
U ident ut scelestus capiat hunc surrupta est non tibi.
N am pfecto tibi surrupta siet salua non foret.
N ihil mihi tecum est sed tu quid ais palla in quā perit domo.
Q uis eam surrupuit pol istuc ille scit qui illā apstulit.
Q uis hic homo est menechmus quidam edepol factū nequiter.
Q uisis menaechmus est tu istic inquā ego ne tu quis arguit.
E go me et ego atq; huic amica edetulisti erotio.
E gon dedit ut istic inquā uin adferri noctuam.
Q ue tu tu tus que dicat tibi nam nos iam nos defessi sumus.
P er iouē deos que omnis adiuro uxor satin hoc est tibi.
N on dedisse immo hercle uero nos non falsum dicere.
S ed ego illam non condonaui sed sic eandam dedi.
E quidē ecastor tuam nec clamidē de foras nec pallium.
C ui quā utendum mulierē aequo mestues tamentū muliebre.
D are foras uirum uirile qui in refers pallam domum.
E go faxo referet ur extre tua ut opinor feceris.
N am domum numquā introibis nisi feres pallam simul.
E go domū quid mihi futurū est qui tibi hanc operam dedi.
O peram reddetur quando quid tibi erit surruptum domo.
I d quidē edepol numquā erit nam nihil est qd pdam domi.
C ū uiro cum uxore diuos pdant properabo ad forum.
N am ex hac familiam e plane excidisse intellego.
M ale mihi uxor sese fecisse censet qum exclusit foras

Q uasi non habeam quo intromittar alium meliorem locum.
S i tibi displiceo patiundum· at placuero huic erotio·
Q uae me non excludet ab se sed apud se occludet domi·
N unc ibo orabo ut mihi pallam reddat quam dudum dedi·
A liã illi redimam meliorem eius· et quis hic est ianitor·
A perite atq; erotiũ aliquis euocate ante ostium.

uis hic me quaerit sibi inimicus magis quã aetati tuae·
M i menaechme cur ante aedis astas sequere intro mane·
S can quidẽ qd ego ad te uenio· scio ut tibi ex me sit uoluptas.
I mmo edepol pallã illã amabo te quã tibi dudum dedi·
M ihi eam redde· uxor resciuit rem omnem ut factum est ordine·
E go tibi redimam bis tanto pluris pallam quã uoles·
T ibi dedit quidem illã ad phrigionẽ ut ferres paulo uis·
E t illud spinther ut ad aurificẽ ferres ut fieret nouum·
M ihi tu ut dederis pallam et spinther nunquã factum reperies·
N am ego quidẽ postquã illam dudũ tibi dedi atq; abii ad forum·
N unc redeo nunc te post illac uideo EROT· uideo quã rẽ agis·
Q uia commisi ut me defrudes· ad eam rem affectas uiam·
N eq; aedepol te defrudandi causa posco quin tibi dico·
U xorem resciuisse nec te ultro oram ut dares oram ut dares EROTIU·
T ute ultro ad me detulisti· dedisti eam dono mihi·
E andem nunc reposcis patiar tibi habe aufer utere·
U el tu uel tua uxor uel etiam in oculos compingite·
T u huc post hunc diem pedem intro non feres ne frustra sis·
Q uando tu me bene merentẽ tibi habes despicatui·

N isi feres argentum frustra me ductare non potes.
A liam post hac invenito quam tu habeas frustratui.
N imis iracunde hercle tandem heus tu tibi dico mane.
R edi etiam ne castas etiam audes mea revorti gratia.
A bi intro exclusus iracundis nunc ego sum exclusissimus.
N eque domi neque apud amicam mihi iam quicquam creditur.
I bo et consulam hanc rem amicos quid faciendum censeant.

MENECH: imis stulte dudum feci cum marsuppium messenioni cum argento.
C oncredidi. immersit aliquo sese credo in ganeum.
P rovisam quam mox vir meus redeat domum / balat messenio.
S ed et eum video salva sum pallam refert MENECH demiror ubi nunc am
A dibo atque hominem accipiam quibus dictis meret / ornatu MEN quid est?
N on te pudet prodire in conspectum meum flagitium hominis cum isto c
Q ueres te agitat mulier etiam. MEN nec impudens / ut loqui non audeam?
M ittere verbum unum audes aut mecum loqui. MEN quid tandem admisi in me
R ogas me hominis impudentem audaciam / non equidem scio.
N on tu scis mulier hecubam quapropter canem graii esse praedicabant.
Q uia idem faciebat hecuba quod tu nunc facis / appellare est canes;
O mnia mala ingerebat quemquem aspexerat. itaque adeo iure coepta
N on ego ista hec flagitia possum perpeti / pati que tu facis.
N am med aetate in viduam essem mavelim quam ista hec flagitia tua
Q uid id ad me tu te nuptam possis perpeti / etc narrent fabulas.
A nsis abiturus ad tuo viro annos. ita est hoc peregrino in advenam
Q uas fabulas non unquam patiar praeter hac / vidua vivito.
Q uin vidua vivam quam tuos mores perferam. MEN me quidem hercle causa

menaechmi

V eiusq; dum regnū obtinebit iuppiter · At mihi negabas dudū se
S urripuisse. te: nūc eādē ante oculos attines non te pudet ·
MENEC H en hercle mulier · multū et audax et mala es · tun tibi hanc ·
S urreptam dicere audes quam mihi dedit alia mulier ut ē concinnandā dare ·
N e istuc me castor iam patrē accersam meū atq; enarrabo ·
I ta flagitia quae facis · et ideo quare meū patrē tecū simul ·
V t ueniat ad me uarem esse dicito iam ego aperiā istec tua flagitia ·
MENEC S anan es? quae mea flagitia? pallam atq; aurū meum domo ·
S ubpilas tuae uxori · et tuae degeris amice · satin haec recte fabulor?
MENEC Q uaeso hercle mulier si scis monstra quod bibā · tuā qui possim ·
P erpeti petulantiam quē tu hominē arbitrare nescio
E go te sime ñ tunom cumpor chaone sime derides a pol illū ñ potes?
P atrem meū qui huc aduenit · qui ne respicis · nonuistin tu illum?
H om cū calchante simul · eodem die uidi illum quo te ante hunc diē ·
N egas nouisse me · negas patrem meū · idē hercle dicam ·
S i uiū uis adducere · ecastor pariter hoc atque alias res soles.

tetas meae est atq; ut hoc usus facto est · gradū p̄ferā, p̄gredi
P roperabo · sed id quā facile sit mihi haud sum falsus ·
N am pnicitas deserit consitus sum senectute onustū gero ·
C orpus uires reliquere · ut aetas mala ē merx mala ergo st
N ā res plurimas pessimas cum aduenit affert quas si ·
A utumem omnis · nimis longus sermo est · sed hec res mihi ·
I n pectore et corde dura ē · quidnam hoc sit negoti quod filia sic ·
R epente expetit me ut ad sese irē · nec quid id sit mihi ·
C ertius facit · quid uelit · quid me accersit · atq̄ ū ppe modū iam
scio quid siet rei ·

C redo cum uiro litigium natū ēē aliquod· ita haec [istaec] solent quae uiros·
S ubseruire sibi postulant dote fretae feroces· et illi quoq;
H aud abstinent sepe culpa· uerum ē modus tamen quoad pati uxorē·
O portet· nec pol filia unquā patrem accersit ad se· nisi aut qd·
C ōmissi· aut iurgi ē causa; sed quicquid id est iam sciam·
A tq; eccā eampse ante aedis et eius tristem uirum uideo· id est·
Q uod suspicabar· appellabo hanc· ibo uorsum·
S aluē multū mi pat̄· Salua sis· saluen aduenio?
S aluen accersi iubes?· quid tu tristis es?· quid ille autē abs te iratꝰ?
D estitit?· nescio quid uos uelitati estis inter uos duos·
L oquere uter meruistis culpam paucis· non longos locos·
N usquam equidem quicquā deliqui· hoc primū te absoluo pater·
U erum uiuere hic non possum neq; durare ullo modo· proin tu me·
H inc abducas· quid istuc autē est?· ludibrio pater·
H abeor· unde?· ab illo cui me mandauisti meo uiro·
E cce autē litigiū· quotiens tandē edixi tibi ut caueres·
N euter ad me iretis cum querimonia· qui istuc mi pater·
C auere possum?· Men interrogas?· nisi non uis· quotiens·
M onstraui tibi uiro ut morē geras· quid ille faciat ne id obserues·
Q uo eat qd rerum gerat· at enī ille hinc amat meretricem·
E x proximo· sane sapit· atq; ob istanc industriā etiam faxo·
A mabit amplius· atq; ibi potat· tua quidē ille causa potabit min̄·
S iue illic siue alibi lubebit?· que haec malum impudentia est?·
U na opera phibere ad cenā ne pmittat postules· neue quēquam·
A ccipiat alienum apud te· seruirin tibi postulas?· uiros dare·
U na opera pensum postules· inter ancillas sedere iubeas lanā carpere·

N onquidē mitti aduocatū patē adduxi seduiro.
H inc stas illum causā dicis sille quid deliquerit.
M ulto tanta illum accusabo quamte accusaui amplius.
Q uando te auratā et uestitam bene habet ancilla spem
R ecte phibent melius sanam est mulier mentem sumere.
A tque surripit mihi aurum et palla sex atris modo.
M edespoliat mea ornamentatiam me admeretrices degerit.
M ale facit sistuc facit sinonfacit tumale facis.
Q ue insontē insemules quin etiam nunc habet pallam
P ater sprinter quod ad hanc detulerat nunc quia resciuit refert.
I am ego exhoc ut factum est sibo adhominē adquemloquar.
D ic mihi istuc menechme quoduos dissertatis ut sciam.
Q uitiitrix es quidilla autem iratam abste dedistius.
Q uisquis es quicquid tibi nomen ē senex summum iouē.
D eos quedecestis quadere aut cuius rei rerum omnium.
M eneq; istimale fecisse mulieri queme arguit.
H anc domo abse surrupuisse atq; abstulisse delurat.
S iego intra hedis huius unquam ubi habitat penetraui.
O mnium hominum exopto utfiam miserorum miserrimus.
S anun es quiistuc exoptes aut nec est eumquā pedem.
I nea sedis intulis ubi habitas insanissime tunc senex an habitare me dinillis ceadib;
T unegas neq; hercle uero immo hec eludere neges.
N isi quonocte aemigrasti concē hac filia.
Q uid tuagis nonhinc exaigrasti quē inlocum aut obrē obsecro.
N on edepol scio pfecto ludit tehic non tutenes
I am uero me nec me satis locatus nunc acrema gere.

Q ueso quidmihi tecum est, [undo] aut quis tuhomo es · (lam uide
T ibi aut adeo isti quemmihi molesta est quo quomodo fronte utoculi scintil
V identu illi oculos uire reututuridis exoritur colos · extemporib; atq;
Q uidmihi melius est. quamquando illi meinsanire p̄dicant ·
E go me adsimulem insanire utillos ame apsterream.
V tpandiculas[ns] oscitatur quidnunc faciam mipater ·
C oncede huc meanata abisthoc quampotes longissime ·
E ubi atq; heubromie quome insiluam uenatum uocas ·
A udio sednonhabire possum abhis regionibus ·
I ta illame ableuar abiosa femina adseruat canis ·
P ost te autem illi circo salus quisepe etate insua ·
P erdidit ciuem innocentē falso testimonio
V e capiti tuo ecce appollo mihi ex oraclo imperat ·
V tego illioculos exurati lampadibus ardentibus ·
P erimihi pat̄ minatur mihi oculos exurere ·
E imihi insanire mealunt ultro cū ipse insaniunt ·
F ilia heus quid ē quid agimus quid siego huc seruo fetto ·
I bo adducā quihunc hinctollant etdomi deuinciant ·
P rius quā turbarum quidfaciat amplius enim ereo ·
N iocupo aliquid mihi consilium hidomum me adse auferent ·
P ugnis meuotā sin huius orequicquā parcere ·
N eq; amius occulis abscedat inmalam magnā crucem ·
F aciam quodiubes apollo fugedomum quantum potes ·
N ehic te obtundat fugio amabo adserua istunc mi pat̄ ·
N eq; hinc habeat summe ego mulier misera quaeilla hec audeo ·
H aud male illanc amo uprum hunc inpurissimum ·

B arbatum tremulum titanum cycno prognatum patre.
I ta mihi imperas ut ego huius menbra atq; ossa atq; artua.
C omminuam illo scipione quē ipse habet dabitur malum.
M equidē si attigeris aut si propius adme accesseris.
F aciam quod iubes securi capiam ancipitem atq; hunc.
S ene osse fini dedolabo assulatim uiscera.
E nim uero illud p̄cauendū est atq; adcurā dum si mihi.
S ane ego illum metuo utminatur nequid male faxit mihi.
M ulta mihi imperas apollo nunc equos iunctos iubes.
C apere me indomitos ferocis atq; in currum inscendere.
U t ego hunc proteram leonem uetulū olentē edentulus.
I am adstiti in currū iam lora teneo iā stimulū in manust.
A gite equi facito te sonitus ungularū appareat.
C ursu celeri facito te inflexu sint pedū pnicitas.
M ihi ne equis iunctis minare. ecce appollo denuo.
M e iubes facere impetum in eum qui stat atque occidere.
S ed quis hic est qui me capillo hinc de curru deripit.
I mperium tuum demutat atq; dictum apollonis.
E u hercle morbum acrem ac durum di uostram fidē.
U el hic qui insanit quā ualuit paulo prius.
E i derepente tantus morbus incidit.
E ibo atq; accersam medicum iam quantum potest.
M enechmus idem.

I am ne isti abierunt quaeso ex conspectū eo.
Q ui me ui cogunt ut ualidus insaniam.

Q uid cesso abire ad nauē dum saluo licet: Z aufugerim.
V os que omnis queso si senex reuenerit nunc indicetis qua platea hinc
I umbi sedendo oculi exspectando dolent. T tus uenit.
M anendo medicum dum se ex opere recipiat odiosus tandem uix ab egro
A it se obligasse crus fractum aesculapio apollini aut̄ brachiū nunc ego
V trum medicam dicere medicum an fabrum.
A tq; eccum incedit moue formicinum gradum.

uid esset illi morbi dixeras narra senex num laruatus aut cerritus fac sciam.
H im eum ueternus aut aqua intercus tenet. Z id quidea est.
Q uin ea te causa duco ut id dicas mihi atq; illū ut sanū facias p facile
S anum futurum me acoid promitto fide.
M agna cum cura ego illum curari uolo quin suspirabo plus sesentia indies
I ta ego illum cum cura magna curabo tibi.
A tq; eccum ipsum hominem opseruemus quam rem agat.

depol ne hic dies puorsus atq; aduorsus mihi optigit.
Q uae me clam ratus sum facere ea omnia fecit palam.
P asitus qui me conplebit flagiti et formidinis.
M eus ulixes suo qui regi tantantum concivit mali.
Q uem ego hominē siquidē uiuo pnitate uoluam sua.
S ed ego stultus sum qui illius esse dico que mea sit.
M eo cibo et sumptu educatus est anima priuabo uirum.
C ondigne aut̄ haec meretrix fecit ut mos est meretricius.
Q uia rogo palla ut referatur rursum ad uxorem meam.
M ihi se ait dedisse. eu edepol ne ego homo uiuo miser.

A udin quae loquitur sed miserum predicat adeas uelim.
S aluus sis menechme queso cur apertas brachium.
N on tu scis quantũ isti morbo nunc tuo facias mali.
Q uin tu te suspendis et quid sentis quid in sentiam.
N on potest hec res ellebori iungere optinerier.
S ed quid ais menechme quid uis dic mihi hoc quod te rogo.
A lbum an atrum uinum potas quin tu is in malam crucem.
I am hercle occepta insanire primulum quin tu me interrogas.
P urpureũ panem an puniceum soleam ego esse an luteum.
S oleam ne esse auis squamosas piscis pennatos papae.
A udin tu ut delira memora loquitur quid cessas dare.
P otionis aliquid prius quam ꝑcipit insania.
M ane modo etiam ꝑcontabor alia occidis falam.
D ic mihi hoc solent tibi umquam oculi duri fieri
Q uid tu me lucustam censes esse homo ignauissime.
D ic me hic numquam intestina tibi crepant quod sentias.
U bi satur sum nulla crepitant quando esurio tum crepant.
H oc quidẽ edepol hauꝓ insano uerbum respondit mihi
P erdormis canis que ad lucẽ facilin tu dormis curans.
P erdormis cos ire solui argentum cui debeo.
Q uit te iuppiter dique omnes ꝑcontator ꝑdunt.
H unc homo insanire occeptat de illis uerbis caue tibi.
I mmo nester nunc quidẽ ẽ de uebis p̃ut dudũ fuit.
H am dudũ uxorẽ suam cẽ alebat rabiosam canem.
Q uid ego dixi insanus inquã ego ne custic quimihi.
E tiam ne iunctis quadrigis minis statis prosternere.

E gomet haec te uide facere ego met haec te arguo.
A tego te sacram coronam surrupuisse Iouis
E tobeam rem incarcerem te b decesse compactum scio.
E postquã ese missus, cesum uirgis sufurca scio.
T umpatrẽ occidisse etmatrẽ uendidisse etiam scio.
S atin haec psano maledicta maledictis rescondeo.
O bsecro hercle maledicte ppere quidquid facturus facie.
N onuides hominem insanire sinquid facias optimumes.
A dme face ut id eferatur itana censes quippini.
I bi meo arbitratu potero curare hominem age utlubet.
A tego te pendentem fodiã stimulis triginta dies.
H elles borũ potabis faxo aliquos uiginti dies.
I arcesse homines quiillum adme deferant quot sunt satis.
P roinde ui insanire uideor quattuor nihil hominus.
I am hic erunt adseruatius tunc medice immo ibo domũ.
V tparentur quib; paratis opus est tius seruos iube hunc
A dme ferant iam ego illic faxo erit abeo uale.
A biit socerus habiit medicus nunc solus sum piuppiter.
Q uid illuc ẽ quod me hic homines insanire predicant.
N eq; ego insanio neq; pugnas neque ego lites cupio.
S aluus saluos alios uideo noui homines adloquor.
A nilli pderite insanire me aiunt ipsi insaniunt.
Q uid ego nunc faciam domum ire cupio uxor nonsinit.
H uc aũ nemo intromittit nimis puentũ est nequiter.
H ic ergo usce adnoctẽ saltẽ credo intro mittar domum.

VIII

pectamen bono seruo idest quirem herilem pcurat uidet
Collocat cogitatq; ut absente erorem eri diligent tutet
Quam siipse assit aut rectius. tergũ quã gulã. crura quã uentrẽ
Oportet potiora esse cui cor modeste situm est. recordet id
Quinihili sunt quid uis precuidet ab suis eris. ignauis improbis.
Viris uerbera compedes mole magna. lassitudo fames frigus durum
Hęc pretia sunt ignauię. idergo male malum metuo. pptera
Bonum ee certũst pocius quã malũ. nam magis multo patior
Facilius uerba uerbera ego odi. nimioq; edo libentius molitum
Quam molitum phibeo. Propterea eri imperiũ exequor bene
Et sedate; seruo id atq; id mihi pdest. alii sic ita esse ut inrem
Esse ducunt. sin ego ero ut me ee oportet. metum id mihi
Adhibeam. culpam abstineam. ero ut omnib; in locis sim presto.
Serui qui culpa carent et metuunt solent ee eris utibiles
Nam illi qui nihil metuunt postquã malũ pmeritiq; ei metuunt
Metũ aut multũ ppe est quando cerus o faciã peiũ exoluet
Ego exemplo seruio. terge ut inrem ee arbitror. postqua
Intabernam uas sed seruos collocaui ut iusserat
Ita uenio aduersum nẽ fores pultabo adee ut me sciat
Neq; utrũ ex hoc saltu damni saluum ut eduo anfora
Sed metuo ne sero ueniã depugnato prelio.

er ego uob deos atq; homines dico. ut imperiũ meum
Sapient habeatis curęq; imperaui atq; impero
Facite illic homo iam inmedicinam ablatus sublimem siet
Nisi quidem uos urã crura aut latera nihili penditis.

C aue quisquã quod illic minitetur uostrum flocci feceri
Q ui satis quid dubitatis iam sublimem raptum oportuit
E go ibo ad medicum presto ero illi cum uenietis occidi
Q uid hoc est negoti quid illic homines ad me currunt opsecro
Q uid uoltis quos quid queritatis quid me circum statis
Q uo raptatis me quo fertis me perii obsecro uestram fidem
E pidamnienses subuenite ciues quin me mittitis
P rodum mortales obsecro quid ego oculis aspicio meis
E rum meum indignissime nescio qui sublimem ferunt
E cquis suppecias mihi aud(et) et ferre ego ere audacissime
O facinus indignum et malum epidamnuciues erum
M eum hic inpacato opido luci deripier in uia qui liberi uos uenerit
M ittatis tunc obsecro te quisquis es operam mihi ut des
N e sinas in me insignite fieri tantam iniuriam
I mmo et operam dabo et defendam et subuenibo sedulo
N umquam te patiar perire me derires tecuius
E ripe oculum isti ab umero qui tenete rete obsecro
H isce ego iam sementem in ore faciam pugnosque obseram
M aximo hodie malo hercle uostro istunc fertis mittite
T eneo ego huic oculum face ut oculi locus in capite appareat
U os scelesti uos rapacis uos predones perimus
O bsecro hercle mittite ergo quid me uobis tactiosi
R ecte pugnis agite habite fugite hinc in malam crucem
E t tibi etiam quia postremus cedis hoc premi feres
N imis aut bene hora commetaui atque ex mea sententia
E depol ere ne tibi suppetias tempore adueni modo

A ttibi disemp̱ adolescens quisquis es faciant bene · nā absq; tedēt
H odie nūquam ā sole ē occausum uiuerem · ergo edepol si fecit
F acias ore me emittas manu · liberte ego te · uerum
Q uando quidem ere te seruaui · quid est · adolescens erras
Q uid erro · p̱ ... adiuro patrem · meerū tuū ... · ne taces · ... amicior ·
H ec conseruus meus umquā tale fecit quale tu mihi
S ic sine igitur siruū negas me esse abire liberum
C ū uiatico · id tibi iam huc afferam · affert strenue ·
S aluū item tibi ut mihi dedisti red debo hic me mane · redhibeo
H imia mira mihi quidem exorta sunt miris modis
A lii me negant eum esse qui sum atq; excludunt foras
U el ille qui se petere modo argentū modo qui seruū se meum
E sse aiebat · quem ego modo emisi manu · is ait se allaturū ē argento
M arsuppiū · mea quidem herc^{cl}e causa liber esto · atq; ito quo uoles
H empe iubes · iubeo hercle si quid imperii est in te mihi
S alue mi patrone cum tu liberes me ssennio gaudeo
C redo ercle uob̄ sed patrone te obsecro ne minus imperes mihi
Q uā cum tuus seruus fui · apud te habitabo et quando ibis · una
T ecū ibo domū · minime · nē ibo in tabnā uasa at argentū
T ibi referā recte est obsignauū in uidulo marsuppium
I d si attulerit dicam ut a me abeat lib quo uolet
C ū uiatio id tibi huc afferā affer strenue
S aluū tibi ita ut mihi dedisti redhibeo hic
H imia mira mihi quidē hodie exorta sunt multis modis · alii me
N egant eum esse qui sum · atq; excludunt foras · etiā hic seruū
E sse se meū aiebat quē ego emisi manu is ait se allaturum
cum argento marsuppium

I dsi attulerit dicam ut a me habeat lib quo uolet. nedū quando
S anus factus sit argentū petat. Socer et medicus me insanire
D icebant. quid sit mira sunt. hęc nihilo ēē mihi uident̄ setius
Q uā somnia; nē ibo intro ad hanc meretricē quanquā
S uscens et mihi si possum exorare ut pallam reddat quā referā domū.

en hodie usquā conuenisse audax audes dicere. postquam
A duorsum mihi imperaui ut huc uenires. MESSEN quinmodo
E ripui homines qui te ferebant suplimem quatuor
A pud has ędis. tu clamabas deū fidem atq; hominū omnium
Q uin ego accurro teq; eripio oppugnando ingratiis
O b eā rem quia te seruaui me amisisti liberū. cū argentum
D ixi me petere et uasa. tu quantū potes pcucurristi
O buiam. ut eq; fecisti. inficias eas. SUSICLES. liberū ego te
I ussi abire certo cui certissimū st. me apte potius
F ieri seruū. quam te unquā emittam manu

iuoltas pocculos iurare nihilo hercle ea causa magis
F acietis. ut ego hodie abstulerim pallam ē spinther possime
P rodium mortalis quid ego uideo qd uides speculū tuum
Q uid negoti est. tu imest imago tam consilia ēē quā potest
P ol pfecto haud est dissimilis. mea quā formā noscito
O adolescens salue qui me seruasti quisquis es
A dolescens quis hercle loquere tuū mihi nomen nisi piger
N onne edepol ita pmeruisti de me ut pigeat quę uelis
M ihi est menęchmo nom. immo edepol mi
S iculus sum siracusanus ea domus et patria est mihi.

Q uid ego exte audio ? SOS. hoc quod res est. MESSENIO novi
N oui equidē hunc. erus est meus. ego quidē huius seruus sum
S ed me eē hui9 credidi. ego hunc ēsebam te eē hunc etiam
E xhibui negotiū. queso ignoscas siquid stulte dixi atq;
I nprudens tibi. SOS. delirare mihi uidere. non cōminuisti
S imul te hodie mecū exire exnaui equiū postulas
T u erus es tu seruū quere saluето tu tu uale
H unc ego eē aio menechmum. at ego me quę hęc fabula ē.
T u es menechmus me eē dico meschoō p gnatū patrē.
T u n a meo patre es p gnatus immo equidē adolescens meo
T uū tibi neq; occupare neq; prripere postulo
Mes. D ii mortales spem insperatā date mihi quā suspico. nam nisi me
A nimus. fallit. hi sunt gemini germani duo. nā et patrē .
E t matrē commorant pariter qui fuerint sibi
S euocabo erū. menechme. quid uis? MESSEN nā bos uolo
S edutter uostrū ē aduectus mecū naui. MEN. non ego.
MES. A t ego te uolo igitur hunc ēcede. SOS. ēcessi quid est
MES. I llic homo sycophanta aut geminus est frē tuus
N am ego hominē homini similiorē nunquā uidi alterū
N e aqua aquę nec lacte est lacti crede mihi usquā similius
Q uam hic tui est. tuq; huiꝰ. aūt post eandem patriā ac patrē
M emorat. melius nos adire atq; hunc p contarier
SOS. h ercle qui ntu me admonuisti recte. et habeo gratiā
P erge operā dare opsecro hercle lib esto si inuenis
N unc meū fratrē eē spero. MES et ego idem spero fore.

Q uid ais tu· menechmum opinor te uocari dixeras· MEN ita uero

H uic te menechmo nomen ē· in sicilia te siracusis natū ee dixisti

H ic natus [illegible]· moschum tibi patrē fuisse dixit huic uidē fuit

N unc operā potestis ambo mihi dare et uob simul· MEN· promeruisti

U t neq; qd ores qd uelis quin impetres· MES· tam quasi me emeris

A rgento lib seruibo tibi; spes mihi est uos inuenturos fratres

G ermanos duos· geminos una matre natos et patre uno uno die

MEN M ira memores. utinā efficere qd pollicitus possis· MES· possum sed nūc

A gite uterq; id quod rogabo dicite· MEN· ubi lubet roga respondebo

N ihil reticebo qd sciā· MES· est tibi nom̄ menechmo· MEN· fateor

MEN E st itidē tibi· SOS· est· MES· patrē fuisse moschū tibi ais· MEN· ita uero mihi

MES E s tu syracusanus· SOS· certo. MES· quid tu· MEN· quippini· MES· optume

U sq; adhuc conueniunt signa· porro operam date· quid longissime

M eministi· dic mihi in patria tua MEN· cū patre ut abii tarentum

A d mercatū postea inter homines me deerrare a patre atq; inde auehi

I uppiter supme serua me· MES· quid clamas· quin taces· MES·

Q uot eras anno natus· cum te pater a patria auehit· MEN· septuennis

N am tunc dentes mihi cadebant primulū· neq; patrē unquā postilla uidi

MES Q uid uos tum patri filii quot eratis· MEN· ut nunc maxime memini duo·

MES U ter eratis tun an ille maior· MEN· eq; ambo pares MES· qui id potest·

MEN G emini ambo eramus. SOS· di me seruatū uolunt· MES· si interpellas

E go tacebo· SOS· potius tacebo· MES· dic mihi: uno nomine ambo eratis

MEN M inime· nā mihi erat qd nūc est menechmo. illū tū uocabant sosiclem

SOSICLES S igna adgnoui. contineri quin coplectar non queo

M i germane gemine fr̄ salue ego sum sosicles

MEN. Q uomodo igit post menechmo nomen est factum tibi.

SOS P ostquam ad nos renuntiatũ est te et patrẽ eẽ mortuũ
A uus nr̃ mutauit. qđ tibi nominẽ fecit mihi. MEN. credo ita
F actũ ut dicis. sed mihi hoc responde roga. quid erat nom̃ nr̃e matri.
T euxinarce ẽ uenit. MEN. o salue insperate multis annis
P ostquã conspicor. SOS. fr̃ et tu. quẽ ego multis miseris laborib;
U sq; adhuc quesiui. quẽq; ego eẽ inuentũ gaudeo.
MES H oc erat quod hec meretrix huĩ uocabat nomine. hunc
C ensebat te eẽ credo cũ uocat te ad prandiũ. MEN. nanq; edepol.
H ic mihi hodie iussi prandiũ adprandiũ clam meã uxorem.
Q uia pallã surrupui dudũ domo. eam dedi huic. SOS. hanc.
D icis fr̃ pallã quam ego habeo. MEN. q̊modo hec ad te puenit.
SOS M eretrix huc adprandiũ me adduxit. mĩ sibi dedisse aiebat.
P randi p̃ bene. dodaui atq; accubui scortum pallã et aurũ hoc.
MEN G audeo edepol si quid pter me tibi euenit boni. nam illa cũ te.
A d se uocabat me eẽ credidit. MESSEN. numquid memorare.
Q ua nego liber ut iussis eam. MEN. optimum atq; equissimũ orat.
F rat̃ fac causa mea. SOS. liber esto. eũ tues lib gaudeo messenio
S ed meliore ẽ opus auspitio ut liber ppetuo siem; SOS. qm̃ hec.
E uenerunt fr̃. nr̃a ex sententia in patriam redeamus ambo
MEN. F rat̃ faciam ut uoles. auctionẽ hic faciam et uendãm
Q uic quid est. interi eamus intro fr̃. SOS. fiat. MEN sciam.
Q uid ego uos rogo. MEN. quid. MES. preconiũ mihi ut detis.
MEN. D abitũ ergo nũtiam. uis conclamari auctionẽ fore quid est.
D ie septimi. auctio fiet menechmi mane sane septimi.
V enibunt serui suppellex. fundi. edes. omĩa uenibunt. quiqui.
L icebunt p̃senti pecunia uenibit uxor qq etiam si quis emptor.

V enerit vix credo tota auctione capiet quinquagesies
H unc spectatores valete et nobis clare applaudite

eretricem athenis ephesum miles auehit
I ddumero amantis servus nuntiare volt
L egato peregre ipsus capstst inmari
I teidem illi militi dono datus est.
S uu arcessit eru athenis et forat.
G eminis communiem sctum parietem inedib;
I ieret ut quiret conuenire amantibus
O bherentis custos hos uidet detegulis
R idiculis aut quasi sit alia deluditur.
I temq; inpellit militem palestrio
O mittam faciat concubinam quando celi.
S enis uicinis uxor cupiat nubere
V ltro abeat orat donat multa ipse inmodo.
S enis prehensus poenas pro moeche luit.

eritricem ingenuam deperibat mutuo.
A themensis iuuenis naupauctis domum:
L egatus abit miles ineandem incidit.
D eportat ephesum inuitat servos attici.
V t nuntiaret dno facta nauigat.
C aptus donatur illi captus militi.
A duenit ut venit et ephesu scribi aduolat.

A dolescens atq; inpximo reuertitur.
A pud hospitem paternum mediū parietem.
P erfodit seruus commeatus clanculum.
Q ua floret amantū geminat fingit mulier.
S ororē att ēē mox ei dn̄s ediū.
S uā dientā adsollitandū admilitem.
S uporniat capitur ille spernat nuptias.
D inuttit et mechus ;tiabulat.

urate ut splendor meo sit dibeo clarior quā solis radii.
E sse olim cunisudust solent ut ubi usus ueniat c̄tra.
C onserta manu pstringat oculorū aciē inacie hostib.
H am ego hanc macherā mihi ē solari uolo ne lamitet.
H eue animū despondeat. quia sciam pridem fieri attam.
G estitem. quam misera gestitet fratem facere exhostibus:
S ed ubi artotrogus hic ē. ARTOTROGUS. stat ppt uirū.
F ortē atq; fortunatū et forma regia tapellatorē ars.
A ut ausit dicere nequi aequiuerare suas uirtutes adtuas.
Q uē neego seruaui incampis curcusculi. donis ubi.
B umbo marides clutum istaridē sarchidiserat imperator.
S um mus neptuni nepos. ARTOTROGUS. mmmm nempe illū.
D icis cū auris aureis cuius tu egionis difflauisti spiritū.
Q uasi uentus folia ut bemeulū tectorū. PYRGO POLYNICIS:
I stuc quidē edepol nihil est. ARTOTROGUS. nihil hercle hoc quidē
P re ut alia dicam. tuque nunquā feceris. peiuriorem
H ob hominē siquis uiderit. aut gloriarū pleniorem quā ille ē.

M esibi habeto et ego me mancupio dabo · nisi unũ epytir aut ·

A put illa esuriens ame bene · PYRGOPOL · ubi tues ARTOTOR

E ccũ edepol uellephanto inuidia q̃ pacto pugno prefigisti ·

B rachiũ · PYRGOPOL · quid prachiũ · ARTOTOR · illud dicere ·

V olui femur · PYRGOL · at indiligenter hic eram · ARTOTR ·

P ol siquidẽ conisus esses p corĩu p uiscera p q; os eliphante ·

T ransmitteret prachiũ · PYRGOPOL · nolo istec hic nunc ARTOTR ·

N e ercle opere p̃ciũ quidẽ mihi te marrare tuas qui ·

V irtutes sciam · uenter creat omnis has erumnas auribus

P erauriendā sunt nedentes dentiant · et adsentandũ st ·

PYRGOPOL Q uicquid hic mentibitẽ · PYRGOPOL · quid illuc ARTOTR · q̃d dico ·

H em scio iã quid uis dicere · ARTOTR · factũ st hercle mẽ ·

F ieri · PYRGOPOL · quid id est · ARTOTR · quicquid ẽ · PYRGOPOL ·

H abes tabellas · ARTOTR · uis rogare habeo et stilũ · PYRGOPOL ·

F acete aduertis tuũ animũ ad animũ meũ · ARTOTOR ·

N ouisse mores me tuos me decet decet curaq; adhibere ·

V t p̃ uolẽtã mihi quo tu uelis · PYRGOPOL · et quidẽ meministi ·

ARTOTR · Memini centũ in cilicia et quinquaginta · centũ in scyrobolatronie ·

T riginta sardis sexaginta macedo nes sunt homines quos

T eo occidisti una hodie · PYRGOPOL · quanta istec hominũ summa st ·

ARTOTR S eptẽ milia · PYRGOPOL · tantũ esse oportet recte rationẽ

T enes · ARTOTR · at nullos habeo scriptos sic minimi t…

PYRGOPOL E t depol memoria optuma ARTOTR · offe monet · PYRGOPOL ·

D ũ tale facies · qualẽ adhuc assiduo edis cõmunicabo ·

T e semp mensa · ARTOTR · quid in cappadocia · ubi tu ·

Q uingentos simul nihebes machera foret uno ictũ occideris ·

A t peditas telu quia erant sinuerent
G uit tibi ego dicam quod omis mortale sciunt.
P irigo pol inceinte unũ interrã uiuere.
V irtute et forma et factis inuictis summis
A mant te omis mulieres, iniuria, neque
G uis istã pulcherũ uel illa eq; hercle pallio
M ere[p]henderunt quidere dixerunt tibi.
R ogitabant hic in achillis est inquid tibi.
I mmo eius frater inquã inuit illarũ altera.
E rgo me castor pulchere siinquid mihi..
E tliberalis indaet et cesarius quam decet.
N eille sunt fortunateque cũ isto cubat.
I tanea levat tandem quemeambe obsecrauerit.
V t te hodie quasi ponpam illã p[r]ter ducerem.
N imis miseriã nimis pulchrũ esse hominem.
M oleste sunt orant ambiunt obsecrant.
V ident ut liceat adsese accersi iubent.
V t tuo si oliceat adse operam negotii.
V idetur tempus esse ut eat inus ad forum.
V t in tabellis quos consignaui hic aeri.
L atronis bus denumerent stibendium.
N am res seleucus me operat orauit maxumo.
V t sibi latranes cogerem et conscriberem.
R ei hunc die mihi operam deoretus dare.
A ge temus ergo sequimini satellas palestrio.

ibi ad enarrandū hoc argumentū est comitas ·
S iat auscultandum uostra erit benignitas ·
Q ui autem auscultabunt nollet exurgat foras
U t sit ubi sedeat ille qui auscultare uult . . | sumus
H unc qua adsedistis causa in festiuo loco · comediae quam dos autturi
E t argumentū et nomē uobis eloquar ·
A laʒon grece huic nomen est eloquar comediae ·
I d nos latine gloriosum dicimus · hoc oppidū epesū est miles meus erus
Q ui hinc adforū abiit gloriosus inpudens
S tercoreus plenus piurii atq; adulterii
A it sese ultro ut omnis mulieres sectarier ·
I s deri dicust quaqua incedit omnibus ·
I taque hic meretricis labiis dum ducunt eum ·
M aiorem partem uideas ualgis sauiis ·
N am ego audiui apud hunc seruitute serui no ·
I d uolo uos scire quomodo ad hunc conuenerit ·
I n seruitutem habeo cuius seruiui prius ·
D ate operā nam nunc argumentū exordiar ·
E rat erus athenis mihi adulescens optumus ·
I s amabat meretricem matre athenis atticis ·
E t illa illum contra quidest amor cultu optumus ·
I s publice legatus naupactū fuit magna rei publicā gratia fē ·
I nteribiit hic miles forte athenis aduenit ·
I nsinuat sese ad illā amicā meri · Occepit eius matri subpalparē ·

Vino ornamentis opiparis obsoniis. Tmilti billo occasio.
Itaque intimũ ibi se miles apud lenã facit ubiprimũ evenit
Sup linitos illis laene matris mulieris. Tclamat rem suam.
Quam erus meus amabat nam is illius filiã conicit in navem milis
Clamque huc invitam mulierem in ephesũ advehit.
Ego quantum vivus possũ mihi navem paro.
Ubi amicã erilem athenis avectam scio.
Inicendo ut eã rem naupactũ alterũ nuntiet.
Ubi sumus provecto in altũ fit quod volunt.
Capiunt predonis navem illam ubi vectus fui.
Prius perit quam aderũ venit quo iret occeperã.
Ille me cepit dat me huc dono militi.
Hic postquã in edis me ad se duxit domum.
Video illam amicã erilẽ athenisq; fuit.
Ubi contra aspexit me oculis mihi signum dedit.
Nese appellarem deinposquã occasio est.
Conqueritur mae cum mulier fortuna sua.
At sese athenas fugere cuperet ex hac domu.
Sese illu amaret meũ erum athenis qui fuit.
Neque peius quemquã odisset quã istũ milite.
Ego quoniam inspexi mulieris sententiam.
Cepit apellas consignavit claviculum.
Dedi me pecatori cuidam qui at illum deferat.
Meum erũ qui athenis fuerat qui hec amaverat.
Ut his huc veni rectis non sprevit nuncium.
Nam et venit eius inpximo hic devertitur.

A pud suum paternũ hospitẽ lepidum senem·
I taq; illi amanti suo hospiti mortem gerit·
N osq; opera consilioq; adhortatur iuuat·
I taq; ego paraui hic intus magnas machinas
Q uia mantas una interse facerem conuenias·
N am unum conclauem concubine quod edit·
M iles quo nemo nisi ea seinferret pedum·
I neo conclaui ego pfodi parietem·
Q ua commeatus clam esset hic huc mulieri·
E t senem scientem hoc factas consilium dedit·
N am meus conseruus est homo aut magni preti·
Q uem concubine miles custodes addidit·
E i nos facetis fabricos et doctis dolis·
G laucuma oboculos obitiemus eum queita·
F aciemus ut quod uiderit non uiderit·
E t mox neerretis hec duarum hodie uicem·
E t hic et illinc mulieri ut feret imaginem·
A tq; eadem erit uerũm alia eẽẽ adsimulabitur·
I ta sublitores custodi mulieris·
S edforis concrepuit hinc auicino senem·
I pse exit hic illest lepidus quẽdixĩ senex est·
N ierde defrierit istalos post hac quẽq; integulis
V ideritis alienũ ego urã faciã latera lorea·
M ihi quidem iã arbitrar uicis eunt meae qd fiat domi·
I ta pinpluuiũ intro spectant nc adeo edico omib;
Q uẽq; amilite hoc uideritis hominem innris teculis·

E xtra unū palestrionē huc deturbabo te in uia.

Q uod ille gallinā aut columbam se sectari aut simia.

D icat disperistinusq. ad mortē ale mulcasitis

A tq. adeo ut neglegi fraudē faciant aliae.

A ccurrato te ut sinet alii domi agit et conuiuium.

N escio quid male factū nr̄a huic familia est quantū audio

I ta hic senex talos elidi iussit conseruus meus.

S ed me excepte nihili facio quid illis faciat ceteris.

A t grediar hominem est ne aduorsum est quasi.

Q uid agis periplecto menem. haut multos homines si optandū fuerit.

N unc uideret et quam ueniret. quamte euellet quid est.

Q uid negoti sit. res palā est queres palam sit de te qulis.

M odo nescio quis sinspectauit uestrarū familiarum.

P er nr̄m in pluuiū intus apud nos philo comatiū atq. ospitem.

O sculantis qui homo tunc tuus conseruus est

Q uis is erit homo sit nescio ita abripuit repente sese subito. suspicor.

M eperisset ubi habitt conclamo heus aquid agis tuniquam.

I lle mihi abiens ita respondit se sectari simiam.

V e mihi amisero cui perreundēst uppt nihil bestia.

S ed et philochomasiū hic intae etiam nunc est. quo exibā hicem.

S is iube transire huc quantū possit se ut uideat domi.

F amiaris nisi quidē illa nos uult qui serui sumus.

P ropt amorē sui omis ciuitab; contubernalis clari.

D ixi ego istuc nisi quid aliud uis uolo hic dicto

E arū quē ait te et disciplinam optinent colegem. et quē admodū.

V teū qui hic seuidit uerū insignita uinctane esse uiderit.

S iquidem centiens hic uisa sit tamen inficias eas ·

N os habet linguam perfidiam ilitia atq; audatia ·
C onfidentia confirmitatem fraudulentia ·
Q ui arguat se eum contra uincat iure iurando suo ·.
D omi habet animum falsilocum falsificum falsi iurium ·
D omi dolos domi delenifica facta domi fallacias ·
N am mulier holitori num quam supplicat si qua est mala ·
D omi habet hortum et condimenta ad omnis molis milificos ·
E go ista hec fierit hic nunciabo sed quid est palestrio
Q uod uolut astute tecum incorde paulis per tacet ·
D um ego mihi consilia inanimum conuoca et consulo
Q uid agam que dolum doloso contra conseruia parem ·
Q ui illam hic uidit asculantem itiu sum ut me uisum sit ·
A uere ego hic abscessero apster hinc interim illius sis uide ·
Q uemadmodum abstitit seuera fronte curas cogitas ·
P ectus digitis pultat cor credat exuocaturus foras ·
E cce autem auorte nisus leua infemina habet leuam manum
D exteram digitis ratione conputat feries femur ·
D exterum ita uehementer quod acta egre suppetit ·
C oncrepuit digitis laborat crebro conmutat status
E cce re autem capite mutat non placet quo repperit ·
Q uid quid est incoctum non expromit bene coctum ad abit
E cce autem hedificat columna mento suffulsit suo ·
A pace non placet profecto mihi illa edifficatio
N am osculum natum poete esse inaudiui barbaro ·
C ui biui custodes semper totis oris occupat ·

VIIII

milex gloriosus

F uge usche me herde astutis & dulce et comedice:
N umquā hodie quiescet prius quā te quot pitit p fecit
H abet opinor age siquid agis uigila ne somno studet
N isi quidē hic agitarē auis uarius uirgis uigilas
T ibi ego dico an heriatius uestis heus te atloqui palestrio
V igila inquā expergis inquā licet hoc inqua audio
V ident hostis tibi atesse tuoq; ergo obsidiū consuli
A rripe opē auxiliūq; at hanc rē pperem hoc ñ placide decet
A nte ueni aliqua aliquos atitu circū duce exercitum
C orin obsidiū perduellis nr̄is presidium para
I nter dudite inimicis cōmeatū tibi muni uia
Q ua cibatus conmeatusq; atte et legionis tuas
T uto possit peruenire hanc rem aggeres subitaria ē
R eperit cominus cere cedo calidum consiliū cito
Q ue hic sunt uis aut tui sane sint facta infecta ne sic
M agnā illic honorē incipis sed magna munitis menia
T ude unus si recipere hoc atte dicis confidenti ast
H os inimicos profligare possit dico et recipio
A t me et ego m inpetrare dicom id quod petis
A t te iuppiter bene amet
A it in parte mici pare me quod cōmentus
D ū in regionē astutiarū mearū te induco ut scias tace
I uxta mecū mea consiliam saluā sū aes indidem
E rus meus elephanti corio circū tentus sū ñ suo
N eq; habet plus sapientiā equā lapis aego mist uescio
N unc sic rationē incipissom hanc instituā: astitiam

Ut philochomasiom hanc sororem gemmā germanā altera
D icam athenis aduenissa et cū amatorē aliquid quot suo
T um similē tam lacti est apud eos hic deuortier
D icam ospitio euge euge lepide laudo cōmentū tuū
U t si illic congriminatus sit aduorsum militem Pectra ēseruū meū
M eus ēseruus eū uidisset hic cū alieno osculari eā arguiū uidisse apud te
C um suo amatorē amplexantem atq; osculantem
I mmo ut optume
I dem ego dicam sime exquiret miles sed simulimas
D icito esset et philocomasio id recipiendū ē ut sciat
N e titubet si quiret ex ea miles nimis doctū dolū
S ed si ambas uidere in uno milis concilio uolet
Q uid agimus facile st trecentē possunt causa concili
N on domi st abiit ambulatū dormit ornatur lauat
P randet potest occupat ast opere ñē non potest
Q uantū is prolationū dū modo nunc prima uia
I nducamus uera ut esse credatq; mentibitur
P lacet ut dicis intro abiit ergo & si isti ē muliere eā iube
C ito domū transiret atquem haec ei monstram pcipe
U t teneat consimilia nrā quē admodū excorsi sumus
D e gemina sorore docte tibi illam per docta dabo
N umquid aliut intro ut habeas abeo et quidē
E go ibo domum

A t quē hominē inuestigandos operam hinc dissimulando
Q ui fuerit conseruus qui hodie hic fectatus sima
N am illem nonpotuit qui sermoni suo aliquē familiarum

P articauerit de amica eri · qui uidisset eam hic [illegible]
O sculantē cū alieno adolescentulo · noui more [illegible]go
E t tacere nequeo solus scio · si inuenio qui uidit at cū
V ineas pluteosq; agam · res parata est · ui pugnandoq;
C apere certa res · si ita n̄ reperio · ibo odorans quasi
C anis uenaticus usq; donec psecutus uolpē ero uestigiis ·
S ed foris concrepuerunt nr̄ae · ego uoce moderabo me
N am illic ē philocomasio custos meus c̄ seruus · atq; it foras ·

SCELEDRVS PALESTRIO SERVI II ·

SCEL N isi quidē ego hodie ambulaui dormiens in tegulis · certo
E [illegible] A edepol scio me uidisse hic pxumę uicinię philocomasiū
E rilem amicā sibi alium quęrere · PAL · hic illā uidit
O sculantē quantū hunc audiui loquentē · SCEL · quis hic ē ·
PAL T uus conseruus · quid agis sceledre · SCEL · ste palestrio
V olupest ēuenisse · PAL · quid iā · aut qd nego tu fac sciā ·
SCEL M e tu quid metuis · PAL · ne hercle hodie quantū hic familiarūst ·
SCEL M axumū in malū cruciatumq; insuliam · PAL · tu sali solus
N am ego istā insulturā et desulturā nihil hil moror · — N · insulturā et desulturā
SCEL N escis tu fortasse apud nos facinus qd natūst nouū ·
PAL Q uod id ē facinus · SCEL · impudicū · PAL · tute scis soli te tibi ·
M ihi ne dixis scire nolo · SCEL · n̄ enim faciam quin scias ·
S imiā hodie sum sectatus nr̄am in horū tegulis · PAL · edepol
S celedre homo sectatus nihili nequā bestiā · SCEL · di te pdant ·
PAL T e istuc equū quō occepisti eloqui · SCEL · forte fortuna
P er impluuiū huc despexi inpxumū · atq; ego illic aspicio — N · mire positū osculantē cū altero ·
O sculantē philocomasiū cū altero nescio quo adolescente ·
T · PAL · qd ego sceledre scelus ex te audio ·

SCEL P rofecto uidi · PAL · tutin · SCEL · ego met duob· his oculis m

PAL A bi non ueri simile dicis · neq· uidisti · SCEL · num tibi lippus
U ideor · PAL · medicũ istuc tibi melius p cunctarier ·
V erum enim si te dii ament temere haud ollas fabulã · tuis nunc
C ruri b; capitiq· fraudẽ capitalẽ hinc creas · iam tibi iam
U t pereas paratũ ẽ dupliciter · nisi supprimis tuũ stultiloquiũ

SCEL Q ui uero dupliciter · PAL · hic dicam tibi · primũ dũ si falsũ
I nsimulas philocomasiũ · hoc perieris · iterum si id uerũ st
T u ei custos additus perieris · SCEL · quia fuat me at nescio
H aec me uidisse ego certo scio · PAL · pergin infelix · SCEL ·
Q uid tibi uis dicã nisi qđ uiderim · quin etiã nũc intus hic inpumo ẽ ·
E ho an non domi ẽ · SCEL · uisse abi intro tute nã ego mihi
N ihil credi postulo · PAL · certũ ẽ facere · SCEL · hic te operiã
E adẽ insidias dabo · quã uxor ab stabulũ iuuenis recipiat
S ipabulo · quid ego nũc faciã custodẽ me illi miles tradidit
N unc si indiciũ facio interii · si taceo tamẽ · si hoc palã fuerit
Q uid peius muliere aut audacius · dũ ergo integulis sum
I llac haec sum ospitio edit foras · edepol factũ fecit audax
H oc me si simile sciat · credo erde assis tollat edis tota situllat
A t quẽ hic crucẽ · herde quicquid ẽ mussit abo porĩ quã mĩ eã
N on ego possum que issa sese uendiat tutarier
S celedre scelestre quis homo interemat ẽ alter audatior
Q uis magis de his inimicis natus quantũ atq· irat · quid ẽ
I ubent tibi oculos ex fodiri quib· id qđ nusquã hic uidis
Q uid nusquã non ego mitiuã ea ipsi tuitã uitiosã nuce
Q uit genegotiist quid nego tu sit hogas cur nũ rogẽ ·

Q uã obrem iubeat   philocomasium eccam domi quã inp̄ximo
V idisse aleuas te osculantẽ atq; ampleccantẽ cum altero·
M irus olio uictitarẽ etam uili tritico
Q uid iam   qui alius ceciosus   ueherbero hercle pol tu quidẽ
C ecus non luscios' nam illam quidem illa domi
Q uid domi   domi hercle uero   abi ludis me palestrio·
T am mihi sunt manus inquinate   quid dũ   quia ludo luto·
V e capiti tuo   istuc scelerdre ꝑmitto fore·
N isi oculus orationemq; aliam commutas tibi
S ed foris concrepuerunt nostre·   at ego ila obseruis foris·
N am nihil ẽ qua hic huc transire ea possit nisi recto ostio

PAL Q uem domi eccam nescio ut que te sceledre scelera suscitat
SCEL M ihi ego uideo mihi ego sapio ego credo plurumũ
M e homo nemo deterre uti quin ea sit in his ędib·
H ic obsistã ne imprudenti huic ea se surrepsit mihi·
PAL M eus illic homo ẽ · deturbabo iam ego illũ de pugnaculis
V im iam faciã ut stulti uidum fateare · SCEL · age face
PAL N eq; te quicquã sapere corde neq; oculis uti · SCEL · scio
N eq; solariũ neq; ortũ nisi p inpluuiũ scio
PAL Q uid si nũc si ea domi ẽ si facio ut eã hinc exire uideas domi·
D ignus es uerberib; multis · SCEL · dignus · PAL · serua istas fores
N e tibi clam se subt ducat istinc atq; huc transeat·
SCEL C onsiliũ ẽ ita facere · PAL · pedes ego iam illã huc tibi sistã intũ
SCEL A ge dũ g̃ face · uolo scire utrũ ego id quod uidi uiderim
A n illi ofaciat qd facturũ dicit ut ea sit domi
N am ego quidẽ meos oculos habeo nec roga utendi foras

S ed hic illi subparasitatur semp hic ea pxumi · pmi ad cibũ uocat ·
P rimo pulmẽtũ dat · nã illic nr̃ ẽ fortasse circit triennũ
N eq; cuiquã quã illi nr̃a meli famulo familia · sed ego hoc qd ago
I d me agere oportet hoc obseruare ostiũ · hic obsistã
H ac quidẽ pol certo uerba mihi numquã dabunt ·

IDEM · PHILOCOMASIŨ · SERUI · II · MULIER

PAL P recepta facito ut memineris · PH · tolles monere mirũ ẽ ·
PAL A t metuo ut satis sis subdola PH cedo uel dice me docebo
M eminí malas ut sint male mihi sola equo supfit PAL
A ge iam nũc insiste in dolos ego abste pcul recedã · qd stas
S celedre · SCEL · hac rem gero habeo auris loquere quiduis ·
PAL C redo ego istuc extemplo tibi ẽẽ eundũ actutũ si extra portã ẽ
D ispsis manib; patibulũ cũ habebis · SCEL · quã nã obrem ·
PAL R espice dũ adleuã quis illec ẽ mulier · SCEL · p dũ mortales
E ri concubina st haec quidẽ · PAL · mihi quoq; pol ita uidetur
A ge nũc iã quando lubet · SCEL · qd agã · PAL · perip propere
PH U bi iste bonus seruus qui p dit me maxume innocentẽ ·
PAL F also insimulauit · PH · hem tibi · PAL · hic mi id dixit · PH · tibi ·
Q uẽ dixti tute me uidisse in pxumo hic sceleste osculantẽ ·
PAL A tq; cũ alieno adolescentulo dixit · SCEL · dixi hercle uero
PH T un me uidisti · SCEL · atq; his quidẽ oculis · PH · carebis credo
Q ui plus uident quã qd uident · SCEL · numquã hercle deterebo
Q uin uiderim id qd uiderim · PH · ego stulta moror multũ
Q ue cũ hoc insanio fabulẽ quẽ pol ego capitis perdam ·
SCEL N olim minitari scio crucẽ futurã mihi sepulchrũ · ibi me
M aiores sunt siti · pat · auus · pbauus · abauus · ñ mihi possunt

M inacis tuis hisce oculis fodiri · sed paucis uerbis te uolo palestrio
O bsecro unde exit hac huc? PAL unde nisi domo? SCEL · domo?
PAL M e uidentem uideo
N isi mirumst facinus quomodo haec hic transire potuerit
N am certo neq· solarius apud nos neq· ortus ullus neq·
F enestra nisi clatrata · nã certo ego te hic intus uidi · PAL · pergin
S celeste intendere et hanc arguere? PH · ecastor ego mihi
H aud falsũ eueniat somniũ qđ noctu hac somniaui ·
PAL Q uid somniauisti? PH · ego eloquar · sed amabo aduortito
A nimũ ; hac nocte in somnis mea soror gemina et germana
V isa uenisse athenis in ephesũ cũ meo amatore quodã
H i ambo hospitio huc in pxumũ mihi diuorti sunt uisi ·
SCEL P alestrioni somniũ narratur · PAL · perge porro · PH · ego leta
V isa quia soror uenisset ppt eandẽ suspitionẽ maximã
S ũ uisa sustinere · nã arguere in somnis me familiaris meus
M ihi uisus ẽ · mecũ cũ alieno adolescentulo quasi nc ẽ ·
O sculatã ẽẽ · cũ illa osculata mea soror gemina eẽt suũ
A micũ · ita me insimulatã pperam falsũ esse somniaui ·
PAL S atin eadẽ uigilanti expetunt quę in somnis uisa memoras?
H eus hercle psentia omnia · abi intro et cõprecare
N arrandũ ego istuc militi censebo · PH · facere certũ · neq·
M e quidẽ patiar probri falso impune insimulata · SCEL · timeo qđ
R erũ gesserit ita dorsus totus prurit · PAL · scin te perisse nc
Q uidẽ domi certo · SCEL · certa res ẽ nc nrm obseruare ostiũ
V bi isset · PAL · at sceledre queso ut ad id exemplũ somniũ
Q uasi simile somniauit · atq· ut tu suspicatus es eã uidisse osculantẽ ·

SCEL M e eam ñ uidisse arbitraris. PAL ne tu hercle opinor.
O bsecro respicis si ad erũ haec res prius ob oculos p̄uenit p̄ius pulchre
SCEL N unc demũ experiar prius ob oculos caligine obtigisse
PAL S udũ edepol planũ hic quidẽ quę hinc usq; fuerit intus
N ihil habeo certi qd loquar ñ uideã et si uidi
SCEL N e tu edepol stultitia tua nĩa poene p̄didit. dũ te fidelẽ
PAL F acere ero uoluisti. absumptus es pene. sed fores
V icini p̄ximi concrepuerunt conticescam.
PHILOCOMASIVM MVLIER SERVI. II.
PH I nde ignẽ in aram ut ephesię dianę latas laudes gratesq; agã.
E iq; ut arabico fumificẽ odore amoene qui me in locis
N eptuniis templisq; turbulentis seruauit. seuis fluctib;
V bi sum afflictata multũ. SCEL. palestrio. o palestrio.
PAL O scelestre. scelestre. qd uis. SCEL. haec mulier quę hinc
E xit modo. ẽ ne erilis concubina philocomasiũ
A n ñ ẽ ea. PAL. hercle opinor ea uidetur. sed facinus
M irũ ẽ quomodo haec hic nc̃ transire potuerit. siquidẽ ea st.
SCEL A n dubiũ tibi ẽ eam ẽẽ hanc. PAL ea uidetur. SCEL at eam
A ppellam. heus qd istuc ẽ philocomasiũ. qd tibi istic
I n hisce ędib; debetur. qd negoti st. qd nc̃ taces. tecũ loquor.
PAL I mmo edepol tute tecũ. nã haec nihil ẽ respondit.
SCEL T e alloquor uicii p̄pinque plena quę circũ uicinos uaga es
PH Q ui cũ tu fabulare. SCEL. qui cũ nisi tecũ. PH. quis tu homo es.
A ut mecũ qd ẽ negotii. SCEL me rogas hem quis sim. PH
Q uin ego hoc rogem quę nesciam. PAL. quis ego sum igit̃ si tu
H unc ignoras. PH. mihi odiosus quisquis es et tu et hic. SCEL. ñ nos

N ouisti? PH · neutrum · SCEL · metuo maxume · PAL · qd metuis?
SCEL E nim ne nos mec̄ pdiderim̄ uspiam · nam nec te te neq· me me
N ouisse aut haec PAL psectari hic uolo sceledre nos nr̄i
A n alieni simus ne dum quispiam nos uicinoꝝ imprudentes
A liquis immutauerit · SCEL · certe equidē noster sum ·
PAL E t polego · que res tu mulier malū · tibi dico heus philocomasiū ·
PH Q ue te intēperię tenent qui me pperam pplexo
N omine appelles · PAL · eho quis igit̄ uocare · philocomasiū dicere
N om̄ ē · SCEL · iniuria ē · falsū nom̄ possidere / facis iniuriā ·
P hilocomasiū postulas · Adice testu ñ dicat ei et meo ero ñ
E gone · SCEL · tu · PH que heri athenis ephesū adueni
V esperi cū mea amatore adolescente atheniensi
SCEL D ic mihi · quid hic tibi in epheso ē negotii · PH · geminā
G ermanā meā hic sororē ēē inaudiui · eā ueni quęsitū
SCEL M ala es · PH · immo ecastor stulta multū que uobiscū
F abulē · abeo · SCEL · abire ñ sinā te · PH · mitte · SCEL ·
M anifestaria res ē ñ omitto · PH · at iam crepabunt
M anus male tibi nisi me omittis · SCEL · qd malū astas
Q ui detines ad trinsecus · PAL · nihil moror negotiosum
M ihi ēē tergum qui scio · an ista ñ sit philocomasiū
A tq· alia eius similis sit · PH · mittis me an ñ mittis?
SCEL I mmo ui atq· uita ingratus nisi uoluptate ibi rapiā te domū
PH O stiū hoc mihi ē domiciliū · athenis dom̄ ē ac erus
E go istā domū neq· moror neq· uos qui homines sitis
N oui neq· scio · SCEL · lege agito te nusquā mittā
N isi das firmatā fidē te huc si omisero intro iturā ·

PH · ui me cogis quisquis es ·

D ofidē si omittis isto me intro iurā quo iubes · SCEL · ecce omitto

PH A t ego abeo missa · SCEL · muliebri fecisti fide · PAL · sceledre manib·

A misisti p̄dā · SCEL · tamen ea siqueam potis nr̄a erilis concubina ·

PAL V in tu facere hoc strenue · SCEL · qd faciā · ec fer mihi

M acheram huc intus · PAL · qd facies ea · SCEL · intro rumpam

R ecta in ędis quemq· hic intꝰ uidero cū philocomasio osculantē

E um ego obtruncabo extemplo · PAL · visa ne est ea ēē · SCEL · immo

E depol east · PAL · sed quomodo dissimulabat · SCEL · abi

M acheram huc ecfer · PAL · iam faxo hic erit · neq· eques neq·

P edes p̄fectus quisquā tanta audacia qui ęque faciat

C onfidentē · qui quanquā mulieris faciunt ut utrobiq·

O rationē ducta ediuit ut tuā ut sublinitur os custodit

C auto conseruo meo nimis beat quot ē meatus transtinet

T rans parietē · SCEL · heus palestrio machera nihil opus · PAL

Q uid iam · haud qd opus ē · SCEL · domi eccā erilem concubinā ·

PAL Q uid domi · SCEL · in lecto cubat · PAL · edepol ne tu tibi malā rē

R epperisti ut p̄dicas · SCEL · qui iam · PAL · quia hanc attingere

A usus mulierem hic in p̄xumo · SCEL · magis hercle metuo · sed

N unquā quisquā faciet qui soror ista sit germana huius · PAL ·

E am pol tu osculantē hic uideras et quidē palam ē

E am ēē ut dicis · SCEL · qd p̄pius fuit quā ut perirem ·

S i locutus fuissem ero · PAL · ergo si sapis mussitabis plus oportet

S cire seruū quā loqui · ego abeo ne quid tecū consilii

C ommisceā · atq· apud hunc uicinū tuę mihi turbę n̄ placent ·

E rus si ueniet · si me queret hic ero · hic me accersito ·

· SCELEDRUS · SERVUS PERIPLECTOMINUS SENEX ·

SCEL Satin abit ille neq; erile negotiū plus curat · quā si n̄ seruitē seruiant
Sentē quidē illa hic n̄e intꝰ ē in ędib; · nā ego excubantē
F a domo affendi · domi certū ē n̄c obseruationi operā dare ·
PERIP · N on hercle hisce hominis me marē sed feminā inuenirent ē
S eruu militis · ita me ludificant me mane hic inuita hospita
Q ui heri huc athenis cū hospite aduenit meo tracta et ludificata
I ngenua et libera SCEL · perii hercle · hic ab me recta abit
R ecta uia · metuo illęc mihi res ne malo magno fuat · quantū
H unc audiui facere uerborū senē · accedā ad hominē ·
PER T un sceledre hic scelerū caput · meā ludificasti hospitā
A nte ędes modo · SCEL · uicine ausculta queso · PER · ego ausculte tibi ·
SCEL E xpurgare uolo me · PER · tune te expurges mihi · q̄ facinꝰ tantū
T amq; indignū feceris · an quia latrocinamini arbitramini
Q uid uis licere facere uob uerbero · SCEL · licet ne · PER · at ita me
D i deęq; omīs ament · nisi mihi suppliciū uirgarū de te datur
L ongū diutinūq; a mane ad uesperū · q̄d meas c̄fregisti
I mbricis et tegulas ibi dū condignā te sectat simiam
Q ūq; inde inspectauisti meū apud me hospitē amplexū
A micā cū osculabat̄ suā · q̄d concubinā erilem
I nsimulare ausus es pbri pudicā meq; summi flagitii
T um q̄d tractauisti hospitā ante ędis meas · nisi tibi
S uppliciū stimuleū de datur · de decoris pleniorē erū
F aciam tuū · quā magno uentū plenus undarū mare ·
SCEL I ta sum coactus peri plecto mene ut nesciā utrū me postulare
P riustecū ęquiust · nisi istęc n̄e hęc · neq; istast mihi
M e expurgare hæc tibi uidet̄ ęquius sic̄ etiā n̄c nescio
Q uid uiderim · itast ista huī similis n̄r̄ tua siq̄dē n̄ eadē est ·
I PER uiseadme · intro iā scies ·

L icet ne nequiter uiuco et placide noscita
I ta facere certū ē . heus philocomasiū cito
T rans currere curriculo at nos ita negotiis
P ost quā do exierit sceledrus anob cito
T rans curito ad uos rursū curriculo domū
N unc polego metuo nequit infus cauerit
S ibic ñ uidebit mulierē aperitur fobis
P rodii inmortales similiorē mulierē
M agis q· eandē ut pote q· nos ite adem ñ reo
D eos facere posse quit nunc con meriū alium
Q uid igit̄ ean est et si aest non est ea
V idisti in istam vidi & illā et hospitē
C onplexam atq· osculantē ean sit nescio
V im scire plane cupio abit intro at uos domum
C ontinuo uide sit ne ista hec domū uos tra intus licet
P ulchre admonuisti si iam ego at te exibo foras
N umquā edepol hominē quēquā ludificarier
M agis facite uidet et magis miris modis
S ed eccum egredit̄ peri plecto me ne te obsecro
P er deos atq· homines perq· stultitia mea
P er q· tu agea quid obsecras me inscitiae
M eae & stultitiae ignoscas nunc dem scio
M e fuisse excorde cecū incogitabilē
N am philocomasiū ecca intus quis nunc furcifer
V idisti ambas vidi erū exibeas uolo
M eruisse te quidē me maxumū facior malū
E t tua fecisset me hospite alo miuiria ·

S ciꝫ meã ẽẽ erilem concubinã censui
E ui me custodem erus addidit miles meus
N am ex uno opus eo similior numquã potis
A t quã aquę summis quã hæc ẽ atquẽ histham hospitã.
E t me despexi atte per impluuium tuũ
F ateor . quit ni fatear et ego & qd uiderit
S ed philocomasiũ me uidisse censui
R atus ne me istic hominẽ ẽẽ omniũ minimi preti
S i ego me sciente paterer uicino meo
E m fieri aput me tam insignite iniuria
N unc demũ me insipienter factũ ẽẽ arbitro
C ũ rem cognosco at ñ malitiose tamen
F eci . immo indigne nã homine seruo suo
D omitos habere oportet oculos et manus
O rationeq; ego ne si post hue dieiri
M uti uero ẽẽ quot ego me certo sciã
D ato excruciatũ me ego medidã tibi
N unc hoc mihi ignoscã queso . vincã animũ meũ
N e malitiose factũ id ẽẽ abste arbitrere
I gnoscã tibi istuc . at tibi faciant bene
N e tu hercles ite diciniant linguã comprimis
P ost hec ẽẽ illud qd scies nesciueris
N e uideris qd uideris . bene me mones
I ta facere certũ ẽẽ satine oratus abit
N umqd nunc aliud meuis . ne me noueris
D edit hic mihi uerba quã benigne grã
F ecit ne iratus eẽt sodos qua rem gerat .

V t tu hi cū extemplo a foro adueniat domū domi cōphendat
V na hic & palestrio · me habent uenalē sensi & iā dudū scio
N umquā hercle ex ista massa ego hodie capetam
N am iā aliquo aufugiam & me occultabo aut aliquot dies
D ū hę consilescunt turbę atq· irę leniunt nā nc̄ satis
P opulo impio merui mali · uerū tam̄ de me quicqd ē ibo hic domū
PER I llinc hinc abscessit sat edepol certo scio occisā sepe sapere
P lus multo suem qd in ad mitat ne id qd uidit uiderit
N ā illi oculi atq· auris atq· opinio transfugere ad nos
V sq· adhuc actū ē pbe · nimiū festiua mulier opera
P eribunt · redeo insinuatū rursus nā palestrio frequens
S enat sceledrus nc̄ aut foras domi nunc apud me
P oterit nc̄ haberier ibo intro ne dū ab sū multi sortito fuā ·
PALESTRIO SER · PERPLECTOMEN S · S · PLEVSICLADOT ·
PAL C ohibete intra limen & iā uos parū p pleusicles · sinite me
P er prius spectari ne uspiā insidię sint · conciliū qd habere
V olumus nā opus ē nc̄ tuto loco unde inimicus nequis nr̄is
S polia capiat consiliis · vnde inimicus nequis spolia capiat aurib,
N ā bene consultū inconsultū · si fit inimicis usus neq· potest
Q ui nisi inimicis usu ē obsit mihi · nā bene consilii surripit
S epissime si minus cū cura aut catalāgo loquendi lectū ē
Q uippe scire si uere inimici cōsiliū suū · tu opte tibi
C onsilio occludunt linguā & constringunt manū · atq·
E adē quę illis uoluisti facere faciunt tibi · sed speculabor
N equis aut hinc a leua aut a dextra nr̄o consilio uenator assit
C ū auritis plagis · sterilis hinc pspectus usq· ad ultimā
P lateā st pbe · euocabo heus peri plecto mene et pleusicles
P rogredimini · PER · ecce nos tibi oboedientis · PAL · facile st
imperiū in bonis

S ed uolo scire eodē consilio qđ intus meditati sumꝰ
G erimus rem · PER · magis adrem ñpotest ē utibile · PAL immo
Qcd tibi pleusicles? PL · qđ nec uob placeat displiceat mihi
Q uis homo sit magis me usquā uł loquere lepide etcōmode
P olita decet hanc facere · PER · at hoc me facinus miserū macerat
M eūq; cor corpusq; cruciat · PLEVS · qđ idē qđ cruciat te
PER M e tibi istuc etatis homini facinora puerilia obicere · neq; te decora
N eq; tuis uirtutib; ea te expetere te exopib; sūmus mihi honoris
C rā mihiq; amantiire opitulatū atq; ea te facere facinora
Q ue istec etas fugere facta magis quā sectari solet ·
E āpudet me tibi insenecta obicere sollicitudinē · PER nouo
M odo tu homo amassi quidē te quicquā qđ faxis pudet
N ihil amas umbra es amantū magis quā amator pleusides
PLEUS H ancine etatē exercere me amoris grā? PER · qđ ais tu itane
T ibi ego uideor oppido acheronticus tam capularis tamine tibi
D iu uideor uita uiuere nā equidē haud sum natus
A nnos prēt quinquaginta et quattuor · clare oculis uideo ·
P ernix sū manib; sum pedes mobilis ·
PAL S i albi capillus hic uidet ne utiquā ibi ingenio senex · inest
I n hoc emistata sua sibi ingenua indoles · PER · pol id quidē
H ui oppido adolescentule immo hospes magis cū periculū
F acies magis nosces mea comitante merce te amantē · PLEVS ·
Q d op̄ nota noscere · PER · ut apud exemplū experiundi
H abeas negis foris · nā quipse amauit egre amantis ingeniū
I nspicit · et ego amāris aliquantū habeo humorisq; me etiā
I n corpore neq; dū exarui examoris pebus et uoluptarus
V el cauillator facetus uel conuiua cōmodus item ero

N eq; ego oblecutor sum altori inconuiuio
I ncōmoditate. abstinere me apud conuiuas quōmodo
C ōmeminit et meae orationis iustam parem p̱sequi
E t meā partem itidem taceret quom aliena ē oratio
M inimi sputatur screabat orsum itidem minimem vccidus
P ost ephesi sum natus n̄ enim inapulis n̄ suminimula
PA O. lepidum semi semne siquas memoratur tuis habet
A eq; equidē plane educt ū innutri catu uenerio
PE P lus dabo quā p̄dicabo exme uenustatis tibi
N eq; ego umquā alienū scortum subigito in c̄uiuium
N eq; preripio pulpamaent hium neque p̱uorto copulū
N eq; p̱ uinū umquā exmea exoritur discidiū inconuiuio
S iquisibi ē odiosus habeo domū sermonē segrego
V enerem amorā amonitatē que accubas exerceo
PA T u quidem edepol omnis moris aduenustate. uicet
C edo tris mihi hominis auri calco contramtum histis morib;
PL A t quidē. illuc aetatis qui sit n̄ inuenies alterum
L epidiorem at omnis res nec magis qd amicus amicos sint magis
PE T ute me ut fatear et faciā eē adulescente. moribus
I ta apud omnis conparebo tibi res bona factis frequens.
O pus ne erit tibi aduocato tris fura cundo ecce me .
O pus ne leni leniorē dicis quā mutū ē mare
L iquidius culusq; ero quam uentus ē faonius ..
V ael hilarissimus conuiuiū hinc indidam expromā tibi
V el primariū parasitū atq; obsonat. oram optumum
T um at saltitandū non cinaedus malacus equestat que ego ·

VIIII

Miles glosus

PA Q uid at illas artis optis si optio euenat tibi
PL H uius ꝑmeritis ut referat pariter possit gratia
T ibiq; quibus nunc me esse experio sum me sollicitudine
PE A t tibi tanto sumptui eē mihi molestus ... morus ē
N am in mala uxore atq; inimicos si quit sumat sumpt̄ est
I n bono hospite atq; amico quaestus est quod sumitur
E t quod in diuinis rebus sumas sumptus apienti lucro sit
D eū uirtute est ta se unde hospitio accipiem apud me ē comitas
E st bibe animo obsequere mecum atq; onerate hilarit̄ me
L ibera sunt aedis liber sum aut̄ ego me uiuolo libere
N am mihi deū uirtute dicā propter diuitias meas
L icuit uxorē dotatam genere summo ducere
S ed nolo mihi oblatratice m in aedis intro mittere
PA C ur non uis nam procreare liberos liberos lepidus sonius
PE H ercle uero liberum eē ite multo est lepidius
PA T u homo et alteri sapienter potis est consulere et tibi
N am bona uxor sua deductu sit situs quam gentium
PE V bi ea possi inueniri uerū ego ne eam ducam domum
Q uae mihi nunc quā hoc dicat e memi uirta nī unde tibi palliū
M alam cum et cilicium conficiatur tunicę quę mihi bernę bonę
N e algeas hac hie me hoc numquā uerbum ex uxore audias
V erū prius quā calli cantent quę me somno suscitet
D icat dat mihi uir calendis meam qui matrem uenerit
D a qui faciat condiat dan quod det quinquatribus
P recat apici conlectrici ariolę atq; aruspice
F lagitium est si nihil mitteturq; super ciliospicit

T um patricam clementer non pota est hinc quã munerẽ
I am pridẽ quia nihil abstulerit suscens et ceraria
T um obstrex expostulauit me cum parũ missum sibi
Q ui nutrici non missurus quicquam q· uerna salit
H aec atq· huius similias alia damna multa mulierum
M e uxore prohibent mihi quae huius similis sermonis eriant
PA D i tibi propitii sunt herdenam si ista semel amiseris
L ibertatẽ aut facile inte eundem rusum restitues uocum
PL A t illa laus est mag͞n͞o ingenere et endiuitis masumis
L iberos hominẽ educare generi monumentũ et sibi
PE Q uando habeo multos cognatos quid opus sit mihi liberis
PE N unc bene uiuo et fortunato atq· ut uolo atquã animo ut libet
M eam bonã ea morte cognatum dicam inter eos partum
L iaput me ederunt me curabunt uisant qd agã hic qd uelit
P riusquam lucerat sunt rogitat noctum somniũ caeperiã
E os p liberis habeo quã mittunt munera
S acrificant dent inde partem mihi maiorem quam sibi
A bducunt at exta me ad se prandium ad cenam uocat
I lle miser summum feretur minimum qui misit mihi
I lle inter se certant donis ego et mucum musito
B ona mea inhiant certatum nutricunt et munera
N imis bona ratione nimiumq· at te et tua multam uides
PA E t tibi sunt gemini et trigemini si te bene habes filii
P olosi habuisse satis cepis semis eriarum liberis
PE G ensere memori cecidisse ne ebrius aut dequo suspiam
M etuerẽ ne ibi de frigisse crura ad ceruices sibi

H uic homini dignum est diuitias esset diu uitam dare
Q ui ectrem seruat et quibene habet suisq; amicis uult
PL O lepidum caput ita media eaq; ætmat æquom fuit
D eos parauisset uno exemplo ne omnis uitam uiuerent
S icuti merti precium statuit prouirtute ut ueniat
Q ue inproba sipmercis uitio dominū precio pauper erit
I tidem diuos dispdisset uitam humanam æquom fuit
Q ui lepide ingenuatus esset uitā longinquā darent
Q uin probi est scaeles hisus adhimerant animā cito
S i hoc parauisset hominis esset minus multi mali
E t minus audacter scelesta faceret facta et postea
Q ui hominis probi essent essetus anno ꝑ nauilior
PE Q uid eorum concilia culpe stultus insictusq; sit
Q uid quae eos uitupere nuntiam isti rebus desisti decet
N unc uolo in obsonare edum hospaes tuam te exuirtute et meā
M eae demi accipiam benigne lepide et lepide uictibus
PL N ihil me penitet iam quanto sumptum fuerim tibi
N am hoc pis nullus tam inimici hospitium deuorti potest
Q uin ubi triduum continuum fuerit iam odiosus sit
V erum ubi dies decem continuos ite asto dorum illas
T am et si dominus non uitus sit patitur serui murmurat
PE S eruienti seruitute ego miser uos introuxi mihi
h ospes nonqui mihi inpararent quibus aego aessae obnoxius
S ullius egressi mihi incit quo duo lupis me horem remigiorē gero
T amen id quod odio sae faci bundum si cum malum atq; ingratus
N unc quod occepi obsonatum ꝑgam · PL · si certus tibi ·

C um modolum obsona nemo agnum suptũ hi quidũ ssata ẽ
PE Q uantu istanc orationẽ hinc ueterem atq· antiquã amoues
N am pletario sermone nunc quidem hospis utere
N amu solent quando accubuere ubi cena adpositast dicere
Q uid opus fuit hoc sumptu tanto nrã gratia
I nsaniuisti herdenam idem hoc hominib; sata erant decem
Q uod eorum caussa obsonatu si culpant & comedunt tamen
PA F it pol illut exemplũ ut docte & perspecte sapit
PE S et idem hominis numquã dicit quã quam atpositumst ãplũ
I ube illut demi tolle· hanc patinam remoue pnam nihil moror
A ufer illam offam portinam probus hinc concer frigidus
R emoue abi aufert neminem eorum hac atseuerare audias
S ed procellunt se & procumbunt dimidiaticlum appetunt
PA B onus bene ut malos descipsit mores· PE· haut centesima
P artẽ dixi atq; otium reis istit possum expromere
PA I gitur it quod agitur hic primum praeuerti decet
N unc hoc animum aduortite ambo mihi opus est opera tua
P eri plecto menetram ego inueni lepidem sy·cophantiam
Q ui at mutiletur miles q; caesariatus atq; uti
h uic amanti ac philocomasium hac et sitiamus copiam
V t hic eam abduc ita beatq· dare istanc rationẽ uolo
PA A t ego mihi anulum dari istunc tuum uolo· PE· quã atreusui ẽ
PA Q uando habebo igitur rationẽ mearũ fabricarum dabo
PE V tere accipe· PL accipe a me rusum rationẽ doli
Q uam institui· PL· perpurgatis ambo dam tibi oparã auribus
E rus meus ita magnus moeccus mulierum ẽ ut neminem

miles glosus

F uisse atq; neq; futurum credo PL credo ego istunc idem
PA I taque alexandri prestare predicat forma suam
S e peumbunt in mensam dimidiati petunt
I taq· omnis e ultro sectari ne p heso memorat mulieres
E depol qui te de isto multi cupiunt non mentier
S ed ego ita esse ut dicis teneo pulcre p(er) ro inpalestrio
Q uã potis tam uerba confer maxime ad conpendium
PA E t quam tu potis reperire forma lepida mulierem
C ui fatiarum corpusq; sit plenum et doli
PF I ngenuum ne hanc libertinam · PA atq· istuc faciom dũmodo
E am tibi diesq; sit quae sit uos aquae alat corpus corpore
C uiq; sapiat pectus iam cor non potest quod nulla habet
PF L autam uisan quae nondum sit lautã PA· sic consuodam
Q uam lepidissimam potis quã quem adulescentem maxime
PF H abeo haec illam meam dientame letricem adulescentulam
S ed qui te ausus est PA· ut ad te eam iam deducas domum
I taq· eam huc ornatam adducas matronarum modo
C apite compto crinis uittasq; habeat at simul etq; se
T am esse uxorem tuã ita precipiendum est PL erroquã insistias uiã
PA A t scietis fer hecq· ancilla est illi PF est primicata
PA E a quoq opus est ita precipio mulieri atq; ancillule
V t simul et se tuam ẽẽ uxorem et deperire huc militem
Q uasi huc anulum famese ancille dederit ea porro mihi
Militi ut darem quasi que ego rei sim interpres PF audio
PA N eme surdum uerberat uit si audis ego recte meis
D abo tua mihi uxorem dicam delatum & datum·

Ut sese aut eum conciliare ille eius modi est cupiet miserque nisi
A adulterio studiosus rei nulli alia ē improbus. PER. non potui reperire
S i ipsi soli quaerendas dares lepidiores duas ad hanc rem quam ego.
H abe animum bonum. PAL. ergo adcuras et properas opus est nunc tu
A usculta mi pleusides. PL. tibi sum obediens hoc facto
PAL M iles domum ubi advenerit memineris ne philocomasium nomines.
PLEU Q uam nominem. PAL. diceam. Pleus. nempe eandem quae dudum
C onstituta est. PAL. pax abis. Pleus. meminero. sed qui meminisse
I d refert ego te tamen PAL. ego enim dicam tum quando usus
P oscit interea tace. ut cum etiam hic agit actutum partis defendas
T uas. PL. ego ego introigitur. PAL. et praecepta sobrie ut cures facte.

3 sc. 2

PAL Q uantas res turbo quantas moveo machinas. eripiam ego
H odie concubinam militi. si centuriati bene sunt manipulares mei.
S ed illum vocabo heus sceledre nisi negotium progredere ante aedis
LUCR T e voco palestrio. LUCRIO. non opera est sceledro. PAL. quid iam.
S orbet dormiens. PAL. quid sorbet. LUCR. illud stertit volui
D icere. sed quia consimile ē quod stertas quasi sorbeas.
PAL F ho an dormit sceledrus intus. LUCR. non naso quidem
N am eo magnum clamat tetigit calicem clanculum
D omi sitamarcdimi nam āphoram cellararius PAL.
E ho tu sceleste qui illi suppromus eho LUCR. quid vis.
PAL Q uid libitum est illi ē dormiscere. LUCR. oculis opinor PAL. non te
I stuc rogito scelus. LUCR. procede huc periisti iam nisi verum
S cio. prompsisti tu illi vinum. LUCR. non prompsi. negas.
N ego hercle vero nam ille me vetuit dicere. neque equidem
feminas octo expromisi in hirtum

N eq; ille hic calidum exiurt inprandium
PA N eque tibi iusti · P · di me perdant sibiui
S ibere potuisti PA quid iam · P quia enim obsorbui
N am nimis cale uitam bure uat gutturem
A liebri sunt alia potest campota itam · bono subpromo cellã creditã
Tu hercle diẽ faceres sit tibi eẽt credita q̃m emulari n̄ lic& nẽ inuides ·
F hoanũ quã ꝑmisit ante hac responde scelus · atq; ut tu scire possis dico tibi ·
S i palsa dicis uotio excruciaber& · ita vero ut tu ipse me dixisse delices ·
P ost fagina ego eicia cellaria ut tibi si propius alium supromis paris
PA N on edepol faciã agere loquere audacter mihi
N umquam edepol uidi promere uerum hoc erat
M ihi imperauat ego promebam postea
PA H ic illi celebro capites istebas cadi ·
N on hercle tam istoc ualide cassauat cadi
S ed in cella erit paulum nimis loculi lubrici
I bi erat ui libris aulis hic ppt̄ cados ea sepe deciens c̄pleuit die
E ea plenã atq; inanem fieri plenã aruma ubi baccabatur aura cassabat cadi ·
PA A bi ab lintro iam uos in cella uinaria
B acchanal facitis iam hercle ego erum ad ducata fore
P P eru excruciauit me erus domum si uenerit
Q uom haec facta sciuit quia sibi non dixerit
F ugiam hercle aliquo atq; hoc in die extollat malum
N e dixeritis opsecro huc uostra fidem
PA Q uo tu agis P missus sum alio ian huc reuenero
PA Q uis misit P philocomasium PA abi actutũ redi
Q uesso tamen tu meam partem infortunium

S idiuidetur me absente accipito tamen
PA M odo intellexi qua rem mulier gesserit
Q uia sceledrus dormit huc sub custodem suum
F oris ablegauit dum abse huc transire placet
S ed peri plec..o menus quam ei mandaui mulierem
N imis lepida forma ducit di herde hanc rem auuiuat
Q uam digne ornata incedit aut meretricie
L epide hoc succedit sub manus negotium
P eriplecto menus milphidippa acro te lantum palest·

em omnem ac rete le tibi ut tum tibiq; una milphidippa
D omi demonstraui inordine hac fabricā fallaciasq;
M inus si tenetis denuo uolo percipiati sup lane
S atis si intellegitis aliut est quid potius fabulemur
S stultitia que insapientiā falsta haesit
M ei re inopus alienum aut tibi mea operā pollicitari
S ieam opifici nam nesciat aut mala esse aut fraudulenta
PA - A ut meliust monerier meretricem commoneri
Q uam sane magni referat nihil clam est quin ego in sustro
P ostquam adbibere auris meae et tuam morā orationis
T ibi dixi miles quę mat modum potisse de as darei
PE A t nemo solus satis sapit nam ego multos sepe uidi
R egionem fugere consilii prius quā reperta habere
A S i quid faciendū est mulieri male atq; malitiose
E a sibi inmortalis memoria st meminisse et sempiterna
S in bene aut quid aut fideliter faciundum sie ad eueniunt

O bliuiose exemplo ut fiant meminisse nequeunt
PE E rgo istuc metu quo ueniit uobis faciendum utrumque
N am ut proderit mihi militia male quod facietis ambae
A D um nescientis quid bonum faciemus ne formida
PE M ala nulla mer est A ne pauet peioribus conuenuit
PE I ta uos decet consequimini A uesso ego illis obuiam ire
V enerest aluom gaudeo lepide hercle ornatus incedit
B ene opportuneque obuiam es plestridem tibi at fuit
Q uas ne iussisti adducere et aequo ornatu A eumoste resio
P alestrio acrote leuticum salutat A qui sic ambo est
Q uitam pronotam mimat notam PE e hic noster arcitectus est
A S alue arcitecte PA Salua sissi & dic mihi hec quit hic te
O nerauit praeceptis PE probe meditatam utramque duco
PA A udire cupio quem admodum nequit peccetis paueuo
PE A t tua praecepta demeo nihil his nouomat posiu
A N empe ludificari militem tuum erumuis PA ex locuta est
L epide & sapienter commode & facite res parate
PA A tque huius uxorem tu uolo adsimulari fiat
PA Q uasi militi animum adiens simulare simulare sic futurum est
Q uasi quae aeres a est per me interpetem & tuam ancilla ceretur
A B onus uatis poteris esse numqui sunt futura dicis
PA Q uasi que anulum hunc ancillam tuam abs te detulerit ame
Q ue ego militi darem tuis uerbis A uera dicis
PA Q uid istis nunc memoratis opus est que commeminere A melius est
N am mi patrone hoc cognato ubi plus est architectus
S ene linuatam si semel carinam conlocauit

F· acile eẽ nauem facere ubi fundamenta cõstructa st
N unc hic carina satis pfundata bene & statuta st
A t sunt fabri archi tectique ate amea ut inperiti
S i non nos materarius remoratur quod opus qui det
N oui indolem nostri ingenii cito erit parata nauis
PA N empe tu nouisti militem meum erum A rogare mirus
P opuli odium quin tu nouerit magnu dicuit cincinnatum
M oechum unguentatũ PA num illa et aenam nouit A nũquã uidit
Q ui nouerit me quis ego sim PA nimis lepide fabulare
E o potiuerim lepidius pol fieri A potine ut hominem
M ihi des quiescas cetera nil ludificata lepide
E ro culpam omnẽ inme inponito PA age igitur introabite
I nsistite hoc negotium sapienter alia cura
PA A ge peri plectomenae as nuntiam due intro ego m ad forum illum
C onueniam atque illi hunc anulum dabo atque em pdicabo
A tuia uxore mihi datum eẽt eam quam illum deperire
H aoit nos quam extemplo a foro ueniemus mittito
Q uasi danclum admissa sit PE faciemus alia cura
PA V os modo curate ego illum probe iam oneratum hunc acebo
PA B ene ambula bene rem gerat ego nec hoc si efficiam plane
V t concubina militis meus hospis habeat hodie
A tq; hinc athenas habeat hodie hunc dolum dolamus
Q uit tibi ego mita muneris A date ne absi mulier operam
PE L epidi sum et consuetae A confido eam futurum
U bi facta erit conlatio nostrarum militiarum
A ut uereor ne nos subdola pfidia peruincamur

PE H abemus ergo intro haec uti meditemur cogitate
N equīd ubi miles uenerit ~~ut~~ titubetur A tu morare
PE V t accurrate & commode huc quod agendūst ex sequamur

PV olupest quod agas sitt procedit lepide at sententia
N am ego hodi ad seleucū regem misi parasitum meum
V t latrones quos conduxi hinc at seleucum ducere
Q uae eius regnum tutarentur mihi dum fieret otium
PA Q uin tu tuam rem cura potius quam seleuticaq; tibi
C ondicio noua & luculenta fertur ꝑme int̄ praetem
PV I mmo omnis res posterioris pono atq; operam do tibi
L oquere auris meas ꝑfecto dido indicionē tuam
PA C ircum spicito cum nequis nostro hic auceps sermonist
PA N am hoc negotii dandestino ut agere mandat mihi
PY N emo at est hunc arra bonem moris primum accepi ame
Q uid hic unde ē PV a luculenta atq festiua femina
Q uae te amatum que expetissæ pulcrā pulcritudinem
E is nunc mihi anulum atte ancilla porro ut deferret dedit
Q uid ea ingenua ac festuca facta seruare liberast
PA V aegome ut abste ab libertina ēē audere internuntius
Q uin genus satis responsaret neq; asq; cupit uti
A N upta nistan uida PV et nupta & uidua PV quid pacto potis
V idua & nupta ēē adem PA qui adulenscens nupta sicū sene
PV E uge PA lepida & liberali forma st PV caue mendacium
PA A t tuā formam illa una dignast PV hercle pulcrū praedicas

S edquis ea est PA senis huius uxor perplecto mensi Py proximo
PA E adem ornat te atq; ab illo cupit abire odit senem
N unc te orare atq; obsecrare iussit ut eam capiam
S ibi potestatē quā facias Py cupio hercle equidem si illa uult
PA Q uae cupit Py quid illa faciemus concubinam quando misi
PA Q uin tu illam iube abs te abire quo lubet sicut soror
E ius gemina nam uenit ephesum mater acceret sunt que eā
Py E ontu aduenit ephesum mater ae eius PA aiunt qui sciunt
Py H ercle occasionē lepidam ut mulierem excludam foras
PA I mmo uin tu lepide facere Py loquere et consilium cedo
U in tu actutū illam amouere et te ut habeat pgrām
Py C upio tum PA te hoc facere oportet tibi diuitiarum affatim est
I ube sibi aurum atq; ornamenta que illi instruxti mulieri
D ono habere auferre abs te quod lubeat sibi
Py P lacet ut dicis sed ne istam amittam et hec mutet fidem
V ide modo PA uah delicatus que te tanquā oculos amet
Py U erius me amat PA ast tace aperiunt foris concede huc clanculū
H ec celox illius est que hic egreditur foras
Q ue anulum istunc attulit que tibi dedit Py edepol hec quidē
B ellula est PA pithecium hec est pre illa et spinturnicium
V identū illā oculis ut naturā facere atq; aucupium aurib;

σ z:

MILPHIDIPPA Iam est ante edis circus ubi sunt ludificandi mihi
D issimulabo hos quasi non uideam neq; esse hic etiā dum sciā

PYRG· T ace subauscultemus et quide me fiat mentio
MILPH N umquis nam hic ppe adest qui rem alienā potius curet quā suā
Q ui aucupet me quitaquā quidē uesperi uiuat suo
E os nunc homines metuo mihi ne obsint neue obstet uspiā
D omus ibit ac dū huc transiuit atq; h. .ius cupiens corporis est
Q ue amat hunc hominē nimium lepidum et nimia pulchritudine
M ilitē pyrgopolinicē· PYRG· satin haec quoq; me deperit
M eam laudat speciem edepol huius sermonis haut cinerē quaeritat·
PAL Q uo argumento quia enim loquitur laute et minime sordide
Q uid ad ista haec de te loquitur nihil attrectat sordide
T u autē illa ipsa est nimium lepida nimisq; nitida femina
PYRG h ercle uero iam adlubescit primulum palestrio PAL·
P rius nequam illam oculis sunt· PYRG· uideo ut quod credo tibi
/PAL C um haec elocutam illam aut abserite subigit me ut
A mem hercle hanc quidem
N ihil tuam assis mihi haec desponsata st ubi si illa hodie nubserit
C go hanc continuo uxorē ducam· PY quid ergo hanc dubitas colloq;
PAL S equere hac me ergo· PY pedissequus tibi sum· MILPH utinā cui causa
F oras sum egressa conueniendi mihi potestas eueniat PAL·
F iet et tibi exoptatū obtinget bonū habe animum ne formida
H omo quidam est qui scit qđ queris ubi sit· MILPH· quem ego hic audiui
PAL S ocium tuorū conciliorum et participem consiliarium· MILPH·
T um pol ego idqđ celo haud celo· PAL immo etiam sed non celas
Q uo argumento insidos celas· ego sum tibi firme fidelis
MILPH C celo signum si harunc bacharu est· PAL· amat mulier quędā quendā
MILPH P ol istuc quidem multę· PAL· at non multę de digito donū mittunt
MILPH C num cognouin nē fecisti modo mihi ex pelluo patrem

soluet

S ed hic numquis adest. PAL uel adest uel non. MILPH cedo te mihi sole

PAL B reuem an longinquo sermone. MILPH tribus uerbis. PAL iam ad te redeo

PYRG Q uid ego hic astabo tantisper cum hac forma et factis si sic frustram

PAL P atere atque sta tibi ego hanc do operam. PYRG properando excrucior

PAL P ede tempum tu haec scis tractare soles hasce huiusmodi mercis

PYRG A ge age ut tibi maxime concinnus. PAL nullum est hoc stolidius saxum.

R edeo ad te quid me uoluisti. MILPH quo pacto hoc cilium apeli

V aelist fero ad te consilium. PAL quasi huc deperent. MILPH teneo istuc

PAL C onlaudato formam et faciem et uirtutis commemorato

MILPH A t eam rem habeo omnem faciem tibi ut eludum iam demonstraui.

PAL T u ceteri cura et contempla et de meis uenator uerbis. PYRG aliquam

M ihi partem hodie operae des denique iam tandem ades ilico. PAL assum

I mpera siquid uis. PYRG quid illa haec narrat tibi te lamentari

PAL A it illam miseram cruciari et lacrimantem se afflictare quia

T is egeat quia te careat ob eam rem huc ad te missa. PYRG

I ube adire. PAL at scin quid tu facias. facito fastidii plenum

Q uasi non lubeat me inclamato quia sic tam uulgo uulgem

PYRH M emini et praecepto parebo. PAL uoco ergo hanc quae te quaerit

PYRH A deat siquid uult. PAL siquid uis adi mulier. MILPH pulcher salue

PYRH M eum cognomentum commemorauit. di tibi dent quaecumque optes

MILPH T ecum aetatem exigere ut liceat. PYR nimium optas. MILPH non me dico

S ed eram meam quae te demeritur. PYRG multae aliae idem istuc cupiunt

Q uibus copia non est. MILPH ecastor haud mirum si te habes carum

H ominem tam pulchrum et praeclara uirtute et forma factis

h eus dignior fuit quisquam homo qui esset. PAL non hercle humanust ergo

N am uulturio plus humani credo est. PYR magnum me faciam

N unc illic me illic collaudat. PAL uidento ignauum ut sese inferat.
MILPH Q uin tu huic responde. PAL hec illic ē ab illa quam dudum PYRG
Q ua ab illarum: nam ita me occursant multe meminisse haut possū
MILPH A b illa que digitos despoliat suos & tuos digitos decorat.
N am hunc anulum ab tui cupienti hue detuli huic porro
PYRG Q uid nunc tibi uis mulier memora. MILPH ut q te cupit eam ne spernas
Q ue per tuam nunc uitā uiuit sit nec ne sit spes in te uno ē. PYRG
Q uid uult. MILPH te cōpellare & complecti & contrectare
N am nisi tu illi fers suppetias iam illa animum despondebit.
A ge mi achilles fiat qd te oro serua illam pulchrā pulchre
PAL F xprome benignum ex te ingenium in urbi cape occisor regum
PYRG P u hercle odiosas res quotiens hoc tibi uerbero ego interdixi
M eam ne sic uulgo pollicitere operam. PAL audin tu mulier
D ixi hoc tibi dudum & nūc dico nisi huic uerrunt fertur merces
N on hic suo seminio quemquam porculem impertiturust. MILPH.
D abit quantum ipsus sprecti poscet. PAL talentum philippum huic op. aurī.
M inus ab nemine accipiet. MILPH. eu ecastor nimis uilest tandē
PYRG N on mihi auaricia unquam innatast. satis habeo diuitiarum
P lus mihi auri mille est modiorū philippi PAL. preter tensaurus
T um argenti montes non massas habet ethna mons nē eque altos
MILPH E u ecastor hominē periurum. PAL ut ludo. MILPH. qd ego ui sublectos
PAL S cite. MILP. sed amabo mitte me actutum. PAL. quin tu huic responde s aliqd
A ut facturū aut nō facturum. quid illam miseram animi excrucias.
Q ue numquā male de te merita st. iubeam ipse exire huc ad nos
D ic mihi omīa que uis facturū facis nē ut facere equū
Q uod ipte uult eandem nuis. PYRG nō hoc insulsum hinc ingeniū

MILPHIDIPPA C umq; me oratricem hic spreuistis istiq; exorare iuste
Q uid est ut ludo. PAL. nequeo hercle quidem risu meo moderarier
MILPH A beam causam huc abste auorti. PYRG. non edepol tu scis mulier
Q uantum ego honorem nunc illi habeo. MILPH. scio et istuc illi dicam
PAL C ontra auro alii hanc uendere potuit operam. MILPH. pol istuc tibi credo
PAL M eri bellatores gignuntur quas hic pregnantis fecit
E t pueri annos octingentos uiuunt. PYRG. ue tibi nugator
Q ui mille annorum perpetuo uiuunt ab saeclo ad seclum
PAL E o minus dixi ne haec censeret me aduorsum se mentiri
MILPH P erii quot hic ipse annos uiuet cuius filii tamdiu uiuunt
PYRG P ostriduo natus sum ego mulier quam iuppiter ex ope natus est
PAL S i hic pridie fore quam ille est hic haberet regnum in celo
MILPH I am iam sat amabo est sinite abeam si possum uiua a uobis
PAL Q uin ergo abis quando responsum est. MILPH. ibo atque illam huc adducam
P ropter opera est mihi numquid uis. ne magis sim pulcher quam sum
I ta me mea forma habent sollicitum. PAL. quid hic nunc stas quin abis.
MILPH. A beo. PAL. atque adeo audin tu dicito docte et cordate ut cor ei saliat
P hilocomasio dic si est hic domum ut transeat hunc hic esse
MILPH H ic cum era est clam nostrum hunc sublegerunt sermonem. lepide factum est
I am ex sermone hoc gubernabunt doctius porro. PAL. rememorare
MILPH A beo neque te remoror neque te tango neque te taceo
PYRG I ube maturare illam exire huc iam istic rei praeuortemur

+ 3

PYRG Q uis mihi nunc est auctor ut faciam palestrio de concubina nam
N ullo pacto potest prius haec in aedis recipi quam illam amiserit
PAL Q uid me consultas quid agas. dixi equidem tibi quo id pacto
fieri possit clementissime

ml

A urū atq; uestem omnē muliebrem habeat sibi quae illi.
I nstruxisti sumat habeat auferat · dicasq; tempus maxumum ēē.
U teat domum · sororē geminam esse & matrē dicito quibus cum.
C omita recte deueniat domū · PYR · quid tu suas eas adēē?
PAL Q uia oculis meis uidi hic sororē ēē eius · PYRG · conuenit ne eā?
PAL C onuenit · PYRG · Ecquid fortis uisast · PAL omnia uis opinare.
PYR U bi matrē ēē aiebat soror? PAL cubare in naui lippam.
A tq; oculis turgidis nauclerus dixit qui illas aduexit mihi.
I s ad uos nauclerus hospitio diuortitur quidis ecqui fortis.
A bisis hic nam tu quidē adequas fuisti scitus emissarius.
Q ui consectare qua maris q; feminas · hoc age nē istuc.
Q uod das consilium mihi · PAL · tecū ~~mihi~~ illa uerba facere de ista re uolo.
N am cum illa sane congruus sermo tibi · qui potius cumtutte ades.
I ta quam rem tute agas · dicas uxorem tibi necessus ēē ducere.
C ognatos psuadere amicos cogere · PYR · itane tu censes?
PAL Q uid ego ni ita censeam? PYR · ibo igitur intro tu hic ante aedis
I nterim speculare ut ubi illaec pdeat me prouoces · PAL tu modo ·
I stuc cura quod agis · PYRG · curatū id quidem st · quin si uoluntate
N olet in extrudā foris · PAL istud caue faxis quin potius
P er gratiam boniā abeat abste · atq; illa haec quae dixi dato.
A urum ornamentaq; quae illi instruxisti ferat capio.
PYR H ercle credo te facile impetras fere · sed abi introndistare.
T ibi sum oboediens numquid quid uetur demutare aut utrū?
D ixi esse uob dudū huc mecum militem.
N unc ad me ut ueniat usust acroteleutium.
A ncillula eius aut pleusicles pro iuppiter satine ut commoditas
me usquequaq; adiuuat ·

H am quos uidere exoptabã me maxume· una exeuntes uideo hinc propxumo·
A cro teleutiũ milphidippa pleu sic palest·

equimini simul circum spicite nequis arsit arbiter·
H aeminem poluideo nisi hunc quẽ uolumus conuentũ est ete go uos·
Q uidagis nr̃ architecte ego nearchitectus uah quitest·
Q uienim non sum dignus praete utfigã palũ impariete̅·
h eia uero nimis facite nimis que fecunden malast·
U t lepide deruncinauit militem matet iam parum·
B ono animo est negotiũ omne iam succedit submanus·
V os modo porro ueoccepistis date operam atiuit abilem·
H am ipse miles concubinã intro habiit oratum suam·
A bse ut habeas cum sorore et matre athenas eu probe·
Q uin etiam aurum atq; ornamentam quae ipse instruxit mulier·
O mnia dat donos eut habeat ita ego consilium tum dedi·
F acile istuc quidẽ fcsi etilla uolt etille autem cupit·
H oncussis quom ex alto puteo sursum ad summũ descenderis·
M axumũ periculum in die esse ab summo ne rursum cadhas·
H unc hanc res apud summũ puteum geritur si prosenserit·
M iles nihil hac ferre potuit huius nunc cum maximi·
O pust dolis domi esset atcam rem uideo silue satis·
M ulieres stres quartus tutes quintus sego sextus senex·
Q uod aput nos fallaciarum sextum st certo s[illegible]·
O ppids quod uis uidetur posset expugnare dolis·
D ate modo operam ut nos atteti siquit uelles uenimus·
L epidis tacitis nunc hoc tibi ego impero prouinciam·

I npetrabis inperator quod ego potero quod uoles·
M ilitem lepide et facete laute ludificarier·
V olo uoluntate mecastor mihi imperas et scientur quē admodū
N empe ut at similē meam orē istius diferredictitemis·
Q uasiq; istius cauam amoris exhoc matrimonio·
A bierim cupiens istius omne ordinis nuptiarum·
N isi modo unum hoc asce esset aedis dicat dotalis tuas·
H inc senē abste abiesset postquam feceris diuortium·
N eille mox uereatur introire inalienam damnum·
B ene mones sedubi ille exierit intus istic teprocul
I ta uolo adsimulare p̄illius forma quasi spernas tuas·
Q uasique eius opulentitatem reuearis res simul·
F orma moenitatis illius faciem pulchritudinem·
C onlaudatos at inp̄ceptu sit teneos at inest sitibi·
M eum opus itadabo expolitum ut inp̄bare nonqueas·
S at habeo nunc tibi uisscisim quae inperabo nondiscitos·
Q uam extemplo hoc erit factum ubi intro haec abierit tibi tu ilico·
F acito utueniat ornatos huc nauclerio co·
C ausiae hanc habeas ferrugenes cultura aboculos lanea·
P alliolum habeas ferru geneum namisisco lost alassicus·
I t eomixtum in numero laeuo exfafillat obracchio·
P reacinctus aliqui adsimulato quasi gubernator sis·
A tq; apud hunc senē om̄a haec sunt namis piscator is habet·
Q ui ut ubi ero exornatus quin tu dicis quid facturus sim·
H uc uenito et matri sua e bis philocomasium accersito·
V t situ ipsia et hena se acterum at portuum cito·

A tque adiuuet ferri innauim siquid impono.
N isi eate soluturum esse nauim uentum operam dare.
S atis placet pictura perge ille exemplo nihil iam hortabitur.
U tcat uppere nescit matrimore. PL. multis modis sapis.
ACROT E go illi dicam utme adiutore quionus feram adportum roga.
I lle iubebit me ire cumilla adportum ego adeo ututsciat.
P rorsum athenas protinus abibo tecum. PL. atq; ubi illo ueneris.
T riduũ te seruire numquã te quinlibersissinam.
PAL A bicito atq; orare. PL. numquid aliud. PAL. haec utmemineris.
PL A beo. PAL. etuos abite hinc intro actutũ nã illũ hincsat scio.
H onexiturum esse intus. ACROT. scelestre apud nos imperiũ tuũ ẽ.
PAL A gite abscedite ergo. ecce autẽ commodũ aperitur foris.
H ilarius exit impetrauit inhiat quod nusquã est miser.

PYRG Q uod uolui utuolo impetraui p amicitiã et grãm aphrlocomasio
PAL Q uid iã tam meus fuisse dicam diu. PYR. nunquã ego quid.
T am sensi amari quã nunc abilla muliere. PAL quid iam?
PYRG V t cum multa uerba fecit utlenta materies fuit. uerum postremo.
I mpetrauit utuoluit dona uidere quaeuoluit queq postulauit.
Q uodq; dono dedi. PAL. etiam me quomodo ego uiuam sine te PYR.
A ge animo bono. etidẽ ago tetliberabo nam sipossett ullo modo.
I mpetrare nete abduceret operam dedi uerum oppressit.
PAL D eos spero teq; postremo tamen etsi istud mihi acerbiumst.
Q uia ero te carendum ẽ optimo saltẽ id uolupest.
C um ex uirtute formę uenit tibi mea opera sup hanc uicinã.
Q uã ego nẽ concilio mihi. PYR. qd opus uerbis liberatatẽ tibi
ego et diuitias dabo sum petras.

PAL R eddam imperatũ · PYR · actgestio · PAL · acmodico dice ·
M oderare animo nesis cupidus · sedeccam ipsam egreditur foris ·
M ilphidippa · acro teleucium · pyrgo polinices · palestrio ·

MILP ra eccũ presto militem · ACR · vbi ẽ · MILI · adleuã · ACR · uideo ·
A spicite limis oculis neille nosse uidere sentiat · PYR uideo ·
E depol nc nos tempus est malos peioris fieri · MILP · tuũ est ·
I ntium obsecro tute ipsum conuenisti · neparce uoci ut ·
A udiat cumipso polsum secuta placida ipse dumlibitũ ẽ mihi ·
O tiose meo arbitratu · utuolui · PYR · audin quaeloquitur ·
PAL A udio quã laeta est quia te adit · MILP · ofortunata mulieres ·
V tamari uideor · dignus est · ACRO · pmirum ecastor pdicaste ·
A udisse atq; orasse peptam aut pnuntium quasi regem ·
A diri eum aiunt · MILP · namq; edepol aix fuit copia adeundi atq; impetrandi ·
PAL V tumdy tus apud mulieres patiar quando ita ueri uult
ACR V enenerj pal habeo grãm tandemq; exoro exquẽso utciuis mihi ·
S it copia quẽ amo queq; expetesso benignusq; erga me fiet ·
Q uod cupiam negrauetur · MILP · spero ita futurum quanquã illũ ·
M ultę sibi expetessunt · ille illas spernit segregat hasce omis ·
E xtere te unã · ACROT · ergo istius metus me macerat · qd ille fastidiosus ·
H eoculi eius sententiã mutent ubi uiderit me atq; eius ·
E legantia meã excemplo speciem spernat · MILP · non faciet ·
B onũ animũ habe · uetipsa se contempnit · ACROT · metuo ·
N e pdicatio tua nunc meã formã exuperet · MILP · H ·
I stuc curaui utopinione illius pulcrior sis · ACROT · sipolme nolet ·
D ucere uxorẽ genua amplectar atq; obsecrabo · aliomodo ·

S mon quibo impetrabo consciscam letum uiuere sine illo scio me non posse.

PYRG P rohibendã mortẽ mulieri uideo · mulierẽ adibon? PAL minime

N am tute uelim feceris fite ultro l arguere · sine ultro ueniat quaeritet.

D esiderat expectet · si non pdere istã gloriam uis · quã habes caueris faxis.

N am nulli mortali scio obtigisse hoc nisi duob; tibi et phaoni lesbio

I am muuete ut amaret · ACRO · eo intro atcu illuc euocatum ·

F ores meam milphidippa? MILP · immo operiamur dũ exeat aliquis ·

ACROT D urare nequeo quin eo iã intro occlusae sunt foris effringam ·

MILPh S ana non ẽ · ACRO · simulauit unquã aut si parent sapientiam.

H ic habet ac formã · p amorẽ si quid fecero demẽti animo ignoscet ·

PAL U t quæso amore pdita ẽ misera · PYRG · mutuũ fit · PAL ·

T ace ne audiat · MILPh · quid astitisti obstupida cur non pultas.

ACROT Q uia non ẽ intus quẽ ego uolo · PAL qui scis? ACR · scio aedepol facio ·

N am odore nasum sentiat si intus sit · PYR · ariolatur · quia ·

M e amat ppt ea uenus fecit eam ut diuinaret · ACR · nescio ·

U bi hic ppe adẽ quem expeto uidere olet pfecto · PYR · naso pol

I am hec quidẽ plus uidet quã oculis · PAL · ceca orẽ ẽ · ACR · tene me obsecro ·

MILP C ur? ACR · ne cadã · MILP · quid ita? ACR · quia stare nequeo ·

I ta animus p oculos meos defit · MILPh · militẽ pol tu aspexisti ·

ACR I ta · MILP · non uideo ubi ẽ · ACROT · uideres pol si amares ·

MILP · N on edepol tu illũ magis amas quã ego me si p te liceat ·

PAL O mis pfecto mulieres te amant ut que q; aspexit ·

PYRG N escio tu me ex hoc audieris an non ne possũ ueneris ·

ACROT M ea milphidippa adi ob secro et congredere ut me ueretur ·

PAL I lla ad nos pgit · MILP · uos uolo · PYR · et nos te · MILP · ut iussisti ·

E rã meam eduxi foras · PYR · uideo · MILP · iube ergo adire ·

PYR I nduxi inanimũ neodorim itẽ italias quando orasti·
MYLP V erbũ hercle facere nonpotis siaccesserit, ppe adte·
D amte obtinuetur linguã oculi pciderunt·
PYR L euandũ morbum mulieri uideo · MILPh· uiden uterent atq; exanimat·
P ostquã te aspexit· PYR· uiri quoq; armati idẽ istuc faciunt·
I ube domum ire · MILPh· necumirere melius mulierẽ · PYR·
S ed quid uult me agere? MILPh· adse uteas tecũ uiuere uolt·
A tque aetatẽ exigere · PYR· egon illam eam quae nupta sit uirũ·
I ras me cuere hendast · MILPH· quin tua causa exigit uirum asseqm·
PYR· Q uid id facere potuit? MILP· quia aedis dotalis huius sunt · PYR· itane?
MILP· I ta pol · PYRG· iuuam domũ ire · ita ego illi ero MILP·
V ide ne sis inspectatione · ne illam animi excructes · PYR· non ero pfecto·
A bite · MILPh· abimus · PYR· sed quid ego uideo · PLAL· quid uides?
PYR N escio qui secum incedit · ornatu quidẽ thalassico uim ñ uolt ẽ pfecto·
PAL N aucleros hic quidẽ est · PYR· uidelicet accersit hac itã hic credo·
P LEVSICLES PALESTRIO SERVVS PYRGOPOLINICES·

PLEVS [?] lium alio pacto ppter amorem nescium fecisse multa·
N equiter uerear magis me amoris causa hoc ornatu incedere·
V erum cum multo multa admisse accepi inhonesta·
P ropẽ amorẽ atq; alienã abomis mitto iam ut occidi·
A chillis cuius passus ẽ · sed eccum pelestrionẽ stat cum milite·
O ratio illo mihi demutanda st mea · mulier pfecto nata st ex ipsa mora·
N am quae usalia quae mora st eque mora minor ea uidetur·
Q uasq; propẽ mulierem st hoc adeo fieri credo consuetudine·
N am ego hanc accerso philoco masium sed foris pultabo · heus
[L]ex quis hic est? PAL· adolescens quid est?

Q uid tu es· quid putas· PL· philocomasium quaerito·

A matre illius uenio si iturast eat· omnis morantur nauĩ cupimus absoluere·

PYR I am dudũ res parata st palestrio aurum ornamenta uestem·

P reciosum omne ut ferat dum adiutores tecũ ad nauim qui ferant·

O m̃a composita sunt quae donaui ut ferat· PAL· eo PL· queso hercle·

P ropera· PYR· non morabitur· quid istuc queso quid oculo factũ st tuo·

PL h abeo equidẽ hercle oculũ· PYR· at laeuum dico· PL· eloquar·

M oris causa hercle hoc ago oculo utor minus·

N am si abstinuissem amorẽ quem tanquã hoc uterer·

S ed nimis morantur me diu eccos exeunt·

S alestrio· philocomasium· pleusicles· pyrgopolinices

PAL · uid modi flendo queso hodie facies· PH· quid ego ne fleam··

U bi pulcherrume egi aetatem inde abeo PAL mum hominem tibi·

Q uia matre et sorore uenit· Ph· uideo· PAL audistin palestrio?

Q uid uis? quin tu iubes efferri omnia quae isti dedi·

P hilocomasiũ salue· ecu salue· materq; et soror·

S ibi salutẽ me iusserunt dicere· saluae sient·

O rant te iteant uentus operam dũ dat ut uallã explicet·

N am matri oculis ualerent· moechum censsent simul est·

I bo quanquã multa facio omni pietas sit eo charit sapis·

S i non mecum aetatẽ egissẽ hodie stulta uiuere·

I stuc crucior a uiro tali me· abalienarier·

N am tu quãuis potis es facere ut fluat facetis·

E t quia tecum eram propterea animum eram ferocior·

I am nobilitate uide omnia haec fle· nonqueo cum te video·

H abe bonum animum scio ego inquit doleat mihi.
PA N am nihil miror si libenter philocomasiu hic eras.
F ormã huius morem uirtus hic animum attinere hic tuum
Q uẽ ego seruus quando aspicio hunc lacrumum qui adiungitur
O bsecro licet complecti prius quam proficisco luc
PH O h mihi oculi omei animae obsecro te mulierem
N ae adfligatur quit istuc quepost qui abste abit animo malae.
F actum ẽ huic repente miserae cursit exintromatq; certo aquã.
PH H dilaquã moror quot malone interueneris.
PY Q ueso dum respicit capita interse nimis uexam hinc habet.
N on placet labram ablauellisset maut acemalum.
PL T emptabam spirarent annon aurẽ at nostam hoportuit.
PL S i magis uis amo mittam nolo. retineat flomiser.
PY E xite atq; haec ferte huc intus omniaq; isti dedi.
PA E tiã nunc salutate familiaris prius quam ero.
C onserui conseruaeq; omnis bene ualete et uiuite.
B ene queso inter uos dicatis et me absenti tamen.
PY A ge palestrio bono animo est heu neq; quin fleat.
Q uom abste abeam. PY. fere quo animo. PA. scio ego quit doleat mihi.
PH S et inquit hoc queris quod uideo lux salue.
PL I am resipisti. PH. obsecro quem amplexa sum.
h ominem perisum negro apud me PL ne time uoluptas mea.
PY Q uid istuc est negotii PA. animus hanc modo hic reliquerat.
M etuoq; ut timeo ne hoc tandẽ proalla fiat nimis.
PY. Q uid idẽ PA nos secundum ferri nunc per urbẽ haec omnia
N equis tibi hoc uitio uortat. PY mea non illorum dedi.

P arui ego illos facio agite ite cumdis beneuolentibus·
PA· Q ua ego hoc causā dico· Py· credo iamuale· Py· ettibene uale·
PA· I te cito iam ego adsequar uos cumego pauca eloqui
Q uamquā alios fideliores semp habuisti tibi·
Q uam me tamen tibi habeo magnam gr̄a rerum omnium·
E t si ita sententia esset tibi seruire maui·
M ulto quā alii libertus esse· Py· habeo bonum animū PA hactum·
C omuenit mihi inmentem uemoris mitandi sint·
M uliebris moris discendi obliuiscendi stratiosi·
Py· F ac sis frugiam nonpossum amisi omnē lubidinē·
Py· I seq; teillos nemorere· PA bene uale· Py· ettibene uale·
PA· Q uaeso ut memineris si forte liber fieri occeperit·
M ittā nuntium attene mede seras· Py· nonest meum·
PA· C ogitato dent idem tibi quā fidelis fuerim·
S i it facies tum demum scibis tibi quibonus sit quimalus·
Py· S cio et p spexi saepeuerum cumante hac hodie maxume·
PA S cies immo hodiem eorum factum faxo post dies magis·
Py· V ix reprimor quin te mare iubeam· PA· caue istuc feceris·
D icent te mendacem nec uerum esse fidele nulla esse te·
D icant seruorum preter me esse fidelem neminem·
N am si honeste censeat te facere posse suadeam·
V erum nonpotest caue faxis· Py· abi iam patiar quicquit est·
B ene uale igitur PA· i re melius ē tremue PA etiam nunc uale·
A nte hoc factum huc sum arbitratus semp seruū pessimum
E um fidele mihi esse inuenio cum ego et mecum cogito
S tulte fecit quihunc amisit ibo hinc intro nunciam·

A emores meos et sensit hinc. fontium fecerunt foris.

PUER eme moneatis meminit ego officium meum.

E go nam conveniam illum ubiubi est gentium.

I nbestigabo opere nonparto meae. PYR. mequerit illic ibo huic

P uero obviam. PUER. ehem tequaero uir lepidissime. cumulate

C ommoditate prter caeteros duo di quem curant. PYR. quid duo?

PUER M ars etuenus. PYR. facetum puerum. PUER. introte uteas obsecrat.

T e uult. tequerit teque expectans pectt amanti feropem.

Q uid stas quid introis. PYR. eo PUER. ipsus illic setiam impediuit.

I nplagas paratę insidiae sunt instatu stat senex utadoriatur.

M ecum quiforma sifortax quiomnis se amare credit quemq; aspexerit.

M ulieres eum oderunt quauiri: qua mulieres nunc intumultum.

I bo meus clamorem audio.

PER ucite istum sinonsequitur rapite sublime foras. facite mē.

T erram atq; caelum uesit discindite. PYR. obsecro hercle periplectomenete.

PER H equiquam hercle obsecras. uide utistic tibi sit acitus carno culter pbe.

Q uinam dudū gestit moecho hoc abdomen adimere. utfaciam.

Q uasi puero incollo pendeant crepundia. PYR. perii.

A ut etiam numero hocdicis iamne inhominem inuoco.

I mmo etiam pius uerertur fustibus. multum equidem.

PER C ur es ausus subigitare alienam uxorē impudens? PYR. itame.

I iam iamme ultro uentūst adme. PER. mentitur. fferi. PYR. mane dū narro.

PER Q uid cessatis? PYR. nonlicet mihi dicere PER dic oratus sum.

A dite amittere. qui rere ausus. em tibi.
O lei satis sum uerberatus obsecro quam mox ego.
U bi lupe et distendite hominem diuorsum et dispendite. PYR. obsecro.
H ercle te ut mea uerba audias prius quam secat. PER. loquere nondũ.
D onec factum est uiduam esse censui. itaq; ancilla conciliatrix.
D icebat mihi. PER. iura te non nociturum esse hominem de hac re.
N eminẽ quod tu hodie hic uerberatus aut quod uerberare site saluũ.
H inc mittamus uenerĩũ nepotulum. PYR. iuro p iouem et martem.
M e nociturum nemini qđ ego hic hodie uapulo sed mihi iure deque factũ arbitror.
E t si intestatus non habeo hinc bene agitur p noxia. PER. qđ si id ñ faxis.
PYR U t uiuam semp intestabilis. uerberetur etiam post tibi amitte.
D um censeo. PYR. di tibi bene faciant semp. cũ aduocatus bene mihi es.
E rgo des minã auri nob. PYR. quã obrem. salus testibus.
U t te hodie hinc amittamus uenerĩũ nepotulũ magis sapis.
D e tunica et clamide et macrane quid speres non feres uerberone.
E tiam animã amittis. PYR. mitis sum equidẽ fustib; PER obsecro.
U os solute istũ. PYR. grãm habeo tibi. PER. si post hac p̃hendero hic.
A rebo testibus. PYR. causam aut dico. PER eam' intro carios.
PYR S eruos meos eccos uideo. philocomasiũ iam pfecta ẽ dic mihi.
I am dudum. et mihi magis dicas si scias qđ ego scio nã illeq lanam.
O b oculũ habebat nauta non erat. PYR. quis erat igitur philocomasio amator.
Q ui tu scis. PYR. scio. nam postquã porta nihil cessarunt ilico osculari.
A tq; amplexari inter se. PYR. ue misero mihi. uerba mihi data ẽẽ uideo.
S celus uir palestrio is me hinc illexit fraude uire factum iudico.
S i sic alii moechi fuit minus hic moechorũ siet magis metuant minꝰ.
H as res studeant. eamus. at me plaudite. PLAUTI MILES GLORIOSUS EXPL.

issus mercatum absuo adolescens patre ·
F mit atq; apportat scita forma mulierem ·
R equirit quaesit post quam eam uidit senex ·
C onficit seruus emptam matri pedissequam ·
A mat senex · hanc se adsimulans uendere ·
T radit uicino · compuitat uxor sibi ·
O bduxe scortum tum charuium exfuga ·
R ecrahit sodalis postquam amicam inuenit ·

ercatum a se dum filium extrudit pater ·
I s peregre milis redimit ancillam hospitis ·
A more captus iteuehit nam exilit ·
P atir aduolat uisam ancillam deperit ·
C uiussit percunctatur seruus pedissequam ·
A b adolescente matri ẽptam ipsius ·
S enex sibi prospiciens ut amico suo ·
U enit ex natum orabat natus ut suo ·
H ic filium subdiderat uicini pater ·
U icinus pmercatur ancillam senex ·
I am domi dep̄hensam coniunx illius ·
U icini scortum insimulat pedat uirum ·
M ercator expers patria fugere destinat ·
P rohibere a sodale qui patrem illius ·
O rat eam suo patre nato uccederet · absente cũ lenone pfido.

CHARINUS uas res simul nc̄ agere decretumst mihi & argumentum.
E tmeos amoris eloquar. non ego idest facio ut alios in comediis.
V idi amoris facere qui aut noctu aut die aut soli aut lunae.
M iserias narrant suas quos pol ego credo humanis querimoniis
N on tanti facere quid uelint aut quid non uelint.
V ob narrabo potius meas nunc miserias. Grece haec uocatur.
E mporus philemonis. Eadē latine mercator mattici.
P ater ad mercatum hic me meus misit rhodus. Biennium iam.
F actum est postquam abii domo. Abii occepi amare forma eximia mulierē.
S ed eam ut sim implicitus f dicam si opera est auribus atq; aduortendā.
V t animū adē benignitas. Et hoc parū ēē more maiorū institi / solent
P me p conatus sum uossumq; inde exilio. Nā amorē haec cuncta uicia sectari
C ura egritudo nimiaq; elegantia. haec modo illūq; amat sed quēq; attingit.
M agno atq; solido multat infortunio. Nec pol pfecto quisquā sine grandi malo.
P rae quā res patitur studet elegantiae. Sed amori accedunt etiā haec quae diximus.
I nsomnia erumna error & terror & fuga Ineptia stultitiaq; adeo & temeritast.
I ncogitantia excors inmodestia. Petulantia & cupiditas mali uolentia.
I nhere etiā auiditas residia iniuria. Inopia cōtumelia et dispendium.
M ultiloquiū parum loquiū hoc ideo fit quia Quae nihil attingunt ad rē nec sunt usui.
T am amator pferri sepe aduorso tempore hoc pauciloquiū rursū idcirco pdico.
Q uia nullus unquā amator adeo callidus facundusq; in rē insit sua ut possit loqui.
N unc uos mihi irasci ob multi loquiū ndecet. Eodēq amorē ueri hac mihi legaū die.
I llue reitū certū i conata eloquar. Principio atq; anim' & ate exiit. phoebus
A tq; anim' studio amotus puerilist meū st amare ualide coepit hic
T mertricē ilico. Rex exultaū ad illā iā abibat patris.

L eno importunus dominꝰ eiꝰ mulieris. Ursū atque quae poterat rapiebat domū.
O biugare patē haec nostres & dies. Pfidiā iniustitiā lenonū exprimere.
L acerari ualide suā rem illius augerier. Sūmo haec clamore intēdā missa eloq̄.
A buere negitari adeo menatum suū. Condamnitare tota urbe & pdicere.
O mīs tenerem mitti tanti credere. Amorē multos illexit indispendiū.
I ntemperantē non modestum iniuriū. Trahere exurire me qd quirē abse domū.
R atione pessuma eaque ipsus optima. Omīs labores inuenisse pferis.
M ores; indi fund· ariac diedere. Coniugiū tot me annos iā sipasceret.
Q uod nisi luderet ne luberet iuuere. Sese extemplo exep he:bis postquā excesseris.
N onne ut ego mori neq; desidiae in otio. Operā dedisset neq; potestatem sibi.
F uisse adeo arte cohibitum esse apatre. Multo opere immundo rustico se exercitum.
H eq; nisi quinto anno quoq; positū uisere Urbē atq; extemplo inde ut spectauisset peplū.
R us rursū cōfestim exigit solitū apatre. Ibo multo pmū se familiarium.
L aborauisse cum haec patē sibi diceret. Tibi aras tibi occasis tibi sāris tibi eidē metas.
T ibi demiq; iste paria lgxtiā babos. Postquā recessit uita patrio corpore.
A grū se uendidisse atque apecunia. Nauī metretas quae trecentas tolleret
P arasse atq; eā semper suectatā undiq; Adeo dum quaestū haberet peperisse bona.
M eidē diceret sui et diceret me forem. Ego me ubi inuisū meo patri ēe intellego.
A tq; odio ēe me qd placere equū fuit. Amens amansq; ut animū offirmo meū.
D ico esse iturum me mercatum si uelit. Amorē missā facere me dū illi obsequar.
A git grās mihi atq; ingeniū allaudat meū. Sed mea pmissa nō neglexit psequi
E dificat nauī cerariā et merces emit. Parata naui imponit praeterea mihi.
T alentū argenti ipse sua abnumerat manu. Seruū una mittit qui olī puero paruulo.
M ihi pedagogus fuerat quasi uti mihi foret. Custos is se. confectis nauī soluimus.
R hodū uenimꝰ ubi quas merces uexeram Omīs ut uolui uendidi ex sententia.
L ucrū ingens facto praeter (quā) mihi mīs patē. Dedit aestimatas merces ita peculium.

C onficio grande sed dum in portu illi ambulo hospes me quidā agnouit ad caenā uocat.
V enio decumbo acceptus hilare atq; amplē. Discubitū noctu ut imus ecce ad me aduenit.
M ulier quā mulier alia nulla est pulchrior. Ea nocte mecū illa hospitis iussu fuit.
V os met uidete quā mihi ualde placuerit. Postridie hospitē adeo oro ut eā dat mihi.
D ico eius pro meritis gratum me et munē fore. Quid uerbis opus ē mihi atq; aduexi heri.
E ā me aduexisse nolo rescis cat patē. Modo tam reliqui ad portū in naui et seruulū.
S ed quod currentem seruū a portu conspicor Quē naui abire uetui timeo quid sit.
A CHANTIO CHARINUS.

ACHANTIO Ex summis opib; uirib; q; usque experire nitere erus ut minor opera tua.
S eruet agendū achantio. abige abs te lassitudinē caue pigriciae p̄uerteris.
S imul enicat spiritus uix suffero hercle anhelitum. simul autem
P lenissime eas qui aduersum eunt aspellito detrude deturba in uiā.
H aec disciplina hic pessima ē currenti properanti haud quisquam.
D ignum habet decedere. ita tres simul res agende sunt quando unā occeperis.
E t currendum et pugnandū et autē iurgandum est in uia
CHARINUS Q uid illuc est quod ille tam expedite exquirit cursuram sibi.
C ura est negoti quid sit aut quid nuntiet. ACH. nugas ago.
Q uam restito tā maxime res in perictlo uortitur. CH. mali nescio.
Q uid nuntiat. ACH. genua hunc cursorē deserunt. perii seditionem.
F acit lien occupat p̄cordia perii animā nequeo uertere nimis.
N ihil tibi censiem. CH. at tu edepol sume tibi laciniā atq; absterge
S udorē tibi. ACH. nunquā edepol omnes balineae mihi hanc lassitudinē.
E ximent. domi in anforis dicā ēē erum charinum. CH. ego animi pendeo.
Q uid illuc sit negoti lubet scire me ex hoc me ut certus sim. certus.
ACH. A t etiā asisto at etiā cesso. foribus facere his cassulas apertae aliquis.

V bi charinus erus· domin est an foris· num quisquā adire ad ostiū
D ignū arbitratᷓ· CH· ecce me acharistio quē queris· ach· nusquā st
D isciplina ignauior· CH· quę te malę res agitant· Ach· multę ere te
A tq; me· CH· quid est negoti· Ach· perimus·
CH P rincipium inimicis dato
Ach A t tibi sortito id obtigit
CH L oquere id negoti quicquid ē· ACH· placide uolo adquiescere
T ua causa rupi ramites iā dudū sputo sanguinē· CH· resinam
E x melle egyptiā uorato saluū feceris· ACH· at edepol tu calidā picem
B ibito ęgritudo abscesserit· CH· hominē iracundiorē quā te noui
N eminē· Ach· at ego male dicentiorē quā te noui neminem
CH S in saluti qđ tibi ēē censeo id consuadeo· Ach· apage istiusmodi
S alutē cruciatu quę aduenit· CH· dic mihi an boni quid usquā st
Q uod quisquā uti possit sine malo omni· aut ne laborē capias cū illo uti uoles·
Ach N escio ego istęc philosophari numquā didici neq; scio· Ego bonū malū
Q uo accidit mihi dari haud desidero· CH· cedo tuā mihi dextram
A gendum acharistio· Ach· hem dabitᷓ· tene· CH· uirtute mihi obsē
S equentē· anne uis· Ach· opera lic& experiri q̇ merui pi causa currendo tua·
V t quę scirē scire actutum tibi licer&· CH· liberū caput t faciā paucos mensis
Ach P alpo peutis· CH· egon ausim tibi usquā quicquam facinus falsū ploqui·
Q uin iā priusquā sum elocutus scisse mentiri uolo· Ach· Ach lassitudinē
H ercle uerba tua mihi addunt· enicas· sicine mihi obsequens es·
CH Q uid uis faciam· Ach· tun· id qđ uolo· CH· quid est igitᷓ qđ uis· Ach· dicam
CH D ice· Ach· at enim placide uolo· CH· dormientis spectatores metuis
N e ex somno excites· ACh· uę tibi· Ach· tibi equidē a portu apporto hoc
CH Q uid fers dic mihi· ACH· uim meū cruciatū curā iurgiūq; atq; in opiā

838 v

CH P ertu quidē thesaurum hunc m̄ apportauisti mali·nullus sum

ACH I immo es· CH· scio iā miserum dices· ACH· tu dixti ego taceo· ch· quid istuc ē mali?

ACH N erogites maximū infortuniū ē· CH· obsecro dissolue iā me nimis diu animi

P endeo· Ach· placide multa exquirere etiā prius uolo quā uapulem

Ch H ercule uero uapulabis nisi iā loquere aut hinc abis· Ach· hoc sis uide

U t palpator nullus est quando occepit blandior· ch· obsecro hercule oroq;

U t istuc quid sit actutum indices· quando quidē mihi supplicandū seruulo uideo meo

Ach T andē indignus uideor· CH· immo dignus· Ach· eqdē credidi· CH· obsecro

N um nauis periit? ACH· salua st nauis ne time· ch· quid alia armamenta

ACH S alua & sana sunt· CH· qūin tu expedis quid sit qd me p urbem currens

Q uerebas modo· Ach· tu quidē ex ore orationē mihi eripis· Ch· taceo

Ach T ace· credo si quid boni· adte nunciem instes acriter· qui nunc

C um malum audiendū st flagitas me ut eloquar· ch· obsecro hercle te

I stuc uti tu mihi malū facias palā· ACH· eloquar quando quidē me oras

T uus pater· ch· quid meus pater? Ach· tuā amicā· CH· quid eam?

Ach V idit· CH· uidit? ue misero mihi· hoc qd te interrogo responde mihi·

ACH Q uin tu si quid uis roga· CH· qui potuit uidere? Ach· oculis

CH Q uo pacto? Ach· hiantib; CH· i· hinc dierectus· nugare in re

C apitali mea· Ach· qui malū ego nugor· si tibi qd me rogas respondeo·

CH C erte nu uidit? Ach· tā hercle certe quā ego te aut tu me uides·

CH U bi eam uidit? Ach· intus intra nauim ut prope astitit· & cum

E a confabulatus est· CH· perdidisti me pater· eho tu eho tu

Q uin cauisti ne ut eam uideret uerbero? quin scelestie abstrudebas

N e eam conspiceret pater· ACH· quia negociosi erant nos nris negociis

A rmamentis coplicandis & componendis studuimus· dum hec

A guntur lembo aduehitur tuus pater pauxillulo

Neq; quisquã hominem conspicatust donec innaui super

CH Nequiquam mare subter fugi seuis tempestatibus

Equidẽ me iam censebam ẽẽ interra atq; intuto loco

Uerum uideo me adsaxa ferri seuis fluctibus

Loquere porro quid sit actutum · Ach · postquã aspexit mulierẽ ·

Rogitare occepit cuius ẽẽt · CH · quid respondit · ACH · ilico

Oocurri atq; interpello matri te ancillã tuę emisse illam ·

CH Uisum tibi credere id? Ach · &iã rogas? sed scelestus subigitare occepit ·

CH Illãne obsecro? ACH · mirum quin me subigitaret · CH · edepol cor

Meum miserũ qđ guttatim contabescit quasi inaquã indideris salem

Perii · Ach · hem istuc unũ uerbũ dixisti uerissimũ · stultitia istec est ·

CH Quid faciã? credo ñ credet pater · si illã matri meę emisse dicã post aũt

Mihi scelus uidetur me parenti ꝓloqui mendatiũ · neq; ille credet

Neq; credibile ẽ forma eximia mulierẽ eã me emisse ancillã matri

Ach Non taces stultissime · credet hercle · ñã credebat iã mihi · CH · metuo

Miser · ne patrẽ prehendat ut sit gesta res suspitio · hoc qđ te rogo

Responde · Ach · queso quid rogas? CH · num ẽẽ amicã suspicari uisus ẽ?

Ach Non · sed credebat · CH · ue mihi misero nullus sum · sed quid ego hic

Inlamentando pereo · ad nauim moneo · sequere · ACH · sustacibis

Commodũ obuiã uenies patri · postea aspicit te timidũ ẽẽ atq;

Exanimatũ · ilico retinebit · rogitabit · unde illã emeris · quanti emeris

Timidum temptabit te · CH · hac ibo potius · iam censes patrẽ abisse

Aportu? Ach · quin ego hac ꝑcucurri grã ne te opprimerę &

Imprudentẽ atq; eiectaret · CH · optime ·

DEMIPHO SENEX

DEMIPHO Miris modis diludos faciunt hominib; mirisq; exemplis somnia

I nsomnis donant. uelut ego nocte hac q̄ p̄terit; p̄xuma insomnis
I nsomnus egi satis & fui homo exercitus. mercari uisus mihi s̄ formosā
C apram. ei ne noceret quam domi ante habui caprā neu discordarent
N isi ambę in uno essent loco. posterius quā mercatus fuerā uisus sū
I n custodiā simię concredere. ea simia adeo post haud multo
A d me uenit. male mihi p̄catur. & facit conuiciū ait sese illius
O pera atq; aduentu caprę. flagiciū & dapnū fecisse haud mediocrē.
D icit caprā quā dederā seruandā sibi. suę uxoris dote ambedisse
O ppido. mihi illud uideri mirū. ut una illęc capra uxoris
S imię dotē ambederit. instare factū simia. atq; hoc deniq;
R espondet. ni properem illā ab sese abducere ad me domū intro ad uxorē
D ucturū meū. ast n̄ habere cui commendarē capram. atque
O ppido hercle bene uelle illi uisus sum. q̄d agis. q̄d facerem cura
C ruciabar miser. interea ad me hedus uis aggreditur. infit mihi
P redicare sese a simia caprā abduxisse. & coepit irridere me.
E go enim lugere atq; illā abductā conqueri. hoc quā ad rē credā
P ertinere somniū. nequeo inuenire. nisi caprā illā suspicor iā me
I nuenisse. quę sit aut quid uoluerit. ad portum hinc abii mane
C um lucesemul. postquā hic id q̄d uolui transegi atq; ego conspicor
N auim ex rhodo qua ē heri aduectus filius. c̄ libitū ē illuc m̄ nescio q̄ uisere.
A scendi in lembū atq; ad nauim aduehor. atq; ego illic aspicio forma
E xumia mulierē. filius quā aduexit meus matri ancillā suę
insanire [illegible] Q uā ego postquā aspexi. n̄ ita amo ut sani solent hominēs. sed eodē pacto
U t insani solent. amaui hercle eādē ego olim in adolescentiā. uerū
A d hoc exemplū nūquā ut n̄c insanio. unū q̄dē hercle iā scio periisse me.
V os m& uidete ceterū quanti sim n̄c hoc p̄fecto sic ē. hęc illa ē capra

S ed simia illa atq; hedus timeo qd uelint· sed c̄t cesc̄a incinū eccū exit foras

DEMIPHO SENES ·II· LISIMACHVS· LORARIVS DV

LYS P rofecto ego illunc ircum castrari uolo· rur nob exhib& negociū
N ec omen illuc mihi nec auspiciū plac&· quasi hircū metuo ne vxor me
C astret mea· atq; illius hec nē simile partis ferat· LYS· tu hinc adullā·
A tq; istos rastros uilico pisto ipsi facito coram ut tradas in manum
V xori facito ut ueniat, ies negociū· mihi ēē in urbe neme expect& nā mihi
T ris hodie litis iudicandas dicito· fi& hoc memento dicere· LOR· nunq dā plurs·
LYS T antū est· DEM· Lysimache salue· LYS· euge demipho salue· o quid agis·
Q uid fit· DEM· qd miserrum· LYS· di melius faxint· DEM· di hoc quidē faciant·
LYS Q uid est· DEM· dicā si uideā tibi ēē operā aut ocium· LYS· quandam
N egociū est si quid uis demipho n̄ sum occupatus unq̄uā amico operā dare
DEM B enignitatē tuā mihi experto p̄dicas· quid tibi ego etatis uideor·
LYS A cheruntitus· senex· uetus· decrepitus· DEM· puorse uides· puer sum
L ysimache septuensis· LYS· sanū es qui puerū te ēē dicas·
Dem V era p̄dico· LYS· m̄· hercle in mentē uenit quid tu diceres
S enex cū extemplo ē· iā nec sentit· nec sapit· aiunt solere eum
R ursum repuerascere· DEM· immo bis tanto ualeo quā ualui p̄us
LYS B ene ercle factū & gaudeo· Dem· immo scias oculis quoq; & iā plus iā
V ideo quā prius· LYS· quā bene ē· DEM· mala re dico· LYS· iā istuc n̄ bonū ē
Dem S ed ausim ne ego tibi eloqui si quid uelim· LYS· audacter· Dem· animū
A duorte· LYS· hodie ire in ludū occepi literarū lysimache· ternas fi& sedulo· Dem
S cio iā· LYS· quid ternas· DEM· amo· LYS· tun capite cano amas
S enex nequissime· Dem· si canū seu istuc rutilū siue atrū ẽ· amo
LYS L udificas n̄c tu me hic opinor demipho· Dem· decide collū si falsum (āputa)

Factu loquar

90v

V el ut si as me amare · cape cultrū · seca digitū · uel aurē · t nasū ·
V el labrū · si mouero me seu secari sensero ·
L ysimache auctor sum ut me amando enices · LYS · si nūquā uidisti
P ictū amatorē · hem · illic ē · nā meo quidē animo uetulus · decrepit ·
S enex · tantidē est · q̄ si sit signū pictū in pariete · DEM · nō tu me
C redo castigare cogitas · LYS · ego nē · DEM · nihil ē iam q̄d tu mihi
S uscenseas · fecere tale ante alii spectati uiri · humanū amare est
H umanū aut̄ ignoscere ē · nescis neobiurga · hoc non uoluntas
M e impulit · LYS · qui non obiurgo · DEM · at ne deteriorē tamen
H oc facto ducas · LYS · ego ne te athene desfiuerint · DEM · uides si
M odo etiā · LYS · ui sum st · DEM · certen · LYS · perdis me · hic homo ex amore
I nsanit · nū quid uis · DEM · uale · LYS · ad portū propero · nā ibi mihi
N egociū ē · DEM · bene ambulato · LYS · bene ualeto · DEM · bene sit tibi
Q uin mihi q̄q etiā st ad portū negociū nūc adeo ibo illuc · sed optume
G natū meū uideo eccū opperiar hominē hoc nūc mihi ui sost opus
H uic psuade quomodo potissimū ut illam uendat ne ue eā matri suę
N am ei dono aduexe audiui · sed pcauto st opus ne hic illam
M e animū adiecisse aliqua sentiat ·

CHARINVS ADOLESCENS DEMIPHO · . SENEX

CH Homo me miserior nullus ē ęque opinor neq; aduorsa cui
P lura sint sempiterna · satin quicquid est quā rem agere occepi
P propriū nequit mihi euenire quod cupio · ita mihi mala res aliq̄
O bicit · bonū quę meū ēprimit consiliū · Miser amicā mihi parau
A nimi causa · precio eripui · ratus clā patrē meū posse habere is rescuit
E t uidit & pdidit me neq; is cū roget quid loquar cogitatū st

Ita animi decē inpectore incerti certant nec quidcorde nē consilii
Capere possim scio · tantuscū cura meo ē error animo · dūmei serui
Perplac& mihi consiliū · dūrursū haud plac& · nec pat̄ potis uidet̄
Induci · ut put& matri ancillā emptā ēē illā · nē si dico ut res est ·
Atq; illā mihi me emisse indico · q̄ue admodū existumet me
Atq; illā abstrahat · transmare hinc uenū asportet · scio seuus quā sit
Domo doctus igit̄ · hoccine ē amare · arare mauelim quā sic amare ·
Iam hinc olim inuitū domo extrusit abse mercatū ire iussit
Ibi hoc malū ego inueni · ubi uoluptatē egritudo uincat quid ibi
Inē amoeni · nequiquā abdidi · absconditi · abstusā habebam ·
Musca ē pater mis nihil potest clam illū haberi · nec sacrum
Nec tā pfanū quicquā ē quin ibi ilico assit · nec q̄ reb; meis cfidā
Mihi ulla spes ē incorde · Dem · quid illuc qd solus secū fabulet̄ filius
Sollicitus mihi nescio quare uidetur · Ch · atate meus q̄dē hic pat̄ est ·
Quē uideo · ibo alloquar · quid fit pat̄ · unde incedis quid festinas
Gnate mi · CH · recte pater · Dem · ita uolo · sed istuc quidē · tibi qd
Cōmutatu ē color · nūquid tibi dolet · CH · nescio qd meo
Animo ē egre pat̄ · postea hac nocte n̄ quieui satis me ex sententia
Dem Permare ut uectus nē oculi terrā mirantur tui · CH · magis
Opinor · Dem · idē pfecto · uerū actutū abscesserit · ergo edepol
Palle si sapias eas ac decūbas domi · CH · otium n̄ est mandatis reb;
Preuorti uolo · Dem · cras agito pendie agito · CH · sepe ex te audiui
Pater · rei mandatę omis sapientis primū puorti dec& · Dem ·
Age igit̄ nolo aduorsari tuā aduorsū sententiā · CH · saluus
Sum · siquidē isti dicto solida & ppetua ē fides · Dem · quid illuc est
Quod illa me solus se inconsiliū seuocat · iā n̄ uereo ne illā me amare

hic potuerit rescis cere

Q uippe aut &iā quicquā inepte feci amantes ut solent

CH R es adhuc quidē hercle intacta st · nā hunc nescire sat scio

D e illa amica · qđ si sciret eēt alia oratio · Dem · quin ego hunc agredior de illa ·

CH Q uin ego hinc me amolior · eo ego ut que mandata · amicus amicis

T radā · Dem · immo mane · pauca &iā sciscitare p̄ us uolo · CH · dic qđ uelis ·

Dem · V sq; ne ualuisti · CH · pp etuo recte dū quid illic fui · uerū

I n portū huc ut sum aduectus · nescio q̄ animus mihi dolet · Dem

N ausea edepol factū credo · uerū actutū abscesserit · sed quid

A is · ecquā tu aduexti tue matri ancillā ancillā ex rhodo · CH · aduexi ·

Dem Q uid ea ut uidet̄ mulier · CH · n̄ edepol mala · Dem · ut morata st ·

CH N ullā uidi melius mea sentencia · Dem · mihi quidē edepol uisa ē cū

I llā uidi · CH · eho · an uidisti pater · Dem · uidi · uerū n̄ ex usu nr̄o est

N eq; adeo placet · CH · qui uero · Dem · quia n̄ n̄rā formā habet dignā

D omo · nihil opus nob̄ ancilla nisi que texat · que molat · lignū cedat ·

P ensū faciat · edis uerrat · uapulet · que habeat cottidianū familie

C octū cibū · horunc illa nihilū quicquā facere poterit admodū

CH F a causa equidē illā emi dono quā darē matri mee · DEM · ne duas

N eue te aduexisse dixeris · CH · di me adiuuant · Dem · labefacto

P aulatim uerū qđ preterii dicere · neq; illa matrē satis honeste

T uā sequi poterit comes · neq; sinā · CH · qui uero · Dem · quia illa

F orma matrē familias flagicium st si sequat̄ · quando incedat ·

P er uias · contēplent · conspiciant · nutent nictent · sibilent

V ellicent uocent molesti sint occentent ostiū · impleant̄ mee

F ores carbonib; elegeorū · atq; ut n̄c sunt maledicentes

H omines uxori mee · mihiq; obiectent lenocinū facere · nā quid

E ost opus · CH · hercle qui tu recte dicis · & tibi assentior ·

S ed quid illa nūc fiet? Dem· Recte ego emero matri tuę ancillā uiraginē
A liquā n̄ malā forma mala ut matrē addecet familias· aut ssiram
A ut egypciā· ea molet· conficiet pensū pensēt flagro· neq·
P ropterea quicquā euenire· n̄ris forib; flagiciū· CH· quid si igitur reddatur
I lli unde empta est· DEM· minime gentiū· CH· dixit se redhibere
S i non placeat· Dem· nihil istoc opus est· litigari nolo ego uos·
Q uā tuā aut accusari fidē· multo edepol siquid faciendū ē facere
D amp nima uolo· quā obpprobramentū aut flagitiū mulibre
E fferri domo· me tibi illā posse opinor luculente uendere·
CH D um quidē ei de ne minoris uendas quā ego emi pater
DEM T ace modo senex ē quidā· qui illā mandauit mihi ut emerē ad istanc faciē·
CH A t mihi quidā adolescens patē mandauit ad illā faciē ita ut illa ē
E merē sibi· Dem· uiginti minis opinor posse me illā uendere
CH A t ego si uelim iam dantur septē & uiginti minę· Dem· at ego· ch·
Q uin ego in quā· Dem· Ah· nescis quid dicturus sū tace
T ris minas accu dere etiā possū· ut triginta sient quo ortisti·
A d illū q̄ emit· CH· ubi nā ēst is homo genciū? Dem· eccillū uideo
I ubet quinque me addere etiā nūc minas· CH· hercle illunc
D i infelicent quisquis ē· Dem· ibidē mihi etiā nūc adnutat
A ddā sex minas· CH· septē mihi· nunquā edepol me uincet
H odie me uincet hodie· commodis patē poscit· Dem· nequiquā
P oscit ego habebo· CH· at illic pollicitus ēst prior· Dem· nihili facio·
CH Q uinquaginta poscit· Dem· non centū datur· potin
V t ne lirigere aduorsū animi sentenciā· maximā hercle
H abebis p̄dā· ita ille ē cui emitur senex· sanus non ēst· ex amore
I llius quod posces feres· CH· certo edepol adolescens ille cui ego
emo· efflictim perit eius amore

Dem M ulto hercle ille magis senex sit ut sciās. CH. numquā edepol fuit neq;
f iet ille senex insanior. ex amore quā ille adolescens. cui ego do
h anc operā pater. Dem. quiesce inquā istanc rē ego recte uidero
CH Q uid agis? Dem. quid est. CH. non ego illā mancupio accepi. sed ille
I llā accepit. Dem. sine. CH. n̄ potes tu lege uendere illam.
Dem E go aliquid uidero. CH. post aūt comunis ē illa mihi cū alio
Q ui scio quid sit ei animi uenirene eā uelit an non uelit.
Dem E go scio uelle. CH. at pol ego eē credo aliquē qui non uelit
Dem Q uid id mea refert. CH. quia illi suā rem eē equū ē in manu. Dem.
Q uid ais? Ch. comunis mihi illa ē cū illo is nc̄ hic n̄ adest. Dem.
P rius respondes quā rogo. CH. p̄us tu emis quā uendo pat̄.
N escio inquā uelit ille illā nec ne ab altera
Q uid illic quidā qui mandauit cū ille nolo? nihil agis. nūquā
E depol quisquā illā habebit potius quā ille quā ego uolo.
CH C ertū est. Dem. censen. certū eē quin ad nauī iā hinc eo
I bi uenibit. CH. uin me tecū illo ire. Dem. nolo. CH. non places
Dem M eliust te quę sunt mandatę res tibi p̄uotier. CH. tu p̄rohibes.
Dem A t tu excusato te fecisse sedulo. ad portū ne bites dico iā tibi.
CH A uscultabitur. Dem. ibo ad portū & ne hic resciscat cauto opus ē
N on ipse emā sed lysimacho amico mandabo. is se ad portū
D ixerat ire dudū memoror cū hic assto. CH. nullus sū occidi

CHARINVS .. EVTYCHVS.

P ADVLECENTES. B. II.

CH P erdidi eū diripuisse aiunt barbaras nugas maxumas fuisse credo
P rquit quo pacto ego diuorsus distrabor. cur ego uiuo. cur
N on morior. quid mihi est in uita boni? certū est. ibo ad me dicū
atq; ibi me toxico morti dabo

Q uando id mihi adimit(ur) qua causa uitā cupio uiuere EVTY CH·
M ane mane obsecro charine· CH· quis me reuocat? EVT· eutichus
T uus amicus & sodalis simul uicinus proximus· CH n̄ tu scis quantū
M alarū rerū sustineā· EV· scio· om̄a ego iste auscultaui ab ostio
O mnē rem scio· CH· quid id est q(uo)d scis? EV· tuus pat(er) uolt uendere·
CH O mnē rē tenes· EV· tuā amicā· CH· nimiū multū scis· EV· tuis
J ngratus· CH· plurimū tu scis sed qui scis eē amicā illā meam?
EV T ute heri ipsus mihi· CH· statim ut oblitus fui tibi me narrauisse
H aud mirū factū st· CH· te nūc consulo· responde q̄ loeto censes me
EV V t peream potissimū· EV· n̄ taces? caue istuc dixis· CH· quid
V is me igit(ur) dicere? EV· uin patri sublinere pulchre os tuo?
CH S ane uolo. EV· uisne eā adportū? CH· qui pocius quam uoles
EV A tq; eximā mulierē precio· CH· qui pocius quā auro expendas?
EV V nde aterras? CH· achillē orabo aurū mihi det hector q(ui) expensus fuit·
EV S anunes? CH· pol sanus si sim n̄ te medicinū mihi expetam· EV·
T · anti quanti poscit· uin tanti illā emi? CH· auctariū adicito
V el mille nūmū plus quā poscet· EV· iam tace· sed quid ais· unde
E rit argentū quod des cū poscet pat(er)? CH· inuenietur· exquiretur·
A liquid fiet· EV· enicas iā istuc aliquid fiet me tua· CH quin taces
EV M uto imperas· CH· satin istuc mandatū est· EV· potin ut aliud cures?
CH N on potest· EV· bene uale· CH· n̄ edepol possū prius quam
T u ad me redieris· EV· melius sanus sis· CH· uale uince & me
S eruā· EV· ego fecero domi maneto me· CH· ergo actutū face cū p(re)dā recipias

LYSIMACHVS SENEX PASICOMPSA MERETRIX

3 · I ·

LYS A mice amico operā dedi uicinus q(uo)d rogauit hoc emi mercī omū

M ea tu sequere sane. ne plora nimis stulte facis oculos corrūpis talis

Q ui tibi quidē quod rideas magis est quā ut lamentere.

PASICOMPSA: A mabo ecastor mi senex eloquere. LYS. exquire quiduis. PAS.

C ur emptus me? LYS. tene ego. ut quod imperē facias. tē

Q uod tu mihi si imperes ego faciā. PAS. facere certust pro copia

E t sapiencia que te uelle arbitrabor. LYS. laboriose nihil tibi

Q uicquā operis imperabo. PAS. nam edepol equidē mi senex non

D idici baiulare nec pecua ruri pascere. nec pueros nutricare.

LYS. B ona si esse uis bene erit tibi. PAS. tū pol ego perii misera. LYS. qui?

PAS Q uia illim. unde huc aduecta sū mali bene ēē solitū ist. nec mos

M eust ut p̄dicē quod ego omīs scire credā. LYS. oratio edepol

P luris est huius quā quanti hec emptast. quasi dicas nullā mulierē bonā ēē

PAS H aud equidē dico. LYS. rogare hoc unum te uolo. PAS. roganti respondebo

LYS Q uid ais tu. qd̄ n̄ om̄ tibi dicā ēē. PAS. pasicompsae. LYS. ex forma

N om̄ inditū ist. sed quid ais pasicompsa? possin tu si usus uenerit

S ubtemen tenue nere? PAS. possū. LYS. si tenue scis scio te

V berius posse nere. PAS. de lanificio neminē metuo una etate

Q ue sit. LYS. bonā ercle te et frugi arbitror matura iam

I nde etate cū scis facere officiū tuū mulier pol docta didici.

O perā accusari non sinā meam. hem. istec hercle res est

Q uē tibi ecce illā dabo natā annos sexaginta peculiarem.

PAS M i senex tā uetulā. LYS. generis grāst. eā si curabis p̄bonast tondet̄

LYS N imiū scite. PAS. honoris causa quicquid ē quod dabit̄. gratū habebo.

N unc mulier ne tu frustra sis. mea non es. ne arbitrere. PAS. dic igit̄

Q ueso cuia sum. LYS. tuo ero redempta es rursum. ego te redemi.

I lle me orauit. PAS. animus redit. si mecū seruat̄ fides

LYS B ono animo es liberabit ille te homo edepol deperit
A tq; hodie primū uidit. PAS. ēcastorā biennium st
C um mecū rem cepit nunc quando amicū te scio esse
I llius indicabo. LYS. quid ais tu iā biennium est cū te eum
R em habet. PAS. certo & inter nos coniurauimus ego
C um illo & ille mecū ego cū uiro & ille cū muliere nisi cū illo
A ut ille mecū neuter stupri causa caput limaret. LYS.
D ii immortales etiā cū uxore non cubat. PAS. amabo
A n maturust neq; est neq; erit. LYS. nolim. quid est. PAS.
H omo hercle periurauit nullū adulescentem plus amo
LYS P uer est ille quidē stulta nā illi quidē haut sane diu si
C um dentes exciderit. PAS. quid demes. PAS. nihil est
S equere sis huc me die minū orauit ut aud me
P rehiberem locū ideo quia uxor ruri est

DEMIPHO SENEX

DEM T andem impetraui ut egomet me corrumperem
E mpsta mica clā uxorē & iā filio certū st antiqua
R ecolā & reserui bo mihi decurso in spacio breue quod
V itę reliquū st. uoluptate uino & amore delecta uero
N am hanc se bene habere aetatem nimio st equius
A dolescens cū sis tum cū est sanguis integer
R ei tuę querendę conuenit operam dare
D emū igitur cū si sim senex tunc in otium
T e colloces dum potest aue si diam lucro st
Q uod uiui uis hoc ut dico factis persequar
N unc tamen interea ad me huc inuisā domum.

I nterea tamen huc intro adme inuiſā domum · uxor me
E xpectat iā dudū eſuriens domi · iurgio enicabit ſi intro
R ediero · uerū hercle poſtremo utut eſt ñ ibo tamen
S ed hunc uicinū priuſ conueniā quā domum redeam
U t mihi ędiſ aliquaſ conducat uolo · ubi habit& iſtec mulier
A tq; eccum itforaſ · LYSIMACHVS DEMIPHO

SENES · II · 3 · fr · 3 · DY ·

LYS A dducam ego illū iā adte ſi conuenero · DEM · me dicit · LYS ·
Q uid aiſ demipho · DEM · eſt mulier domi · LYS · quid cenſeſ ·
DEM Q uid ſi uiſam · LYS · quid ꝓperaſ · DEM · quid faciā · LYS · quod
O puſ eſt facto facito ut cogiteſ · DEM · quid cogitē equidem
h ercle opuſ hoc facto exiſtimo ut illuc intro eam · LYS · itane
U ero uerbex introeaſ · Dem · quid aliud faciā
P riuſ hoc auſculta atq; hoc adeſ priuſ & iā ſt quo te facere
E go equum cenſeo nā núnc ſi illo introiriſ amplecti uoleſ
C onfabulari atq; auſculari · DEM · tu quidē meū animum
G eſtaſ ſciſ quid acturuſ ſim · LYS · ꝑuorſe facieſ · DEM
Q uod ne ameſ · LYS · tanto minuſ ianitatiſ plenuſ anima
f oetida ſenex ircoſuſ tu auſculerē mulierē itane
A duenienſ uomitū excutiaſ mulieri ſcio pol te amare
C um iſtec ꝑmonſtraſ mihi quid ſi igit unū factā hoc
S i cenſeſ coquū aliquem arripiamuſ prandiū qui ꝑcoquat
A pud te hic uſq; ad ueſperū · LYS · em iſtuc cenſeo nc̄ tu
S apienter loquere atq; amatori · DEM · quid ſtamuſ
Q uin ergo imuſ atq; obſoniū curemuſ pulche ut ſimuſ
LYS E quidē te ſequor atq; hercle inuenieſ tu locū illi ſi ſapiſ

N ulum hercle preter hunc diē illa apud me erit

M etuo ego uxorē crassi rure redierit ne illā hic offendat

DEM R es parata est sequere me

CHARINVS EVTYCHVS
ADOLESCENS ·II·

S umne ego homo miser qui nusquā bene queo quiescere
S i domi sum foris st animus sin foris sum animus domi st
I ta mihi inpectore atq; incorde facit amor incendium
N i ex oculis lacrumę defendant iā ardeat credo caput
S pem teneo salutē amisi redeat an non nescio
S i opprimit pater quod dixit exsulatum abiit salus
S in sodalis qđ pmisit fecit n̄ abiit salus
S ed tamen dempsi podagrosis pedib; esset eutichus
I am a portu redisse potuit id illi uitiū maximum est
Q uod nimis tardus est aduorsū mei animi sententiā
S ed inest quē currentē uideo ipsus ē ibo obuiā
D iuvm atq; hominū quę speratrix atq; era eadē es hominib;
S pem sperata cum obtulisti hunc mihi tibi grates ago
N unc qđ restat et ei disperii uoltus neutiquā huius placet
T ristis incedit pectus ardet hereo quassat caput
E utiche EVTICHVS heu charine · CHA · priusquā recipias
A nhelitum uno verbo eloquere ubi ego sū hicine an
A pud mortuos · EU · neq; apud mortuos neq; hic es
CHA S aluus sum inmortalitas mihi data est hic emit [illegible] illam
P ulchre os subleuit patri impenetrabilior qui uivat
N ullus est dico obsecro si neq; hic neq; acheronti sum
U bi sum · EU · nusquā gentiū · CHA · disperii illec

I nteremit me modo oratio· odio sane oratio cū rem
A gas longinquū loqui quicquid ē adcapita rerū pueni
EV P rimum perimus· CHA· quin tu illud potius nuntias
Q uod nescio· EV· mulier alienata ē abste· CHA eutiche
C apital facis· EV· qui CHA· quia equalē & sodalem ciuem
L iberū enicas· EV· nedeserint· CHA· demisisti gladium
I ngulumiā cadā· EV· queso hercle animū ne desponde
CHA N ullus est quē despondeā loquere porro aliam rem
M alam cui est enpta· EV· nescio iam addicta atq·
A bducta erat cū adportū uenio CHA ue mihi
M ortis tu quidē mali inime ardentis iam dudū iacis
P erge excrucia carnufex a quando quidē occepisti semel
EV N ec tibi istuc magis diuidię ē quā mihi hodie fuit
CHA D ic quis emit EV· nescio hercle· CHA· Eem istuc inest
O peram dare bonū sodalem EV· quid me facere uis
CHA I dē quod me uides utpertas quin percuntatus hominis
Q uę pacti forę & qui illā emisse te o si pacto posset
I ndagarier mulier heu me miserū · EV· fiere
O mitte istuc quod nunc agis· CHA· quid ego feci
EV P erdidisti me & fidem mecum tuam discium culpā
M eam istanc non ē ullam· CHA· eugipe deos absentes
T estis memoras qui ego istuc credā tibi EV· quia
T ibi inmanu est quod credas ego quod dicā id mihi
E a inmanu est CHA· deistac re argutus es ut par pari
R espondeas admandata claudus· cecus· mutus· mancus
D ebilis p̄mittebas te o si sublimere meo patri ego me credidi·

H omini doctorē · mandaris · lapidi maximo · eu · quid ego facerē ·

CH · Q uid faceres · me rogas · requireres · rogitares · quis eēt aut unde

I ssēt · qua p̄ sapia · ciuis ne essēt an peregrinus · eu · ciuē esse

A iebant atticū · ch · ubi habitarēt inuenires saltē si nomen .

N equis · eu · nemo aiebat scire · ch · at saltē hominis .

F aciē exquireres · eu · feci · ch · qua forma eē aiebant ·

EV E go dicā tibi · canū · varū · uentriosū · bucculentum

B reuiculū · sub nigris oculis oblongis malis pansa aliquantulū .

CH N on hominē mihi sed thesaurū nescio quē memoras mali ·

N ū quid ē q̄d dicas aliud de illo · eu · tantum quod sciam

CH E depol ne ille oblongis malis mihi dedit magnū malum

N on possū durare certū st exulatū hinc ire me

S ed quā capiā ciuitatē cogito potissimum

Megarē eretriā corinthū calchida cretā cyprum

S icyonē cnidū zacinthū lesbiā boetiam

EV C ur istuc coeptas consiliū · ch · quia enī me afflictat amor .

EV Q uid tu ais quid eū illuc uenerīs q̄ nunc ire paritas

S i ibi forte amare occipias at q; te ibi non ... ...

I ā inde porro aufugies · de inde tē illinc si itē euenerit

Q uis modus tibi exilio tandē eueniēt qui finis fuge

Q ue patria aut domus tibi stabilis eē poterit dic mihi ·

C edo si hac urbe abis amorē te hic relicturū putas ·

S i id forte ita sat animo acceptū ē certū id p̄ certo si habes

Q uanto te satius st rus aliquo abire ibi eē ibi uiuere

A deo dū illius te cupiditas at q; amor missū facit

CH I ā dixisti · eu · dixi · ch · frustra dixti hoc mihi certissimū ē ·

E o domū patrē atq matrē ut meos salutē postea dā patrē
P atria hac effugiā aut aliquid capiā consili cx. ut corripuit
S e repente atq abiit heu misero mihi fulle abierit mea omis
D icent esse ignauia certumst p̃conum lubere iā quantū est
C onducier qui illā inuestigent. qui inueniant post ad p̄torē
I lico orabo ut conquisitores det mihi inuicas omnibus.
N ā mihi nihil relicti quicquā aliud iā esse intellego.

DO. RIPPA MULIER. SYRA. ANUS

DOR Q uoniā auiro ad mercus aduenit nuncius: rus non iturū
F eci ego ingeniū meū. reueni ut illū p̄sequar q̇ me fugit.
S edanū n̄ uideo c̄seq nrām syrā. atq incedit eccā tandē
Q uinis otius. SY. nequeo me castor tantū hoc oneris ē q̄d fero
DOR Q uid oneris. SY annos octoginta & quattuor. & eodē
A ccedit seruitus sudor sitis simul hec que porto deprimunt
DOR A liquid cedo qui hanc uicini nr̄i arā augerā. SY da. sane
H anc uirgā lauri. abitu intro eo. apllo quesa te
V t des pacē p̄picius salutē & sanitatē nr̄e familie
M eoq ut parcas gnato parce p̄picius. SY dispsi perii
M isera ue misere ego mihi. DOR satintus ana es obsecro q̄d eiulas.
SY D orippa mea dorippa. DOR quid clamas obsecro. SY nescio
M ulier que ē intus hic in edibus. DOR quid mulier. SY
M ulier meretrix. DOR veron serio. SY nimiū scis sapere
R uri que n̄ manseris quā insipiens poterat p̄sentiscere
I lla esse amica auiri pellis sumi. DOR credo me castor. SY
I hac mecū ut uideas semul tuā alcumenā pelicē ... mea

merc

DOR E castor uero istuc eo quantu pot est

LYSIMACHUS SENEX DU

LYS P arumne est male rei quod amat demipho nisumptuosus
I nsup etiā sibi dece siadcenā uocasset summos uiros
N imium opsonauit sed coquos quasi inmari solet
H ortator remiges hortarier ita hortabatur ego met
C onduxi coquā sedm̄ demiror nonuenire ut iusseram
S ed quinam hinc anobis exit aperitur foris

DORIPPA MULIER LYSIMACUS SENEX
SYRA ANU

M iserior mulier me nec fiet nec fuit tali uiro que nupserim
H eu misere mihi em cuite et tua que tu habeas cōmendes uiro
E m qui dece talentā dotis detuli hec ut uiderē ut ferrē
H as contumelias LYS peri hercle rure iā redit uxor mea
U idisse credo mulierē inedib; sed que loquatur exaudire
H inc n̄ quo accedā ppius DOR ue misere me mihi LYS immo mihi
DOR D isperii LYS equidē hercle oppido perii miser uidit ut eo omīs
D emipho diperdunt DOR pol hoc ē ire quod rus meus uir noluit
LYS Q uid nunc ego faciā nisi ut adeā atq; alloquar iubet saluere
S uus uir uxorē suā urbani fiunt rustici DOR pudicius
F aciunt quā illi qui non fiunt rustici LYS nunquid
D elinquunt rustici DOR ecastor minus quā urbani et
M ulto minus mali querunt sibi LYS quid autē urbani
D eliquerunt dic mihi DOR quia illa mulier intus est
U idistine eā DOR uidi LYS cuia ea sit rogitas DOR
R es ciscā tam cupio hercle scire sed tu me tēptas sciens

LYS Y indicam cuia est illa illa edepol ue mihi nescio quid dicã
DOR H eres LYS haud uidi magis DOR quin dicis LYS quin si
L iceat DOR dictum oportuit LYS non possũ ita insta
S urges quasi p̧ noxio DOR scio innoxius LYS audacter
Q uam uis dicito DOR dic igitur LYS dicã DOR at qui
D icundũ ẽ tamen LYS illa fuit etiam uis nomen dicam
DOR N ihil agis manu festo teneo innoxia es LYS quia noxia
I sta quidẽ illa ẽ DOR quę illa ẽ LYS illa DOR io hia
LYS I am si nihil usus esset iam non dicerẽ DOR non tu scis quę
S it illa LYS immo iam scio de istac sum iudex captus
DOR I udex iam scio nunc tu in consiliũ istã aduocasti tibi
LYS I mmo sic sequestra mihi data st DOR intellego
LYS N ihil hercle istius quic quã ẽ DOR numero purgas
LYS N imiũ negoti repperi enĩ uero hereo

LYSIMACHUS COCUS FIDEM.

A gite ite actutũ nã mihi amatori seru coquenda st.
ena atq; cũ regito nobis coquenda st non ducti
S umus nã qui amat quod amat si habet id habet
P ro cibo uidere amplecti ausculari alloqui
S ed nos confido onustos redituros domũ
F ite hoc sed eccũ qui nos conduxit senex
LYS E cce autẽ perii coquus adẽ COCUS aduenimus
LYS A bi COCUS quid abeã LYS statim COCUS abeam
LYS A bei coc̃ non estis cenaturi LYS iã saturi sumus
S ed interii DOR quid aistu etiam ne hercilli tibi
I usserunt ferri quos inter iudex datus

coc H ec in tua ē amica quā dudū mihi te amare dixisti cū obsonabas

lys N omaces· coc· satis scitū filiū mulieris uerū hercle an et

lys A biri dic rectus· coc haud mala est· lys at tu malus· coc scita

H ercle opinor sane concubinā hanc· lys ñ abis· non ego sum

Q uitte dudū conduxi· coc quid est· immo hercle tu istuc ipsus

lys V e misero mihi· coc nēpe uxor ipsis est tua quā dudū dixeras

T e odisse eque atq; angis· lys ego ne istuc dixi tibi· coc mihi q̇dē

H ercle· lys ita me amabat iuppiter uxor ut ego illud nūquā dixi

dor E tiā negas· coc non te odisse aiebat uxorē uerū suā· dor palā

I stec fiunt te me odisse· lys quin nego· coc & uxorē suā

R uri esse aiebat· lys hec east· quid mihi molestus es· coc quia

M e ñ nouisse ais· nimetuis tu istanc· lys sapio nā mihi unica est

coc V in me experiri· lys volo· coc mercedē dabo· lys cras

P etito dabit nunc abi· dor eu miserē mihi· nūc ego uerū

I llud uerbū esse experior uetus aliquid mali eē ppt uicinū

M alū· coc cur hic astamus quin abimus· incōmodi si quid

T ibi euenit id non ē culpa mea· lys quin me radicas miserum

coc S cio iā quid uelis nēpe me hinc abire uis· lys uolo inquā· coc

A bibit dragma dato· lys dabitur· coc dari ergo sis iube·

D ari potest interea dū illi ponunt· lys quin abis potine ut molest

N e sis· coc agite apponite obsoniū istuc ante pedes illi senis

H ec uasa aut mox aut cras iubebo abs te pet· sequimini·

lys F ortasse te illū mirari coquū quod uenit adq; hec attulit

D icā quid est· dor non miror si quid dāpni facis aut flagiti

N eq pol ego patiar sic me nuptā tā male measq; in ędis

S ic scorta obductarier· syra· i· rogato meū patrē meis uerb·

ut ueniat ad te iā simul tecū·

SYR C o. LYS. nescis negotii q [illegible] ceptis uerbis iaiusiurandū dabo
Me nunquā quic quā cū illa. ia ne abiit. syra. perii hercle ecce autē
H ęgo abiit ve misero mihi. atte uicine dideręq; perdiunt. cū tua amica
C ūq; amationibus. suspicione impleuit me indignissume. ēcuiit
H ostis. domi uxor acerrumast. ibo adforū adq; hęc demiphoni eloquar.
M e istanc capillo ptracturū esse in uia. nisi hinc abducet quo uolt ex his ęedib;
V xor heus uxor quā quā tu irata es mihi iubeas si sapias hęc intro
A uferier. eadē licebit mox cenare rectius.

SYRA ANCILLA EVTICHVS ADOLESCENS

SYRA. E ra q̊ me misit ad patrē non ē domi. rus abisse aiebant nē domū renuncio
EVTICHVS D efessus su urbē totā puenariār. nihil in uestigio quicquā de illa
M uliere. sed mat̄ rure redit. nā uideo syrā astare ante ędis; syra
SYRA Q uis ē qui me uocat. EV. erus atq; alumnus tuus su. SYR. salue
A lumne. EV. iā mat̄ rure redit responde mihi. SYR. cū quidē
S alute a familia maxima. EV. quid istuc negotii ē. SYR. tuus pat̄
B ellissumus amicā addux intro in ędis. EV. q̊modo. SYR. aduenienis
Mater rure eā offendit domi. EV. pol haud censebā istarū esse
O perarū patrē; etiā nē mulier intus ē. SYR. etiā. EV. sequere me

SYRA

SYRA E castor lege dura uiuunt mulieres. multo q; iniquiore miserę
Q uā uiri. nā siuir scortū dux clā uxorē suā. id si rescuit uxor
I mpunest uiro. uxor uiro si clā domo egressa ē foras. uiro fit
C ausa exigit matrimonio. utinā lex eē eadē quę uxori ē uiro
N ā uxor contenta ē q; bona ē uno uiro. qui minꝰ uir una uxore
C ontentus sit. ecastor faxim si itidē plectantur uiri.

S iquisdā uxorē duxerit scortū suā· ut illa exigunt quę insc

C ulpa cōmerent· plures uiri sunt uidui qua nunc mulieres

CHARINUS ADOLESCENS

CHARINUS L imen superū inferūq; salue simulauē uale· hunc hodie postremū

E xtollo mea domo patria pedē· usus fructus uict9 cult9 iā mihi.

H arunc ę illiū interemptust· interfectust· alienatust· occidi· dipenates

M eū parentū· familię lar pat· uob mando meū parentū rem·

B ene uitutemini· ego mihi alios deos penatis psequar· aliū larē

A liā urbē· aliā ciuitatē ab atticis ab horreo· Nā ubi mores deteriores

I ncrebrescunt indies ubiq; amici q infideles sient nequeas pnoscere

U bi qd eripiat animo tuo qd placeat matume· ibi q dē siregnū detē

EUTICUS CHARINUS n est cupita ciuitas

ADULESCENS

EUTICHUS D iuum adq; hominū quę speratrix atq; era eadē es hominib;

S pem speratā quā obtulisti hanc mihi gratēs ago; eoquis nā dis ē

A ut mea ne lętus lętitia fiat· domi erat qd quęritabā· sex sodales

R epperi· uitā· amicitiā· ciuitatē· lętitiā· ludū· iocum·

E orum inuenturis simitu pessumas pessum dedi

I rā inimicitiā· merorē· lacrimas· exiliū· inopiam· solitudinē·

S tultitiā· exitiū· ptinatiā· date diquęso conueniūn di mihi ē

C edere copiā· cū· apparatus sū ut uideas abicio supbiā· ego mē

Mihi comes· calator· equus· agaso armiger· Ego met sum ibi imperator

I dē ego met mihi obocdio· Ego met mihi fero qd usust;

C upido quant9 es· nā tu quā uis confidentē facile tuis factis facis

E undē ex confidente actutū diffidentē denuo· Eu· cogito quonā

I llū curra quęritatū· eū· certares ē me usq; quęrere illā quo

quo hinc abductast gentiū·

N eque mihi ulla opsistet amnis nec mons neq; adeo mare
N ec calor nec frigus metuo neq; uentū neq; grandinē·
I mbrem ꝑpetiar laborē sufferā solē sitim·
N on concedā neq; quiescā usquā noctu neq; dius
P rius ꝑfecto quā aut amicā aut mortē inuestigauero
N escio cuia uox ad aures mihi aduolauit   inuoco
V os lares uiales ut me bene tutetis   iuppiter
I st ne illic charinus. caues. bene .... ualete   ilico
S ta charine .. .... qui me reuocat . . . spes salus uictoria
Q uid me uobis . . ire tecū . . aliuni comite quer̄ite
N on amittunt hi me comites qui tenent . .. . qui sunt ei·
C ura miserā. aegritudo lacrime. . . lamentatio
R epudia istos comites atq; hoc respice et reuertere·
S iquidē meū fabulari uis. sub sequere sta · . ilico
M ale facis ꝑperantē qui me cōmemorare solabit
S ibi ne me properes. ut istuc ꝑperas facias rectius
H uc secundus uentus nunc ē cape modo uorsoriam.
H ic serenus fauonius ē hic auster .. .. imbri̊us
H ic facit tranquillitatē iste omnis fluctus conciet
R ecipite ad terrā charine huc. nonne exaduerso uides
N ubis ater imber . q: instat aspice non at sinistera atq; uideas
C elū uti splendore ē plenū exaduerso .. uides
R eligionē. illi obiecit recipiā . me .. illuc. sapis
O garine contra. pariter fer gradū .. & confer. pedē.
P orrige. brachiū. prende. iā tenes .. . teneo tene
Q uod nunc ibas .. .. .. exculatū   qui tibi facer his
quod miser sit

N epaue restituā iā ego te ingaudi antiq; ut sis maxime
Q uod uis audire te audis quod gaudeas studio amicus
A tuenio mutū bene uoles tuā amicā quid eam
U bi sit ego scio tu me aucune obsecro sanā & saluā
U bi eā saluā ego scio ego me mauerim
P otin ut animo sis tranquillā q: sintantimus fluctuant
E go istū intrans quieto tuto sis tam ne timer.
O bsecro te loquere ubi sit ubi eam uideris
Q uid taces dic enicas me miserū tua reticentia non longe
H inc abest a nob quin ergo cōmostrasse ut uides
N on uideo hercle nunc sit uidim modo quē ego uidea facis
F aciā lon cum istunc amantist etiā enutius omā
C on monstrabor amicior mihi nullus uiuit atq; is est
Q ui illā habe& neq; ē qui magis me uelle me melius equom sient
N on curā de istuc ullā quero de illa ergo ego dico tibi
S ane hoc non in mentē uenit dudū ut ob
D ic igit̃ ubi illa ē in nr̃is aedib; aedis pbas
S ita uera dicas pulchre aedificatas arbitro
S ed quid ego istuc credā uidistis ante audito inonias
E go meis uidi qui sea adduxit uos inq; rogas
U era dicas nihil charine te quidē quie quā pude&
Q uid ima refert qui cū istac ueniret dū istuc sit
E st pfecto obta ergo obistuc nunciū quiduis tibi
Q uid sit optabo deos oratito ut eius faciat copia
P erdidis seruata res est demū si illa uideor sed quin ornatū
H unc pericio heus aliquis ē aetiium hunc foras

I xit illinc palliū mihi. hęc ferte .. hē nunc tu mihi ut places
O ptume adueniens puere. cape. clamidē atq; hęc istinc sat ilico
V t si hęc non sint uera. in coeptū. hoc itinere ꝑfixere exequar
N on mihi credis. omnia equidē credo quia edicis. mihi
S ed quin intro ducis me ad eā ut uideā. paulisꝑ mane
Q uid manebo .. tempus non ē intro eundi. Enicas
N on opus ē in quā nunc intro te ire res. pone mihi
Q ua causa operę non ē. cur. quia n̄ ē illi cōmodi
I tane commodū. illi n̄ est quę me amat quā ego contrahā
O mnib; hic ludificatur. me modis ego stultior quid istic reddā
C omoratur clamidē sumā denuo. mane parumper atq;
H ęc audi. cape sis puer hoc palliū iata. est
P atri uehemens quia scortū sibi ob oculis adduxerit
I naedis dum ruri ipsa abest suspicatur illā amicā ēē illi
S onā sustuli eā rē nunc exquirit. intus iā ma charast
I n manu nā si eo te introducā. tollo ampullā atq; hinc eo
M ane mane charine. erras me decipere haud potes
N eque uolo edepol. quin tu ergo iter exequi meū me siris
N on sino. ego me moror. tu puere abi hinc intro ocius
I ā in currū escendi iā lora in manus cępi meas
S anus non es. quin pedes uos in curriculū conicitis
I n cyprū recta quando quidē pat̄ mihi exiliū parat
S tultus es noli istuc queso dicere. certū exse quist
O perā ut sumā ad ꝑuestigandū ubi sit illaec quin domist
N am id quod dixit id mentitust. uera dixi equidē tibi
I ā cyprū ueni. quin sequere ut illā uideas quā expetis

P er cunctatus non inueni matris iā iram neglego
P orro pficis cor q̄ stū nunc puem calcidem
V ideo ibi hospitem Zacynto dico qui deo aduenerim
C ogito quis eā uexerit quis habeat sibi inde audiuerit
Q uin tu istas omittis naugas ac mecū huc intro ambulas
H ospes respondit Zacyntho ficos fieri non malas
N ihil mentitus ē sed de amica se inaudisse autumant
H ic athenis esse calkas iste quidē Zacyntiust
N auē conscendo pficis cor ilico ea sum domi iā redi
E xilio salue mihi sodalis eutice ut ualuisti quid parentis
M euat maī dati bene uocas benigne dicis cras apud te
N on domi sidecet sic fieri oportet eloquerii somnias
H ic homo non sanus medicari amicus quin pperas
S eq̄ reses sequor clementē quęso calces deteris
A udin tu iā dudū audiui pacē cōponi uolo
M eo patri cū matre nā nunc ē irata immodo
P ropt̄ istanc immodo ergo cura quin tu
E rgo immodo tā propitiā reddā quā cū ppitia ē iuno ioui

D E M I P H O LYSIMACHUS

S E N E S ·II·

DEM̄ Quasi tu nunquā quicquā adsimile huius facti feceris
LYS N ā mea uxor propter illā tota in fermento iacet
E depol numquā caui nequid facerē uix uiuum ser
DEM A t ergo expurgationē habebo ut ne suscenseat
S equere me sed exeuntē filiū uideo meum·

E VTYCHVS ADVLESCENS EIDĒ C·

Iam redeo : placet principiũ quid agis quid fit euтiсе
Apparrẽ ibo ut matris irã sibi ẽẽ sedatã sciat
O ptima oportunitatẽ ambo aut uenistis quid rei ẽ
Uxor tibi placida & placatast certe dextras nunc iã
D ime seruant tibi amicã esse nullã nuntio
D ite pdant quid negocii ẽ nã queso istuc eloquar
A nimũ aduortite igit̃ ambo quin tibi ambo operã
D amus qui bono sunt genere nati sĩ ingenio malo
S uapte culpa genere capiunt genus ingeniũ probant
V erũ hic dicit : tibi ergo dicit eo illud ẽ uerũ magis
N ã te istac aetatẽ haud ęquũ fuerat filio tuo
A dulescentiã anti amicã emptã argento eripere suo
Q uid tu ais charine
Malus ille quidẽ illã sese ancillã matri emisse dixerat
P roptera igit̃ tu mercatus nouus amator uetus puer
O ptume hercle perge ẽgo adsistã hinc alter insecus
Q uib; ẽ dictis dignus usque oneremus ambo nullus sũ
F ilio suo qui innocenti fec̃ tantã iniuriam
Q uẽ quidẽ hercle ergo in exiliũ cũ iret reduxi domũ
N ã ibit exulatũ an abiit etiã loquere larua
T emperare istac aetate istis decet te artib;
F ateor deliqui pfecto etiã loquere larua
V acuũ esse istac te aetate his decebat noxiis
I tidẽ ut tempus anni etate aliã aliud factũ conuenit
N ã si istuc ius ẽ senecta aetate scortari senes
V bi locis tres summa nostra puplica eiperii m̃ser

A dulescentis rei agendae isti magis solent opera dare
I ā obsecro hercle uos habere cū portis cū fiscina
R edde filio sibi habeas   iā uolo p̄ me sibi habeat licet
T emper edepol quō . ut aliū facias non ē copię
S upplicii sumat quid uolo ipse ob hanc iniuriam
Modo pacē faciat isoro ut ne mihi iratus ē
S i hercle sciuissem siue adeo ioculo dixisset mihi
S ed illā amare nunquā facerē ut illā amanti abducerē
E tiche te oro sodalis eius esse rua et sub ueni
H unc senē para me clientē memorē dices beneficii
O ra ut ignoscat delictis tuis atq; adulescentię
P ergin tu dūi hia superbe inuehere spero ego mihi quoq;
T empus tale euenturū ut tibi grām referā parē
Missus iā ego istas artificiis quidē ego dehinc iā nihil
C onsuetudine animus rursus te huc inducat . obsecro
S atis iā ut habeatis quim loris cedite eiā si lubet
R ecte dicis sed istuc uxor faciat cū hoc rescuerit
N ihil opust resciscat   quid istuc non rescisset ne tame
I amus intro ñ mirabile sibi e locus factus tuis
D um memoramus arbitri ut sint qui p̄tereant p̄inas
H ercle quirtu recte dicis eadē breuior fabula
I re eamus . hic ē intus filius apud nos tuus
O ptume ē illac p horti nos domū transibimus
I uache hanc uolo prius rē agi quā meā intro refero pedē
Q uid istuc ē.   suā quisq; homo rē meminit responde
Mihi certen sis n̄ suscensere mihi tuā matrē   scio

V ideo me fide satis habeo idq; se hercle etiā uide
N on mihi credis immo credo sed tam metuo miser
E amus intro immo dicamus senibus leges censeo
P rius quā habeamus quas elege teneant contentiq; sint
A nnos gnatus sexaginta qui erit siquē scibimus seu maritum
S eu hercle adeō celibē scortarier, cū eo nos hac lege agemus
I nscitū arbitrabimur et p nos quidē hercle egebit
Q ui suū pdegerit neu quisquā post hac phibeto adulescentē
F ilia quin amet et scortū ducat quod bono fiat modo
S i quis phibuerit plus perdet clam si phibuerit palā
H ec adeō ut ex hac nocte primū lex teneat senes
B ene ualete adq; adulescentes hec si uob lex placet
O b senū hercle industriā uos equū est clare plaudere
PLAUTI MERCATOR EXPLICIT
INCIPIT PSEUDOLUS PROLOGUS
E xporrí melius lūbos atq; exurger
P lautina lōga fabula inscenam uenit
PROLOGUS
P resentis numerāt quindecī miles minas
S imul consignat simbolū. ut phiegnicium
F idet leno. qui eū cū reliquo afferat
V enientē hac pacē. binominus fuit caculā int uortat symbolo
D icens srrū se ballionis pseudolus
O pē q; erili ita tulit. nā si nimie
L eno mulierē̄s quē ī. supposuit. tradidit
V enit hac pax uerus. res palā cognoscat

p...

S enex q argentū quod erat pactus · reddidit ·
P SEVDOLVS SERVVS
CALIDORUS ADOLISCENS
PSE S i te te tacente fieri possem certior ere quem misera
e am misere macerant · duorū labori ego hominū parsissē
L ibens · me te rogandi · & te respondendi mihi
N unc quoniam id fieri non potest · necessitas
M e subigit · ut te rogitē · responde mihi quid est quod tu
E xanimatus iā hos multos dies gestas tabellas tecū · eas
L acrimis lavis · neq tui participē consilii quē quā facis ·
E loquere · ut quod ego nescio id tecū sciā · CALI · misere aduers
M iser sū pseudole · PSEV · id te iuppit̄ ꝓhibes sit
CALI · N ihil hoc ioius adiudicū attinet · subueneris regno · uapulo
N on subiouis · PSEV · licet me id scire quid sit · nā tu me antid hac (ante hac)
S upremū habuisti comitē consiliis tuis · CALI · idē animus nunc
E st · PSEV · fac me certū quid tibi st · iubo · aut re aut opera · aut
C onsilio bono · CALI · cape has tabellas · tute hinc narrato tibi
Q ue me miseria · & cura contabe facit · PSEV · mos tibi geretur
S ed quid hoc queso · CALI · quidē PSEV · ut opinor quer
I ttere he sibi liberos · aliā aliā scandit · CALI · ludis me ludo tuo
PSEV H as quidē pol credo nisi sibilla legerit · interpretari alium
L epidis tabellis · lepida conscriptas manu · an obsecro hercle
et h abent q galline manus · nā has quidē gallina scripsit
CALI O diosus mihi es · lege · uel tabellas redde · PSEV · immo enī
P ellegā aduortito animū · CALI · nā adē · PSEV · attu cita
h P osse neminē · CAL · cur clemter dicis lepidis litteris ·

I mmo ego tacebo tu hic · excetera cita nā istic meus animus
N unc ē inpectore · PS · tuā amicā uideo calidore
CA V bi east obsecro · PS · eccā intabellis porrectā incera cubat
CA A tte di deeq; quantuist seruas sint quidē
Q uasi sol fticiat herba paulis pfrui repente exortus sū
R epentino occidi · ps · tace dūtabellas pelligo · CAL · ergo
Q uin legis · PS · phoenicū calidoro amatori suo per
C erā & linū litteras q; intpretes salitē mittit
E t salutē abste expetit lacrimans titubanti animo
C orde & pectore · cal · peru salutē nusquā inuenio
P seudole quā illi remittā · PS · quā salutē · cal · argenteā
PS P ro ligneā salute uis argenteā remittere illi · uide sis
Q uā turem geras · cal · recita modo extabellis iā faxo scies
Q uā subito argento mihi usus inuento siet · PS · leno me
P erege militi macedonico minis · xx · uendidit
V oluptas mea · et prius quā hinc abit quindecī miles minas
D ederat · nunc unę quinq; remorant minę
E a causa miles hic reliquid simbolū · expressā incera
E x anulo suā imaginē · ut qui huc adferret ei similē
S imbolū · cū eo simul me mittere ; ei rei · dies
H aec prestituta ē proxima dionisia · PS · cras ea quidē
S unt · cal · prope adē exitū mihi · nisi quid mihi
I nte ē auxilii · PS sine perligā · cal · sinonā mihi
V ideor quo mea fabularier lege dulce amarū q;
V na nunc mis ces mihi · PS · nunc nri amores · mores
C onsuetudines · iocus · ludus · sermo suauis sauiatio ·

X III

Compressiones arte amantu comparum teneris labellis

Molles morsiunculę papillarū horridularū oppressiunculae

Harū uoluptatū mihi omniū atq· itidē ea tibi distractio

Discidiū uastities uenit nisi quae mihi in te est aut tibi ē in me salus

Haec quae ego sciui ut scires curaui omnia· nunc ego te experiar

Quid ames quid simules uale cat· ē misere scriptū pseudole

PS̄ O miserrime cat· quin fles· PS̄ pumiceos oculos habeo·

Non queo lacrimam excorare ut expuant unam modo·

CAT· Quid ita· PS̄ genus nostrū semꝑ siccoculum fuit

CAT Nihil ne adiuuare me ades· PS̄ quid faciā tibi cat· ehev·

Heu id quidē hercle ne parsis dabo cat· miser sum argentū·

Nusquā inuenio mutuū pseudole PS· eheu neq· intus nūmus ullus ē

E heu ille abducturus ē mulierē cras· PS eheu cat· istoc me·

Pacto me adiuuas· PS̄ do id quod mihi ē nā is mihi thesaurus·

Iugis in nostra ē domo cat· actū hodie iā de me est sed potes

Nunc mutuā drachumā dare mihi unā quā cras reddā tibi·

PS Vix hercle opinor ē si me opponā pignori sed quidem

Adrachuma facere uis· cat· restim uolo mihi emere· PS quā obrē

Qui me faciā pensilē· certū ē mihi ante tenebras tenebras ꝑsequi·

PS Quis mihi igit̄ drachumā reddet n̄ dederim tibi an tute ea·

Causa uis sciens suspendere ut me defraudes drachuma si·

Dederim tibi cat· profecto nullo pacto possum uiuere

Si illa a me abalienatur atq· abducitur· PS quid fles·

Cucule uiues cat· quid ego ni fleam quoi nec paratus

Nummus argenti siet neq· libellę spes sit usquā gentium·

Vt litterarū ego harum sermonem audio

N isi tu illi drachmis fleueris argenteis quod tu istis lacrimis

T e ꝓbare postulas non pluris refert quā si imbrē in cribrū geras
V erum ego te amantē ne paue non deseram spero alicunde hodie
M e bona opera aut haec mea tibi inuenturū ēē auxiliū argentariū
A tq; id futurū unde unde · unde dicā · nescio · nisi quia futurus est.
I ta supcilium salit · CAL utinā quae dicis dictis facta suppetant·
PS S cis tu quidē hercle mea si commoui sacra · quo pacto · et quantas
S oleam turbellas dare · CAL in te nunc sunt omēs spes aetati meę
PS S · tamē si hanc hodie mulierē efficio tibi tua ut sit · aut si tibi
D o uiginti minas / CAL satis si futurū ē · PS roga me uiginti minas
V t me effectū tibi quo pmisi scias roga CAL obsecro hercle
PS G estio pmittere CAL dabis ne argenti mihi hodie uiginti minas
PS D abo · molestus nunc iam ne sis mihi atq; hoc ne dictū tibi neges
D ico tibi prius · si neminē aliū potero tuū tangā patrē · CAL di te
M ihi seruent · uerū si potes pietatis causa et etiā matrē quoque
D e istac re in oculum utrū uis conquiescito · CAL oculum utrū
A nne in aurē / PS at hoc puolgatū ē minus nunc ne quis
D ictū sibi neget · dico omnib; pube psenti in contione omni populo
O mnib; amicis notisq; edico meis in hunc diē a me ut caueant
N e credant mihi · CAL st tace obsecro hercle · PS quid negotii e
CAL O stiū lenonis crepuit · PS crura mauellem modo
CAL A tq; ipse egreditur penitus periurum capud

xite agite ite ignaui male habiti et male conciliati
Q uorū numquā quicquā cuiquā uenit in mentē ut recte faciant·

Quib; nisi ad hoc exemplū experior n̄ potest usura usurpari neq; ego.
Hominis magis asinos umquā uidi ita plagis costę callent.
Quos dū ferias tibi plus noceas eo enī ingenio hi sunt flagritribae
Qui haec habent consilia ubi data occasio ē rape depe tene harpaga
Bibe ē fugi hoc ē eorū opus ut induellis lupus apud ouis linquere.
Quā hos domi custodes at faciē cū aspicies eorū haud mali uidentur
Opera fallunt nunc adeo hanc edictionē nisi animū aduortitis omnes
Nisi somnū socordiā quae ex pectore oculisq; amoueris
Ita ego uřā latera loris faciā ut ualide uaria sint
Ut ne peristromata quidē aque picta sint campanica.
Neq; alexandrina beluata consilia tapperia.
Atq; heri iam edixerā omnib; dederamq; eis prouincias
Uerūtamen uos estis p̄diti neglegentes ingenio improbo
Officiū uestrū ut uos malo cogatis commonerier
Nempe ita animati estis uos uincite hoc duritia ergo atq; me
hoc uidisse ffit alias res aguit hoc agite hoc animū aduortite
huc adhibete aures quae ego loquar plagigera genera hominum
Numquā edepol urm̄ durius tergū erit quā terginū hoc meum.
Qui nunc dolet ne em sic dat siquis erum seruus spernit
Adsistite omnes contra me eque loquor aduortite animum.
Tu qui urnā habes aquā ingere face plenum aenum sit cito
Te cum securi caudicali pr̄ficio prouinciae
At haec rectissi [illegible] sine si ctita dē uos quoq; estis plagis omnes
Num quāminus ea gratia tamen omniū opera utro
Tibi hoc p̄cipio ut niteant aedes habes qđ facias ppera abi intro
Tu esto lecti sternator tu argentū eluito idē exstruito.

H ec cum eo a foro reuortor facite ut offenda parata ·
V orsas prafter gastrata lautaq; coctaq; omnia uti sunt
Nam mihi hodie natalis dies ē decet eū om̄s suos concelebrare
P aternā gallū glandiū sumen · facito in aqua iaceant satin audis
M agnifice uolo me summos uiros accipere ut mihi rem eē̄ reantur
I ntro abite atq; haec cito celebrate nemora quae sit coqus cū ueniat
Mihi ego eo in macellū ut pisciū quicquid ē p̄cio praesentinē
I puere prae ne quis quā pertundat cruminā cautio ē
V el opperire ē quod domi dicere pene fui oblitus
A udite in uob mulieres hanc habeo edictionem
V os quae in mundiciis mollicies deliciisq; aetatulā agitis
V iris cum summis inclite amicae nunc ego scibo atq; hodie experiar
Q uae capitis quae uentri operā det quaeq; suę rei quae summo studeat
Q ua libertam fore mihi credā et quā uenalē hodie experiar
F acite hodie ut mihi munera multa huc ab amatorib; conueniant
N ā nisi penus annuus hodie conuenit cras populo prostituā uos
N atalē scitis mihi eē̄ diē hunc ubi isti sunt quib; uos oculi estis
Q uib; uitae quib; deliciae estis quib; sauia mamilla mellitae
M anipulatim mihi muni geruli facite ante aedis iā hic adsint
C ur ego ueste aurū atq; ea quib; ē uob usu p̄hibeo quid mihi
D omi nisi malū u̅rā opera ē hodie inprobe uino modo cupide estis
E o uos u̅ros pantices; adeo madefactis cū ego sim hic siccus
N unc adeo hoc factū ē optimū ut nomine quēq; appellē suo
N e et dictū eē̄ actuū sibi quaepiā uestrarū mihi neget
A duortite animū cunctae principio hedilliū tecū ago
Q uae amicis frumentariis

Quib; cunctis montes maximi acerui frumenti sunt domi
Fac sis sit delatũ huc mihi frumentũ hunc annũ quod satis
Mihi etiã familiae omni sit meę atq; adeo ut frumento afluã
Vt ciuitas nomẽ mihi cõmutet meque ut praedicet
Lenone exballione regẽ iasonẽ audin fur cifer
Quae loquit̃ satin magnificus tibi uidet̃ PS pol iste
Atq; etiam maleficus sed tace atq; hanc rem gere
Aeschrodora tu quae amicos tibi habes lenonũ aemulos
Lanios qui itẽ ut nos iurando iure malo querunt rẽ audi.
Nisi carnaria tria grauida tegorib; oner uberi hodie
Mihi erunt cras te quasi dir cam olim ut memorant duo
Gnati iouis deuinxere ad taurũ itẽ hodie stringã ad carnarium
Id tibi p̃fecto taurus fiet CAL nimis sermone huius
Ira incendor PS huncine hic hominẽ pati colere iuuenem
Atticã ubi sunt ubi latent quib; etas integra ẽ qui amant a lenone
Qui uncũ ueniunt qui in una omnes peste hac p̃tim hunc liberant
Sed nimis sum stultus nimiũ fui
Indoctus ne illi audeant id facere quib; ut seruiant
Suus amor cogit simul prohibet faciant
Aduersum eos q̃d nolunt CAL uah hc tace PS quid est
Male morigerus male facis mihi cũ sermone huic obsonas
PS̃ Taceo CAL at taceas malo multo quã tacere ẽ te dicas tuãm
Xystilis fac ut animũ aduortas quoius amato
Res olim dynam in domi habent maxumam.
Si mihi non iam huc culleus oleum deportatum.
Te ipsam culleo ego cras faciam ut deportere in p̃gulam

I bi tibi adeo lectus dabitur ubi tu haut somnium capias
Sed ubi usq. ad languorem tenes quo se haec tendant quae loquor
E... certatu quae tibi amicos tot habes tam pbe oleo onustos
Num cupiae hodie tu tuorum opera conseruorum
Nitidissimum caput aut num ipse ego pulmento utor magis
Unctiusculo sed scio tu oleum haud magni pendis uino te deuncis
Sine modo reprehendam ego cuncta hercle una opera nisi
Quidem hodie tu omnia facis celestia hae ut loquor
Tu autem quae pcapite argentum mihi iam iamq; sepe numeras
Ea pacisci modo scis set quo pacta es non scis soluere
Phenicium tibi haec ego loquor delitiae summatu uirum.
Nisi hodie mihi ex fundis tuorum amicorum omne huc penus adfertur
Cras phoenicio corio inuises pergulam.

seudole non audis quae hic loquitur. PS audio ere equidem.
I... animum aduorto. CAL quid mihi es auctor huic ut mittam.
N amicam hic mea pstituat. PS bene curassis liquido es animo
Ego pro me et pro te curabo iam diu ego huic bene et hic mihi
Volumus et amicicia est antiqua mitta hodie huic suo die natalicio
Malam rem magnam et maturam. CAL quid opus est. PS potin aliam rem
Ut eures cacat. PS. bat. CAL. crutior. PS. cor dura.
CAL Non possum. PS fac possis. CAL: quonam pacto possim uincere animum.
In rem quod sit p uortaris quam in re aduerso animo auscultes.
Nugae istec sunt non iocundum est nisi amans fa...
Stulte. PS. pergin. CAL. o pseudole misi nesim nichili.

Pseudolus

Mate me sis · PS sine · CAL modo ego abeā · PS mane mane iam ·
Vt uoles me ēē ita ergo · CAL nunc tu sapis · BAL it dies ego mihi concesso
I prae puere · CAL heus abit quin reuocas · PS quid ꝑperas placide
CAL At prius quā habeat quod hoc malū tam placidis puere hodie
Nate heus hodie nate tibi ego dico heus hodie nate redice ·
Respice ad nos tam etsi occupatus moramur mane est conloqui
Qui uolunt te · BAL quid hoc ē quis ē qui moram occupato
Molestam obtulit · PS quid tibi sospitali fuit · BAL mortuus e
Qui fuit qui si uiffus ē PS nimis supbe · BAL nimis molestos
CAL Reprehende hominē adsequere · BAL i puere · PS accedamus ac
O buiam · BAL iuppiter te ꝑdat quisquis es · PS te uolo
BAL At uos ego ambos uorte haoti puere · PS non licet conloqui te
BAL At mihi non lubet · CAL si tuā quippiam in rem ·
BAL Licet ne obsecro uiuere an non licet uah manta · PS omitte
CAL Ballio audi BAL surdus sum ꝑfectū nanilogistae · CAL dedi ·
Dum fuit · BAL non peto quod dedisti · CAL dabo quando erit ·
BAL Ducito quando habebis CAL heheu quā ego malis ꝑdidi modis
Quod tibi detuli et quod dedi · BAL mortua uerba re nunc
Facis stultus es rem actā magis · PS nosce saltem hunc quis est ·
BAL Iam diu scio qui fuit nunc qui est is ipsius sciat ambula tu
PS Potin ut semel modo ballio huc cum lucro respicias
BAL Respiciā istoc pretio nā si sacrificē summo ioui
Atq; in manib; exta teneā ut porriciam interea loci
Si lucri quid detur potius rem diuinā deseram ·
Non potest pietati obsisti huic ut res sunt ceterę
Deos quidē quē maxime aequum ē metuere eos minime facit ·

BAL Compellabo salue multũ serue athenis pessime PS dite deęq;
A mente uel huis arbitratu uel meo uel si dignus alio pacto
Neq; ament nec faciant bene. BAL quid agitur calidore.
A mat~ atq; egetur acriter. BAL misereat si familiã alere possim.
M isericordia. PS heia scimus nos quidẽ te qualis sis nẽ p̄dicos
S ed scin quid nos. BAL pol ego ꝓpe modo ut male sit mihi.
PS E t id et hoc quod te reuocamus quaeso animũ aduorte audio
A tq; in pauca ut occupatus nunc confer sum quid uelis
H ec pudet quod tibi ꝓmisit quã quã id ꝓmisit die
Q uia tibi minas uiginti ꝓ amica etiam non dedit
BAL Nimio id quod pudet facilius fert~ quã illud quod piget
Non dedisset istũ pudet me quia non accepi piget.
PS At dabit parabit aliquod hos dies manta modo
N am hic id metuit ne illã uendas ob simultatẽ suam.
BAL Fuit occasio si uellet iam pridet argentum ut daret
CAL Quid si non habui. BAL iam habes inuenires tinum.
A d danistam deuenires adderes faenusculũ surripuisses.
Patri. PS surriperet hic patri audacissime ñ periculum.
Est ne quid recte monstres. BAL non lenonius est
CAL E gon patri surripere possim quicquã quã tã cauto seni.
Atq; adeo si facere possim pietas ꝓhibet. BAL audio
Pietatẽ ergo istam amplexitor noctu pro phenicio
S ed cum pietate amori uideo tuo p̄uortere omnes tibi
P atres sunt nullus ẽ tibi quẽ roges meuũ argentum
Q uin nomen quoq; iam interit mutuum.
BAL H eus tu postquã hercle isti a mensa surgunt saturi poti.

Q uisnam repperit al [illegible]

A b alieno [illegible]

CAL Numquam ter [illegible] tam [illegible] [illegible]

I ta miser [illegible]

C aeca berde olim [illegible]

P [illegible] praeterea [illegible] CAL [illegible]

I [illegible] quam inconari [illegible]

BAL [illegible] mihi [illegible] metuo credere · PS credere autem

E cham poenitet me quanto hic fuerit usui · BAL non e iustus

Q uisquam amator nisi qui perpetuat data dat usque quando

N ihil sit simul amare [illegible] · CAL mihi [ine] timet miseret

BAL [illegible] te unum saluum quelle ·

PS [illegible] sic uixit amator [illegible] lenoni [illegible]

S emper tu [illegible]

N am istuc quod nunc damet [illegible]

A pud nouercam querere · PS eho an iniquam tu habui nupsisti patri.

BAL [illegible] faciam · PS fac hoc quod te rogamus ballio

Mea fide [illegible] formidas credere ego in hoc triduo

A ut terra aut mari alicunde euoluam id argentum tibi ·

BAL Tibi ego credam · PS cur non · BAL quia pol qua operas credam tibi

Vna opera alligem fugitiuam canem agninis lactibus

CAL Sicine mihi abs te bene merenti male refertur gratia

Q uid nunc uis · CAL ut opperiare hos sex dies saltem modo

Ne illam uendas neque das me hominem amantem · BAL bono

A nimo es uel sex menses opperibor · CAL euge homo lepidissime.

Lepidissime · BAL immo uin etiam te faciam ex laeto laetantem magis.

CAL Q uidiam · BAL quia enī nonuenalē habeo phenicium.
CAL N onhabes · BAL non hercle uero o pseudole arcessi hostias
V ictimas lanios ut te ego huic sacrificem summo iovi
N ā hic mihi nunc est multo potior iuppiter quam iuppiter
N olo uictimas agninis me extis placari uolo propera
Q uid stas accerse agnos audin quid ait iuppiter iam hic ero
V erum extra portam mietiā currendū ē prius cal quid eo
PS I amos inde accersam duos cū tintinnabulis eadē duo
G reges uirgarū inde ulmearum adegero ut hodie
A d litationē huic suppetat satius iovi in malā crucē
CAL I stic ibit iuppiter lenonius ex tua re nonē ut ego emoriar
PS Q uidū CAL ego dicam tibi quia edepol dū ego viuus uiuā
N umquā eris frugi bone ex tua re nonē ut ego emoriar
CAL Q uidū · PS sic quia si ergo emortuus sim acheruns te sit
N emo nequior · PS dic mihi obsecro hercle uerū serio hoc
Q uod te rogo ē non habes uenalē amicā tu meā phoeniciū
N on edepol habeo pfecto nā iam pridem uendidi
CAL Q uomodo · BAL sine ornamentis cum intestinis omnibus
CAL M eā tu amicā uendidisti · BAL ualde uiginti minis
V iginti minis · BAL utrū uis uel quater quinis minis
M ilti macedonio etiā quindecī habeo minus CAL
Q uid ego ex te audio · BAL amicā tuā ē factā argentea
C ur id ausus facere · PS libuit mea fuit CAL eho pseudole
E t gladiū adfer · PS quid opus gladio CAL qui hunc
O ccidā atq; me · PS quin tu te occides potius nā hunc fames
Ia occider... CAL quid ais quant... [illegible]
Puri... [illegible] ... mihi ·
Ħ viginti minis · Bal · utrū uis t quater quinis
minis

BAL Fateor. CAL. nempe ē ceptus verbis. BAL. etiā ēsulis qq;
Per iniuisti sceleste. CAL. tu argentū cuio ēdidi ego scelestus
Nē argentū pmere possū domo. tuq; pius istoc genere
Gnat numū ñ habes pseudole adsistere trinsecus atq;
Onera hunc maledictis. PS. licet nūquā adpitore atq; cursim
Currā licet mittar mali ingere mala multa. PS. iā ego
Te differā dictis meis inpudice. BAL. ita ē. PS. sceleste. BAL.
Dicis vera. PS. verbero. BAL. quippini. CAL. busti rape. BAL.
Certe. CAL. furcifer. BAL. factā optume. CAL. socio fraude.
BAL. Sunt mea ec ista. PS. parricida. BAL. pge tu. PS. sacrilege
BAL Fateor. CAL. piure. BAL. uetera vaticinamini. CAL. legi rupa
BAL Valide. PS. pnicies adulescentū. BAL. acerrume. CAL. fur.
BAL Babe. PS. fugitiue. BAL. bombax. CAL. fraus populi
BAL Planissume. PS. fraudulente. CAL. inpure leno. CAL. cenū
BAL. Cantores pbos. CAL. verberauisti patrē atq; matrē.
BAL Atq; occidi qq; potius quā cibū p̄hiberē nū peccaui quippiā
PS In pt sū ingerrim dicta doliū operā ludim
BAL Nē qd aliū etiā uoltas dicere. CAL. ec quid te pudet.
BAL Te amatorē inuentū eē inanē quasi cassā nucē
Sed quā quā multa mala que ime dicta dixistis mihi
Nisi mihi attulerit miles quinq; quas debet minas
Sicut haec ē p̄stituta summe argento dies
Si is ñ adterit posse opinor facere officiū meū
CAL. Quid id ē. BAL. si tu argentū attuleris cū illo pdideri
Id ē hoc meū ē officiū ego opere si sit plus
Tecū loquar sed sine argento frustra ē qd me tu misereri postulas

Hec mea ē sententia ut tu hinc porro qd agas ē sulas
Iamne habes negotii sū pleni · BAL paulo post magis
Illic homo mī ē nisi omſ di me atq; homines deser̄
Exossabit simulā ego illū tadē ut murenā quoquis
Sed nē calidore operā mihi te uolo dare · CAL · ec
Quid imperas · PS · hoc ego oppidū admoenire ut hodie capiat
Volo ad eā rē usust hominē astutū · doctū · scitū · & callidū
Qui imperat haec facta reddat n̄ qui uigilans dormiat
CAL · Cedo mihi qd ē facturus · PS tempori ego faxo scies
Nolo bis iterari dr sic longe · fiunt fabule · CAL · optimū atq; equissi
Pauci ex multis ſ amici homini q̇ certi sient ſ mū oras · PS ppera adhuc homi
CAL · Ego scio istuc · PS · ergo utrimq; tibi nē dilectū para ſ nē scio ·
Ex multis exquire illis unū qui certus siet
Iā hic faxo aderit potin ut habeas tibi morā dictas creas.

ost quā illic hinc abiit tu astas solus pseudolus
Quid nē acturus postquā erili filio largitē dictis
Dapsilis ubi ſ ea qui neq; parata gutta certi ē silu
Neq; adeo argenti neq; nē qd faciā scio neq; exordiri
Primū unde accipias habeas neq; ad detexundā telā
Certos ē minos sed quasi poeta tabulas cepit sibi
Querit qd nusquā gentiū repperit tam facit illud
Veri simile qd mēdaciū ē · nē ego poeta fiā uiginti mine
Que nusquā nē ſ gentiū inueniā tamen

p̄ ...

Atq; ego huic iam pridē me daturū dixerā et uolui incipere
Tragulā in nostrū senē. uerū is nescio quo pacto p̄sensit prius
Sed eccū p̄imendast uox mihi atq oratio uerū eccū uideo huc
Simonē una simul quē suo uicino calliphone incedere
Ex hoc sepulchro uetere uiginta minas effodiā ego hodie
Quas dem oriti filio ... ut horum sermonē legā

i dedā nosis aut de amatoribus dictator fiat nunc athenis
Atticis nemo ante cedat filio credo meo ita nē p urbē
Solus sermoni ē omib; eū uelle amicā liberare et querere
Argentū adeā rem hoc alii mihi renuntiant atq id iā
Pridem sensi subolet mihi occisa ē haec res heret hoc negotiū
Quin comoratū uolui argentariū pfisci ibi nē oppido
Ipsa epistula p̄sensit nihil ē p de predatorib; homines
Qui gestant quiq; auscultant crimina si meo arbitratu
Liceat oms pendeant gestores linguis auditores auribus
Nā istec que tibi renuntiant filiū te uelle amantē
Argento circūducere forsitan ea tibi dicta s̄ mendacia
Sed si ea uera s̄ ut nē est maxime qd mirū fecit
Quid nouū adulescens homo si amat si amicā liberat
Lepidū senē uet nolo faciat at enī nequā neuis
Vel tu ne faceres tale in adolescentia pbū patrē ee oportet
Cui gnatū suū ee pbiorē quā ipsus fuerit postulet
Nam tu qd dāni et qd fecisti flagitii populo uiritī
Potuit dispertier idne tu mirari si patris sat filius
ΩΖΕΥ quā pauci estis homines commodi

I llic ē patrē ēē ut equo ē filio . . . siqs hic loquit
M eus hic ē quidē seruos pseudolus hic mihi corrūpit filiū
S celerū caput hic dux hic ille ē pedagogus hunc ego cupio excruciarē
I ā istec insipientia ē si irā inpropere gerere quanto satius ē
A dire blandis uerbis atq; exquirere sint illa negnes inique tibi
R enunciaueēt bonus animus in mala re dimidiust mali tibi auscul
I tur adie pseudole orationē tibi para aduerse senē tabo
H erū saluto primū ut equost postea siqd sup sit uicinos
I mptio salue qd agit stat hic ad hunc modū
S tatū uide hominis calliphe quiambas illicū bene
C onfidentē que te adstitisse intellegē decas innocentē
Q uisit atq innoxius seruū supbū ee apd erū potissimū
S unt que te uolum percontari que quasi pnebulā nosmet
N osmas scim atq; audiuim conficiet iā te hic
V erbis ut tu censeas n pseudolū s; socratē tecū loq
I ta est iā pride tu me spernis sentio paruā ee
A pd te mihi fidē intellego ipse
C upis me ee nequā tam ero frugi bone dicta
F ac sis uacuas pseudole aedis aurium mea uemigrare
P ossint quo uolo age loquere qd uis tam etsi tibi suscenseo
M ihin domino seruos tu suscenses iā tibi mirū id uidet
E rele qui ut tu p dicas cauendus es mihi ab ste irato
A tq alio tu modo me uerberare atq; ego tu soleo cogitas
Q uid censes edepol merito te iratū arbitror
C ū apd te parū ste fides iā sic sino
I ratus sit ego ne quid noceat cauero

Sed quid ais quid hoc quod te rogo siquid uis roga·
Quod scibo delphis tibi responsum dicito a uorte·
Ergo animū et faxis promissis memor quid ais·
Ec quam scis filium tibicinam· meum amare negarmeae·
Liberare quam uelit teuton katto ttonegaris·
Equas uiginti minas psicophanti amateq; p doctos dolos·
Partas utme auferas abste ego auferam·
Ita quas ame cognato des qui amicam liberae fateri·
Dichaytoyna chattoyionai fatetur·
Maxime calipho dudū tibi memini cur hec·
Tu ubi rescuisti ilico celata me sunt cur n̄re sim eloquar·
Quia nolebam exmemorē p̄g̃gm malum·
Erum ut ser uos criminarit aput erū luberes hunc·
Precipitē inpistrinum trahi· nunquid peccatū est simo·
Immo maxime desiste recte egomeā rē sapio callypho·
Peccata mea sunt animū aduorte nunc iam·
Qua ppt̄ te expertem amoris nati habuerim·
Pistrinū inmundū scibam sid faxem mihi·
Noname scibas pistrinum inmundo tibi·
Cumeamus sectabas scibam· cur n̄ dictū ē mihi·
Quid aliud malū aderat istuc aberat longius·
Illud erat presens huic erat diecule·
Quid nunc agetis nam hinc quidē ame non potest·
Argentum auferri qui presert im senserim·
Nequisquam credat nummum iam edicam omnib;·
PS· Nunc quam edepol cuiquā supplicabo dumquidem·

T u uiues tu mihi hercle argentum dabis·
A bste equidem sumam· ca· tu a me sumes· PS· strenue·
E xcludito mihi hercle oculum si dedero· PS· dabis·
I am dico ut a me caueas· ca· certe edepol scio·
S i abstuleris mirum et magnum feceris facinus·
F aciam· Si· si non abstuleris uirgis caedito·
S ed quid si abstulero· Si· do iouem testem tibi·
T e aetatem impune habiturum· PS· fac [illegible] is·
E gon ut cauere nequeam cui praeditur·
P raedico ut caueas dico inquam ut caueas caue em istis·
Mihi ut hodie manibus argentum dabis· ca· edepol
Mortalē graphicum si seruat fidem·
S eruitum tibi me abducito ni fecero· Si· bene atq;
A mice dicis nam nunc nam meus est· PS· uin etiam·
D icam quo duos magis miremini· ca· studie hercle·
A udire nam te auscultā lubens· PS CA· age dum nā scias
L ibenter te ausculto loqui· CA· prius quā istā pugnam
P ugnabo ego etiā prius dabo aliā pugnā claram
E t cō memorabilem· Si· quā pugnā· PS· eme ab hoc
L enone uicino tuo per sicophantiā atq; per doctos dolos
T ibicinā illā tuus quā gnatus deperit
E a circū ducam lepidule nomen· Si· quid est·
:PS· E ffectū hoc hodie reddam utrūq; ad uesperum
S iquidē istaec opera ut praedicas perfeceris
·Si· ~ irtute rei agat hocli ante cesseris sed si non faxis
N unquid causa est ilico quin te in pistrinū condam

XIIII

·PS· N on unum quidem diem modo uerum hercle in omnis quantum

E st sed si effecero dabin mihi argentum quod dem lenoni ilico

T ua uoluntate · CA · ius bonum orat pseudolus dabo inque ·

SI· A t enim scin quid mihi in mentem uenit · quid si hisce [illegible]

I nter consenserunt callipho · aut [illegible]

C onsutis dolis qui me argento [illegible]

·PS· Q uis me audacior sit si istuc facinus audeam [illegible]

S ic si mo si sumus conspecti si ue con[illegible]

D e istac re · aut si decretu umquam [illegible]

Q uasi in libro cum scribuntur litter[illegible]

S tilis me totum usque ulmeis conscribito · Si [illegible]

N unc iam quando [illegible]

C allipho queso mihi neq[illegible]

[illegible] rem iam heri com[illegible]

[illegible] quam stat [illegible]

[illegible] certum est istac gratia [illegible] ludos

[illegible] pseudole et [illegible]

Q uod dixi potius [illegible]

[illegible] amq; edepol si non dabis [illegible]

[illegible] acito abere PS [illegible]

[illegible] meis uicissim date locum [illegible]

[illegible] uolo domi usque adesse [illegible]

[illegible] ego ad forum ibo [illegible]

[illegible] itote · PS · suspicio est mihi [illegible]

[illegible]

Q ui uos oblectem hanc fabulam dum transig[illegible]

N eq; sim facturus quod facturum dixerā · non demutabo
A dq; etiā certum quod sciam cum sim facturus pacto nihil etiā scio
N isi quia futurū ē nam qui in scenam puenit
N ouo modo nouum aliquid inuentum afferre addecet
S i id facere nequeat et locum illi qui queat
C oncedere aliquantis phanc mihi in robitet
D um concenturio in corde sicophantias
T ibicen uos interea hic delectauerit ·
Act. II. sc. I. P ro iuppiter ut mihi quicquid ago lepide omā psperēq;
V eniunt neq; quod dubitem neq; quod timeam meo in pectore
C onditū st consilium nam ea stulticia si facinus magnum
T imido cordi credere nam omnes res pinde sunt
U t agas ut eas magnifacias nam ego in meo pectore prius ita
P araui copias duplicis triplicis dolos perfidias ut ubi ucumq;
C um hostibus congrediar malorum meorum fretus uirtute
D icam me industria et malitia fraudulenta · facile ut uincam
F acile ut spoliem meos pduellis meis pfidis
N unc inimicū ego hunc communem meum atq; uostrū omniū
B allionē exballistabo lepide date operam modo
H oc ego oppidum admoenire ut hoc die capiatur uolo
A tq; ut hoc meas legiones adducā si hoc expugno
F acilē ego hanc rem meis ciuibus faciam
P ost ad oppidum hoc uetus continuo meum exercitum
P rotinus obducam inde me et simul participes omnes
Meos preda onerabo atq; opplebo metum et fugam
P erduellibus meis esse me ut sciant natum

E · osum genere gnatus magna me facinora decet efficere ·
Q ue post mihi clara et diu clueant sed hunc quem uideo quis
H ic est qui oculis meis obuiam ignorabilis obicitur libet scire
Q uid hic uelit cum machera et huic quam rē agat hinc dabo insidias

· HAR · illoci sunt atq; he regiones que mihi ab ero sunt demonstrate
V t ego oculis rationem capio quam mihi ita dixit erus meus miles
S eptimas esse edis a porta ubi ille habitat leno cuius sit
S imbolum me ferre et hoc argentum nimis uelim
C ertum quid mihi faciat ballion leno ubi hic habitat ·
· PS · S itace tace meus est hic homo ni omnes di atq; homines
D eserunt nouo consilio nunc mihi opus est noua res subito
M ihi hec obiecta est hoc prouortar principio illa omnia missa
H abeo que ante agere occepi iam pol ego hunc stratioticum
N uncium aduenientem probe percutiam · HAR · ostium pultabo
A tq; intus euocabo aliquem foras · PS · quisquis es compendium
E go te facere pultandi uolo · nam ego precator et patronus
F oribus processi foras · HAR · tune est oballio · PS · immo uero
E go sum subballio · HAR · quid istuc uerbi st · PS · condus promus
S um procurator peni quasi te dicas atriensem ·
· PS · I mmo atriensi ego impero · HAR · quid tu seruus ne es an liber ·
· PS · N unc quidē etiam seruio · HAR · ita uidere et non uidere dign
Q ui liber sies · PS · non soles respicere te cum dicas iniuste alteri
· HAR · H unc hominem ma lum ēē oportet · PS · di me seruant atq; amant
N am hec mihi incus est procundā ego hodie hinc multos dolos
· HAR · Q uid illi secum solu s loquitur uir · PS · quid ais tu adulescens · h · quidē ·

· PS · E sne tu an non es ab illo milite macedonico seruus eius qui
h inc a nobis ē mercatus mulierem · qui argenti ero meo
L enoni quindecim minas dederat · quinq; debet · HAR · sum ·
S ed dubito me noustí gentium · aut uidisti aut conlocut? ·
N am quidem athenis antid hac numquā adueni neq; te uidi
A nte hunc diem unquā oculis meis · PS · quia uidere inde ēē
N am olim cum abiit argento hic dies prestituta est quo
A d referret nobis neq; dum retulit · HAR · immo adest
· PS · T un attulisti · HAR · egomet · PS · quid dubitas dare
· HAR · T ibi ego diem · PS · mihi hercle uero qui res rationesq; eri
B allionis curo argentū accepto expenso et cui debet dato
· HAR · S iquidē hercle etiam supremi prompta thesauros iouis
T ibi libellam argenti nunquam credam dum tu strenuas
PS · Referri soluta · HAR · uitiam potius sic seruauero
· PS · V e tibi tu inuentus uero meam qui forcill. es fidem
Q uasi mihi non sescenta tanta soleant crecher
HAR · I mmo uero quasi tu dicas quasi quę ego autem id suspicer
S ed quidē tibi nom̄ · PS · seruus est huic lenoni sirus
E um esse medicam syrus sum · HAR · syrus · PS · idē nomen mihi
HAR · U erba multa facimus erus si domi est tuus quin prouocas
V t id agam quo missus hic sum · PS · quicquidē nomen tibi
S i intus esset euocarē uerū si dare uis mihi magis erit
S olutum quā ipsi dederis · HAR · at enim sinquid ē
Reddere hoc non perdere erus misit non certo scio ·
· HAR · Potest ut alii ita arbitrentur et ego ut ne credam tibi
· PS · Quasi tu dicas me te uelle argento circum ducere

H oc febrim tibi ēē quia non licet hoc inicere ungulas
E go nisi ipsi ballioni nummum credā nemini
·PS· A t illic nunc negotiosus est res agitur apud iudicem
·HAR· D i bene uortant at ego quando eum esse censebo domi
R ediero tu epistolam hanc a me accipe atq; illi dato
N am istic simbolum est inter erum meum et tuum de muliere
·PS· S cio equidē ut qin argentum adferret atq; expressam
(i. cū illo homine)
I maginem suam huc ad nos · quom eo aiebat uelle mitte mulierē ·
(apud nos) (imaginis)
N am hic quoq; exemplum reliquid eū omnem rem tenes
·HAR· Q uid ego ni teneā · PS · dato ergo istum simbolum ergo illi lice
S ed quid ē tibi nomen HAR · har pax · PS · apage te
h ar pax hāt places hoc quidem hercle haud ibis intro ni quid
h ar pax feceris · HAR hostis uiuos rapere soleo ex acie hoc
N omen mihi est · PS pol te multo magis opinor uasa ahenea
E x aedib; HAR non ita est sed si in quid te orē scire · PS sciam si
D ixeris · HAR · ego deuortor extra portam huc in tabernam tertiam ·
A pud anum illam doliolia recludam grassam chrisidem
·PS· Q uid nunc uis · HAR · inde ut me arcessas erus tuus ubi uenerit
PS· T uo arbitrio maxime · HAR · nam ut lassus ueni de uia
M e nolo curare · S · sane sapis et consilium placet ·
S ed uide sis ne in questione sis quando arcessam tibi
HAR· Q uin ubi prandero dabo operam somno · PS · sane censeo
·HAR· N unc quid uis · PS · dormitum ut abeas HAR abeo ·
·PS· A tq; audin har page iube site operiri · beatus eris si
C onsudaueris ... z f. z.
D ii immortales conseruauit me illic homo aduenientia suo

Suo uiatico reduxit me usq; exerrore inuiam
Nam ipsa mihi oportunitas nonportunitas nonpotuit opportuniū
Aduenire quā haec cauata est mihi oportune epistula
Nam haec allata cornu copiast ubi inest quicquid uolo
hic dolori hic fl̃l atq; omnes sunt hic sunt sicophantiae
Hic argentum hic amica amanti herili filio
Atq; ego nunc me gloriosum faciam ut pectore
Quomodo quiq; agerem ut lenoni surriperem mulierculam
Iam instituta ornata cuncta inordine animo ut uolueram
Certa deformata habebam sed pfecto hoc sic erit
Centum doctum hominum consilia haec deuincit dea
Fortuna atq; hoc uerum est pinde utquisq; fortuna utitur
Ita praecellet atq; exinde sapere eum omnes dicimus
Bene ubi quid discimus consilium accidisse hominē cautum
Eum esse declaramus· stultum autem illum quo uertit male
Stulti haud scimus frustra ut scimus cum quod cupienter dari
Petimus nobis quasi quid inrem sit possimus noscere
Certa mittimus dum incerta petimus atq; hoc uenit
In labore atq; indolore ut mors obrepat interim
Sed iam satis est philosophatum nimis diu et longum loquor
Di immortales auri calcho contra noncarum fuit
Mendatium hic modo quod subito commentus fui
Quia lenonis me ēē dixi nunc ego hac epistula
Tris deludam erum et lenonē et qui hanc mihi dedit epist̃ℓlam
Fuge par pari aliud autē quod cupiebam contigit
Venit eccum calidorus ducit nescio quē secum simul ·

pseudolus

C alidorus charinus

ulcia atq; amara apud te sum elocutus omnia
S cis amorem scis laborē scis egestatem meam
ch. C ommemini omnia id tu modo me quid uis facere faciam
CA. C um hec tibi alia sum elocutus uis scires si scis de simbolo
ch. O mnia inquam tu modo quid me facere uis fac ut sciam
CA P seudolus mihi ita imperauit ut aliquem hominē strenuum
B ene uolentē adducerem ad se · ch · seruas imperium probe
N ā et amicum et bene uolentē ducisset istinc pseudolus
N ouus si mihi ē CA · nimiū ē mortalis graphicus heuretes mihi ē
H is mihi hec ēē effecturum dixit q; dixi tibi ·
PS · M agnifice hominē compellabo CA · cuia uox sonat · PS · io
I o te te te tiranne te rogo qui imperitas pseudolus
Q uero quo iter trina tripliciа trib; modis me tria gaudia
A rtib; trib; ter demeritas dem letitias de tribus
F raude partas ꝑ malitiā et ꝑ dolum et fallatiam
I n libello hoc obsignato ad te attuli pauxillulo
ch. I llic homo est PS · ut paratragoedat carnufex · CA · confer
G radum · CA · contra ad salutē brachium
D ic utrum spem an saluitem mattrē te salutem pseudole
PS · I mmo utrūq; CA · utrumq; salue sed quid actum est PS · q͡d actu tames
CA · A ttuli hinc · PS · quid attulisti · CA · adduxi uolui dicere
PS · Q uis istic est · CA · charinus · PS · euge iam chary tonio nolu
Q uin tu quicquid opus ē mihi audacter imperas
B ene sit charine nolo tibi molestos esse nos ·

CH· V os molestos mihi molestum est quidem· PS· tum igitur mane
ch· Q uid istuc est· PS· epistulam modo hanc intercepi et simbolum
ch· S umbolum quem simbolum· PS· quia milite alienatus modo ē
E ius seruus qui hunc ferebat cum quinq; argenti minis
T uā qui amicam hinc arcessebat eios subleui modo
CA· Quomodo· PS· horum causa haec agitur spectatorum fabule
H i sciunt qui hic adfuerē uobis post narrauero
C Q uid nunc agimus· PS· liberā hodie tuā amicam amplexabero
CA· E gone· PS· tute ego ipsus inquā siquidem hoc uiue caput
S i modo mihi hominē inuenietis propere· CA· quā facie malum
C allidum doctū qui quando principium prehenderit
P orro sua uirtute teneat quid se facere oporteat
A tq; eum qui non hic usitatus sepe sit si seruos est
N umquid refert· PS· immo multo mauolo quā liberum
CA· P osse opinor me dare hominē tibi malum et doctū modo
Q ui a patre aduenit caristo nec dum exiit exędibus
Q uo quā neque athenas aduenit umquā ante hesternum diē
PS· B ene iubas sed quinq; inuentus opus est argenti minis
M utuis quas hodie reddā nam unam huius mihi debet patē
E go dabo ne quere aliunde· PS· o hominē oportunū mihi
E tiam opus est chamide et machera et petaso possum a me dare
D i immortales non charinus mihi hic quidē est sed copiā
S edisti seruus ex caristo hic qui aduenit quid sapit
CA· H is cum abalus· PS· manuleatam tunicam habere hominē decet
E cquid habet is homo aceti in pectore· CA· atq; acidissimi
PS· Q uid si opus sit ut dulce promat indidem ecquid habet·

CA R ogans murrinam passum defrutū mellinā mel quoiusmodi
Q uin incorde instruere quondam coepit hermo polium
PS· Euge pe lepide charineme meo ludo lamberas
S ed qui nomen ē dicam ego isti seruo · CA· simię
PS· S cit ne inire aduorsa vorsari · CA· turbo non eq; citius est
PS· E c quid argutus ē CA· malorum facinorum sepissime ·
PS· Q uid cum manifesto tenetur · CA· anguila ste labitur
PS· E c quinis homo ē sitius · CA· plebiscitum nō ē citius
PS· P robus homo ē ut predicare te audio CA· immo si scias
V bi te aspexerit narrabit ultro quid ē uelis
S ed quid es acturus · PS· dicam ubi hominē exornauero
S ubditum fieri ego illum militis seruum uolo
S imbolum hunc ferat lenoni cū quinq; argenti minis
M ulierē ablenone abducat em tibi omnē fabulam
C eterū quo quicq; pacto faciat ipsi dixero ·
CA· Q uid nunc igitur stamus · PS· hominē cū ornamentis omnib;
E xornatū adducite ad me iam ad trapezitā aeschinum
S ed properate · PS· prius illic erimus quā tu abite ergo
O tius quicquid incerti mihi in animo prius aut ambiguū fuit
N unc liquet nunc defecatum sicor mihi nunc puiast
O mnes ordines sigmis ducā legiones meas
A ui sinistra auspicio liquido atq; ex sententia
C onfidentia est inimicos meos me posse perdere
N unc ibo ad forum atq; honerabo meis pceptis simiam
Q uid agat ne quid titubet docte ut hunc ferat fallaciam
I am ego hoc ipsum oppidum expugnatū faxo erit lenoniū ·

3 . fr .

[illegible]

ui seruitutem dy danunt lenoniam puero atq; id si addunt

T urpitudinē ne illi quantū ego nunc corde conspicio meo . ē

M alam rem magnā multasq; erumnas dangunt uellet hec

M ihi euenit seruitus ubi ego omnib; paruus magnusq; miserius

P erfulgior neq; ego amatorē mihi ullum inuenire queo

Q ui amet me ut curet tandem nitidiuscule nunc hunc

L enoni hodie ē natalis dies · interminatus tam inimo ad maximū

S iquis non hodie munus misisset sibi tum cras eruciatu

M aximo pbitere nunc nescio hercle rebus quā faciā meis

N eq; ego illud possum quod illi qui possunt solent

N unc nisi lenoni munus hodie misero · cras mihi potandus

F ructus ē fullonius eheu quam ille re lego etiam nunc sum paruulus

A tq; edepol ut nunc male eū metuo miser si quispiā det

Q ui manus grauior siet quam quā illud aiunt magno gemitu fieri

C omprimere dentes uideor posse aliquo modo · sed cōprimdā ē

M i uox atq; oratio erus eccum recipit se domum et ducet coquū .

· BA · orum coquinum qui uocant stulte uocant ·

N am non coquinū ē uerum furinum est forum

N am si ego iuratus pelorem hominem quererem

C oquum non potui quā hunc quem duco ducere

M ultiloquū gloriosum insulsum inutilem

Q uin ob eam rem orcus recipere hunc ad se noluit

V t esset hic qui mortui cenā coquat nam hic solus illis coqre

Q uod placeat potest · CA · si me arbitrabare isto pacto ut p̄dicas

P[.]

Cur conducebas BAL. inopia alius non erat. sed cur sedebas in foro
Si eras coquus tu solus preter alios? CA. ego dicam tibi.
Hominum avaritia ego sum factus improbior coquus
Non meo te ingenio. BA. qua istuc ratione. CA. eloquar
Quia enim cum exemplo veniunt conductum cocum nemo illum querit.
Qui optimus et carissimus est. illum conducunt potius qui vilissimus est.
Hoc ego fui hodie solus obsessor fori. illi drachmis essent miseri me
Nemo potest minoris quisquam nummo ut surgam subigere.
Non ego item cenam condio ut alii coci. qui mihi condita prata
In patinis proferunt. boves qui convivas faciunt. herbasque oggerunt
Eas herbas. herbis aliis porro condiunt. indunt coriandrum.
Foeniculum. allium. atrum holus. apponunt rumicem brassicam.
Betam blitum. eo lasarpici libram pondo diluunt.
Teritur senapis scelera cum illis qui terunt prius quam triverunt
Oculi ut exilient faciunt. ei homines cenas sibi coquunt cum condiunt
Non condimentis condiunt sed strigibus vivis convivis intestinaque
Exedint hoc hic quidem homines tam brevem vitam colunt
Cum hasce herbas huius insitum salvum congerunt
Formidulosas dictu non esum modo quas herbas pecudes non
Edunt. homines edunt. BAL. quid tu divinis condimentis utere
Qui prorogare vitam possis hominibus, qui ea culpes condimenta (a. vituperes.)
CA. Audacter dicito. nam vel ducenos annos poterunt vivere
Meas qui esitabunt escas quas condidero. nam ego cicilendrum.
Quando in patinas indidi. aut si polindrum. aut maccidem.
Aut saucaptidem. eae ipse sese patinae fervefaciunt ilico.
Haec ad neptunii pecudes condimenta sunt.

117 r

Terres tres pecudes cicimandro condio aut hapalopside

Aut cataetri BA. at te iuppiter diq; oms perdant cum

Condimentis tuis cumq; tuis oms mendatiis.

·CA· Si nescis loqui me· BA· loquere atq; inmalam crucē

·CA· Ubi oms patinę feruent oms aperio is odos de missis pedib;

In celum uolat eum modorem cenat iuppiter cottidie

·BA· Odor dimissis pedibus· CA· peccaui insciens· BA quidem·

·BA· Quia demissis manib; uolui dicere· BA· si numquam is

Coctus quid tam cenat iuppiter· CA· id incenatus cubitum

·BA· Inmalam crucē istacine causa tibi hodie num mum dabo

·CA· Fateor equidē me esse cocū carissimum

Verum propretio facio ut opera appareat mea quo

Conductus ueni· BA· ad furandum quidem·

·CA· An tu inuenire postulas quemquā coquum miluinis

Aut aquilinis ungulis an tu coquinatum te re coquam postulas

Tu qui meus est ame dico tibi· ut nostra properas āmoliri omā

Tum ut huius oculos in oculis habeas tuis quoquo hic

Spectauit e o tu spectato simul si hic quo gradietur

Pariter progredimini manum si protollet· pariter pferto

Manum suum si quid sumet id tu sinito sumere· si nrm

Sumet· tu teneto altrinsecus· siste ibi giito· stabit· astato simul·

Si conquiniscet istic conquinis cito simul· item his discipulis

Prius custodes dabo· CA· habe modo animū bonum·

·BA· Quęso qui possim doce animū habere· quite adme

Adducam domū· CA· quia sorbitione faciam ego te hodie

[illegible]

Item ut me deappellem me concoxit senem
Quem mendicamento (a)esum uenenis dicitur fecisse rursum
Ex sene adulescentulum item ego te faciam. BA. ehno an etiam
Ueneficus. CA. immo edepol uero hominum seruator magis
·BA· Ehem mane quanti istuc unum me coquinare perdoces
CA Quid. BA. ut te seruem nequid surripias mihi
·CA· Si credis nummos inos neminas quidem
Sed utrum amicis hodie an inimicis tuis daturus cenam
Pol ego amicis scilicet quin tu illos inimicos potius
Quam amicos uocas nam ego ita conuiuis cenam conditam dabo
Hodie atque ita suauitate condim ut quisque quicque
Conditum gustauerit ipsos sibi faciam ut digitos praerodat suos.
·BA· Queso hercle prius quam quicquam conuiuis dabis gustato te
Priusque et discippulis dato ut praerodatis uras furtificas manus.
-CA- Fortasse hec tu nunc mihi non credas que loquor
Molestus ne sis nimium iam tinnis nonplaces em illic ego
Habito intro habiet cenam quoque propere. CA. quin uis
Accubitum et conuiuas cedo corrumpitur iam cena
·BA· Em subolem sis uide iam hic quoque scelestus est coqui sublincio
Profecto quid nunc primum caueam nescio
Ita inedibus sunt fures predo in proximo est.
Iam mihi hic uicinus apud forum paulo prius
Pater calidori opere fecit maximo ut mihi cauerem
A pseudolo seruo suo neu fidem ei haberem. nam eum
Circum iret in hunc diem ut me si posset muliere
Interuorteret eum promisisse firmiter dixit sibi
Sese abducturum a me dolis phoenitium .

N unc ibo intro atq; edicam familiaribus p̄fectone quis
Q uic quam credat pseudole

PS· i um quam quem quā dii mortales uoluere esse auxilio adiutam
T umme et callidorum seruū uoluit ēē et lenonem extinctū
C um te adiutorē genuerunt mihi tam doctū hominē atq; astutū
S ed ubi illic est summe ego homo insipiens quid haec mecum
E gomet loquar solus dedit· uerba mihi hercle ut opinior
Malus cum malo stulte cauitum pol ego interii homo si ille
Habiit neq; hoc opus quod uoluit ego hodie efficiam
S ed eccum uideo uerberēā statuam uti ut magnifice infert sese
Ehem te hercle ego circumspectabam nimis metuebam male ne abisses
·SI· F uit meum officium ut facerē fateor ·PS· ubi restiteras·
·SI· V bi mihi libitum est·PS· ipsus ego satis scio ·SI· cur ego quoscis me
·PS· R ogas·PS· at hoc uolo monere te·SI· monendus ne me moneat
N imis tandē ego abs te contempnor quippe ego te nīc tempriā
S tratiocus homo quiduear · PS· iam
H oc uolo quod occeptum stagi nunc quid agere aliud me uides
·PS· A mbula ergo cito · SI· immo otiose uolo · PS· hec ea occasio ē ·
D um ille dormit uolo tu prior ut occupes adire ·
Q uid p̄peras placide ne time ita ille faxit iuppiter ut
I lle palam ibidem adsiet quisquis ille ē quia adē amulte
N umquā edepol erit ille potior har pax quā ego abe animū bonū
P ulchre ego hanc explicatū tibi rēm dabo si ego illum
D olis atq; mendaciis in timorē dabo militarē aduenā ipse
S ese ut neget eum esse · qui siet.

p[sed].

·i· estimet

M eq; ut esse aut tumet qui ipsus est· PS· quid potest· Si· occidis

Me cum istuc rogitas· PS· o hominē lepidum· te quoq; etiam

D olis atq; etiā mendaciis iuppiter te mihi seruet· Si· immo mihi·

S ed unde ornatus hic me satis condecet· PS· obtume habet· Si· esto

·PS· T antū tibi boni dum mortales diunt· quantum tu tibi optes·

N am si ex optē quantū dignus· tantum dent· minus nihilo ē·

N eq; ego hoc homine quem quā uidi magis malum & maleficum

·Si· T um id mihi· PS· taceo sed ego quam tibi

D ona dabo et faciā si hanc sobrierē accurassis·

·Si· P otin ut taceas· memorē· inmemorē facit· qui monet quod

M emor meminit· teneo omnia in pectore condita sunt meditati

S unt doli docte· PS· probus hic ē homo Si· neq; hic ē neq; ego

·PS· A ttude ne titubes· Si· potin ū taceas· PS· ita me di ament

·Si· I ta non facient mera iam mendatia fundes· PS· ut ego ob tuam

S imiam perfidiam te amo et me tuo & magnifico

·Si· E go istuc aliis dare condidici mihi optrudere non potes palpū

·PS· V t ego te hodie accipiam lepide ubi effeceris hoc opus

Si· H aha he· PS· lepido uictu uino unguentis et inter pocula pulpamtis

·I bidem una aperit mulier lepida tibi sauia super uiaq; decet

·Si· L epide accipis me· PS· immo si efficis tum faxo magis dicas

·Si· N isi effecero cruciabiliter carnifex me accipito

S ed propera mihi monstrare ubi sit ostenonis aedium

·PS· T ertium hoc est· Si· st tace aedes hiscunt credo animo malest

A edibus· Si· quid iam· PS· quia edepol ipsum lenonem euomunt

·Si I llic inest· PS· illic est· Si· mala merx ist· PS· illuc sis uide

N on prorsus uerum ex transuerso cedit quasi cancer solet·

BALLIO IDEM

·PA· inus malum hunc hominem esse opinor quam ee censebam cocu
Nam nihil etiam dum har pagauit preter cyathum et cantarum
·PS· Heus tu nunc occasio est et tempus SI· te cum sentio
·PS· Ingredere in uiam dolos et ego et hic insidius ero·
·SI· Habui numerum sedulo hoc est sextum a porta proximum
Angi portum in id angi portum me deuorti ius seras
Quotum has edis dixerit id ego admodum incerto scio
·PA· Quis hic homo clamidatus est· aut unde est· aut quem querntar
Peregrina facies uidetur hominis atque ignobilis
Sed eccum qui ex incerto faciet mihi quod quero certius
Ad mea directa unde ego hominem hunc ee dicam gentium
·SI· Heus tu qui cum hir quina stas barba responde qd rogo
·BA· Eho an non prius salutas nulla est mihi salus dataria
Nam pol hinc tantundem accipies· SI· iam inde a principio probi
Ecquem in angi porto hoc hominem tu non uidisti te rogo
·BA· Ego met me· SI· pauci istuc faciunt homines qd tu predicas
Nam in foro uix decumus quis quis est qui ipsus se se nouerit·
·PS· Saluos sum iam philosophatur ·S· hominem ego hic quero
Malum legirupam· implum· periurum ·atque improbum
·PS· Me queritat nam illa sunt cognomenta nomen si memor
Et modo quid est ei homini nomen S· leno ballio·
·BA· Scan bin ego ipse ego istum adulescens quem tu queritas
Tu ne es ballio· BA· ego enim uero is sum·
·SI· Ut uestitus est per foror paretum·
·BA· Credo in tenebris conspicatus sis sis me abstineas manum·

·XV·

H Purus mittus est ipsus· nouiheus· polymachero placides
E rus meus tibi me salute multa uoluit dicere· hanc eptam accipe·
A me· hanc me tibi iussit dare· quis is homo est quis sit.
SI P erit nunc homo in medio tuto est nom nescit hercle hec res
BAL Q uem hanc misisse ad me autumas· SI· nosce imaginem tute eius
N omen memorato mihi ut sciam te ballionem esse ipsum· BAL·
C edo mihi eptam· SI· accipe cognosce signum· BAL· oho· polymachero
P lacides nomen est SI· scio iam tibi me recte dedisse eptam
P ostquam polymachero placide elocutus nom es· BAL· sed quid
A git is· SI· quidem homo depol fortis atque bellator probus· sed propera
H anc pellegere queso eptam ita negotium est atque accipere
A rgentum actutum mulieremque mihi emittere nam necesse est·
H odie sicioni me esse· aut cras mortem exequi· ita erus meus
E st imperiosus· BAL· noui notis predicas· SI· propera pellegere·
E ptam ergo· BAL· id ago si taceas modo · Miles lenoni ballioni
E nscriptam mittit polymachero placides imaginem
O bsignatam que inter nos duo conuenit olim simbolum
E st in epistula uideo et cognosco signum sed in epistula
N ullus a salutem mittere scriptam solet· SI· ita militaris
D isciplina est balio· manu salutem mittunt bene uolentibus
E adem malam rem mittunt male uolentibus·
S ed ut occepisti perge operam experirier quid epistula
I sta narrat· BAL· ausculta modo har pax callator
M eus est ad te qui uenit tune es saphax·
·SI· E go sum atque ipse har pax quidem BA· qui eptam
I stam fert abeo argentum accipiet

C um eo simul mulierem mitti uolo · salutem scriptam dignū ē
D ignus mittere · te si arbitrarē dignum · misissem tibi
SI · Q uid nunc · BAL · argentum des abducas mulierem
· SI · V t erre moratur · BAL · quin sequere rego intro · SI · sequor

· PS · eiorem ego hominem magisq; uersute malum
N um quā edepol quem quā uidi quam hic est simia
N imisq; ego illum hominem metuo et formido male
N e malus item erga me sit ut erga illum fuit · ne in re
S ecunda nunc mihi obuertat cornua · si occasionem ceperit
C apsti qui sit malus atq; edepol equidem nolo nam illi bene uolo
N unc in metu sum maximo triplici modo primū omnium
I am hunc comparem metuo meum · ne deserat me atq;
A d hostis transeant · metuo (aut) meum ne erus redeat etiam
D um a foro ne capta preda capti p̄dones fiant cum haec
M etuo metuo ne ille huc har pax adueniat priusquā hinc
H ic har pax abierit cum muliere perii hercle nimium
T arde egrediuntur foras cor conligatis uasis expectata
M eum si non educat mulierem secum simul iri exulatum
E x pectore aut fugat meo uictor sum uici cautos custodes meos

· SI · eplora nescis ut res sit phoenicium uerum haud multo post
F axo scibis accubans uerum haud multo post faxo scibis
A ccubans non ego te ad illum duco dentatum uirum
M acedoniensem qui lenonem flentem facit ·

eunus
C inam te esse uis maxime · adeum duco te

Calidorum haud multo post faxo amplexabere
· PS · Q uid tu intus queso desedisti quam diu mihi corretum fuit
O bpugnando pectore · SI · occasionem repperisti uerbero
V bi peuncte tis me insidus hostilibus quin hic metimus gladibus
M ilitaris · PS · atq; edepol quam quam nequa homo es recte mones ·

4 · scr ·

ahe nunc demum mihi animus intuto est loco post quā iste hinc
h abiit atq; abduxit mulierem liber nunc uenire pseudolum
S celerum caput et abducere a me mulierem fallatus conceptis
H ercle uerbis satis certo scio ego peiurare mauellem me mihi ens
Q uam mihi illum uerba per dericulum dare nunc deridebo
h ercle hominem si conuenero uerum in pistrinū credo ut
C onuenit fore nunc ego simonem mihi obuiā uenirem uelim
V t mea letitia laetus promiscua fiet + scr · 6 ·
iso quis erum meum
· SI · ulixes egerit · iam ne habeat
S ignum ex arce balliona · BAL · o fortunate cedo fortunatā
M anum simo · SI · quidem · BAL · iam · SI · quid iam · BAL · nihilem
Q uod metuas · SI · quidē uenit ne homo ad te · BAL · non ·
Q uidem igit boni · BAL · nunc uiginti sane & salue sunt tibi
H odie quas abste inde est instipulatus pseudolus · SI · velim
Q uidē hercle · BAL · roga me uiginti minas · si ille hodie
I lla sit potitus muliere · siue eam tuo gnato hodie ut pmisit
D abit j rogato hercle obsecro · gestio pmittere · omnibus modis
T ibi esserem ut saluā scias · atq; etiā habeto mulierem do tibi ·

SI · N ullum periculũ st quod sciam stipularier ut concepisti uerba
V iginti minas dabin · BA · dabuntur · SI · hóc quidẽ actum st
H aud male sed conuenistin hominẽ BA · Immo ambos simul
SI · Q uid ait quid narrat queso quid dicit tibi · BA · nugas theatri
U erba quę in comoedis solent lenoni dici quę pueri sciunt
M alum et scelestum et periurum aiebant esse me
SI · P ol haud mentiti sunt · BAL · ego haud iratus sum nam quanti refert
N e recte dicere qui nihil faciat quique inficias non eat
Q uidẽ quid non metuas abeo id audire expecto · BAL · quia
N umquã a me abducet mulierem iam nec potest meministin
T ibi me etiam d[illegible]e eam uenisse militi macedonio ·
SI · Memini · BAL · eius illius seruos huc ad me argentum attulit
E t obsignatum sim[illegible]olum · SI · quid postea quin iterne
A tque illum militem co[n]ueniat · BAL · is secum abduxit
Mulierem haud multo post · SI · bonam fidem istuc dicis
BAL · U nde eastit mihi · SI · [illegible]odo ne illic sit contubernalis quippiã
BAL · E pistula atque imago me certum facit qui illi quidem iam
I n sitionem ex urbe adduxit modo · SI · bene hercle factum
Q uid ego cesso pseudolum facere ut det nomen ad molas
C olomam sed quis hic homo est clamidatus · BAL · non edepol scio
N isi ist obseruemus quo eat aut quam rem gerat

aluis et nequã ẽ homo qui nihil imperium eri sui seruus facit
N ihil ẽ aut suum qui officium facere inmemor ẽ nisi adeo monitus
N am qui liberos ẽẽ illico se arbitrantur ex conspectu eri
S i sui se abdiderunt luxuriantur lustrantur comedunt

Q uod habentt nomen diu seruitutis ferunt · nec boni ingenii
Q uicquã in his inest nisi ut improbis se artibus teneant cum
his mihi nec locus nec sermo conuenit · is unquam nobilis fui
Ego ut mihi imperatum est · et si abem hic adeē erum arbitror ·
N unc ego illum metuo · cum hic non adest · ne cum adsiet metuã ei — absentes dominos / aserius uerendos ·
R ei operam dabo · nam inter berna usq; adhuc sineret sirus
C ui dedi simbolum mansit ut iusserat leno ubi esset domi
M e aiebat arcessere · uerum ubi is non uenit · nec uocat ·
V enio huc ultro ut sciam quid rei siet · ne illic homo me ludificet ·
N eq; quicquam est melius quam ut hoc pultem · atq; aliquem
E uocem hinc intus · Leno argentū hoc uolo me accipiat
A tq; amittat muliē̄ mecum simul · BAL · heus tu · S · quid
V is · BA · hic homo meus est · Si · quid um · BA · quia p̄da mea ē̄
S oortum querit habet argentum tam admordere hunc mihi
L ubet · Si · iam ne illum commessurus es · BAL · dum recensē̄
D um datur dum calet deuorari decet tamen boni uiri
Me pauperant · improbi alent · augent rem meam mali
P opuli strenui mihi improbius uisi sunt · Si · malum qd
T ibi dabunt nisi scelestus me nunc commoror cum has fores
N on ferio ut sciam sit ne ballio domi · BAL · uenus mihi haec
B ona dat · at cum hos huc adiert lucrifugas dampni
C upidos qui se suamq; ętatem bene curant · edunt bibunt ·
S cortantur illi sunt alio ingenio atq; tu · qui neq;
T ibi bene eē̄ patere · et illis quibus ē̄ inuides ·
H eus ubi estis uos hic quidem ad me recta habet rectā uiam
H eus ubi estis uos · heus adulenscens quid istic debetur tibi

B ene ego ab hoc p̄datus sū bono in bona scęna est mihi
HAR. E cquis hoc aperit · BA · heus clamidate quid istic debetur tibi
E dium dominum lenonē ballionem quærito · BA · quisquis
E s adulescens operam fac compendi quęrere · har · quid iam
BAL. Q uia te ipsus coram presens presentem uides · har · tun is es
C hlamidate caue sis tibi a curio infortunio atq; in hunc
I ntende digitum hic leno est · BAL · at hic est uir probus
S ed tu non es uir flagitare sepe in clamore in foro ·
C um libella nusquā est nisi qd leno hic subuenit tibi
HAR. Q uin tu mecum fabulare · BAL fabulor quid uis tibi
HAR. A rgentum accipias · BAL · iam fiducium des porrexi manum
HAR. A ccipe hic sunt quinq; argentei lecte numerate minę
h oc tibi erus me iussit ferre polimachero placides
Q uod deberet atq; ut meum mitteres phoenitium · BAL · erus tuus
HAR. I ta dico · BAL · miles · har · ita loquor · BAL · macedonius
HAR. A d modum inquam · BAL · te ad me misit polimachero placides
HAR. V era memoras · BAL · hoc argentum ut mihi dares · har · si tu quidē es
L eno ballio · BAL · atq; ut a me mulierē tu adduceres · har · ita ·
CA. P hoenitium eē dixit · har · recte me ministi · BAL · mane iam
R edeo ad te · har · at maturnate propera nam ꝑpero uides
I am diu multum eē · BAL · uideo hunc aduocare etiā uolo
M ane modo istic iam reuertar ante quid nunc simo
Q uid agimus · BAL · manufesto hunc hominem teneo qui
A rgentum attulit · SI · quid iam · BAL · an nescis quę sit hęc res
SI. I uxta cum ignarissimus
E depol hominem uerberonem pseudolū ut docte dolum

C ommentust tantundem argenti quantum miles debuit
D edit huic atque hominem exornavit mulierem qui accesseret
· BAL · P seudolus tuus allegavit hunc quasi a macedonio milite esset
· SI · H abesne argentum ab homine · BAL · rogitas quod vides
· SI · H eus memento ergo dimidium istinc mihi depeculare
C ommune istuc esse oportet · BAL · quid malum id totum tuum est
Q uam mox mihi operam das · BAL · tibi do equidem quid nunc
M ihi es auctor simo · SIMO · exploratorem hunc faciamus ludo
S uppositicium · BAL · adeo donicum ipsus sese ludos fieri senserit
S equere quid ais nempe tullius servos es · HAR · planissume
· BAL · Q uanti te emit · HAR · suarum inpugna virium victoria
N um ego dederam domi imperator summus in patria mea
A n etiam ille umquam expugnavit carcerem patriam tuam
C ontumeliam si dices audies · BAL · quotum hodie
E x sicione huc pervenisti · HAR · altero ad meridiem strenui
M e hercule isti quam vis pernix hic est homo ubi suram
A spicias scias posse eum gerere crassas compedes
· BAL · Q uid ais tune etiam cubitare solitus in cunis puer
S cilicet · BAL · etiamne facere solitum es scin quid loquar
S cilicet solitum esse · HAR · sanine estis · SI · quid hoc quod te rogo
N octu in vigiliam quando ibat miles tum tu ibas simul
C onveniebant ne in vaginam tuam machera militis
· HAR · I n malum crucem · BAL · ire licebit tibi tamen hodie tempori
Q uin tu mulierem mihi emittis aut reddis argentum mane
· HAR · Q uid maneam · BAL · clamidem hanc commemores
Q uanti conductast · HAR · quid est · BAL · quid meret machera ·

herba purgatoria·

·HAR· E llebrorum hisce hominibus opus est ·BAL· cho·HAR· mitte·

·BAL· Q uid mercedi petasus hodie domino demeret · quid domino

Q uid socii quid somniatis mea quidem haec habeo omnia

M eo peculio empta· nempe quod femina summa sustinet

H unc tibi sunt senex fricari sese exantiquo volunt

R esponde opsecro te hercle hoc vero serio quod te rogo

Q uid me res qua nullo argenti te conduxit pseudolus

Q uid istic pseudolus est preceptor tuus qui te hanc fallatiam

D ocuit ut fallacius hinc me mulierem abduceres

Q uem tu pseudolum quas tu mihi predicas fallatias

Q uem ego hominem nullius coloris novi·BAL· non tu istinc abis

N ihil est hodie hic sicophantis questus pro iteu pseudolo le

N unties adduxisse aliam predam qui occurrit prior

H ar pax is quidem edepol har pax ego ego sum immo

E depol esse ius purus putus hic sicophanta est· ego tibi

A rgentum dedi et dudum adveniens extemplo simbolum servo tuo

E ri imagine obsignatam epistulam hic ante ostium

M eo tua epistulam hic dedisti servo cui servo siro

N on confidit· sicophanta hic nequam est· nugis meditatur male

E depol hominem verberonem pseudolum ut docte dolum

C ommentum st tantundem argenti quantum miles debuit

D edit hunc· atque hominem exornavit· mulierem qui abduceret·

N am illam epistulam ipsus verus·har· pax huc ad me attulit·

·HAR· H ar pax ego vocor· ego servus sum macedonis militis·

E go· nec sycophantiose quicquam ago· nec malefice·

N eque istum pseudolum mortalis qui sit novi · neque scio ·

· SI · T unisi mirumst leno · plane pdidisti mulierẽ
· HAR · E depol ne istuc magis .. magisq; metuo cum uerba audio
BAL M ihi quoq; edepol iam dudum ille sirus cor pfrige facit
S imbolum qui hoc accepit mira sunt pseudolus est
E ho tu qua facie fuit dudum cui dedistis simbolum ·
R ufus quidam · uentriosus · crassis · sirus subniger ·
Magno capite · acutis oculis · ore rubicundo · admodum
M agnis pedibus · SI · pdidisti post quam dixisti pedes ·
P seudolus fuit ipsus · actumst idem morior simo ·
H ercle aut te sin ame moriri nisi argentum mihi redditur
· BAL · V iginti mine · HAR · atq; etiam mihi alie uiginti mine
· SI · A uferetur id pmium ame quod promisi piocum
· BAL · D e improbris uiris auferri premium et pdam decet
S altem pseudolum mihi dedas · SI · pseudolum ego dedam tibi
· BAL : Q uid deliquid dixin abeo tibi ut habere sentiens
P erdidit me · SI · at me uiginti modicis multauit minis ·
· BAL · Q uid nunc faciam · HAR · si mihi argentum dederis te suspendito ·
· BAL · D ite pdant sequere sis me ergo hac ad forum ut soluam ·
HAR S equor quid ego peregrinos absoluam ; ciuis agam cum ucib;
P eudolus mihi centuriata habuit capitis comitia
Q ui illum ad me hodie adlegauit mulierem qui abduceret
S equere te nunc ne expectetis dum hac domum redeam uia
I ta res gestas t angi porta hac certum est consectarier
S i graderere tantũ loquere iam esses ad forum
C ertumst mihi hunc emortualem facere ex natali die simo

SIMO SENEX · C ·

ene ego illum tetigi bene aut̄ ſeruoſ inimicum ſuum
N unc mihi certum eſt alio pacto pſeudolo inſidiaſ dare
Q uam maliſ commoediſ fit ubi cum ſtimuliſ aut flagriſ
I nſidiantur at ego iam intus promam uiginti minaſ
Q uaſ promiſi ſi effecisset obuiā ei ultro deferam
N imis illic mortalis doctuſ nimiſ uerſutuſ nimiſ maluſ
S uperauit dolum troianum atq; ulixiſſem pſeudolum
N unc ibi intro argentum promam pſeudolo inſidiaſ dabo

uid hoc ſicine hoc fit pedeſ ſtatin an non anid uoltiſ ut me
h inc tacentem aliquiſ tollat · nam hercle ſi cecidero urm̄
f rit flagitium pergitin pgere · a h · ſeruendum mihi
h odie eſt magnum hoc uitium uino eſt pedeſ captat primū
L uctator doloſuſt · profecto edepol ego nunc probe habeo madulſā
I ta uictu excurato ita magniſ munditiiſ digni ah · itaq; in loco
F eſtiuo ſumuſ feſtiue accepti quid opuſ me multaſ agere ambageſ
h oc eſt homini quam ob rem uitam amet · hic om̄ſ uoluptateſ
I n hoc om̄ſ uenuſtateſ ſunt deiſ proximum eſſe arbitror
N am ubi amanſ complexuſt amantem ubi ad labra labella adiungit
V bi alter alterum bilingui manifeſto inter prehendunt
V bi mammiam anicula opprimitur alant ſi lubet corpora c̄ duplicant
M anu candida canpharum dulci ſerum ppinare micissimā amicā
N eq; ibi ē ē alium alio odio ibi nec molestum nec ſermonib; morō longiſum
V ngenta atq; odoreſ lemniſ coſ co roſtaſ dari dapſileſ n̄en ī parce pmi
V ictu cetero nequiſ me roget · hoc ego modo atq; eruſ minor
h unc diem ſumpſimuſ pot hy me

P quam opus meū ut uolui omne pperaui hostibus fugatis
I llos accubantis potantis amantis cum scortis · reliqui et meum
S cortum ibidem corde atq; animo suo obsequentes sed postquā
E xurrexi orant me idit saltem · adhunc me modum intulit
I llis satis facete nimie ex disciplina quippe ego
Q ui pbe lenoni caper didici sed pallio otatum amictus
S ic incessi ludibundus plaudunt partim clamitant me ut reuertar
O ccepi denuo hoc modo nolui idem amicę dabam me meę
V t me amaret tibi circum uortor cado id fuit neru aludo itaq;
D um enitor praxiā pene inquinaui pallium nimiaetum
V oluptati edepol fui obcasum datur cantharus bibi
C ommuit ollico pallium illud posui inde huc exi grapulam
D um amouerē nunc abero ad erum meum maiorem uenio
F oedus commemoratū aperite aperite heus simo nunc adesse ·
Q uis nuntiate · simo pseudolus ·

· SI · uox uiri pessumi ne exciet foras sed quid hoc quomodo
Q uid tu uideo ego · PS · cum corona ebrium pseudolum tuum
· SI · L ibere hercle hoc quidem sed uide statum · num mea gratia
P ertimescet magis cogito se uiter blanditer ne alloquar
S ed hoc me uotat uim facere nunc quod fero si qua in hoc spes sitast
M ihi · PS · uir malus uiro optumo obuiam it
· SI · D ii te ament pseudole epsui in malam crucem
· PS · C ur ego me afflictor · SI · quid tu malum ergo in os mihi
E brius inructas · PS · molliter siste ne me caue nec adam
N on uides me ut madidem adeam ·

· SI · Que ista haec audatia site sic interdius cum corrolla ebrium
Incedere · PS · Lubet · PS · quid lubet pergin ructare in os mihi
· PS · Suauis ructus mihi est sic sine modo · S · credo equidem potasse te
Scelus massici montis uberrumos quatuor fructus ebibere
In hora una · HAR · hiberna addito · SI sed dic tamen · PS · haud
Male mones · SI · unde honestam celocem agere te predicem
· PS · Cum tuo per portam modo sed simo ut probet actus ballio est
Que tibi dixi ut effecta reddidi · SI · derides pessimus homo est
· PS · Mulier hec facit · cum tuo filio libera accubat
· SI · Omnia ut quiq; egisti ordine scio · PS · quid ergo dubitas
Dare mihi argentum · SI · uis petis fateor tene
At negabas daturum esse te mihi tamen das onera hunc
Hominē atq; me consequere ac ego istum onerem
Onerabis scio quid ego huic homini faciam statim ultro
Et argentum aufert et me irridet uae uictis
· BAL · Uorte ergo humerum Em BAL · hoc ego numquam reatus sum
Fore me ut tibi fierem supplex · heu · heu · heu · desine
BAL Doleo ni dolores tu ego dolerem quid hoc auferre
Non pseudole abs tuo ero · lubentissimo corde atq; animo
Non audes quaeso aliquā partem mihi gratiam facere hic argenti
Non me dicis auidum esse hominem nam hinc nūquā eris nummo diuitior
Neq; te mei tergi misereret · Sei hoc non hodie et fecissem
· BAL · Erit ubi te ulciscar sei uiuo · PS · quid minitare habeo
Tergum · BAL · age sane · PS · igitur reddi · BAL · quid reddam
BS Redi modo no eris deceptus · BAL · redeo · BS · simul
Mecū potatum · BAL · egone eam · PS · fac quod te iubeo

S uis aut dimidium aut plus etiam faxo hinc feres · BAL · eo duc me quouis
Q uid nunc numquid iratus es aut mihi aut filio propter has res simo
BAL N ihil profecto · PS · i hac · BAL · te sequor quin uocas
S pectatores simul · PS · hercle me isti haud solent
V ocare neque ergo ego istos uerum sed uobis adplaudere
A tque approbare hunc gregem & fabulam in crastinum
V os uocabo · PLAUTI PSEUDOLUS EXPLICIT ·

uer septuennis surripitur carthagine
O ssor mulierum emptum adoptat hunc senex
E t facit heredem · eius cognatę duę
N utrixque earum raptę · mercatur lycus
V exatque amantem · at ille cum auro uilicum
L enoni obtrudit · ita eum furto alligat ·
V enit hanno poenus gnatum hunc fratris repperit ·
S uasque adgnoscit quas perdiderat filias ·

chillem aristarchi mihi commentari lubet ·
I nde mihi principium capiam ex ea tragoedia ·
S ileteque & tacete atque animum aduortite ·
A udire iubet uos imperator hystricus ·
B onoque ut animo sedeate in subsellis ·
E t qui esu plenites et saturi uenerint
Q ui edistis multo fecistis sapientius
Q ui non edistis saturi fite fabulis

N am cui paratum si quo dedit nr̃a gr̃a nimia ẽ stultia sesũ iprasum

I ncedere exurge preco fac populo audientiam iam dudum expecto

S i tuũ officium scias exerce uocem quam p uiuis q; et colis

N am nisi clamabis statim te obrepet fames age nunc reside duplicẽ

V t mercedem feras bonum factum esse edicta ut seruetis mea

S cortum exoletum neq; in pro scenio sedeat niue lictor uerbum

A ut uirge muttiant neu designator preter os ob ambulet neu sessũ

D ucat dum histrio in scena siet diu qui domi otiosi dormierunt decet

A nimo aequo nunc stent uel dormire temperent serui ne obsideant

L iberis ut sit locus uel aes pro capite dent si id facere non queunt

D omum abeant uitent ancipiti infortunio ne et hic uarientur uirgis

E t loris domi si minus cura sint cum eri ueniant domum nutrices

P ueros infantis minutulos domi ut p curent neu q; spectatum

A fferat · ne et ipse sitiant et pueri pereant fame · neue esurientes

H ic quasi aedi obuiant · matronae tacite spectent tacite rideant

L anora hic sua tinnire temperent domum sermones fabulandi

C onferant ne et hic uiris sint et domi molestie quod q; ad ludorũ

C uratores attinet ne palma detur cuiquã artifici iniuria

N ue ambitionis causa extrudantur foras quo deteriores ante ponant

B onis et hoc quoq; etiam quod pene oblitus fui dum ludi fiunt

I n popinam pedisequi inruptionem facite nunc dum occasio est

N unc dum scriplite aestuant occurrite haec que imperata s̃ pro

I mperio histrico bonum hercle factum pro se quisq; ut meminerit

A d argumentum nunc meis satim uolo remigrare ut aeq; mecũ

S iti signa rures eius nunc regiones limites confinia determinabo

E i rei ego sum factus finitor sed nisi molestum si non m̃clare uobi uolo ·

Comedias modio si dicam tamen siquidem licebit pillos quib; ē in manu
Carchedonius uocatur haec comedia latine platus patruus pultiphagonides
Nomen iam habetis nunc orationes ceteras accipite nam argumentum hoc
Hic censebitur locus argumentost suum scibis proscenium
Vos iuratores estis queso operam date carthaginienses fratres
Patrueles duo fuere summo genere & summis diuitiis eorū alter
Uiuit alter est emortuus propterea apud uos dico confidentius
Quia mihi pollector dixit qui eum pollinxerat sed illi seni cui
Mortuus est filius unicus qui fuerat ab diuitiis a patre
Puer septuennis surripitur carthagine sexenni ob priusquidem
Quam moritur pater quoniam perisse sibi uidet gnatū unicum
Conicitur ipse in morbum ex egritudine facit illum heredem
Fratrē patruelem suum ipse habiit ad acherontem sine uiatico
Ille qui surripuit puerum calydonem auehit · uendit eū domino
Hic diuiti cuidam seni cupienti liberorū osori mulierem
Emit hospitalem is filium inprudens senex puerū illum eumq;
Adoptat sibi pro filio eumq; heredem fecit cum ipse obiit diem
Is illic adulenscens habitat in illisce ędibus reuertor rursus denuo
Carthaginē si quit amandare uoltis aut curarier argentum nisi
Qui dederit nugas egerit uerum qui dederit magis maiores nugas egerit
Sed illi patruo huius qui uiuit senex carthaginensi duę fuere filię
Altera quinquennis altera quadrimula cum nutrice una periere
A magaribus eas qui surripuit in anactorium deuehit · uendit
As omnis enutricem & uirgines pręsens argento homini si leno
Est homo quantum hominum terra sustinet sacer rumo ·

V osmet nunc facite coniecturam. ceterum quid id sit homines
C uilico nomen siet is ex anactorio ubi prius habitauerat
H uc commigrauit in calidone haud diu sui questi causa
I s in illis habitat edibus earum hic adulescens alteram
E fflictum perit suam sibi cognatam inprudens neq; que sit
N eq; eam umquam tetigit ita eum leno macerat neq; quicquam
Q uo mea fecit etiam non stupri neq; duxit umquam neq; ille
V oluit mittere quia amare cernit tangere hominem uolt bolo
I llam minorem in concubinatam sibi uolt emere miles quidā
Q ui illam deperit sed pater illi in poenus pes quā meas pdedit
M ari te usq; quaq; querttat ubi quamq; in urbem est
I ngressus ilico omnes meretrices ubi quisq; habitant inuenit
D at aurum ducit noctem rogitat post ubi unde sit quoiatis
C aptane an surrupta sit quo genere gnata qui parentes fuerint
I ta docte atq; astu filias querit suas et is omnis linguas scit
S ed dissimulat sciens se scire poenus plane est quid uerbis opust
I s heri huc in portum naui uenit uespere pater harunc
I dem huic patruus adulescentulo est iam ne hoc tenetis si tenetis
D ucite caue dirumpatis queso sinite transigi ehem pene
O blitus sum reliquum dicere ille qui adoptauit hunc pro
F ilio sibi is illi poeno huius patri hospes fuit is hodie huc
V eniet reppenet q; hic filias et hunc sui fratris filiū ut
Q uidem didici ego ego ibi ornabor uos equo animo noscite
H ic qui hodie ueniet repperiet suas filias et hunc sui frīs
F ilium dehinc ceterum ualete adeste ibo alius nunc fieri uolo

·XVI·

Quod restant restant aliqui faciant palam ualete atq. adiuuate
Vt uos seruet salus Adgorastocles Milphio

epe ego res multas tibi mandaui milphio. dubias egenas
Inopiosas consilii quas tu sapienter docte & cordate et cate
Mihi reddidisti oppiparas opera tua quib; p bene factis fateor
Deberi tibi & libertatem & multas grates gratias sem̄ sip
Tempus si obuiam si uerbum uetus nam tuae blandiciq mihi sunt
Quod dici solet gerrę germanę hę de col lirae lire
Nunc mihi blandidicus es heri intergo meo tris facile corios
Contriuisti bubulos adamans p amorem siqd fecit milphio
Ignoscere id te mihi aequū est haud uidi magis
Et nunc ego amore pereo sine te uerberē itē ut tu mihi fecisti
Obnullā noxiam post id locarum tu mihi amanti ignoscito
Si tibi lubido est aut uoluptati sino suspende uinci uerbera
Auctor sum sino si auctoritatē post eia defugeris ubi
Dissolutus tu sies ego penderem egone istuc ausim facere p seruū tibi
Quin si feriri uideo te extemplo dolet mihi quidē hercle
Immo istuc mauelim sed quid nunc tibi uis cur ego
Apud te mentiar amo inmodeste meq istu scapulę
Sentiunt at ego hanc uicinam dico adel phasium meam
Lenonis huis meretricē masculū iam pridem equidē
Istuc exte audiui differor cupi dine ei sed lenone isto dico
Illuis domi non luteū est luculentius uinculli nequā
Dare nunc cupio en mendaco abi dię rectus
Dic nunc uero serio uindare malum illi cupio

Em eundem me dato utrumq; faxo habebit & equā & malū
Locare uin tu illam hodie sine dampno & dispendio tuo
Tuam libertatē facere cupio milphio ego faciam ut
Facias sunt tibi intus aurei trecenti nummi philippii sescenti qq;
Satis sunt trecenti quid dis facturus tace totum lenonem
Tibi cū tota familia dabo hodie dono. quid facturus
Iam scies tuus collubiscus nunc inurbe ē uilicus eum hic non
Nouit leno satin intellegis intellego hercle sed quo euadas
Nescio non scis non hercle at ego iam faxo scies & dabitur aurū
Ut ad lenonem deferat dicatq; se peregrinū eē ex alio oppido
Se agĕre (ma) uelle atq; obsequi animo suo locum sibi uelle liberū
Prebenier ubi nequā faciat clam nequis sit arbitē leno ad se
Accipiet auri cupidus ilico celabit hominē & aurū ēsilium
Placet rogato seruos uenerit ne ad eū tuus ille me censebit
Queri continuo tibi negabit qd tu dubitas quin extemplo
Duplici ubi haud rieet hominis fur leno siet neq; id unde efficiat
Habet ubi inius uenerit addicet pretor familiā totā tibi
Ita decipiemus fouea lenonē ē licū placet consilium
Immo etiā expoliauero magis hoc tum demū dices nē etiam
Rudest ego in aedem ueneris eo nisi quid uis milphio
Aphrodisia hodie sunt scio oculos uolo meos delectare
Munditiis meretriciis hoc pmū agamus qd ... ēsiliū coepimus
Abeamus intro ut ... collibiscū ... nc p doceamus ut ferat
Fallaciā quāquā cu... pido incorde uorsatur tamen
Tibi auscultabo faciā ut facto gaudeas inest amoris macula
Huic homini inpectore sine dampno magnoq; eluineutiq; potest

I taq; hic scelestus est homo leno lycus cui iam infortunii intenta
B allistast pbe quā ego haud multo post mittam eballistario
S edadelphasium eccā exit atq; anter astilis haec est prior quę meū
E rum dementem facit sed euocabo heus si foras agorasto cles
S uis uidere ludos iucundissimos quid istuc tumultast milphio
E n amores tuos si uis spectare ōmulta tibi dent bona di
C um hoc mihi obtulisti tam lepidum spectaculum
A delphasium · anterastilis · milphio agorastocles

egotii sibi quiuolet uim parare · nauem & mulierē haec duo cōparato
N ā nullę magis res duę plus negotii habent forte si occeperis exornarę
N eq; umquā satis hę duę res ornantur · neq; eis ulla ornandi satis
S acietas est atq; haec utloquor nunc modo docta dico nāuos usq;
A baurora adhoc qđ diei ē · postquā aurora illuxit · nūquā
C oncessauimus exindustria ambę · numquā concessamus.
L auari · aut fricari · aut tergeri aut ornari poliri expoliri pingi fingi ·
E t una binę singulis quę datę nobis ancillę eanos · lauando eluendo
O peram dederunt · aggerunda quae aqua sunt uiri duo defessi
A pagesis negotii quantū inmuliere una ē · sed uero duę sat scio
Maxumo uni populo cui libz plus satis dare potis sunt quę noctes
D iesq; inomni aetate semp ornantur · lauantur tergentur poliuntē
P ostremo modus muliebris nullus est
N eq; umquā lauando · & fricando scimus facere
N am qua clauata ē nisi perculta est · meo quidē animo quasi inulsta ē
M iror equidem soror te istec fabulari quę tam callida & doctasis
E t faceta nam cum sedulo munditer nos habemus

V ix aegre que amatorculos inuenimus ita ē ueru̅ hoc unum
T amen cogitato modis omnibus rebus soror optimu̅ est habitu
N imia omnia nimiu̅ exhibent negotiu̅ hominib; ex se
S oror cogita amabo item nos ꝑhiberi qua̅ si salsa muriatica
E sse autumantur sine omni lepore & sine suauitate nisi multa
A qua usq; & diu macerantur olent. salsa sunt tangere ut
N on uelis item nos sumus eius seminis mulieres sunt
I nsulse admodu̅ atq; inuenustae sine munditia & sumptu
C oqua est haec quide̅ agorastocles ut ego opinor soror muriatica
V t maceret quid molestus soror parce amabo
S at estis tu alios dicere nobis ne nosmet ninra̅ etia̅ uitia̅ loquan̄
Q uiesco. ergo amo te sed hoc nunc responde mihi sunt hic
O mnia que ad deu̅ pacem oportet adesse . omnia accuraui
D iem pulchru̅ & celebre̅ & uenustatis plenum
D ignu̅ ueneri pol cui sunt aphrodisia hodie
E c quid gratię cum huc foras te euocaui ia̅ nu̅me dec& donari
C ado uini ueteris dic dari nihil respondes. hunc excordio
V t ego opinor quid hic malum astans opstituisti sine
A mem ne obturba aetate tacco si tacuisses iam istuc
T aceo nongnatum fore eamus mea soror eho amabo
Q uid illic nunc ꝑperas . rogas quia erus nos apud ędem
V eneris mandat . maneat pol mane
T urba est nunc apud aram ante ibi uis inter istas uersarier
P rosedapistorum amicas reliqui sallicarias
M iseras scheno delibutas seruulis colas sordidas
Q ue tibi olant stabulum statuq; sella̅ & sessibulu̅ meru̅

Q uas adeo haud quisquā umquā liber tetigit neq· duxit
D omum seruulorum sordidulorum scorta duo bolaria
I in malā crucem tun audes etiam seruos spernere
P ro pidium quasi bella sit quasi eam ipse reges ductitent
E t monstrū mulieris tantilla tanta uerba funditat
Q uo uis ego nebulę ciatho septem noctes non emam
D ii immortales omnipotentes quid ē apud uos pulchrius
Q uid habetis qui mage immortales uos credā esse quā ego siem
Q ui haec tanta oculis bona concipio nā uenus non est uenus
H anc equidē uenerem uenerabor ut amet at pos hac ppitia
M ilphio heus milpho ubi es adsum apud te eccum
A t ego elixus sis uolo · eni ere facis delitias dete quidē
H aec didici omnia etiamne ut ames eam quā numquā
T etigeris nihil illic quidem st deos quoq· edepol utamo & metuo
Q uib; ego tamen abstineo manus · euetastor cū ornatum
A spicio nostrum ambarū pentet & ex ornatę ut simus
I mmo uero sane commode
N am p eri lit & nrō questu satis bene ornate sumus
N on enim potest questus sic n̄ consistet & sieū sumpē superat soror
E o illud satius si satis qd̄ satis est habrē plusquā sat est
I ta me di ament ut illa meā & malī quam di milphio
N ā illa mulier lapidē silicem subigere ut se amet potest
P ol te quidē haud mentire nā tues lapide silice stultior
Q ui hanc ames at uide sis cū illac nūquā lamaui caput
C urrā igit aliquo adpiscinā aut lacū limum petam
Q uid eo opus sit · ego dicam ut illi & tibi limen caput

I in malā rem   ibi sum equidē   ꝑdis   taceo   at
P. erpetuo uolo   enīuero aere meo me lacessis ludo et delitias facis
S atis nunc lepide ornatam credo soror te tibi uideri
S edubi exempla ēferuntur meretricū aliarū. ibi tibi
E rit cor doliū siquā ornatā melius forte aspexeris
I nuidia in me nūquā innata ē neq. malitia mea soror
B ono ingenio me ēē ornatā quā auro multo mauolo
A urum infortuna inuenitur natura ingeniū bonum
B onā ego quā beatā me esse nimio dici mauolo
M eretricē pudorē gerere magis decet quam purpuram
M agis quid meretricē pudorē quā aurū gerere condecet
P ulchrum ornatū turpes mores peius ceno collinunt
L epidi mores turpem ornatū facile factis comꝓbant
E ho tu uirtu facinus facere lepidum et festiuū   uolo
P otes ne mihi auscultare   possū.   abi domū ac suspende te
Q uā obrē   quia iam numquā audibis uerba tot tam suauia
Q uid tibi opus fuit dixisse ausculta mihi modo ac suspende te
S iquidem tu es mecum futurus pro uua pensilis
A t ego amo hanc   at ego esse sitiā bibere   eho tu qd ais
Q uid rogas   viden tu pleni ocu.   li sorderunt qui erant iam
S plendent mihi   immo etiam in medio oculo paulum sordet
C edo sis dexterā   ut tu quidē huius oculos in lutis manib;
T ractes aut teras   nimia nos socordia hodie tenuit
Q uadere obsecro   quia iam nondudū ante lucē ad ędem
V eneris uenimus prima cum inferremus ignem maxā   ah
N on facto st opus quę habent nocturna ora noctu sacrificatū

Lire occupans

P riusquā expescatur uenius prius depperant sedulo
S acrificare nam uigilante uenere siueniant a e ae
I ta sunt turpes credo ecastor uenerem ipsa me fano fugent
M ilphio · edepol milphionem miserum quid nunc uis tibi
O bsecro hercle ut mulsa loquitur . nihil nisi laterculos
S esumā papauerem q · triticum et frictas nuces
E cquid amare uideor . dampnum quod mercurius
M inime amat namq · edepol lucrum amare nullum amatorem
A ddecet eamus mea germana age sis ut lubet
S equere hac · sequor eunt hae quid si adeamus
A deas primū primae salua sis et secunda tu in secundo
S alue in precio tertia salue extra preciū · tū pol ego
E t oleū et operā perdidi quo te agis egone in edem
V eneris quideo ut uenerē ppitiem · ehon irata est
P ropitia hercle ē uel ego pilla spondeo quid tu ais
Q uid mihi molestus obsecro abiam (sequitur mitte amabo
Q uid festinas turba nunc illi est scio sunt illi aliç quas spectare
E go et me spectari uolo qui lubet spectare turpis pulchram
S pectandā dare quia apud edem ueneris hodie ē mercatus
M eretricius eo conueniunt mercatores ibi ego me ostendi uolo
I nuendibili merce oportet ultro emptorem adducere pbamers
F acile emptorem reppertt tarem est et si in o abstru osos tae
Q uid ais tu quando illi apud me ; meū caput et corpus copulas
Q uo die orcus ab a heronte mortuos amiseris sū mihi intus
N escio quod nummi aurei lymphati ci
D eferio ad me faxo ac totum ē stauerit lymphati cum

B ellula hercle i dic recte in maximã malã crucem
Q uã magis aspecto tam magis est nimbata & nuge mere
S egrega sermonem tedet age sustolle hoc amiculum
P ura sum compta amabo me attrectare agorasto cles
Q uid agam nunc si sapias curam hanc facere compendi potest
Q uid ego nunc te curẽ namq; istec magis mea est curatio
I am hercle tu pensti nisi illã mihi tam tranquillã facis
Q uam mare olim est cum ibi alcyo pullos seducit suos quid
F aciam exora blandire expalpa faciam sedulo
S ed uide sis neuioratorem hunc pugnu spectas postea
N on faciam non ae cuius in me esset morare & malefacis
B ene pmittis multa ex multis omã incassum cadunt
L iberatos iura uis te me haud semel sed deciens dũ te expecto
N eq; usquã aliam mihi paraui copiam neq; istuc usquã apparet
I tã nunc seruio nihilominus i soror abscede tu a me perii
E . o quid agis milphio mea uoluptas meç delicie mea uita
M ea amoenitas meus ocellus meum labellũ mea salus meum
S auium meum mel meũ cor mea collustra meus molliculus caseus
M ene ego illec patiar presente dici discrucior miser nisi ego illũ
I ubeo quadrigis cursim ad carnificẽ rapi noli amabo
S uscensere ere meo causa mea ego faxo si non irata es nimiũ
A te dabit atq; te faciet ut sis ciuis attica atq; libera

Q uid me uis cur mihi hec irata est cur hec mihi irata est
C ur ego id curẽ namq; istec magis mea est curatio

Quin adire sinus qui tibi qui bene uolunt bene t. uisite

Siante quidem mortuus sit nunc iam dehinc erit uerax tibi

Aspice dehinc sis sicophanta pareo at sin quomodo

Sine te exorem sine prehendã auriculus sine dem sauium

Iam hercule ego faciã plorantem illum nisi te ppiciã facio

At q. hic me ne uerberet illum faciat nisi te ppitio

Male formido noui ego huiusmores mores malos quam obrem

Amabo mea uoluptas sine te exorarier non ego homo

Triobili sum nisi ego illi mastigiae exturbo oculos atq. dentes

Em uolumptatẽ tibi · hem mel · hem cor · hem labellũ · hem

Salutem · hem sauium · impia scelestẽ oratorem uerberas

Iam istoc magis et iam ocellum addã & labellũ & linguam

Eo quid facies modi sicine ego te orares iussi quomodo

Ergo orem rogas · sic enim diceres sceleste huius

Voluptas te obsecro huius mel huius cor huius labellũ huius

Lingua huius sauiũ huius colustra huius dulciculus caseus

Mastigia huius cor huius studiũ huius sauium mastigia

Omnia illa quę dicebas tua esse ea memorares mea

Obsecro hercle te uoluptas huius atq. odium meum huius amicã

Mãmiata mea inimica & maleuola oculos huius lepprtudo

Mea mel huius fel meũ ut tu huic irata ne sis aut si id fieri non

Potest capias restim ac te suspendas cũ ero & uostra familia

Nã mihi iam uideo pp̃t te uictitandum sorbilo

Itaq. iam quasi ostreatũ tergum ulceribus gestito

Propt̃ amorem uestrum amabo men phibere postulas

N ete uerberet magis quã ne mendax me aduorsum siet
A liquid huic responde amabo cõmode ne incommodus nobis sit
N am detinet nos de nostro negotio . uerum etiam tibi hanc amittã
N oxiam unam agorastocles ñ sum irata ñ es non sum
D a ergo ut credã sanũ mox dabo cũ abie diuina rediero
I ergo strenue sequere me soror atq; audi etiam
V eneri dicito multa meis uerbis salutẽ dicam
A tq; hoc audi quid est paucis uerbis rem diuinã facito atq; audin
R espice respexit idem pol uenerem credo facturã tibi

uid nunc mihi es auctor milphio ut me uerberes atq;
A uctionẽ facias nam impĩnis sume tibi quidem hercle uendere
H asce aedis licet quid iã maiorẽ parte minore
H abitas mea sup se deistas uerbis quid nunc uis tibi
T recentos philippos collabisco ilico dedi dudũ priusquã me euocasti foras
N unc obsecro te milphio hanc p dexterã p q; hanc sororem
P erq; p q; tuam libertatẽ hem nunc nihil obsecras nimilphi
D isce mea commoditas mea salus fac qd facturũ te esse pmisti
Mihi ut ego ut hunc lenonem pdam p facile id quidem est
A dducas testis tecũ tecũ ego intus interĩ iam & ornamentis meis
E t sicophanticis tuum exornabo ilicũ ppera atq; abi
F ugio meũ est istuc magis officiũ quam tuum
E gone . egone si istuc lepide & fexis imodo ut non
E go [illegible] hodie [illegible] modo emittã manu imodo
[illegible] L euã p q; oculos tuos p q; meos amores p q; adelphasiũ meã

N on hercle metam . oh uah abimodo . quantum
A cherunt est mortuorum . etiam ne abis . neq quantū ē
A qua inmari abituris ne es neq· nubes quantum est
P ergin pgere neq· stelle incaelo . . . pergin auris tundere
N eq hoc neq illuc neq· enim uero serio neq· hercle uero quid
O pus si uerbis quippini qd̄ uno uerbo dicere hic quid uis licet
N eq· hercle uero serio scin quomodo ita me di amabunt uin bona
D icam fide qd̄ hic inter nos liceat ita me iuppiter scin quam
V ide tu credin quod ego fabuler siniqueo facere ut abeas
E gomet abire nam isti quidem hercle orationi oedippo
O pus est coniectore quis phingi interpres fuit illic hinc iratus
A biit nunc mihi cautio ē nemeam culpā eo amori obi exim
M oram ibo atq· arcessam testis quando amor iubet
M e oboedientē esse seruo liberum · LYCVS antamone des

i illū infelicent omīs qui post hunc diē leno ullā ueneri
V mquā immolarit hostiā qui ue ullum turis granum
S acrificauerit nā ego hodie infelix dis meis iratis sumus
S ex immolaui agnos nec potuit amen ppitiam uenerem
F acere uti esset mihi quoniā litare nequeo abi illum ilico
I ratus o tui exta psicarier neq· ea aspicere uolui quoniā
N on bona haruspex dixit deā esse indignā credidi
E o pacto auarę ueneri pulchre adii manū quando id
Q uod sat erat satis habere noluit ego pausā feci sic ago
S ic me decet ego faxo post hac di deęq· ceteri ē tenti ores
M age erunt adq· auidi minus cū sciibunt ueneri ut adierit
L leno manū

C ondigne haruspex non homo trioboli omnib; inextis aiebat
P ortendi mihi malū dãpnūq et deos esse iratos mihi
Q uidei diuini haud humanę cum si crederet mina mihi
A rgenti dono post illa data ē sed quęso ubi nā illic restitit
M iles modo qui hanc mihi donauit quē ego uocaui adprandiū
S ed eccum incedit ANTAMONIDES ita ut occepi dicere
I ntutte dæillac pugna pentetronica quo sexaginta hominū
V no die uolaticorū manibus occidi meis lycus euolaticorū
H ominū ANTA· ita dico quidem · Lyc̄ an obsecro usquā
S unt homines uolatici fuere uerum ego interfeci
Q uomodo potuisti dicam uis cum legioni dedi
F undasq, eo psternebant folia far feri qui rei
N eadfundas uiscus adhercsceret perge obtume hercle
P er iuras quipostea infunda suis uindebant grandiculos
G lobos ego illos uolantes iussi funditarier quid multa
V erba: quem quem uisco offenderant tam crebi adterram
A ccidebant quā pira utquisq, acciderat eū necabam ilico
P ercerebrū pinna sua sibi quasi turturem si hercle istuc
V nquā factū est tū me iuppitē faciat ut semper
S acruficem nec umquā litem An mihi hęc non credis
C redo utmihi est equū credier age eamus intro dum
E xta referuntur uolo narrare tibi etiam unā pugnam
N ihil moror auscculta non hercle tuum iam
E lidam caput nisi auscultas aut is inmalūm crucemu
M alam crucem ibo potius certum ne est tibi certum
T um tu igitur die bono aphrodisi addice tuam mihi

M eretricem minus [illegible] ita res diuina mihi fuit res serias
O mnis extollo ex hoc die in alium diem p festos festos habeam
D ecretum est mihi nunc hinc eamus intro sequere hac me
S equor in hunc diem iam tuus sum mercennarius

ta me di ament tardo amico nihil est quicquam inaequius
P reseritim homini amanti qui quicquid agit properat omnia
S icut ego hos duco aduocatos homines spissigradissimus
T ardiores quam corbitae sunt in tranquillo mari atque
E quidem hercle dedita opera amicos fugitaui senes sciebam
A etati tardiores metui meo amori moram nequiquam hos
P rocos mihi elegi loripedis tardissimos quin si ituri estis hodie
I te aut ite hinc in malam crucem sicine oportet ire amicos
H omini amatori operam datum nam iste quidem gradus
S uccretust cribro pollinario nisi cum pedicis condidicistis sis
O ccrassari gradu heus tu quamquam nos uidemur tibi plebei
E t pauperes sine certe dicis nobis diues de summo loco diuitem
A udacter solemus mactare infortunio nec tibi nos obnoxii
S umus istuc quid tu ames aut oderis cum argentum pro capite
D edimus nostrum dedimus non tuum liberos nos esse oportet
N os te nihili pendimus ne tuo nos amori seruos tuos esse addictos
C enseas liberos homines per urbem modico magis par est gradu
I re seruile esse duco festinantem currere per seram inire populi
P lacida atque interfectis hostibus non decet tumultuari sed si
P roperabas magis pridie nos te aduocatos huc duxisse oportuit
N e tu opinere haud quisquam hodie nostrum curret per uias

134v

Neq· nos populus pcerritis insectabit lapidibus adsi adprandiū
Me medem uos dixisse ducere uinceretis ceruū cursu t glabatorē
Gradu nunc uos quia mihi aduocatos dixi & testes ducere podagro
Siestis ac uicistis cocleā tarditune aduero ñ iusta causa ē
Quo curratur celerit̄ ubi bibas edas deahieno quantū uelis
Vsq; adfatī q̄ tu inuitus numquā reddas domino de quo ederis
Sed tamē quo mō tu cuiquā quā sumus paupculi
Est domi quod edimus ne nos tā contemptī conteras
Quicqd ē pauxillulū illuc nostrū id omne intus ē
Neq; nos quā quā flagitamus neq; nos quisquā flagitat
Tua causa nemo nostrorū sisuos rupturus ramites
Nimis iracundi estis equidē haec uobis dixi per iocum
Per iocū itidē dictū habeto quos nos tibi respondimus
Obsecro hercle operā uolocē hanc mihi nec orbitā date
Attrepidate saltē nā uos adpbare haud postulo
Siquid tu placide ocio seq; agere uis operā damus
Si pperas cursores melius fuit aduocatos ducere
Scitis rem narraui uobis quod uestra operamini opus siet
Delenone hoc quime amantē ludificatur tamdiu
Ei paratae ut sint insidiae de auro & de seruo meo
Omnia istaec scimus iam nos si hi spectatores sciant horū hinc
Nunc causa agitur haec spectatorū fabula hostes ac uis est
Docere ut quando agas quid agant sciant nos tu ne curassis
Scimus rem omnē quippe oms simul didicim⁹ tecum
Vna ut respondere possimus tibi ita pfecto est sed agite
Igit ut sciā uos scire rem expedite & mihi que uobis dudū
dixi dicite

I tane temptas an sciamus non meminisse nostra
Q uomodo trecentos philippos collabisco uilico dederis quos
D eferret huc ad lenonē inimicū tuū · isq; se ut adsimularet
P eregrinū ēē aliunde ex alio oppido ubi is decuierit tieo quęstō
S eruū aduentes tuū cū pecunia meministis memoriē
S eruastas me ille negabit milphionē quęri censebit tuū
I d duplicabit omne furtū leno addicet tibi ad eā rem
N os ēē estis uis tibi teneas rem uix quidē hercle
I ta pauxilla est digitulis primorib; hoc cito et cursimē
A gendū ꝑpera iam quantū potest bene uale igitur
T e aduocatus melius celeris ducere tardi sumus nos
O ptume. iis ꝑpessime hercle dictas quin et iā deciderent uobis
F emina ut talos russum at edepol nos tibi in lumbos linguā
A t oculos in solū heia aut nostrū st iracundos esse
Q uod dixi ioco nec tuū quidē est amicus per iocum
I niuste loqui mitte istęc quid uelim uos scitis
C allemus probe lenonē ꝑiurū ut perdas id studeas
T eneas rem ecce oportune egrediunt̄ miphilo una et uilicꝰ
B asilice exornatus incedit et fabre ad fallaciā

iam tenes precepta in corde pulchre uide sis calleas
Q uid opus. si uerbis callū apugnū. callere aeque non sinam.
F ac modo ut condocta tibi sint dicta ad hanc fallatiam
Q uin edepol condoctior sum quā ut tragoedia comici
P robus homo est adeā propius ad sunt testes.
T ot quidem non potuisti adducere homines magis ad hāc rem
idoneos

Nam istorū nullus nefastus st comitiales sunt meri
Ibi habitant ibi ēs conspicias quā p̄torē sepius
Hodie coctiores n̄ sunt qui lites creant quā hi sunt qui
Si nihil est litiū lites seminant · Dite perdant
Vos quidē hercle quo meō quom qui qui tamen
Et bene et benigne facitis quom ero amanti operam datis
Sed isti iam sciunt negotii quid sit · omnē in ordine
Tum uos animū aduortite igitur hunc uos lenonē lycū
Nouistis · facile · at pol ego eū qua sit facie nescio
Eum uolo mihi demonstretis hominē · nos curabim9
Satis preceptū · hic trecentos nummos numeratos habet
Ergo nos inspicere oportet istuc aurū agorastocles
Ut sciamus quid dicamus mox pro testimonio · agite inspicite
Aurū est profecto spectatores comicum · macerato hoc
Pingues fiunt auro in barbaria boues · uerū ad hanc rem
Agundā philippum est ita nos assimulabimus
Sed ita assimulato te quasi ego sim peregrinus
Scilicet et quidē quasi tu nobiscū adueniens hodie
Orauens librū ut commonstraremus tibi locū et
Uoluptariū ubi ames potes pergere
Eu edepol mortales malos · ego enī docui · quiste
Porro · agite intro abite agorastocles ne hic uos
Mecū conspicetur leno neu fallacie prepediātur
Obiciatur · hic domo sapienter sapit facite qd lubet
Habeamus sed uos satis dictū stabi · abeo queso dii
Mortales · quin abis · abeo · sapis

S tace quid est fores hę fecerunt magnũ flagitiũ
M odo quid est flagiti crepuerunt clare dete
P erdunt pone nos recede fiat nos priores ibimus
F aciunt scurrae quod consuerunt pone sese homines locant
I llic homo est qui egreditur leno bonus est nam similis
M alus est iam nunc ego illi egredienti sanguinẽ exsugã p(r)eul.

am istuc ego reuortor miles conuiuas uolo repperire nob
Commodos una sient interibi attulerunt exta atq(ue) eadẽ
M ulieres iam abire diuina credo apparebunt domi sed quid
H uc tantũ hominũ incedunt et quidnam adferunt
E t ille clamidatus quisnam est qui sequitur p(r)eul
A etolici uestri salutam(us) lyce quãquã hanc salutẽ ferimus
I nuiti tibi et quãquã bene uolumus leniter lenonibus
F ortunati omnes sitis quod certo scio nec fore & fortunã id
S tatuiam fieri istic est thensaurus stultis in lingua situs.
V t questui habeant male loqui melioribus uiã qui nescit qua
D eueniat ad mare eũ oportet amnẽ querere comitẽ sibi
E go male loquendi uobis nesciui uiã nunc uos mihi amnes estis
V os certum est sequi si benedicetis uostra ripa uos sequar
S i maledicetis uostro gradiar limite malo bene facere tantundẽ
S i periculũ quantũ bono male facere quid
S cies malo si quid bene feceris id beneficium interit bono si q(ui)d
Male facias etatẽ etatẽ expetit facere si quid istuc ad me
A ttinet quia nos honoris tui causa huc ad te uenimus
Q uamquam bene uolumus leniter lenonibus.

Siquid boni apportatis habeo grām · boni de nostro tibi
Nec ferimus nec damus tibi neq; pollicem̄r neq; adeo uolum̄ datū
Credo hercle uobis ita ur̄a benignitas . sed quid nunc uultis
Hunc clamidatū quē uides ei mars iratus est . capiti ur̄o
Istuc quidē hunc nunc lictor adte diripiendum adducimus
Cū preda hic hodie incedet uenator domū . canes compellunt
In plagas lepide lupū . quis hic est . nescimus nos istum
Quidē qui siet nisi dudū amane ut adportū processimus . atq;
Istū enaui exeuntē oneraria uidem̄ adit ad nos extemplo exiens
Salutat respondem̄ mortalis malos ut ingrediunt̄r docte
In sicophantiā quid deinde sermonē nobiscū ibi copulat
Ait se peregrinū ē huius ignarū oppidi locū sibi uelle liberū
Preberier ubi nequā faciat nos hominē adducimus
Tu si te di amant agere tuā rē occasio est itane ille ē cupiens
Aurū habet preda hec mea est . potare amare uolt
Locū leppidū dabo atq; hic clam furtim esse uolt
Nequis sciant neue arbiter sit nam hic latro insparta fuit
Utquidem ipse nobis dixit apud regē attalum inde nunc aufugit
Quoniā capit̄r oppidum . nimis lepide de latrone des parta
Optume di deaeq; uobis multa bona dent cū mihi et bene
Precepistis & bonā predam datis . immo ut ipse nobis dixit
Quo accuratius magis trecentos nummos philippos portat presibi
Rex sum siego illū hodie ad me hominē allexero quin hic
Quidē tuus est obsecro hercle hortamini . ut deuortatur .
Ad me inhospitiū optumū . neq; nos hortari neq; dehortari
Decet hominē peregrinū tuā rem tuā gessi sapis

N os tibi palumbem ad aream usq; adduximus nunc te illũ melius
C apere si captum te uis iam nescis quid qd̄ uobis mandaui
H ospites cũ illuc te melius tuã rem adulescens loqui
I llic est ad istas res pbus quas quaeritas uidere equidem uos
V ellem cum huic aurũ darẽ illonec peul nos istuc inspectabim̄
B onam dedistis mihi operã et ad me lucrũ illud quidẽ
Q uorsum asinus caedit calcibus blande hominẽ compellabo
H ospes hospitem salutat saluũ te aduenire gaudeo multa tibi
D i dent bona cũ me saluum te uis hospitium te aiunt quaeritare
Q uaerito ita illi dixerunt qui hinc a me abierunt modo te quaeritare anuisces
M inime gentium quid ita quia mus cissimi hi hospiciũ quaererẽ
A duueniens huc iterem in carcerẽ recta uia ego id quero hostium
V bi ego curer mollius quã regi anthiocho curari solent
E depol ne tibi possum illum festiuum dare siquidem potes esse
P ati inlepido loco in lecto lepide strato lepidam mulierem
C omplexum contractare isleno uiam ubi tu
L eucadio lespia thassio choo uetustate uino edentulo aetatem.
I nriges ibi te replebo usq; unguentũ egeumatis
Q uid multa uerba faciam ubi tu laueris ibi ut balneator faciat
V ngentariũ sed haec latro cinantur quae ego dixi omnia
Q uid ita quia aurum poscunt praesentariũ quibercle
A ccipere tu non mauis quã ego darẽ quin sequere me intro
D uc ergo me intro addictum tenes quid si euocemus foras
H uc agorastoclem ut ipse testis sit sibi certi sumus
H eus tu qui furem captas egredere ocius
V t te iure inspectes aurum lenoni dare.

uidest quiduultis testes   specta addexteram tuus seruus
Aurum ipsi lenoni dabat   age accipe hos sisti   te sunt
Numerati aurei trecenti nummi qui uocantur   philippi
Hinc me procura propera hosce absumi uolo   edepol fecisti
Prodigum primum tibi age eamus intro   te sequor
Age age ambula ibiq; reliqua alia fabulabimur   eadem
Narrabo tibi res spartiacas   quin sequere me ergo
Abduc intro addictum tene   quid nunc mihi auctores
Estis   ut frugi sis   quid si animus esse non sinet
Esto ut sinet   uidistis leno cum aurum accepit   uidimus
Eum uos meum esse seruum scitis   scimus   rem aduersus
Populi saepe leges   scimus   hem istaec uolo ergo uos
Commeminisse omnia mox cum ad praetorem usus ueniet
Meminimus   quid si recenti re aedis pultem   censeo
Si pultem non recludet   panem frangito   si exierit
Leno censen hominem interrogem meus seruus si ad eum uenerit
Quippini   cum auri ducentis nummis philippis   quippini
Ibi extemplo leno errabit   qua de re   rogas quia centum
Nummis minus dixeris   bene putas   alium censebit
Quaeritari   scilicet   extemplo denegabit
Iuratus quidem   homo furti se adstringet   haud dubium
Id quidem   quantum quantum ad eum erit delatum
Quippini   diespiter uos perduit   te quippini
Ibo et pultabo ianuam   ita quippini   tacendi tempus
Est nam crepuerunt fores foras egredietur uideo lenonem

Lycum adestę queso · quippini si uoles opprime capta
N e nos leno ırt cu illi mari ire te fuimus inlices

uspendant omnes nunc iā se haruspices quā ego illis posthac
Q uod loquantur credā quin me diuina dudum dicebant mihi
M alū dampnumq; maximū portendier is explicauit meam
R em postilla lucro saluus sis leno dite ament agorastocles
M agis me benigne nunc salutas quā antidhac tranquillas
E uenit quasi in mari (naui) ittuq; est uentus exim uelū uortitur
V aleant apud te quos uolo atq; haud te uolo ualeant uti
P ostulatū siuerum non tibi mitte ad me plaudes hodie
A delphasium tuam die festo celebri nobiliq; aphrodisiis
C alidum prandisti prandiū hodie dic mihi quid iam
Q uia hos nunc frigere factas cum rogas hoc age sis leno
S eruū esse audiui meū apud te apudinūquā · me
F actum reppereres mentiri te nā ad te uenit maurūq; attulit
I ta mihi renunciatū est quib; credo satis malus es captatum
M e aduenit cū testib; tuorū apud me nemo nec quicquā tui
M ementote illuc aduocati me nummus
H a ha he iam teneo quid sit pspexit modo hi quillū cludū
C onciliauerunt mihi peregrinū spartanū id nunc hisce
C rebro auritur me esse hos trecentos philippos facturū lucri
N unc hunc inimicū quia esse sciuerunt mihi eum
A dlegauerunt suum qui seruū diceret cum auro
E sse apud me composita est fallacia ittro me peruenit
A dq; inter se diuidant lupo agnum eripere postulant nugas agunt

N egasne apud te esse aurum nec seruum meū nego & negando
S iquid refert auio peristi leno nam iste est huius uilicus
Quem tibi nos esse sparuatem diximus quia te trecentos philippos
Modo detulit idq; in isto cado aurum inest marsuppio
V e uestrę aetati id quidem mundo est tuę
A ge omitte actutum furcifer marsupium manufesto...
F ures mihi quęso hercle operam date dūme uideatis seruum
A b hoc abducere nunc pol ego peru certo haud arbitrario
C onsulto hoc factum est mihi ut insidie fierent sed quid ego
D ubito fugere hinc in malā crucem priusquā optorto collo ..
A d pretorem trahor eheu cū ego habui hariolos haruspices
Quisiquid bene promittunt presentiarū est nunc ibo
A micos consulam quomemodo suspendere aequum
C enseant potissimum

gerere perdere ut testes uideant te istinc foras
Estne hic seruus meus summe hercle uero agorastocles
Q uid nunc scelestę leno quicū litigas abscessit.
V tinam hinc abierit malam crucem ita nos uelle aequum est
C rassus scribam homini dicam num quid me
A bscedas sumas ornatū tuum non sum nequiquam miles
F actum sit paululum preda intus feci dum lenonis familia
D ormitat extissum satur factus probe abscedā hinc intro.
F actum a uobis comiter bonam dedistis aduocati operā mihi
C ras mane quęso in comitio estote obuiā tu sequere me
I ntro uos ualete & tu uale iniuriā illic insignite postulat.

N ostros seruire sibi nos censet cibo uerum ita sunt isti nři diuites
S iquid bene facias leuior pluma est gratia siquid peccatū est
P lumbeas iras gerunt domos habeamus nostras stultis nunciam
Q uando id quoque operam dedimus impetrauimus
V t perderemus corruptorē ciuium.

xpecto quo pacto meae techinae processurae sient studeo hunc
L enonem perdere ut meum erum miserum macerat
I s me autem porro uerberat incursat pugnis calcibus
S eruire amanti miseria est praesertim qui quod amat caret
A ttat e fano recipere uideo se syncerastum lenonis seruū quid
h abeat sermones auscultabo.

atis spectatum est deos atque homines eius neglegere gratiam
Q uoi homines erus et consimilis uelut ego habeo nunc huiusmodi
N eque peiurior neque peior alter usquam est gentium
Q uam erus meus neque tam luteus neque tam caeno conlitus
A gere aetatem praepeditus latere forti ferreo
Q uam apud lenonem hunc seruitutem colere quid illuc ē genus
Q ui illic hominū corruptelae fiunt di uostram fidem
Q uoduis genus ibi hominum uideas quasi acheruntē ueneris
E quitem peditem libertinum furē ad fugitiuum uelis
I ta me di ament uel in lautumiis uel in pistrino mauelim
V erberatum unctum addictum qui habet q̄d det ut homo est
O mnia genera recipiuntur itaque in totis aedibus
T enebrae latebrae bibitur estu quasi in popina haud secus

I bi tu uideas litteratas epistulas pice signatas nomina insunt
C ubitum longis litteris ita uinariorū habemus nr̄ā dilectū domi
O mnia edepol mira sunt nisi erus hunc heredē facit nā id quidē
I llumeditatū uerba facite mortua & adiit lub& hominē
E t autem nimis tum aut culto libens .. hęc cū hic uideo
F uri etiam tot prętiis emptos maximis apud nos expeculiatos
S eruos fieri siuisceris sed ad postremum nihil apparet male parū
M ale dispertit proinde hab& orationem quasi ipse sit
F rugi bone qui hercle ipsus ignauiorem poti est facere ignauiam
N unc domum hanc ab aede ueneris refero uasa ubi hostius
E rus nec uti propiciare uenerem suo festo die
L epidam uenerē nam meretricis nostrę primus hostis
V eneriem placauit exemplo o lepidā uenerē denuo
N unc domū ibo heu sincerastę ... sincerastū qui
V ocat tuus amicus haud amice facis cuiquā
O nere offeris moram. at ob hanc rem tibi reddam
V bi uoles ubi iusseris .. haberē pactam si futurū siclo tibi
O peram hanc quomodo uerum ubi mihi uapulandū est
T u corium sufferas apage nescio quid uiri sis
M alus sum tibi sis ter uolo ad omnis urget
A t tu appone & respice ad me ferro quāquā haud otiū est
S aluos sis sincerastę a milphio di omnes dę ament
Q uem nā hominē . nec te nec milphio neq; erū meū adeo
Q uem ament igit' aliquē nā nr̄orū nemo dignus est
L epidū eloquere me decet quid agis ... facio qđ
M anu festo hii mechi haud ferme solent quid id est

refero vasa salva. dicite. et tuum erum perdunt

Me non hercle nullum ut perdant facere possim sutelam

Meum erum ut perdant nei male [illegible] metuam milphio quid

Id est credo malus [illegible] es malus sum male mihi est

Memorandum est [illegible] alii dicet quod est quod male sit quom isti

Quo dedis quoda [illegible] mes affatim neque triobolum ullum amicae das et ductas

Gratus dicis pte me [illegible] sic amabit ut quidem edepol dignus es

Ut ego hanc familiam [illegible] interire cupio adde operam si cupis

Sine pennis volare haud facile est meae alae pinnas habent

Noli tu edepol devellisse iam his duobus mensibus volucres tibi

Erunt hirquine in malam rem tu atque erus

Verum enim qui homo eum norit . . cito homo pervorti potest

Quidiam quasi tu taceris quicquam potissis rectius

Tacitus tibi resistam quam quod dictum est male mulieri

Animum inducam facile ut tibi istuc credam nisi te novi ero

Crede audacter meo periculo male credam et credam tamen

Sciuntu erum tuum meo ero esse inimicum capitalem. scio

Propter amorem omnem operam perdis. quidiam. quia

Doctum doces. quid ergo dubitas quid lubentem tuo ero

Meus quid possit facere faciam male aut [illegible] cuius merito tum

Si quid tu adiuvas eo facius poteris facere . . . . atque hoc

Metuo milphio . . quid est quod metuas . . dum ero insidias

Paro lemniae ut perdam siculus meus [illegible] esse locutum cuiquam [illegible]

Mortali sciat continuo is me exspuerit a . . fecerit [illegible]

Numquam edepol mortalis quisquam fiet me certior

Nisi ero meo uni indicasso atque ei quoque ut ne enuntiat

I desse facinus exortum male credã & credita tamen
Sed tu hoc tecum tacitũ habeto … fide non melius creditur
Loquere locus occasioque est libere … hic soli sumus erus si tuus
Volet facere frugem meũ … erũ pdet quid potest
Facile fac ergo id faci … le noscã ut ille possit noscere
Quia adelphasium quã … erus deamat tuus ingenua ẽ quin de
Eodem q soror illius altera … antera stilis sed id credã
Quia illas amat (emit) mana doris … parudas
Quanti duo deuiginti minis de pdone siculo quanti
Duo deuiginti minis duas illas … nutricẽ tarũ etiam
Et ille qui eas uendebat dixit se furtiuas uendere ingenuas sagragine
Alebat ẽẽ di uostram fidem nimium lepidem memoras facinus
Nam erus meus agorastocles ibidem gnatus st inde surruptus fere
Sexennis post ibi quitum surripuit huc deuexit meoque eo
Cum hic uendidit is in diuitias homo adoptauit hunc cũ diem obitt suũ
Omia memoras quo id facilius fiat manu eas adserat suas populares
Liberali tantũ causa … tace modo perfecto adinecias lenonẽ
Rediget si eas abduxerit … quin prius disperibit faxo quã unã
Calcẽ ciuerit ita paratũ est … ita di faxint ne apud lenonẽ
Hunc seruiam … quã cõ liberas liberatas saxo eris si di uolent
Ita di faxint nunc quid aliud memorare milphio ualeas beneque
Ut tibi sit … pol is tuo & tuo ero sit in manu uale & hec
Cura clanculũ ut sint dicta non dictũ ẽ uale …
At enim nil est nisi dũ cal & hoc agit lepidus cũ mones
Et ita hoc fiet proba materies data ẽ si pbũ adhibes fabrum
Potin ut taceas … taceo atque abeo … mihi cõmoditate creas

I llinc hic abiit dii immortales meum erum servatum volunt
Et hunc disperditum lenonem tantum eum instat exiti
Satine priusquam unum sum lectum telum iam instat alterum
Ibo intro haec ut meo ero memorem nam huc si ante aedis evocem
Quae audivisti modo nunc si eadem hic iterum iusserim
Ero uni potius intus ero odio quam hic sim omnibus vobis
Di immortales quanta advenit calamitas
Hodie adhuc lenonem scelego nunc est cum memoret
Id negotium institutum si non datur cessationem & hoc noctu
Consulendum quod homo concreditum sit & illud autem
Instruendum est consilium vernaculum remorsisti
Qui malam rem det mihi merito fecerit
Nunc intro ibo dum erus adveniat a foro opperiar domi

ythalonim ualon uthsicorathsima comsyth
Chym lachchunythmumys thyal mycthibaru imisthi
Liphocanethyth binuthu ad edin binuthu
Byrnarob syllohomalonim uybymysyrthoho
Bythlim mothyn mo ctothu ulechanti dasmachon
Yssideobrim thyfel yth. chyl.ys chon. them liphul
Uthbinim ysdibur thinnochuthnu agorastocles
Ythemanethi ihy chirsae lycho sith naso
Bynny id chil luhily gubulim lasibithym
Bodyalit herayn ynnuyn lymmonchot lusim

Exa nolim uolanus succuratti mistim atticum esse

C oneubetū abello cuttim beat lulacant chona enus es
H uitt silthe pan et athidmascon alem uidubertt felono bitthune
L etetū comucro lueru atenim auosoubethint hyacharistoclem
E ttestanthe nasoctelia helicos alemus dubetter micompsusipti
A odenthe lictor bocles iussum limum colus
D eos deasq; ueneror quihanc urbem colunt utquod demeare
H uc ueniri te uenerim measq; hic & gnatas et mei fratris filium
R epperirem esistis di uostram fidem quae surreptae sunt mihi
E t fratris filium sed hic mihi antehac hospes antimadas fuit
E um fecisse aiunt sibi quod faciundum fuit eius filium
H ic predicant esse agorastoclem deum hospitalem ac tesseram
M ecum fero in hisce habitare monstratus est regionibus
H osper cunctabor quihunc egrediuntur foras

intu tibi dixet sinceras tum milphio has et ingenuas ambas
S urrupticias carthaginensis MILPHIO aio esi frugi esse uis
E as liberali iam adserere causa manum nam tuum flagitiū est tuas
P opularis te pati seruire ante oculos domi quae fuerunt liberae
POENVS P ro di immortales obsecro uostram fidem certa est perfecto horum
H ominum oratio quam oratione hanc aures dulces deuorant
U t mihi absterserunt omnem sordetudinem AGOR si adeam rem
T estis habeam faciam quod iubes MIL quin tu mihi testis
AGOR I ncipere multo est quam impetrare facilius MIL sed quae nam
Q uin tu insistis fortem aliqua fortuna fuerit aduenire tibi
I llec auis quae huc cum tunicis aduenit num nam in balineis
C ircumductus pallio facies quidem edepol

S eruos quidē edepol ueteres antiquosq; habes AGOR quis eis
MIL. V iden hominis sarcinatos consequi atq; ut opinor digitos in manibus
N on habent. AGOR. quidiam. MIL. quia incedunt cum anulatis
A uribus audibo atq; hos te appellabo punice si respondebunt
P unice pergam loqui si nontum ad horū mores linguam uertero
MIL. Q uid ais tu et quid commeministi punice. AGOR. nihil edepol
N am qui scire potui dic mihi qui illum sexennis perierim cartagine
POENUS P ro di immortales plurimi adhunc ... modum
P erisse pueri liberi cartagine AGOR. quid
A is tu. MIL. quid uis AGOR. unam pellem
H unc punice. MIL. an scis. AGOR. nullus me ...
E st de nusquam punior. MIL. atq; adi ... appella
Q uid uelit quid uenerit qui sit ... quo patris unde
S it ne parseris. AGOR. auo. quo sitis estis aut quo ex oppido.
POE. A nnon muthum balle betha enthe ... MIL. quid ait
AGOR H annonem sese ait carthagine carthaginensis mutthū bal lis filium.
·POE. V o. MIL. salutat. POE. donni. MIL. doni uolt tibi dare hinc
N escio quid audin pollicerier salutā hunc rursus punice ubi mei
MIL. A uo nonne mihi hic tibi in quid uerbis suis. POE. me harbocca
MIL. I stuc tibi sit potius quam mihi. AGO. quid ait. MIL. miseram ē p dicat
B uccam sibi fortasse medicos me esse arbitrarier. AGOR. si est nega
E sse nolo ego errare hospitem. MIL. audi tu rufen nuco istam
AGOR. S ic uolo pfecto uera cuncta huic ex proloquier roga numquid
O pus sit. MIL. tu qui zonam non habes quid in hanc uenistis urbem
A ut quid queris. POE. muphursa. AGOR. quid ait. POE. predicat
POE. M uulechianna. AGOR. quid uenit MIL. nō audis mures africanos

I npompam ludis clares uelle cdilibus POE Ialchclahcanamm limnchot.
~~H uicc silthc panesse athidmascon Alem uclubercc felonobuthune~~
~~C eltumcomucrolueu. dernum auosoubephonc hyachaystoclē~~ .
~~E ttesanthc nasocrelia heltcos alemus cluberter mi compsuespti~~
~~A adeante listor bocles iussum limnum colus~~
~~D eos deasq; ueneror qui hanc urbem colunt utquod ueneram~~
~~H ec ut utte uenerim measq; hic ut gnatas eemet filium fratris~~

AGOR Quid nunc. ait Mil ligulas canalis ait se aduexisse & nuces
Nunc orat operā ut des sibi ut ea ueneant. AGOR. mercator ē credo
POE Issā. Mil Arbinā qdē. Poe. Palū erga dectha. AGOR.
Milphio quid nc̄ ait. Mil certiorē te eē uolt
Nequid clam furtiue accepisse censeas
Muphonnium socoahim. Mil. em caue si feceris
Quod hic te orat. AGOR. quid ait aut quid orat expedi
Sub cratim ut ... iubeas se supponi atq; eo
Lapides imponi multos ut sese neces ...
Gunebel balsameni erasan. AGOR. narra quid est.
POE Qui ait. Mil. Non hercle. nunc quidē quicquam scio
POE At ut scias nunc dehinc latine iam loquar
Seruum hercle te esse oportet & nequā et malū hominē
Peregrinū atq; aduenam qui irrideas. Mil. at hercle te
Hominē et sicophantā & subdolum. qui huc aduenisti nos
Captatum migdilia bisulci lingua quasi p serpens bestia
AGOR Maledicta hinc aufers lingua compescas face maledicere
huic tu temperabis si sapis. meis consanguineis nolo te iniuste loqui
Cartaginī ego sū gnatus ut tu sis sciens. Poe. O mihi popularis

Salue. Agor. et edepol quisquis es & siquid opus quaeso
Dicat quae impera popularitatis causa. Poe. habeo grām
Verum ego hic hospitiū habeo Antidamae filium
Quaero commonstrans nouisti agorastoclem

143v

S ed hęc quē adolescentē tu hic novisti agorastoclem
S̄ iquidē anthidamarchi quęris ad optaticiū · ego sū ipsus quē
T u quęris · POE · bene qđ ego audio · AGOR · antidamę gnatū ·
M e ēē · POE · Si ita ē te ēē iā cferre si vis hospitalē eccā attuli ·
AGOR A gedū huc ostende · ē par · pbe nā habeo domum ·
POE O mi hospes salve multū · nā m̄ tuus pater · patruus ergo
H ospes antidamas fuit · hęc m̄ hospitalis tessera cū illo fuit
E rgo hic apud me hospitiū t̄ pbebit · nā haud ppudio
H ospitiū neq; cartaginē · inde sū oriundus · AGOR
D i dent t̄ oms quę velis · qđ ais · qui potuit fieri ut
C artagini gnatus sis · hic aut̄ habuisti etholū patrem
AGOR S urruptus sū illinc hic me antidamas hospes tuus emit · et is
M e sibi adoptavit filiū · POE · Demarcho itē ipse fuit adoptaticius
S ed mitto de illo ad te redeo · dic m̄ et qđ meministi tuum
P arentū nomina · AGOR · Patris atq; matris memini
POE M emorandū m̄ si novi forte aut si sunt cognati mihi
AGOR A msigura mater m̄ fuit · iachon pater · POE · Patrem atq;
M atrē viverent vellē tibi · AGOR · An mortui sunt · POE · Factū
Q uod egre tuli · nā m̄ sobrina ampsigura tua mat̄ fuit ·
P at̄ tuus is erat frat̄ patruelis meus et is me heredē fecit
E ū suū obiit diē · quo me privatū ęgre pacior mortuo ·
S ed si ita ē ut tu sis iachonis filius · signū ēē oportet in manu leva t̄
L udenti puero qđ tibi momordit simia · ostende inspice iam aperi ·
A udi atq; ades · AGOR · Mi patrue salve · POE · Et tu salve agorastocles ·
I tem mihi gnatus videor quo a te repperi · MIL · Pol istā rem vobis
B ene evenisse gaudeo & te moneri num me vis · POE · sane volo

·MIL· P atterna oportet reddi filio bona ęquum sibabere hunc bona
Q ue possedit pater POE haud postulo aliter restituent omā
S uā rem sibi saluā sistā sillo aduenerit· MIL· facito sis reddas
E t sibi hic habit tamen POE· quin mea quoq; iste habebit si qd me fuat
·MIL· F estiuum facinus uenit mihi inmentē m̄· POE· quid id est·
·MIL· T ua est opus opera· POE· dic mihi qd lubet profecto uteris
V t uoles operā meā quidē negotii· MIL· potin tu fieri subdols
·POE· I nimico possū amico insipientia ē· MIL· inimicus hercle ē
H ui· POE· male faxī lubens· MIL· amat alēone hic· POE· facile
S apientē puto· MIL· hic habitat uicinus· POE· male faxī lubens
·MIL· E i duę puellę sunt meretrices seruulę sorores earū hic alterā
E fflictī perit neq; eam incessauit umquā· POE· acerba ..
A matio est· MIL· nunc leno ludificat· POE· suū quęstū colit
MIL· H ic illi malā rem dare uult· POE· frugi si id facit· MIL· nunc hoc
C onsiliū capio et hanc fabricā apparo ut te allegemus
F ilias dicas tuas surruptas ēē paruulas carthagine
Manū liberali causa ambas asseras quasi filię tuę sint ambę
I ntellegis· AGOR· intellego hercle nā mihi itē gnatę tuę
C ū nutrice una surreptas sunt paruulę· MIL· lepide hercle
A ssimulas iam inprincipio id mihi placet· POE· pol magis quā
V ellē· MIL· eu hercle mortalē catū malū crudumq;
E st olli dū et subdolū ut ad flet quo illud gestu faciat
F acilius me quoq; dolis iā superat architectonem
·POE· S ed earū nutrix qua sit facile mihi expedi· MIL· statura
H aud magna corpore aquilo· POE· ipsa east· MIL· specie
V enusta ore atq; oculis pernigris

·XVIIII·

Poe F ormam quidē hercle verbis depinxisti mihi · MIL · vinā

V idere · Poe · filias malo meas · sed itaque evoca illā sic ate

M ee sunt filie · si illarū est nutrix me continuo noverit ·

mil H eus ec quis hic est nuntiate ut prodeat foras gidde neme ē

Q ui illā convenitam esse vult.

uis pultat quite proximus est quid vis · Eho ·

M oustin tu illunc tunicatū hominē qui sit nā quē

E go aspicio p supprene iuppiter erus mis hic quidē ē

M earum alumnarū pater hanno carthaginiensis

E cce aut mala prestigiator hic quidē poenus probus est

P erduxē omīs ad suam sententiam omi ere saluo hanno

I nsperatus sume mihi tuusque filius salue adque eho

M irari noli neque me contemptarier cognoscin giddenime

A ncillā tuā · Poe · novis & ubi sunt mee gnate id scire expeto

A pud aedem veneris · Poe · quid ibi faciunt dic mihi

A phrodisia hodie veneris ē festus dies oratum ier deā ut

S ibi esset propitia Pol satis scio impetrarunt quando hic

A dest eho an huius sunt illa & filie ita ut predicas

T ua pietas nobis plane auxilio fuit cū hic advenisti hodie ī ipso

T empore namque hodie earū mutarentur nomina · facerentque

I ndignū genere questū corpore haudones illi hauon

B ene si illi inmustine mapsi et enefte dū & alamna cestimum

Q uid illi locuta ē m̄e so dic mihi matrē hic salutat suā

H ec aut hunc filium tace adque parce muliebri suppellectili

Q ue ea est suppelle clarus clamor sine modo

T uabduse has intro & una nutricē simul iube abire hanc adte
F ac qđ imperat sedquis illas tibi monstrauit ego
D octissime abeo igitur facias modo quā memores mandē
P atruo aduenienti cena curetur uolo lachanā uos quos
E go iā detrudā admolas inde porro apud eū adq; adrobustū
E odicē ego faxo hospitiū hoc leniter laudabitis
A udin tu patrue dico ne dictū neges tuā m̄ maiorē filiā
D espondeas ·Poe· pactū rē habeto spondes nec igitur
Poe S pondeo mihi patrue salue nā nē es plane mš
N unc demū ego cū illa fabū labor; libere nē patrue siuis
T uas uidere filias me sequere ·Poe· iā dudū equidē cupio & te sequor
Q uid si eamus illi obuiā atne interuias p̄ bitere me&uo
Poe. M agne iuppiter restitue certas mihi ex incertis nē opes
E go quidē meos amores mecū confido fore sed eccas uideo
I psas ·Poe· haecine meae s̄ filie quantae e quantillis iā s̄ facte
S cin quid est threce sunt celū ne sustollis olem
O pinor hercle hodie qđ ego dixi p ioců id euenturū eē
E t seuerū & serium ut haec inueniantur hodie eē huius filie
P ol istuc quidē iā certū ē tu istos milphio abduce
I ntro nos hasce hic p̄stolabitur

uit hodie opere p̄tiū cuius qui amabilitati animū adiceret
O culis epulas dare delubrū qui hodie ornatū eo uisere ueni
D ea amaui ecastor illic ego hodie leppidissima munera meretricū
D igna diua uenustissima uenere neq; contempsi eius opus hodie

T anta ibi copia venustatum aderat in suo quiq; loco sita munde
A rabus murrinus q; omnis odor complebat haud.
S ordere visus e festus dies venus nec tu fanu tantus ibi
C lientaru erat numerus que ad calidonia venerant venere
C erto eni qd quide ad nos duas attinuit p potentes pulchre
P acis que potentes soror fuim neq; ab iuventute ibi inridiculo
H abite qd pol soror ceteris omnib; factu e ANT malim istuc
A liis ita videatur qua vti tute soror conlaudes ADI spero equide
V t pol ego cu ingeniis quib; sum atq; alie cognosco
E o sum gnate genere vt deceat nos ee a culpa castas
POE I uppiter qui genus colis alisq; hominu p quem vivim vitale evu
Que apud penes spe vite sunt hominu omniu dadie hec sospite qso
R eb; mis agundis vt quib; annos multos carui quasq; patria
P erdidi paruas redde is libertate invicte p miu vt ee sciam pietati
AGOR O mia faciet iuppiter faxo na mihi est obnixius & me metuit
POE T ace queso. AGOR. ne lacrume patrue. ANT vt voluptest hominimea
S oror siqd agit duet victoria sic hodie nos int alias pstitimus
P ulchritudine stulta soror es magis qua volo anueo pulchra
V idere obsecro sitibi illi non os ob litu est fuli neci
AGOR O patrue opatrue mi patruissime. POENUS. quide fratris mei gnate.
G nate quiduis expediat eni volo hoc agas. AGOR. at e eni ago
I stuc patrue mi patruissime. POENUS quid est? AGOR e leppida & lauta
V t sapit POENUS. ingeniu patris habet qd sapit
Queres tu diu edepol sapientia tua haec quique abusa est
N c hic sapit hinc sentit quicquid sapit meo amare
N oneo sum genere p gnate ta & lisumus seruae soror

V idecear facere nos quicquã qđ homo quisquã irrideat
M ulta s̃ mulierum uicia sedhoc emitũs maximũẽ cũsibi nimis
P lacent minusq; operã utplaceant uiris nimis uoluptati est qđ
I nextis nris portentũ soror ẽ quodq; haruspex deambab;
D ix̃ uelĩ deme aliquid quiddixerit nos fore inuito
D omino nro dieb; paucis liberas id ego nisi quid di aut parentes
F axint quodsperem haud scio mea fiducia herde haruspex
P atruelis p̃misit scio libertatẽ quia me amare hanc scit
S oror sequere hac sequor priusquã habitsuos
C lamabas nisi piget consistite quisreuocat quibene
V ult uob facere facere occasio ẽ. sedquis homo est
A micus uob qui quidẽ inimicus ñ est bon̄ ẽ hic homo
M ea uoluptas pol istũ malĩ quã malĩ siquidẽ
A micitia ẽ habenda cum hoc habendũ est haud p̃cor
M ulta bona uob facere uult banus bonis benefecerit
G audio ero uob at edepol nos uoluptati tibi
L ibertatiq; isto p̃cio tuas nos facile feceris patrue mi
I ta me di amabunt ut ego sisim iuppitẽ iã herde ego
I lli uxorẽ ducã & iunonẽ exstrudã foras impudice
V erba fecit cogitate & commode ut modeste orationẽ p̃bunt
C erto hec mea est. sed ut astus sum adgressus eas leppide
H ercle adq; commode p̃ge etiã temptaret inpauca confer
S unt quesedent quid istic qđ faciundũ ẽ cur ñ agim̃
I nlis os uolo ne tene patrue tu frugi si bonæ ẽ umego
H anc adp̃dã anpatruus est agoraste des tuus hæc
I ã faxo scibis ne pol ego te ulciscar p̃be nã faxo mea
sepissponsa.

POE Ite inuisne moramini ante stare me atq; duce ego
Te antestabor postea hanc amabo atq; amplexabo sed illud
Quidē uolui dicere immo dixi hercle qđ uolebā
Moramini inuis uoco uos nisi honestius p̄hendi
ADELP Quid inuis uocas nos qđ tibi debem̄. AGOR dicet illi
ADELP Etiam me mecat latrant canes. AGOR at tu hercle adludiato
Dato mihi offa saniū posse linguā obicito ita hanc
Canē factam tibi oleo tranquilliorem ato sciat
Quid nos fecim̄ tibi furēs estis ambæ nos ne tibi
Vos inquā atq; ego scio. qđ id furta estis nunc
Rogato quia annos multos filias meas celauistis clā me
Atq; quidē ingenuas liberas summoq; genere gnatas
Nunquā me castor repperies tu istuc p̄brū penes nos
Dapigñ ni nē piures insaniā uter utri det.
Nihil tecū ago abscede obsecro. AGOR. Atq; hercle meū agendū ē
Nā hic patruus m̄s est p̄hoc mihi patronus sī necesse ē
Et p̄dicabo quomodo uos furta faciatis multa quoque modo
Huius filias apud uos habeatis seruas. quas uos ex patria liberas
Surruptas ēē sciatis. ADELP ubi s̄ ate aut quas obsecro satis sum macerata
POE Quin eloquar. AGOR. censeo ergo patrue. ADELP. misera timeo qđ hoc
Sit negotii mea soror ita stupida sine animo asto. POE. Aduortite animū
Mulieres primū si id fieri possit. ne indigna indignis dicarent id ego
Cuenire uellē. nē qđ boni mihi dicarunt uob uostræq; matri
Cas dis est equū grās nos agere sempiternas. cū nrā pietate approbant
Decorantq; di immortales. uos me estis ambæ filiæ & hic ē cognatus ūr
Huiusce frīs filius. ADELP amabo nū hi falso oblectant gaudio nos AGOR At me

Ita di seruent. sicut pat est ut dat. mane salue insperato

Nobis pat exoptate nosse ne cupit atq expectat. pat salue.
Ambe filie sunt. amplectamur ambe. quis me amplectitur
Postea nē ego sū fortunatus multarū annorū miserias nūc
Hac uoluptate sedeo uix hoc uideam credere magis qui
Credam. dicā nā nrā nutrix primū me cognouit. ubi amabo ē
Apud nos ē. quęso quilubat tū diu tenere collū prius quā te
Mihi desponderit omitto. spera te salue. omitte salue tu
Lauera. nolo ego istuc enicā. condamus alter alterū ergo inueniā
Brachialē quib, nūc intra melius ē euenium digna dignis
Tandē huic cupitū contigit. capella axe uxes pictor
Cum numero etsis mortau hic exemplū repignerebis nūaliis pictores
Nihil merer huiusmodi tractare exempla. di deaqz omīs
Uos habeo. merito magnas gras cū hac me lętitia tanta
Adfecistis gaudiis ut meę gnatę ad me redirent ī potestatē meā
Mi pat tua pietas plane nob auxilio fuit patrue facito ī memoriā
Habeas tuā maiorē filiā mihi te despondisse memini
Et dotis qd pmiseris

S; SC; 5.

Si ego minā n ultus fuero probe quā lenoni dedi tū pfecto
Me sibi habeant oscurre ludificus cum is etiā me ad prandiū adse
Adduxē ignauissim̄ ipse habuit foras me reliquid pa terensi ī edib,
Ubi nec leno nec que ille pedeunt nec qd edim. quicquā dat pmore
Parte prandu pign coepi abii foras sic dedero aere militari
Tetigero lemnunculū nanctus ē hominē. mina q argenti cū duceret
Sed mea amica nūc mihi irato obiiā ueniat uelim

Poen.

Iā pol. ego illā. pugnis totā faciā ut sit merulea

Ita replebo atritate atrior multo ut siet quā aegiptii aut qui
Cortinā ṗ circū fuer̄ tenesis me arte mea
Voluptas mala ego metuo miluos mala illa bestia ē ne forte me
Auferat pullū tuū ut nequeo satis te complecti mi pat̄
Ego me moror ppemodū hoc obsonare prandiū potero mihi
Sed qd hoc ē qd hoc qd hoc ē qd ego video. quomodo
Quid hoc ē ē duplicationis quę hæc ē ē geminatio
Quis hic homo ē cū tunicis longis quasi puer cauponius
Satin ego oculis cerno ē ne illec mea amica anterastilis
Certa est ea iā pridē ego me sensi nihili pendier
Non pudet puellā amplexari baiolū in uia media
Iā herde ego illū excruciandū totū carnufici dabo
Sane genus hoc muliebrosū ē tunicis demissicius
Sed adire certū est hanc ad amatricē africā heus tu tibi
Dico mulier et quid te pudet qd tibi negotii aut ē cū istac dic mihi
Adulescens salue nolo nihil ad te attinet qd tibi hanc
Digito tactio ē quia mihi lubet lubet ita dico
Ligula in malā crucē tune amator audes ē hallex viri
Aut contractare qd mares homines amant deglupta mena sarrapis
Sementiū manstrucca halagoras amaii aut plenior
Aulepiq; quā romam remiges nū tibi adulescens
Male aut dentes pruriunt quibuic es molestus in malā rē quęritas
Cur n̄ adhibuisti dū istęc loquere et cur tympanū ka te cynedum
Esse arbitror magis quā virū scin quā cynedus sū
Iste istanc servi foras ex ferre fustis heus tu siqd p iocum

148

D ixi nolito inseruũ conuertere quid tibi lubido est obsecro

Aitto mone deĩ loqui inde inter nr̃o cognato & patri nãe hic

Nr̃ pat͡r est hic nos cognouit modo & hunc sui fr̃is filiũ

Ita me iuppit͡r bene amet bene factũ gaudeo & uolupe st mihi

Siquidẽ lenoni optigit magni mali cũq; euenit uob fortuna

O brigit credibile ecastor dicit credo huic mi pater

Credo. et ego credo sed eccũ lenonẽ lycũ bonũ uirũ

Eccũ video se recipit domũ quis hic ẽ iterum uis

Et et leno lycus inseruitute hic habuit filias tuas & mihi hic

Aurifur ẽ bellũ hominẽ quẽ nouerit rapiamus

I mus minime quappẽ quia

In iniuriarũ multo induci satius est

excipitur nemo quidẽ mea sententia quis uis amicus

Narrat recte res suas nã omnib; amicis meis id demum ẽ uenit

Vt me suspendã ne addicare agorastocli leno eam inius

Obsecro te agorastocles suspendere ut me liceat leno iniusto

Voco qd tibi mecũ autẽ quia hasce modo liberas

Ingenuasq; ee filias ambas meas te sr̃ surripere cũ nutrice paruulas

Iã pridẽ equidẽ istuc sciui & miratus fui neminẽ uenire qui

Istas adsereret manũ meæ quidẽ pfecto nõ s̃ leno

In lusas deprandio iudicis debetur dabo. duplũ

Profecto mihi opus ẽ sume hinc quidẽ & mihi suplicii

Multas sume hinc qd lubet & mihi quidẽ

Minimã argenti sume hinc qd lubet

Colorẽ soluã iã omnib; quasi baiolus

N umquid recusas contra me aduersū quidē te· igitr̃ intro
Mulieres sed patrue mihi tuā indixasti mihi desponde filiā
H aud alit̃ ausim bene vale & tu bene vale leno
A t bonē hoc p̄mina mecū fero peru· hercle immo
H aud multo post intus ueneris quin egomet tibi me addico q̃d
P retore opus ē verū obsecro te ut liceat simplum soluere
T recentos philippos credo conradi potest cras auctionē faciā
T antisper quidē vti sis apud me lignea in custodia fiat
S equere intro patrue mi vt hunc festū diē · habeam hilarē
H uius malo & nostro bono multū ualete multa verba fecimus
M alū postremo omne ad lenonē redit nē q̃d postremū est
C ondimētū fabule si placuit plausū postulat comedia

ua rē agitis miles quilubet patruo meo loqui inclementer
M eminere mulieres q̃d eū secunt modo cognouit filias
S uas hasce ēē ambas hē q̃d uerbū auris meas
T etigit nē peru unde hę perierē· domo
C arthaginienses s̄ at ego sū p̄ditus illuc ego metui
S emp̄ ne cognoscerent eas aliquis q̃d nē factū est
V e misero mihi periere opinor duo de viginti mine
Q ui hasce emi & tu ipse perista lyce carthaginiensis s̄
A t ego sū p̄ditus · quis hic ē utrum uis ē
N ouelle nouellicus inseruitute hic filias habuit duas & mihi
A urisur ē bellū hominē quē noueris leno
R apacē te ēē semp̄ credidi verū etiā furacem
Q uin orunt magis accedā p̄ego te tua te genua obsecro

Et hunc cognatū quē tuū ēē intellego quando boni estis
Ut bonos facere addecet facite et uro sub uenatis supplici
Iā pridē equidē istas scim ēē liberas et exspectabā siqui
Cas assereret manū nā meę prosū n̄ s̄ tu autē aurū tuū
Reddā qđ apud me ē et ius iurandū dabo me malitiose
Nihil fecisse agorastocles qđ mihi par facere sit cū
Egomet consulā. omitte genua mitto si ita sententia ē
Heus tu leno qđ lenonē uis ipsē negotiū
Utinā mihi argentū reddas prius quā in neruū abducere
Di meliora faxint sic estu ideo cenabis foris
Aurū argentū collū lenostrus re nō debes semul
Quid me hac re facere deceat egomet mecū cogito
Si uolo hunc ulcisci litis sequar in alieno oppido
Quantū audiui ingenium et mores eī qđ pacto fient
Nisi patē ne qđ tibi cū istoc rei siet ac missū obsecro
Ausculta sorori abi diiunge inimicicias cū inprobo
Hoc agesis leno quā quam ego te meruisse ut pereas scio
Non experiar tecū neq; ego si me aurū reddes meum
Leno quando ex neruo emissus compingare incarceram
Iam autē ut soles ego poene tibi me pugnatū uolo
Siquid dixi iratus aduersū animi tui sententiā
Id ita ignoscas quęso et cū istas inuenisti filias
Ita me di ament mihi uoluptatis ē ignosco et credo tibi
Leno tu autē amicā mihi des facito aut auri mihi reddas minā
Ut in tibicinā meā habere nihil moror tibicinā
Nescias utrū ea mores buccene anam mę fient

D aboq; placeat cura aurū crassat ereferā tuū
F acto inmemoria habeas miles sequere me ego
U ero sequor qđ ais patrue quando hinc ire cogitas cartaginem
N ā tecū vna ire certū ē vbi primū potero ilico
D um auctionē facto hic opus ē aliqđ ut maneas dies
F aciā ita vt uis agesis eam nos curemus plaudite
PLAUTI POENULUS EXPLICIT

INCIPIT PERSA

rofecto domino suos amores toxilus
E mit atq; curat leno vt emittat manu
R amptamq; vi emeret depredone virginē
S ub ornata suadet sui parasiti filia
A tq; ita intrichatū ludit potans dorpalū

ui amans egens ingressus ē princeps inamoris vias
S uperauit aerumnis suis aerumnas herculi
N ā cū leone et cū exscedra cum ceruo cū apro etholico
C ū auib; stimphalicis cū antheo deliectari ma uelim
Q uā cū amore ita fio miser querendo argento mutuo
N ec quicquā nisi nē sciunt mihi respondere quos rogo
Q ui ero suo seruire vult bene seruus seruitutē
N e edepol illū multa inpectore suo conlocare oportet
Q ue ero placere censeat p̄senti atq absenti suo
E goneq; lubenter seruio neq; satis sū ero exsententia

S ed quasi lippo oculo me erus mS manū abstinere haut qd ̄tam
Q uid mihi imperet quin me suis negotiis ꝑfulciat quis illic ē
Q ui contra me astat quis hic ē qui me contra astat
S imilis ē sagaristionis toxilus hic quidē mS amicus ē
I s ē ꝑfecto eū ēē opinor congrediar
C ontra aggredior osagaristio di ament te otoxile
D abunt di que exoptes. ut uales ut queo
Q uid agitur uiuitur satin ergo ex sententia
S i eueniunt que exopto satis nimis stulte amicis utere.
Q uid iam quia iā imperare oportet mꝫ quidē te iā
C ras mirtaius quia stte uisitaui negotiū edepol
F errei fortasse. plusculū annū fui ꝑferratus apud molas
T ribunus vapularis vetus iā istec militia ē tua
S atin tu usq; ualuisti haud ꝑbe. ergo edepol
P alles sautius factus sū inueneris ꝑlio sagitta
C upido cor meū transfixit iā seruu hic amant
Q uid ergo faciā disne aduorsa qua sita an cū dis belligerē
Q uib; sat esse nonqueā uide modo ut mee catapulte tuū ne
T ransfigant latus basilice agito eleutheria qd iā
Q uia erus peregre ē ain tu peregre ē sit ut tibi bene
E sse pote pati ueni uiues mecū basilico accipere victu
V ah iā scapule pruriunt quia te istec audiui loqui
S ed hoc me unū excrutiat qd tnā id ē hec
D e summa hodie ē mea amica sit ne libera an sempitnā
S eruitutē seruiat qd nē uis ergo
C um tibi me potis es sempiternū quē admodum

Vides mihi nummos sescentos quos p capite illius pendam ·
Quos continuo tibi reponã in hoc triduo aut quadriduo Age
Sed beni gnĩ subueni qua confitemi a rogare tua me
Argentũ tantũ audes impudens quin si egomet totus ueniã
Vix recipi potis ẽ qd̃ tu me rogas nã tua quã a pumice
Nẽ postulas qui ipsus sitiare sicine hoc te mihi facere
Quid faciã rogas alicunde exora mutuũ · tu fac
Idẽ qd̃ rogas me quesiui nusquã reppeci querã
Equidẽ siquis credat nempe abeo in mundo fit id
Domi esset mihi ampollicerer hoc meũ st ut faciã sedulo
Quicquid erit recipite adhuc quere tamẽ ego uẽ
Sedulo si quid erit iã ut scias obsecro te resecro
Operã dabant mihi fidelẽ ab odio me enicas
Amor is uicio nĩ meo nẽ tibi morolocus fio atpol
Ego abs te concessero iamne abis bene ambulato
Sed recipite quãprimũ potes caue fuas mihi in questione
Visq; ero domi dũ excoxero lenoni malũ

Vetere atq; antiquãm questũ malo seruo atq; obtineo
Et eum magna cura colo nã nunquã quisquã meoꝝ maioꝝ fuit
Qui in parasitando pauerint uentres suos pat auos pauos
Abauos atauos tritauos · quasi mures semp edere alienũ cibũ
Neq; edacitate eos quisquã poterat uincere neq; his
Cognomẽtũ duris capitonib; unde ego hunc questũ obtineo
Et maiorẽ locũ neq; quadruplari me uolo
Neq; enĩ decet sine meo periculo ire alienę reptũ bona

N eq; illi quifaciunt mihi placent plane loquor nā puplice rei

C asa quicū idfacit magis quā sui questi animus induci potest
C um esse ciuem &fidelē bonum sedlege rumpā quidā nedet ipuplicū
D imidiū atq; etiā inea lege adscribere ubi quadruplator quēpiā
I nlexi manū tamidē ille illi rursus iniciat manū et equa
P arti pdeant actris uiros sic fiat neisti faximus quā appareant
Q ui hic albo rete aliena oppugnant bona sedsum ne ego stultus
Q ui rē curo publicā ubi sint magistratus quos curare oporteat
N ē huc intro ibo uisā hesternas reliquias qui euenerint nerecte
N et ne nū infuerit febris oporte nefuerint nequis obreptauerit
S ed aperiuntur aedes remorandus ē gradus

mnē rē inuem utsua sibi pecunia hodie illā faciat leno
L ibertā suā sedeccū parasitū quomihi ius auxilio ē op
S imulabo quasi n̄ uideā ita allicitā uerū · curate istic uos adq;
A pperate oculos nemihi more sit quicquā ubiego intro
Aduenero cōmisce mulsū struthea coliathe quā appara
B ene ut instituis ē calefit et calamū nice iā pol ille hic
A derit credo congero mī me dicit euge lautū credo
A b alienesui ia adfuturū ut ordine omnē rē tenet
C ollyre facite ut madeant et colyphia nemihi incocta deas
R ē loquutū erā nihil ē crude nisi quas madidas glutias
T ū nisi gremore crasso sotius collyricū nihil ē magrū illud
E pigrocu pellucidū quasi iure amasse uis decet collyricū
N olo inuesicā qd erit īuentrē uolo ppe me
H ic nescio · quis loquit̄ o mi iuppiter

T errestris te coepulonus compellavit o Saturio oportune
A duenisti mihi mendacium edepol dicis atque haud te decet
N am esurio venio non advenio Saturio. quam edis nam iam intus
V eneris fumant focula calefieri iussi reliquias pernam quidem
I us est adponi frigidam postridie ita fieri iussi et quid hallegis
V ah rogas sapis multum ad genium sed haec quid meministi ere
Q ua de re ego tecum mentionem feceram memini ut murena
E t conger ne calefierent nam nimio melius oppectuntur frigida
S ed quid cessamus proelium committere dum mane est omnis esse
M ortalis decet nimis pene mane st mane quod tu occeperis
N egotium agere id totum procedit diem queso animum adverte
H oc enim iam heri narravit tibi tecumque oravi ut nummos sescentos mihi
D ares utendos mutuos memini et scio et te me orare et mihi
N on esse quod darem nihili parasitus est cui argentum domi idem
L ubido extemplo coperest convivium turbicinari de suo siquid
D omi est cinicum esse gentem oportet parasitum probe
A mpullam strigilem scaphium soccos pallium marsuppium
H abeat inibi paullum presidii qui familiarem suam vitam
O blectet modo iam nolo argentum filiam utendam tuam
M ihi da numquam edepol quamquam etiam venda addidi
N on ad istuc quod tu instimulas quid eam scies
Q ua forma lepida et liberali est restitast hic leno
N eque te novit neque gnatam tuam me ut quisquam norit
N isi ille qui praebet cibum ita est hoc tu mihi reperire
A rgentum potes cupio hercle tum tu me sine illam
V endere tun illam vendas immo alium adlegavero

Q uiuendat qui eẽ se peregrinũ p̄dicet sic̃ istuc leno ñ dũ
S ex m̃ ses megarib; huc ẽ. cũ commigrauit pereunt reliq̃
P osterius istuc tam̃ potest. scin quã potẽ nũquã
h ercle hodie hic prius sedis ne frustra sis quamte hoc facturũ
Q drago adfirmas mihi atq; nisi gnatã tecũ huc iã quã
T ua potẽ adducis exigã hercle ego te exhac decuria
Q uid nũc qd ẽ quindicis quid facturus sis queso hercle
M e quoq; etiã uendas elubet dũ saturũ vendas
h oc sifacturus face faciẽ equidẽ que uis beneficis
P ropera abi domũ p̄monstra docte p̄cipe astu filię
Q d fabulę vbi se natã p̄dicet quisibi parentes fuerint
V nde surrupta sit sed longe ab athenis eẽ se gnatã autumet
E t ut adfleat cũ ea memoret etiã tu taces
T et tanto peior ipsa ẽ quã illã tu eẽ vis lepide
h ercle dicis sed scin qui facias cape tunicã atq; zonã
E t clamidẽ adferto et causiã. quã ille habeat q̃ hanc
L enoni huic vendat eu pbe quasi sit peregrinus
L audo et tuã gnatã tam̃ ornatã adduce
L epide in peregrinũ modũ noe ornam̃ta
A b scoragro sumito dare debet p̄benda aediles locauer̃
I ã faxo hic ader̃ sed ego horunc nihil scio
N ihil hercle vero nã ubi ego argentũ accipero
C ontinuo nullã ale ñ ad ferito manu sibi habeat
S in̄ extemplo abeo abduxero abi et istuc curã
M e tibi ego puerũ volo mittere ad amicã meã ut habeat
A nimũ bonũ me eẽ effecturũ hodie nimis longũ loquor

·XVIIII·

aus fuit indotę inmemori insipienti dicere totiens
N imis tandem me quidem pro barda et pro rustica reor habitam
E sse abste quam quam ego uinū bibo ad mandata non consueui simul.
B ibere unam equidem iam satis bis peccatā certi fueram esse
E t meos mores. nā equidem te iam sector quintum hunc annum
C ū interiam credo. cuius sim ludū ire potuisse iam fieri
U t probe litteras scire cum interim eū ingeniū fam non edidicisti.
A tq; infans potin ut taceas potin ne moneas memini et scio
E t calleo et commemini amas pol misera id tuus scatet animus
E go istuc placidum. tibi ut sit faciam miser est qui amat.
C erto is quidem nihil est qui nihil amat quid ei homini opus uita est
I re decet me ere obsequens filiam liberam ea opera tuius ut sit.
C onueniam hunc toxilum eius auris quae mandata sunt onerabo.

atin haec tibi sunt plane et certa satin haec meministi et tenes
M elius quam qui docuisti ...... atin uero uerbereum caput
A io enim uero ... quid ergo dixi ..... ego recte apud illam
D ixero ... non edepol scis ... da hercle pignus ni omnia
M emini et scio ... equidem si scis tute quod habeas hodie
D igitos in manu eodem pignus tecum ... audacter si lubidost
E st perdere bona pax sit potius ... tum tu igitur sine me
I re et iubebo et sino. sed ita uolo te curare ut domi sis cum ego
T e esse illi censeam. ... faciam ... quo ergo is nunc
D omum uti domi sim cum illi censeas ... scelus tu pueri es
A tq; ob istam rem ego aliquid te peculiabo.

153v

S cio fides herele erili ut soleat impudicitia opprobrari.

N ec subigi queantur umquam ut pro ea fide habeant iudicem

A bi modo ergo laudabis / faxo sed has tabellas pegnium

I psi lemnisele lenifacdes et quae iussi nunciato cesso ire ego

Q uo missa sum eo ego iam ne ego domum ibo facerem hanc

C um curas geras uola curriculo istuc marinus passer per circum

S olet illic abiit hinc intro hunc sed quis haec est quae me

A duorsum incedit. pegnium hic quidē ē.

S ophoclidisca haec peculiaris est eius quo ego sum missus. nullus

E sse hodie hoc puero peior perhibetur compellabo commoranda est

A pud hanc obiect pegnium deliciae pueris salue quid agis

V t uales Sophoclidisca dii me amabunt quid me

V trum herele sed si ut dignas faciant odio herele habeant

E t faciant male mitte male loqui / cum ut dignas dico

B ene non male loquor quid agis feminam scelestam

T e astans contra contuor certe equidē puerum peiorem

Q uam te noui neminem quid mali facio aut cui maledico

C ui pol cumq; occasio est nemo homo umquam ita

A rbitratus est at pol multi esse ita sciunt heia

B eia tuo ex ingenio mores alienos probas fateor

E rgo profecto me esse ut decet lenonis familiae.

S atis iam dictum habeo sed quid tu confitere ut te autumo

F atear si ita sim iam abi uicisti abi nunciam ergo

H oc mihi expedi quo ais quo tu dic tu prior

R ogaui at post scies eo ego hinc haud longe

E t quidē ego haud longe quo ergo scelus.

N isi sciero prius ex te tu ex me numquā hoc quod rogitas scis
N umquam ecastor hodie scibis priusquam ex te audiuero
I ta ne est   ita ne est   mala es   scelestus   decet me
M e quidem haud decet. quid ais certum est celare quo iter
F acias pessuma   offirmasti occultare quo te inmittas
P essume   par pari respondes dicto   abi iam quando
I ta certa res est. nihilo facio scire ualeas   asta   atppero
E t pol ego ire   ecquid habes   ec quid tu   nihil equidē
C edo manum ergo   est ne haec manus   ubi illa altera est
F urtifica leua   domi eccam   huc nullā attuli habes nescio. quid
N e me attrecta subigitatrix   sinte amo   Male operam
L ocas qui   quia   enim nihil amas cum ingratiis amas
T emperi hanc uigilare oportet formulam atque aetatulam
N e ubi a pullus uersibellis fias foede semper seruas
T u quidem haud etiam es octoginta pondo   at confidentia
I lla militia militatur multo magis quam pondere
A tque ego hanc nunc operam perdo   quid iā   quia pertinaē pdico
S ed ego cesso.   mane   molesta es   ergo quoq;   nisi scio
Q uo agas te   ad uos.   et pol ego ad uos   quid eo   quid
I d a te attinet   enī non ibis nunc uicissim   nisi scio
O diosus es   iubet numquam hercle istuc exterebrabis tu
U t sis prior quam ego siem   malicia certare tecū miseria est
M ers tu mala es   quidē quod metuas idem istuc quod tu
D ic ergo ne hoc cuiquam homini edicerē omnes muti ut loquerent
I rius   edictum est magnopere mihi ne cuiquam homini
C redere omīs muti ut loquerentur prius hoc quā ego   at tu hoc face

F. idedata credamus   noui omnes sunt lenae leuifide
N eq; stipulae leuius pondus est quã fides lenonia   dic amabo
D ic amabo   nolo ames   facile impetras   tecũ habeto
E t tu hoc taceto   tacitum erit   celabitur   toxilo
H as fero tabellas tua ero   abi et illũ domi   at ego hanc
A d lemniselenem tuam eram   obsignatam abietem
Q uid istic scriptum   iuxta tecũ si tu nescias nescio nisi fortasse
B landa uerba   abeo   at ego abiero   ambulas agaristho

auro opulento induto opegnato suppremo ualido uiro poterti
O pes spes bonas copias commodanti lubens uitulorq; merito
Q uia meo amico amiciter hanc commoditatis copiam
D anunt argenti minuti ut legenti opem afferam
Q uod ego non magis somniabã neq; opinabar neque censebam.
N um erus meus me   iã misit domitos boues uti sibi mercarer
F am fore mihi occasione mea nunc quasi decidit de celo dedit
A rgentũ nam ibi mercatũ dixit esse die septimei stultus qui hoc
M ihi dare argentũ cuius ingeniũ nouerat nam hoc argentum
A libi abutar boues quos emerẽ non erant. nunc & amico meo
P rosperabo et genio meo multa bona faciam diu quod bene
F rit die uno absoluã tux ax tẽgo erit meo   non curo
N unc amico hominib; domus mea excrumina largiar
N am id demum lepidum est   tripar cos homines
V etulos auidos aridos
B ene admordere quis alienũ seruo . obsignant cum sale
V irtus ē ubi occasio admoneat . dispicere quid faciet mihi

V erberib. cedi iusserit compedes imponi uapulet
N esi bi me credat suplicem fore ue illi mihi iā nihil noui
O fferri potest quin sim peritus sed toxili puerū pregnū eccum

ensium meum quod datum st confeci nunc pro domum
M ane et si properas
P epnium ausculta emere oportet quem tibi
O boedire uelis asta exhibeas molestiam ut opinor
S iquid debeam qui nunc sic tam es molestus scelerate
E tiam respicias scio ego quid sim aetatis eo istuc
M aledictum inpune auferes ubi toxilus est tuus erus
V bi illi libet neque te consulet etiam edicas ubi sit uenefice
N escio inquam mul itiribatu maledicas maiori
P rior promeritus perpetuare seruam operam linguam
L iberam erus me iussit habere dicas ne mihi ubi sit toxilus
D ico ut perpetuo pereas cedere hodie tu restibus
T ua quidem cucule causa non hercle si os perciderim tibi
M etuam mortuene uideo ego te iam incubitatus es
I ta sum quid id attinat adte at non sum ita uita grauis
C onfidens sum hercle uero nam ego me confido
L iberum fore ut enumquam speras potin ut
M olestus ne sies quod dicas facere non quis
A bi in malam rem abi domū nam ibi tibi parata
P raesto st uadatur hic me utinam uades desint
I n carcere ut sis quid hoc quid est

E tiam scelus male loquere tandem ut liceat

C um seruus sis seruum tibi maledicere itane specta

Q uidedero nihil nam nihil habes di te deae te omnes perdant

N isi hodie si prehendero defigam interram colaphis

A micus sum eueniant uolo tibi que optas atque id fiat tunc me

D efigas te cruci ipsum propediem affigent alii quin te di deaeque

S cis quid hinc porro dicturus fuerim ni linguae moderari queam

P otin habeas. abigis facile nam uerbera mea intus uapulat

V t istunc di deaeque perdant tanquam proserpens bestiae bilinguis

E t scelestus hercle illum abisse gaudeo fores aperit uideo ere aut

Q uem cum uenire maxime cupiebam, egreditur intus

L aratum iam esse dicito unde argentum sit futurum iubeto

H abere animum bonum dic me illam amare multum ubi se adluat

I bi me adluat quae dixi ut nunciares satin ea tenes . magis

C alleo quam aprugnum callum caleo propera abi domum

N unc ego huic graphice faceus fiam subnixis alis me infer

A mat que amicabor gloriose sed quis hic ansatus ambulat

M agnifice conflabor sagaristio hic quidem sed quid

A gitur sagaristio ut ualetur ecquid quod mandaui tibi est ne

I n te speculo . adito uidebitur factum uolo uenito promoneto

Q uid hoc hic in collo tibi tumet . uomica est pressare parce

N am ubi qui mala tetigit manu dolores co oriuntur

Q uando istec innata est tibi . . . hodie . secari iubeas

M etuo ne inmaturam secem ne exhibeat plus negotii

I nspiceremerbumtuum liber . abi atq caueris acornu
Q uidiam quiabouer bim hic sunt incrumina emitte sodes
N eenices fames inirepastū enim metuo ut possim inbubilem
R eicere neuagientur egoretiam habe animum bonum
C reditur commodabo seque hacsis argentū hic inest quod
M edudum rogasti quidtuais dominus me uobis
M ercatum ere tria misit nunc mihi ere triaerit haec tua domus
N imis tu facete loquere atq; ego omne argentum tibi hoc totum
I ncolume redigam nam iam om̄s sycophantias instruxiet
C omparaui quopacto ablenone auferam hoc argentū tanto melior
E tmulier utsit libera atq; ipse ultro det argentum
S edsequere me adeam rem usus est tuamihi opera utere ut uis

ueres bene uortat mihi et tibi etuenturi meo perhenniterq;
A deo huicperpetuo cibo ut mihi super sit suppetat sup stitet
S equere hac me agnata mecum dis uolentibus cuireiopera detur scis
T enes intellegis. communicauite cū consiliomeo ea causa ad hoc
E xemplum te exornaui ego uenibis tu hodie uirgo amabo mi pat̄
Q uamquā libenter escas alienis studes tu inuentis causa filiam
V endis tuam mirum quin regis philippi causa aut attali
T epotius uendam quam mea quesis mea utrum tu pro
A ncilla me habes an pro filia utrum hercle magis inuentis
R em uidebitur meum opinor imperium st inte non in me
T ibist tua istec potestas est pater uerumtamen
Q uāquā res nostre sunt pater pauperculę modice & modeste
M elius tuttam uiuere nr̄a ad paupertate siadmigrantifamę

156

G ravior paupertas fit fides sub lestior enim ū ociosa es
N onsum neq; me esse arbitror cū parua natura tete precipio parte
N ā inimica famā non ita ut nata sit ferunt ferant eantq;
I n maximā malā crucē non ego inimicitias omnis pluris existimo
Q uā mensa inanis nunc si apponatur mihi pater hominum
I mmortalis est infamia etiam tum uiuit cū esse credas mortuam
Q uid metuis ne te uendā non metuo pater uerū insimulari nolo
A t te quiquā neuis meo modo istuc potius fiet quam tuo fiat.
Q uae heres sunt cogita hoc uerbum pater erus siminatus est.
M alum seruo suo tamen et sūd futurū non est ubi captū st flagrum
D um tunicas ponit quanta afficitur miseria ego nunc quod
N on fratur tum st formido tamen uirgo atq; mulier nulla
E rit quin sit mala quae preter sapiet quam placet parentibus
V irgo atq; mulier nulla erat quin sit mala que reticet siquid
F ieri peruorse uidet malo cauere melius st te atsi n̄
L icet cauere quid agam nam ego tibi cautum uolo
M alus ne ego sum non es neq; me dignus st dicere uirū ei
R e operam donec alii dicant quibus licet dicat quod
Q uisq; uult ego de hac sententia non demouebor at
M eo si liceat modo sapienter potius facias quam stulte Liber
L ubere per me tibi licere intellego uerū lubere haud liceat
S i lubeat mihi futura es dicto oboediens annon patri
F utura sis nam tibi que precepi omnia et idut
S ur rupta fueris docte calleo et qui parentes fuerint
H abeo in memoria necessitate me mala ut fiā facis V nuptias
[illegible] uideo me ubi u oles nuptū dare ne hec fama faciat repudiosas

T ace stulta non tu nunc hominum mores uides quoius modi hic cum
M ala fama facile nubitur dum dos sit nullum uitium uitio uortitur.
E rgo istuc facito ut ueniat in mentem tibi me esse indotatam
C aue sis tu istuc dixeris pol deum uirtute dicã & maiorum meũ
N e te indotatã dicas quoi dos sit domi librorũ ecce illũ habeo plenum
S oracum si hoc accurras sis lepide cui rei operam damus dabuntur
D otis tibi inde sescenti longi atq. attici omnes nullũ siculũ acceperis.
C um hac dote poteras uel mendico nubere quin tu me ducis
S i quo ducturus pater uel tu me uende. uel face quid tibi lubet
B onum ęquumq. oras sequere hac dicto sum audiens

uid nam esse acturum hunc dicã uicinũ meũ qui mihi iurauit sese
H odie argentũ dare quod si non dederit atq. hic dies praeterierit
E go argentũ ille iusiurandum amiserit sed ibi concrepuit fores
Q uis nam egreditur foras

urate istuc intus iã ego domũ me recipiã. oroxile quid agitur
E o lutum lenonium commixtũ noster cilinũ publicum
I mpure inhoneste iniure inlex inlabes populi pecunię accipiter
A uide atq. inuide. procax. rapax. trahax trecentis uersibus
T uas impuritia astra loqui nemo potest accipin argentũ accipe
S is argentũ impudens tenes tis argentum etiã tu argentum teneis
P ossum te facere ut argentum accipias lutum qui nisi iurato
M ihi nihil ausus credere. sene respirarem et ibi ut
R espondeam uir summe populi stabulum serui tritium

S cortorum liberator subiculum flagri compendium tritor
P istrinorum ciuitas perenni serue lurchedax · fugax · furax ·
C oedo sis mihi argentum da mihi argentum inpudens possum a te
E xigere argentum · argentum inquam cedo quin tu mihi
A rgentum reddis nihil n te te pudet leno te argentum [illegible]
S olida seruitus pro liberanda amica ut omnes audiant
[illegible] herde ne tua uox ualide ualeat referunda ego
h abeo linguam [illegible] odem mihi p(re)tio sal p(rae)hibet qu[illegible] tibi
[illegible] haec defendet numquam delinquet sale iam omitto
[illegible] mihi
M [illegible] quin tibi ego crederem [illegible]
[illegible] ubi qui [illegible]
[illegible] quam ex porta ludis cu(m) emissus sit [illegible]
[illegible] quin das [illegible] nummus [illegible]
[illegible]

[illegible] frugi [illegible] solet illa [illegible]
[illegible]

I gitur prouenit tua bene confido mihi nunc ego lenonem ita hodie
I ntricatum dabo ut ipsus sese qua se expediat nesciat [illegible]
H eus exi atq; educ uirginem. et istas tabellas quas consignatas [illegible]
Q uas tu attulisti mihi ab ero meo usq; e persia

[illegible]

umquid moror   euge euge exornatus basillice tiara ornatum
L epide conde coratuum   tum hanc hospitã autem crepidulas
Y t graphice decet sed satin estis meditati [illegible]
N umquam eque sunt meditati   lepide hercle [illegible]
A ge illuc aspice de procul in conspectum [illegible]
Y bi cum lenone me uidebis conloqui
I d aderit adeundi tempus nun age rite uos

ui homini di propitii sunt aliquid obiciunt lucri
N am ego hodie compendi feci non panes in dies
I ta ancilla mea que fuit hodie sua nunc est arg[illegible]
I am hodie alienum cenabit nihil [illegible] bit demet
S um ne probus sum lepidus ciuis [illegible] attica hodie ciuitate [illegible]
M aiorem feci atq; auxi ciui femina sed ut et ego hodie fui benignus
Y t ego multis credidi nec satis a quoquã homine [illegible]
O mnib; et et metuo quib; credidi hodie nequis mihi iniure abiurasset
[illegible] onus uolo iam ex hoc die esse quod neq; fiet neq; fuit hunc ego hominẽ
H odie in tra sennam doctus ducam dolis [illegible]
S unt probe adgrediar uirum quid agis [illegible]
D ordale   credo tibi di dent que uelis   [illegible] consisti
M ulierẽ   credo epol credo inquã tibi.   [illegible].

E meas quin tibi medico credere di bona fide iam libera est.
I i ad forum ad p̄torem exquire siquidē credere mihi non uis
L ibera inquam ē et quid audis. at tibi di bene faciant omnes
N umquā enim post hac tibi nec tuorum quod nolis uolam. abi
N e tura satis credo ubi nunc tua libertas. apud te. at in apud me ē
A io inquā apud te est inquā. ita me di ament ut ob istam rem
T ibi multa bona instant a me nam est res quedā quam occultabam
T ibi dicere nunc eam narrabo unde tu per grande lucrum facias
F aciam ut mei memineris dum uita uiuas. bene dicis
T uis benefacta aures meae auxilium expostulant. tuum
P romeritum st merito ut faciam et ut me scias esse facturum
T abellas tene has pellige. he quid ad me. immo ad te attinent
E t tua refert nam e persia ad me allate modo sunt iste a meo domino
Q uando haud dubium. quid istę narrant p̄ ctare excipsis
I psae tibi narrabunt. cedo sane mihi. at diligenter recitato
T ace dum pellico. haud uerbum faciam. [illegible]
T [illegible] haec enim sunt ut [illegible] gaudeo ego [illegible]
R ecte et rem gero et facio lucrum. neq. isto reddere his octo
P ossum mensibus itaq. hic ē quod me detinet negotiū. deus si potum
P ersię coepere urbē in arabia plenam bonarū rerum atque
A ntiquum oppidū ea comparatur preda ut fuit auctio
P ublicitus ea res me domo expertem facit operam atq. hospitium
E go isti p̄ hiberi uolo qui tibi tabellas affert cura qua eis uolet
N ā is mihi honores suae domi habuit maxumos. quid id ad me
A ut ad meā rem refert per se quid rerum gerant.
A ut quid erus tuus. tace stultiloque nescis quid instet boni

15

N equiquam tibi fortuna faculam lucificam · allicere uolt
Q uae istec fortuna lucrifica est istas quae norunt roga
E go tantundem scio quantum tu nisi quod pellegi prior.
S ed ut occepisti ex tabellis noscerem bene me mones
F ac silentium nunc ad illud uenies quod refert tua
I ste qui tabellas adfert adduxit simul forma expetenda
L iberalem mulierem furtiuam adducta ex arabia penitissima
E am te uolo accurare ut istic ueneat ac suo periclo is emat
Q ui eam mercabitur mancipio neq; promittet . neque quisquam
D abit probum et numeratum argentum ut accipiat face
H aec cura & hospes cura ut curetur uale
Q uid igitur postquã recitasti . quod erat cere creditum
I am mihi credis ubi nunc ille st hospes qui hasce attulit
I ã hic credo aderit arcessitur illa mandauit nihil mihi opus est
L itibus neq; trichis quam obrem ego argentum numerum foras
N isi mancipio accipio quid eo mihi opus mercimonio
T acen an non taces numquam ego te tã esse matulam credidi
Q uid metuis metuo hercle uero sensi ego iam conplurieris
N eq; mihi haud imperito eueniet tali ut in ludo heream
N ihil pericli uidetur scio istuc sed metuo mihi mea quidẽ
I stuc nihil refert tua ego refero gratiã ut tibi recte
C onciliandi primo facerem copiam gratiam habeo
S ed te de aliis quã alios decet sapiuiusst fieri doctos nequis
U ero ex barbaria penitissima persequatur . etiam tu illam
D estinas uideam modo mercimonium . aequa dicis
S ed optume eccum ipse adduit .

H ospes ille qui has tabellas attulit . hiccine ē . hic est
H ecine illa st furtiua uirgo . iuxta tecum aeq; scio
N isi quia aspexi equidem edepol liberalis st quisquis es
S at edepol concinnas facie ut contemptam carnufex
T acita contemplemur formam laudo consilium tuum

atin athena eubiuisse fortunatę atq; opipare urbis spedem
V idi hominum mores prospexi parum
N unquid in principio cessaui uerbum docte dicere
H aud potui etiam in primo uerbo perficere sapientiam
Q uid id quod uidisti ut munitum muro tibi uisum st oppidum
S i incolę bene sunt morata pulchre munitum arbitror
P erfidia et peculatus ex urbe et auaritia si exulant
Q uarta inuidia quinta ambitio sexta obtrectatio
S eptimum periuriū euge octaua indiligentia
N ona iniuria decimum quod pessimū adgressu scelus
H ec unde aberunt centuplex murus reb; seruandis parū sit
Q uid ais tu quid uis tu in illis es decem sodalibus
T e in exilium ire hinc oportet quidiam quia periurus es
V erba quidem haud indocte fecit . exuo inquā uisust eme hanc
E depol qui cum hanc magis contemplo magis placet si hanc emeris
D ii inmortales nullus leno te alter erit opulentior
E uortes tuo arbitratu homines fundis familias
C ū optimis uiris rem habebis gratiam cupiunt tuam
V enient ad tę comissatū at ego intromitti

At enim illi noctu occentabunt ostium exurent fores
Proinde tu tibi iubeas concludi aedes foribus ferreas
Ferreas aedes commutes limina indas ferrea ferream seram
Atque anulum ne sis ferro parseris ferreas tute tibi inpingi
Iubeas crassas compedis [illegible] in malum cruciatum i sane
Hanc eme atque ausculta mihi . modo ut sciam quanti indicet
Uin huc uocem . ego illo accessero quid ais hospes
Uenio adduco hanc ut dudum dixeram nam heri in portum noctu
Nauis uenit uenire hanc uolo si potest si non potest ire hinc uolo
Quam tum potest [illegible] saluus sis adolescens siquidem hanc
Uendidero pretio suo atqui aut hoc emptor e uendes pulchre
At [illegible] est nietu huic amicus tamquam
Diomni [illegible] tam tu mihi es inimicus certus
Hi te generi lenonio numquam ullus deus tam benignus fuit
Qui fuerit propitius hoc age opus nest haec tibi empta
Si tibi uenisse est opus mihi quoque empta est si tibi subiti nihil est
Tantundem est mihi indica fac pretium [illegible] mers est
Tua indicatio est aequo mihi est [illegible] uti bene emere
Uincto pulchre uendere ego scio here [illegible] utrumque [illegible]
[illegible] progredere prius dico hanc m[illegible]
[illegible] scio indica minimo daturus
[illegible] quae [illegible] nimis tu quidem hercle
Homo stultus est pueriliter . quid ita . quia enim te
Ex puella prius percontari uolo quae ad rem referunt et equi
Hercle tu me monuisti haud male uide sis ego ille doctus leno
Pene in foueam decidi nihic adesses quantum est adhibere hominem amicum ubi quid geras

Quo genere aut qua in patria sit nata aut quibus parentibus
Ne temere hanc emisse dicas suasu atq. inpulsu meo.
Nisi molestum est percontari hanc paucis hic uult   maxime
Suo arbitratu   quid stas habitare atq. ipse eidem roga
Ut tibi percontari liceat quae uelis et si mihi   dixit dare
Potestatem eius sed ego te malo tamen eum ipse adire ut
Ne contempnat te ille   satis recte mones hospes uolo
Ego hanc percontari   a terra ad caelum quid lubet
Iube dum ea huc accedat ad me   i sane ac morem illi gere
Percontare exquire quiduis   age age mane tu impera
Vide ut ingrediare auspicato   liquidum est auspicium
Tace   concede sis iam ego illa adducam   age
Utrem esse in nostram putas   sequere me   adduco
Adduco hanc si quiduis ex hac percontarier
Enim uolo te adesse   haud possum quin huc operam
Dem hospiti cui erus iussit   quid hic si non uult me adee una
Immo i modo   do ego tibi operam   tibi ibidem
Das ubi tu tuum amicum adiuuas   exquire heus tu
Adugila   satis est dictum quamquam ego serua sum scio ego
Officium meum ut quae rogitet uera ut accepi eloquar
Virgo hic homo probus est   credo   nondum apud hunc
Seruies   ita pol spero si parentes facient officium suum
Nolo ego te mirari   nos ex te percontabimur
Aut patriam tuam aut parentes   cur ego id mirer
Mi homo seruitus mea mihi interdixit ne quid mirer
Malum meum di istam perdant ita cata est et callida

XX

habes cor quam dicit quod opus sit quid nomen

T ibi est nomen metuo ne peccet . Lucridi nomen in patria fuit

N omen atque omen quantiuis est pretii quin tu hanc emis

N imis pauebam ne peccaret expedivit . si te emam mihi quoque

L ucridem confido fore te . tu si hanc emeris numquam

H ercle hunc mensem uertentem credo seruibit tibi

I ta uelim quidem hercle opta ut conueniant operam addito

N ihil adhuc peccauit etiam ubi tu nata es ut mihi

M ater dixit in culina in angulo ad leuam manum

H aec ait tibi fausta meretrix nata est in callido loco

V bi rerum omnium bonarum copia sit saepissime

T actus est leno qui rogaras ubi nata esset dicere

L epide lusit at ego patriam te rogo quae sit tua

Q uae mihi sit nisi haec ubi nunc sum . at ego illam quaero

Q uae fuit omne ego pro nihilo esse duco quod fuit quando fuit

T amquam hominem quando animam ecflauit quid eum quaeras

Q ui fuit ita me di bene ament sapienter atque equidem

M iseret tamen sed tamen uirgo quae patria est tua

A ge mihi actutum expedi quid taces dico equidem patriam

Q uando quidem hic seruio haec patria est mea iam de istoc

R ogare omitte non uides nolle loqui ne suarum se miseriarum

I n memoriam inducas . quid est captiusne est pater

N on captiuus sed quod habuit id perdidit haec erit bono

G enere nata nihil scit nisi uerum loqui quis fuit

D ic nomen quid illum memorem qui fuit

N unc et illum miserum et me miseram aequum est nominarier

Quouis modi is inpopulo habitus st   neque quisquam acceptior
Serui liberiq; amabant   hominem miserum praedicas
Cum ipsius prope perditus est et bene uolentis perdidit etiam
Opinor   etiam opinor   summo genere esse arbitror
Diuitiast uixit aofacies acfacies   ita di faxint te memodo
Iam hoc tibi dico tam acutum ecastor meus pater ubi me sciet
Venisse huc aderit hic et me absentem redimet   quid nunc
Quid est   audin quid ait   nam etsi res sunt fractae
Amici sunt tamen   ne sis plora libera eris actutum si crebro cades
Vin mea esse   dum quidē ne nimis diu tua sim uolo
Satin ut meminit libertatis dabit haec tibi grandis bolos
Age siquid agis ego ad hunc redeo sequere redduco hanc tibi
Adolescens iam uendere istanc   magis libet quam perdere
Tum tu pauca in uerba confer quid datur tanti indica
Faciam ita ut te uellem uideam ut emas habe trecentum minas
Nimium st   octoginta nimiū st   nummus abesse hinc
Non potest quod nunc dicam   quid idē ergo eloquere actutum
Atq; indica tuo periclo sexaginta haec datur argenti minis
Toxile quid ago   di deaeq; te agitant irati et scelus quihac
Non properes destinare   habebo   eu praedatus probe
Abi argentum et fer huc   non edepol minis trecentas
Carast fecisti lucri   heus tu etiam pro uestimentis huc
Decem accedent minae   abscedent enim non accedent
Tace sis non tu illum uides   quaere ansam infectum ut
Faciat   abis ne atq; argentum petas
Heus tu serua istum quirittatis intro   abeo atq; argentū affero.

depol dedisti uirgo operam laudabilem probam et
S apientem & sobriam . si quid bonus boni st ēē
I dem et graue et grauem solet · Audin tu persa ubi
A rgentum ab hoc acceperis simulato quasi eas prorsum in nauem
N edoce per angiportum rursum te ad me recipito
I lla per hortum . quo futurum est predicas atne cū argento
P rotinam permittas domum moneo te quod te dignum st me
D ignum esse uis tace parue uoce prēda progreditur foras

robat hic argenti sunt sexaginta minae duobus nummis minus est
Q uid ei nummi sciunt . crumminam hanc emere aut facere
U t remigret domum ne non satesses leno id metuebas miser
I mpure auare ne cruminam amitteres sine quaeso quando
L eno st nihil mirum facit lucro faciundo ego auspicaui in hunc diem
N ihil mihi tam paruist quin me id pigeat perdere age accipe hoc sis
N umquid ceterum hunc in collum nisi piget impone ū fiat
M e uotas quid tam properas ita negotium st
M andata que sunt uolo deferre epistulas geminum autem
F ratrem seruire audiui hic meum tum ego ut requirā atq; ut redimā
U olo atq; edepol tu me commonuisti haud male uideor
U idisse hic forma persimilem tui eadē statura quippe qui
F rater siet quid attinet non scire ausculta ero ut scias
U aniloqui dorus uirginis uendo uidenti nugi pilo quides argentum
E x tenebro nides te digniloqui des num des expalpo nides

Quod semel arripides numquam eripi   eu hercle nom

Multis modis scriptum st tuum   ita sunt persarum m

Longa nomina contortiplicata habemus nunquid ceterum

Vale   et uos nam animus iam in naui st meus   cras ire potius

Hodie hic cenares uale.

Alquam illic habiit dicere hic quiduis licet nebulo tibi dies illux

Lucrificabilis nam non emisti hanc uerum fecisti lucrum   ille quid

Iam scit quid negotii gesserim qui mihi furtiuam me periclo uendidit

Argentum accepit abiit qui ego nunc scio an iam ad

Haec manu quo illum sequar in persas nugas   credo h

Beneficium meum a puteo   immo equidē gratiam tibi toxile habeo

Nam sensisse te dulo mihi dare bonam operam   tibi ne ego immo seru

Attat oblitus sum intus dudum edicere quae uolui edicta adserua hanc

Salua st haec quidem   pater nunc cessat.   quid si admoneam

Tempus est   heus saturio exi nunc est illa occasio inimicum ulcisci

Ecce me nunquid moror   age illuc abscede procul e conspectu tace

Ubi cū lenone me uidebis conloqui tum turbā facito   dictū sapienti sat ē

ransfidiloris omnis aduemens domi ita mihi suppellex squalet

Atq; aedis meae   redis tu tandem   redeo   ne ego hodie tibi

Bonam uitam feci   fateor habere grām   num quippiam aliud

Meuis   ut bene sit tibi   pol istuc quidem omne iam ego

Usurpabo domi nam iam inclinabo mecum libertatia

isi ego illum hominem perdo perii atq. optume eccum ip[illegible]

S alue multum mi pater   salue mea gnata   et persa me pessum dedit
P ater hic meus est   hem quid pater perii oppido   quid ego igitur
C esso infelix lamentarier   minas sexaginta   ego pol te faciam scelus
T e quoque etiam ipsum ut lamenteris   occidi   age ambula
I nius leno   quid me inius uocas   illic apud praetorem dicam
S ed ego inius uoco   nonne antestaris   tuan ego causa carnufex
C uiquam mortali libero auris atteram qui hic commercaris ciuis homines
L iberos   sine dicam   nolo   audi   surdus sum   ambula
S equere hac scelesta feles uirginaria   sequere hac mea gnata
M eusque ad praetorem   sequor

ostibus uictis ciuibus saluis re placida pacibus perfectis bello extincto
R e bene gesta integro exercitu et praesidiis cum bene nos iuppiter
I uuisti dique alii omnes caelipotentes   eas uobis habeo grates atque ago
Q uia probe sum ultus meum inimicum   nunc ob eam rem inter participes
D iuidam praedam et participabo   ite foras hic uolo ante hostium
E t ianuam meos participes bene accipere . statuite hic lectulos ponite
H ic quae adsolent   hic statui uolo primum aquila mihi unde ego omnes.
H ilaros ludentes laetificantes   faciam ut fiant quorum opera haec
M ihi facilia factu facta sunt quae uolui effieri nam improbus est homo
Q ui beneficium scit sumere et reddere nescit   toxile mi cur
E go sine te sum   cur autem tu sine me es   agedum ergo
A ccede ad me atque amplectere sis   ego uero oh nihil hoc magis
D ulce est   sed amabo oculus meus quin in lectis nos actutum commendamus
O mnia quae tu uis ea cupio   mutua fiunt a me   age age age ergo.

163 v

T usagaristio accumbe insummo ego nihil caedo paro quem pepigi
T emperi mihi istuc temperi sero est age accumbe huncdiem suaue
M eum natalem agitemus amoenum date aquā manibus apponite mensam
D o hanc tibi florentem florenti tu hic eris dictatrix nobis age puere
A summo septenis cyathis committe hos ludos moueamus propera
P egnium tarde cyathos mihi das cedo sane bene mihi bene uobis bene meo amicę
O ptatus hic mihi dies datus hodie st abdis quia te licet liberam me amplecti
T ua factum opera bene omnib; nobis hec mea manus tue poculū donat
V t amantem amanti decet cedo accipe bene ei qui inuidet
M ihi et ei qui hoc gaud.

y. z.

uisunt qui erunt quiq; fuerunt quiq; futuri sunt posthac solus ego omnib;
A rte adeo facile miserrimus hominum ut uiuam perii interii pessim⁹ hic mihi
D ies hodie inluxit corruptor ita me toxilus pfabricauit itaq; meā rē diuexauit
V ehiculū argenti miser eieci amisi neq; quam obrem eieci habeo qui illum
P ersam atq; omīs persas atq etiam omnis personas male di omīs perdant
I ta miser toxilus haec mihi concivit quia ei fidem non habui argenti
E o mihi eas machinas molitust quem pol ego ut non inrideatum
A tq; in compedis cogam siuiuam siquidem huc umquā erus redierit
E ius quod spero sed quid ego aspicio hoc uide quae haec fabula st
P ol hic quidem potant adgrediar o bone uir salueto et tu bona liberta
D ordalus hic quidest quin iube adire adi si libet agite
A dplaudamus dordale homo lepidissime salue locus hic
T uus est hic accumbe ferte aquā pedibus preben tu puere
N e sis me uno digito attigeris ne te ad terram scelus affligam
A t ego tibi hoc cont inuo cyatho oculum excutiam tuum

pers

Quid ais crux stimulorum tritor quomodo me hodie uersauisti
Ut me in tricas coniecisti quomodo de persa manus mihi addita est
Iurgium hinc auferas si sapias · at bona liberta haec sciuisti
Fa me celauisti stultitia st cui bene esse licet eum p̄ uorti
Litibus posterius istahaec te magis par agere st · uritur cor mihi
Da illi cantharum extingue ignem si cor uritur caput ne ardescat
Ludos me facitis intellego uincine dum nouū tibi dari pegnium
Quin eludis ut soles quando liber locust hic hun babe basilice
Te exultasti et facete decet me facetum ēē et hunc inridere
Lenonē lubidost quando dignust perge ut coeperas hoc leno tibi
Perii perculit me p̄pe hem serua rursum · delude ut lubet
Erus dum hinc abest uiden ut tuis dictis pareo sed quin tu meis
Contra item dictis seruis atq; hoc quod tibi suadeo facis quid ē id.
Restim tu tibi cape crassam ac suspendete caue sis me attigas
Ne tibi hoc scipione malum magnum demittere te condono
Iam iam pegnium da pausam Ego pol uos
Eradicabo at te ille qui supra nos habitat qui tibi male uolt
Maleq; faciet non hi dicunt uerum ego age circumfer mulsum
Biberet usq; plenis cantharis iam diu factum ē post quam bibimus
Nimis sicci sumus di faciant ut id bibatis quod uos numquam transeat
Neq; oleno quin tibi saltem staticulum olim quem hegea faciebat uide
Vero si tibi satis placet me quoq; uolo reddere diodorus quem
Olim faciebat in ionia malum ego uobis dabo nisi abitis
Etiam mutis impudens iam ego tibi si me inritassis p̄sā adducam denuo
Iam taceo hercle atq; tu persa es qui me usq; admutilauisti ad cutem
Tace stulte hic eius geminus ē frater hicine est · at geminissumus

D ideq; ecce et geminum fratrem excruciem . quite perdidit
N am ego nihil merui . at enim quod ille meruit tibi id obsit uolo
A gite sultis hunc ludificemus nisi si dignus est . non opus est
A t me haud par est . eo credo quia non in concilia uitu te emo
A t tamen non tamen . caue ergo sis malo et sequere me
T e mihi dicto audientem esse addecet . nam here de absq; me
F oret et meo presidio hic facere/ te prostipulem prope diem
S ed ita pars libertinorum est nisi patrono qui aduersatus est
N ec satis liber sibi uidetur nec satis frugi nec sat honestus
N i id effecit ni ei maledixit ni grato ingratus repertus est
P ol benefacta tua me hortantur tuo ut imperio paream
E go sum tibi patronus plane qui hunc proto argentum dedi
hic est hunc uolo ludificari . meo ego in loco sedulo
C urabo certo illi homines mihi nescio quid mali consulunt
Q uid faciant . heu uos . quid ais . hic sine dordalus est
L eno qui hic liberas uirgines mercatur . hiccine est . qui fuit
Q uondam fortis . quid haec res est ei colaphum icit . malum uobis
D abo . at tibi nos dedimus dabimusq; etiam . in naues
P erculit . licet iam duas sepe sunt expunctae . loquere
T u etiam frustum pueri . patronem intro amabo ad cenam
M ea ignauia tu nunc me inrides . quia necte uoco bene
V t tibi sit . nolo mihi bene esse . ne sit . quid igitur
S escenti nummi . quid accunt . quas turbas danunt . male
D isperii sciunt referre probe inimico gratiam . satis
S umpsimus supplicii iam . fateor . manus uobis do
E t post dabis sub furcas . abi intro in crucem an me hic parum

165

F eci tum. hisce habent conuenisse. te toxilum. me

S pectatores bene ualete . leno periit. plaudite et ualete

P LAUTI PERSA EXPLICIT

I NCIPIT RUDENS

ete piscator demari extraxit uidulum

U bi erant herilis filie crepundia

D ominum adlenonem que surrepta uenerat

E am clientelam suscepte inprudens patris

N aufragio electa deuenit cognoscitur

S uoq; amico pleusidippo iungitur

ui gentes omnes mariaq; etterras mouet eiussu̅ cuius ciuitate celestu̅

I ta ut uidetis sum splendens stella candida signu̅ quod semper tempore

E xoritur suo hic atq; incaelo nomen arcturo ē mihi noctu sum incaelo

C larus atq; interdeos. inter mortales ambulo inter dius & alia signa

D ecelo adterram accidunt qui est imperator diuum atq; hominum

I uppiter is nos ꝑ gentis aliu̅ alia dis parat qui facta hominum mores

P ietatem et fidem noscamus ut quemq; adiuuet opulentia qui

F alsas lites falsis testimoniis petunt quiq; iniure abiurant pecuniam

E orum referimus nomina exscripta adiou̅e cottidie ille scit quis hic

Q uerat malum qui hic litem apisci postulant peiorio mali res falsas

Q ui inpetrant apud iudicem iterum ille eam rem iudicatam iudicat

M aiore multa multat quam litem auferunt bonos inalus tabulis

E xscriptos habet atq; hoc scelesti inanimum indicunt suum

I ouem se placare posset omīb; ostus et opera et sumptum perdunt

165 v

Ideo sit quia nihil ei acceptum est periurus supplicii facilius siqui
Pius est ad is supplicans quam qui scelestus est inueniet ueniam sibi
Idcirco moneo uos ego haec que uestis boni quiq; aetatem agitis
Conpletate et cum fide retinete porro post factum ut letamini
Nunc huc qua causa ueni argumentū eloquar primum dum huic esse
Nomen urbi diphilus cirenas uoluit illic habitat demones
In agro atq; uilla proxima propter mare senex qui huc athenis
Exul uenit haud malus neq; is adeo propter malitiā patria caret
Sed dum alios seruat se inpediuit interim rem bene paratam
Comitate perdidit huic filiola uirgo periit paruula eam de p̄done
Vir mercatur pessumus is eam huc cirenas leno aduexit uirginem
Adolescens quidam ciuis huius atticos eam uidit ire e ludo
Fidicinio domum amare occoepit ad lenonem deuenit
Minis triginta sibi puellam destinat · datq; arrabonem et iure
Iurando alligat is leno ut se aequum ē flocci non fecit fidem
Neq; quod iuratus adulescenti dixerat ei erat hospes par sui siculus
Senex scelestus agrigentinus urbis proditor is illius laudare
Insit formam uirginis et aliarum itidem que eius erant mulierculae
Insit lenoni suadere ut secum simul eat in siciliam ibi esse homines
Voluptarios dicit posse ibi eum fieri diuitem ibi esse questum
Maximum meretricibus p̄suadet nauis clanculū conducitur
Quicquid erat noctu in nauē conportat domo leno adulescenti
Qui puellam ab eo emerat ait sese ueneri uelle uotum soluere
Id hic est ueneris fanum et eo ad prandiū uocauit adulescentem
Huc ipse hinc ilico conscendit nauē a uenit meretriculas
Adolescenti alii narrant ut res gesta sit · lenonem abisse

A dportum adulescens uenit illorum nauis longe in altum abscesserat
E go quoniam uideo uirginem asportarier tetulit anxilium et
L enoni exitium simul increpui hibernum et fluctus moui maritimos
N am arcturus signum sum omniū acerrimū uehemens sū exoriens
C um occido uehementior nunc ambo in saxo leno atq; hospes simul
S edent ei lecti nauis confracta est us illa autem uirgo atq; altera
I tidem ancilla de naui timide desiluerunt in scapham
N unc eas ab saxo fluctus ad terram ferunt ad uillam illius exul
V bi habitat senex cuius deturbauit uentus tectum et tegulas
E t seruus illic est eius qui egreditur foras adolescens huc iam
A duenies quem uidebitis qui illam mercatus est de lenone uirginem
V alete ut hostes uestri diffidant sibi

rodi immortalis tempestatem cuiusmodi neptunus nobis
N octe hac misit proxima detexit uentus uillam quid uerbis opus est
N onuentus fuit uerum alcumenae uripidi ita omnes
D e tecto deturbauit tegulas inlustriores fecit fenestrasq; inindidit

t uos a uestris abduxi negotiis neq; id processit qua uos duxi grā
N eque quiui ad portum lenonē ꝓhendere sed mea desidia spem
D eserere nolui eo uos amici detinui diutius nunc huc aduenerit
F anum uenio uisere ubi rem diuinā se facturum dixerat
S i sapiam hoc qđ me mactat concinnem lutum prope me
H inc nescio quis loquitur heus te parmo qui nominat me
Q ui pro te argentum dedit quasi me tuum eē seruum dicas
D emones luto usus est multo multam terram confode

Villam integundam intellego totam mihi nam nunc perlucet ea
Quam cribrum crebrius . . . pater salueto amboque adeo saluus sis
Sed utrum tu masne an femina es qui illum patrem uoces uir
Sum equidem quere uir porro patrem filiolam ego unam
Habui eam unam perdidi uirile sexus numquam ullum habui
At di dabunt tibi quidem hercle quisquis es magnum malum
Qui oratione nos hic occupatos occupes istarane uos habitatis
Quid tu id queritas an quo furatum mox uenias uestigas loca
Peculiosum esse decet seruum et probum quem ero presente
Preteriat oratio aut qui inclementer dicat homini libero
Et impudicum et impudentem hominem addecet
Molestum ultro aduenire ad alienum domum cui debeatur
Nihil taces te parmio quid opus adulescens isti
Infortunium qui prefestinet ubi erus adsit preloqui
Sed nisi molestumst paucis paucis percontarier uolo ego ex te
Dabitur opera atque in negotio quin tu in paludem is exagitasque
Harundine qui pertegamus uillam dum sudumst tace
Tu si quid opus est dice dic quod te rogo eo quem tu hic
Hominem crispum incanum uideris malum periurum palpatorem
Plurimos nam ego propter eiusmodi uiros uiuo miser hic dico
Infanum ueneris qui mulierculas duas secum adduxit quique
Adornaret sibi ut rem diuinam faciat aut hodie aut heri
Non hercle adulescens iam hos dies complusculos quemquam istic
Vidi sacrificare neque potest clam me esse si qui sacrificat
Semper petunt aquam hinc aut ignem aut uascula aut cultrum
Aut ueru aut aulam extarem aut aliquid quid uerbis opust

V eneri parauit uasa et puteum non mihi nunc inter uallum iam hos
D ies multos fuit ut uerba prohibes me peruisse predicas
M ea quidem ercle causa saluus sis licet heus tu qui fana uentitas
C ausa circumis lubere melius est prandium ornari domi
F ortasse tu huc uocatus es ad prandium illi tu uocauit nullus
V enit admodum nullust periclum te hinc ire
I npransum domum propterem te melius qua uenerem spectarier
A morem hec curat tritico curat ceres deludificauit me
I lle homo indignis modis pro di immortales quid illuc est sceparnio
H ominum secundum litus aut mea est opinio propter uiam
I lli sunt uocati ad prandium qui qui post cenam credo
L auerunt heri confracta nauis in mari est illis ita est
A t hercle noui sullia in terra et tegule hui homunculi
Q uanti estis electi ut narrant ubi sunt homines obsecro
H ac ad dexteram uiden secundum litus uideo sequimini
V tinam is sit que ego quero uir sacerrimus ualete
S i non moneas nosmet meminimus sed o palemon sancte neptuni comes
Q ui hercule socius esse diceris quod facinus uideo quid uides
M uerculas uideo sedentis in scapha solas duas ut afflictantur
M isere euge euge perbene ab saxo auortit fluctus ad litus scapham
N eq; gubernatorum quam potuit non uidisse undas me maioris censeo
S alue sunt si illos fluctus deuitauerunt nunc nunc periclum st
E iecit alteram at in uado st iam facile enabit euge pace uide ne
A lteram illam ut fluctus eiecit foras surrexit orsum st capessit
S alua res desilivit haec autem altera in terram e scapha ut pre timore
I ngenua in undas concidit salua st euasit ex aqua iam in litore est

157

S ed dextro uorsum auersa it inmalam crucem hem errabit illec hodie

Q uid id refert tua si ad saxum quo capessit ea deorsum cadit

E rrationis fecerit compendium sit tu de illarum cenaturus ue peries

I llis curandum censeo sceparnio si apud me essurus mihi dari operā uolo 16

B onum aequumq; oras sequere me hac ergo sequor

imio hominum fortunę minus misere memorantur — --

E xperiundo is datur acerbum hoc deo cō placitum ē

M e hoc ornatu ornatam inincertas regiones timidam eiectam

H ancine ego partem capio ob pietatem p̄cipuam nam hoc mihi aut

L aboris laborem hunc potiri si erga parentem aut deos me impiaui

S ed it si parate curaui ut cauerem tum hoc mihi indecore inique inmodeste

D atis di nam quid habebunt sibi signi impii post hac si ad hunc modum

E st innoxius honor apud uos nam me si sciam fecisse aut parentis

S celeste minus mei miserer sed herile scelus me sollicitat eius me impietas

M ale habat is nauem atq; omnia perdidit in mari hęc bonorum eius sunt

R eliquię etiamq; simul uecta mecum in scapha st excidit ego nc sola sum

Q uę mihi si foret salua saltem labor lenior es sed hic mihi eius opera

N umquam spem aut opē aut consilii quid capessam ita hic solis locis cōpotita

S um hic saxa sunt hic mare sonat nec quisquā homo mihi obuiā uenit

H oc quod induta sum summę opes oppido nec cibo nec loco tecta quo sim scio

Q uę mihi est spes qua me uiuere uelim nec loci gnara sum nec diu hic fui

S altem aliquem uelim qui mihi ex his locis aut uiam aut semitam

M onstret ita nunc hac an illac eam incertam consilii nec prope

U squam hic quidem cultum agrum conspicor algor error pauor

M e omnia tenent haec parentes mei haud scitis miseri

M e nunc miseram esse uitsum libera ege prognata fui maxime nequiquã fui
N unc qui minus seruio quam si forem serua nata neq; quicquã umquã us
P rofuit qui me sibi eduxerunt

uid mihi melius est quid magis in rem ē quã corpore uitã se cludam
I ta male uiuo atq; ita mihi multę in pectore sunt curę exanimales
dent uitę haud parco perdidi spem qua me oblectabam
O mnia iam circum cursaui atq; in latebris omnibus perreptaui
Q uerere conseruam uoce oculis auribus ut peruestigarē nequeā usquam
I nuenio neq; coeam neq; qua queram consultū st neq; quē rogitem
R esponsorem quemquam interea inuenio neq; magis solę terrae
S ole sunt quam haec loca atq; hę regiones neq; siuiuit eam
V nam numquam quin inueniam desista quia nam uox mihi
P rope hic sonat pertimui quis hic loquitur prope spes
B ona obsecro subuenta mihi mulier est muliebris uox mihi ad
A ures uenit exanimes ex hoc miseram metu certo uox
M uliebris auris tetigit meas num ampelisca obsecro st ten
P alestra audio quin uoco ut me audiat nomine illam suo
A mpelisca hem quis ē ego palam est. dic ubi es
P ol ego nunc in malis plurimis socia sum nec minor pars mea st
Q uamtua sed uidere expetotę mihi esse mula consequamur
G radu uocem ubi es ecce me accede ad me adq; adi contra
F it sedulo cedo manum accipe dic uiuis ne obsecro
T u facis me quidem ut uiuere nunc uelim quã mihi relicet tangere
V t uix mihi credo ego hoc te tenere obsecro amplectere spes mea
V t me omnium iam laborū leuias occupas ploqui quę me st oratio

N unc abire hinc decet nos . quo amabo ibimus : · litus hoc
P ersequamur sequor quo lubet si tu me cum uiuo aueste
G rassabimur hoc quod est id necessarium ē perpeti sed quid hoc obsecra es
Q uid uiden amabo fanum uides ne hoc . . . ubi est ad
D exteram uideo decorum dis locum uiderier haud longe
A besse oportet homines hinc ita hic lepidust locus
E st deus ueneror ut nos ex hac erumna eximat miseras inopis
A erumnosas ut aliquo auxilio adiuuat

uis sunt quia patrona p̄ces mea expetessunt nam uox p̄cantum me
H uc foras excitauit bonam adq. obsequentem deā atq; haud grauatam
P atronam exsequuntur benignamq; multum iubemus te
S aluere mater saluete puellę sed unde uos ire cum uuida ueste
E dicam obsecro tam aestiter uestitas illico hinc imus aut longula
E x hoc loco uerum longe hinc abes bunde uectę sumus nempe
E t quo ligneo per uias ceruleas estis uectę at modum
E rgo aequius uos orat candidatas uenire hostiatasq; ad hoc
F anum ad istunc modum non ueniri solet quę nec eieotę emiari
S umus ambę obsecro · unde nos hostias agere uoluisti huc
N unc tibi iam plectimur genua egentes opum quę in locis
N escius nescia spe sumus ut tuo recipias tecto serues q; nos
M iseriarum quę te ambarum uti miserear quib; nec locus ullus
N ec spes parata est neq; hoc amplius quam quot uidens nobis
Q ui quas te Manus mihi datę exurgite agenibus ambę
M isericordior nulla me est feminarum sed haec pauperes
S unt inopesq; puellę ego me & uix uitam colo ueniri
C ibo meo seruiuo

· XXI ·

V eneris fanum obsecro hoc ē ... factor ego huius fani sacerdos
C lueo uerum quicquid est ... comitem fieret a me quo non copia ualebit
I te hac mecum ... amice benigneq; honorem mater nr̄m habes
O portet

mnibus modis qui pauperes sunt homines miseri uiuunt
P reserum quibus nec questus ē nec didicere artem ullam
N ecessitate quicquid est domi id sat est habendum nos iam de
O rnatu prope modum ut locupletes simus scitis his cenam
A tq; hę harundines sunt nobis questui et cultu
E x urbe ad mare huc prodimus pabulatum pro exercitu
G imnastico et palestricum hoc habemus echinos lopadas
O strias balano captamus conchas marinam urticam musculos
P lagusias striatas post id piscatum hamatilem et saxatilem
A ggredimur cibum captamus e mari si euentus non uenit
N eq; quicquam captum ē piscium salsi lautiq; pure
D omum redimus clanculum dormimus incenati atq; ut nunc
V alide fluctuat mare nulla nobis spes ē nisi quid conclarum
C apsimus incenati sumus profecto nunc uenerem hanc uenerem
B onam ut nos lepide adiuuerit hodie

nimo aduersatu sedulo ne erimus quam preterirem
N am cum modo exibat foras ad portum se alebat ire me huc obuiā
I ussit sibi uenire aduenerit fanum sed quos per conter cōmode
E o consuetudeo astare adito saluete fures maritimi conchite atq; hamiote
F amelica hominum natio quid agitis ut peritis ut piscatorē
... quum est famae sitiq; speq;

16;

E cquem adulescentem huc dū hic astans strenua facie rubicundum
F ortem qui tres duceret clamidatos cum macheris uidisti seni
N ullum istac facie ut predicas uenisse huc scimus   ecquem
R ecaluum ad silanum senem statutum uentriosum tortis supciliis
C ontracta fronte fraudulentum deorum odium atq; hominum
M alum mali uitii probriq; plenum qui duceret mulierculas duas secum
S atis uenustas   cum istius modi uirtutib; operisq; natus quisiet
E um quidem ad carnificem est equius quā aduenerē commeare
A t si uidistis dicite   huc profecto nullus uenit   uale   ualete
C redidi factum est quo suspicabar data uerba ero sunt   leno abiit
S celestus exulatum in nauem ascendit mulieres auexit hariolus sum
I s huc erum meum ad prandium uocauit sceleris semen
N unquid mihi melius est quam ilico hic opperiar erum dum ueniat
E adem hanc sacerdos ueneria siquid amplius scit
S i uidero exquisiuero faciet me certiorem

ntellego hanc quę proxima st uillam ueneris fano   pulsare iussisti
A t quaquam rogare   cui   ad auris uox mihi aduolauit
O bsecro quis hic loquitur   quem ego uideo   estne ampelisca quę
F oras e fano egreditur   estne hic trachalio   quem conspicor
C alator plesidippi   ea st   is est trachalio salue   salue ampelisca
Q uid agis tu   aetatem haud malā male   melius ominare
V erum omnes sapientes decet conferre et fabulari sed plesidippus
T uus erus ubi amabo est   heia uero quasi non sit intus   neq;
P ol est neq; huc quidem ullus uenit   non uenit   uera predicas
N on est meum ampelisca sed quam mox coctum est prandium .

170

Q uod prandium obsecro te · · · Nempe rem diuinam facitis hic

Q uid somnias amabo · · · certe huc labrax plesidippum uocauit

A d prandium erum meum erus uester · pol haud miranda facta dicis

S i deos decepit et homines lenonum more fecit · non rem diuinam

F acitis hic uos neque erus · hariolare · quid tu agis hic igitur

E x malis multis metuque summo capitalique experido orbas auxilique

O pumque huc recipit ad se ueneria haec sacerdos me et palestram

A n hic palestra est obsecro erimei amica · certo · inest

L epos in nuntio tuo magnus mea ampelisca · sed istuc periclum

P erlubet quod fuerit uobis scire · confracta est mi trachalio

H ac nocte nauis nobis · quid nauis quae istaec fabula est

N on audiuisti amabo quo pacto leno clanculum nos hinc auferre uoluit

I n siciliam et quicquid domi fuit in nauem inposiuit ea nunc

P erierunt omnia · oh neptune lepide salue nec te aleator nullus

E st sapientior profecto nimis lepide iecisti bolum periurum perdidisti

S ed nunc ubi est leno labrax · periit potando opinor

N eptunus magnis poculis hac nocte eum inuitauit credo hercle

A nianeo dixum quod biberet · ut ego amo te mea ampelisca

V t dulcis es ut multa dicta dicis

S ed tu et palestra quomodo saluae estis · scibis faxo

N auis timide ambae in scapham insiluimus quia uidemus

A d saxa nauem ferrier properans exsolui restim dum illi timent

N os cum scapha tempestas dextrouorsum differt ab illis itaque

N os uentisque fluctibusque · iactate exemplis plurimis miserae

P erpetuam noctem uix hodie ad litus pertulit nos uentus exanimatas

N oui neptunus ita solet quamuis fastidiosus

A edilis est si que improbe sunt merces iactat omnes · up
C apiti atq; aetati tuę ... tuo mea ampelisca sciui lenonem
F acere hoc quod fecit sepe dixi capillum promittam optumum est
O cipiamq; hariolari · cauisti ergo tu atq; erus ne abiret
C um sciba(n)s · quid facerem · sciamabat rogas quid facerem
A ut seruaret dies noctesq; in custodia esset · semper uerum e castor
V t multa fecit ita probe curauit plesidippus
C ur tu istuc dicis · res palam ē · scanti eram qui te lautum
I n balneas ibi cum sedulo sua uestimenta seruat
T amen surripiuntur quippe qui quē illorum obseruet falsus ē
F ur facile quem obseruat uidet custos qui fur sit nescit
S ed duce me ad illam ubi est · i sane inuenies fanum huc intro
S edentem flentemq; opprimes · ut iam istuc mihi molestum est
S ed quid flet · ego dicam tibi hoc sese excruciat animi
Q uia leno ademit cistulam ei quam habebat ubiq; habebat
Q ui suos parentis noscere posset eam ueretur ne perierit
V bi namea fuit cistellula · ibidem in naui conclusit ipse
I n uidulum ne copia esset eius qui suos parentes nosceret
O facinus impudicum quā liberā ēē oporteat seruire postulare
N unc eam cum naui scilicet abisse pessum in altum
E t aurum et argentum fuit lenonis ibidem · credo aliquem
I mmersisse atq; eum excepisse · ut misera ma est ast
S ibi eorum uenisse inopiā · iam istoc magis usus facto est ·
N e eam intro consolerq; eam ne se sic excruciet animi
N ā multa preter spem scio multis bona euenisse
A t ego etiam qui sperauerint spem decepisse multos

E rgo animus aequus optimū est aerumnę condimentum
E go eo intro nisi quid uis ... eas ego quod mihi imperauit
S acerdos id faciam atq; aquam hinc de proxima rogabo
N am exemplo siue uerbis suis peterem daturos dixit neq; digniorē
C enseo uidisse anum me quemquā cui deos atq; homines censeam
B enefacere magis decere ut lepide ut liberaliter ut honeste
A tq; haud grauate timidas egentes uuidas eiectas exanimatas
A ccepit ad sese haud secus quam si ex se simus natę ut ea spe succincta
A quam calefactat ut lauemus nunc nemora illis imperatam hinc aquā
V nde mihi imperauit heus eo quis intus ast ecquis recludit ecquis prodit

uis est qui nostris tam proterue foribus facit iniuriā   ego sum
H em quid hoc boni est eu edepol specie lepida mulier   salue adolescens
E t tu multum saluelo adulescentula   ad uos uenio
A ccipiam hospitio si mox uenis   item ut adfectam
N am nunc nihil est qui te maneam   sed quid ais
M ea lepida hilara   ah nimium familiariter me attractas
P rodi inmortales ueneris effigia hęc quidem est ut in ocellis
h ilaritudo ē heia corpus cuius modi sub uolturiū illud quidē
S ub aquilū uolui dicere uel papillę cuius modi tū quę indoles
I n sauio ē ...   non ego sum pol lucta pago potin ut me abstineas
M anum   non licet te sic placide bellā belle tangere
O tium ubi erit tū tibi operā ludo et delitię dabo nunc quā obrē
H uc sum missa amabo uel tu mihi alas uel neges   quid nunc
V is   sapientior natus quid uelim indiciū facit   meus quoq;
H ic sapientior natus quid uelim indicium facit

H ic sacerdos ueneris hinc me petere aquã iussit a nobis at ego
B asiliscus sum quem nisi oras gutta non feres nos pro illũ puteũ periculo
E t ferramentis fodimus nisi multis blanditiis a me gutta ñ ferri potest
C ur tu aquã grauare amabo quã hostis hosti cõmodat cur tu
O peram grauare mihi quã ciuis ciui cõmodat immo etiam tibi
M ea uoluptas que uoles faciã omnia eugepe saluus sũ haec iam
M e suam uoluptatem uocat dabitur tibi aqua ne nequiquã me ames
C edo mihi urnam cape propera amabo efferre manta iam hic
E ro uoluptas mea quid sacerdoti meo dicã hic demoratã tã diu
V t etiam nunc misera ẽ meo ubi occulis intueor mare sed quid ego
M isera uideo procul in littore meũ erũ lenonẽ siciliensemq; hospitem
Q uos perisse ambos misera censebam in mari iã illud plus mali nobis
V iuit quam rate sed quid ego cesso fugere in fanũ ac dicere haec
P alestre in aram ut cum fugiamus prius quã huc scelestus leno ueniat
N osq; hic opprimat confugiam huc res ita suppetit subit

rodii immortales in aqua numquã credidi uoluptatẽ inesse tantam
V t hanc traxi lubens nimio minus altus puteus uisus ẽ quã prius
V t sine labore hanc extraxi prefiscine satis nequã sum ut pro te
Q ui hodie inceperim amare hem tibi aquã mea tu belliata hem
S ic uolo te ferre honeste ut ego ferro ut placeas mihi Sed ubi es
D elicata cape aquam hanc si ubi es amat hercle me ut ego opinor
D elicatt mala ubi tu est etiamne an curnam accepturas ubi es
C ommodule melius tandẽ uerio serio etiã accepturaes urnam
H anc ubi tu es gerriũ nusquã hercle urnã iam ego hanc in
M edia uia sed autem quid si hanc hinc abstulerit quispiam

S acram urnā ueneris mihi exhibeat negotiū metuo hercle ne illa
M ulier mihi insidias locauit ut comprehendar cum sacra urna ueneria
N empe optimo iure infundis enicet magistra iussi quis me hanc
H anc habere uiderit nam hec litterata abse cantat cuia sit iam hercle
E uocabo huc hanc sacerdotem foras ut hanc accipiatur nam accedam
H uc ad fores eius si potolemeo gratia cape hanc urnam tibi
M ulieracula hanc nescio que huc ad me detulit inproferundast
R epperi negotium siquidem his mihi ultro adgerunda etiā est aqua

ui homo sese miserum et mendicum uolet neptuno credat sese
A tq; aetatē suā nā siquis cū eo quid rei commiscuit ad hoc exemplum
A mittit ornatum domū edepol libertas lepida est que nūquam pedē
V oluisti in nauem cū hercle una imponere sed ubi ille meus ē hospes
Q ui me perdidit atq; eccū incedit . . . quo malū properas labrax
N am equidem te nequeo consequi tam strenue utinam te prius
Q uā oculis uidissem meis malo cruciatu in sicilia perbiteres
Q ue propter hoc mihi optigit misero mali utinam cum in aedis me
A dte adduxisti . . in carcare illo potius cubuissem die
D eosq; immortales queso dum uiuas uti omnes tui similes hospites
H abeas tibi malā fortunā in edis te adduxi meas quid mihi
S celesto tibi erit auscultatio quidue hinc abito quidue in nauē inscensio
V bi perdidi etiam plus boni quā mihi fuit . . . pol minume
M iror nauis si fracta st ubi scelustos et sceleste parta que uexit bona
P essum dedisti me blandimentis tuis scelestiore cenā cenaui tuam
Q uā que thiestę quondā ante posita est et tereo . . . periammo
M ale fit commune queso caput . . pulmoneū edepol nimis uelim uomitū uo
mar

E heu palestra atq; amplisca ubi estis nunc ... piscibus in alto ...
C redo prebent pabulum ... mendicitatem mihi optulisti operatua
D um tuis ausculto magnidicis mendacus ... bonā ē quod habeas
G ratiam merito mihi qui te ex insulso salsum feci opera mea
Q uin tu hinc is a me in maximā malā crucē ... ibas eas queres ...
A gebam cōmodū ... eheu quis uiuit me mortalis
M iserior ... ego multo tanto miserior quā tu labrax
Q ui quia ego indignus sum tu dignus qui sies ... o scirpe
S cirpe laudo fortunas tuas qui semper seruas gloria amaritudinis
E quidē mea ue litationē exerceo nam omnia corusca
P re tremore fabulor ... edepol neptune es balneator frigidus
C um uestimentis postquam abs te abi algeo ne thermo polium ...
Q uidem ullum instruit ita salsam pbet potionē et frigidam
V t fortunati sunt fabri ferrarii qui apud carbones adsident
S emper calent ... utinā fortuna nunc an et in auterer
V t cum exissem ex aqua arerem tamen ... quid si aliquo ...
A d ludos me pro manduco locem ... quapropter ... quia
P ol clare crepito dentib; iure optumo me lauisse arbitror
Q ui ... quia auderem tecum in nauē ascendere quia ...
F undamento mihi usq; mouisti mare ... tibi aut auscultaui
T u promittebas mihi illic esse questu maximum meretricibus
I bi me corruere posse alebas diuitias ... iam postulabas
T e inpura tabellula totam siciliam deuoraturū insulam
Q uae nā bellana meum uorauit uidulum aurum atq; argentum
V bi omnem compactum fuit ... eadē illa credo quae
M eum marsuppium quod plenū argenti fuit in sacciperio

E heu redactus sum usq; ad hanc unā tuniculā & ad hoc misellum
P allium perii oppido . . uel conscuare mihi quidem tecum licet
A equas habemus partes . saltem si mihi mulierculę essent
S aluę spes aliquę forent nunc sine adulescens plesidippus uiderit
A quo arrabonem pro palestra acceperam iam se exhibebit
H ic mihi negotium . . quid stulte ploras tibi quidē edepol
C opiast dum lingua uiuet qui rem soluas omnibus

act. 2 sc. 7.

uidest illuc obsecro negotii quod duę mulierculae
H ic in fano ueneris signum flentes amplexę tenent . nescio quem
M etuentes misere nocte hac non proxima se iactatas atq; iectas
H odie esse aiunt e mari obsecro hercle adulescens ubi
I Itaec sunt quas memoras mulieres hic in fano ueneris
Q uot sunt totidē quod ego et tu sumus nempe meae
N empe nescio istuc qua sunt facie scitula uel ego
A mare utram uis possum si probe adsit potissim nempe puellę
N empe molestus est uise si lubet . meas oportet intus esse
H ic mulieres me charmides iuppiter te perdat et si sunt
E t si non sunt tamen intro rumpam iam huc inueneris .
F anum in barathrum mauelim obsecro hospes
D a mihi aliquid loci ubi condormiscā istic ubi uis condormisce
N emo prohibet publicū ē at uides me ornatus ut sim
V estimentis uuidis recipe me in tectum da mihi uestis aliquid
A ridi dum arescunt mea in aliquo tibi gratiam referam
T igillū eo illud mihi unum aret si uis dabo eodē amictus
E odē tectus esse soleo si pluuit tu istaec mihi dato exarescent faxo

E ho ante penitet in mari quod delauine hic in terra eluam
E luaſ tua ne exungare ciccum non interdum tibi ego numquam
Q uicquam credam niſi ſi accepto pignore tu uel ſuda uel peri algu
V el tu aegrota uel uale barbarum hoſpitem mihi in aedeiſ nihil
M oror ſat litaum eſt iam ne abiſ uenaliſ illic ductitauit
Q uiſquiſ eſt non ē miſericorſ ſed quid ego hic aſto infelix uuiduſ
Q uin abeo hinc in ueneriſ fanum ut edormiſcam hanc crapulam
Q uam potaui preter animi quam libuit ſententiā quaſi uiniſ grecıſ
N eptunuſ nobiſ ſuffudit mare itaq; aluum prodiſperauit nobiſ
S alſiſ poculiſ quid opuſt uerbiſ ſi inuitare nobiſ paulisp pgeret
I bidem obdormiſſemuſ nunc uix uiuoſ amiſit domum
N unc lenonem quid agit intuſ uiſam conuiuam meum

modiſ diludoſ faciunt hominibuſ miriſq; exempliſ

N am omnia inſomniſ danunt nedormienteſ quidem ſinunt quieſcere
V elut ego hac nocte que proceſſit proxima mirū atq; inſitum ſomniaui
S omnium a chirundininum nidū uiſā ē ſimia adtenſionem ut
F aceret admolirier neq; eaſ eripere quibat inde poſt ibi uidebatur
A d me ſimia adgredirier rogare ſcalaſ ut darem utendaſ ſibi
E go ad hoc exemplum ſimie reſpondeo nataſ ex philomela atq;
E xprogne eſſe hirundineſ ago cum illa nequid noceat meiſ
P opularibuſ atq; illa animo iam fieri ferocior· uidetur ultro mihi
M alum minitarier· in iuſ uocat me ibi ego neſcio quomodo iratuſ uideor
M ediam arripere ſimiā· concludo in uincla beſtiam nequiſſimam
N ūquā ad rem dicam hoc attinere ſomniū· nūquā hodie quiui
A d coniecturā euadere· ſed quid hic in ueneriſ fano

C lamoris oritur animus mirat .

TRACH P ro cyrenenses populares uostrā ego imploro fidem. agricolae
A ccolę propinqui qui estis his regionibus. ferte opē inopiae. atque
E xemplum pessimū pessum date. uindicate neimpiorum potior sit
P ollentia quā innocentum. qui se scelere fieri nolunt nobiles
S tatuite exemplum impudenti date pudori pmiū. facite hic lege
P otius liceat quā ui uicto uiuere. currite huc inueneris fanum.
V rām iterū imploro fidem. q̄ ppe hic adestis. qq; auditis clamorē meū.
F erte suppetias qui ueneri ueneriq; antistę more antiquo incustodiam
S uū commiserunt caput. pretorquete iniurię pius collū quā aduos
P eruenat. DEM. quid istuc ē negotii. TRACH. pego hec genua te
O btestor senex quisquis es. DEM. quin tu ergo omitte genua & quid sit
M ihi expedi   tues. TRACH. teq; oro & queso si speras tibi
hoc anno multū futurū sirpe et laserpicium
E amq; euenturā exagogā cap. uam saluā et sospitē atq; ablippitudine
V sq; siccitas ut sit tibi. DEM. sanus es. TRACH. seu tibi confidis fore
M ultam magudarim. ut te ne pigeat dare operā mihi qd te orabo senex.
DEM A t ego te percrura & talos tergūq; obtestor tuū. ut tibi umeā uberē
E sse speres uirgidemiā. & tibi hoc anno euenturā uberē messem
M ali. ut mihi istuc dicas negotii quid sit qd tumultues. TRACH.
Q ui lubet maledicere equidē tibi bona exoptaui omā. DEM. bene
E quidē tibi dico qui te digna ut eueniant precor. TRACH: obsecro
H oc reuortere ergo quid negotii est. TRACH. mulieres due innocentes
I ntus hic sunt tui indigentes auxilii. quib; aduorsum ius legesq;
I nsignitae iniuria hic factaē fitq; inueneris fano tū sacerdos ueneria

1 4'

I ndigne adflictatur quis homo ē tanta confidentia
Q ui sacerdotem uiolare audeat sed ę mulieres quę sunt aut qui dus
I niquis te fidas operam eloquar ueneris signū ī amplexe nunc
E as deripere uult eas ambas esse oportet
Q uis iste est qui deos tam parui pendit
F raudis sceleris parricidii periurii plenis
L egirupa inpudens inpurus inuerecundissimus uno uerbo
A bsoluā te non est quid illum porro predicē edepol infortunio
H ominē predicas donabilem qui sacerdoti scelestus faucis
I nterpresserat at malo cum magno suo fecit hercle ite istinc
F oras turbalios parax ubi estis obsecro intro subueni illis
I terum aut imperabo sequimini hac age nunc iam iube
O culos elidere itidem, ut sepius faciunt coqui proripite hominem
P edib; huc itidem quasi occisā suem audio tumultū opinor leno

P ugnis plectatur nimis uelim inprobissimo homini malas edentauerint
S ed ecce ipsę egrediuntur timidae . aesandę mulieres

unc idest cum omniū copiarū atq; opu auxilii praesidii
V iduitas nos tenet cuia est quę salutem afferat
rtem ingredi persequamur
I n metu nunc sumus ambae inportunitas
T antaq; iniuria nos est modo hic intus ab nrō ero
scelestus sacerdote manum prę cipes reppulit propulit
P erquā indignis modis nosq; ab signo intumo uideri potuit sua
S ed nunc sese ut ferunt res fortunęq; nrę par sē mori neque est
M elius morte in malis reb; meis seruis quidē quę illęc oratio st

C esso ego has consulari heos palestra. quiuocat Ampelisca
O bsecro quis est. qui uocat quis is est qui nominat si respexeris scies
O salutis meae spes tace ac bono animo es me uide si modo
I d liceat uis ne opprimat quae uis uim mihi afferā ipsa adigit
A h desine nimis inepta es desiste dictis nunciam miserā me
C onsulari nisi quid re presidium appara strachalio acta haec res est
C ertum st morire quam hunc pati lenonem in me
S ed mulebri animosum tamen miserae in mentē mihi mortis
M etus membra occupat edepol hunc acerbum
B onū animum habete nā obsecro unde inus mihi inueniē
N eniquam tamen te ne adsidete hic in ara quid ista ara
P rodesse nobis potest quam signum in fano hic intus ueneris quod
A mplexae modo unde arreptae perium miserae sedere hic modo
E go hinc uos tamen tutabor aram habete hanc uobis pro castris
Moenia hinc ego uos defensabo p̄sidio ueneris malitiae lenonis
C ontra incedā tibi auscultamus et uenus alma ambae te obsecram̄
A rā amplexantes hanc tuā lacrumantes genibus nixae in custodiam
N os tuam ut recipias et tuere illos sceleslos qui tuū fecerunt fanū
P arui arenosq; ut hanc tua pace aram obsedere
Aut ae ambae sumus opera neptuni noctu
h abeas neue idcirco nobis uitio uortas si quippiam st minus
Q uod bene esse lautu arbitrare aequum has petere
I ntellego decet abs te id impetrari noscere his te conuenit
M etus has id ut faciant subigit te ex concha natam ēē autumant
C aue tu harum conchas spernas sed optume eccum exit
S enex. patronus mihiq; et uobis

xiefano natum quantumest hominū sacrilegissime uos inaram
A bite sessum sedubisunt huc respice optume istuc uolueramus iubemodo
A ccedat prope tunc lege rupionem hic nobiscum dis facere postulas
P ugnum inos inpunge iniqua haec patior cum pretio tuo
A t etiam minitatur audax ius meum ereptum est mihi
N' eas ancillas mihi inuito eripis
D esenatu cyreniensi quemuis opulentum
S ituas esse oportet niue eas oportet esse liberas neue te incarcerem
C onpingi est aequum aetatemq; ibi te usq; habitare
D onec totum carcerem contriueris nonhodie ista rei
A uspicaui ut cum furcifero fabuler te ego appello cum istoc
P rimum qui te nouit disputa tecum ago atqui mecum
A gendum est sunt ne illę ancillę tuę sunt agendū ergo tange
V tramuis digitulo minimo modo quid si attigero
E xtemplo hercle ego te follem pugillatorium faciam et pendentem
I ncursabo pugnis periurissime mihi nonliceat meas
A ncillas ueneris deara abducere
E st lex apudnos mihi cū uestris legibus
C ommerci equidem istas iam ambas educā foras tu senex si istas
A mabas huc arido argento est opus hę autē ueneri conplacuerunt
H abeat si argentū dabit do tibi argentū nunc adeo ut scias
M eam sententiam occipito modo illis at ferre uim oculo pausillulū
I ta hinc ego te ornatum te amittā tu ipsus te ut non noueris
V os adeo ubi ego inuero uobis sine eicapite exoculassitis
Q uasi murteta iunci item ego uos uirgis circum uinciam

V iagis mecum etiam uim proportas flagiti flagrantia
T um trifurcifer mihi audes indementer dicere. fateor ego
T rifurcifer sum tu es homo adprime probus nunc qui minus
H asce oportet esse liberas. quid liberas atq; eras tuas
Q uidem hercle atq. ex germana gretia. nā altera haec est nata
A thenis sine tabas quid ego ex te
A udio hanc athenis esse natam liberam mea popularis
O bsecro haec est nonnu cirenensis es immo athenis natus
A trusq; educatusq; attigis obsecro defende ciues tuas
S enex : o filia mea cū ego hanc uideo mearum absens
M iseriarum commones trima que periit mihi iam tanta esset
S iuiuit scio argentū profusisse ambabus cuiae erant
D omino dedi quid mea refert hae athenis natae an thebae sient
D um mihi recte seruitutē seruiant itane inpudens
T une hic fallis uirginalis liberos parentibus sublectos habebis
A tq; indigno questu conteres nam huic alterae patria quae sit
P rofecto nescio nisi scio probiorem hanc esse quā te inpuratissime
T ue istae sunt contende ergo uter sit tergo ueri
N i offerumentas habebis pluris in ergo tuo quam ulla nauis
L onga clauos tum ego ero mendacissimus postea aspicito meum
Q uando ego tuum inspectauero meri tam sincerum ut quiuis
D icat ampullarius optumum esse opere faciundo coriū et sincerissimū
Q uid causae est quin uirgis te usq; ad saturitatem sauciem
Q uid illas spectas quas si attigeris oculos eripiam tibi
A tquin quia uotas utramq; iam mecū abducam semul
Q uid facies uolcanum adducā is uenerist aduersarius

Q uo illicit .. heus ecquis hic est heus si attigeris ostium
I am hercle tibi messis more fiet mergis pugnis
N ullum habemus ignem ficis uictitamus aridis .. ego dabo
I gnem siquidem in capite tuo conflandi copia est
I bo hercle aliquo quaeritatum ignem . quid cum inueneris
I gnē magnum hic faciam quin ut humanū exurias tibi
I mmo hasce ambas hic in ara ut uiuas comburam id uolo
N am hercle ego te barba continuo arripiam et in ignem coiciam
T eq; ambustulatum obiciā magnis auibus papulum
C um coniecturam egomet mecū facio haec illa est simia
Q ue has hirundines ex nido uolt eripere ingratis
Q uod ego in somnis somniaui . . scin quid te tamen oro senex
V t illas seruas uim defendas dum ego erum adduco meum
Q uere erum atq; adduce . at hic ne maximo malo suo
S i attigerit siue occeptas sit cura curatum est abi
H unc quoq; adserua ipsum ne quo abitat nam promisimus
C arnufici aut talentū magnum aut hunc hodie sistere

3' (r' 5'

trum tu leno cum malo lubentius quiescas an sic sine
M alo si copia est ego quae tu loquere flocci non facio senex
M eas quidem te inuito et uenere et summo ioue
D eara capillo iam deripiam tangedum .
T angam hercle uero age dum ergo accede huc modo
I ube dum recedere istos amabo illuc modo
I mmo ad te accedent non hercle egomet cēnseo

XXII

Quid ages si propius accedent ego recessero
Verum sit senex eum quam in urbe defendero
Numquam hercle quisquam me lenonem dixerit si non te ludos
Pessimos dimiserio facito istuc quod minitares sed nunc interī
Si illas attigeris dabitur tibi magnū malū quā magnū uero
Quantū lenoni sat est mina ceias ego istas flocci non facio tuas
Equidē eas te inuito iam ambas rapiam tangedum
Tangam hercle uero tange sat scin quomodo idum
Turbalio curriculo affert duas clauas clauas sed pbas
Propera cito ego te hodie faxo recte acceptum ut dignus es
Eheu scelestus galeam in naui perdidi nunc mihi opportuna
Hic ess& salua si fortet lic& saltem istas mihi appellare
Non licet ehem optime edepol eccum clauator aduenit
Illud quidem edepol tinnimentum ē aurib, age accipe
Illinc alteram clauā sparax age alter istinc alter hinc adsistite
Adsistite ambo sic audite nunc iam si hercle illic illas hodie
Digito tetigerit inuitasne iis tunc inuitas sitis usq· adeo
Donec qua domū habeat nesciat peristis ambo si appellabit
Quempiam uos respondetote istinc istarū uicē sine ipse abire
Hinc uolet quantum potest extemplo amplectitote crura fustib,
Etiam me abire hinc non desinent dixi satis &ubi ille
Seruus cum ero huc aduenerit qui erum arcessiuit recte
Extemplo domū curate hęc stultis magna diligentia
Eheu hercle ne istic fana mutantur cito iam hoc herculi est
Veneris fanum quod fuit ita duo destituit signa hic cum
Clauis senex non hercle quo hinc nunc gentiū aufugiā scio

177v

Ita nunc mihi utrimq; seuit & terra & mare palestra quid uis
Apage controuersia est hec equidem palestra quę respondit n̄ mea ē
Heus ampelisca caue sis infortunio ut potest ignaui
Homines satis recte sed uobis dico heus uos num molestia est
Me adire ad illas propius nihil uobis quidē nunquid molestū
Mihi erit nihil si caueris quid ē quod caueā emacraeso
Infortunio quęso hercle adire ut liceat habeas si uelis
Bene ergo hercle factū habeo uobis gratiam non accedam
Potius illic astate ilico edepol prouēni nequiter multis modis
Certum est hasce hodie usq; obsidione uincere

eam ne ille amicam lenoni in uiolentia de ara deripere ueneris uoluit
Admodum quin occidisti extemplo claudus non erat
Caperes aut fustem aut lapidem quid ego qua sic non amem
Hominem inspectarer lapidib; nequissimum nunc pol ego
Perii plesidippus eccum adest conuerri et iam hic me totū cū pulusculo
Etiam ne in ara nunc sedebant mulieres cum ad me profectus ire
Ibidem nunc sedent quis illas nunc illic seruat nescio quis
Senex uicinus ueneri sis dedito operā optimam is nunc cū seruis
Seruat ego mandaueram duc me ad lenonem recta ubi
Ille est homo salue salutem nihil moror opta ocius
Rapite obtorto collo mauis antrahi utrum uis opta dum licet
Neutrum uolo Abi sane ad litus curri cui o trachalio
Iube illos in urbem ire obuiam ad portum mihi quos mecū duxi
Qui hunc ad carnificem traderent posthuc redito atq; agito
Hic custodiā ego hunc scelestum in uis rapiam exulem

A ge ambula in ius . quid ego deliqui . rogas quin arrabonem
A me accepisti ob mulierem et eam hinc abduxisti . non auexi
C ur negas . quia pol prouexi auehere non quiui miser
E quidem tibi me dixeram presto fore apud ueneris fanum quid
M ulto sum ne ibi . in iure causam dicito hic uerbū sat est sequere
O bsecro te subueni mei charmides rapior obtorto collo quis
M e nominat . uiden me ut rapior . . uideo atq; inspecto lubens
N on subuenire mihi audes . quis homo te rapit . adulescens
P leusidippus . ut nactus habe bono animo melius sit te
I nneruum corripere tibi oportet quod plurimi exoptant sibi
Q uid id est . ut id quod querant inueniant sibi . sequere obsecro
P ariter suades qualis es tu in neruum rapere eo me obsecras ut te
S equar . &iam retentas . . . perii . uerū sit uelim
T u mea palestra &ampelisca ibidem ilico manete dū ego huc redeo
E quidem suadeo ut ad nos abeant potius dum recipis . plac&
B enefacitis . fures mihi estis . quid fures rape
O ro obsecro palestra . sequere carnufex . hospes . non sū
h ospes repudio hospitiū tuum . sicine me spernis . sic ago semel
B ibo . dite infelicem . . isti capiti dicito credo alium in aliā
B eluam hominem uortier illic in columbum credo leno uortitur
N am in columbari collum haud multo post erit in neruo mille
H odie nidamenta congere& uerumtamen ibo ei aduocatus ut siem
S i qui mea opera citius addici potest .

act. 4 sc. 1

enefactum &uolupe est me hodie his mulierculis te tulisse auxiliū
I am dientas repperi atq; ambas forma fortula atq; &catula

S ed uxor scelesta me omnib, seruat modis nequid significem
Q uippiam mulierculis sed grippus seruus noster quid rerū gerat
M iror denocte · qui abiit piscatum admare pol magis sapis
S ed si dormiuissæt domi nam nunc & operam ludos dat & retia
V t tempestas est nunc atq· ut noctu fuit indignus hodie pcoquā
Q uod ceperit ita fluctuare uideo uehementer mare sed
A dprandium uxor me uocat redeo domum iam meas
O ppleblit aures sua uaniloquentia.
v eptuno has ago meo patrono gratias qui salsis locis incolit
P isculentis eum me ex suis locis pulchre ornatum expediuit
T emplis reducem plurima pda honestum salute horreia quae
I n mari fluctuoso piscatu nouo me uberi compotiuit miroq·
M odo atq· incredibile hic piscatus mihi lepide euenit
N eq· piscium ullā unciam hodie pondo cepi nisi hoc quod fero inrete
N am ut denocte multa · impigreq· exurrexi lucrum proposui
S opori & quieti tempestate seua experiri expeliui
P auperitatem heri qui & meā sententiam tolerarem opera
h aud fui parcus mearimis homo nihil ist quis piger est
N imisq· id genus odi ego male uigilare decet hominem
Q ui uolt sua tempori conficere officia non enim illum
E xpectare oportet dum herus se adsuum suscitet afficium
N am qui dormiunt libenter sine lucro & cū malo quiescunt
N am ego nunc mihi qui impiger fui repperi ut piger siuelim siem
H oc ego inmari quicquid hic inest
R epperi quid quid inē graue quid ē instaurum hic
E go messe reor nec mihi conscius est · ullus homo

N unc hęc tibi occasio pigre optigit ut liberes ex populo preter te
N unc sic faciam sicut consiliū est ad herū ut veniā docte atq; astute
P auxillatim pollicitabor pro capite argentum ut sim liber
I am ubi liber . igitur domū instruā agrum aedes mancipia
N avib; magnis mercaturā faciā apud reges rex perhibebor
P ost animi causā mihi navem faciā atq; imitabor stratonicum
O ppida circumvectabor ubi nobilitas mea erit clara
O ppidum magnū communibo ei ego urbi grippo indamno
M onimentū meę famę & factis ibiq; regnum magnū instituā
M agna res hic agito in mentem instruere nunc hunc vidulū condā
S ed hic rex cum aceto pransurus ē & sale sine bono pulmento

A Sc 3

eus mane quid maneā dū hanc tibi quā trahis rudentē
C omplico mitte modo at pol ego te adiuva bonā
B onis quod bene fit haud perit turbida tempestas heri fuit
N ihil habeo adulescens piscium ne tu mihi esse postules
N on vides referre me uvidum rete sine squā mos opte
N on edepol piscis expecto quam tui sermonis indigens
E nicas iam me odio quisquis es non sinam ego abire hinc te
M ane cave sis malo quid tu malū nam me retrahis
A udi non audio at pol qui audies post quin
L oquere quid vis eho modo est opere prium quod tibi
E go narrare volo eloquere quid id est vide nuspiā
C onsequitur prope nos et quid est quod mea referat
S cilicet sed bonis consiliis ecquid inte mihi est
Q uid negotii est modo dic dicam tace

Si fidem modo das mihi te non fore infidū   do fidē tibi fidus
Ero quisquis es audi furtū ego uidi qui faciebat nouerā dominū
Id cui fiebat. portat furem ego me & deuenio feroq. ei condicionem
Hoc pacto ego istuc furtū scio cui factū est nunc mihi si uis dare
Dimidiū indiciū domino non faciā is mihi nihil etiā respondit
Quid inde aequum ē. dari mihi dimidiū uolo ut dicas
Immo hercle. etiam amplius nam nisi dat domino dicundum censeo
Tuo consilio faciā num aduorte animū namq. hoc omne attinet ad te
Quid factumst uidulū istum cuius me est noui ego hominem
Iam pridē quidē & quo pacto perit at ego quo
Pacto inuentum st scio & qui inuenit hominē noui & dominus qui
Nunc est scio nihilo pol pluris tua hoc quā quanti illud refert mea
Ego illum noui cuius nunc est tu illum cuius ante hac fuit
Hunc homo feret a me nemo ne te speres potius n̄ ferat
Si dominus ueniat dominus huic nemo ne frustra sses
Nisi ego nemo natust hunc qui cepi in uenatu meo retineū
Ec quem esse dices in mari piscem meum quos cū capio siquidē
Cepi mei sunt habeo pro meis nec manu adseruntur neq. illinc
Partem quisquā. postulat in foro palam. omnes uendo p̄ meis
Venalib, Mare quidē commune certost omnib, at sentio
Qui minus hunc communem quęso mihi ēē oportet uidulum
In mari inuentust commune ē ne inpudenter inpudens
Nam si istuc iusset quod memoras piscatores perierint
Quippe cum extemplo in macellum pisces prolati sient
Nemo eat suam quisq. partem pisciū poscat sibi
Dicant in mari communi captos quid ais inpudens

A usus &iam comparare uidulum cū piscib, eadem tandem
Res uidetur   in manu non ē mea ubi demisi retem atq; hamū
Quicquid hesit extraho meū quod rete atq; hami meum
Nancti sunt meū potissimust   immo hercle haud est
Siquidem quod uas excepisti   philosophe sed tu ę numquā
Piscatorem uidisti uenefice uidulū piscem cepisse aut pro
Tulisse ullum in forū non enim tu hic quidē occupabis omīs
Questus quos noles & uitorē & piscatorē te esse impure postulas
Vel te mihi monstrare oportet piscis qui sit uidulus uel quad
In mari non natum ē neq; hab& squamas ne feras   qui tu
Nunquā audiuisti esse ante hac uidulū piscem   scelus
Nullus est   immo ē profecto ego qui sum piscator scio
Vero raro capitur nullus minus sepe ad terram uenit
Nil agis dare uerba speras mihi te posse furcifer
Quo colore est   hoc colore capiuntur pauxilluli
Sunt alii puniceo corio magni   item adq; atri   scio
Tu hercle opinor in uidulū te piscē conuertes nisi caues
Fi& tibi puniceum coriū postea atrum   denuo
Quod scelus hodie hoc inueni   verba facimus it dies
Vide sis cuius arbitratu nos facere uis   uidule
Arbitratu   ita enimuero stultus es   salue thales
Tu is tunc hodie non feres nisi das sequestrum aut arbiterum
Cuius hec res arbitratu fiat   queso sanus es
Elleborosus sum ad ego cerritus hunc non amittam tamen
Verbū adde &iā unum iam in cerebro colaphos abstrudā tuo
Ego iam te hic itidē quasi peniculus nouos exurgere sol&
Ni hunc amittas exurgebo quicquid umoris tibi st

180 v

Tange affligam ad terram te itidem ut piscē soleo polipum
Vis pugnare   quid opust quin tu potius predam diuide
Hinc tu nisi malum frunisci nihil potes nisi postulas habeo
Ego hinc   at ego hinc offlectā nauem ne quo habeas mane
Si tu proreta isti naui es ego gubernator ero mitte rudentē
Scelesto ... mittā omitte uidulū   numquā hercle
Hinc hodie ramenta fies fortunatior   non probare
Pers negando mihi potes nisi pars datur aut ad arbitrum
Redditura ut sequestre ponitur   quē ne ego excepi in mari
At ego inspectaui e littore   mea opera labore et rete
Et horia ...   numqui minus si ueniat nunc dominus cuius
Est ego qui inspectaui procul te hunc habere furtum
Quam tu ... nihilo   mane mastigia quo argumento
Scio ius non sum et fur sum fac dū ex te sciam ...   nescio
Neque ego istas uras leges scio nisi quia hunc meum
Esse dico   et ego item esse aio meū   mane iā repperirē
Quo pacto nec fur nec sociaus fies ..   quo pacto ... sine me
Hinc abire tu abi tacitus tuā uiā nec tu me cuiquā indicassis
Neque ego tibi quicquā dabo tu taceto ego mussitabo hoc optimū
Atque aequissimū est ..   ecquid condicionis audes ferre
Iam dudū fero ut habeas rudentē amittas mihi molestus ne sies
Mane dū refero condicionē.   te obsecro hercle aufer modo
Ecquē in his locis nouisti   oportet uicinos meos
Ubi tu hic habitas   porro illic longe usque in campis ultimis
Uin qui in hac uilla habitat eius arbitratu fieri
Paulisper remitte restem   dum concedo et consulo

F ur   euge saluares est preda hec perp̄tua est mea
A t meū erum arbitrum uocat me hic intra presepis meis
N umquā hercle hodie abiudicabit absua tribolum ne iste
H aud scit quam condicione tetulerit ibo ad arbitrum
Q uid igitur   quamquam istuc esse nis meū certo scio
F ur istuc potius quā nunc pugnē tecū   nunc places
Q uamquā adignotū arbitrum mea pellis si adhibebit fidem
E t si est ignotus notus sinon notus ignotissimus est

q· sr q

erio edepol quamquā uobis que uoltis mulieres
Metuo propter uos ne uxor mea me extrudat aedib,
Q ue me pelices adduxisse dicet ante oculos suos uos confugite
I n aram potius quā ego   misere perimus
E rgo uos saluas sistam ne timete sed quid uos foras
P rosequimini quō ego adsum faciet nemo iniuriam tre
I nquā domum ambo nunc iam ex p̄sidio presides
O pte salue   salue grippe quid fit   tuusne hic seruus ē
H aud pudet   nihil ago tecū   ergo abi hinc sis   queso
R esponde senex tuus hic seruus ē   meus ē   hem istum
O ptime quando tuus ē   iterū saluto te   et ego te tune es
Q ui haud multo prius abisti hinc erū arcessitū   ego istū
Q uid nunc uis tibi   nempe hic tuus ē   meus ē. istuc
O ptime quando tuus st   quid negoti st   uir scelestūs
I llic est   quid fecit tibi uir scelestus   homini ego isti talos
S ubfringi uolo   quid ē qua dere nunc tune litigatis int̄ uos
E loquar   immo ego eloquar   ego opinor rē facesso

131

Siquidem sis pudicus . hinc facessas   grippe animū aduorte
A c tace   tem istic prius dica   audi loquere tu alie non
P riusquā tuo dabis orationē   ut nequiter comprimi
I ta ut occepi dicere illum   quem dudum
L enonem extrusisti hic eius uidulum   ecillum
N on habeo   negas quod oculis uideo   atne uideas uelim
H abeo non habeo   quid tu me curas quid rerum geram
Q uomodo habeas id refert iure anne iniuria   ni istū cepi
N ulla causa ē quin me condones cruci si in mari retia ꝑhendi
Q ui tuū potius ē quam meū   uerba dat hoc modo res gesta ē
U t ego dico quid tu ais   quod primarius uir dicat cōprime
H unc sis si tuus ē   quid tu idem mihi uis fieri quod erus
C onsueuit tibi si ille te comprimere solitus hic nr̄ nos non solet .
V erbo illo modo ille uicit quid nunc tu uis dic mihi
E quidem ego neq; partē posco mihi istinc de istoc uidulo
N eq; meū esse hodie umquam dixisset ista in ē cistellula
H uius mulieris quā dudum dixi fuisse liberam
N empe tu hanc dicis quā ēē alebas dudū popularē meam
A dmodū et ea que olim parua gestauit crepundia
I stic in ista cistula insunt que istic in ē in uidulo hoc neq; ista
U sus ē et illi misere supplicias feret si id dederit quis uos
P arentes querat faciam ut det tace   nihil hercle ego sum
I sti daturus   nihil peto nisi cistulam et crepundia
Q uid si ea sunt aurea   quid istic tua aurū auro expendetur
A rgentū argento exequabimus .   facis aurū ut uideam
P ost ego faciā ut uideas cistulā .   caue malo ac tace tu .
tu ꝑge ut occepisti dicere .

V nũ te obsecro ut te huius cõmiserescat mulieris. siquidẽ hic lenonis
E ius ẽ uidulus quẽ suspicor hic nisi de opinione certũ nihil dico
V iden scelestus is aucupat. sine me ut occepi loqui. hic iube.
S i scelesti illius ẽ hic quẽ dico uidulus. hec poterunt nouisse ostendere
A in ostendere. DEM. haud iniquũ dicit grippe ut ostendat uidulus.
GR: I mmo hercle insignite inique. DEM. q̃dum. GR. quia si ostendero
C ontinuo hunc nouisse dicent scilicet. scelerum caput.
V t tute es itẽ omnis censes esse piuri caput. GR. omnia istec
E go facile patior dũ hic hinc a me sentiat at qui nc̃ abste stat
V erũ hinc ibi testimoniũ Gripe aduorte animum.
T u paucis expedi quid postulas dixi equidẽ sed si parũ intellexti
D icã denuo hasce ambas ut dudũ dixi ita esse oportet liberas
H ec athenis parua fuit uirgo surrupta. GR. dic mihi quid ista
A d uidulũ ptinent serue sint iste an libere. omña iterũ uis memorari
S celus ut defiat dies. DEM. abstine maledictis & mihi q̃d rogaui dilue
C istellã istic inesse oportet gaudeã uidulo ubi sunt signa
Q ui parentes noscere hec possit suos quib; cũ parua periit athenis
S icut dixi prius. Iuppiter te diq; pdant. quid ais uir uenefice
Q uid iste mute sunt que ipse fabulari ñ queant. eo tacent
Q uia tacita bonast mulier semp quã loquens. tu pol tu pportione
N ec uir nec mulier mihi es. qui dũ. quia enĩ neq; loquens es
N eq; tacens unquã bonus. queso ea unquã hodie licebit mihi loq.
S i preter hac uerbũ faxis hodie ego tibi cõminuam caput.
V t id occepi dicere senex eã te queso cistulã ut iubeas hunc
R eddere illis ob eã si quid postulas sibi mercedis dabitur. aliud
Q uicquid ibi ẽ habeat sibi. GR. nũc demũ istuc dicis qm̃ uis meũ ẽẽ intellegis.

D u dū dimidiam petebas partē . immo &iā nunc peto
V idi petere miluū &iā cum nihil auferet tamen non ego te
C omprimere possum sine malo sustic tacet ego tacebo si iste loquit̃
S ine mea pre mea parte loqui cedo modo mihi istum uidulū gripe
C oncredita tibi acsi istorū nihil sit ut mihi reddas reddet̃ tene
A udi nunc iā palestra atq; ampelisca hoc quod loquor ēne hic uidulus
V bi cistellā tuam inēē aiebas isē peri hercle ego miser
V t prius quā plane aspexit ilico eū esse dixit faciā ego hanc rem
N am tibi cistellā isticine ēē oport& gaudeā in isto uidulo ibi ego
D icā quicquid inerit nominatim tu mihi nullū ostenderis si falsa
D icā frustra dixero uos tamen istęc quicquid istic inerit uobis
H abebitis sed si erunt uera tum obsecro te ut meā mihi reddantur
P lac&. ius merū oras meo quidē animo at meo hercle
Q uid si ista aut superstitiosa aut ariola ē atq; omnia quicquid
I nsit uera dicet in me habebit . ariola non fer& nisi uera dicet
N equiquā ariolatur solue uidulū ergo ut quicquid sit
V erum quā primum faciā . hoc hab& solutum ē aperi
V ideo cistellā. hecine est istaec est o mi parentes hic uos
C onclusos gero huc opesq; spesq; urm̄ cognoscendum condidi
T um tibi hercle deos iratos esse oport& quisquis es quę parentis
T ā in angustū tuos locū compegeris gripe accede huc
T ua res agitur tu puella tu puella istinc procul dicito quid insit &qua
F acie memorato omnia si hercle tantillū peccassis quod posteris
P ostules te ad uerū conuortere nugas mulier magnas egeris
I us bonū oras edepol haud te orat nam tu iniurius.
L oquere nunc iam puella. gripe animū aduortito ac tace

Sunt crepundia . ecca uideo . peri inprimo ꝑlio
Mane ne ostenderis qua facie sunt responde exordine
Insiculust aureolus primū litteratus . dice dum
Inest ensiculo litterarum quidē . mei nomen patris
Post alterinsecus est securicula anceps ītē aurea litterata
Ibi matris nomen in securicula st . mane dicinensiculo
Quid nomen est paternū . demones . di immortales
Ubi loci sunt spes meę . immo edepol meę . pergite
Obsecro continuo placide aut ite in malā crucē . loquere
Matris nomen hic insecuricula quid fiet . dedalis . di me
Seruatū cupiunt . at me perditū . filiā meam esse
Hanc oportet gripe . sit ꝑ me quidē qui te di omnes
Perdant qui me hodie oculis uidisti tuis meq; adeo scelestum
Qui non circumspexi centiens prius me nequis inspectaret
Quam rete extraxi exaqua . post insicula argenteola
Et duę conexę maniculae et sucula . quin tu i dierecta
Cum sucula et porculis . et bulla aurea ē pater quam
Dedit mihi natali die . ea ē ꝑfecto contineri quin ēplectar
Nequeo filia salue mea ego is sum qui te ꝓduxi pater
Ego sum demones et mater tua ecca hic intus dedalis
Salue mi pater insperate . salue in te amplector libens
Volupest cum istuc ex pietate urā uobis contigit . cape dum
Hunc si potes fer intro ui dū age trachalio . ecce gripi scelera
Cum istec res male euenit tibi gripe gratulor . DEM. Age eamus
Mea gnata ad matrē tuā . quę ex te poterit argumentis hanc rem
Magis exquirere quę te magis tractauit magisq; signa nouit tua .

F amus intro om̄s quando operā ꝓmiscuā damus. PAL. sequere me
A mpelisca. AMP. cū te di amant ut uoluptati ē mihi. GR. sumne ego
S celestus qui illuc hodie excepi uidulū. aut cū excepi qui non
A licubi in solo abstrusi loco. credebā edepol turbulentā predā
E uenturā mihi. quia illa mihi turbulenta tempestate euenerat.
C redo edepol ego illic inēē auri & argenti largiter. quid melius ē
Q uā ut hinc intro abeā & me suspendam clanculū
S altem tantisper dum abscēdat hec a me egrimonia.

4. sc. 5

DEM. ro. di immortales quis me est fortunatior. q̄ ex puiso
F iliā inueni meā. satin si cui homini dei esse benefactum uolo
A liquo illud pacto optingit optatū piis. ego hodie neq; speraui
N eq; credidi. is inpuiso filiā inueni tam. & eam de genere
S ummo adolescenti dabo. Ingenuo atheniensi & cognato meo
E go eū adeo arcessi huc ad me quā primū uolo. iussiq; exire
H uc seruum eius ut ad forū iret. nondū egressum esse eū id miror
T amen accedā opinor ad fores. quid cōspicor. uxor cōplexa collo
R etinet filiā nimis inepta atq; odiosa eius amatio est

4. sc. 6

DEM. liquando osculando melius est uxor pausam fieri. atq; adorna
U t rem diuinā faciam cū intro aduenero larib; familiaribus
C ū auxerunt nr̄am familiā. sunt domi agni & porci sacres
S ed quid istū remoramini mulieres trachalionē. atq; optime
E ccū exit foras. TR. ubi ubi erit tamen inuestigabo & mecum
A d te adducā simul pleusidippū. DEM. eloquere ut hec res
O biegit de filia. eū rogato ut relinquat alias res. & huc ueniat.

TR· I icet. DEM. dicito daturū meam illi filiā uxorē. TR. licet. DEM. et patrē
E ius me nouisse et mihi eē cognatū. TR. licet. DEM. sed propera. TR.
I icet. DEM. iam huc fac sis cena ut curetur. TR. licet. DEM. omā in licet.
TR· L icet. sed scin quidē qd te uolo? quod pmisisti ut memineris.
H odie ut liber sim. DEM. licet. TR. fac ut exores pleusidippum
V t me emittat. DEM. licet. TR. et tua filia facito oret. facile exorabit
DEM. I icet. TR. atq; ut mihi ampelisca nubat ubi ego sim liber. DEM.
L icet. TR. atq; ut gratū mihi beneficiū factis experiar. DEM.
L icet. TR. omā licet. DEM. licet tibi rursū refero gratiā
S ed ppera ire in urbem actutū et recipe te huc rursum. TR.
L icet. iā hic ero. tu interibi adorna ceterū quod opus ē. DEM.
L icet. TR. hercules istū infelicet cū sua licentia ita meas
R epleuit auris quicquid memorabam licet.

A · sr · 7

GR· . . . uā mox licet te cōpellare demones? DEM. quid ē negotii gripe?
GR. D e illo uidulo. DEM. si sapias sapias habeas qd di danunt dant boni.
A equū uidetur tibi ut ego alienū qd ē meū esse dicam?
GR· Q uodne ego inueni in mari? DEM. tanto melius illi optigit q̄ pdidit
T uum eē nihilo magis oportet uidulū. GR. isto tu paup es. cū nimis
S ancte pius. DEM. o gripe gripe in etate hominū plurime fiunt
T ransenne ubi decipiuntur dolis. atq; edepol meas plerumq; esca
I mponitur. quā siquis auidus poscit escam auariter. decipitur
I ntra senna auaricia sua. ille q̄ consulte docte atq; astute cauet
D iutine uti bene licet partum bene. mihi istec uidetur pda
P redatū iri er. ut cū maiore dote abeat quam aduenerit
E gone ut quod ad me allatū esse alienū sciā celem. minime istuc faciet
nr̄ demones.

Semper cauere hoc sapientissimū est. ne conscii sint ipsi maleficiis
Suis. ego mihi cum lusi nihil moror ullū lucrum.
GR. Spectaui ego pridem comicos ad istunc modum sapientē dicta
Dicere atq; is plaudier cū illos sapientis mores monstrabant
Poplo sed cum inde suā quisq; ibant diuorsi domū nullus erat
Illo pacto ut illi iusserant. DEM. abi intro ne molestus linguę
Tempera ego tibi daturus nihil sum ne tu frustra sis. GR. at ego
Deos quęso ut quicquid in illo uidulo st si aurū si argentum est
Omne id ut fiat cinis. DEM. illuc ē quod nos nequā seruis utimur.
Nam illic cū seruo si quo congressus foret & ipsū sese & illum
Furti adstringeret & dum prędam habere se censeret interim
Prędā ipsus esset pręda prędam duceret nunc hinc intro ibo
Et sacrificabo post ibi iubebo nobis cęnam continuo coqui.

Pleu. . terum mihi ister omnia itera mi anime mi trachalio
Mi liberte mi patrone immo potius mi pater
Repperit patrem palestra suum adq; matrē. TR. repperit
Pleu. Et popularis est. TRA. opinor. PLEV. & mi nuptura est.
TRA. Suspicor. Pleu. censen hodie despondebit eā mihi quęso
TRA. Censeo. PLEV. quid patri etiā gratulabor cū illam inuenit.
TRA. Censeo. Pleu. quid matri eius. TRA. censeo. Pleu. quid ergo
Censes. TRA. quod rogas censeo. Pleu. dic ergo quanti censes
TRA. Egone censeo. Pleu. at sume quidem ne censionem semper facias
TRA. Censeo. Pleu. quid si curram. TRA. censeo. Pleu. an sic potius placide.
TR. Censeo. Pleu. etiam ne eam aduueniens salutem. TRA. censeo.
Pleu. Etiam patrem. TRA. censeo. Pleu. post eius matrem.

·XXIII·

TR. Censeo. PLEU. quid postea? iamne aduenienscōplectar eius patrē?
TR. Non censeo. PLEU. quid matrem? TR. non censeo. PLEU. quid eam ipsā illā?
TR. Non censeo. PLEU. peri dilectū dimisit nunc non censet cum uolo
TR. Sanus non esse quere. PLEU. duc me mi patrone quo libet.

S. Sc. 1

LABR. uis me est mortaliū miserior qui uiuit alter hodie quem
Ad recuperatores modo dampnauit pleusidippus abiudicata
A me modo est palestra perditus sum nam lenones exgaudio
Credo esse procreatos ita omnes mortales si quid est mali lenoni
Gaudent nunc alteram illam que mea est uisam huc inuenerit
Fanum saltem ut eam abducam de bonis quot restat reliquiarū.

S. Sc. 2

GRIP. unquā edepol hodie aduesperum gripū inspicietis uiuum.
Nisi uidulus mihi reddatur. LA. peri cū mentionē fieri audio
Uisquā uiduli quasi palo pectus tundat. GR. istic scelestus liber
Est ego qui in mari prehendi rete atq; excepi uidulū ei dare
Negatis quicquā. LA. pro dii immortales suo hic sermone arrexit
Auris. GR. cubitum hercle longis literis signabo usq; quaq;
Si quis perdiderit uidulū cum auro atq; argento multo
Ad grippum ut ueniat non feretis istum ut postulatis. LA. meum
Hercle illic homo uidulum scit qui habet ut ego opinor
Adeundus mihi illic est homo di queso subuenite. GR. quid me
Intro reuocas hoc uolo hic ante ostium extergere nam hoc
Quidem pol erubigine non est fero factū est ita quanti magis
Extergeo rutilum atq; tenuius fit nam quidem hoc uenatu est
Uerum ita in manib. consenescit. LA. adulescens salue.

·GR· D ite ament cū inraso capite· LA· quid fit· GR· uerū extergetur·
A ut uales· GR· quid tu num medicus queso es· LA· immo edepol una
L ittera plus sum quā medicus· GR· tum tu mendicus es· LA· tegisti acu
·GR· V idetur digna forma sed qd tibi ē· LA· hac proxima nocte in mari &ali
C ontra facta est nauis perdidi quicquid erat miser ibi omne·
·GR· Q uid perdidisti· LA· uidulū cum auro atq; argento multo·
·GR· E o quid meministi in uidula qui perit quid infuere tibi· LA· qd refert
Q ui perit· GR· tamen si non hoc aliud fabulemur quid si ego sciam
Q ui inuenerit uolo ex te scire signa· LA· Nummi octingenti
A uri in marsuppio infuerunt preterea centum mna philippia
I n pasceolos orsus· GR· magna hercle preda est largiter mercedis
I ndipiscar di homines respiciunt bene ego hinc predatus ibo
P rofecto huius est uidulus perge alia tu expedire· LA· talentū
A rgenti commodū magnum inerit in crumina preterea sinus
E pichisis cantharus caulus cyathus· GR· parae diuitias tu quidē
H abuisti luculentas· LA· miserū istuc uerbum et pessimū ē habuisse
E t nihil habere· GR· quid dare uelis qui istec tibi inuestiget indicetq;
E loquere propere celeriter· LA· nummos trecentos· GR· trichas
·LA· Q uadringentos· GR· tramas putidas· LA· quingentos· GR· cassā glandē
·LA· S excentos· GR· curculiunculos minutos fabulare· LA· dabo septingentos
·GR· O s calet tibi nunc id frigide factas· LA· mille dabo nummos· GR· somnias
·LA· N ihil addo· GR· abi igitur· LA· audi· GR· si hercle abiero hinc hic n̄ero
·LA· V in centum et mille· GR· dormis· LA· eloquere quantū postules
·GR· Q uo nihil inuitus addas talentū magnū non potest triobolū hinc abesse
P roinde uel aias uel neges· LA· quid istic necessum ē uideo dabit̃ talentū
·GR· A ccede dū huc uenus hec uolo ut roget te· LA· quod tibi libet id mihi
imperat·

18

·GR· Tange aram hanc ueneris. LA· tango. GR· puenerē hanc iurandū ē tibi.

·LA· Quid iurem. GR· quod iubeo. LA· pre uerbis quid uis id quod domi ē
Nunquā uili supplicabo. GR· tenerā hanc. LA· teneo. GR· deiurato
Mihi argentū daturū eodem die uidule ubi sis potitus. LA· fiat
Venus cirenensis testorem te testor mihi si uidulū illū quē ego innaui pdidi

·GR· Quā auro atq; argento saluū inuestigauero isq; in potestatē meā
Peruenerit. GR· tum ego huic gripo dico inquito et me tangito

·LA· Tum ego huic gripo dico uenus ut tu audias talentū argenti magnū
Continuo dabo. GR· si fraudassis dic ut te in quęstu tuo uenus eradicet
Caput atq; ętatē tuā tecum hoc habeto tamen ubi iurauerìs

·LA· Illa negat uorsum siquid peccasso uenus ueneror te ut omis miseri
Lenones sint. GR· tamen fiet et si tu fidem seruaueris tu hic opperire
Iam ego faxo exibit senex eum tu continuo uidulū reposcito
Si maxime mihi illū reddiderit uidulum non ego illi hodie debeo
Triobolum meus arbitratus lingua quod iuret mea.
Sed conticiscam eccum exit et ducit senem.

5· sc· 3·

·GR· Sequere hac ubi istic leno et heus tu hem tibi hic habet uidulum

·DE· Habeo et fateor esse apud me et si tuus ē habeas tibi omnia ut quicquid
Infuere ita salua sistentur tibi tene si tuus ē. GR· o di immortales
Meus ē salue uidule. DE· tuusne est? GR· rogitas siquidē hercle
Iouis fuit meus est tamen. DE· omnia insunt salua una istanc cistella
Excepta ē modo cū crepundiis quibus cum hodie filiā inueni meā

·LA· Quā. DE· tua quę fuit palestra ea filia inuenta ē mea

·LA· Bene me hercle factum ē cum istęc res tibi ex sententia
Pulchre euenit gaudeo. DE· istuc facile non credo tibi.

·LA· I immo hercle ut scias gaudere me mihi triobolū ob eam ne duis
C ondono te. ·DE· benigne edepol facis. LA· immo tu quidē hercle uero
·GR· H eus tu iam habeas uidulū. LA· habeo. GR· propera. LA· quid pperabo.
·GR· R eddere argentū mihi. LA· neq; edepol tibi do neq; quicquā
D ebeo. GR· quę hęc factio est non debes. LA· non hercle uero
·GR· N on tu iuratus mihi es. LA· iuratus sum & nunc iurabo si quid
V oluptati est mihi iusiurandū rei seruandę non pdendę cōditum ē
·GR· C edo sis mihi talentum magnum argenti periurissime
·DE· G ripe quod tu istum talentū poscis. GR· iurauit mihi dare
·LA· I bi & iurare tum meo pontifex periurio es qua pro re argentum
P romisit hic tibi. GR· si uidulū hunc redegissem in potestatem
E ius iuratus dare mihi talentū magnum argenti. LA· cedo
Q ui cum habeam iudicem ni dolo malo instipulatus sis niue etiā
D um siem quinq; & uiginti natus annos. GR· habe cum hoc.
·LA· A b isto opus iam abisto auferre aut sim si istunc condempnauero
P romisisti huic argentū. GR· moueor. LA· quod seruo promisti
M eum esse oportet ne tu leno postules te hic fide lenoni laute n̄ potes
·GR· I am te ratus nactum hominem quē defraudandum dares
D andum huic argentū est probum id ego continuo huic dabo
A deo me ut hic emittat manu. DE· quando ergo erga tibi benignus
F ui atq; opera mea hęc tibi sunt seruata. GR· immo hercle mea
N e tu dicas tua. DE· si sapies tacebis tum te mihi benigne itidem
A ddem bene merenti bene ferre grām. LA· nempe pro meo
I ure oras. DE· mirū quin tuū ius meo periclo abs te expetā
·GR· S aluus sum leno labascit libertas portenditur. DE· uidulum
I ste ille inuenit illud mancipiū meū est ego tibi hunc porro serua.
ui cū magna pecunia

·LA· G ratiam habeo & de talento nulla causa est qui feras quod ista
S um iuratus· GR· heus tu mihi dato ergo si sapis· DE· tacen annon
·GR· T um meam re simulas agere tibi mu non hercle istoc
M e inter uortes si aliam p̄dam perdidi· DE· uapulabis uerbum si
A dde istuc unū· GR· uel hercle enica non tacebo umquam alio
P acto nisi talento comprimor· LA· tibi operam hic quide dat tacebo
·DE· C oncede hoc tu leno licet· GR· palam age nolo murmur illum
N eq· susurrum fieri· DE· dic mihi quanti illam emisti tuā alteram
M uliercūlam ampeliscam· LA· mille nummos denumeraui· DE· uin tibi
C onditionem luculentam ferre me· GR· sane uolo· DE· diuiduum
T alentum faciam· LA· bene facias· DEM· pro illa altera libera
U t sit dimidium tibi sume dimidium huic cedo· LA· maxime
·DEM· P ro illo dimidio ego griphum emittam manu quem propter tu
U idulum & ego natam uiueri· LA· bene facis grām habeo magnam
·GR· Q uam mox mihi argentum ergo redditur· DEM· res soluta est
G riphe ego habeo· GR· hercle at ego me mauolo· DEM· nihil
H ercle hic tibi est ne tu speres iurisiurandi uolo gratiam faciam·
·GR· P eri hercle nisi me suspendo occidi numquā hercle iterum
D efraudabis me quidem post hunc diem· DE· hic hodie cenato leno
·LN· F iat conditio placet· DEM· sequimini intro spectatores uos quoq·
A d cenam uocē ni daturus nihil sum neq· sit quicquā polluctidem
N eue adeo uocatos credam uos ēē ad cenā foras uerum si uoletis
P lausum fabule huic clarum dare comissatum omīs uenitote
A d me ad annos sedecim·
U os hic hodie cenatote ambo fiat Plausum date·
P LAUTI RUDENS EXPLICIT·

IN. CIPIT STICHUS PLAUTI.

enex castigat filias quo heae uiros
T am perseuerent peregrinantis pauperis.
I ta sustine fratres neq; relinquere
C ontra que uerbis delenitur commodis
H abere ut sineret quos semel nacte forent
U iri reueniunt opib; aucti transmare
S uam quisq; retineat ac sticho ludus datur

redo ego miseram fuisse penolopã soror suo exanimo que.
T amdiu uidua uiro suo caruit nam nos eius animum de nr̃is factis
N oscimus quarum uiri hinc absunt quorũq; nos negotiis absentum
U t est equum sollicitae noctes et dies soror sumus semper
· PINACIU · N rm̃ officium nos facere aequum ẽ neq; id magis facim̊ quã nos
M onet pietas sed hic mea soror adsi dum multa uolo tecũ loquidere
U iri saluene amabo. PANEGIRIS. spero quidem & uolo sed hoc
S oror crutior patrem tuum meũq; adeo unice qui unus
C iuib; exomnib; probus perhibetur eũ nunc improbi uiri officio uti
U iris qui tantas absentib; nostris facit iniurias immerito nosq;
A bhis abducere uult heres utie me soror saturant. hae mi
D iudie & senio sunt. PIN. neu laeruma soror ei eu tuo id animo.
F ac quod tibi tuus pater facere minatur. spes ẽ eũ melius facturũ
N om ego illum ioculo istec dicit. neq; ille sibi mereat persarũ
M ontes qui esse aurei perhibentur ut istuc faciat qđ tu metuis.

T am si faciat minime irasci decet neq; id immerito eueniet

N am uiri nostri domo ut abierunt hic tertius annus ita ut memoras
C um ipsi interea uiuant ualeant ubi sint quid agant ecquid agant
N eq; participant nos neq; redeunt an id doles soror quia illi suum officium
N on colunt cum tuum facis. PANEGIRIS. ita pol. PIN. tace sis caue sis audiam
E go istuc caue posthac ex te. PAN. nam qui iam. PIN. quia pol meo
A nimo omnis sapientis suum officium aequum est colere et facere
Q uam obrem ego te hoc soror tam et sies maior moneo ut tuum memineris
O fficium et si illi improbi sint adq; aliter nos faciant quam equum est
T amen pol nequid magis simus omnib; obnixe opib; nostrum officium
M eminisse decet. PANE. placet taceo. PAN. at memineris facito
N olo ego soror me credi esse inmemorem uiri neq; ille eos honores
M ihi quos habuit perdidit nam pol mihi grata acceptaq; huius est
B enignitas et me quidem hec condicio nunc non paenitet et neq; est
C ur non studeam has nuptias mutarier uerum postremo in patris
P otestate est situm faciendum id nobis quod parentes imperant
S cio adq; incogitando merore augeor nam prope modum iam
O stendit suam sententiam igitur que ramus nobis quid facto usus sit.

ui manet ut moneatur semper seruos homo officium suum
N ec uoluntate id facere meminit seruos is habitu aut probus sit
V os meministis quod calendis petere demensum cibum
Q ui minus meministis quod opus sit facto facere in aedib;
I am quidem in suo quiq; loco nisi erit mihi situm suppellectilis
C um ego reuortar uos monumentis commonefaciam bubulis
N on homines habitare mecum mihi hic uidentur sed sues

F aciete ſuleis nitidas ut aedes meas ſint cum redeã domũ iam ego
D omi adero ad meã maiorem filiã inuiſo domũ ſiquis me queret
I nde uocatote aliqui aut iam egomet hic ero. PANE. quid agim̃
S oror ſi offirmabit pater aduorſum nos. PIN. pati nos oportet
Q uod ille faciat cuius poteſtas plus poteſt ſi manere hic ſeſe malis
P otius quã alio nubere non faciam quid mihi opus ſt decurſo ꝑtatis
S pacio cũ eis gerere bellũ cum nihil quã ob rem faciã meruiſſe
A rbitror minime nolo turbas ſed hoc mihi optumũ factu arbitror
P rincipiũ ego quo pacto cũ illis occipiã id raciocinor uerũ
E rgo perplexim lacessam oracione ad hunc modũ quasi numquã
Q uicquã in eas ſimulem quasi nihil inde audiuerim eas in ſe meruiſſe
C ulpam an potius temptẽ leuiter an minaciter ſcio litis fore ego
M eas optume noui exorando aduerſando ſumendã operã cenſeo
G rãm a patre ſi petimus ſpero ab eo impetraſſe aduerſarius inde decore
E t ſcelere ſummo haud poſſumus neq; ego facturaſum neq; tu
U t facias conſilium dabo uerũ ut exoremus noui ego nr̃os exorabile ẽ
S ic faciam adſimulabo quasi aliquã culpam in ſeſe admiſerint.
P erplexabiliter earũ hodie ꝑ pauefaciã pectora poſt id agã
I gitur deinde ut animus meus erit faciã pacẽ multa ſeco facienda
U erba ibo intro ſed apertaſt foris. PIN. certo enim mihi paterne
V ocis ſonitus auris accidit. PANE. isẽ ecaſtor ferre aduorſum
H ominem occupemus oſculũ. PIN. ſalue mi pater. PANE. et
U os ambe ilico agite abſcedite. PIN. oſculum. PANE. ſat ẽ mihi
O sculi urĩ. PIN. qui amabo pater quia ita meus animus ſalſus
U enit aſſide hic pater. PANE. non ſedeo iſtic uos ſedete ego ſedero
I n ſubſellio. PIN. mane puluinũ. PANE. bene p curas mihi ſatis ſic

fultũ eſt mihi.

PIN. S ine pater. ANTIPHO. quid opus ē. PIN. opus ē. ANT. morem
T ibi geram adq; hoc satis ē numquã enim nimis curare possunt
S uũ parentem filię cum ęquius est nos potiorem habere quã te
P ostidea pater uiros nr̃os quib; tu uoluisti esse nos matres familias
B onas ut ęquum ē facere facitis cum tamen absentas uiros
P erinde habetis quas pręsentes sint. PIN. pudicitia ē pater
E nos magnificare quis nos socias sumpserunt sibi. ANT. numquis
H ic est alienus nr̃is dictis auceps aurib; PANE. nullus prętr̃ nosq;
T e qui. ANTI. uostrum animũ adhiberi uolo nam ego aduos
N unc inpertius rerũ & morum mulierum discipulus uenio
A d magistras quib; matronas morib; quę optumę sunt esse
O port& sed utraq; ut dicat mihi quid istuc ē quod huc
E xquesitũ mulierum mores uenis pol ego uxorem
Q uęro postquã uostra mater mortua ē. facile inuenies et
P eiorem & peius moratam pater quã illa fuit meliorem neq; tu
R epperies neq; uid& sol at ego exte exquiro adq; existac
T ua sorore edepol pater scio ut oport& esse si sint ita ut ego
A equum censeo uolo scire ergo ut ęquum censes. ut purbẽ
C um ambulent omnib; os obturent nequis merito male dicat sibi
D ic uicissim nunc iam tu quid uis tibi dicam pater ubi
F acillime spectatur mulier quę ingenio est bono cui male faciundi ē
P otestas quę ne faciat id temperat haud male istuc age tu
A ltera ut rasto conditior pensior uirginem an uiduã habere
Q uartameas sapientia est e malis multis malum quod minimũ est
I d minimũ est malũ qui potest mulier uetare uitiis ut cotidie
P ridie caueat ne faciat quod pigeat postridie.

189

Q ue tibi mulier uidetur multo sapientissima — que tamen cum
R es secunde sunt se poterit noscere & illa que equo animo patiet̄ sibi
E sse peius quā fuit — edepol uos lepide temptaui uostrūq; ingeniū
I ngenii sed hoc est quod ad uos uenio quodq; esse ambas conuentas uolo
M ihi auctores ita sunt amici ut uos hinc abducā domū — at enim
N os quarū res agitur aliter auctores sumus nam aut olim nisi tibi
P lacebant non datas oportuit aut nunc non equum ē abduci pater
I llisce absentib; — uosne ego patiar cum mendicis nuptas me uiuo
U iris — placet ille meus mihi mendicus suus rex regine placet
I dem animus est in paupertate qui olim in diuitiis fuit
U os nē latrones & mendicos homines magni penditis — non me tu
A rgento dedisti opinor nuptū sed uiro — quid illos expectatis
Q ui abhinc iam abierunt triennium quin uos capitis condicionē ex pessuma
P rimariā — stultitia est pater uenatū ducere inuitas canes
H ostis est uxor inuita que ad uirū nuptum datur — erumne ē
N eutram uostrarū persequi imperium patris — persequimur
N am quo dedisti nuptum abire nolumus — bene ualete ibo adq;
A micis uostra consilia eloquar — probiores credo arbitrarunt si probis
N arraueris — cur a te igitur familiarē rem ut potestis optume
N unc placet curetote monstras nunc tibi auscultabim° nunc soror abeam°
I ntro — immo inter uisam domū si a uiro tibi forte ueniet nuncius
F acito ut sciam neq; ego te celabo neq; tu me celassis quod scies eho
C rocotiū parasitū gelasimū huc arcessito tecū adduce nam
I llum ecastor mittere ad portū uolo si que forte ex asia nauis heri
A ut hodie uenerit nam dies totos apud portū seruos unus assidet
S ed tamen uolo interuisi propera actutum redi

amem fuisse suspicor matrem mihi nam postquã natus sum satur
N umquam fui quã ego matri mee refero inuitissimus neq; retulit quã
E go refero mee matri famis nam illã me in aluo menses gestauit decẽ
A t ego illã in aluo gesto plus annos decem atq; illa puerũ me gestauit
P aruulũ quo minus laboris illam cepisse existimo at ego non
P auxillulam in utero gestor amem. uerum hercle multo maximã
E t grauissimã ut te ridi dolores mihi oboriuntur. cotidie sed matrẽ
P arere nequeo nescio quomodo audiui sepe hoc uolgo dicier
S olere elephantum grauidã pp&uos decem esse annos ei ejs seminis
H ac certo est fames nam iam complures annos utero her&meo nunc si
R idiculũ hominem quer& quispiam uenalis ego sum cũ ornamentis
O mnib; inanimentis. exi supplementum quertto gelasimo nomen
M ihi indidit paruo pater propter paupertatẽ hoc adeo nom̃ repperi
Q uia inde iam apausi illos puero ridiculus fui eo quia paupertas
F ecit ridiculus forem nam illa omnes artes pdocet ubi quẽ adtigit
P er annonam caram dixit me natum pater propterea credo nunc
E surio acrius sed generi nrõ hec reddita est benignitas nulli
N ugare soleo siquis es sum me uocat oratio una interit hominũ pessume
A dq; optima hercle meo animo & scitis summa quæ ante utebantur
U eni illo ad cenam sic face promitto uero ne grauare ẽ commodũ
V olo inquam fieri non amittam quin eas nunc repperetunt ei uerbo
U icariũ nihil quidem hercle uerbũ aculissimum uocem te ad cenã
N isi ego me& cenem foris ei hercle ego uerbo lumbos defractos uelim
N i me repleuerit si cenassit domo hec uerba subigunt me ut mores
barbaros

D iscam adq. ut faciam precones compendiū itaq. auctionem
P redicem ipse ut me ueni item   hic ille est parasitus quē accersitū
M issa sum quę loquitur auscultabo priusquā conloquar sed curiosi sunt
H ic qui iam plures mali alienas res qui curant studio maximo quib,
I psis nulla est res qua procurent sua et quando quem auctionem
F acturum sciunt adeunt perquirunt quicquid siet causę ilico
A lienum aes cogat an pararit prandium uxor iusit reddenda
D os diuortio eo omnis tam & si hercle haud indignos iudicio qui
M ultum miseri sint laborem nihil moror dicam auctionis causam
U t animo gaudeant nam curiosus nemo est qui non sit maliuolus
I pse ego quam obrem auctionem predicem ... dampna
F uerunt maxuma misero mihi ita me mancupia miserum
A dfecerunt male potationes plurimę demortuę quo adeo cenę
Q uas defleui mortuę quod potiones mulsi quod autem prandia
Q uę inter continuum perdidi triennium prę merore deo
M iser atqi egritudine consenui prenesum fame emortuus
R idiculus aeq. nullus est quando esurit ... nunc auctionem
F acere decretum est mihi foras necessum ē quicquid habeo uendere
A dsese ulcis preda erit presentiū locos ridiculos uendo age
L icemini qui cena poscit eo qui poscet prandio hercules
T e amabit prandio cena tibi ehem adnuistin nemo meliores dabit
N ullis meliores esse parasitos sinam uel unctiones grecas sudatorias
U el alias mala castra pularias caullationes adsentatiunculas
A c periuratiunculas parasiticas rubiginosam strigilē ampullam
R ubidam parasitum inanem quo recondas reliquias
H ęc uenisse iam opus est quantum potest ut decumā partē herculi
pollucem

CROCOT. E castor auctionem haud magni pretii. adhesit homini ad infimum
U entrem fames. adibo hominē. GELASIMUS. quis hec ē que aduorsum it
M ihi? epignomi ancilla hec quidē est crocotiū. CR. gelasime salue.
GEL. N on id est nomen mihi. CR. certo me castor id fuit nomen tibi.
GEL. F uit desertū uerum id usu perdidi. nunc micotrogus nomine
E x uero uocor. CR. ey. ecastor risi te hodie multū. GEL. quando
A ut quo in loco? CR. hic cum auctionē predicabas. GEL. pessuma.
E hon audisti? CR. te quidē dignissimā. GEL. quo nunc is?
CR. A d te. GEL. quid uenis? CR. panegiris rogare iussit te ut opere
M aximo mecum simitu ut ires ad sese domū. GEL. ego illo
M e hercle uero eo quantū potest. iam ne ecta cocta sunt
Q uod taquis fecerat. CR. illa quidem nullū sacrificabit.
GEL. Q uomodo? quid igitur me uolt? CR. tritici modios decem
R ogare opinor te uolt. GEL. mene ut ab sese pecam. CR. immo
U t abs te mutuū nobis dapes. GEL. negato esse quod dem. nec mihi
N ec mutuū neq; aliud quicquā. nisi hoc quod habeo palliū.
L inguam quoq; etiā uendidi tarium. CR. au. nulla tibi lingua est
GEL. Q ue quidem dicat dabo. ueterem reliqui eccā illā que dicat cedo
GEL. M ale tibi di dent. GEL. hec eadem dicit tibi. CR. quid nē. iturus an non?
GEL. A bi sane domū. iam illo uenturū dicito. ppera atq; abi. demiror
Q uid ille me ad se accersi iusserit. que nunquā iussit me ad se
A ccersi ante hunc diem postquā uir abiit eius. miror quid fiet
N isi ut periclum fiat uisam quid uelit. sed eccum dinaciū ei puerū
H oc uide. satin ut facete atq; ex pictura astitit. ne iste edepol
U inū poculo pauxillulo sepe excanclauit sub merū scitissume.

DINACIŪ ercurius iouis qui nuncius phibet nunquā. eqie patri suo nunciū

L epidum attulit quā ego nē meę erit nunciabo. itaq; onustum

P ectus porto letitia libentiaq; neq; lib& nisi gloriose quicquā

P roloqui; pfecto amoenitates omium generū & uenustatum

A ffero. ripisq; superat mihi atq; abundat pectus lętitia meum.

P ropterea dinaciū pedes hortare honesta dicta factis

N unc tibi potestas adipiscendi est glām laudem decus

E req; genti subueni benefacta maiorum tuorum.

Q uę misera expectatione est epignomi aduentu uiri.

P roinde ut dec& amat uirum suum cupide nē expedi pinaciū

A ge ut placet currere ut lub& caue quemquā flocci feceris

C ubitis depulsa deuia tranquillam concinna uiā. si rex

O bstabitor uiam regem ipsum prius peruortito

·GELASIMUS· Q uidnam dicam dinaciū lasciuibundum tā lubenter currere.

H arundinē fert sportulamq; & hamum piscarium.

·DIN· S ed tandē opinor equius est eram mihi esse supplicem

A tq; oratores mittere ad me. donaq; ex auro & quadrigas

Q ui uehar. nā pedib; ire n̄ queo ego nam reuortar.

A d me iri & supplicari egom& mihi censeo equum.

·GEL· A n uero nugas censeas nihil esse quod ego nunc scio

·DIN· T antū portu apporto bonū. tam gaudiū affero grande

V ix ipsa domina hoc nisi sciat exoptare ad ist audeat

N unc ultro hoc deportem. haud plac& neq; id uero officiū arbitror

H ic hoc uidetur mihi magis meo conuenire huic nuncio

A duersum ut ueniat obsecret se ut nuncio hac impertiam

S ecundas fortunas decent superbiae.

S ed tandem eum recogito qui potuit scire hec scire me

F ramq; ex merore eximam benefacta malorū meum ex augeam

A tq; illam augeam ex insperato oportuno modo contundā facta

T althibi contemnamq; omnis nuncios simulq; ad cursurā meditabor

M e ad ludos olimpię sed spacium hoc occidit breue est curriculo

Q uam me penitet quid hoc occlusam ianuā uideo ibo & pultabo fores

A perite adq; adproperate fores facite ut pateant remouete morā

N imis hec res sine cura geritur uide quā dudum hic asto ies pulto

S um non operam datis experiar fores an cubiti an pedes plus ualeant

N imis uellem he fores erum fugissent ea causa ut haberent manum

D efessus sum pultando · hoc postremum ē uobis. GEL · ibo atq; hunc

C ompello · saluus sis · DIN · & tu salue · GEL · iam tu piscator factus ·

DIN · Q uam pridem non dedisti ·

· GEL · U nde is · quid fers · quid festinas · DIN · tua qd nihil refert ne cures

· GEL · Q uid istic est · DIN · quas tu uides colubras · GEL · quid tā iracundus ·

· DIN · S i iitte pudor assit non me appelles ·

· GEL · P ossum scire ex te uerum ·

P otest hodie non cenabis.

PANEGYR · uis nā obsecro has frangit fores ubi est · tun hec facis · tun mihi

H uc hostis uenis · GEL · salue tuo accersitu uenio huc · PANEG · ean grā

F ores effringis · GEL · tuo sin clamatus delinquunt ego quid me

U elles uisebam · nā equide harū miserebat · DIN · ergo

A uxiliū ppere latum est · PANEG · quis nam hic loquit tam ppe nos ·

DIN · D inacium · PANEG · ubi is est · DIN · respice me & relinque egentē

P arasitū panegiris · PANEG · Dinacium · DIN · istuc indidere nomen maiores mihi ·

Q uid agis quid agam rogitas quid ni rogitem:
Q uid metum est tibi· mihi infastidis propudiose·
E loquere propere pinacium iube me omittere igitur hos
Q ui retinent qui retinent rogas omnia membra·
L assitudo mihi tenet linguam quidem sat scio tibi non
T enere ita celeri curriculo fui propere aportu tui
H onoris causa ecquid apportas boni nimio inparti
M ulto tanta plus quam speras salua sum at ego perii
C ui medullam lassitudo perbibit quid ego cui misero medullā·
U entris percepit fames ecquē conuenisti multos
A duxrum ecquem plurimos uerum ex multis nequiorē
N ullum quam hic ē quomodo iam dudū ego istū patior·
D icere iniuste mihi prpter hae sime irritassis edepol
E suries male animum inducam ut istuc uerū te
E locutum esse arbitrer munditias uolo fieri hec ferte
H uc scopas simulq· harundinem ut operam omnem araneorū
P erdam & texturam improbam dehinc iamq· earū omnis telas
M isera fulgebant postea quid illas tridem esse censes
Q uasi tectum ueste unica cape illas scopas: capiam·
H oc ego m& tu hoc conuerre fecero ecquis huc effert
N asiternam cum aqua sine suffragio· populi tamen
A edilitatem hic quidem gerit age tu oculis pinge humū
C onsperge ante aedis faciam· factū oportuit
E go hinc araneas de forib, deiciam & de pariete
E depol rem negotiosam quid sit nihil &iam scio
N isi forte hospites uenturi sunt lectos sternite

·XXIIII·

P rincipiū placet delectis. din. alii ligna cedite. alii pisces
D epurgate quos piscator attulit. pernā & gladiū deicite
H ic hercle homo nimiū sapit. n̄ecastor ut ego opinor
A ere morem geris immo res omnis relictas habeo
P rę quod tu uelis tum tu igitur qua causa missus es
A d portum expedi dicam postquā me misisti adportū
C um luci simul commodum radiosus esse sol superabat
E x mari dum per contor portitores et quę nauis uenerit
E x asia negant uenisse conspicatus sum interim cercurū
Q uo ego me maiorem non uidisse censeo in portum uento
S ecundo uelo passo peruenit alius alium ꝑconotamur
C uia est nauis quid uehit interim epignomum conspicio
T uum uirum & seruum st hic hum hem qui
D epignomum elocutus tuum uirū & uitā meā
U enit inquam tun eum ipsum uidisti ita ego libens
A rgenti auriq; aduexit multum nimis factū bene
H ercle uero capiam scopas adq; hoc conuerram libens
L anam purpuramq; multam hem qui uenirē uestiam
L ectos eburatos auratos accubabor egle
T am babilonica & peristromaton sella et tapetia aduexit
N imium bonę rei hercle rem gestam bene post ut occepi
N arrare fidicinas tibicinas sambucas aduexit secum
F orma eximia eugepe quando adbibero alludiabo
T um sum ridiculissimus post hęc unguenta
M ultigenerum multa non uendo logos iam non
F aciam auctionem mihi optigit hereditas maliuoli ꝑquisitores
A uctionū perierint hercole des decimā esse aduotam tibi

Quā uoui gratulor   post aūt aduexit secū parasitos
Ei perii miser   ridiculosissimos   reuortam hercle hoc
Quod conuerti modo   uidistin uirū sororis pamphilippum
Non   adest   immo aiebant eū uenisse simul sed ego huc
Citus pretucurri ut nunciarem nuncium obtabilem uenales luci sunt
Illi quos negabam uendere illico & meo malo est quod male uortes
Audeant hercules sane qui de ossis discesisses non male   ii intro
Panacium iube famulos rem diuinam mihi apparent beneuale
Uin administrem   sat seruorum habeo domi.   enimuero
Gelasime opinor prouenisti futile sineq; ille adest neq; hic
Qui uenit quicquā subuenit ibo intro ad libros & discam
De dictis meliorib; nam ni illos homines expello ego occidi planissime

um bene re gesta saluus conuortor domum neptuno grates
Habeo & tempestatib; simul mercurio qui me in mercimoniis
Iuuit lucrisq; quadruplicauit rem meam olim quos abiens
Adfecta egrimonia eos nunc l&antis faciā aduentu meo
Nam iam antiphonem conueni ad finem meū cumq; eo re ueni
Ex inimicitiam ingratiam uidete queso quid potest pecunia
Quoniam bene re gesta redisse me uid& magnasq; adportauisse
Diuitias domum sine aduocatis ibidem incertuto in stega
Inamicitiam adq; ingratiam conuortimus & si hodie apud me
Cenat & frater meus nam hieri ambo in uno portu fuim° sed mea.
Hodie soluta est nauis aliquanto prius age abduc has intro quas
Mecum adduxisti che   eres si ego taceā seu loquar scio
Scirete quam multas tecum miserias mulcauerim

N unc hunc diem unum ex multis illis miseriis uolo me eleutheriā
C apere aduenientem domum & uis et accum postulas sumas stiche
I n hunc diem te nihil moror abi quo lub& cadum tibi ueteris
V ini propino pape ducam hodie amicā uel decem
D um te uo ubi cenas hodie si hanc rationem instit amicā ego
H abeo spephanū hinc ex proxumo tui fratris ancilla meo
C ondici in simbolam ad cenam ad eius conseruum sangarinū sirū
E adem est amica ambab, riuales simus age abduc eas intro
H unc tibi dedo diem meā culpam habeto nisi per excruciauero
I am hercle ego per ortum amicam transibo meam mihanc
O ccupatum noctem eadem simbolam dabo & iubebo ad sangarinū
C enā coqui aut ego me & ibo adq; obsonabo obsonium adq;
I d ne uos miremini hominis seruulos puttare amare adq; ad cenā
C ondicere lic& hec athenis nobis sed cum cogito potius quā
I nuidiam inueniam est & iam hic hostium aliud autem
P osticum nostrarum harum aedium posticam partem magis
V tuntur aedium ea ibo obsonatum eadem referam obsonium
P er hortum utroq; commeatus contin& ita hac secundum
V os me ego hunc lacero diem.

ibros inspexi tam confido quam potis est me meum
O btenturum regem ridiculis meis nunc interuiso iam ne
A portu aduenerit ut eum aduenientem meis dictis deliniā
H ic quidem gelasimus est parasitus qui uenit auspicio hodie
Q primo exiui foras mustela murem abstulit preter pedes

C um strena obseruauit spectatum hic mihi est nam ut illa
U itam repperit hodie sibi item me spero facturum augurium
H ac facit epignomus hic quidem est qui astat ibo adque alloquar
E pignome ut ego te nunc conspicio libens ut pre letitia
L acrime presilliunt mihi ualuistin usque sustentatum est
S edua bene atque amice dicis di dent que uelis
P ropino tibi salutem plenis faucibus cenem illi apud
T e quoniam saluus aduenis uocata est opera num
Q uidem tam gratiam est promitte certum est
S ic fac inquam certa res est lubente hercle
M e facies idem ego istuc scio quando usus ueniet fiet
N unc ergo usus est non edepol possum quid
G rauare censeas nescio quid uero habeo in mundo i modo
A lium conuiuam querito in hunc diem quin tu
P romittis non grauer si possiem unum quidem
H ercle certum promitto tibi libens accipiam certo
S i promiseris ualeas certum est certum
C enabo domi quandoquidem tuam non uis promittere
U in ad te ad cenam ueniam si possim uelim uerum
H ic apud me cenant alieni nouem haud postulo
E quidem me in lecto accumbere scis tu me esse unius
S ubselli uirum at ii oratores sunt populi summi uiri
A mbraccia ueniunt huc legati publice ergo
O ratores populi summates uiri summi accumbent
E go infimatis infimus haud aequum est te
I nter oratiores accipi equidem hercle

O rator sum sed procedit parum   cras dereliquis
N os uolo multum uale   peri hercle uero plane nihil
O bnoxie uno gelasimo minus est   quam dudum fuit
C ertum est mustele   posthac numquā credere nā incertiorē
N ullam noui bestiam   que netipsa   deciens indie mutat locū
E am ego auspicaui in re capitali mea   certum est amicos
C onuocare ut consulam qua lege nunc me esurire oporteat

ta me di bene ament   measq; mihi bene seruassint filias
U t mihi uolupest pamphilippe   quia uos in patriam domū
R edisse uideo bene gestare ambos te & fratrē tuū   satis
A bste accipiā nisi uideam mihi te amicū esse antipho nunc quia
T e amicū mihi experior esse creditur tibi   uocem ego
T e ad me ad cenam frater tuus nisi dixisset mihi te apud se
C enaturum esse hodie cum me adesse adcenā uocat & magis
P ar fuerat me dare uobis cenam aduenientib, quam me ad illud
P romittere nisi nollem ei aduorsarier nunc me grām abste
I nire uerbis nihil desidero cras apud me eritis & tu & ille
C um uris uxorib,   erat apud me perendie nam ille
H eri me iam uocauerat in hunc diem sed satin   ego tecum
P acificatus sum antipho   quando ita rem gessistis
U ti uos uellem amicos adq; adderet   pax commertiq; est
V obis mecum nam hoc tu facito cogites ut cuiq; homini
R es parata est firmi amici sunt si res lasse labant
I tidem amici   conlabascunt res amicos   inuenit

I am redeo nimia est uoluptas si diua fueris a domo domum
S i redieris sit tibi nulla est egritudo animo obuiam nam itame
A bsentem familiarem rem uxor curauit meam omnium me exilem
A tq. inanem fecit aegritudinum sed ec cum fratre pamphilippum
I ncedit cum socere suo quid agitur epignome
Q uid tu quam dudum in portum uenis huc longissime
P ost illa iam iste est tranquillus tibi magis quam mare
Q ua ambo estis uecti facis ut alias res soles hodie ne
E xoneramus nauem frater clementer uolo nos m& potius
O neremus nos m& incissatim uoluptatibus quam mox
C oacta es cena inpransus ego sum abi intro ad me & laua
D eos salutatum atq. uxorem modo intro deuortor domum
A pud nos hec illa festinat cum sorore uxor tua optumum est
I am istoc morae minus erit iam ego apud te ero priusquam
A bis presentem & huic apologum agere unum uolo maxume
F uit olim quasi ego sum senex ei filie due erant quasi nunc meę
S unt aeę erant duobus nuptę fratribus quasi nunc meę sunt uobis
M iror quo euasurus sit apologus dere minori illi adulescenti
F idicina & tibicina peregre aduecta erat quasi nunc tu sed ille
E rat celeps senex quasi ego nunc sum perge obsecro
P resens hic quidem est apologus deinde senex ille illi dixit
C uius erat tibicina quasi ego nunc tibi dico ausculto adq.
A nimum aduorto sedulo ego tibi meam filiam bene qui cum
C upitares dedi nunc mihi reddi ego aequum esse abste qui cum
C upitem censeo quis istuc dicit an ille quasi tu quasi
E go nunc dico tibi immo duas dabo inquit ille adulescens una
I si parum est

Et siduarum poenitebit inquid addentur due quis istuc queso
A nille quasi ego ipse quasi tu senex ille quasi ego sum inquit quattuor
Sane dato dum equidem hercle quod edant addas meum nec truces cibum
Videlic& parcum illum fuisse sene̅ qui dixerit quom ille illi pollic&ur
Qui eum cibum poposcerit videlic& non fuisse illum nequam
Adulescentiam qui ilico ubi ille poscit denegavit dare se granum tritici
herde quia equum postulabat ille senex quandoquidem filiae ille
Dederat dotem accipere pribicina hercle ille quidem certo
Adulescens docte uorsutus sit quis enim illi concubinam dare
Dotatam noluit senex quidem uoluit si poss& indipisci
Decibo quia nequid qua lege licuit uelle dixit fieri fiat ille
Inquit Adulescens facis benigne inquit senex habeon
Rem factam inquit faciam ita inquid ut fieri uoles sed ego
Ibo intro & gratulabor uostrum aduentum filius postea ibo lauatum
In pilum ibi fouebo senectutem meam post ubi lauero otiosus uos
Opperiar accumbans graphicum mortalem antiphonem
Vt apologum fecit quam fabre idiam nunc scelestus esse
Ducit pro adulescentulo dabitur homini amica noctu quae in
Lecto accend& sene̅ namque edepol aliud quidem illi
Quid amica possit nescio sed quid agit parasitus noster gelasim̄
Etiam ual& vidi edepol hominem ad cenam quid agit
Quod famelicus quin uocasti hominem ad cenam nequid
Adueniens perderem atque et cum tibi lupum in sermone presens esuriens
Adest ludificemur hominem capti consilii memorem mones

Sed ita quod occepi narrare uobis. cum hic non adfui cum
Amicis deliberaui iam & cum cognatis meis ita mihi auctores fuere
Ut egom& me hodie iugularem fame sed uideo nec gopāphilippū
Cu fratre epignomo atq; is est adgrediar hominem sperate
Pamphilippe o spes mea o mea uita o mea uoluptas salue saluū gaudeo
Peregre te in patriam redisse saluū. salue gelasime. ualuistin
Bene sustentaui sedulo. edepol gaudeo edepol ne egom&
Mihi medium nunc mille esse uelim argenti. quid eo opus est
Hunc ad cenam hercle ut uocem te non uocem. aduorsum te
Fabulare illud quidem ambos ut uocem. edepol te uocem
Libenter si super fiat locus. quin tu stans obstusero aliquid
Strenue. immo unum hoc potest. quid. ubi conuiue
Abierint tum uenias. uea & atitue. una lautum
Non ad cenam dico. dite perduint. quid agis pāphilippe
Ad cenā hercle alio promisi foras. quid foras
Foras hercle is. qui malum tibi lasso lib& foris cenare
Utrum tu censes. iubendo mi cenā coqui. adq; ad illum
Renuntiari. solus cenabo domi non enim solus me uocato
At ille ne sus censeat. mea qui causa sumptum fecit. facile
Excusari potest mihi modo ausculta iube cenam domi coqui
Hunc me quidem faci& auctore hodie ut illum decipiat
Non tu hinc abis nisi me non perspicere censes. quid agas caue
Sis tu tibi nā illic homo tum hereditaté inhiat quasi esuriens lupus
Non tu scis quā efflictentur homines noctu hic in uia.
Tanto pluris qui defendant ire aduorsum iussero. non te
Non it quia tanto opere suades ne ebitat. iube domi

Mihi tibi tueq; uxori celeriter cenam coqui si hercle faxis
Non opinor dices deceptum fore per hanc tibi caenam
Incenato gelasime esse hodie lic& ibisne ad cenam foras
Apud fratrem eg'o in proximo certum nec ē cestum
Edepol te hodie lapide percussum uelim non metuo
Per hortum transibo non prodibo in publicum quid agis
Gelasime oratores tu accipis habeas tibi tua pol refert
Enim si quidem mea refert opera utere posse edepol
Tibi opinor etiam uni locum conspicor ubi accubes
Sane faciundum censeo olux oppidi si arte poteris
Accubare uel inter cuneos ferreos tantillum loci ubi
Catellus cub& id mihi sat erest loci exorabo aliquo modo
Veni huc ne immo in carcerem nam hic quidem
Meliorem genium tuum non facies eamus tu deos
Salutabo modo postea ad te continuo transeo quid igitur
Dixi equidem in carcerem ires quin iusseris
Eo quoq; ibo di immortales hic quide ut summa inoruee
Caena aut prandio perduci potest ita ingenium meum est
Qui cum uis depugno multo facilius quam cum fame non
Ego isti apud te satis spectata est mihi iam tua felicitas
Dum parasitus mihi atq; fratri fuisti rem confregimus
Hunc ego nollo e gelasimo mihi te cata gelasimum iamne
Abisti gelasime uide quid es capturus consilii egone tune
Mihi ne tibi ne uides ut annona est grauis vides benignitates
Hominum perire & prothimie uides ridiculos nihili fieri
Adq; ipsos parasitarier nūquā edepol me uiuum quisquā in crastinū

L pspici& diem.

H ammihi iam intus potione iuncea onerabo gulam
N eq; ego hoc committam ut homines mortuum me dicant fame.

ore hoc fit adq; est uite mea sententia si quem hominē expectant
E um solent prouisere quiherde illa causa nihil ocius uenit.
I dē ego nunc facio qui prouiso sangarium quinihil ocius uenit
T amen hac gratia iam hercle ego decubā solus si ille huc non
V enit cadum modo hinc a me huc uino transferam
P ostea accumbam quasi senex tabescit dies

aluere athene que nutrices grecie terra herilis patria
T e uideo libens sed amica mea & conserua qd agat stephanium
C ura est ut ualeat nam sticho mandaueram salutē ut nuntiar&
A dq; eius dicer& me hodie uenturū ut cenam coquer& tē peri
S ed stichus est hic quidē fecisti ere facetias cum hoc donauisti
D ono tuum seruū stichum proch immortales quod ego
V oluptates ferro quot risiones quot iocos quot sauia saltationes
B landicias prothymias stiche hem quid fit
E uge sangarine lepidissume fero conuiuiā dionisū mihiq;
E t tibi namq; edepol cena dicta est locus liber datus ē mihi &
T ibi apud uos nam apud nos est conuiuium ibi noster cenat
C um uxore adeo & antipho ibidem erus est noster hoc mihi
D ona datum st quis somniauit aurū quid id ad te
A dtin& p muiulasuare ppera lauitus sū. optime
S equere ergo hac me intro ego uero sequor. uolo
E luuius hodie peregrina omnia relinq; athenas nunc colam

S equere me sequor & domũ redeundi principium placet
B onas teuastrenaq; obulam occessit mihi stephanium

rum uideri neminiuestrum uolo spectatores quid ego hinc
Quæ illic habito exeam faciam uos certiores domo dudum huc
A rcessita sum qm̃ nuntiatum est istarum uenturos uiros sibi
F estinantes omnes lectis sternendis studuimus mundicijsq; apparandis
I nter illud tamen negotium meis curaui amicis sticho et
C onseruo sangarino meo cena cocta ut esset stichus obsonatus
E st cæterũ ego curando id adligaui.
H unc ibo hinc & amicos meos curabo hic aduenientes.

gite iteforas ferte pompam cadote perficio stiche
O mnib; modis tempere certum si nostrũ hodie conuiuium
I tame diamant lepide accipiamur qm̃ hoc recipiamur in loco
Q uisquis præterat commissatum uolo uocari conuenit
D um quidem hercle quisq; ueniat cũ uino suo nam hinc quidẽ
H odie pollectura præter nos iactura nemini dabitur. nos met
I nter nos ministremus monotrophe hoc conuiuium est
P ro opib; nostris satis commodule nucib; fabulis ficulis
O leae interiplio lupillo cõminuto crustulo sat est seruo homini
M odeste melius facere sumptũ quam amplectitur suum quemq;
D ecet quib; diuitiæ domi sunt caphio & cantharis batiolis
B ibunt ad nos nostro amiolo poterio tamen uiuimus nos tamẽ
E fficimus pro opibus nostra moenia amica uter utrubi
A ccũbamus abitu sane superior adq; adeo ut tu sciare possis
F acto ego hoc tecum diuido.

19

Vide uitam tibi lib& &iā nunc capere cape prouinciam
Quid istuc est prouincie utrum fontale an libero imperium
Te inhibere mauis nimio liquido libero sed amica mea
Et tua dum cenat dūq; se exornat nos uolo tamen ludere
Inter nos strategum te facio huc conuiuio nimium lepide
In mentem uenit potius quam in subsellio cynice accipimur.
Quam in lectius immo enim hic magis est dulcius
Sed interim stratage noster cur hic cessat cantharus
Vide quod cyathos bibimus tot quot digiti sunt tibi
In manu cantio est greca cepente pine &tris pine em& et tara
Tibi propino decuma fonte tibi tute inde si sapis bene
Vos bene nos bene te bene me bene nrām &iam stephanium
Bibes si bibis non mora erit apud me edepol
Conuiuisat est modo nostra huc amica accedat id abest
Aliud nihil abest lepide hoc actum est tibi propino
Cantharum uinum tu habes nimis uellē aliquid
Pul pulmenti sihorum que adsunt pene& nihil est
Tem aquam melius dicis nihil moror cuppedia
Bibe tibicen age si quid agis bibendum hercle hoc est ne nega
Quid hic fastidis quod faciundū uides esse tibi quin bibis
Age si quid agis accipe inquam n hoc inpendit publicum
Aut tuum istuc est reuereri eripe ex ore tibias
Ubi illic biberit uel seruato meum modum uel tu dabo
Nollo ego nos prosummo bibere nullire lerimius postea
Namq; edepol quam uide subito uel cadus uerti potest
Quid agitur quamquam grauiatus sustinuit nocuit tamen

A getibicen quando bibisti refers ad labeas tibias · suffla
C eleriter tibi buccas quasi proferens bestia age dum stiche
V te demitas sit procul mittabitur   bonum uis dicis
I mp&rare oport& quia equum postulat   age ergo
O bserua si peccassis multa hic retinebo ilico   optimum atq;
A equissimum si oras hem tibi hoc primum   omnium haec
F acetia st amare inter se riuales duos uno cantharo potare
V num scortum ducere hoc memorabile st ego tu sum tu es
E go uni animus sumus una amica amamus ambo mecum
V bi est tecum est tam tecum autem ubi est   mecum autem
I bi est neuter utri inuid&   ohe iam satis nollo opcedes
C atali ut ludum nunc uolo   uin amica huc euocemus
F as saltabit   censeo   mea suauis amabilis amoena
S tephanium ad amores tuos foras egredere satis mihi pulchra es
A t enim pulcherrima   fac nos hilaros hilariores
O pera adq; aduentu tuo peregre aduenientes te expetiuimus
S tephanium scaduum mel meum si amabilitas tibi nostra
P lac& si tibi ambo accepti sumus   stephanium

orem uobis geram mea deliciae nā tamen uenus amoena
A m& ut ego hic iam dudum sim aduexissem uobiscum foras
H isime uobis exornarem nam itae ingeniu muliebre
B ene cum lauta est tersa ornata ficta est infecta est tamen
H imioq; sibi mulier meretrix repperit odium ocius
S ua in munditia quā inp&uum ut placeat mundicia sua
H imium lepide fabulata est   Veneris mera est oratio

S angarine   quid est   totus deleo · potus tanto miserior
Vtrum tibi accubo   utrū ubi tu uis   cum ambab· uolo
N am ambos amo   uapulat peculiū actū est   fugit hoc
L ibertas capud   date mihi locum ubi accumbā amabo si quidē
P laceo tum mihi cupio cum utroq· et mihi bene dispereo quid ais
Q uid ego ita mediam & numquam eni fl& hodie hec qui non
S altem tamen   age mulsa mea suauitudo salta saltabo
E go simul   numquam edepol me istoc uinces qui nego
I bidem pruriam   siquidem mihi saltandū est tum uos date
B ibat tibicini   & quidem nobis tene tibicen primum
P ost id ea loci si hoc eduxerit pro inde ut consu& ius antehac
C eleriter lepidam & suauem cantationem aliquā occipio
C ynedicā ubi perpruriscamus usq· ex ungiculis inde huc
A quā·
ene tu hoc educe dudum placuit potio nunc minus
G rauate iam accepit tenet tu interim meus oculus
D a mihi suauiū dum ille bibit   prostipiles tandem
S tantem stantis aut dare amicum amice
E uge euge sic furi datur   quid dicitur quamquam
G rauatus non nocuit tamen   Age iam inflabuccas
N unc iam aliquid suauiter redde cantionem u&eri p ue
H a uam

ui ionicus aut cenydicus qui hoc tale facere possi&
S i istoc me uorsu uiceris alio me prouocato fac tu hoc modo
A t tu hoc modo   babe   tata   papae   pax·

H unc pariter ambo omnis uoco cynedus contra stantes se
N obis non magis potis est quam fingo imber
I ntro hinc abeamus nunciam saltatum satis pro uino et
V os spectatores plaudite adque ite ad nos commissatum
P lauti STICUS EXPLICIT

I NCIPIT TRINUMMUS PLAUTI

ensaurum abstrusum abiens peregre charmides
R emque omnem amico callicli mandat suo
I sto absente male rem perdit filius
N am et aedis vendit has mercatur callicles
V irgo indotata soror istius poscitur
M inus quo cum inuidia ei det dotem callicles
M andat qui dicat aurum ferre sese ąpere
V t uenit ad ędis hunc deludit charmides
S enex ut rediit cuius nubunt liberi

equere me me ag nata ut munus fungaris tuū sequor sed finē
F ore quē dicā nescio adest hem ille sunt aedes intro nunciam
N unc ne quis erret uostrū paucis inuiā deducā siquidē operā
D are promittitis nunc primū igitur que ego sim et que illa hec sequitur
H uc que abiit introducam si animū aduortitis primum mihi plautus
N omen luxurię indidit tum mihi hanc gnatā gnatam esse
V oluit inopiam sed huc quid introierit inpulsū eo accipite
E dare uacuas auris dum eloquor adulescens quidam est qui
I n hisce habitat aedibus is rem patriā me adiutricem perdidit

Quoniam me aler& nihil uideo eē reliqui dedi meam gnatam
Qui cū a&atem exigat sed de argumento ne expectetis fabulae
Senes qui huc uenient hi rem uobis aperient huic non grece
Est thensauro fabule philemo scripsit plautus uertit babare
Nomen trinummo fecit nunc hoc uos rogat ut liceat possidere
Hanc nomen fabulam tantum est ualete adeste cum silentio

eam amicū castigare obmerita non mala ngna
Inime ne est facinus uerum in &ate utile & conducibile
Nam ego amicū hodie meū congastigabo p commerita noxia
Inuitus nime id inuit& ut faciam fides nā hic nimium morbus
Mores inuasit bonos ita plerūq; omnis iā sunt inter mortui
Sed dū illi egrotant interim mores mali quasi herba inrigua
Succreuerunt uberrime neq; quicquā hic uile nunc est
Nisi mores mali eorū lic& iam messem metere maximam
Nimioq; hic pluris paucorū gratiam faciunt pars hominum
Quam id qd prosint pluribꝰ ita uincunt illud cducibile grā
Que in rebus multis obstant odioseq; sunt remorāq; faciunt
Rei priuatę & publice.

arē corona nostrum decorari uolo Vxor uenerare ut
Nobis hec habitatio bona fausta felix fortunaq; eueniat
Teq; ut quam primū possim uideam emortuam
Hic ille est senecta a&ate qui factus est puer qui admisit
Inse culpam castigabilem adgrediar hominem
Cuia uox prope me sonat tu ben e uolentis sit aes tegovolo

TRINUMMUS

S i non alia res inimici adque irati tibi ó amice salue adque
A equalis ut uales megaronides & tu edepol salue callides
V alen ualuistin ualeo & ualui rectius quid agat
T ua uxor ut ual& plus quam ego uolo bene hercle
E st illam tibi bene ualere et uiuere credo hercle te
G audere si quid mihi mali est omnib· amicis quod mihi st
C upio esse idem eho tua uxor quid agit inmortalis est
V iuit uicturaque est bene hercle nuntias deosque oro ut
V ite tue superstes suppetat dum quidem hercle tecum nupta
S it sane uelim uin commutemus tuam ego ducam
E t tu meam faxo haud tantillum dederis uerborum mihi
N amque enim tu credo mihi inprudenti obrepseris ne tu hercle
F axo haud scias quam rem egeris habeas ut nactus
N ota mala res optuma st nam ego nunc si ignotam capiam quid
A gam nesciam edepol proinde ut bene uiuitur diu
V iuitur sed hoc animum aduorte adque aufer ridicularia
N am ego dedita opera huc ad te aduenio quid uenis
M alis te ut uerbis multis multum obiurgem men
N um quis est hic alius preter me ad te nemo est
Q uid igitur rogitas tene obiurgitem insitute mihi me censes
D icturum male nam si inte egrotant artes antique tue
S in inmutare uis ingenium morib· aut si demutant mores
I ngenium tuum neque eos antiquos seruas ast captas nouos
O mnib· amicis morbum tu incuties grauem ut te uidere
A udireque egroti sient qui in mentem uenit
T ibi ista et dicta dicere quia omnis bonos bonasque

A decurare addecet suspitionē & culpam ut ab se segregent
N on potest utrumq; fieri . quapropter rogas ne admittā
C ulpam ego meo sum promus pectori suspicio est in pectore alieno
S i tanam nunc ego sic te surripuisse suspicer iouis coronam de capite
E capitolio quod in culmine astat summo si id non feceris adq;
I d tamen mihi iubeat suspicarier qui tu id prohibere me potes
N e suspicer sed istuc negoti scire cupio quicquid est haben
T u amicum aut familiarem quempiam cui pectus sapiat
E depol haud dicam dolo sunt quos scio esse amicos sunt quos suspicor
S unt quorum ingenia adq; animos non possum noscere ad amici
P artem an ad inimici perueniat sed tu ex amicis certis mihi es
C ertissimus si quid scis me fecisse inscite aut improbe si id me
N on accusas tute ipse obiurgandus es scio et si huc alia causa
A d te adueni aequum postulas expecto si quid dicas
P rimū dū omnium male dictitatur tibi uulgo in sermonibus
T urpi lucri cupidū te uocant ciues tui tu autē sunt aliqui te
V ulturium uocant hostis ne an ciuis comedis parui pendere
H ec cū audio in te dici excrutior miser est atq; non est
M ihi in manu megaronides qui in dicant non est merito ut ne dicant
I d est fuit ne hic tibi amicus charmides est et fuit id ita eē
V t credas rem tibi auctorem dabo nam post quam hic eius rem confregit
F ilius uid&q; ipse ad paupertatem protractum esse se suamq;
F iliam eē adultam uirginem simul eius matrē suamq; uxorē mortuā
Q m hinc iturum st ipse in seleuciam mihi commendauit uirginem
G natā suam & rem suā omnem & illum corruptum filium
H ic si inimicus ess& credo haud crederet quid tu adolescentem

Quē esse corruptum uides qui tuę mandatus est fidei & fiducię·
Quin eum restituis quin ad frugem corrigis ei rei operam dare te fuerat
Aliquanto aequius siqui probiorem facere possis non uti in eandem
Tute accederes infamiam malumque ut eius cum tuo misceres
Malo quid feci quod homo nequam nī istuc meum est·
Emistin de adolescente has aedes· quid taces· ubi nunc tute habitas·
Emi atque argentum dedi minas quadraginta adulescenti ipsi
In manum dedistin argentum· factum neque facti piget
Edepol fidei adulescentem mandatum male dedisti ne hoc facto ei
Gladium qui se occideret quid secutus est aut quid interest dare
Te inpranus argentum amanti homini adulescenti animi iam poti
Qui ex ędificar& suam inchoatam ignauium non ego
Illi argentum reddere non redderes neque de illo quicquam
Neque emeres neque uenderes nec quid&erior ess& faceres copiam
Inconciliastin eum qui mandatust tibi ille qui mandauit eum
Exturbasti ex ędib· edepol mandatum pulchre et curatum pbe
Crede huic tute iam suam melius rem gesserat subigis maledicas
Metuis megaronides nouo modo adeo ut cū atę concreditus
Sinttartturnnati clam fidei et fiducię ne enuntiarem cuiquā
Neu facerem palam ut mihi necesse sit iam id tibi concredere
Mihi quod crediderit sumeres ubi posueris circum spice dū tene
Quis adsit arbiter nobis et quęso tu idem idem circum spice
Ausculto siquid dicas si taceas loquar quoniam hinc est·
Profectus peregre charmides thens aurū mihi demonstrauit
In hisce aedib· hic in condam quodam sed circum spice
Nemo est nummorum philippeum ad tria milia

Id solus solum per amicitiam & p fidem flens me obsecrauit.
Suo ne gnato crederem neue cuiquam unde adeum id
Poss& permanescere nunc si ille huc saluus reuenit reddam
Suum sibi si quid eo fuerit certo illius filię quę mihi mandata
Si habeo dotem unde dem ut eam in se dignam condicione
Conlocem proch immortales verbis paucis quã cito
Alium fecistime alius ate ueneram sed ut occepisti perge
Porro proloqui quid tibi ego dicam qui illius sapientiam
Et meam fidelitatem & celata omnia
Pene ille ignauus funditus pessum dedit quidum
Quia rure dum sum ego unos sex dies me absente atq inscientę
Inconsulto meo aedes uenales hasce inscribit litteris
Adesurivit magis & in ebriauit acrius lupus
Obseruauit dum dormitarent canes gregem uniuersum
Voluit totum auertere feciss& edepol ni hęc p sensis&
Canes sed nunc orare ego uicissim te uolo quid fuit
Officium meum me facere facesciam utrum indicare
Me ei thens aurum aequum fuit aduersum quam eius
Me opsecrauiss& pater an ego alium dominum paterer
Fieri his ędib. qui emiss& eius ess& ne ea pecunia
Emeg om& potius aedis argentum dedi thens auri
Causa ut saluum amico traderem neq adeo hasce emi
Mihi nec usurę meę illi redemi rursum a me argentũ dedi.
Haec sunt se recte se peruerse facta sunt ego m& fecisse
Confiteor megaronides hem mea malafacta hem meam
Auaritiam tibi hascine me propter res maledictas

Famas ferunt pausa uicisti castigatorem tuum occlusti
Linguam nihil est qui respondeam nunc ego te quaeso
Ut me opera et consilio iuues communicesque hanc mecum meam
Prouintiam polliceor operam ergo ubi eris paulo post domi
Numquid uis cura est tuam fidem fit sedulo sed quid ais
Quid uis ubi nunc adulescens habet posticulum
Hoc recepit cum aedis uendidit istuc uolebam scire
I sane nunciam sed quid ais quid nunc uirgo nempe apud te est
Ita est iuxtaque eam curo cum mea recte facis num prius
Quam abeo me rogaturus uale nihil est profecto stultius
Neque stolidius neque mendacia loquius neque argutum magis
Neque confidentiloquius neque periurius quam urbani assidui
Ciues quos scurras uocant adque egomet me adeo cum illis
Una ibidem traho qui illorum uerbis falsis acceptor fui
Qui omnia se simulant scire nec quicquam sciunt
Quod quisque in animo habet aut habiturus sciunt
Sciunt id quod in aurem rex reginae dixerit sciunt quod
Iuno fabulata sit cum Ioue quae neque futura neque facta sunt
Tamen illi sciunt falso nam uero laudent culpent quem uelint
Non flocci faciunt dum illud quod lubeat sciant omnis
Mortalis hunc aiebant calliclem indignum ciuitate hac
Esset uiuere bonis qui hunc adolescentem euertisset suis
Ego de uerbis eorum famigeratorum inscius
Prosilui amicum castigatum innoxium quod si exquiratur
Usque ab stirpe auctoritas unde quicquid auditum dicant
Nisi id appareat famigerator ut e sit cum damno & malo

Hoc ne si fiat publico fiat bo paucis in faxim qui sciant quod
Nesciunt occlusioremq; habeant stultiloquentiam lysiteles

LYSITELES ADULESCENTES

Multas res similes in meo corde uorso multum in cogitando.
Dolorem indipiscor ego m&meco quoquo et macero & defetigo
Magister mihi exercitor animus hunc est sed hoc non liqu&
Neq; satis cogitatum si utram potius harum mihi artem exp&essam
Utram aetati agundę arbitrer firmiorem amor in mentem rei
Obsequi potius par si& utram in parte plus uoluptatis sit uitę
Ad &atem agundam de hac re mihi satis haud liqu& nisi hoc
Si faciam opinor utramq; rem simul exputem iudex sim re
Usq; adeam rem ita faciam ita plac& omnium primum
Amoris artis eloquar quemadmodum expediant numquam
Amor quemquã nisi cupidum hominẽ postulat se in plagas
Conicere eos cupit eos consectatur; subdole blanditur ab re
Consulit blandiloquentulus harpago mendax cuppes auarus
Elegans despoliator latebricolarum hominum corruptor.
Blandus inops cęlatum indagator namq; ad quod clamat
Quam extemplo sauis sagittatis percussus est ilico res foras
Labitur liquitur da mihi hoc mel meum sime amas si audes
Ibi ille cuculus occelle mi fiat & istuc et si amplius uis dari
Dabitur ibi illa pendentem ferit iam amplius orat non sat
Idest mali ni amplius &iã . quod debebit quod comest
Quod facit sumpti nox datur ducitur familia tota
Uestiplice uncto auri custos flabelli fere scandali gerulę
Cantrices cistellatrices nuncii renuncii raptoris pamis &peni

Et ipse dum illis comis est inops amator haec ego cum ago cum
Meo animo et recolo ubi qui eget quam preciis sit parui apagete
Amor non palages nihil te uior quã quã illud est dulce esse & bibere
Amor amara dat tibi satis quod egre sit fugit forum fugat uos
Cognatos fugat ipse se a suo contutu
Neq; enim eum sibi amicum uolunt dici mille modis amor ignorandus est
Procul adhibendus est adq; abtinendus nam qui in amore
Precipitauit peius perit quam si saxo saliat apage sis amor
Tuas res tibi habẽ amor mihi amicus ne fuas sim quam sunt tamen
Quos miseros male que habeas quos tibi obnoxios fecisti
Certum st ad frugem adplicare animum quamquam ibi animo
Labos grandis capitur bonus sibi hac exp&unt rem fidem honorem
Gloriam & gratiam hoc probis pretiumst eo mihi magis lub&
Cum probis potius quam cum improbis uiuere uani dicis

PHILTO SENEX LISITEL ADULESCNS

Quo illic homo foras se penetrauit ex aedibus pater adsum
Impera quod uis neq; tibi ero in mora neq; latebrose me ab tuo
Conspectus occultabo feceris par tuis ceteris factis patrem
Tuum si percoles per pietatem nolo ego cum improbis te uiris
Gnate mi neq; in uia neq; in foro ullum sermonem exequi
Noui ego hoc seculum moribus quib; sit malus bonum malum
Esse uult ut sit sui similis turbant miscent mores mali rapax
Auarus inuidus sacrum profanum publicum priuatum habent
Hiulca gens haec ego doleo haec sunt quem excruciant
Haec dies noctesq; tibi canto ut caueas quod manu non queunt
Tangere tantum fas habent quo manus abstine&

[illegible]

Eliciunt quia ego adhoc genus hominum duritia quin prius
Mead pluris penetraui namhimores maiorum laudant
Eosdem lutitant hisce ego teartibus gratiam facio neucolas
Neu inbuas ingenium meomodo etmoribus uiuito antiquis
Que ego tibi precipio &facito nihil ego istos moror faceos
Mores &turbidos quibus boni dedecorant se haectibi simea
Imperia capesses multabona inpectore confident

LYSITELES ADULESCENS PHILTO SENEX

Semper ego usque adhanc aetate abineunte adulescentia
Tuis seruiui seruitutem imperiis & preceptis pater
Pro ingenio ego meliberum esse ratus sum pro imperio tuo
Meum animum tibi seruitutem seruire aequum censui
Qui homo cum animo inde abineunte aetate depugnat suo
Utrum itane esse mauelit uteum animus aequum censeat
Anita potius utparentis eum esse &cognati uelint
Si animus hominem pepulit actum est animo seruauit non sibi
Si ipse animum pepulit dum uiuit uictor uictorum clu&
Tu si animum uicisti potius quam animus te est quod gaudeas
Nimio satius tuo opus est te ita esse quam ut animo lub&
Qui animum uincunt quam quos animus semper probiores
Cluent istec ego mihi semper habui aetati tegumentum
Meae nepenetrarem meusquam ubi ess& damni conciliabulum
Neu noctu irem obambulatum neu suum ademerem alteri
Neu tibi egritudinem pater parere parsi sedulo
Sarta tecta tua precepta usque habui mea modestia

xprobras bene quod fecisti tibi fecisti non mihi
Mihi quidem a&as acta si fert metua istuc refert maxime
Is probus est quem non penit& quam probus sit et frugi bone
Bene facta bene factis aliis pertegit one per pluant
Qui ipsus se contempnit ineost indoles industrie
Ob eam rem haec pater autumau quia res que dant quã uolo
Ego me abs te exorare quid id est ueniam iam dare gestio
Adulescenti huic genere summo amico atq; aequali meo
Minus qui caute et cogitate suam rem tractauit pater
Bene uolo ego illi facere si tu non neuis ne pede tuo
De meo nam quod tuum sin meum si omnẽ meũ si autem tuum
Quid is eg&ne eg& habuit ne rem habuit
Qui eam perdidit publicis ne adfinis fuit an maritum is
Negotiis mercaturamne an uenales habuit ubi rem pdidit
Nihil istorum quid igitur p comitatem edepol
Pater preterea aliquantum animi causa in delicus dispdidit
Edepol hominẽ predicatum ferme familiariter quid
Quidẽ nusquam p uirtutem rem confregit adq; eg&
Nihil moror eum tibi esse amicum cum eius modi uirtutib;
Quia sine omni malitia si tolerare egestatem eius uolo
De mendico male mer&ur qui ei dat quod edit aut qd bibat
Nam & illud qd dat perdit & illi pducit uitã ad miseriã
Non ego hoc dico quãq; tuus ego uelim & faciam lubens
Sed ego hoc verbũ cum illi cuidam dico premonstro tibi
Vt ita te aliorum miseres caue tui alius miser eat
Deserere illum & de iuuare in reb; aduersis pud&

Plauti

Pol pudere quã pigere prestat totidē litteris   edepol
Deum uirtutē dicam pater & maiorum & tua multa bona
Bene paria habeamus bene si amico feceris ne pigeat fecisse
Ut potius pudeat si non feceris de magnis diuitiis siquid
Demas plus sit animus   minus pater sed ciui inmuni
Inmunificos scis quid cantari sol& quod habes ne habeas
Et illud quod nunc non habes habeas malo quando quidem
Heo tibi bene eē potes pati ne& alteri   scio equidem
Istuc ita solere fieri uerum gnate mi   is est inmunis cui
Nihil est qui minus fungatur suum   deum uirtute
Habemus & qui nos in& utamur pater & aliis qui comitati
Simus bene uolentib;   non edepol tibi pernegare possum
Quicquã quod uelis cuius egestatem tolerare uis loquere
Audacter patri   Lesbonico huic adulescenti charamide filio
Qui illic habitat   qui comedit quod fuit quod non fuit
Ne obprobra pater multe ueniunt homini qui uult q̄ ne uult
Age dū eloquere quid dare illi nuntius   nihili q'quã pater
Sapientia aetas condimentū si sapiens a&ati cibum st
Mentire edepol gnate adq; id nunc facis haud consu&udine
Nam sapiens quidem pol ipse fingit fortunam sibi
Eone multa que nō uolt eueniunt nisi fictor malus fui&
Multas opera opus fictury quise fictorem probum
Uite esse agende exp&is sed hic admodum adulescentulus
Non a&atē uerum ingenio adipiscitur sapientia
Tu modo ne me pbibeas accipere siquid d& mihi aneo
Egestatem et tolerabilis siquid ab illo acceperis

E go pater pol ego istam uolo me rationem edoceas
Lic& scire illum quo genere natus sit scio adprime pbo
Soror illi est adulta uirgo grandis eam cupio pater ducere
Vxorē sine dote sine dote vxorem ita tua re salua
Hoc pacto ab illo inibis summam gratiam neq; commodius
Vllo pacto ei poteris auxiliarier ego indotatam te.
Vxorem ut patiar patiundem si pater et eo pacto
Addideris nostra lepidam famā familię multa ego possum
Docta dicta et quam uis facunde loqui historiam ueterem
Adq; antiquam hęc mea senectus sustin& uerū ego quando
Te & amiciciam & grāt innostram domum uideo adlicere
Et si aduersatus sim tibi fuit istac iudicio tibi pmitto posce ducer
Dite serua sint mihi sed a dte adistam grati.vn unum
Quid id est autem unum eloquar tute ad eum adeas
Tute concilies tute posceas eccere nimio cicius
Transiges firmum omnem erit quod tu egeris grauius erit
Tuum unū uerbū ad eam rem quā centum mea ecce autem
In benignitate hoc repperi negotium dabitur opera
Lepidus uiuis hęc sunt aedes hic hab& lesbonico est nomen
Agere cura ego te opperiar domi.

PHILTO SENEX

Non optima haec sunt neq; vt ego aequum censeo uerū meliora
Sunt quāq; deterruma sed hoc unum consolatur um me
Adq; animum meum quia qui nihil aliud nisi qd sibi soli plac&
Consulit aduorsum filium nugas agit miser ex animo fit
Factius nihilo facit suę senectuti is acriorem hiemem parat

C um illa inportunam tempestatem conciet
S ed aperiuntur aedes quo ibam commode ipse exit lesbonicus
C um seruo foras Lesbonicus Adulescens
Stasimus Seruus Philto Senex
M inus quindecim dies sunt quom pro his aedibus mina quadraginta
A ccepisti a callicle estne hoc quod dico stasime cum considero
M eminisse uideor fieri quid factum est eo comessum
E xpotum exunctum elotum in balineis piscator pistor abstulit
L anii coqui holitores myropole aucupes confit cito
Q uam si tu obicias formicis papauerem minus hercle
I n istis rebus sumptum sit exinnis quid quod dedisti scortis
I bidem una attraho ... quid quod ego defraudaui
H em ista ratio maxuma est ... non tibi illud apparere
S i sumas potest nisi tu inmortale rere esse argentum tibi
S ero atque stulte prius quod cautum oportuit post quam
C omedit rem post rationem putat nequaquam argenti
R atio conparet et tamen ratio quidem hercle apparet
A rgentum oichetai minas quadraginta accepisti a callicle
E t ille aedis abs te mancipio accepit admodum
P ol opinor adfinis noster aedis uendidit pater cum peregre
V enit in porta si locus nisi forte inuentrem filium currepserit
T rapezitae mille drachumarum olympicum quas de ratione
D ebuisti reddite ... nempe quas spopondi ... immo
Q uas dependit inquit quas sponsione pro nuper tu exactus es
P ro illo adulescente quem tu aiebas esse diuitem ... factum
V t quidem illud perierit ... factum id quoque est

N am nunc eum uidi miserum & me eius miserum uisi
M iser & te aliorum caue nec miser & nec pud&
T empus adeundi est nehic philto quiaduenit
I s hercle est ipsus edepol in ego istum uelim meum
F ieri seruum cum suo peculio erumatq; seruum plurimum
P hilto iub& saluere lesbonicum & stasimum di duint
T ibi philto que quoniam q; optes quid agit filius
B ene uult tibi edepol mutuum metum fieri
N equã illud uerbum sibene uul nisiquibene facit
E go quoq; volo esse liber nequicquam uolo hic postulet
F rugi esse nugas postulat meus gnatus me adire
M isit uiterse adq; nos adfinitatem ut consolarem & grã
T uam uolt sororem ducere uxorem et mihi
S ententia eadem sim & uolo haud noscoru uũ
B onis tuis reb; meas res inrides malas homo ego sũ
H omo tues ita me amabit iuppiter neq; te derisum ueni
N eq; dignum puto uerum hoc ut dixi meus me orauit filius
V t tuam sororem poscerem uxorem sibi mearũ rerum
M enouisse aequum si ordinem cum uestris nostra non est
A equa factio adfinitatem uobis aliam querite
S at tuus sanus mentis aut animi tui qui condicionem
H anc repudies nam illum tibi ferent aneum esse amicum
I nuentum intellego abinhinc deterte si hercle
I re occipiam uotis nisiquid me aliud uis philto tibi
R espondit Benigniorem lesbonice te mihi quã nunc
E xperior esse confido fore nam & stulte facere & stulte fabularier

plauti

V trumq; lesbonice mactate haud bonu est   uerum hercle
H ic dicit   oculum ego tibi effodiam si uerbum addideris
H ercle quid dicam nam si sic non licebit luscus dixero
I ta tu nunc dicis non esse aequiperabiles uestras cum nostris
F actiones adq; opes   dico   quid nunc si in aedem
A d cenā ueneris adq; ibi opulentus tibi par forte ut uenerit
A pposita sit cena popularem quā uocant   si illi congeste
S int aepulę ab clientibus siquid illi placeat quod illi congestū siet
A edisne an incenatus cum opulento accumbes   edit
N isi si ille uet&   at pol ego etiam si uetet edim adq; ambab.
M alis expl&is uorem   & quod illi placeat praeripiā potissimū
N eq; illi concedam quicquam de uita mea uerecundari neminem
A pud mensam dec& nam ibi de diuinis adq; humanis cernitur
R em fabulare   non tibi dicam dolo   decedam ego illi
D e uia de semita de honore populi uerum qđ ad uentrem ad tin&
N on hercle hoc longe nisi me pugnis uicerit   cena hac annona est
S ine sacris hereditas semp̄ tu hoc facito lesbonice   cogites
I d optumum esse tute uti sis optimus si id neq; ad salutem ut
O ptumus sis proximus   nunc condicionem hanc quam ego fero
E t quam a pte p&o dare adq; accipere lesbonice te uolo dei
D iuites sunt deos dec& opulentia & factiones uerū nos homunculi
S al illū animę qui cū exemplo amisimus aeque mendicus
A dq; ille opulentissimus censetur censui ad acheronte mortuus
A nmirū intu illum tecum diuitias feras ubi mortuus sis
I ta sis ut nomen cluet nunc ut scias hic factiones adq; opes
N on esse neq; nos tuā neglegere gratiā sine dote posco tuam

Sororē filio quęres bene uortat habeon pactam quid taces
Prodi immortales condicionem quoiusmodi qui infabulare
Di bene uortat spondeo eheu ubi usus nihil erat dicto spondeo
Dicebat nunc hic quoniam opus est non quid dicere.
Cum adfinitate urā mea arbitramini dignum habeo uobis
Filio magnam grām, solus super fit pręter uitam reliquus
Sed& si hercles grauiter cecidit stulticia mea philto est ager
Sub urbe hic nobis eum dabo dotem sorori nam is de stultitia mea
Profecto dotem nihil moror certum sidare.
Nostram ne tē leuis nutrice ereque nos educat abalienare
A nobis cauesis feceris quid edemus nos tr & postea etiā tu taces
Tibi ego rationem reddam plane perimus nisi quid ego
Comminiscor philto teuolo siquidius stasime huc
Concede aliquantum lic& arcano tibi ego hoc
Dico ne ille ex te sciat neue alius quisquam crede
Audacter quid lub& perdeos adq homines dico ne tu
Illum agrum tuum sieris umquā fieri neq gnati tui
Ei rei argumentum dicam audire edepol lub& primum
Omnium olim terra cum proscinditur inquinto quoq sulco
Moriuntur boues apage acheruntis ostium in nrō ē st
Agro tuum uinū priusquā coactū st pend& putidum
Con sua d& homini credo & scelestus est at mih infidelis
Non est audi c&era post id frumenti quo alibi messis maxima sim
Tribus tantis illi minus reddit quam obseueris hem istic
Oport& obseri mores malos si in opserendo possint interfieri
Neq umquam quisquam si quo ius ille ager fuit

Q uin pessume ei res uortit. eum̃ fuit alii exulatum
A bierunt alii emortui alii se suspendere hem nunc hic
C uius est ita ad incitas redactus apage a me istunc agrũ
M agis apage dicas si omnia mea audiueris nam fulgur
I ta sunt alterne arbores sues moriuntur angina acerrume
O ues scabre sunt tam galabre hem quam hæc est manus
T um aut̃ syrorum genus quod pacientis sum mun
H ominũ nemo extat qui ibi sex menses uixerit
I ta cuncti solsticiali morbo decidunt credo ego
I stuc stasime ita esse sed campas genus multo syrorum
I am antidit pat lentia sed iste est ager profecto ut te
A udiui loqui molos in quem omnes publice mitti dic&
S icut fortunatorum memorãt insulas quo cuncti qui
A etatem egerunt caste sum conueniant contra istoc
D etrumdi maleficos aequum uid&ur quiquidẽ istius sit modi
H ospicium est calamitatis quid uerbis opust quamuis
M alam rem queras illic reperias at tu hercle illi
C ta libi caue sis dixeris me tibi dixisse hoc dixisti
A rcano satis qui nunc quidem cupit illum ab se se.
A balienarier siquidem reperire poss& cuius sublinat
M eus quidem hercle numquam fi& si sapies quidẽ
L epide hercle de agro ego hunc senem deterrui
N am qui uiuamus nihil est si illum amiserit
R edeo ad te lebonice Dic sodes mihi quid hic
L ocutus tecũ quid census homo st
V ult fieri liber uerum quod d& non hab&

·XXVII·

TRINUMMUS

Et ego esse locuples uerum nec quicquã uolo. licetu
Si uelles nunc quoniam nihil est non lic& quid tu cũ stasime
Dei istoc quod dixisti modo si antea uoluisses esses nunc sero cupis
Dedote mecum conuenire nihil potes quid tibi lub& tute
Agito cum nato meo nunc tuam sororem filio posco meo
Que res bene uortat quid nunc etiam cum suis quid
Istic quando tiauis di bene uortant spondeo numquam
Edepol cuiquam expectatus filius natus quam illud est
Spondeo natum mihi disfortunabunt uestra consilia
Ita uolo sed stasime abi hinc ad meam sororem ad callicle
Dic hoc negotii quomodo actum sit ibitur
Et gratulator mee sorori scilic& ibac les bonice
Mecum ut coram nuptiis dies constituatur eadem hec confirmabimus
Tu istuc cura quod iussi ego iam hic ero dic callicli me ut
Conueniat quin tu i modo de dote ut uideat
Quid possit facto i modo nam certum sisime
Dote addere quin tu i modo neque enim illi
Dampno umquam esse patiar abi modo meam
Neglegentiam i modo o pater aequum uidetur
Quin quod peccatum i modo potissimum mihi
Id opsit i modo o pater enim quam aspiciam te
I modo i modo i modo tandem imp&raui abir& di
Vostram fidem edepol re gesta pessume gestam probe
Siquidem ager nobis saluus est & si ad modum
In ambiguo est & iam nunc quid de hac re fu at
Sed id si alienatur actum si de collo meo gestandu

Peregre clipeus galea sarcina effugi& ex urbe ubi erunt
Facte nuptie ibit istac aliquo in maximam malam crucem
Latrocinatum aut in asiam aut in ciliciam ibo huc quo mihi
Imperatum ster si odi hanc domum
Postquam exturbauit hic nos ex nostris aedibus

SENEX SERUUS

Quomodo tu istuc stasime dixisti nostrum herilem filium
Lesbonicum suam sororem despondissem hoc modo cui
Homini despondit lysiteli philtonis filio sine dote
Sine dote ille illã in tantas diuitias dabit non credibile
Dices at tua edepol nullus credas si hoc non credis ego
Crediderio quid me nihil pendere quamdudũ
Istuc aut ubi actumst ilico hic ante ostium tanmodo
Inquit prenestines tanton in re perdita quam uirt
Salua lesbonicus factus est frugalior atq; equidem
Ipsus ultro uenit philto oratum filio flagitium quidem
Hercle fi& in sidos dabitur uirgine postremo edepol ego
Istam rem ad me attinere intellego ibo ad meum castigatorẽ
Atq; ab eo consilium p&am prope modum quid illic
Festin& sentio & subol& mihi ut agro euortat lesbonicum
Quando euertit edibus o ere charmide quoniam absente te
Hic tuae res distrahitur tibi uitã te redisse saluam uideam
Ut inimicos tuos ulciscar ut mihi ut ergate fui& sũ referas
Gratiam nimium difficilest repperiri inimicũ ita ut nomen
Clu& cui tuam cũ rem crederis sine omni cura dormias
Sed generum nostrum ire eccillum uideo cũ adfini suo

TRINUMMUS

N escio quid non satis inter eos conuenit celeri gradu
E unt uterq; ille reprehendit hunc priorem pallio
H aud ineuscemea astiterunt huc aliquantum abscessero
E st lubido orationem audire duorum adfinium
ADULESCENTES · II · SERUUS
S ta ilico noli auorsari neq; te occultassis mihi potin
V t me ire quod profectus sum sinas sinrem tuam
L esbonice esse uideatur gloriæ aut famę sinam quod e
F acillumum facis quid id est amico iniuriam
N eq; meus est neq; facere didici indoctus quam docte facis
Q uid faceres si quis docuiss& te ut sic odio esses mihi
Q ui bene cum simulas facere mihi te male facis male consulis
E gone tune quid male facio quod ego nolo
I d eum facis tuę rei bene consulere cupio tu mihi
E s melior quam ego m& mihi sat sapio satis in rem q̃
S uit meam ego conspicio mihi an id est sapere ut qui
B eneficium bene uolente repudies nullum beneficium
E sse duco id quod cui facias non plac& scio ego et
S entio ipse quid agam neq; mẽ se officiũ migrat
N ectuis depellor dictis quin rumorẽ seruiam quid ais
N am r&ineri nequeo quin dicam ea quę promeres
I tane tandem maiores famã tradiderunt tibi tui
V t uirtute eorum ante parta per flagitium perderes
A tq; honorę posterorũ tuorum ut uindex fieres
T ibi pat&q; auosq; facilem fecit & planam uiam
A d quęrendum honorem tu fecisti ut difficilius for&

plauti

Culpa maxime & desidia tuisque stultis moribus pre optauisti
Amorem tuum uti uirtuti preponeres. nunc te hoc pacto
Credis posse obtegere errata. ah non itast. capesis
Virtutem animo. & corde expelle desidiam tuo. In foro operam
Amicis hada aut intellecto amice ut solitus es. Atque ego istuc
Agrum tibi relinqui ob eam rem enixe expecto. ut tibi sit qui te
Corrigere possis ne omnino inopiam ciues obiectare possint tibi
Quos tu inimicos habes. omnia ego istec que tu dixisti scio
Vel exsignauero ut rem patriam & gloriam maiorum
Foedar in meum sciebam ut esse me decet & facere non
Quibam miser ita iuuenenis uinctus otio captus in fraudem
Incidi & tibi nunc proinde ut merere summas habeo gratias
At operam perire meam sic & te hec dicta corde spernere
Perpeti nequeo simul me piget parum pudere te
Et postremo nisi me auscultas atque hoc ut dico facis
Tute pone te latebis facile ne inueniat te honor
In occulto iacebis cum te maxume clarum uoles per noui
Equidem Lesbonicem imperium tuum ingenium admodum
Scio te sponte non tu apte errasse sed amorem tibi
Pectus obscurasse atque ipse amores teneo omnis uias
Ita est amor balista ut iacitur nihil sic celere est neque volat
Atque his mores hominum moros & morosos efficit
Minus placet magis quod suadetur quod dissuadetur placet
Cum inopia est cupias quando eius copia est tum non uelis
Ille qui aspellitur compellit ille qui non sua det uetat
Insanum st & malum in hospicium deuorti ad cupidinem

S edte moneo hoc &iam adq' etiam utresputes quidfacere exp&as
S istuc ut. conare facis indicium tuum incendes genus
T um igitur tibi querit cupidogenusqui restinguas tuum
A dque erit sinactus pro inde ut corde amantes sunt cati
N esciunt illam quidem relinques genus quiconclusit tuum
F acile est inuentu datur ignis ~~tamen~~ &si ab inimicos petas
S edtu obiurgans me apeccatis rapidis deteriorem inuiam
M eam uis sororem tibi dem suades sine dote hac n̄ conuenit
M equi abusus sum tantam rem patriam porro indiuitis
E sse agrumq; habere egere illam autem ut me merito oderit
N umquam erit. alienis grauis. quisuis seconiennat leuem.
S icut dyxit faciam nolo te iactari diutius tanto melius te
S oris causa aegestatem. exsequi adq' eum agrum me habere
Q uamite tua quitolleres moenia nolo ego mihi te
T am prospicere quimeam aegestatem leues sedut inops
I nfamis nesim nemihi hanc famam differant me
G ermanam meam sororem inconcubinatum tibi sisine dote
D edisse magis quā inmatrimonium quis me improbior
P erhibeatur esse hec famiferatio tehonest& meconlutulent
E tsisinedote duxeris tibisit emolumentum honoris mihi
Q uod obiectent sit& Curte dictatorem. censes foresi
A bste agrum acceperim neq' volo neq' postulo neq' censeo ueritam̄
I sest bonus homini pudico meminisse officium suum scio equidem
T e animatus ut sistudio sobol& sermo id agis ut ubi adfinitatem
I nter nos nrām adstrinxeris adq' eum agrum dederis
N equicquam hinc tibisit qui uitam colas effugias exurbe

I nanis profugiens patriam deseres ad suntuitem amicos
F actis nuptiis mea opera hinc proterrum te meaque auaritia autumem
I d me commissurum ut patiar fieri ne animum induxeris quis me
I mprobior perhibeatur esse haec famigeratio te honestet me autem
C onlutulentet et si sine dote duxeris tibi sit emolumentum honoris
M ihi autem quod obiectent siet non enim possim qui exclamem
E uge euge lysiteles palin tanto melius est te sororis causa egestatem
E xsequi atque eum agrum me habere quam te tua qui toleres moenia
N olo ego mihi te tam prospicere qui meam egestatem leues sed ut
I nops infamis ne sim ne mihi hanc famam differant me germanam
M eam sororem in concubinatum tibi si sine dote dedissem magis
Q uam in matrimonium facile palmam habes hic uictus uicit tua comedia
H ic agit magis ex argumento et uersus meliores facit etiam obstultitiam
T uam te turis multa abomina quid tibi interpellatio
A ut in concilium huc accessio est eodem pacto quo huc accessi
A bcessero i hac mecum domum lysiteles ibi de istis rebus plura
F abulabimur nihil ego in occulto agere soleo meus ut animus
E st eloquar simihi tua soror ut ego aequum censeo ita nuptum datur
S ine dote neque tu hinc habiturus quod meum erit id erit tuum
S in aliter animatus es bene quod agas eueniet tibi ego amicus
N umquam tibi ero alio pacto si sententia est abiit hercle
I lle quidem ecquid audis lysiteles ego te uolo hic quoque hinc
A biit stasime restas solus quid ego nunc agam nisi uti sarcinam
C onstringam et clipeum addorsum accommodem fulmentas
I ubeam suppingi soccos non sisti potest uideo caulam militarem
M e futurum aut longius aut aliquem ad regem in saginam

Metuisse sese coniecit meus credo ad summos bellatores
Acrem fugitorem fore et capturum spolia ibi illum qui
Meo ero advorsus venerit egomet autem quom me exemplo arcum
Mihi & pharetram & sagittas sumpsero cassidem in capud dormibo
Placide in tabernaculo ad forum ibo nunc dius sextus cui
Talentum mutuum dedi reposcam ut habeam mecum quod
Feram viaticum SENEX · II · DCI

Vt mihi rem narras callicles nullo modo potest fieri prorsus
Quin dos d&ur virgini namque hercle honeste fieri ferme
Non potest ut eam perpetiar ire in matrimonium sine dote
Cum eius rem penes me habeam domi parata dos domist
Nisi expectare vis ut eam sine dote frater nuptum conloc&
Post adeas tute philtonem & dotem dare te ei dicas facere
Id eius ob amicitiam patris verum hoc ego vereor ne istec pollicitatio
Te in crimen populo ponat atque infamiam non temere dicant
Te benignum virgini datam tibi dotem ei quam dares eius a patre
Ex ea largitate illi neque ita ut sit data columen te sistere illi
Et detraxi autument nunc si opperiri vis adventum charmidis
Perlongumst huic ducendi interea abscesserit nam hercle
Omnia istec veniunt in mentem mihi unde si hoc utibilem
Agis adque in rem deputas ut ad eam lesbonicum edoceam
Vt res se habeat sed ut ego nunc adulescenti thensaurum indicem
In domito pleno amoris ac lasciviae minime minime
Hercle vero nam certe scio locum quoque illum omnem ubi situst
Comederit quem fodere metuo sonitum ne ille exaudiat
Neu ipsam rem indaget dotem dare si dixerim

plauti

Q uo pacto ergo igitur clam dolos depromi potest

D um occasio ei reperiatur interim ab amico alicunde argentū

R oges potin est ab amico alicunde exorari potest

G erra ene tu illud uerbum actutum inueneris mihi

Q uidem hercle non est quod dem mutuum malum hercle

V t uerum dicas quam uides mutaui sed uide consilium

S i placet quid consilii est scitum ut ego opinor

C onsilium inueni quid est homo conducatur aliquis

I am quantum potest quasi sit peregrinus quid is scit

F acere postea is homo exornetur graphice in peregrinum

M odum ignota facies que non uisitata sit falsidicū cū fidentem

Q uid dum postea quasi ad adulescentē a patre ex leucia

V eniat salutem enunciet uerbis patris illū bene gererem

E t ualere et uiuere et eū rediturum actutum ferat

E pistolas duas eas nos ton signemus quasi sint a patre det

A lteram illi alterā dicat tibi dare sese uelle perge

P orro dicere seque aurum ferre uirgini dotem a patre

D icat patrem que id iussisse aurum tibi dare tenes iam

P ropemodo atque ausculto perlubens tū tu igitur demū

A dulescenti aurū dabis ubi erit locata uirgo in matrimoniū

S cite hercle sane hoc ubi thensaurū esse a patre alienatū

A b adulescente amo uerius censebit aurū esse a patre alienatū

T ibi tu de thens auro sumens satis scite et prope

Q uamquam hoc mea aetatis sicophantari pudet sed

E pistolas quando obsignatas adferet sed qm̄ obsignatas

A ttulerit epistolas nonne arbitraris eū adulescentē anuli

trinum mus.

P atrem signũ nosse etiam tutacesꝭ sescentę adeam
R em cause possunt conligi illum quem habuit perdidit
A lium post fecit nouom iam siobsignatas nonferet . dieihoc
F oresi apud portitorem eas resignatas sibi inspectasq; esse
I nhuiusmodi negotio diem sermonẽ terere segnitiesmerast
Q uamuis sermones possunt longi texier tibi athenas aurũ
I am confestim clanculum seruos ancillas amoueato; audin
Q uidest uxoremquoq; ipsam hanc rem utceles face
N am pol tacere numquam quicquamst quod queat
Q uidnunc stas quin tu hinc amoues ette moues aper:
D ep me inde hauriat hanc rem quod sat est continuo
O perito denuo sed clanculum sicut precepit cunctos
E xturba aedibus ita faciam at enim nimis
L ongo sermone utimur diem conficimus quod iã ppera ost
O pus nihil est designo quo uereare me uide lepida est
I lla causa ut commemoram dicere apud portitores ẽẽ
I nspectas denuq; diei tempus non uides quid illum putas
N atura illa adq; ingenio iam dudum ebriust quiduis
P robare poterit tum quod maxumust at ferre non
P eteret hic se dicet iam sat est ego sycophantã
I am conduco defero epistolas que iam consignabo duas
E umq; huc adulescentem meditatum probe mittam
E o ego igitur intro ad officium meum tu istuc age
A ctum reddam nugaces sunt nisi charmides

SENEX.

S alsi potenti & multi potenti iouis fratri & nerei neptuni

L ętus lubens laudes ago & grates gratiasq; habeo e fluctibus salsis
Q uom penes me potestas bonis meis quid for& et meę uitę
Q uom suis me ex locis in patriam urbis cumam redeunt faciunt
A dq; ego neq; neptune tibi ante alios deos gratias ago atq; habeo summas
N am te omnes seuum q; seuerumq; atq; auidis moribus commemorant
S purcificum immanem intolerandum uesanum contra opera
E xpertus nam pol placidore et clementem eo usq; modo ut uolui usus
S um in alio atq; hanc tuam gloriam iam ante auribus acceperam &
N obiles apud homines pauperibus te parcere solitum diuites
D ampnare atq; domare abi laudo scis ordine ut aequum est
T ractare homines hoc dis dignum est semper mendicis modesti sunt
F idus fuisti infidum esse iterant nam absq; for& te sat scio in alto
D istraxissent disq; tulissent satellites tui me miserum foede
B onaq; omnia item una mecum passim ceruleos per campos ita iam
Q uasi canes haud secus circumstabant nauem turbines uenti
I mbres fluctusq; atq; procellę infensę frangere malum
R euere antennas scindere uela ni tua pax propitia for& presto
A page messis deinde hinc certum est otio me dare satis partum habeo
Q uibus aerumnis deluctaui filio dum diuitias quero sed quis hic est
Q ui in plateam ingreditur cum nouo ornatu specieq; simul
P ol quamquam domum cupio operiar quam hic rem charmides

SYCOPHANTA · SENEX ·

H uic ergo diei nomen trinummo faciam nam ego operam meam
T ribus nummis hodie locaui ad artes nugatorias aduenio ex seleucia
M acedonia asia atq; arabia quas ego neq; oculis nec pedibus
V mquam usurpauimus uide ne gestas quid negoti dat homini

M isero mali quiego nunc subigor triū numorū causa ut hac
E pistolas dicam abeo homine meaccepisse quē ego qsit homo nescio
N eq; noui neq; natus nec ne is fuerit idsolide scio pol hicquidē
F ungino genere est capite totum tegit hilluric(a) facies uidetur
H ominis eo ornatu aduenit ille quime conduxit ubi c̄duxit
A bduxit domum que uoluit mihi dixit docuit & premonstrauit
P rius quomodo quicq; agerē nunc adeo siquid ego addidero
A mplius eo conductor melius demenugas conciliauerit
V t illeme exornauit itasum ornatus argentum hoc facit
I pse ornamenta ahorago hec sumpsit suo periculo nunc
E go si potero ornamentis hominem circum ducere dabo operā
V t meesse ipsum plane sycophantam sentiat quam magis
S pecto minus plac& mihi hec hominis facies mira sunt

N i illic homost aut dormitator aut sector zonarius loca
C ontemplat circum spectat sese atq; aedis noscitat credo
E depol quo mox furatum ueniat speculator loca gis lubidost
O bseruare quid agat ei rei operam dabo has regiones demonstrauit
M ihi ille conductor meus apud illas aedis sistende mihi sunt
S ycophantie fores pultabo at nostras aedes hicquidem
H abeat rectam uiam hercle opinor mihi aduenienti hac noctu
A gitandum siuigilas aperite hoc aperite heus ecquis
H is forib; tutelam gerit quid adulescens queris quid uis
Q uid istas pultas heus senex census cum iuratori recte
R ationem dedi lesbonicum hic adulescentem quero inhis
R egionib; ubi habit& ettē alterū ad istanc capitis albitudinē

plaut

C allicen aiebat uocari quibus mihi dedit epistolas.
M eum gnatum hic quidem lesbonicum querit & amicu(m) meum
C um ego liberosq(ue) bonaq(ue) co(m)mendaui callicen .... .. facme si
S is certior e hosce homines ubi habitem pater ... quid eos queris
A ut quis es aut unde es aut unde aduenis ... multa simul
R ogitas nescio quid expediam potissimum sin unum quicquid
S ingillatim & placide percunctabere & meum numen et
M ea facta & itinera ego faxo scias ... faciam itaut uis.
A ge dum nomen tuum primum memora mihi ... magnu(m)
F acinus incipis si petere quid ita .. .. quia patrem
S i ante lucem ire occipias a meo primo nomine concubium
S it noctis prius quam ad postremum perueneris. .. ....opus
F acto st et uiatico ad tuum nomen ut tu predicas est
M inusculum alterum quasi uix illum uinarium hic homo
S olide sycophanta est quid ais tu adulescens. ...... quid es
E loquere isti tibi quid homines debent quos tu queritas
P ater istius adulescentis dedit has duas epistulas lesbonico
M ihi est amicus teneo hunc manifestarium me sibi
E pistolas dedisse dicit ludam hominem probe itaut
O ccepi si animum aduortas dicam ... dabo operam tibi
H anc me iussit lesbonico suo gnato dare epistola(m)
E t item hanc alteram suo amico callicli iussit dare.
M ihi quoq(ue) edepol qui me hic nugaratur contra nugari lub&
V bi ipse erat .. bene rem gerebat ... ergo. ubi
I n seleucia ab ipso n istas accepisti. .. e manibus
D edit mihi ipse in manus ... quafacie est homo

trinumus. 215

S esquipede quidclamst quantum longior nouist inhominē
R idicule rogitas quocum una cibum capere soleo quid
E st einomen quod de edepol hominum probo lub&
A udire ille edepol illi illi ue misero mihi quidest
N egotii deuoraui nomen inprudens modo non
P lac& quiamicos intradentes conclusohab& adq; etiā
M odo uorsabatur mihi in labris primoribus temperi
H uic hodie ante ueni teneor manifesto miser iā
R em commentatus es nomen deum hercle meatq;
H ominum pud& uide homo ut hominem noueris
T amquam me fieri istuc sol& quod inmanu teneas
A dq; oculis uideas id desideres litteris tecommuniscar
E st principium nomini callicias non est callippus
N on est callicle mides non est callinicus
N on est calimarchus nihil agis neq; adeo edepol
F locci facio quando ego me& memini mihi at enim multi
L es bonici sunt hic nisi nomen patris dices non mostrare
P ossum istos homines quos tu quaeritas quod ad exemplum est
C oniecturas ire perire possumus adhoc exemplum est
A ncharses ancharmides min charmides hem
I st hic erit quiistum diperdant dixi ego iam dudū tibi
T e potius benedicere aequumst homini amico quam male
S atin inter labra atq; dentes latuit uir minimi p̄tii
N e male loquar ei apsenti amico quid ergo ille ignauissim̄
M ihi latitabat si appellasses respondiss& nomine
S ed ipse ubi est pol illum reliqui ad rhadamantē in cecropia

I nsula quihomo est meinsipientior quiipse egom&
V bisim quaeritem sednihil dis conducit huicrei quid ais quid
H oc quodte rogo quos locus adisti nimium miris modis
M irabiles lub& audire nisimolestumsi quindiscupio
D icere omnium primũ inpotentum aduecti arabiam
T erram sumus eoanetiam arabiast inponto estnon
I lla ubi thus gignitur sed ubi absentium fit atq; cunila gallinacea
N imium graphicum hunc nugatorem sedegosum insipientior
Q ui ego me unde redeam hunc rogitem q̄ egosciã atq; hic
N esciat nisiquia lub& experiri quo euasurus sit deniq;
Q uid est tibi nomen adulescens pax id est nomen mihi
H oc cotidianum est edepol nomen nugatorium quasi dicas
S iquid crediderim tibi pax periisse ilico sed quid ais
Q uo inde isti porro si animum aduortes eloquar adcap
A mnis quod de caelo exoritur sub solio iouis sub solio iouis
I ta dico e caelo atq; medio quidem eho anetiam
I n caelum escendisti immo horiola aduecti sumus
V sq; aqua aduorsa per amnem eo ante etiam uidisti
I ouem calliclis ad uillam aiebant seruis depromptũ cibũ
M ande porro deinde porro nolo quicquam p̄dices
— o hercle sies molestus nam pudicum neminem
— ere oport& qui abs terra ad caelum peruenerit
— mit aut te uelle uideo sed monstra hos te homines mihi
H os ergo quaero quibus me oport& has deferre epistulas
Q uid ais tu nunc siforte eum ipsum charmidem conspexeris
I llum quem tibi istas dedisse commemoras epistulas

trinummus.

Noueris nehominem   netume edepol arbitrare beluam
Quidquidem nonnouiſſe poſſim quicū ætatem exegerim
An ille ita eſſ& ſtultus quimihi mille nummos crederet
Philippeum quod me aurum deferre iuſſit adgnatum ſuū
Atq; adamicū calliclem quo rem aiebat mandaſſe hic ſuam
Mihi concreder& nisi me ille et ego illum noſſe aprobe
Enimuero egonunc ſycophantæ huic ſycophantari uolo
Sihunc poſſum illo mille nummos philippo ciuemducere
Quodſibi mededisse dixit quemego quiſit homoneſcio
Neq; oculis antehunc diem umquam uidi ei nemirū crederem
Cuiſicapitis res ſi& nummum nonquam credam plumbeum
Adgrediunduſt hichomo maſticheus parte tribus uerbis uolo
Velt trecentis   habentu id aurum quod accepiſti acharmide
Atq; etiam philippeum numeratum illius inmenſamanu
Mille nummos   Nempe abipſo id accepiſti charmide
Mirumquid abauo eius aut proauo acciperem quiſunt mortui
Adulescens cedo dum iſtuc aurum mihi   quod ego aurum
Dem tibi quod amete accepiſſe faſſus   abſte accepiſſe
Italoquor   quis tuhomoeſt   quimille nummum
Tibidedi egoſum charmides   neq; edepol tuiſſes neq; hodie
Sumquam eris auro huic quidem aeſiſis nugator nugari nugatori
Poſtulas   charmides egoſum   nequiquam hercle es
Namnihil auri fero nimis argute obrepſiſti ineapſe occaſiuncula
Poſtquam ego me aurum ferre dixi poſtu factus charmides
Prius tu non eras quam aurifici mentionem nihil agis proin tu
Teitidem ut charmidatus es rursum recharmida

T uis ego sum igitur siquidem is non sum quis sum quid
I d ad me attin& dum ille nesis quem ego esse nolo sis mea
C ausa quilib& prius non is eras quieras nunc es factus qui
T um non eras age siquid agis quid ego [illegible]
A urum redde dormitas senex fassus charmid[illegible]
D edisse aurum tibi scriptum quidem properas
A n non properas abire actutum abhis regionibus
D ormitator prius quam ego hic te iubeo mulcari male
Q uam obrem quia illum quem ementitus es ego sum ipsus
C harmides quem tibi epistolas dedisse aiebas eho que
es is enim uero sum an tu tandem is ipsus es
I psus inquam charmides sum ergo ipsus ne es
I psissimus abhinc ab oculis enimuero serio quoniam aduenis
V apulabis meo arbitratu et nouorum aedilium
A t &iam male dicis immo saluus quando quidem
A duenis dii te perdant si te flocci facio an perisse prius
E go ob hanc operam argentum accepi temacto inportumo
S ed erum quis sis qui non sis floccum non interdum
I bi id illum renuntiabo qui mihi tris nummos dedit
V t sciat se perdidisse ego abeo male uiue & uale
Q uo dii te omnes aduenientem peregre perdant charmides

SENEX · DV

P ostquam ille hinc abiit post loquendi libere uidetur
T empus uenisse atque occasio iam dudum meum ille
P ectus pungit aculeus quid illi negotii fuerit
A nte aedis meas nam epistola illa mihi concenturiat me[illegible]

·XXVII·

TRINUMMUS

I ncorde et illud mille nummum quam rem agat
N umquem edepol temere tintinnabulum
N isi qui illud tractat aut mouet mutus tacet sed quis hic
E st qui huc in plateam cursuram incipit
L ubet obseruare quid agat huc concessero

SERUUS SENEX

S tasime facite propere celerem recipere ad dominum domum
N e subito metus exoriatur scapulis stultitiam adde gradum
A dpropera iamdudum factum est cum abisti domo
C aue sis tibi nebuloni inter cottabi crebri crepent
S i abieris ab eri questione ne destiteris currere ecce
H ominem te stasime nihil sat in thermopolio condalium
C s oblitus post quam thermo potasti gutturem recipere
E t recurre petere recenti huic quisquis est gurgulio st
E xercitoris hunc hominem cursuram docet quid homo
N ihil non pudet te tribus ne te poteris memoria esse oblitum
A n uero quia cum frugi hominibus ibi bibisti qui ab alieno
F acile cohiberent manus truchus fuit cercomicus
C rinnus cercobulus collabus oculi crepide crurii cerpide
F erriteri mastigie inter eos ne homines condalium te
R edipisci postulas quorum eorum unus surripuit currenti
C ursori solum ... ... tamen clamant graphicum furorem
Q uid ego quid periit petam nisi etiam laborem addam
N um apponam apothecam in super quintu quod periit
P eriisse ducis cape uorsoriam recipere ad erum non
F ugitiuus est huic homo commeminit domi

217 v

plauti

V tinam ueteres homines ueteres parsimoniae potius
Maiori honori hic essent quam mores mali di immortales
B asilica hic quidem facinora inceptat loqui uetera que
E rit u&era amare hunc morem maiorum scias
N am nunc mores nihil faciunt quod lib& nisi quod lub&
A mbitio iam more sanctast liberast a legibus scuta iacere
F ugereq; hostis more habent licentiam petere honore
P ro flagitio more sit morem improbum strenuos p̄terire
M ore sit nequam idem mores leges perduxerunt iam
I n potestatem suam magis qui sunt obnoxio si quam parentes
L iberi ea miserere & iam ad pariete sunt fixe clauis ferreis
V bi malos mores adfigi nimio fuerat aequius
L ub& adire atq; appellare hunc uerum ausculto perlubens
S ed m& uo si compellabo ne aliam rem occipiat loqui
N eq; isti quicquam lege sanctumst leges mori seruiunt
M ores autem rapere pperant qua sacrum qua publicum
H ercle istis malam rem magnam moribus dignumst dari non ne hoc
P ublice animū aduortinam id genus hominum omnibus
V niuersis est aduersum atq; omni populo male facit
M ale fidem seruando illis quoq; abrogant & iam fidem qui nihil
M erent quippe ex eorū ingenio ingenium horum probant
H oc qui in mentem uenerit mihi re ipsa modo cōmonitus
S i quid mutuum quid dederit fit p proprio perditum
C um repetas inimicum amicum beneficio inuenias tuo
S i mage exigere cupias duarum rerū exoritur optio
V el illud quod credideris p̄das uel illū amicū miseris

Trinūmus

Neuest hic quidem stasimus seruus nam ego talentū mutuum
Quod dederam talento inimicū mihi em amicum uendidi
Sed egosum insipientior qui rebus curē puplicis potius quam
Id quod proxumust meo tergo tute iam gera meo domum
Heus tu a sta ilico audi heus tu non sto
Quid si ego me te uelle nolo hanimium stasime scuter
Emere meliust cui imperes pol ego em atq argentū
Dedi sed si non dicto audiens es quid ago dampnū malū
Bene mones ita facere certumst nisi quidem es obnoxius
Si bonus es obnoxius sū sin secus es faciam uti iubes quid
Id ad me attin& benis me seruis tuitare animalis · quia
Bonum aliq' ineare pars tibi est partem alteram tibi
Permitto illam alteram ad me quod boni est apponito
Si eris meritus fies respice ad me hue ego sum charmides
Hem quis est qui mentionem facit homo hominis optimi
Ipse homo optimus mare terra celū di urā fidem
Satin ego oculis plane uideo estne ipsus annon estis est
Certe is est is est profecto omi ere exoptatissime salue ·
Salue stasime saluum te · scio et credo tibi sed omitto
Alio hoc mihi responde liberi quid agunt mei quos reliqui hic
Filium atq filiā uiuunt ualent nempe utriq' utriq'
Di me saluum & seruatum uolunt c&era intus otiose percunctabor
Quo nolo eamus intro sequere quo tu te agis q̄ nam nisi
Domum hiccine nos habitare censes ubi nam ego alibi censeā ·
Iam · quid iam · non sunt nostre aedis quid
Ego ex te audio uendidit tuus natus aedis perii p̄sentanis

Argenti mutuis numeratis quod. quadraginta
O ccidi quieas enim callicles cui tuam rem commendaueras
I s habitatum huc commigrauit nosque exturbauit foras
V bi nunc filius meus habitat hic in hoc posticulo male disperii
C redidi egre tibi id ubi audisses fore ego miserum meis
P ericulis sum per maria maxima uectus capitali periculo
P er predones plurimos me seruaui salus redii nunc hic
D isperii miser propter eosdem quorum causa fui hac aetate
E xercitus adimit animam mihi egritudo stasime tene me
V isne aquam tibi petam res quoniam animam agebat
T um esse offusam oportuit. CALLICLES. CHARMIDES
SENEX. II. STASIMUS. SERUUS
Quid hoc hic clamoris audio ante aedis meas.
O callicles o callicles o callicles qualine amico mea commendaui
B ona probo et fideli & fido & cum magna fide & salue :
E t saluum te aduenisse gaudeo : credo omnia istaec si ita st
V t predicas sed quis iste est tuus ornatus ego dicam tibi
T hesaurum effodiebam intus dotem filie tue que daretur
S ed intus narrabo tibi & hoc & alia sequere stasime
H em. strenue curre in pira aeuum atque unum curriculum
F ace uidebis iam illic nauem qua aduecti sumus uid&o sangarionem
Q ue imperauerim curare ut efferantur. & tu ito simul
S olutust portitori iam portitorium nihil est morae ambula
A ctutum redi illesum atque inesum sequere tu me
H ac intro sequor hic meo ero amico solus firmus restitit
N eque demutauit animum de firma fide quamquam labores multos

S ed hic unus ut ego suspicor seruat fidem
O brem laborem meum ego cepisse censeo

LYSITELIS · ADULESCENS

H ic homo est omnium hominum p(re)cipuus uoluptatib(us) gaudiisq(ue)
A nte ponens ita commoda q(ue) cupio eueniunt quod ago
A dsequitur subest subsequitur ita gaudiis gaudiu(m) supp(e)tat
M odo me stasimus lesbonici seruus conuenit is mihi dixit
S uum erum peregre huc aduenisse charmidem
H unc mihi is propere conuenendus est ut que cum eius
F ilio egi ei rei fundus pater sit potior eo sed fores h(a)e sonitu
S ua mihi moram obiciunt incommode

SENEX · II · ADULESCENS · II ·

N eq(ue) fuit neq(ue) erit neq(ue) esse quemq(ua)m hominu(m) interdu(m)
A rbitror cui fides fidelitasq(ue) amicum erga aequiperet suu(m)
N am exedificauisset me ex his aedib(us) absq(ue) te foret
S i quid amicu(m) erga bene feci aut consului fideliter
N on uideor meruisse laudem culpa caruisse arbitror
N am beneficium homini proprium quod datur p(ro)sumpserit
Q uod datum utendum st id repetundi copiast quando uelit
E st ita ut tu dicis sed ego hoc metuo miran satis
E um sororem despondisse suam in tam fortem familiam
L ysiteli quidem philtonis filio enim me nominat
F amiliam optumam occupauit quid ego cesso hos
C onloqui sed maneam etiam opinor nam(que) hoc commodum
O rditur loqui uha quid est oblitus intus
D udum tibi su(m) dicere modo mihi aduenienti nugator quida(m)
Accessit obuiam

H imus pgraphicus sicophanta is mille nummu se aurum
M eo datu tibi ferre & gnato lesbonico alebat meo quem ego
N equi esset noram neq; eum ante usquam conspexi prius
S ed quid rides meo adlegatu uenit quasi qui auru mihi
F errent ab se quod darem tue gnate dotem ut filius tuus
Q uando illi a me darem esse allatum id ab se crederet
N eu qui rem ipsam posset intellegere & thensauru tuum
M e esse penes atq; eum a me lege populi patrium posceret
S cite edepol megaronides communis hoc meus & tuus
B eneuolens commentust qui nunc laudo consiliu & pbo
Q uid ego ineptus dum sermonem uereor interrumpere
S olus sto nec quod conatus sum agere ago hominis conloquar
Q uis hic est qui huc ad nos incedit charmidem socerū suū
L ysiteus salutat di dent tibi lysiteles que uelis
N on ego sum salute dignus immo salue callicles
H unc priorem aequumst me habere tunica ppior pallio est
D eos uolo consilia uestra recte uortere filiam meam tibi
D esponsatam esse audio nisi
I mmo haud nolo spondent ergo tuam gnatā uxorem
M ihi spondeo. & mille auri philippum dotis dotē
N ihil moror si illa tibi placet placenda dos quoq;
E st quam dat tibi postremo quod uis non duces nisi
I llud quod non uis fores uis hic orat imperabit
T e aduocato atq; arbitro ista lege filiam tuam
S ponden mihi uxorem dari spondeo & ego
S pondeo idem hoc oh salue te adfines mei

trinummus .

Adq; edepol sunt res quas propter tibi tamen sus censui
Quid ego feci meum corrumpi quia per misus filium
Sid mea uoluntate factumst quod mihi suscenseas
Sed sine me hoc abs te impetrare quod uolo quid id est
Cies si quid stulte feci ut ea missam facias omnia quid quassas
Caput cruciatur cor mihi & metuo quidnam id est
Cum ille istaec ut esse nolo ut cruciatior metuo sibi dene ge e quod
Me oras ne te le uiorem erga me putes non grauabor
Faciam ita ut uis probus es eo ut illum euocem.
Miserumst male promerit aut meritas imis ulciscier lic& aperite
Hoc aperite propere & lesbonicum si domist foras euocate ita
Subito st propere quod eum conuentum uolo quis homo
Tam tumultuoso sonitu me excivit subito foras beneuolens
Tuus atq; amicumst satin est salue dic mihi recte tuum
Patrem redisse saluum peregre gaudeo quis id ait ego
Tu in uidisti et tu te id e uideas lic& o pater pater mi salue
Salue multum gnate mi si quid tibi pater laboris nihil
Euenit ne tume bene re gesta saluus redeo si tu modo frugi esse uis
Haec tibi pacta est callicli filia ego ducam pater et eam et ...
Siquam aliam iubebis quamquam tibi suscensui ...
Miseria una quidem hominist affatim uni modo huic paruist
Nam si pro peccatis centum ducat uxores parumst ...
At iam posthac temperabo dicis si facies modo
Hunc quid causa est quin uxorem cras domum ducat optumust
Lic& Tum perendinum paratus sis ut dicas
Plaudite

plauti

PLAUTI TRINUMMUS EXPLICIT
INCIPIT TRUCULENTUS

ARGUMENTUM·

Tres unam pereunt adulescentes mulierem
Rure unus alter urbe peregre tertius
Utq; ista ingenti militem tangat polo
Clam sibi supposuit clandestino· editum
Ui magna servos est attrucibus moribus
I poeni rapiant domi par simoniam
Et is tamen mollitur miles advenit
Hatq; causa dat propensa munera
Tamen compresse pater cognoscit omnia
Utq; illam ducat qui viciarat convenit
Suumq; is rep&it a meretrice subditum

EXPLICIT ARG· PROLOGUS· INCIPIT

Perparvam artem postulat plauti locu de u meris magnis
Atq; amoenis moenib; athenas quo sine artus plenis e ferat
Quid nunc daturi estis annon adnuit melior me
Quidem vobis me abiaturu sine mora quid si de vro
Quippiam ore abduunt eum hercle modus residen
Mores pristini adde negandum ut celeri lingua utamini
Sed hoc agamus qua huc ventum st gratia
Athenis tracto ita ut hoc est proschenium
Tantisper dum transigimus hanc comediam
Hic habitat mulier nomine cui est phronesium
Hec huius secli mores inse possid&

truculentus

H umquã ab amatore suo postulat id quod datumst
S ed reliquam dat operã ne sit reliquũ poscendo atq; auferendo
Vt mos est mulierũ. nam omnis id faciunt cum se amari
I ntellegunt. ea se peperisse puerum simulat militi
Q uo citius rem ab eo auferat cum puluisculo. quid multa
S uper& mulierẽ hisceũ anima ad eum habenti erit et erit

DINARCHUS . DV.

N on omnis etas ad perdiscendum sat est nã antidum id perdiscat
A d quod pereat modis neq; ea ratione me absq; se unquam
E duc& uenus. quam penes amantum summa summarum redit
Q uot amans exemplis ludific&ur. quot modis pereat
Q uotq; exoritur exorabulis. quot illic blanditer. quot illic
I racundie sunt quot sunt perclamanda di uostrã fidem hui
Q uid periurandum est etiam preter munera primum
D um mirror annuus primus ebolũst ob eam tres noctis
T utor interea locat aut ara aut uinum aut oleum aut triticũ
T emptat benignus ne an bone frugi sies. quasi in piscinam
R ete qui iaculum parat quando abiit rete persum adducit
I nfra si im&it rete piscis ne effugiat cau&. dum huc
D um illuc rete or impedit piscis usq; adeo doniũ foras eduxit
I bidem est amator sed id quod oratur dedit atq; est benignus
P otius quam frugi bone adduntur noctes interim ille
H amum uorat si semel amoris poculum accepit mere
E aq; intra pectus se penetrauit potio exemplo & ipsus
P eriit & res & fides si iratum scortum forte st amatori suo
B is perit amator ab re atq; animo simul. sin aliũ alteri potius e
I dẽ perit

S i raras noctes ducit ab animo perit sin crebras ducit ipsus
G audet res perit ita et in aedib; lenonis prius quam unum
D ederis centum que poscat parat aut perit aurum concissa
P allula est aut empta ancilla aut aliquod uasum argenteum
A ut uasū aenum aliquod aut lectus lapriles aut armariola
G reca aut aliquid semper quod p&ta debeat q; amans scortae
S uo atq; haec celamus nos clam mina industria quoniam rē
F idem que nos que nos m& perdimus neq; parentis neq;
C ognati sentiant quos cum celamus si facimus conscias
Q ui nostrae aetati tempestiuo temperint unde ante parata
D emus post partorib; faxim lenonum & scortorum plus est
E t minus dampnosorū hominū quam nunc sunt sit
N am nunc lenonum et scortorum plus est ferre
N am nusquam alibi si sunt circum argentarias quā olim
M uscarum est cum caletur maxime scorti lenones
Q uasi sedent cotidie ea nimia est ratio quippe qui certo scio
F ere plus scortorum esse eam quam ponderum
Q uos quidem quam ad rem dicam in argentariis
R eferre habere nisi pro tabulis nescio ubi he perscribantur
V suraria accipiat dico expensa neq; censeat
P ostremo id magno in populo multer hominibus
R e placida atq; otiosa uictis hostibus amare oport&
O mīs qui quod dent habent nam mihi haec meretrix
Q ue hic hab& phronesium suum nomen omnes
E x pectore exmouit meo phronesium nam phronesis
E st sapientia nam me fuis se huic fateor sūmū atq;

I ntumum

Quod amantis multo pessimum est pecunię eadem postquā
Alium repperi qui prius daret dampnosiorē mihi exinde
Immouit loco qui manifesta ac odiosum sibi esse memorabat mala
Babilomensem militē is nunc dicitur uenturus peregre
Eo nunc commenta est dolū repperisse simulat sese ut me
Extrudat foras cum esse simulant militem puero patrem
Atq; ut cum solo peregre getur militi, eum isti suppositum
Puerum opus pessum mihi verbaretur dare se a me censuit
Celare se potesse grauida si foret nam ego lemno aduenio
Athenas nudius tertius legatus hinc quod cum publico
Imperio fui sed hec quibus melius est astaphiū est ancillula
Cum ergo quoq; etiam mihi fuit commertium

ASTAPHIUM ANCILLA DINARCUS IDē.

Ad fores ausentbare adq; seruas aedis
Nequis aduentor grauior abeat quam aduenia
Heu qui manus attulerit steriles intro ad nos
Grauidas foras exportet nonne ego hominum mores
Ita nunc adulescentes morati sunt quin ei
Aut senec aduentunt ad scorta congerones ×
Consulta sunt consilio quando intro aduenerunt
Vnus eorum aliquis osculum amice usq; oggerit dum illi agunt

Si inuident quempiam se ad seruare obludeant qui custodē
Oblectent per oculum & ludū de nrō sepe aedunt quod
Fartores faciunt fit pol hoc & pars spectatorū scitis pol
Haec uos me haud mentiri ibi usibus pugnę & uirtuti de pęlonib.
pręda capere

At nos rursu lepide referimus gratiam furib. nostris
Nam ipsi uident eum eorum aggerimus bona loqui
Etiam ultro ipsi aggerunt ad nos me illis quidem haec
Verberat uerbis nam ego huc dona concessi
Commemini iā pol ego unum sumsi domi erat mecum adducam
Heus mane dum astaphius priusquam abis reuocat scies
Respice huc quis est
Vobis qui multa bona esse uult dato siēē uis faxo erunt respice
Hucmodo ioteni cas me miseram quisquis es pessimam
anel optume odiosus es dinarchus ne illic est atq;
† Is fessis ad uas lassi ittuli fert contra manum et pariter
Gradere tibi seruio atq; audies sum in periis tute quid agis
Vale & uali dum teneo peregre quoniam aduenis centur
Benigne dicis astate ambo sine me ire quo iussit eas
Sed quid ais quiduis istic quotter inceptas quies
Quem arcessis archinā obstetricem mala femina es
Soles umes disciplinam manifesta mendacia mala
Teteneo quid iam amabo quate adducituram huc dixeras
Eum ipsum in onea ase nunc mulier facta est ex uiro mala est
P. restigiator sed tandem loquere quis is homo est asta phi
Vnus amator nimis otiosum arbitror hominem esse q
Nam arbitrare quia tuo uestimento & cibo alienis
Rebus curas uos mihi dedistis otiosū quid iā amabo expedibo
Rem perdidi meum negotium abstulistis si rem seruassem
Fuit ubi negotiosus essem anitu eberie rem publicam
Aut amoris alia lege habere posses postulas quin tu otiosius fias

Truculentus.

Illa aut ego habuit publicum per uorse interpretaris
Nam aduorsum legem amem ob mea scriptura pecudem accip
Fieri q; id est quod tu facis faciunt rei male gerentis ubi non
Est scriptura unde dent incusant publicanos male uerti
Res pecuaria mihi apud uos nunc uicissim uolo habere
Arati unculam procopis apud uos nonarius hic
Sed pascuus est agere sirationes habituris qui arari solent
Ad pueros ire melius est hunc nos habemus publicum illi alii
Sunt publicani utrosq; percognouit trobeidem
Cistoc pol tuo otiosus cum & illic & hic peruorsus esse sed uris
Cum rem esse maius procatior es es tis uos sed illi p uriosi
Illis perit quicquid datur neq; ipsis appar& quicquam
Vos saltem siquid queritis & bibitis et commestis
Postremo illi sunt improbi uos quam & gloriosi male q;
Innos illis eaoma tibicicis diuarche et nostram
Et illorum uicem quia istuc rationem dicam quiaquia
Alterum incusat probri sumpsit senteri oport&
Tu a nobis sapiens nihil habes nos nequam abs te habeam
Ostaphium aut istoc modo solita est me ante appellari
Sed blande cum illuc quod apud uos nunc e apud me habere
Dum uiuit hominem noueris ubi mortuus est quiescas
Te dum uiuebas noueras si at me mortuum arbitrare
Qui potis est amabo planius qui ante hac amator summus
Habitus est istunc ad amica uerius uerimonia referre
Vta hercle factu iniuria que pperauit isolim rapere
Otiose oportuit diu ut essem incolomis uobis.

Amator similis est oppidi hostilis quo argumento est quam
Primum expugnari potis est amat optumum est amica & ego fateor
Sed longe aliter est amicus atq; amator certe hercle quã u&errim
Amomum optimus amicus non hercle occide sunt mihi etiam
Fundi & aedis cur obsecro ego ante ostium pro ignato alieno
Que astas intro aut alienus tu quidem esse nam e castor nemine
Hodie mage amat corde atq; animo suo si quidē habes fundũ
Atq; aedis in medie sunt lingue site vre atq; orationes vacatq;
Corda bella sunt sita atq; acerno aceto linguis dicta dulcia
Datis corde amare factis amantis si quid n̄ dampnũt non didici
Fabulare non istec me a benignitas docuitte fabulari sed istos
Quicum gens suis belligerant parte primi mala es atq; eadēq;
Soles inlecebri ut expectatus peregre aduenisti nam obsecro
Cupiebat te era uidere quid tandē te unũ ex omnibus amat
Euge funde & aedis per tempus subuenistis mihi sed quid ais
Astaphium ut quid uis
Estne intus nunc phronesium tibi quidem intus ualere immo
Edepol melius iam credo fore ubi te uidebit
Hoc nobis uicium maxumum est cũ amam̄ tum perimus
Si illud quod uolumus dicitur palam cum mentiuntur
Verum esse inscita credimus ne ut in estu mutuamur ira
Heia aut ita est res an intute amar & immo unice vnũ
Peperisse eam audiui ah obsecro tace dinarche quideam
Horris co misera sentio quod dis fit parationis ita pene
Tibi fuit phronesium intro amabo
Visse illã atq; operire ibi iam exiuit nam lauabit

truculentus.

Quid ais liquet nūquā fuit quā pregnas quiparere potuit
Nam equidem ut erumilliquod scias numquam extumere sensi
Celabat metuebat quete aut sibi persuaderes ut abortioni
Operam dar& puerumq; ut e necar& dumpol isti puero quid
Est pater babilomensis miles cuius nunc ista aduentum expetit
Immo abeo ut nuntiatust iamhic adfuturū aiunt eum nondum
Aduenisse moror ibo igitur intro quippini quam audacter quā
Domum adit nā tuedepol noster sed iamnunc dinarche
Quammox tere cepisti iamhic ero prope est profecta quosum.
Redde uero actutum ego interonte apuduos apperibor

Hahaha erele quieui quia intro iuit odium tandem sola sū
Nunc quidem meo arbitratu loquar libere que uolam & que iubebit
Huic hominem amanti mea era apudnos dixit neniam debonis
Nam fundit aedis obligatae sunt obmoris prandium uerum
Apud hunc mea era consilia femine loquitur libere magisq;
Adeo ei consiliarius hic amicus est quod auxiliarius
Dum fuit dedit nunc nihil hab& quod habebat nos habemus
Iste nunc id hab& quod nos habuimus humanum facinus factum est
Actutum fortune solent mutarier varia uita est nos diutē
Eum meminimus atq; isti pauperes nos uerter sese memoriast
Uetus sit quid ita miretur sieg& necesse est nos patiar aucta
Aequum me factum est piaculum est misereri nos hominum
Rei male gerentium bonis esse oport& dentibus lenā probrā
Adridere quisquis ueniat blandeque alloqui male corde
Consultari bene loqui lingua meretricem ēē similē sentis condec&.

Que que hominem attingerit profecto aut malum aut dampnū
Dari numquam amatoris meretricē oport& causam noscere
Quin ubi nihil d& pro infrequente cū mittas militia domum
Nec umquā quisquam probus erit amator nisi qui rei
Inimicus sit sue nuge sunt nisi quod amodo cum dederit dare
Iam iubeat denuo is amatur hic apud nos quid quodedit
Iobatus datum dum habeat tum am& ubi nihil habeat
Alium questum cepiat aequo animo ipse simul habeat
Alius qui habent dent locum probus est amator qui
Relictis reb; rem perdit suam at nos male agere p̄dicant
Virisolere secum nosq; esse auaras quisim . umquam
Alienos agimus tandem nam ecastor numquam satis dedit
Sue quisquam amice amator: neq; pol satis accepimus .
Neq; ulla satis poposcit nam quando sterilis est amator
Datis si negat se habere quod & soli nec satis accepimus
Satis cum quod det non hab& semper datores nouos
Oport& querere qui unde thensauris integris demus
Danunt uiuit hic agrestis est adulescens qui hic abit.
Nimis pol mortalis lepidus nimisq; probus datur
Sedis clam patēr etiam hac noctem illac
Per hortum transiliuit ad nos eum uolo conuenire
Sed est huic unus seruus uiolentissimus
Qui ubi quamq; nr̄arū uid& prope aedis hac si agredias.
Item ut de frumento anseres clamore absterr& abigit
Ita tem est agrestis sed fores quicquid est futurū feriam
Equis huic tutelam ianue gerit et quis intus exit ancilla—

·XXVIIII·

Quis illic est qui tam proterue nostras aedis arietat. Actus
Ego sum respice ad me quid ego nonne ego uideor tertibi
Quid tibi ab hasce accessio est aedis prope aut pultatio st
Salue satis mihi est tue salutis nihil moror non salueo
Egrotare malim quam esse tua salute sanior
Aut uolo scire quid debetur hic tibi nostre domi comprime
Spero meam quid eherde tuq; soltas comprimas
Inprudens periculum ut rustico suadet stuprum
Iam dixi ut esse cepisti fidem si est una altera nimis hic
Quidem truculentus pergin male loqui mulier. mihi es
Quid tibi ego aut medico quia enim me truculentum nomines
Nunc adeo nisi abis actutum aedicas. quid queras scio
Iam herde ego hic te mulier quasi sus catulos pedibus
Proteram rus mereum hoc quidem est pudendum et uero
Plurimum pucus aduenisti huc sistematum exornatis ossib
Quia tibi re suasi infecisti propudiosa palliolatam ueo
Bella est qui accepisti arma aduenias nunc places
Cum me illi uelim meminisse dicis quid quod te rogo
Mancupium qui accipias gesta tecum hercle nos an uos
Dignus daturum lauri nec hic sunt quas habes uictorias
Ne atticas me tangas nam e amabit sarculum
Ut ego me rurium ex una ... patulum uoueri
Cumq; ita noctem in stramentis pernoctare perpetuo
Quam tuas centum cenatas noctes mihi dono patri
Rustum iod bras ut nacta esse hominem quem pudeat probri
Sed quid apud nostras negotii mulier est aedis tibi

Quid tu hoc occursas inurbem quotiens cumq· aduenis
Mulieres conuenire uolo uostras quas tu mulieres
Mihi narras ubi musca nulla femina est in edib· nulla istinc
Mulier habitat rus inquã abierunt pabi quid clamas insane
Abire hinc nipp(er)a grandi gras iam ego istoc fictos
Compositos crispos cinnos tuos unicentatos usq· excerebro
Expellã quanã gratias quia adeo foras uras unguant
Iuncta esse audes accedere quia que istas buccas tam
Belle purpuris satis habeo st erubuime castor misera
Propter clamorem tuum itane erubuisti quasi uero corpori
Reliqueris tuo potestatem coloris ulli capiendi mala
Buccas rubricata omne corpus uitinxit tibi pessume estis
Quid est quod uobis pessume haec
Scio ego plus quã me arbitrarier scire quid id est obsecro
Quod scias herus noster filius apud uostram pax
Vt p eductite eum inciatis inmalam fraudem & p̃rnium
Sanus si uidear edicam dicis contumeliã nemo hominẽ
Hic perire solet apud nos res perdunt suas ubi perdider̃
Res abire hinc si uolunt ut uis licet ego nunc noui adulescentẽ
Vestrũ ueron serion qui in maceria illa ait in horto
Que est que in noctes singulas lateri fit minor quantus
Dampni p(ro)mensus tuã nominũ uetus est macere lateres
Si uetere res ruunt antumale lateres ueteres uere nũquã
Edepol mihi quisquã tomo mortalis p(ro)hac duarũ rerũ credunt
Hi esse ego uestra ero amari facta denarrauero est ne ille
Violentus suum non erũ ille meretriculus moniendis rem

Cogi uerū parsimonię duritieque que nunc duo sciam
Exportatur pessimū hem tuos exungula male uiuitis
Ego nemis ~~mastrem~~ tamenum exercere ibi forum atq; hec
Facta narrabo sem neq; istuc in se gestu ergo coget exanimē
Mali siec astor hic homo senapi uictitet non censeam tam esse
Tristem posse at pol ero beneuolens uti est suos uerū ego
Illum quamquam uiolentus est pero imutari potest blanditiis
Ornamentis cetetis meretrices undiquidē eximē intum.
Domito fieri atq; alias beluas nunc aderā re uidebo et cū.
Odium peraditur meum tristis exit ad conuenire etiam
Hic bum phronesium DINARCUS

Ancilla ASTAPHIUM

Puesas. ego credo quid usq; dū iu uoni lauant minus diu
Lauare quā haec lauat prones chuum si pro inde ameniur.
Mulieres diu quam uiuant amis amatores. balneatores
Sient nonquis parū perdurari opperirier quin hercle
Lassus iam sū durando miser mihi quoq; p̄ lassitudine
Opus est laue sed obsecro hercle astaphiū intro acnuntia
Me adesse tu propere suaue. iam ~~eo~~ satis lauerit
Licet aud me etiam quid uis di me perduint. quite
Reuotam non tibi dicebam imodo quid iam reuocabas
Inprobe nihil eq; homo que tibi mille passū peperit more
Sed quid hec hic am̄ tamdiu ante edis stetit nescio quē p̄sto
Italata est credo militem illū studere ū quasi uolturi heri
Duo prius p̄chunant quo die euri fient illū imant omnes
Illi est animi omnib; me minimo magis respicit ubi est huc
T venerit

Q uā si hinc ducentos annos fuerim mortuus
V erū seruire salue est ueue miser. mihi post factum
E lector quia ante partū perdidi uerū nunc si qua mihi
O btegerit hereditas magna atq; luculenta nunc post quā
S cio dulce atq; amarū quid sit ex pecunia ita ego illam
E depol seruem itaq; parce uictitē ut nulla faxim cis
D ies paucos sit& ego istos qui nunc me culpant confutauerō
S ed est uos adsentio aperiri fores que obsorbent quicquid
V enit infra pessulos

PRONESTUM DINARCUS

N umtibi nā amabo ianua est mordax mea quo introire
M etuas mea uoluntas fer inde uictoria flor& ut ole ui
N i inde sum& quittam inficetus lemno aduemens quid ue
N ondes amice dum arbos annuum uah uapulo hercle
E go nunc atq; adeo male quo te a uortis tis sim salua
P hronesiū salue hic ne hodie cenas saluus cū aduenis
P romis iube cenabist ubi tu luseris hic me libente facies
E depol me magis nempe tueris hodie meū mea p̄mestū
V elim si fieri posset credo solicas mihi pperate auferte
M ensam amabo sanumes non edepol bibere possū iam
I ta animo male est mane aliquid fine abi ab bas p̄fisti
A quā iam redit animus deme soleas cedo uinum
I dem es ecastor qui soles sed dicat mihi bene nā ambulasti
H nc quidem hercle attibent quā rm uidendum est
C opia cō plectere libens ad hoc est me illi dulci dulcius
H oc tuis fortunis iuppiter prestant meat.

truculentus

Dan tu suauiū immo uel decem item istoc pauper esse ...
Plus pollicere quā ego ate postulo utinam aprincipio
Rei item parsissem ut nunc reparcis sauiis siquid tibi
Compendi facere possim faciam edepol uelim iam lauasse
Iam pol mihi quidē atq; oculis meis nū tibi sordere uideor
Non pol mihi quidem uerū tempestas memini quondā fuit
Cum int̄ nos sorderemus alteri sed quid ego facinus audiui
Aduenions tuum quod tu hic absente me noui negotii gesseris
Cūq· bene p̄uenisti salua gaudeo tibi mea consilia summas
Semp crebri equidem nec peperi puerū nec pregnam
Fui uerum adsimulaui meis se preg nantem haud ego
Que ppter meam uitā propter militem babilonensem
Qui quasi uxorem sibi me habebat annum dum hic fuit
Ego senseram sed quid istic eum rei tē adsimulare retulit
Vt esset aliqui siaque usq; est & redimiculū reuersionem
Ut ad me facer& demuo nunc hic remisit nuper ad me
Epistulam sese experturū quanti sese perderem
Si quid peperissem decarem attollerem bona summe
Habiturū omnā esse ausculto libens quid denique agitis
Mater ancillas iub& qm̄ iam decimus mensis aduenit
Prope alia maior sum ire premandare & querere
Puerū aut puellā quis opponantur mihi quem nubta
Verba faciam tonstricem siram nouistino stram quem
Erga aedem sese hab& non in haec ut opera circum it
Per familias puerū uestigat clanculum ad me d&ulit
Datum sibi esse dixit mertis male.

C uiusnunc non illa peperit que peperit patior sed ea posterior.
O rdine omnē rē tenes nunc ut premisit nuntiū milles mihi
N on multo post hec aderit nunc tute uiterim quasi pro puera
H ic procurast quippini ubi sine labore res geri pulchri potest
A dsum quemque aequū est questum esse callidum quid me
F uturum est quando miles uenerit relictus ne abs te uiuam
V bi illud quod uolo habebo ab illo facile inueniam quomodo
D iuortium & discordia inter nos parē postid ego totū tecum
M ea uoluntas usque adero assiduo immo hercle uero accubuo
M a uelim quin hic hodie sacrificare pro puero uolo adsido
I mmo hercle uero quin o die quod fieri opus censeo
N on audes aliquod mihi dare munus ciuilium lucrū hercle
V ideor facerē mihi uoluntas me heia ubi quippiam me
P osces at ego ubi abstulero iam faxo hic aderit seruolum huc
M ittā meū sic facito. quicquid ad te uenerit bona consulas
E castor munus te curaturum scio ut cuius me non peniteat
M itte mihi num quippiam meus alium ut quando otium
T ibi sit ad me reuisas ualeas uale pro di immortales non
A mantis mulieris sed sotie unanimantis fidentis fuit.
O fficium facere quomodo hec facit mihi suppositionē pueri
Q uem hinc reddidit germane quod sorori non credit soror
O stendit mihi iam sese medullitus se mihi infidelem numquam
N e unque fore ego ne illam ut nō amem ego ne illud nō bene velim
M e potius non amabo quam huic desit amor ego isti non
M unus mittam iam modo ex hoc loco iubebo ad istā quinque
P erferri minas preter ea obsonari dūtaxat ad minam.

Multo illi potius bene erit q(uam) bene uult mihi quã mihi m&
Omnia que mihi facto mala

PHRONESIUM MERETRIX

Puero isti date mammam ut misere matris sollicitaeq(ue)
Exanimos uim cruciant que edepol commentum male
Cumq(ue) eam rem in corde agit omnino minus perhibemur
Male quam sumus ingenio ego prima de me modo dicta dicito
Quanta est cura in animo quantũ corde capio dolorem
Dolus ne occidat morte pueri mater dicta quod sum eo magis
Studeo uite que ausa sum tantum dem dolum adgredi ar
Lucri causa auara probrum sum executa alienos dolores
Mihi supposiui nullam rem oport& dolose adgredi nisi
Astute accurateq(ue) exequare uos mi& iam uidetis ornata
Incedo puer perio ego nunc me essem egrotia adsimulo
Male quod mulier facere incepit nisi efficere perpetrat
Id illi morbo id illi senia est ea illi misere miseria st si
Bene facere incepit eius eni cito odium percipit
Nimis que pauce sunt defesse maleq(ue) facere occeperent
Nimis que pauce efficiunt si quid occeperint bene facere
Mulieri nimio male facere melius est onus quam bene
Ego quod mala sum matris opera malus sũ & me apte malicia
Que me grauidam esse adsimulaui militi babilonio, ea nunc
Maliciã accuratã miles inueniat uolo si stic aut multo post
Credo aderit nunc prius precor cauea sciens eumq(ue)
Ornatũ ut grauida quasi puerisper locubem dare mihi
Huc euectam atq(ue) igne in uaraã ut benerem uicinã mea.

Plauti

Hic apponite atque abite ab oculis optheticum face iter
Accumbam accede adiutare sic decet pueri eram solias
Mihi duce pallium minice huc archilis ubi saphilum
Fer huc uerbenam mihi thuris & bellaria da taquam manibus
Hunc ecastorum uenit miles uelim

MILES - MERETRIX - ANCILLA.

Ne expectetis spectatores meas pugnas dum predicem
Manibus duellis predicare soleo haud in sermonibus
Scio ego multos memorauisse milites mendacium
Et homeronidam & post illa mille memorari potest
Qui & conuicti et condempnati falsis de pugnis sient
Non laudandum est cui plus credit qui audit quam
Qui uidet non placet cui illi plus laudant qui audiunt
Quia qui uident pluris est oculatus testis quam auritus
Decet qui audiunt audita dicunt qui uident plane sciunt
Non placet quem scurre laudant manipularis mussitant
Neque illi quorum lingua gladiorum aciem praestringit domi
Strenui nimio plus prosunt populo quam arguti et cati
Facile sibi facunditatem uirtus argutam inuenit
Sine uirtute argutum ciuem mihi habeam pro fecta
Que alias conlaudare abse seuero non potest. nunc
Amicam decimo mense post athenas atticas uiso
Quam grauidam reliqui meo compressu quid ea agat
Vibet quis loquitur iam propinqua miles mea
Phronesium tibi ades stratophones nunc tibi opus
Egram ut te assimules tace.

truculentus.

(interlinear glosses above the first line: um ammonitricis — an me)

Cum adhuc ego tu mala meam e mone & ruri a me in afficio
Vincere est reperit mulier ut ego opinor unade a aut
Hominem ut uolo euge staphin maccam i clinibi
Ad uorsu salue ecastor stratio panes uenire saluu
Scio sed peperit ne obsecro phronesium peperit pueru.
Hirnaum lepidu hec quit mihi simul le est rogas
Quin ubi natus est macheram & clippeum poscebat sibi
Meus est scio iam de argumentis primum quidum simile st
Papa iam magnus iam ne lectat legione q spoliar&
Velit ere nudius quintus natus quide ille e quid postea
Inter tot dies quidem hercle iam actu aliquit oparruit
Quid illi ex utero exitio st priusquam poterat ire inpluu
Consequere atq; illa saluta & gratulari illi sequor
Vbi illa obsecro est que me hic reliquit abse abisti
Adsum adduce tibi exoptatum strato panem nubilis est
Obsecro mars peregre adueniens salutat neriene m
Vxore sua cum tu recte prouenisti qua qua es aucta
Liberis gratulor cum mihi tibiq; magnu deristi decus
Salue qui me interfecisti pene ut ultra & lumine quique
Ibi magnu doloris per uoluptatem tua condidisti
In corpus quo nunc & eia morbo misera su celadd
O brem mea uoluptas tibi obuenit labos ister filiu peperisti
Qui aedis spoliis oppleuit tuas multo ecastor magis oppleuis
O pus est trinci granariu ne ille prius quam spolia capiat
Hinc nos extinxit fames habebo unu anunt suauium
Sis p& e hunc abnequeo caput

Tollere tado ut itaq; ego me dolo neq; iam queo pedibus
Mea sponte ambulare sib plane ex medeo maria sauium
Petere tuum iubeas p&ere haud pigeat me nunc in meum
Idita esse experta es nunc experiere mea phronesium
Me te amare adduxi ancillas tibi eccas ex uri duas
Istas dono adduce hoc tu istas sed regine domi sue fuere
Ambae uerum patriam ego excidi manu iste dono pennetto
Te quod ancilla st iam quin & iam men sup adducas que
Mihi com& inebri hoc quidem hercle si ingratu st
Donum cedo tu mihi istam puere per uiam
I mea uoluptas attol'i ecca palatiuam ex pari gra tibi tene tibi
Hoc etiam mihi ob labores tantos tantillus dari per hercle miseriam
Auro contra constat filius & iam num mali pendit addit purpura
Exarat tibi attuli tuas pontio amoenas tene tibi uoluptas mea
Accepi hoc abduce hasce in conspectus uras & quidem has
Me nihil castor neq; meres mihi ne huic sat est ne unu uerbum
Quidem num dixit uiginti minis uenire illec posse credo dona quee
Dono dedi uehementi nunc mihi est ista sentio atq; intellego
Veru adibo quid ais nunc tu [illegible] ne uis me uoluptas mea
Quo uocatus sum ire ad cenam mox huc cubitum uero
Quid taces planissime edepol peri sed quid illuc boni est
Quis homo est qui inducit pompa tantam certum st quo ferant
Obseruare huic credo fertur ueru iam scibo magis

GETA · PHRONESIUM · ASTAPHIUM · C ·

Ite ite hac simul mulierce ida min geruli foras gerronis
Bonoru axa goce satin sequis amat ne quid quin nihil sit itaq;
Impure partibus expoliat

Nam hoc quis caeam nequis id querat ex me domus idq; facit
I nproba facta amator qui bona sua pro stercore hab& foras
I ub& fieri m&uit publicos mundissimũ sit puras sibi ẽẽ uoltas
D is domi quicquid hab& nemitur exeo quandoquidem ipsus
P erditũ sit secreto hercle equidem illũ adiutabo nẽq; meaquidẽ
O pera umquã nihili omnib; propere quã potest peribit
Nam iam de hoc obsonio demina una deminui modo quinq;
Nummos mihi detraxi partẽ herculaneam nam hoc ad simile est
Quasi de fluuio qui aqua quã deriuat sibi nisi deriu&ur tamen
O mnis ea qua abeat in mari nã hoc in mare abit misereq;
P erit sine bona omnia grã hec cũ uideo si fieri sus furor
Supplicio depredam capio meretricem ego uenesse reor
M are ut est quod des deuorans umquã habundat hoc saltem
Seruat me cum illi sub esse appar& des quantũ uis nusquam
A ppar& neq; dotari neq; acceptrice uelut meretrix meũ erũ
Miserũ sua blanditia intulit in
P auperiem priuabit bonis luce honore atq; amicis
A ttate eã adest propinque cre audiuisse hec me loqui
P allida est ut peperit puerũ alloquar quasi nesciã iubeo
Vos saluare noster geta quid agis ut uales ualeo & uenio
A dminus ualentẽ & melius qui ualeat fero erus meus ocellus
T uus ãrte ferre me hec iussit tibi donaq; uides illos fere
E t has quinq argenti minas pol haud perit quod illum
T antum amolus sit operare vehere grata haberes tibi
Grataq; ecastor habeo iube auferri intro ichname
Haec quid audiuis heq; tam imperat sua sa nolo auferant

230 v

Plauti

D esiccari iub& immo pud& mecastor eiam est egori.
T u bona fide tune an sin pudentem me esse ipsa que sis tabulũ.
F lagiti dic amabo te ubi est dinarchus domi dic ob hec dona
Q ue admiserit me illũ amare plurimũ omnium hominum
E rgo meumq; honorẽ illũ habere omnium maximum
A dq; istuc ueniat obsecrat illic & sed quis nam illic homo st
Q ui ipsus se cũ est tristis animo hercle humo st suo miser
Q uis quis est dignus est mecastor ne quid est n̄ nouisti obsecro
Q ui illic apud me erat huius pater usq; ad iectaculum
I ussit alium ansi auscultaui obseruaui quẽ per nam noui
H ominem nihil illic est illic est me intuetur gemens
T raxit ex intimo uentre suspensum hoc inde dentibus
F rendidit femur num obsecro nam ariolus qui ipsus
S e uerberat nunc ego meos animos uiolentos meãq; irã
E xpettor &iam promam loquere unde est
C uius es cur ausus inclement mihi dicere lubido est
I stuc nec mihi responsis hoc non ego flocci facio
Q uid tu cur ausa es alium redicere amare hominẽ lubitum st
A ttandem istuc primũ experiar tum perit illi domi causa
H olerũ atq escarum & poscarũ mecum mala cum
C incinnatum umbraticolum lympha nutribam arnas
H ominẽ non nauci que herclest meone erotu improbe
E t male dicere audes fons uiti & periuri uerbum unum
A dde istoc iam hercle ego te hic hac affatim officiam tange
Modo iam ego hic agnum faciam et medium distruncabo
Sit uel legionem bellator eius at ego in culina ciue

Si equidem facias aduentores meos incuses quorum mihi
Dona accepta & grata habeo tuaque ingrata atque abste accepi
Tum pol ego & donis priuatus sum & peri plane istuc est
Quid nunc ergo hic odiose es confessus omnibus reus
Peri hercle hodie nisi hunc a te abigo accede huc modo
Adi huc modo etiam scelus ueri muntare quem ego
Affatim iam iam iam concipilabo quid tibi huc uentio est
Quid tibi hanc aditio est quid tibi hanc notio est inquam
Amicam meam emoriere ocius si manu uiceris
Quid manu uicerim fac quod iussi mane iam ego te hic
Affatim confitiam occidit optumum est captio est istam
Macheram longiorem habes quam haec est sed uerum
Sine dum pectere siquidem belligerandum est tecum
Ibo domum ego tecum bellator arbitrum aequum ceperim
Sed ego cesso mi hinc amo sire uentrem dum saluo licet

MERETRIX · MILES · DU·

Dat insoleas atque me intro actutum ducite nam mihi deuenio
Misere condoluit caput quid mihi futurum est eiudue ancille
Dolent quibus te donaui iam ne abisti em sic oatu
Quo pacto excludis quamesso potius plannis quam exclusus
Nunc sum pulchre ludificor sine quantillo mi opere nunc
Persuaderi potest ut ego his te suffringam talos totis edibus
Nunc quippiam auarum ut ad mores mulierum postquam
Filiorum peperit animos sustulit nunc quasi mihi dicat
Nec te iubeo neque uolo intro ire in aedis at ego nolo non eo
Ego saxo dicat me in edibus pauculis crudum uirum esse sequere me

I hanc uerbum sit est

2.

STRATILAX SERVUS ANCILLA.

Rus mane dudum hinc ire me iussit pater . ut bubus
Glandem prandio depromerem post illoc uenit quam aduenis
Ides placat ad billam argentum meo qui debebat patri
Quo uis stare inaserat mercatus de patre querit patrem
Dico esse in urbe interrogo quid eum uellit homo eruminam
Sibi de collo detraxit minas uiginti mi dat Accipio libens
Condo in eruminam ille abiit / ego perpera minas
Quis in erumina hac in urbe me detuli fuit edepol mars
Meo piratus patri . nam oues illius aut longe absunt a lupis
Nunc ego istos mundulos urbanos amas
Hoc ictu exponam atque omnes etiam foras eradicarem si
Certum cum primus patrem post id locarum matrem nunc
Hodie efferam ad hanc . argentum quam mage eam opquam
Matrem meam tace quisi nulla est & quis aperit hoc ostium
Quid istuc alienum est amabo mi strabaxe qui non extemplo
Ire si anne oportuit tace quidem quies familiaris ibitur
Ne me moratum censeas . lepide facis

ASTAPHIUM SERVUS ANCILLA DU.

Mirum uidetur rurier item filium strabacem non redisse mihi
Clanculum conlapsus est hic in corruptelam suam iam pol illic
Me inclamauit se aspexit nimio in isse uos iam sum astaphium
Quam fui iam non sum truculentus . noli me querere quid uis
Quietum expector . osculentiam dic incipere nunc quid tibi
Et quouis moda nouos omnis mores habeo ueteres perdidi
Vel amare possum uel lam scortum ducere lepide me castor

232

truculentus

Hunc ias sed dic mihi habent parasitum & fortasse dicere
Intellexisti lepide quid ego dicerem heus tu iam post quam
In urbem crebro commoueo hic axium factum iam sum cauillator
Probus quid id est amabo istec ridicularia cauillationes uis
Opinor dicere ita ut pauxillum differt a cauillibus sequere
Intro me amabo mea uoluptas tene hoc tibi rabonem hab&o
Ut mecum a nocte sies per rabonem quam esse dicam
Hanc uel iam quin tua rabonem die ista facto lucri
Ut prenestinis conea est ciconia sequere obsecro stratacem
Hic operiar modo serui ueniat quidem apud nos est thre strapax
Modo rure uenit prius nequam ad matrem suam eu edepol
Hominem nihil anne autem ut soles iamne nihil dico
Intro amabo cedo manum tene in tabernam dulor de uorsoriam
Ubi male accipiat mea mihi pecunia

ADULESCENS C

Neque gnatus est neque progignetur neque potest reperirier
Cui ego nunc dictum aut factum melius quam benere uelim
Dum agni ut ego l&us sum & l&itia differor ita ad me
Magna nunciauit chyamus hodie gaudia mea dona de
Amat accepta quae habita esse apud phronesium cum hoc iam
Volupe stum hoc nimio magne mellinie mihi militis odiosa
Ingrataque habitata ruca aideo mea pila est si repudiatur
Milex mulier mecum perit salui iussum
Quia pereo si non per eam pane uriet nunc speculabor
Quid ibi agatur qui se exit intro qui foras ueniat procul
Hunc obseruabo miles quid fortunis fuat

plauti

Quia nihil habeo unum animos nouum mihi. omnia agam p̄cario

ANCILLA ADULESCENS

Lepide efficiam mea ero. officium uide intus modo ut tutum
Item efficias ama id quod dec& rem tuam est uin ex in ani
Nunc dum iusti uib& dum hab& tempus ei rei secundas.
Prome uenustatem amanti tuam ut gaudia cum per eas
Ego interim hic restitero eas p̄sidebo iste dum sic faciat domum
Adre exagogam ec quemquam interim istoc aduos.
Quisit odio intromittam tu perce ut uib& ludin istos
Quiest iste ea asta plnū indica qui perit amabo hictn&
Vere molestus nesum nūll magis quā fuisti. nam siquid
Nobis usust nobis molestus sed obsecro da mihi operam ut
Narem que uolti nam quid est nam ea refert non mussec
Intus bolos. quos dat quid amator nouus quispiam
Integrum & plenū adortast thensaurū quis est te
Loquar sed diu tac&o nouistin tun hunc stabachem quidni
Solus summam hab& hic apud nos nunc is est fundus nobis
Animo bono male gerit perit hercle ego idem stultus est
Qui facta infecta facere uerbis postules thetis quoq; etiam
Lamentando lausum fecit filio non ego nunc intro
Aduos mittar quid umquā miles magis. quia
Enim plus dedi plus eum se intromissus quā dabas
Sine uicissim quidant operā oblit qddant operis uiter
Litteras didicisti quando scis sine alios dicere
Discant dum mihi argentari illic eam ni oblitus siem
Quidedit interea magister dum commentabere

XXVIIII

V olt interim illa ididem comentari quid rem accipere ·

D entidem dedi equidem hodie ei quinque argenti deferri ·
M inas preterea unum inobsonatitu ide istoc delatum scio ·
D e eo nunc bene sum tua uirtutem ime ut iniem cimei ·
B ona istic cedent mortuum hercle me quam ut id patiar ·
M auelim · mihi inimicus inuiderem quam me inimicis meis ·
N am inuidere alii bene esse tibi male esse inseriamesi ·
Q uid inuident egent illis quibus inuidetur iram habent ·
S tultus quid est aperire quidiam quia pol mauelim non licet
D o obsonii me participem fieri si uolebas participari auferres
D imidium domum nam idem ut acheronti hic ratio accepi ·
S cribitur intro accipiamur quando acceptum est non potest
F erre foras bene ualere siste omittis ineqamitto intro adeo ·
Q uidem immo istoc aduos irem non potest nimium pati ·
E xperiri sine immo opperirem uis est experire ·
D icam adesse ubi occupata est resistat et frustra sit redin
A nnon redin si uocat me que inme potest plus quam potest ·
V no uerbo eloquere mitti inme intro mendax es abi ·
V num alebat stridia dixti uerba atque mendacia ·
A bitt intro induit ego ut haec mihi patiar fieri / iam hercle ·
E go tibi inlecebra ludos faciam clamore inuia / que ·
A duersum legem accepistis adplurimis pecuniam ·
I iam hercle apud nos omnes magistratus faxo erit nomen tuum ·
P ost id ego te manum iniciam quadruplus beneficia ·
S uppostrix puerum ego edepol et uia proba aperibo omnia
N ihil me perdidi omne quod fuit fio imprudens ·

233 v

N ec mihi adest adillum pensi iam quos capiam calceos sedquid
E go hic clamo quidsime iubeat intromittar conceptas menon
F acturum uerui sirem silet nuge sunt si famulos pugnis
C edis manibus plus dolet denihilo nihil est irasci que te non
F locci facit sed quid hoc est prodi immortales caliditenui desenē
A lteram tonstricem huius alteram ancillam suuā meusq; adfinis
F uit ancillas duas constrictas ducere pertimui postquam
V na cura cor meum mouit modo timeo neme malefacta antiqua
M ea sine inueniam omnia

E gon tibi maledicam aut tibi adeo male uelim ita nymo meost
P ropemodum exparte essetis quā ego similes tranquillos usq;
H omo rogitaui ego uos uerberantis has pendentis simul
C ommemini quo quicquam pacto sitis ēesse scio hic nunc
V olo scire eodem pacto sine malo fateamini quāquā uos
C olubri noningenio ambe estis edico prius ne duplices habeas
L inguam ne ego ibi linguis uos necem nesisi attaminnaculos
V oltis uos educi uiros uis subegit uerū fateri ita lora ledunt
B rachia adsiuerum mihi eritis fasse uincis exsolue mihi
E tiam numquā sit negotii falsi sin certus quo sum nisi quia
T imeo tamen ego nec quid peccaui scio omniū pmū diūsa ē
E t te emsicistuc uolo ne intuos significetas ego ero paries loqret
Quidloquar quid puero datū ē mea quē peperit filia
Meo nepoti capita rerū expedite isto dedit iam
T ace accepisti inpuerū tu abhac. accepit. tace
N ihil moror preterea satis ē falsa inficias non eo.

Iam liuorem ut est capulis istoc concinnas tuis conueniunt.
Adhunc utriusque uerba tue misero nisi mea nunc facinora
Aperiuntur clam que speraui fore loquere tu quid are
Te huc puerum iussit ira maior mea quid ty
Cur eum accepisti eram ero uit minor puer ut
Ferretur ea que ut celarentur omnia loquere ty
Quid eo fecisti puero ad meam rem detuli cui te
Puero tuo era facit ero mea extemplo dedit cui
Malum aere due sunt iste catu nisi quod te rogo nisi
E ate exquiro mater filie dono dedit in quem plus
Quam dudum in qua loquere plus tu rogitas responde
O tuis quid illa cui donatu est supposuit cui tibi
Pro filio lotoni pfilio lodel obsecro uostram fidem ut facilius
Alia quam alie unde puerum ut num paret hec labore alieno
Puerum peperit sine doloribus puer quidem beatus mater ouas
Habet et auias duas iam metuo patres quod fuerint uide sis
Facinus muliebri magis pol hec militia pertinet ad uiros
Quam ad muliebri uiri iam non mulier pregnantem fecit
Et idem ego istuc scio tu bona ei custos fuisti plus potest qui plus
Valet uir erat plus valebat vicit quod petebat adem vin
Et tibi quidem hercle idem attulit magnum malum dei stoc
Ipsa et si tu taceas re ab experta intellego numquam te
Facere hodie ut quiuis quis esset diceret tacui at nunc
Nunc tacebo quando adest necesse indice lapides sunt
Commouerem me miser non audeo res palam omnis est in eo
Illic nunc sunt capiti copia meum illac facinus mea stulta est

T imeo quam mox non minetur   loquere filiam meam
Q uis integram stupaverit   video ego te propter mala
F acta qui est patronus parieti   neq; vivos neq; mortuus.
S um nequid nunc faciam scio neq; ut hinc abeam ut neq;
A dhuc adeam scio timore torpeo   dic in an non
D inarchus cui illam pri[illegible] dicis ponderas   ubi is homost
Q uem dicis   adsum callicles per tua obsecro genua
U t tu istuc insipienter factum sapienter feras mihiq; ignoscas
Q uod animi inposui iniurio fecerim   non placet
I n mutum quippiam confer quod loqui nam unum si
F abularem possit se defenderem non vinum moderari
S eduim non solent qui quidem probri sunt verum
Q ui iam probus est si quam sibi bit sive adeo caret te me
T u tamen ab ingenio timidus est in probus   scio
E quidem que nolo multa mihi audienda obnoxia ego tibi
M e obnoxiam essem fateor cuite compote mi
C allicles uide que somnem facias iniuriam reus solutus
C ausam dicit tam estis uicto sati ines   solute istas
A gite abite tu domum et tu autem domum eloquere
H ec ere tu puerum reddat si quis eum petat   eamus
I ntus   quid uis intus meire et uel propter mihi
V erum te obsecro ut tuam gnatam des uxorem callicles
E undem pulte iudicasse quidem istam rem intellego
N am haud mansisti idem ego darem illam tunc supsisti tibi
N unc habeas ut nactus uerum hoc ego te multabo bolo
S ex talenta mala na detes dem an pro ista st incicidia

3

B ene agis mecum filium istinc tum te melius est repetere
C eterum uxorem quaprimum potest abduci ex edibus
E go adeo iam illi remittam nuncium adimeo dicam ut aliã
C onditionem filio inueniat suo at ego abhac puerũ reposcã
N e mox inficias et nihil est nam ipsa et ultro ut factus fecit
O mnem rem palam sed nimium pol oportuna ecce abse
E greditur foras ne ista stimulum longe habet q; usq; illinc
C orpungit me tum.

+ · 4 ·

Irtea et lurtea et meretrix nisiq; sap̃ inuino ad rem suam
S i alia membra uino madeant cor sit saltem sobrium.
N am mihi diuidiã est in tonstricem meã sicut multã male.
E a dixit eum dinarchi puerum inuentum filium.
V bi id audiuit quam quam penes est mea omnis res et liberi
V ideo eccum qui manstutorẽ me adoptauis bonis
M u mulier adsum profectus quid agitur uoluptas mea
N on uoluptas aufer nugas nihil ego hunc de istac re ago
S cio me castor quid uis et quid postules et quid petas
M e uidere uis et me te amare postulas puerum petas
D ii immortales ut planiloqua est paucis uerbis rem ipsã attigĩ
S cio equidẽ sponsã tibi esse et filium ex sponsa tua
E t tibi uxorem ducendã iam ẽẽ alibi iam animum tuũ
E t quasi pro delicta sis habiturus sed amem cogitat omnis
P usillus quam sit sapiens uestra aetatem qui nocubiliũ
Q uam committit suũ quasi unum obsidiator aliũ pfugiũ
G erit odium ubi erit de istis reb; tum amplius tecũ loquar

N unc puerum reddo immo amabo ut hos dies aliquos sinas
E um esse apud me minime iam abio quid opus
I ure mea tridendo hoc saltem dum aliquo milis circum ducit
I neam rem siquid habebo tibi quoque etiam proderit si auferes
P uerum amittet omnes tum mihi spes anima efflauerit
F actum cupio nam te facere sic ilm nonest locus nunc puero
Y tere et procura quando procures habes multu amabo
T e obistam rem me castor ubi domi metues malum fugito huc
A d me saltem amicus mihi esto manu binarius bene uale
P hronesium iam tum oculum uocas id quoque interim
f ictatim nomen commemorabitur numquid uis facultas opere
Y bi mihi erit ad te uenero ille quidem hinc abiit accessit dicere
H ic quis videlicet verum est uerbum quod memorat ubi amici
I bidem opus propter hunc spes etiam se hodie se hodie tantum rem
I tem quem ecastor mage ama quam me dudum id quod cupio inde
A ufferre quae cum mutum abstulimus aut mutu apparet quod
D atum est ita sunt gloriae meretricum aha tace quod est obsecro
A dest pueri sine eum ipse adire hunc sine sius est modo
S in eum ipse adire ut cupit ad me adrecta sit tenente
N e istum ecastor hodie hastis confectum fallacus

o mihi amare fero supplicium dampnus ad amicam meam
Y t illud acceptum sit prius quod perdidi hoc addam insuper
S ed quid uidet eram adque ancillam ante aedis adeunda e hec mihi
Q uid hic uos agitis ne me appellat nimius eui sic
P oan est ut mihi molestus ne sies quid ast apiltium sit mercto ecastor

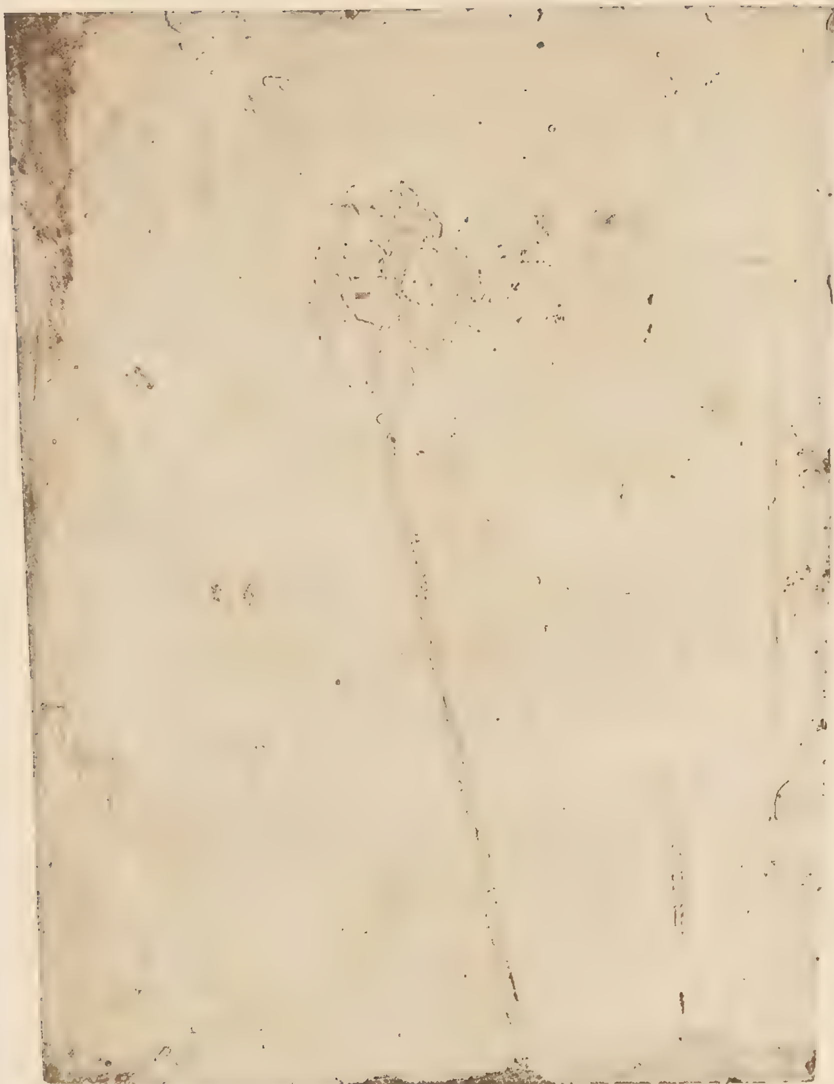
suscenses ego non atq; neisti etiam parũ male uolo   ego
ea uoluptas siqd peccaui prius suppliciũ ad hanc minam fero
A uri si mihi rides   p[illegible] manus ue[illegible] prius quam penes sese habeat quicquã
C redere [illegible] opus [illegible] cibum opus est matri autẽ q puerũ lauit
O pus nutrici [illegible] habeat u[illegible] nil ag[illegible] ut dies noctesq;
P otest opus istic non opus e[illegible] bonis; fascijs opus est puluinis
C unis incunabulis oleum opus [illegible] farina p[illegible] ẽ totũ diem
N umquam hoc uno die efficiatur opus quin opus semper siet
N on enim possum militares pueri et [illegible] educier
R espice ergo accipe hoc qui istuc ex efficias opus   cedo
Q uamquam parum est   ad omne manũ istic poste parum sit
T uo arbitratu quod iubebis addabitur   da nunc sauium
Mitte me inquam odiosus nihil fit non amor tertius dies
P lus decem pondo moris pausilli per perdidi accipe hoc
A tq; aufero intro ubi me amica est centum neq; ruri neq;
H ic operis quicquam facto corrumpor situ   ita [illegible]
C ubando in lecto hic expectando obdurui sed eccã uide[illegible]
H eus amicam quid agis mille quis illic homo   quem[illegible]
E go castor age amo quam te   quam me   quomodo
H oc modo ut molestus ne sis   iam abis postquã aurũ habens
C ondidi intro qd dedisti abest amica te adloquor
A t ego ad te ibo ad me delicia hercle uiro serio quãquã
E go tibi uideor sultus gaudere aliqui me uolo nã quãquã
E st bella malo tuo nisi tu ego aliqui gaudeo uincte
A mplecta te et suauium dem quiduis fac gaudeam
M eos ne ante oculos ego illam patiar alios amplexarier

Mortuum hercle medio satius Abstine hoc mulier manu
Nisi sitte mea manu ui macera et hunc uis mori
Nihili p̄bā. satius est quiles sitte amari postulas auro aufero
D eterrere potest neam castrato par[illegible] . qui malum
Bella aut eati[illegible] est que am[illegible] homini isti modi uentne
I nmentem tibi quod uerbum in cauea dixi histrio
Omnes homines ad suũ questum calent et fastidiunt
Hunccine hominem te amplexare est am horidum atq; squalidũ
Quamquam hic qualis est quam hic horridus ctuis bellum hi
Dedi ego aurum mihi dedixisti filio cibariam
Nunc si hanc tecũ esse speras alia opus est auri mina
Malam rem is et magna magno opere seruatib; atticum
Quid isti debet nisi tria. que tria nam
Vnguenta noctes sauium par pari respondet
Verum nunc saltem si amas dantu mihi detuis delictissũ
[illegible] eqd pausillulum quid ita abauo est quodidem,
Dictum super fert campas dicit abaui consultã istuc
Mihi homo caue faxis uulnus tibi iam cui sunt dentes ferrei
Vulgo ad se omnis intromittit abstine istactum anum
I am hercle iam magno tu uapula uir strenuus
Dedi ego huic mirum at ego argentũ eat apale puram
At ego oues etia nam et alia multa que roscet dabo
Melius te minister certare mecum quam minacius
Lepidus ecastor mortalis est strabax mi p̄ge obsecro
Stultus atq; insanus dannis certant nos salue sumus
Age prior tyranno aliquid immo tu prior p̄de et peri

H ei tibi tale actum argenti philippi ces est teneo tibi
T antos melior noster esto sed et uestro uiuito ubi est qid
T u das solue pxonas prouocatur quid tamen tu peregrinus hic
H abito nunc meos non ego ambulo pecua ad hanc ego in
C rumina obligata defero quid dedi ut distinxi hominem
I mmo ego uero qui dedi in intro amabo et tu uergo ame
C um taueris mecum quidem quid tu quid das cum hoc in ego
P osterior dedi tu dedisti um daturus est istuc habeo hoc expeto
V erum utriq; mos geratur amborum ex sententia
F iat ut rem gnatam uideo hac accipiundum st quo datur
M eum quidem te lectum certe occupare non sinem
L epide me castor aucupabat qi ex mea sententia
A eq; uterem debere nc gestam uram rursum bene gera
R omabo siquid animatust facere faciam ut sciam
V eneris causa ad pladite eius hec in tutela st fabula
S pectatores bene ualete plaudite atq; exurgite

PLAUTI TRUCULENTUS EXPLICIT;

237 v

